Badische Landesbibliothek Karlsruhe

Digitale Sammlung der Badischen Landesbibliothek Karlsruhe

Compilatio - Cod. Karlsruhe 1036

Innozenz <IV., Papst>

[S.l.], [14. bis 15. Jahrh.]

Collationes [Predigten Wencks aus den J. 1432-1450]

urn:nbn:de:bsz:31-354821

Visual Library

p° q° pia mat' ecc(lesi)a a seculari brachio vt(itur) i(n) rebelles ad eos(dem) exhendo a ma(iori)b(us) p(re)dicioni(bus). Princip(e)s q° x(risti)a(n)i p(er) p(re)dicatores moneb(un)t(ur) p(ro)p(ter) ut eor(um) subditos ecia(m) ut et exactos induca(n)t ad xp(ist)ianam s(er)uitute(m) et no(n) p(er)mittat ipsos p(er) capitali p(er)dic(i)one g(e)ste(m) et(c).

Om(n)i salua(tor) luce vi. t(itu)l(o) de indiuo loq(ui)tur seruit(ur) adiu(n)x(it) qua mesura mesi fueritis menet(ur) vobis q(ui) p(ro) mala vo lu(n)tate inse(n)ua. Et pro bona beatitu(dine) de(o) p(ro) qua e(st) distinanda et legalit(er) co(n)st(it)uenda memori(a)ale lib(ro) diuino (et) offic(iorum) possetenus e(st) co(n)stitu(tu)m et(c). ea q(ue) de eis, i(n) merito de(ue)ne(r)unt. In quo q(ui)squis si a liquid vtilit(er) elaboratu(m) cog(n)ouerit deo gr(aci)as agat

supius dem(m) e(st) (et)egal' tol'.

Ut clici qui se fingu(n)t h(ab)itu (et) vide(ntur) monachos (et) no(n) su(n)t corrigant ut ueri monachi si(n)t ul' iii. dici.

Vidua si sp(ont)e (et)e(ge)n(er)ali aurel'. te uelu(m) co(n)u(er)sionis q(ua)m ius n(on) sacru(m) sibi i(m)posuit (et) i(n) ecc(les)ia int(er) uelatas ob lac(i)o(n)em deo optulit uelit nolit sa(n)ctimonialiu(m) hitum ultius deberet ha(bere) lic(et) sacra(men)to firmare uelit eo te(m)pore uelam(en) sibi i(m)posuisse ut de pone possi(t). Greg(orius) archemio subd'.

Ioh(ann)is (et)c. p(ro)fiti uissione eius utru(m) monachu(m) de monastio i(n) mo(n)asti(m) u(e)l t(er)re migre liceat nec eor(um) ali(qu)que peculiare quicq(uam) h(ab)ere (et) si hoc p(re)su(m)p(s)it mo(n)astio in quo ab i(n)icio co(n)uersatus e(st) (et) sub albis sui regula co(m)petenti coh(er)cice reddatur. (E)t re

Quia in insulis dudum (et) (in) ... greg(orius). (C)ura e(st) ogregatio monachor(um) pue ros i(n) eor(um) mo(n)astiis an(te) xviii. an(n)u(m) suscipi p(ro)hibem(us). Alex(ander) iii. archie pis (et) aliis eccla(rum) p(re)latis p(er) gallia(m).

Non est uob(is) dubiu(m) (in)stitutus (e)t. i. vniusitati vite eius (et) q(uod) mo(n)a chos ul' co(n)u(er)sos e(st)s(et) ordis post pro fessio(n)em sine licencia suor(um) abba tu(m) p(er) epatius uros recipi nulla te nus p(er)mittatis (et) si qui ex eis si(ne) licencia abbatu(m) suor(um) de mo(n)astio exire p(re)su(m)p(s)erint (et) co(m)moniti celerit(er) no(n) redierint eos regredi (com)pellatis

Ide(m) magistro (et). c(on)uatacen(si) canonico

Ad(m)issam nouis audiam pue nisse q(ui) h(er)emite de monte (et)c. quos dam puos seduxerunt ittem q(uod) q(uo)da(m) suasionib(us) eor(um) assensu(m) p(re)bentes statu(m) religiois h(ab)itu(m) i(n)p(er)eor(um) mo(n)astiis susceperunt quor(um) vnus .t. no(m)i(n)e sta(n)ti penituit q(uo)d h(ab)itu(m) induiss(et) (et) .i. quo circa eis (et)c. si co(n)stitit q(uo)d p(re)fatus .t. an(te) co(n)sumac(i)o(n)em .xiiii. anni suscep tu(m) h(ab)itu(m) deposuit aut si post .xiiii. a(n)nu(m) h(ab)itu(m) ip(su)m (et) p(re)ue p(ro)bacce suscep(i)t (et) .i. triduu(m) deposuit eum ab i(m)peticie p(re)dc(t)or(um) h(er)emitar(um) denu(n)cies absolutu(m) (et) eam q(uam) post(ea) exiuit iurauit acci pere uxorem lib(er)e posse traducere si alia causa rac(i)onabilis n(on) obsistat.

Sup(er) eo q(uod) (et)c. Ide(m) helien(si) ep(iscop)o. tum fuit de clicis qui religiois h(ab)itu(m) susceperu(n)t (et) an(te) p(ro)fessionem ad priore(m) sunt statu(m) reu(er)si (et)c. si austitate religionis ad quam migrasse noscuntur seruare no luint ad minore(m) religio(n)em sunt cogendi t(ra)nsire nec amplius i(n) ec clesiis secularib(us) debe(n)t assumi ne e(ss)e uotu(m) q(uo)d d(omi)no fecerunt uetire pro bentur uerum si an(te) susceptu(m) h(ab)itu(m) possit i(n) p(ro)bacce recedere nolu erint (et) s(ecundu)m regulam b(ea)ti b(e)n(e)d(i)c(t)i n(on) iu dent p(ro)hibi ad priore(m) statu(m) redire q(ui) uidetur preape ut i(n) eade(m) ueste i(n) qua uenit reuertantur. Idem

Sane de candico (et) ambian(si) ep(iscop)o. qui i(n) ecc(les)ia aromacen(si) p(ro)fessio(n)em fecerat (et) fugat ab eadem i(n) mona ch(atu)m a quodam abb(at)e recepto (et)c.

omni(um) bonor(um) datori. Ut uero aliqua uicia uel demanencia p(ro)ueerit ut Cassiu(m)us a(n)i(m)a(s) corrigat et ig(n)oscat. Om(n)i s(ecun)d(u)m philos(ophiam) discipli na nullus p(er)fectu(m) ad plenu(m) vnq(uam) potuit exhaurire. Dicit multo mag(is) diuinity aspira ta ubi quibus eccia i(n) sinu uiri offici(is) Cu(m) dei consiliu(m) sit sup(er) humanu(m). Et g(rati)a n(ost)ra i(n) ip(s)am in infinitu(m) excedat

Scriptu(m) hoc memorialis diuinor(um) officior(um) i(n)cipiebat(ur) anno d(omi)ni m°. q(ua)dragetesimo quadragesimo qui(n)to i(n) p(re) quo armacesses cu(m) filio regis fra(n)cie del phino p(ar)tes almanie occupa(n)tes p(ro) p(ar)te quo ad

principale exitu(m) infestabant. i(n) lebertal p(ro)p(ter) rusticos el sacie. Et hoc post festu(m) pasche. Est finitu(m) e(st) in vig(i)lia om(n)i(um) sanctoru(m) anni eiusd(em). De quo laus et gloria xp(ist)o. Postea a(n)no d(omi)ni m°. quadragetesimo quad(ra)gesimo sexto secunda feria pasche p(ro)nu(n)ciat(um) publice i(n) heydelb(er)ga i(n) scolis ad sanctu(m) Jacobu(m) expositu(m) finitu(m). Et (et) scriptu(m) e(st) ab eade(m) 2ª feria pasche vs(que) ad p(ro)festu(m) sancti augustini. Deo gr(aci)as.

(Co)llacio de ad uentu domini 432°.
Magistri Johannis Swenck de Heydelberga

A(d) te leuaui animam meam. Ista s(er)mo originat a p(ro)pheta regio dauid ps°. xxiiii. et decan tab(un)t(ur) i(n)stanti d(omi)nice aduentu. Et sunt inedu cende anime i(n) beatitud(in)e(m) p(er) sua(m) iherusale(m) p(re)figa(m) tu(m) via salutaris. Reuerendissime principu(m) venera(bi)les p(at)res doctores magistri nobiles ceteri q(ue) i(n) xp(ist)o ihe su dilecti. Consueuere tractatores cer(ti) et doctrine pietatis feruentissimi amatores p(re)facioi(bus) mo(do) et fo(rma) argumentu(m) seu p(ro)positu(m) dicendor(um) premitt(er)e. instituo que edocenda illustrius ir radiaret capite constituto ac auditoribus validius p(er)suaderet. sequenda qua(m) consuetudine(m) vniq(ue) approbam imitando. Ro tu(m) a(n)i(m)a(m) reuoluens i(n) a(n)te aduentu(m) vniusalis colit ecclesia int(er) m(ihi) nobis suis filiolis aliud faciendo (pro)ponit vel insi nuat q(uam) sue legalissime obedire directioni et ab ea diuer ti p(re)parato corde ac erecto mentalis pedis affectu int(er) salutis aduentu(m) sancto ab initio quid p(ro)misso i(n) fine redditur et sine fine mansuro celeriter occurre(re) ip(su)m quo(que) dominus de nerati desiderans affectu maxime vo(lu)ptu(m) quo(que) v. sanct(um) bonu(m) esse long(e) int(er) appetitu(m) saciatu(m). Quo et hic a sinc(er)e(m) mentibus i(n) g(rati)a p(re)p(ar)ari et i(n) futuro p(er)fruabitur i(n) gloria. Ricard(us) et i(n) ip(s)um gustare desiderabat q(uod) psallebat. Ego a(utem) in iusticia apparebo in conspectu tuo saciabor cu(m) appa

merit gloria tua ps. xvi. Hec habito sic ipsius aduentus proposito ut ad communioribus ad specialiora ulterior fiat transitus primo capitulo prohemii auctoris summa decretalium pro presenti constat huius... in utroque genere in eius est et mensura sequentium eius summa genere a quo et primus discessus longe deteriores in libro iiii° celi. Ex qua premissa summa oritur cum passus eius introitu in terris seu diuino ordine ut constans et sic primus ipsum fore et esse mensuram norma iusticie et regula omni desideriorum in ipsum deum perdirigendorum. Pro tanto quod etiam intentio et propositum est unum salute hominum affectus seu uoluntates per gratiam ad deum rectificare. Et exquo secundum nisse expositores ad dei desideriorum patrum suspirantium ad Christi aduentum in carne in introitu commemoratur. Hinc uero in introitu enunciabitur rectitudine uoluntatis ac directione. Ad quam etiam uoluntatis rectitudinem precursor domini Jo. baptista populos ad fidem saluatoris inuitabat dicens. Ego uox clamantis in deserto parate uiam domini rectas facite semitas eius. ys. iii. luce iii. ac. i. Johis. i. Et ysa. xl. Capitulo. Que mentis uoluntatis rectitudo et directio et si sit humane a nunc inserta et ex prima institutione indita. Eo quod ad dei ymaginem et similitudinem facta gen. i° capitulo sicut et ad bonum designat extra statum intueatur oculis faciei est septiformis. Quas ut lucidius apprehendatur sic liberius nominatim declarare. Nam ipsa huius uidelicet uoluntatis rectitudo quam nos spirat introitus est diuini aduentus in nos congrua preparatio et ad ostendendum aduenientem dominum preparatorium perita dispositio est ab eodem domino profluentis gratie in dispositos ydonea susceptio et fluctuantium uoluntatum peregrinationis huius per susceptam gratiam firma fixio et ydolatrie per gratiam firmatos fidelissima repudiatio ac latrie quod soli deo debetur per fideles legittima exhibitio et postremo legis et prophetarum presentia doctrinatio quas

significatum quod si locus ubi nunc permanet maioris religionis quam ecclesia aromacensis existit ipsum in eodem loco cum pura conscientia remanere permittas alioquin eum ad priorem ecclesiam redire compellas. Idem beluacensi episcopo. Significatum est nobis et infra. Quod si iuuenis quod .G. non fuisset a parentibus oblatus et infra. xiiii. annum sed uoti penitens a religione recessit ab illo uoto professionis quod fecit denunties absolutum. Si autem a parentibus fuit oblatus seu .xiiii. annum completum cum religionem intrauit siue post .xiiii. annum professionem a se prius factam ratam habuit eum ad aliam uel ad eandem religionem transire compellas. Clemens. iii. Cum te uirum et infra. utrum ea que infra discretionis annos a parentibus monasterio tradita habitum religionis induens benedictionem accepit et exiens postmodum se cuidam militi copulauit ad monasterium redire cogatur. Consul. et cetera. Respondemus quod cum uiri consilio tol. censura monachum aut paterna deuotio aut propria professio faciat quicquid horum fuit allegatum tenebit preclusi ad seculum aditu penitus interdicto. Non enim uidetur illa monastice professionis a se posse iugum excutere cum eam non constet euidenter contradixisse et benedictionem acceptam non nisi in etate discretionis recipiunt que uelantur. Prestim

si ratihabitio sit secuta et sicut ea quam contradixisse constitit quod ante gestum fuerat roboraretur nec obloquitur quod de professoris uero leonis pape constitutione per certum sensum sumitur ut puelle que coacte parentum imperio uirginitatis habitum susceperint ipsum possint sine preuaricatione deserere et de ea posse intelligi que in etate nubili noscitur constituta tunc enim que liberum habet arbitrium in electione propositi sequi parentum non cogitur uoluntatem. Porrectum nobis ex latere. Idem. Ex parte tua petitorium continebat quod .I. canonicus atherontinus infirmitate grauatus uotum ut fieret monachus se asserit emisisse. Unde metuens ne uoto decederet non completo uiuentis manibus tibi se reddidit in monachum et in fratrem et infra. inquiritur et cetera. Respondemus quod cum monachum faciat non habitus sed professio regularis ex quo agnitus uotum emittitur et recipitur ab altero talis ut fiat monachus et reddat domino que promisit erit utique. Ad sim. et infra. compellendus. Cel. iii. Sane intimatis est auribus relatum quod cum .B. miles se cum suo filio discretionis annos nullatenus contingente ad quoddam monasterium est contulisset dictum filium suum fecit habitum suscipere monachalem et infra. dis. et cetera. Respondemus quod si dictus puer ad annos discretionis peruenit et habitum retinere noluit monachalem. Si ad hoc induci

apprehendere intrinseco non in acceptatione audiendis reperta summa prauissima intenciones enim. Canticorum illud. Ad te leuaui animam meam. Et ut a deo quod dictum est in latere erat in uerbis dignissimis ex peccatis percipitur appareat. Nonne ab hac regula desideriorum qua manifestat introitus. Etiam in septiformi facie lucidius expressa discedens lucifer ille mille arti

fex omnis sui in omnibus capitibus inferna ysa. xiiii. quam et humano generi sua maliuola suggestione callida studuit ingerere et primos illic primare gen. iii. capitulo. Et in tantum quod apostolus ad philip. ii. Exposita Christi humiliacione tamen per principis mundi huius elacionem quam etiam peruicacius generis humani miranda exaltacione agnoscens eandem Christi humiliacionem pauens effectui hec presentium. Cum malum a demone primitus heu uniuersaliter inualuit direxit lugubriter conquerendo neminem habeo tam unanimem qui sincera affectione pro uobis sollicitus sit. Omnes enim que sua sunt querunt non que sunt Jhesu Christi. Dic michi o mi mater ecclesia eidem lucifero innumera eodem m.

consueta semp̄ qm̄tū ipā potest et valet suis ex filiis pio succurrere affectu ne ab hoc serpente allidi filii sui ut eius veneno acquiescerent ydolatrie et dei cultū postponerent adhortatur sic premisso introitu animā cuiuslibȝ fidelis a deo suo se nō avertere sed potius salubriter se metipsā ad eundē conū vertere eius et gēit īterne et pferet similitudine quia ipē deus sim͞ damentū est virtutū omi siliū et origo sine quo nec subsistere vl la valet religionis fabrica nec poterit germinare.

Exempla lgitur sic ponere decrevi. Non ne constat pulchra domū ruere si fundamentū modū excitetur. nonne si abscisū ramū ab arbore vim subsistendi nō habere amputatū membrū vivere nec et corpe nō tenere. Nec voluptate capere vitā gratie a radice vite scȝ deo aversam. Cū nec etiā mūdi istius sensibilis sol aversum a se et clausū oculū solus sit illuminare. Neqȝ palmes possit ferre fructū a semetipso nisi manserit in vite Jo. xv. Ex quibus patet quod utiliter et oportune ad conū ad deum nos hortatur etiā quod et scripam Ja fatere commisam verbis assumpt. Ad te levavi animā meā. Nā ait referre te angelico eulogio maria gratiā apud deū invenisse dicitur luc. i. ca. ad hauriendā eandē ad eam recurramus mente pia. Ave maria. Primus monarcha bene

dicti deus potentia sapientia et clementia conditor universi prenovit expedire hominibus a scriptis legem tradidit ac normā quam redi ad suū fidei cultū fruenter peragendū gen. ij. ca. Ex omni ligno paradisi comede. glo. omni virtute ad beate vivendū utere. Qua data lege prenimis extollens psalmista termina lex domini immaculata convertens animas ps. xviij. Huiuscemodi cultus rebus designatur. Cū primus homo a deo de terra formatus ponebatur in paradisum ut operaretur et custodiret illum gen. ij. ca. ubi glosa ne amitteret hac lege divina catholicam directa etiā suos gratie filios sepius Ja facto introitu exortale conatur ut in desinenter orthodoxe fidei veluti fervidi cultores et operatores continuos ad deum converti priū sine suos dirigat aspectu sapientissime considerans eo nobiliorem esse virtute vel actione ad operationē aliquā quo et ipā digniores finis pretendit materia ethicorum primo. Cuius rei gratia ipe deus volens in se hominū actiones ad magis nobilitandū casus retorqueri digito est semetipm̄ finē statuere in quē virtutū operationes singule ferrentur. Quarū utique misera esset condicio si remanerent in hiis quod sub lunari orbe varietate temporum paginet tales constitutionis suspecta est statio cū a deo actionū omniū effluat bonitas. Cū unito ad eum se levat omnis voluntas iuxta thema. Ad te levavi animā meā ne scȝ voluntas hominū incerta et inordinata culpabiliter vagetur et deficiat si ipā auctore omnis gratie deū fuit deliquerit. Ideo ergo initio [hole] attestante ad officiū dicere consuevimus quod [hole] quis facere debet. Et omnis etiam voluntas ex [hole] iam dicti et exortans levare se ad deum debeat ut ordinatior ipsius militantis ecclesie quod in terra adinstar novalis aque fluctuat et postea sancto suplato aquis gratiarū regi predicatur

nequivit nō est ullaterū compellendus quia tunc liberum erit dimittere et bona patria que ipsi ex successione pervenit postulare. Innoc. iij.

Sicut tenor lre episcopo et c. certulen. litterarū vestrarū et j. q. ij. c. c. xxxiij. q. licet ista duo inter se repugnantia videantur ut quisquam s. sit ex se potius et de pristina vita desperet si tamen in eo tempore quo p. sacerdos latori presentium potius extra mente asseritur indutus fuit habitu monachali alienatus nō senciat ac pro hoc nō valeat consentire eū denunciaens et observare monastici ordinis absolutum nisi postquam mentis sue sanis est compos spontaneā professionē fecerit monachalem. Idē pisano.

Ad aplicā sede et ij. q. ij. c. archiepiscopo monachū si ante viij annum probationem regularis institutio iudicat et j. q. questionibus tuis c. xxxiij q. licet tempus probationis a sanctis patribus sit indultū nō solū in favorem conversi sed et monasterii ut et ille asperitates ordinis et istud mores illius valeat experiri quod utrumqȝ diligenter est observandum. presertim cū ab utroqȝ de reliquo certa notitia habetur. Si tamen ante tempus probationis regulariter prefinitū is qui converti desiderat habitū recipiat et professionē emittat abbate per se vel per alium professionē recipiente monasticam et monachalem habitū concedente

utrumqȝ renunciare videtur eius quod per se noscitur introductū. Itaqȝ obligatur per professionē emissam pariter et acceptā ad observantiam regulare. et vere monachus est censendus quod multa fieri prohibent que si facta fuerint optinent firmitatem.

Prohibendum est abbatibus ne passim infra tempus probationis quoslibet ad professionē recipiant et si quos forsan preceptā quoslibet indiscrete receperint animadversione sunt debita corrigendi cū in subsidiū fragilitatis humane spaciū probationis sit regulariter institutū. Idē aco.

Dicitur nobis fuit proposituū non. epo. tū quod quidā clericus cū egritudine nimia laboraret quasi de morte securus et recuperanda sanitate desperans habitū canonicorum regularū pecit et accepit sed nec ad ecclesiam transivit nec bonis suis uti cessavit videntibus et scientibus episcopo et canonicis ecclesie nacaren a quibus habitum susceperat regularem habitū se postulante suscepit et ad observationē religionis canonice sua se professione ligavit ad resumendū habitū ecclesiasticū est distric. cogendus cū quod tanto tempore ex candicā malit non in excusationē eius sed in maioris transgressionis augmentū merito valeat allegari. Idē pon. et auctum du

Licet quibusdam [moliens] monachis et canonicis necno

fiat progressus ad epiphanie in superius congruentia. Hic incipit officiorum ecclesiasticorum institutio et primo et singulorum introitum totius anni caput pregnantissimum. ¶ Quia hic primus anni introitus voluntatum rectificatiuus ramos sue radicis transmittit in oes subsequentes totius anni introitus. Et hoc per secundiori ascendencia diuini cultus per modum istum quod deus deum verbi sua pregnante dilatat et extendit intrinsece. Quod verbum acceptum plane relligionis officium clarius amplificetur et latius ordinate per reformacionem in omnibus diffundetur in eo tamen occurrit consideranda ecclesiastica rum voluntatum reformatiua. Primum est virtutum omnium religiosa directio quia ad te. Secundum directiuum virtutum formatiua actio qua leuaui secundum. Tertium fruitionis spe in beatitudine meritoria diuinitio. Anima animam mea. Primum refertur etiam in fide. Per secundum in moribus. Et per tertium quietabitur in pace. Omnia tamen hec tria fuerunt secundum moderationem officiorum quoniam et ex eisdem diuinis officiis ab initio formabatur etiam. Ordo autem connexionis talium trium hic est. Respectiua secundum eorum ritte integretur primo. Quia non valeret mens virtutibus in deum dirigere si via in deum dirigens iniustis perambularet. Et tertium sic habet secundo quoniam et ad meritoria diuinorum fruitionis spe in beatitudinis formatiua virtutum actio. Actio scilicet caritatis quam ewangelista vestem appellat nuptialem Matthei xxii. noscitur fore necessaria. In primo norma viuendi. In secundo forma merendi et in tertio corona requirendi. De primo Jacobi primo. Religio munda et immaculata apud deum et patrem. De secundo psalmus cxviii. Et leuaui manus meas ad mandata tua que dilexi et exercebor in iustificationibus tuis. De tertio sitiuit in te anima mea quam multipliciter tibi caro mea. In terra deserta in via et inaquosa sic in sancto apparui tibi ut viderem virtutem tuam et gloriam tuam psalmus lxii. His tribus per ordinem expeditis adeuntur finis presentis collationis ¶ Dixi primo quod in verbis

necnon hospitalarius et templarius a se. ap. sit indultum ne post aliquis professus fuit apud eos ad aliud locum possit ipsis inuitis arctioris religionis et obtentu transire ut unusquisque secundum apostolum in ea uocatione permaneat in qua dinoscitur esse uocatus quia tamen ubi spiritus dei est ibi libertas et qui spiritu dei aguntur non sunt sub lege quia lex non est imposita iusto ea ratione uidetur hoc illis fuisse concessum ne quis ex temeritate uel leuitate in iacturam uel iniuriam sui ordinis sub pretextu maioris religionis ad alium ordinem transuolaret sicut frequenter a multis constat esse presumptum non quidem ut eum sentiti licencia denegetur qui cum humilitate ac puritate duxit postulandam ut non ficte sed uere ad frugem melioris uite ualeat transmigrare. talis ergo postquam a prelato suo transeundi licenciam postulauit ex lege priuata si publice legi preiudicat absolute libere potest sanctioris uite propositum adimplere non obstante proterua indiscreti conditione prelati quia priuilegium meretur amittere qui concessa sibi abutitur potestate. Cum et Romanus pontifex qui suprema in ecclesia optinet potestatem archiepiscopis et episcopis cedendi licenciam erga iusta petentibus sine difficultate concedat. Quo circa nouimus uni

thematis tangitur virtutum omnium religiosa directio cum dicitur. Ad te. Ad te enim in hoc loco dicitur adherentia cum deo qui vita est et omnium virtutum exemplar. Unde secundum beatum augustinum prius simum quedam adherentia religiosa directio est omnium virtutum et terminatis. Unde secundum beatum augustinum in libro suo de vera religione. Que vite bone ac beate via in vera religione est constituta qua unus deus colitur et purgatissima pietate cognoscitur principium omnium naturarum a quo uniuersitas inchoatur et perficitur et continetur in qua quidem uniuersitate anime rationali et intellectuali datum est ut deo contemplatione perficiatur ex ratione et conuersione ad eam vitam promereatur eternam. Anima in te anima sic sue originis mentis ac facultatis studebit sic inuitata leuare se ad deum per vitam eternam consequendam. In hoc ostenditur exequens quod iam ecclesia decantabit affectuose scilicet. Ad te leuaui animam meam. Ad hoc enim ab ingenita sue originis proprietate a conditione agitata. Nam et totus conatus anime humane ad deum tendit inditus prius et ideo quia ipsa sine dei adeptione nequaquam valeat quiescere. Unde et beatus pater augustinus in libro confessionum dicens fecisti nos domine ad te et ideo inquietum est cor nostrum donec requiescat in te. Hac de causa autem intelligentia

usi quibus hoc priuilegium est concessum se ad concedendam licenciam taliter postulantibus de iure teneri quia sicut subditus a prelato cum humilitate et puritate debet transeundi licenciam postulare ne bonum obediencie contempnere uideatur. sic profecto prelatus subdito sine difficultate et puritate qui libere debet transeundi licenciam indulgere ne uideatur propositum impedire diuinitus inspiratum. Sed non probabiliter dubitatur ut cum quis uelit ad ordinem arctiorem uel laxiorem ex caritate aut ex temeritate transire superioris est iudicium requirendum ne forte angelus sathane in lucis angelum se transformet. illa siquidem inuiolabiliter obseruata ut nullus absque licencia romani pontificis presumat cerete quamquam deserere presulatum quoniam sicut maius bonum minori bono preponitur ita communis utilitas spirituali utilitati prefertur. et hoc eam recte preponitur doctrina. silencio scilicet sollicitudo contemplacioni et labor quieti. ad quod utique designandum unigenitus dei filius ihesus christus non de rachele sed in carne natus est sed de lya nec legitur cum in domum suam maria excepisse sed martha. unde qui potest esse preesse prodesse et preesse non debet cedere postulare licenciam aut eciam optinere. Cum ergo R. monachus uero ad fratres cisterciensis ordinis transmigrauit non ut ordini uero aliquatenus dero-

bilissima ut dei filius huiusmodi memoriam inditum cordi
et hominibus ex peccato repescente et fere iam per pec-
catum evanescente ad verum unum deum reducerentur
dignatus est advenire humana et virginea in-
dutus carne ut mediis visibilibus ad sua invisibilia
querenda nos-
trum mentium al-
liceret aspectus
Et velut mun-
di lux tenebra-
rum invisibi-
lium a cordibus
hominum expulsi-
va totum mundum
radiaret in sa-
lute lux vera
que illuminat omnem
hominem venien-
tem in hunc mun-
dum Io. i. ca.
Venit autem ipse
dei filius ad
nos relevandos
in deum veluti
fidelium menti-
um legittimus
maritus Na
et ipse deus
viri amne(?) et
ut femine va-
tannum(?) Ier.
iii. ca. Con-
vertimini filii
israel revertentes
dicit dominus
Quia ego vir vester quare merito eum
sic advenientem votive appetere et letanter sus-
cipere haut dubium debemus omnes et femina appe-
tit virum philosophus Et quod rogo vias be-
nignissimas pacificatas tota xpiana religio in
omni sua doctrina aliud facit aut pretendit
quam hominum affectus ordinate religare a quo spontanea
nec dissoluti sunt et abrupti usi sunt Ideo et
ministri peccatores hoc attestantur leges et iura
sic condita et appetitus sub rectis regula limita-
retur. Ligatur autem per legem affectus ut deo fruatur
et fruendo vitam acquirat eternam Insuper et
penam evadat perhennem Dicitur ysa xlviii.
Expressius in his verbis longe fecisti furorem me-
um et laude mea infrenabo te ne interceas

garet sed ut apud eos vitam ducat
arctiorem ex quo constat super eo quod de corde pu-
ro et conscientia bona et fide non ficta fecisse
demonstratur eum nullatenus moleste
tus quia caritas est fons et origo et non
non querat aliena. Idem preposito
et decano et scolastico de ... co
Veniens ad apostolicam sedem G. clericus dicte
matris supplici nobis insinuatione
monstravit quod cum nimium ... in fa-
cie ecclesie contraxisset et diutius cohabitasset
eidem orta est dissensio inter ipsos
tantum quod deinceps alter non requireret
alterum utique corporaliter proposuit vitam
tamen hanc ... ipse diuortium cum as-
signatis quod quandam ipsi mulieris ami-
tam cognovisset antequam eam duceret
in uxorem quod licet assereret quod plurimum
non fuit super hoc ecclesie facta fides. Cum
autem postmodum ad sedem notam quo
lasset utique secundo viro vita prius er-
se carnis ingressu. prece superstite
dicta mulier se fecit in arto loco ad
penitentiam agendam recludi pos-
tulans ut ei dignaremur impendere
consilium salutare Nos igitur attenden-
tes quod illud fuit illicitum ... an-
te quam ... in ... premis-
sa cogantis ut ea que super dixit ex-
clusa predicta recipiat mulierem au-
diuntur postmodum ... questionis
S. non quam tamen nichil fuit ostensum
et vir seculo derelicto maluit ad re-
gularem vitam migrare vos ei
super hoc licentiam tribuatis

ut et illa possit in suo proposito per-
manere. Idem albi(?) et affligen. et
magistro R. et G. canonicis traiectensis.
Consuluit fuimus frequenter a mul-
tis utrum is qui monasterium est in-
gressus habitu sumendo novicius si ante
professionem emissam infra tempus probacio-
nis exire voluit licite possit absque
apostasie nota vel nota presertim
cum debita mora correctione ad seculum
remeare licet autem sic hoc sensimus
diversi diversa nos tamen credimus distin-
guendum utrum is qui convertitur proposuerit
absolute vitam mutare ut sub
habitu regulari omnipotenti deo decetero fa-
muletur an conditionaliter experiri ob-
servantiam regularem ut ita demum si sibi
placuit profiteatur ordinis disciplinam
aut si forte non placuit mori-
bus emendatus ad statum pristinum rever-
tatur. In primo casu debet ut regulariter
vivat ad latiorem saltem regulam per
transire. In secundo potest ad seculum
non tamen ut vivat seculariter remeare
ut ergo quod sit eius intencio plenius agnos-
catur propositum suum in principio protestetur.
Proposuisti et infra tertio questio. Idem.
Quesisti utrum illi qui manus mi-
noribus astituit novicios habitu suscepto
perierit et infra annum postmodum non facta pro-
fessione ad seculum sunt reversi et episcopis su-
is hoc scientibus ad sacros ordines
sunt promoti sustinere debeant illis
ecclesiis ministrare in quibus sunt ab eisdem
episcopis instituti. Nos f. t. t. ... mus

ubi glo. ut me laudes refrenam te freno laudis legis ut quasi
invicti me sequaris Inter tales sequela seu conversatio sub
lege gravius est sed valde suavis salvatore suadente ma. xi.
Tollite iugum meum super vos et assignat illico exhortacionis causa
Iugum enim meum suave est Sed prochdolor ab hac lege dei non
obstante eius suavitate
homo per peccatum se multi-
farie subtraxit propria secuta-
do voluntate quare ad
eundem relevandum xpiana re-
ligio satis admixta pro
iterata hominis ad deum
legali ligacione quam quidem
legales ligaturas sparsit hic
exortatoria deo inducens
videlicet ad te Et quod mise-
ricordissimus est etiam transgre-
dientibus legem deus mi-
ro modo simulacres peccatores
misertus ad deum iterato
redeundi sicut ipse dominus
per prophetam expressit ieremie iii
ca. loquens ad animam
fornicariam ab eo aver-
sam et custodie post ali-
enos amatores Erras ergo
sepiam viam tuam spinis et
sepiam eam maceria et semi-
tas suas non inveniet
Et sequitur et revertar
ad virum meum priorem quia
bene erat michi tunc
magis quam nunc Cui allu-
dit beatus augustinus ut huius misericordie pena sentiens etiam
dei misertam iusticiam primo libro confessionum sic dicens De
peccante meipso iuste retribuebas michi Et subdit Iu-
ssisti enim et sic est ut pena sua sibi esset omnis inordinatus
animus Venerabilis gregorius vero Ex quo non adherere deo
nedum malum est sed et penosum ut audistis ambulemus ro-
go in lumine dei infra ysa. ii ca. totis cordium suspiriis deum
requirentes Sed heu quot sumus hodie qui volentes do-
mini religiosa directione carissime requisimus sed plus
acquiescendo voci demonum ad animas ysa. li. cap. lo-
quentium Incurvare ut transeamus longe a deo creatore nostro
non pedibus aut spaciis locorum sed tenebrosis abiuimus af-
fectu in longinquam regionem prodige dissipantes se totum quod
carissimo pater noster celestis nobis contulit ad perficiendum de
virtute in virtutem ut cum adolescentiori filio prodigo qualis

meum dicere possum illud luc. xv. Pater peccavi in celum et coram te iam non sum dignus vocari filius tuus. Pater noster qui virtute paterna nos de luto mirabiliter formasti ysa. lxiiii. Et nunc domine pater noster es tu nos vero lutum et fictor noster tu et opera manuum tuarum nos omnes. Mirabilius dulcissimo tuo filio nos abbas(?) sapientie xvi.

Angelorum esca nutrivisti populum tuum et paratum panem de celo prestitisti illis sine labore omne delectamentum in se habentem et omnis saporis suavitatem. Et mirabilissime eius dei filii tui coheredes nos ordinasti si tamen spiritu facta carnis mortificavimus. Ro. viii. heredes quidem dei coheredes autem xpi. Qua re si penoso contrito et humiliato corde non obstante consuetudine patrum bonorum ad nosmetipsos ad te patrem misericordie convertemus simul latronis pena misericordie [illegible] iusticia memores tu utique celestis pater ex uberrima tua clementia nostra faceres nobis [illegible] tuos confessores(?) la prima et nos reinducere insignium victorie vite a nobis tuo adiutorio reassumpte quod ad te hoc est dicere omnia pro beneficia eius a te prestita ad te deum inspirant principatorem et actorem omnium bonorum non ad inferiora inique demonum instigatione inclinati. Dixi

quod pro hoc non sunt a templis eorum amovendi sed in eis possunt libere ministrare. **Honorius iii. Veneten. episcopo.**

Ex parte tua fuit propositum quod nulli sunt qui licet pluribus annis gestaverint habitum monachalem professionem tamen monasticam non fecerunt. Unde cum super eo quod habent proprium et alias irregulariter vivunt a te vel ab aliis arguuntur non erubescunt dicere se ad carentiam proprii et continentiam ac alias observancias regulares non teneri cum habitus non faciat monachum sed professio regularis et c. i. eodem c. f. t. d. quocirca quoslibet tibi lege diocesana subiectos qui predicto modo tantum duabus vicibus ingredi non verentur ut postquam per annum gestaverint habitum monachalem regulam secundum formam ordinis profiteatur et servet. ec. con.

Statuimus novum(?) Clemens(?) Greg. ix.

Eos in probatione positos ante susceptum religionis habitum qui dari professis consuevit vel ante professionem emissam ad priorem statum redire posse libere infra annum nisi evidenter appareat quod tales absolute voluerint vitam mutare et in religione perpetuo domino deservire cum quilibet renunciare valeat ei quod pro se noscitur introductum nichilominus statuentes ad omnem ambiguitatem penitus amovendam quod cum in quibusdam locis religiosis noviciorum habitus non distinguatur ab habitu professorum professionis tempore benedicant vestes que professoribus concedunt ut noviciorum a professorum habitu discernatur. **Idem.**

Ne religiosi vagandi occasionem habentes salutis proprie detrimentum incurrant et sanguis eorum de prelatorum manibus requiratur statuimus ut presidentes capitulis celebrandis secundum statutum concilii generalis seu patres abbates sive priores fugitivos et eiectos de ordine suo requirant sollicite annuatim qui si in monasteriis suis recipi possunt secundum ordinem regularem abbates seu priores eorum mo. p. ec. censura ecclesiastica compellantur ad receptionem eorundem salva ordinis disciplina. quod si hoc regularis ordo non patitur auctoritate nostra provideatur ut apud eadem monasteria in locis competentibus si absque gravi scandalo fieri potest aliquin in aliis religiosis domibus eiusdem ordinis ad agendam ibi penitenciam talibus vite necessaria ministrentur. Si vero huiusmodi fugitivos vel eiectos inobedientes invenerint eos excommunicent et tam diu faciant ab ecclesiarum prelatis excommunicatos publice nunciari donec ad mandatum ipsorum humiliter revertantur. **Alex. iii. Lyrbeegen.(?) episcopo.**

De conversione coniugatorum Rubrica.

Preterea ut [illegible] plane(?) uxorati qui presentibus sacerdotibus et monachis ignorante episcopo de licentia et permissione uxoris monasterium ingressus professio

secundo quod in verbis thematis tangitur directam(?) virtutum formetiva actio in verbo levavi. Dicit enim venerabilis ille doctor Wilhelmus parisiensis in prima parte de universo amor est virtus et radix omnium motuum spiritualium. Et propterea ideo dixit beatus augustinus in libro de vera religione quod affectibus contingit anime hoc locus corpori. Et subiungit cum [illegible] monetur voluntate corpus autem spacio. Et idem beatus augustinus in libro xiii. confessionum ait Corpus pondere suo nititur ad locum suum pondus non ad yma tantum est sed ad locum suum. Ut ignis sursum tendit lapis deorsum oleum infra aquam fusum super aquam attollitur et aqua super oleum fusum infra oleum demergitur ponderibus suis aguntur loca sua petunt minus ordinata inquieta sunt ordinantur et quiescunt pondus meum amor meus eo feror quocumque feror. Quod et resonabat poeta dicens Trahit sua quemque voluptas. Et cum virtus nichil aliud sit nisi ordo amoris secundum eundem sanctum levitatem animarum virtutibus fore attribuendam. Per oppositum vero de gravitate peccatis et vitiis sensit propheta. Cum gemebat: Quoniam iniquitates mee supergresse sunt caput meum. Et sicut onus grave gravate sunt super me ps. xxxvii. Et zacharie v. c. Impietas seu iniquitas describitur sedens super talentum plumbi. et apostolus de spiritualibus dicens denuo [illegible] supereminentiorem viam [illegible] caritate pa. ad chorin. xii. Unde et ideo apostolus flectit genua sua pro nobis ad deum ut cognoscamus supereminentem scientie caritatem xpi ad ephes. iii. c. Quamquam non sine perspicaci intellectu dictum est a devoto bernar. quod in misterio [illegible] ipsa voluntas. Quam et ipsum pondus cupiditatis tendit in abruptum abissum sed caritatis sanctitatis sublevat et attollit ad supereminentem requiem. Hanc levitatem anime ad deum spiritus domini sua superlatione quam notescebat in mundi exordio nos edocuit genesis i. levavit enim clauditur in verbo superferri et expressius quod dominus aquis superferebatur ut fluctuantes [illegible] voluntatis in sua obscuritate et tenebrositate sic ad eum convertens magis viveret apud fontem vite et in lumine eius videret lumen perficeretur illustraretur et beatificaretur. Et pulchre scriptura insinuat spiritum sanctum pro superferri. Et quia caritas diffusa est in cordibus nostris per spiritum sanctum qui datus est nobis ad ro. v. c. Et ad philip. iiii. c. dicit apostolus pax dei que exsuperat omnem [illegible] intellectum ut eandem pacem [illegible]

meret fore deum et subiungit ibidem Hec agite et
bo. deus pacis erit vobiscum Habeamus igitur sur
sum cor ad spiritum sanctum qui superfertur aquis quis est
locus meus et domus dei in quo et requiescimus vel
deo fruimur illuc enim amor nos attollit qui et
proprie sanctus amor
esse dicitur qui
exaltat humili
tatem nostram de
portis mortis In
super et quod melius
est commendandum
est in bona vo
luntate pax
nobis est que ad
et evangelizatur
angelus in Christi
natiuitate luce
ii capitulo Et in
terra pax homi
nibus bone vo
luntatis Si ergo
pacem longe
proximus est ea
nebat spiritus meus
homines deduceret
in in terra certe
sed quoniam post
celi Unde ne
anima sive deser
tibiliter commissa
ueneret in pro
fundum tenebro
sum et ibi re
maneret uni
ca est a deo uni
uersorum creatore Et preposuere in mundi creatore lux
lucidum et fieri Genesis 1 capitulo Dixit quoque deus fi
at lux et facta est lux ut scilicet sibi luce eterne inhe
reret omnis obediens intelligentia celestis ciuita
tis requiesceret quoque in spiritu domini qui superfertur in
commutabiliter super omne commutabile 13 libro confessionum be
ati augustini Quare ordinatissime post consum
matum quietis animarum in verbo thematis ad te su
spirantis secundum motionis in eundem locum scilicet leuaui animam
pregnanter dictum est Ad te leuaui Etenim post di
rectionem anime ad deum per ad te mos eius diver
tionis submittitur per leuaui Iam secundum beati
augustini 13 libro confessionum grande profundum est ip
se homo cuius capilli magis numerabiles sunt quam affec
tus eius et motus cordis qui tamen omnes affectus et motus
fruuntur ex lege rectissima omnipotentis dei quam deo

nem fecit uxore in seculari habitu
remanente nec transeunte ad religi
onem aut perpetuam continentiam vouen
te ab episcopo suo posset ad thorum reuo
cari uxoris. an illa compellenda sit
continentiam obseruare. dicimus quod si uxor
ad religionem transierit aut perpetuo
castitatem seruare promisit uir
potest et debet de monasterio reuocari
Uerum post Idem salernitano archiepiscopo
consensum legitimum de presenti licitum
est alteri altero et repugnante eli
gere monasterium sicut sancti quidam de nup
tiis vocati fuerunt dummodo car
nalis commixtio non interuenerit in
ter eos et alteri remanenti si commonitus
continentiam seruare noluerit licitum est ad
secunda vota transire quia cum non fuissent
una caro simul effecti satis potest
unus ad deum transire et alter in seculo re
manere. Idem pisano archiepiscopo
Quidam intrauit monasterium
Uiuente uxore quem ipsum repente co
actus est ad eam redire. ea mortua
queris an ipse cogatur redire ad mo
nasterium an aliam possit ducere uxo
rem. questioni tue taliter respondemus quod uotum non tenuit
unde ratione uoti non tenetur ad monaste
rium redire ulterius uel non potuit ux
orem accipere promisit ei se non exigere
debitum quod in ea erat potestate et ideo
quo ad hoc uotum tenuit non red
dere autem non erat in eius sed in mulieris po
testate. unde apostolus uir non habet potestatem sui
corporis sed mulier. Idem exonien episcopo.

Cum sis peritus scientia litterarum ignorare
non debes sacrorum patrum constitutionem
esse contrarium ut uir uxore sua aut
uxor uiro eius non assumente re
ligionis habitum debeat ad religio
nem transire et in i. in te quod auctoritate ap
prohibemus ne separatim uiro uirum uel
uxorem nisi uterque ad religionem mi
grauit transire permittas. unde si uxor
ita senex est et talis quod sine suspi
cione possit esse in seculo dissimulare po
teris. ut ea in seculo remanente et casti
tatem promittente ad religionem transe
at uir eiusdem. Idem strigonien. archiepiscopo
Coniugatus et i. Idem eboracen. archiepiscopo
Nullus coniugatorum est ad sacros
ordines promouendus nisi ab uxore
continentiam profitente fuerit absolutus
Sane si coniugati Idem eidem
consenserint ordinari uxoris volun
tas prius requirenda est et i. f.
. u. auctoritate ap. prohibemus ne uxoratum
presumatis in episcopum ordinare nisi
uxor prius professa continentiam sacrum
sibi uelamen imponat et religiosam
uestem assumat. Idem bathonien episcopo
Ex publico instrumento nobis innotu
it quod cum uonensis episcopi eam monasterii
quam intrare a uiro et eo inferente uideba
tur susceperit transferendam iudiciali
sententia nunc approbauit et eidem mulieri
precepit ut ad uirum rediens exhibe
ret eidem coniugalem affectum. quod cum re
nuit fuit vinculo excommunicationis astric
ta. ceterum quia licet a prefato uiro de

antiquus ligat Hec breuiter sumpta in illuminatione sufficiat conclusio
fore puto bonum esse deo adherere per ne ipse deus commissione
amittatur qui ab eo non locis quisquam separatur sed sola per
versa voluntate se inuito celebrabitur Sed nos ut verbo
vitam damnatis confusione fiamus quod hec intelligentes minime tamen
ad requiem nostram mouemur
primo quoque prius est per
tantis obdormimus Cum
tamen hora sit nos de sompno
surgere opera tenebrarum ab
iecere et arma lucis indue
re apostoli pronunciante tuba
ad Ro. xiii. et respiciamus instan
tis officii Propter hoc
aduentum lucis vere Christi
Jesu a luminibus penitus
tum ut est post collecta
currentes dicite nos asim
nos homines in terra per
sacerdotes absoluentes ad
peregrinos in Jherusalem hoc est
visione pacis ad xxi.
capitulo Et in dicto capitulo
Purgandus quia nobis a
minus restat ut presenti
eius aduenientem mundi lu
cem valeamus denique ei
inherere per fidem quam pur
gatione velut quadam
ambulatione aut naui
gatione ad patriam theoso
lomitanam quasi sursum est
ambulabimus eo quod ascen
sus ad deum qui ubique
presens est non locis sed bono studio bonisque moribus fieri con
sueuit Ut hec via deo adherendi nobis facilitetur dignatur
prefata lux dei sapientia nostre infirmitati ac imbecillitati con
gruere ac bene viuendi nobis prebere exemplum qua luce in
futuro fruemur omnes equaliter atque communiter Si tamen affuit prius leua
te anime ad eandem per adhesionem amoris perseuerans finem
dei voluntas In qua eiusdem inuicta luce beneficentissime
deus gratia consuluit humano contra tenebrarum principium ter
randem dulcissima Ne ac quis forte sexus hominum ab hac
luce se contemptum putaret unum suscepit natum ex femina ad
quam et animas nostras leuemus ne talia increpacionis audiamus
verba filii hominum usquequo graui corde ut quid diligitis
vanitatem et queritis mendacium Et sectores qui mun
ficauit dominus sermo suus Dum sit sermo xpi ihu pre
iiii. gradus leuaui Dixi 3o et ultimo quod in themate

tangitur formaliter sed notoria immutatio quia anima Audisti
devocionis viri quomodo in duabus precedentibus particulis theorie
iam discussis descripti sunt modi et motus quibus ad requi
em permanentem ex hac lacrimarum valle hominum mortalium elle
vatur voluntas Superest in hac 3a et finali particula huius colla
cionis transitorie subiecte illius in
sinuatio anime quod per hominis perscrip
tos modum et motum eadem
permanentem requiem subin
trare quod quidem sua significat
per animam meam ut ipse contex
tus verborum passivorum
apparet legittimus sic et
gistelberto suprascriptis ha
bent ordinem insinuavit di
cens sive res agatur motu
naturali sive libero arbitrio mo
tu sive divine instinctu gra
cie sive singulis hiis moti
onibus sibi coniunctis quilibet tamen
a divinati intus sit invisi
bilis operante efficacia et
modum accepit et motum
motum quidem quandam legem
ordinis et motum actionis
accepte legalis legis in
troitu ad te domine legis or
dinem expressit levavi vero
motum actionis secundum eundem
ordinem Et quod vero ad
perfectionem sancte intencionis
adimplendam aliud restat
nisi in tali modo et motu
ad deum mediante ampliata mente et totius intencionis extra
se sinum scilicet et gratie transitum illius accusativi animam con
structio a verbo levavi pulcherrime designat Cum enim
in ad te levavi animam meam Merito namque anima unione
sit caritative forcius perpredetur ad deum sic dispersa mente
separacionis et unionis opposite proprietates designatur Cum
ex separacione a deo anime non contingit nisi tristis desolatio Ubi
enim foris ei erit consolatio domini intus in semetipsam de ab
sente viro suo domino scilicet suo turbatio quam turbacionem anime
deflevit psalmista dicens Cor meum conturbatum est dereliquit
me virtus mea et lumen oculorum meorum et ipsum non est me
cum Et inde caritatis execrata error Ecce quod cum spon
so anime abeunte ea abierunt virtus veritas et prosperitas et
dolorose quod ea accedunt infirmitates ignorancia et dimi
ssa stabilitas Nimbis anima turbatum et commota instar

sponsata fuit adhuc cum sicut asserit
ab ipso est incognita. Consulimus quod si predictus
vir ipsam carnaliter non cognovit
eadem ad religionem transire nolu
erit recepta ab ea sufficienti cau
cione quod vel ad religionem transire vel
ad virum suum redire infra duorum
mensium spatium debeat ipsam a sen
tencia qua tenetur absolvas. Ita quod si ad
religionem transierit utrisque restituatur
aliam quam ab eo nosscitur recepisse
et cetera. Sane quod dictis textibus dicitur sine
nisi ob causam fornicacionis uxorem suam
dimittere intelligendum est secundum inter
pretacionem sacri eloquii de hiis quorum
matrimonium carnali copula est consumatum
sine quod firmari non potest Idem porti
et fratribus sancti Sticholai et sancti Johannis.
Uxoratus si illicencia uxoris intro
vos nullatenus recipiatur quod si utre
gre opinionis ita existat quod nul
la suspicio inito habeatur eam ad
secunda vota velle migrare vel quod
minus continentiam debeat vivere quod si
talis extiterit marito eius in conversorem
vestro recepto ipsa publice in conspectu
ecclesie continenciam professa in domo propria
cum filiis suis et familia poterit
permanere. Si autem talis fuerit quod sus
picione non careat voto continencie
celebrato a secularium hominum se con
versacione removeat et in loco religi
oso ubi deo serviat perpetuo commore
tur nullus vero iniuriam alicui
fosorare vel ad libitum secundum pstu

bilis et fluctuans et mente sedis et manentis
sed et idem divina scriptura rebus presignat Cum enim
egressus a facie domini vagus et profugus in terra
fuisse narratur genesis iiii. Capitulo Ex vero ex vi
one ad deum sitientis anime velut vasto vasi
ac avide fre
divine ple
nitudinis
potu infun
ditur ad eam
inebrianda
et huius a torrente
te omnis vo
luptatis ele
git hac potest
Cum dilectio
nibus affectu
et sui ordis
sensu sitis
Ita domine inundi
respondendo
veniet Desi
cit caro mea
et cor meum
Deus cordis
mei Et pars
mea deus in
eternum psalmus lxxii
Et frequenter
certe qui elon
gant se a te
peribunt perdi
disti omnes qui for
nicantur abs te Mihi autem adherere deo bonum est ffor
nicantur cum ipse deus summa vita sit et ipse fons
vite sicut prestatur psalmus psalmus xxxv. Domine apud
te est fons vite et in lumine tuo videbimus lumen
A quo fonte si anima se auertit ipsa sui aver
sione velut irrigante vite alveolus arescit et
deregit ad mortem que quidem mors aliud non
est nisi nequitia Anima nec quidem sit sic de
ta in quo sensu apostolus principes tenebrarum
nobis insidiantes spiritualia nequitie nominavit
ad ephesios vi. Capitulo Ex quo patet quod similitudine
tanto magis anime moriuntur quanto minus sunt
vite summe adherentes ideo merito enim exhorta
cione animas nostras ad deum pro vita nostra leve
mus Et utique subest elevande anime ad deum

mat assumere Urbanus iii. Pori
Ex parte albis scilicet sancte crucis
veri ad audienciam nostram pervenit
quod e. d. in infirmitate positus con
senciente uxore votum vovens c
astitatis monachalem habitum susce
pisset postmodum liberatus uxorem
retinuit et alia ea defuncta termi
copulavit quod non licet predictus d.
uxore sua remanente in seculo de iure
ad religionem non potuit proficisci
ea tamen sublata de medio votum sui
salutis sue periculo non potuit vi
olare Consulimus quod si verum est quod asseritur
predictum d. per excommunicacionem compellas
ut muliere dimissa ad suum monast
erium revertatur sub regulari habitu
de cetero domino serviturus Clemens
Consuluit nos G. sacerdos l. iii.
utrum vir ad religionem transi
ens et ea per annum et amplius
permanens uxore sua postquam ad
domum transierat regularem despecti
vita sublata secularem habitum re
sumere valeat et aliam ducere
uxorem vel si ductam ei liceat re
tinere Consultacioni huius tue respondemus quod predictus
vir nec habitum potest abiecere quem
assumpsit nec aliquam sibi matrimonio
copulare quod si contraxerit matrimonium ipsum
decernimus dirimendum Celestinus
Karissimus et cetera Fraternitati l. iii.
tue consulimus quod si invenitis uxorem
regis fuerit quam infirmitate de
pressam continenciam vovisse et cetera

podnecitas prospectissima Quia ut tangit
aug^s in li^o de libero arbitrio nichil tam in nostra
potestate quam voluntas est quod sic fundat Etenim
prorsus nullo intervallo mox ut volumus presto
est in culpa ergo sumus nosmetipsi quod sit perversa
voluntate in
quietamur Et
per hoc ad michi
illud de flumine
et non ordinata
voluntate ad
beatitudinem
sumus et obliga
mur affecti
ue tendimus
Licet in hunc
mundum intellige
a tam noti
ua aliquas ex
cusaciones etc.
excusaciones quas
inuenire po
terimus .pro
non ex parte ori
ginalis misere
nobis inflicta
pena dicendo
quia in ignoro
rancia addis
cendi et diffi
cultate agen
di nati sumus
sic sapie ix.
scriptum est Cor
pus quod corrumpitur aggravat animam et deprimit
terrena inhabitacio sensum multa cogitantem Quam
et si anima in corpore sic nata tamen omne corpus precedit
prius et ipsa habet facultatem hanc ut adiuvante
adiuuante creatore semetipsam excolat et pulle
ficet ac pio studio omnes virtutes acquirat et
capiat per quas signum virtutes et a difficul
tate cruciante et ab ignorancia cecitate liberetur
cuius precio in principio est naturale et indicium accepit
quos sapiam proponit errori et quiete difficultati
ad quas sapiam .s. et quiete studendo peruenit
quod si ipsa hec exequi noluit peccatum rea iure tene
bitur non bene usa facultate quam accepit nec est
aliqua necessitate ipsa ignorancia et difficultate
in quibus nata est cogitur ac compellitur remanere

Cum et in hunc ignorancia et difficultate libera voluntas
petendi querendi et conandi non sit ablata Et ut misteri
alius loquar et secretius quod etiam valde considerandum
estimo quoniam ignorancia et difficultas in primo homine sup
plicium fuerunt mortalitatis ad animam explendam miseriam
in nobis tamen Janua sunt
misterij ad operanda corpo
ris incorrupcionem quam cor
poris immortalitatem operatione
nem ipse aps post saluato
rem et prophetas multarum
miseriarum hunc tempus in ple
nius suarum explanarum locis
ad nostram instructionem re
tis studiosius ewangeli
zauit Licet in hiis in
flictis penis originalibus
culpandus est creator omnium
immo sufficientissime in eis
laudandus et glorificandus
quam misericorditer in eis
dedit posteris et facultatem
tem bene operandi operandi
in laboriosis officiis et via
fidei in obliuionis ceccitate
Postremo inexpanda
non sunt animarum corpa
bus administrando .i. cas
tigando virtutes eo quod
anime ad hoc officium mis
se sunt et destinate sunt
ut regimini corpa bene
administrando .i. castiga
do per virtutes In eisdem enim corporibus homines susciperunt mi
seriam ad exercitium vincendi optima fide Reges enim viri
litterarissimi per glorie milicia est dominum exercitium vi
cere eorum suscepto supplicio quo se .i. homines virtutum per
duxisse glorietur Prima hec est b. aug^s in iij. li^o de libero
arbitrio vere et dolorose lamentatur .i. idem b. aug^s vi. conf.
Sy cor sum ab ascensione diuinorum verborum legis et prophetarum
in quibus fides in miseria sit vincendi exercitium edocetur
aliquid dum tenebat in suspenso sic dicens resistebam manibus
tuis qui medicamenta fidei confecisti et aspersisti super morbos
orbis terrarum Dic deus qui dedit temptacionem exercitio potestate in
pendit et temptatis hominibus manum ut fideliter cum temptacione
faceret prouentum .i. utilitatem seu fructum scribitur ab apostolo .i.
ad Cor. x. ca^o fidelis deus qui non patietur vos temptari

uirum ad tempus prebuisse consensum in
aperte si non idem uir continenciam uouit
perpetuam eandem uiro cohitare
facias et utrumque ducere maritalia
fide tractare. Idem.
Placet nobis etc. Sollicitudo tua con
suluit uirum mulier que credens mortuum
maritum habitum religionis assumpsit et
eo reuerso de monasterio educta fuit
post obitum uiri sui sit ad regularem
obseruanciam compellenda. Sup quo
respondemus quod licet uotum eius usque quo non
tenuit ea tenus tamen fuit obligatorium
quatenus se potuit obligare. Promisit
enim intrando monasterium se non
exacturam carnis debitum quod erat in
potestate ipsius reddere uero ad seculum
redeuntis potestate non erat sed in potestate
mariti et ideo quantum ad ipsam tenu
it uotum quod post uiri obitum tenere
non desiit cum ad eum casum a quo po
terat efficaciter hoc principium peruenisse
noscatur consulcius itaque dicimus
et ei congruencius ad salutem ut ad mo
nasterium redeat ubi bona ducta
conuersacione professionem fecerit et habitum reli
gionis accepit. Sed uero ad hoc indu
ci non poterit ipsam inuitam credimus
non cogendam. Innocencius iij. pisano
Ad apostolicam sedem etc. archiepiscopo.
Cum uir et uxor una caro sunt
per copulam coniugalem effecti nec u
na pars coniugii possit ad dominum et altera
in seculo remanere profecto non est
alterius coniugum recipiendus ad obser

uanciam regularem nisi reliquus per
petuam continenciam repromittat sed et ui
tam debet mutare nisi forte sit eius
etatis ut sine suspicione incontinencie
ualeat in seculo remanere. Idem lug
Ex parte tua etc. dunensi archiepiscopo.
Intimatum quod cum quedam mulier uelum uidu
itatis coram duobus abbatibus assump
sisset benedictione sollempni et celebracio
ne misse ac letania sicut debuit
accedente quidam nobilis proponebat
bat se prius mulierem ipsam medi
antibus interuenientibus per uerba de presenti
carnali et inposita desponsasse etc. et
illa se consensisse in illum confessa dixit
quod audierat cum esse lepra percussum
et ob hoc eius fuit abhominata complexus
etc. nos autem inquit etc. respondemus quod si pos
sit non consulte uitari quod ex quo ma
trimonium inter legitimas personas per
uerba de presenti contrahitur illis uiuentibus
in nullo possit casu dissolui ut uiuen
te reliquo alter ad secunda uota
transmigret et si mutuo fidelium inter quos est
ratum coniugium fieret hereticus et nol
let permanere cum altero sine contumelia cre
atoris nisi forte secus fieret ex re
uelacione diuina que superat omnem legem
sicut a quibusdam sanctis legitur esse
factum. nos tamen uolentes a predecessorum
nostrorum uestigiis declinare qui res
ponderunt consulti. an quod tantum sit per car
nalem copulam consumatum licet alter co
niugum reliquo consulto ad religionem
transire ita quod reliquus exinde legi

sus id quod potestas sit facies cum castitate pervenire ut possitis sustinere. Cuius puritatis et salvationis doctrinam specialiter aperiunt apostolus cum renovare meliores homines de die in diem procurans edocens diceret 2 ad Cor. iiii. Id enim quod in presenti est momentaneum et leve tribulacionis nostre supra modum in sublimitate eterne glorie pondus operatur in nobis quia
sciam singulis legalibus proveniens dicebat ad Philip. iii. Ca° Existimo omnia detrimentum esse propter eminentem scientiam Ihesu Christi domini mei. Ipse enim Christus in sua humanitate studium huius sciencie operandi scilicet in infinitis eternam gloriam ad nostram salutem amator perexit quod gratiarum actionis reputo fore dignissimum dicente apostolo ii ad Cor. viii. Scitis gratiam domini nostri Ihesu Christi. Quoniam propter vos egenus factus est cum dives esset illius inopia vos dites essetis glosa na ubi se pauperavit nos ditat hanc scienciam thesaurizandi in celis in infinitis huius mundi natus iam salvator edocuit Mt. vi. et Luce xii dicens facite vobis sacculos qui non veterascunt et perit. Date etiam hanc sapienciam principibus mundi a seculis absconditam prenunciat propheta in adventu salvatoris. Cum desiderium magne perfectionis eructaret dicens. O domine bene prosperare benedictus dominus deus et illuxit nobis ps. cxvii. O domine salvum me fac de clade scilicet seculi. O domine bene prosperare ut dolores isti vertantur in eterna gaudia. Cuius ad hoc venisti ut dicit glosa. Cuius quis ex huius vite capitis honore amore ditare se in misericordiis eius ut eterne glorie pondus acquirat in celestibus prestita arte postposita tali nullo pacto iustum flagitium sue desertionis misericordissimi regis imperio deputatur a quo infirmo de infirmitate peccati sua valebit defendere sed tamen culpa ista impingitur propter ignaviae vitium quia studium querendi atque discendi inditae facultatis in sumptibus propria proniter sit deliquit et omisit quod quidem studium nos studentes perficere faciat marie filius Christus Ihesus eiusdem studii singularis doctor in secula benedictus Amen.

me potius alii copulari hoc ipsum tibi consulimus observandum in articulo prenotato quamvis falsa sit causa pro qua ad susceptionem veli predicta mulier est inducta cum sine qualibet tali causa id ipsum religionis obtentu facere potuisset. Porro licet predicta mulier videatur in veli susceptione religionis habitum assumpsisse si tamen velit in domo propria permanere quia propositum castitatis in seculo servatura nichilominus consumendus est tamen iam contractum nisi se voto astrinxerit ad observantiam regularem in quo casu compelli potest ut relicto seculo religionis propositum exequatur. Idem rudimensi episcopo.

Constitutus in presentia nostra h. sua nobis confessione monstravit quod in acolitatus ordine constitutus quandam puellam R. nomine in facie ecclesie duxit uxorem quam carnaliter cognovisset. Orta discordia inter eum et amicos puelle ipsa fuit cuidam alii .W. nomine copulata et tu memoratum h. usque ad gradum sacerdocii ordinasti. Cum autem eum sua conscientia remordeat habitum ordinis cisterciensis assumpsit et infra. Ideoque mandamus quatenus si res ita se habeat predictam mulierem ut a dicto W. recedat cum quo adulterium est coniuncta nec predictum monachum repetat quominus regulare votum valeat adimplere per censuram ecclesiasticam cogere non omittas. Idem episcopo pictaviensi et albi de bobarde pictaviensis diocesis.

Veniens ad presentiam nostram L. nobis intimavit quod cum olim intrandi

Collacio magistri Johannis wenck de herrib Anno domini 1430

Purificatio pueripere legis etiam in exordio nostre (?) legis mosayce. Levitici xii conscripte nunciatis a nativitate eiusdem regis et domini quadraginta diebus peractis pro tunc parentibus prefati redemptione ipsius expectantibus in templo Ihesu solomonis celebrata hodie in exaltacione sancti se tre fectivis pagina (?) gratia dicitur. Ctum (?) to ipsum oblatum virginis in primum adimplens purificacionis ipsa est quia a debitis propositis inhiante in terris a labe contagionis peccati purgat et purificat cuius siquidem purgationis apostolus causam memorat inter insignes laudes prestati regis filii dei et filii virginis quas hebreis conscribit ait purgationem faciens peccatorum ad hebreos i° Ca° Precelebres virtute quam nostra purgatio hec sit perservanti certe intelligere valebit attendens et considerans eandem etiam quia perseverantem nondum pervenisse ad sue purificacionis perfectionem quam tunc adipiscetur cum Christus eam sibi exhibebit gloriosam non habentem maculam neque rugam aut aliquid huiusmodi sed sanctam et immaculatam ad ephe. v. capitulo. Interim vero ipsa catholica ecclesia purificacionis opus habet et necesse

monasterium proposito cepisset pluribus sacerdotibus presentibus apud uxorem suam institit ut super hoc suum impetraret assensum et infra. Ipsa demum tam ipsius quam multorum astancium precibus fletibusque quod devicta caput et altari supposuit manu sua qui eam presente tonsoratus ibidem monasterium adiit et finito probationis tempore professionem fecit sollempniter monachalem illa vero in seculo remanens inhonestos amatores admisit et infra. Quo circa mandamus quatenus si ita est dictum L. in monasterio quod intravit perseverare libere permittatis. Licet enim ipsa videatur non modicum deliquisse quod capto se asseruit quia nisi sibi concederet maritus consentiret tamen sibi quam toti mundo se inutilem redderet et cum pluribus exoravit ne predicte mulieri exponeret quod eam de relinquere seculum oporteret quod si forte licenciam daret viro ex quo tamen eadem caput viri altari sponte supposuit et per triennium non contemnit se revocare ei ipsi non est aliquatenus audienda cum ipsi in actio exceptione possit commisse fornicationis elidi maxime cum ante quam fuit fornicata ipsum non duxit repetendum. Idem.

Accedens ad presentiam nostram I. mulier proposuit quod cum .W. vir eius eandem sibi matrimonio copulasset volens tandem idem vir habitum assumere monachalem postulabat huiusmodi ab eadem ut tam pio proposito faveret ipsi quia pro multa verba et alia quam (?) quidem vir

i qua sic habundat malorum delicta sic et superhabun
dat iustificandorum indulgencia et que in terris tri
bulacionibus miseris et erumpnis multiplicibus
affligitur de super de celis misericordia et graciam mul
tiplicacionibus virtutum recreatur quibus ipsa ecclesia in
luminis in hora
cia et peccata
dimittit et
lavat lotis in
ca donat et in
filios suos deo
gratos ad celes
cia sublevat
Verum ad bea
titudinem tende
ti tramite recto
statum virtutesque
moribus sicuti et
quilibet homini ad
hoc conari deside
rii insita sunt
indicia naturalia
In super et ordine
ipsum legitimum
potenciarum anime
in huiusmodi
spiritualium habitu
um acquisicione
seu virtutum
operacione diligen
ti mente inda
gine sollerter
animadvertenti
procul dubio hoc scriptum offertur principium videlicet
ipsam voluntatem omnium virium anime motricem ad
earum actus et exercicia in se non tempore aliquam spe
ciem acquirendi habitus nec etiam impetum in aliquod
opus virtutis facere nisi prima potencia denun
ciante que intellectus est extensus in praxim sicut
etiam id pulchre deducit philosophorum princeps Ethicorum
3° de anima Nam voluntas velle non potest Cum
de se ceca sit quod nullatenus ei innotuit ¶
Hinc similiter divinorum verborum amatores a
mmiratores quamplurimi surrexerunt Hinc aposto
lici viri semina fidei usque ad mortem in subiectum
sparserant gregem Hinc et universale principa
le motivum fiendarum collacionum illustrissime
princeps venerabiles patres magistri et domini in

infererebat eidem se ipsam asserens
dimissurum annuit uxori eius
cumque idem uir in domo decanatus christi
ordinis religionis habitu assumpsisset
mulier in domo monialium nullo
sibi habitu religionis assumpto vel uo
to emissionis emisso permansit per spa
cio temporis cum idem uir ad seculum rediens
religionis habitum reliquisset eadem mulier
se instanter ab eo petiit reassumi etc.
.j. Quo circa d. u. m. q. si res ita
se habet dictum uirum ut eam recipiat eique
affectum exhibeat coniugalem ap. re. co
gatis. Hon. iij. epo decano thesau
Significauit nobis uario ligonen
bis. a. mulier quod cum ipsa f. uiro suo
coram decano s. quiriaci uice archi
episcopi senonensis in hac parte fungen
te licenciam concessit religionem
intrandi continentie uoto eidem
iniuncto et recepta fide ab ipsa quod per
uo contineret idem decanus post fac
tam professionem auctoritate predicta in monasterio in
quo habitum assumpserat monachalem
asseruit ipsam debere religionem
intrare quamuis id primo non expressisset
et hoc expresso illi licenciam non dedis
set etc. .j. Quo circa m. q. si est ita et
est talis etatis de qua suspicio
haberi non possit ipsam uotum continentie
obstante monasterium compelli non per
mittatis inuitam. G. reg. ix.
Gaudemus in domino etc. .j. mulieres non
que relicto maritali thoro lap
su carnis ceciderint si mariti ea

Christo Ihesu dilecti nostri exordium qua finali utilitate fien
endorum sermonum per modum primitus festiuitatis virginis glorio
se voluntarie legem purificacionis presentis votiua aggre
diatur mariam quam vestrarum attentis auribus in illuminacionem in
tellectuum ac inflammacionem affectuum insinuare decrevi.
Pro cuius celeri expedicione
occurrit pro themate cap
tum instantis officii quod est
ipse introitus Suscepimus
deus misericordiam tuam ps° xlvi°
Anima vero sermo dei
vivus et efficax sic non
nostro fert arbitrio in quoque
voluerit ad eam recurrimus
virginem mariam re
ginam misericordie pro
graciarum impetracione cui
et festivantes ut assump
to sermo nobis fiat edifica
torius edificando primum
do ei id angelicum Ave
gracia plena dominus tecum
¶ Suscepimus
deus misericordiam tuam
verba hec davidica continu
ciantia modum fundacionis
eorum fabrice oblivione
tradenda non sunt sed me
moria moribus et vita
tenanter resumanda Nam
panes sunt de ore dei pro
fluentes ex quibus saturati
ur .iiii. homines etc. Oportet vivere reficiunt namque fidelium
mentes et nutriunt in vite eterne pastum in quorum observa
cione et vita consistit beatitudo luc. xi° Beati qui audiunt
verbum dei et custodiunt id Verbum dei custoditur si trahatur
in anime pia viscera sicut attractum in sinceras traicatur af
fectiones sicut sinceritatis affectionibus in morum relucat lau
dabili conversacione sic requiri desiderabat qui psallebat sicut
adipe et pinguedine repleatur anima mea ps° lxij. in
adipe que intestina continet interiora designando constat in pi
nguedine vero membrorum exteriorum mores demonstrans et vitam
Et tanta est divinorum verborum dignitas quod eis de ver
bis se declarare dignatur est summa maiestas Nam in
sacris libris manifestavit se deus sub triplici eius attribu
to sub omnipotencia sub sapiencia et sub clemencia De
omnipotencia scriptum est ps° cxlvii. Anima ipse dicit

rum a te diligenter commoniti eas ad
frugem melioris uite conuersas uo
luerint recipere pro deum in claustris
cum religiosis mulieribus studeas
collocare ut perpetuam penitentiam ibi a
gant. Idem .j. moiali monasterii
Dudum a. C. lateranensi mota de plogo
ne te qui sua uxore ec dicebat
maria commissis R. sancte marie in cos
min diaconi cardinalis dedimus audito
rem coram quo dictus C. conquerendo pro
ponens quod indebite recusabas eidem
cui uxor eras post consensum de presen
ti carnis copulam subsecutam
minime aliter adherere sibi restitui
postulauit ad quod fuit responsum quod tu
pro anime sue remedio pura et sponta
nea uoluntate presentibus duobus reli
giosis sacerdotibus et adhibitis .v.
testibus fide dignis cum uir quod tecum ha
buerat renunciauit omnino resignan
do illud in manibus alterius ex sacer
dotibus supradictis qui in persona eccle re
signacionem huiusmodi recipere curauit et quod
idem C. se castitatem seruaturum
promisit pauperumque hospitalis de po
te obsequio se deuouit promittens
uoto sollempni omnia et singula supradicta
et tribuens tibi licenciam ad monas
terium transeundi te ulla uice sibi permit
tente ac tribuente illi licenciam
et ius quolibet resignante sicut hec
omnia dicebantur per publicum instrumentum
esse probata manu B. arectini nota
rii confectum. vm pribiatus. C. p

et facta sunt ipse mandavit et creata sunt. De sapientia scriptum est psalmo ciij. Quam magnificata sunt opera tua domine omnia in sapientia fecisti. Item de clementia et largiflua benignitate scriptum est psalmo centesimo quadragesimo iiij. Aperis tu manum tuam et imples omne animal benedictione. Eius namque omnipotentia cuncta de nichilo in esse creata sunt eius singula creata guberna[n]tur. Eius clementia universa creata et gubernata donatis subsistunt muneribus. Et hujus dei manifestatio sub ternario attributorum nomine appellatur dei quia nec a philosophis celare voluit sermo eius sed per semetipsum revelare. Hic enim scriptum est ad romanos primo celo quod notum est dei manifestum est in illis. Et subditur manifestavit deus enim revelavit illis. Et subsequitur revelationis modus per eum invisibilia enim dei a creatura mundi per ea que facta sunt intellecta conspiciuntur. Hujus revelationis signum manifestum ponit aristoteles in primo de celo dicens. Quod pictagorici ternarium numerum ad sanctificationem deorum adaptabant insignati a natura tres leges accipientes. Hic ternarius attributorum dei omnipotentie scilicet sapientie et clementie in hoc nomine quod est deus quasi quodam presagio elucet. Nam deus a greco theos dicitur quod grecum secundum damascenum triplicis est originis a greco theoro quod est videre et aspicere quod sonat cunctum. Et a greco therin quod designat calorem eo quod deus providentia sive visionis in ea plusquam eadem sunt muneribus fovens. Sub hac triplici ternario attributorum deus triplici generi hominum innotuit iudeis grecis. Iudeis innotuit in potentia et potestate eo quod insignibus et portentis. Quapropter in eorum lege sepe scriptum invenitur. Hec dicit dominus. Ego dominus faciens omnia hec. Constat autem quod dominus nomen est potestatis. Grecis plus in suo sensu habundantibus innotuit in sapientia et maiestate sicut paulus allegatum est ad romanos primo invisibilia dei a creatura mundi per ea que facta sunt intellecta conspiciuntur. Et sequitur quoque eius virtus et divinitas nobis vero vocatis ex iudeis et grecis deus innotuit in clementia et benignitate ad titum iij. Apparuit benignitas et humanitas salvatoris domini dei nostri non ex operibus iustitie que fecimus nos sed secundum misericordiam

posuit quod cum amisso mistro presbitero illius in prima persona quam prius erat in tua misericordia pluribus immo aliter quam in alio fuit ab ipso formatum et cum iratus tibi fuisset sicut verba et verbera indicabant nondum ca-lore iracundie quiescente quidam ipsum deceptorie allexerunt proponentes eidem quod in hospitali predicto civis ad libitum posset uti ac proprium retinere predicto. B. sibi nichilominus permittente quod non solum ardorem sed et appetitum libidinis extingueret in eodem proposito quod quicquid in hac parte fecisse dinoscitur iratus seductus pariter et illesus et sub spe promissionis ac sub ea conditione vel modo non possit continentiam observare asseruit a se factum. Sed ad ista respondebatur e contra quod an tabellio in tertia persona instrumentum conficiat vel in prima dummodo non mutetur substantia veritatis nichil interesse videtur insuper quod prius aliquam spes memorato. C. data fuisset per quam ad hec se proponit inductum eo tamen tempore quo talia facta fuerunt pure simpliciter ac voluntarie per amorem dei et remedio anime sue solummodo ad votum et alia supradicta noscitur processisse propter quod a consortio secularium hominum debet discedere vitamque mutare cum se illi etatis esse proponat ut sine suspicione incontinentie non valeat in seculo remanere. Nos itaque hiis

tenta in eorum consilio te ab impetitione dicti C. sententialiter duximus absolvendam perpetuum silentium illi imponentes. Lx.

Mulier que in fide remansit potest violente viro qui ab infideli-tate revertitur postquam ab eo fu-erat iudicio ecclesie separata ad reli-gionem libere convolare. Celestinus iij. De

Laudabilem et i. ii. De conversione infidelium.

Interrogasti de sarracenis qui dum in captivitate essent quondam christianarum viros eam insidiis et machinationibus occide-runt utrum quia postea ipsas ad fi-dem christianam conversi sunt eas de iure possint accipere in uxores vel si duxe-rint coniugium teneant eorundem hic tiburtien. galli regula contraria sunt assentientes quod si in mortem ipsorum maliciose fuerit machina-te licet earum studio ad fidem accesserint tamen nec eis adherere debent nec si fuerint adheserint sunt tollerandi cum tale dampnum tali lucro ecclesia compen-sare non velit ad hec sarraceni qui-dam in bello sunt christianos interfecisse notati et christiani similiter sar-racenos. Postea vero sarraceni ad fidem conversi uxores eorum quos in belli certamine occiderunt sibi ma-trimonialiter copularunt et ipsum etiam de sarracenis mulieribus conversis ad fi-dem fecisse noscuntur qui propter de morte ipsorum virorum veritatem compe-riunt divortium instanter exposcunt

sua salvos nos fecit. Cum ergo nobis preciosus dei in sua clementia apparuit merito in gratiarum laude ipsius hodie fatemur in introitu. Suscepimus deus misericordiam tuam in medio templi tui. Que nichil misericordiam ne quosdam lateret mortales dignatus est deus in carne apparere visibili qui est dei virtus dei sapientia et benignitas christus unde apostolus iudeos potentia querentes et grecos sapientiam desiderantes christum nunc dei virtutem et dei sapientiam contemptores manifestans et eos ad christum dirigens ait primo ad corinthios primo iudei signa petunt et greci sapientiam. Nos autem predicamus christum crucifixum iudeis quidem scandalum gentibus autem stultitiam ipsis autem vocatis iudeis atque grecis christum dei virtutem et dei sapientiam. Cantate domino canticum novum quia mirabilia fecit psalmo lxxxxvij. Et sequitur notum fecit dominus salutare suum in conspectu gentium revelavit iustitiam suam. De benignitate scilicet et clementia ipsa glosa. Qui ergo deus pro nobis quis contra nos ad romanos viij. Qui enim et proprio filio suo non pepercit sed pro nobis omnibus tradidit illum. Quomodo non etiam cum illo omnia nobis donavit. Dei omnipotentia exigit subiectionem et humilitatem. Et dei sapientia requirit eruditionem et caritatem. Dei clementia postulat expectationem et confessionis penalitatem. De primo ergo humiles et subiecti. Quamvis deus nimis potens est sic nos exhortatur archidoctor ecclesie petrus in petro quarto capitulo. Humiliamini sub potenti manu dei ut vos exaltet in die visitationis. Hinc ad corinthios et caritatem quia deus nimis sapiens est qui nobis tribuit intellectum ut erudiremur psalmo xxxj. Intellectum tibi dabo et

et instruam te in via hac qua gradieris firmabo super te oculos meos. Et sequitur nolite fieri sicut equus et mulus quibus non est intellectus. Unus enim penitentes et expectan(s) quia deus noster clemens est ad Ro. ii. Ignoras quoniam benignitas dei ad penitentiam te vocat

tante namque benignitatis deus est quod prestat in magna stabulatione in patria ne inveniat quod fuerit primum ac in filio pa. ad Corin. xi. Cor ripimur autem a domino ne cum hoc seculo dampnemur. Olim david in spiritu videns in divinum super omnium fam tiram et ae rem pirates tremens voce clamabat Domine in celo misericordia tua et veritas tua usque ad nubes ps. xxxv. Et in eodem spiritu videns magnam dilatare fines suos expandere sinus suos in plenitudine temporis clamabat exultanti voce Dominus sapiens deus misericordia mea. Et quid per misericordiam intelligere semetipsum exponit ps. lxxxiiii. Postulans a patre ostende nobis misericordiam tuam. Et sequitur expositive et salutare tuum da nobis salutare meum plenum gratia et veritate Johis i. In quo habitat omnis plenitudo divinitatis corporaliter pro impletione figure et in quo sunt omnes thesauri sapientie et scientie dei absconditi ad colloc. ii. Quod salutare virgo benedicta hodie in templum obtulit pro fundamento totius fabrice ecclesie ps. Ad corin. 3. ca. In quo habitat omnis plenitudo divinitatis. Fundamentum aliud nemo potest ponere preter id quod positum est quod est christus ihesus. Istud quoque sine familiari consilio spiritus sancti verba mea thema

posita sunt sub titulo pro filiis chore secunda sabbati. Constat enim etiam caligina et firmamentum veritatis quod est congregatio fidelium bonorum et malorum in firmamento 2a die facto in medio aquarum designatam et prefiguratam. Verbum ergo breve et plenum efficax et vivum thema erat mihi sic tota veritas

reuelandis patrinitatibus et dominationibus ductum

¶ Utulatissimi

Magna mihi membra re thema fiducia est sanctum spiritus dignatio eius benigna aspiratione ipsum thema ita replerem cognoscitur sententiarum medullis ut quanto habundantius manifestatum fuerit tanto ipsum copiosius se ad haurien dum proprinat. Aug. sunt quattuor membra. Primum est multitudinis adornande in fabrica ecclesie data unitas quia susce pimus. Actuum iiii. Multitudinis credentium erat cor unum et anima una. 2m membrum est omnipotentis cuncta sapienter gubernantis benigna stabilitas quia deus Johel 2o. benignus et misericors patiens et multe misericordie et prestabilis super malitia. 3m membrum est oblatorum in templum per virginem evidentissima necessitas. Anima magna luce ii. Et in partus festivitatis dicitur Venit Symeon in templum in spiritu cum inducerent puerum ihesum parentes eius. 4m membrum est placatissimi sacrificii originalis eminentissima et singularis prosperitas quia tua ¶

Dixi primo primum membrum thematis est multitudinis adornande in fabrica ecclesie dotata unitas quia deus. Ad quid enim donorum dei conveniunt nisi ad fabricam ecclesie construendam ad ephe. 4o ca. ubi apostolus docet singula dona distributa esse in edificationem corporis christi quod est ecclesia que unitate dotata multitudo fidelium est ad ornanda christi thalamum. In qua etiam unanimitate salus consistit et consumatio totius religionis. Unde quidam salvator noster eodem sua oratione Joh. xvii exorans patrem. Pater sancte serva eos in nomine tuo quos dedisti mihi. Et

In his igitur primum quod tales si perseraverint uxorum initium delictorum rerum inter hec personas licite post ohi et talem copulam divorcium nequeunt postulare. Greg. iii ar chiepiscopo. Ex litteris tuis accepimus genti episcopum quod quidam de iudaice cecitatis errore ad christum verum lumen adductus uxore sua in iudaismo relicta iudicio postulavit instanter ut eorum filius quadriennis assignaretur eidem ad fidem catholicam quam ipse suscepit perducendus. Ad quod illa respondit quod cum puer adhuc infans existat propter quod magis materno indiget solacio quam paterno sibique cum partum honorosum dolorosum in partu ac post partum laboriosum fuisse noscatur ac ex hoc legitima conjunctio maris et femine magis inter quam patrimonium nuncupetur dicens puer apud eam debet quiescere remanere et infra. Cum autem filius in patris potestate consistat cuius sequitur familiam et non in matris et in etate tali quis non debeat apud illas remanere personas de quibus possit esse suspicio quod saluti vel vite insidiantur illius et puer post triennium apud parentem non suspectum alii debeant et morari maxime cum puer si eum remanere contingeret apud ipsam posset illum adducere ad infidelitatis

errorem in favore maxime christiane fidei respondemus puerum eidem patrem assignari. Alex. iii exon. epo. De voto et voti redemptione. Peregrinacionis votis an elemosinis redimi possint vel pro necessitate in alium commutari etc. quod ab eo qui presidet pendet arbitrio vt considerat diligenter qualitatem persone et cause commutationis. s. an ex infirmitate seu affluentia divitiarum an alia causa probabili peregrinatio aut recompensatio melior fuit et deo magis accepta et secundum hoc debet eam dispensare. Id. normanniensi epo. Venientis ad nos R. narratione accepimus quod in pueritie etate constitutus ierosolimam disposuit proficisci eundem quoque qui sepulchrum dominicum proposuerat visitare fide dedit et suam recepit ab eo quod sibi invicem in via socii fideles existerent et infra. Nos autem ipsum a voto quod in etate tenera facultate potius quam ex arbitrio discretionis emisit absolutum ita tamen quod idem votum elemosinis redimat et iuxta consilium tuum toto vite sue tempore unum pauperum christi divino ad hoc sue facultates sufficiant debeat providere. Id. magistro A. de Nande. Litteratura tua et infra et exequi forte. Quidam minutione nimio fuisses mortis pavore perterritus hoc verba protulisti non diu hic morari

subiungitur salus et confirmacio ecclesie ut sint unum sicut et nos
de qua unitate loquens iste ultimus christi pauper peregrinus quon-
dam in parte speculi virginalis ait hoc gradu unitatis nichil su-
mmus nichil sanctius dici vel audiri sed nec cogitari potest
quod etiam sacramentum unitatis eternaliter consummandum conditor
verum etiam moriens expiravit ad ephe. v. ca°. Christus
dilexit ecclesiam corpus eius
ut semetipsum traderet pro
ea nutriens et fovens eam
quia et nos membra sumus
de carne eius et de ossi-
bus eius propter hoc relinquet
homo patrem et matrem suam
et adherebit uxori sue
et erunt duo in carne una
quod exponens apostolus sub-
sequenter ait sacramentum
hoc magnum est Ego autem
dico in christo et in ecclesia adhe-
amus ergo ecclesie per amorem
impregnantibus eam resiste-
do Si quis autem adeo pu-
sillanimis existat ut nec per
se ipsum se ecclesie aut eam
adamare reputet audiat
salvatorem luce xi. Qui
non est mecum adversum me
est Et qui non colligit
mecum dispergit Quarto sem-
per rememorandum nobis est
quod suscepimus Suscepi-
mus manum non ad occidendum
sed ad operandum in vinea
domini quam servus torpens a
bono opere dampnatur math. xxv.
Ubi dominus dicit ad servum malum et pigrum oportuit te committere
pecuniam meam nummulariis et ego veniens recepissem utique
quod meum est cum usuris In via enim vite non progredi regre-
di est cum perfectio nostra consistat in semper extendi in anteriora
hac etiam in celestia que tenemus Sicut ad phillip. iii° ca°.
Cum etiam gracia dei habundaverit decet ut per multas graciarum
actiones deus a nobis glorificetur 2a ad cor. iiii. Suscepi-
mus ergo hoc est ad sursum tendendum recepimus quia suscepta
a deo dona in actione nos sursum ferunt ad deum ad finaliter
in ipso requiescendum ut egregie hoc declarat beatus dyonisius
i° ca° celestis ierarchie ¶ Dixi 2° quod secundum membrum me-
dium thematis est omnipotentis auctoris sapienter gubernantis be-
nigna ineffabilitas quia deus quod membris lucidenter Et
diffuse in thematis inductione pertractatum est ideo pretereundum
¶ Dixi 3° quod 3m membrum thematis est oblate rei in

templum per virginem evidentissima necessitas quia
iuxta 1a ad Cor. iiii. Quid habes quod
non accepisti Ex nobis ergo miserrimi sumus e-
gentes sublevante misericordia quod attendens advoca-
ta nostra virgo maria primogenitum suum quem ho-
die in templum
obtulit ut nos
ditaret nostram
induit miseriam
hoc est carnem
mortalem 2a ad
cor. viii. E-
genus factus
propter nos christus
est ut sua in-
opia nos dita-
ret et suo me-
rito de reddi-
dis graciarum
actionibus pro
susceptis donis
ad quas tota
nostra vita non
sufficeret nos-
tros suppleat
defectus in laude
et amore dei et
graciarum actione
qui ut hostia est
laudis quam ho-
die pro nobis of-
fert virgo bea-
ta non legis puri-
ficacionibus as-
tricta sed a moyse verbo hoc si mulier suscepto se-
mine peperit excepta Ut tanto oblata per eam
laudis hostia pro nostris offensis deo patri esset
acceptabilior nobis et graciosior quanto magis volun-
taria et indebita ¶ Dixi 4° et ultimo quod
4m membrum thematis est placentissimi sacrificii
originalis eminentissima et singularis prestancia
etiam si olim in diebus senilis et mundi antiquis
hoc est in statu innocencie hominis sacrificium pla-
cuit deo in templo sensibilis mundi ubi celum tecti
et terra altare [illegible] sacrificia vero supposita alta-
ris forme scilicet vegetabilium et animalium terram adornan-
cium et quorum varietate mirifica contemplacione pre-
ceptor horum homo ipse actionis divine honorifi-
cencie cultum persolvebat Quanto magis templi sa-

bor proponens in animo quod religionis ha-
bitum debeas aliquando suscepturus etc. Tibi
igitur ... quod si plus non est in voto pro-
cessum transgressor iudicari non potes
si non impleas quod dixisti. Idem.
Scripture etc. reus fracti voti ali-
quatenus non habetur qui temporale ob-
sequium in perpetuam non statuit religionis
observanciam commutare. Innoc. iii.
Non est voti dilatio. Strigoniensi archiepiscopo.
Nec tendens transgressor qui quod vovit
auctoritate se. ap. distulit adimplere
Sane significavit nobis rex un-
garie quod cum in regni turbacione consi-
lium et auxilium tuum sibi senserit hac-
tenus profuisse utilitati eius non
modicum derogares si ierosoli-
mam sicut ex voto teneris re-
gno pergeres in peccato etc. Sed quoniam
quod si pro eius iter arripias iherosolimam
adeundi quod regnum ipsum fuerit tranquil-
litati pristine restitutum ut scilicet
recipis ab ap. se. mandatum. Idem.
Licet universis liberum Andree duci
sit arbitrium in vovendo usque-
adeo tamen solucio necessaria est post votum
ut sine proprie salutis dispendio a-
liquatenus non liceat resilire Accepimus
siquidem quod cum rex ungarie pa-
ter tuus agens in extremis votum
quod voverat domino iherosolimitanam pro-
vinciam in forti manu corde humili
visitare sub interminacione maledic-
tionis paterne commisit tue fidei exe-
quendum et tu assumpto crucis sig-
naculo te id impleturum sine di-
lacione qualibet promisisti etc. Con-
tra postpositis ceteris sollicitudinibus
usque ad festum exaltacionis sancte cru-
cis exolutus propositum debitum accep-
te crucis iter arripias et humiliter
prosequaris nisi homines tibi apa-
tere in vinculo et a te sponte susceptum
occasione qualibet detractaveris pe-
nitencia te reddas sic efficere indig-
num et hereditatis emolumento pri-
veris cuius recusaveris onera sup-
portare sciturus extunc anathe-
matis te vinculo subiacere et iure
quod tibi si decessit rex sine prole de-
cedet in regno ungarie compete-
bat ordine geniture privandum
et regnum ipsum ad minorem fratrem
tuum ap. post devolvendum. Idem.
Magne devocionis etc. Trecensi episcopo.
Cum Trecensis ecclesia et libertatem ec-
clesiasticam conservaretur nec per ali-
um quam per campanie comitem mult-
marum partibus constitutum eidem ecclesie
credens posse de facili subveniri
ad ipsum proposuisti accedere ac sig-
num peregrinacionis et devocionis terre
orientalis crucem dominicam as-
sumpsisti etc. Eius autem audita
morte ipsius intencionem tuam conspi-
ciens iam frustratam voluisti tamen con-
silio ap. se. ad propria remeare. Sed
ingressus urbem intencionis tue pro-
positum ac statum Trecensis ecclesie nobis
humiliter explicasti etc. et quidem

virginale sacrificium xpus ihesus a symeone iusto in templo ierosolimitano portatur et ab anna templaria tam magnifice hodierna die legitur Reconzatum cantibus tam prophetis dicitis quod sacrificium virginale instituta est in qua omne sacrificium est semper reddit deo acceptum spiritui est enim pars intima contemplacionis ad in[!] .

Hic est filius meus dilectus in quo michi complacui quod ... prius displicentes abstersa labe criminis pristine restituit mundicie quasi ignis con... flat... ecce herba fullonum purgans in templum veniens filios levi omnes scilicet sacerdotalis ordinis dignitate quod quidem sacrificium virgo beata redimens ipsum de templo turturibus aut pullis columbarum paribus. Quos rebus ipsis edocuit verum esse lavorum sacrificium castimoniam sive pudiciciam corporis quo ad turtures et gemitum mentis spiritualem quo ad columbas ait mellifluus id est doctor beatus ambrosius in suo commento quam turtur novit castimoniam servare et in columbe specie spiritus sanctus visus est ad in hoc placentissimum sacrificium virginale mentium purificatorum conformitur ad hodiernum universalis ecclesie votum desiderium exoremus ut in sin thalamum nostras mentes purificet. Amen.

¶ Capitula huius Collacionis viginti et unum

¶ Primum Quomodo purificacionis festivitas legis indicta tempore eam gracie rationabiliter omnino celebretur ab universa ecclesia. ¶ 2m Quomodo purificatio peregrinanti ecclesie sit necessaria. ¶ Et de triplici operacione gracie eam purificantis // ¶ 3m De legittimo ordine tendendi ad beatitudinem oracionibus habitum sacramenta et virtutis // ¶ 4m De origine et finali utilitate faciendi sermones et collaciones ¶ 5m De invocacione virginis cum festinacione

¶ 6m De verbis thematis quod enunciat et quomodo salubriter refirmata fidelium mentes reficiunt ad beatitudinem et nutriunt in vite eterne pastum.

¶ 7m Quomodo deus in divinis eloquiis mentes ad beatitudinem refirmatis tribus sub triplici se declaret attributo scilicet sub omnipotencia Pietas et clemencia ¶ 8m Quomodo deus sub trinario suorum attributorum eam revelavit se philosophis gentilium ¶ 9m Quomodo trinarius attributorum dei quodam presagio effulget in hoc nomine deus ex greco in eius divinacione triplici ¶ 10m Quomodo sub hoc trinario attributorum Deus dissimiliter innotuit iudeis grecis Et vocatis ex iudeis grecis.

¶ 11m Quare rationabiliter apostolus iudeos appetentes potenciam et grecos sapienciam desiderantes et tamen xpm dei virtutem et sapientiam contempnentes reprehenderit ¶ 12m Quales virtutes in nobis dei attributa postulent et requirant.

¶ 13m Quomodo in eodem spiritu david gemente habuit vocem et exultante in divinum iudicium et misericordiam eius ¶ 14m Quare xpus dicatur via ¶ 15m Quomodo xpus ecclesie fabrice sit fundamentum //

.b. ¶ 17m De quadrifario membro thematis //

.a. ¶ 16m Quomodo vera introitus ad fine spiritali consilio spiritus sancti reposita sunt sub titulo secunda fabrica ¶ 18m Quomodo omnium donorum dei concursus est in fabricam et edificacionem ecclesie que dotata consumatur universaliter ¶ 19m Quomodo dona dei ad agendum graciarum accio in gloria dei sunt nobis communicata // ¶

tria papue duximus in hoc negocio attendenda quid liceat secundum equitatem quid deceat secundum honestatem et quid expediat secundum utilitatem Sane non videbatur licitum quod votum ut venires cum vox clamet prophetica vovete et reddite domino deo vestro ut primum ad consilium secundum ad preceptum referatur Sed nec decens videbatur cum sit scriptum in ewangelio nemo mittens manum ad aratrum et respiciens retro aptus est regno dei preterea non videbatur expedire cum de absolucione tua scandalum posset laicorum mentibus generari dicencium ubi est deus clericorum et hoc exemplo credencium se ad voti observanciam non teneri. Quod enim agitur a prelatis facile trahitur a subditis in exemplum verum quod dominus inquid ad moysen in levitico Si sacerdos qui est in unctus peccaverit faciet delinquere populum verum etatis inter senescentis defectus ad quod canicies quidem vix labores et dolores tuos tollerare possint in gerum allegabat et ecce tercium suspiria cum vinculo pastoralis sollicitudinis es ligatus sine cuius assensu votum peregrinacionis emittere forsitan non debuas et ipsum et votum quod ex sua forma sanctum et honestum erat ex persona voventis minus licitum videbatur cum enim iuxta canonica instituta dicas absque sui episcopi licencia peregrinari non debeat et episcopus non minus quam potius sedi apostolice sit astrictus in dimitto poterat quod absque generali vel speciali licencia votum peregrinacionis quod te tam diu absentares emittere non debebas et cetera. Cum igitur in lege veteri in quo non minus preceptum domini obligabat quam votum hodie obliget in ecclesia primogenita quod domino mandabat offerri quedam domino reddebantur ut primogenita levitarum quedam redimebantur ut aliarum tribuum quedam commutarentur in aliud. Sicut primogenitum asini quod ove commutabatur. Ex hoc attendentes quod votum commutari possit in opus aliud pietatis non curantes quod nos loquamur nisi quod loquatur deus tamen non recedamus a tramite veritatis de illis autem securi qui cum audissent a discipulis non nosti quod pharisei audito hoc verbo scandalizati sunt et cetera. Sinite illos qui ceci sunt et duces cecorum tibi parte et familiis tuis licenciam concedimus votum peregrinacionis taliter commutare ut expensas quas fueras in eundo morando et redeundo facturus alicui religioso committas in necessarios usus terre illius sine diminucione quibus transferendas et cetera laborem et laboribus recompenses sollicitius instando vigiliis devocius vacando oracionibus et ieiunius forcius te exercens ad hanc autem indulgenciam tibi faciendam specialiter nos induxit quod cum plurimum tercium esse per deum commutandam sequenda papue votum peregrinacionis

20mm Quo° xpus defectus nros suppleat i omni laude et gratiarum actione ¶ 21mm Quo° dei cultus i statu lapsus maioris sit honorificentie quam fuerit i statu innocentie

Virtutes et bonos mores non edificaret sed preneraret sed per modum obligatorie legis ut professione haberent pie et obligatorie cum sint diuina et impiosa quia pecuniam domini cum usuris oportet soluere Et quia i usura pecunia

emiseris eo sublato de medio quod cessabile est facilius cessare potuit et effectus. Idem cant. archiepo.

Quod super hiis et c. Quesiuisti de hiis qui pro succursu terre sancte signo crucis assumpto pro infirmitate uel paupertatem uel aliam iustam causam uotum non possunt utiliter adimplere cum sub districtione receperis in mandatis ut eos qui signum crucis assumptum abiecerunt ad resumptionem ipsius et executionem uoti compellas nos autem inqui. t. c. quod debiles et inopes magis illuc in defectum quam ad profectum accedunt cum isti pugnare non possunt et illi mendicare cogantur nisi forte sint nobiles et magnates qui suis secum expensis bellatores adducant uel artifices uel agricole qui de laboribus suis possunt acquirere necessaria et terre subsidia ministrare. quorum non multi ualuit pro breuitate portum et paucitate transitaneum ibi sunt oportuni. Unde credimus distinguendum inter illos qui temporalem et eos qui perpetuam impedimentum causam credunt hic quod primus indulgenda est dilatio. Secundis autem est redemptio iniungenda ac rerum facultate pensata quibus possunt aut quas facturi erant expensas. prosequendo propterea compensato labore in subsidium terre sancte transmittant executores per alios quod per se nequeunt adimplere ¶ Rursus inter illos qui pro defensione terre sancte uotum peregrinacionis emittunt et eos quibus pro satisfactione suorum criminum iter peregrinacionis iniungitur credimus distinguendum quod circa primos plus terre sancte succursus et circa secundos plus labor itineris secundum intentionem uouentis uel penitentis debet attendi. Unde siquis hoc modo uouerit cum est inutilis ad pugnandum quamuis habilis ad eundum melius est redimere uotum quam expensas consumere quam et de penitente qui pro debilitate non potest iter iniuncte peregrinacionis implere. sed ualet iter alegi non autem de illo qui quamuis sit impotens ad bellandum potens tamen est ad eundum et c. ¶ De mulieribus autem hoc credimus obseruandum ut que remanere noluerint uiros suos sequantur cetera nisi forte sint diuites que secum in suis expensis possint ducere bellatores uotum redimant quod uouerunt.

Ex multa tue sol. Idem eidem.
Alicitudinis prudentia et c. consultacione quam ad inquisitionem tuam super negotio crucesignatorum olim edidimus inueisti ad alias questiones et utrum quod in eadem dicitur ius continuat generale ut passim prelatis quibuslibet illos secundum formam expressam absoluere liceat qui eorum sunt iurisdictioni commissi sollicite requisisti. ad hoc igitur respondemus quod in consultacione nostra ius editur et licet ad quales ad quos tamen specialiter eius spectet executio nullatenus explicatur: illis autem solummodo in hoc exequendum ian

Monuit dei eminentibus dei referentione ut offerri ante sepe in propitiatorio et salutis simonem uoluit dominus iubens legislatorem moysem in tabernaculum federis ponere super mensam panes propositionis i conspectu suo sepe exodi. 25°. ¶ ne umquam deesset ut in solacium tribulans esurientibus et sitientibus iustitiam qui potius adesset i exhauriendam ... diuinarum scripturarum habundantia tabernaculum id exemplatum est ecclesie triumphantis declarabo ibidem dominus id et dicere moysen fac secundum exemplar quod est in monte monstratum est Insuper est tabernaculum id testimonium typus erat et symbolum ecclesie militantis gratia cuius i euangelio secius necessario aguntur luce 19° quod non dedit pecuniam domini ad mensam id est secundum bedam uerba diuine euangelii predicatores et simonem diuinum ad cor suum mente auditorum De qua quidem pecunia samaritanus prebuit stabulario i cura sauciati duos denarios testamentorum luce x° Quiue id dicit pecunia domini ut auditorum De qua quidem pecunia inertibus non alia quam domini dissipant pecuniam ut omnis sermo diuine sit scripture sensum sequatur ac nummulariis feneretur sicut et hoc simus exposuit apostolus archidoctor ecclesie petrus dicens ii. petri c° De quibus loquitur quasi sermones dei Hanc pecuniam diuinam id est dyonisius sanctus martir et athenarum ipso confortare ac roborare agnoscit etiam agnoscit tamen dicit c. 2° 3° sue ecclesiastice ierarchie eloquia ex deo data eundem essentiam esse in ierarchie quod dictum est ergo formaliter et essentialiter intelligi non habet cum eloquia sancta non sine ierarchia nec per modum doctrine tamen Quia sit

est uso datum capitulo Idcirco c. rogare precepta pecuniam domini iudeo multum uenerandum ad aliquem sed ... sa luus assentione quod non committata committitur et c. laborata autem geret Hac de causa precipit petrus uirtute ... dissere di dicens ... per 3° Donatus satisfactione omnis rescerunt de ea quam in uobis est fide ... cuique ... satisfaciendo pulsantibus et poscentibus i materia currentis fasciculi De ea que in me est fide rationem ponendo i capitur respondendo capitis mei ihesu xpi iesum et e... finientis cum diabolo in christo pugnantis comitur ut in ... ubi Scriptum est et c. et luce 4° c° dominus suscepit iustitie propugnator i arma sue defensionis scripturam qua serpentinam uirus repellit perfidie Assumamus et nos quibus xpi actio doctrinam et instructio eadem scripturarum scilicet Ipsa enim insolabar scutum fidei in quo ualet potentia extinguere omnia ignea tela nequissimi ephesiorum vi. Non errauit si et id aduersarii fidei contra nos bestiam eripiat qui et quondam rugiet leo aduersarius diabolus inquit et omni iniquorum ...

q contᵃ saluatorē nr̃m accipiut sed ī pugna sic
imbuit· Ducuilent et hodie gladio scripture ibeus
illegittime nr̃ m̃ p̃ hoc scripture ubis et potentia i
fringere· illius siquidem scripture teste augo· sup ge
nesim ad litĩ maior ē auctoritatis q̃ totiq hũa
ni ingemei ca
pacitas Cuius
indissolubilem
substantiã no
bis saluator in
dicans Jo· x°
ait ¶ Non pt
solui scriptã et
ait hoc indisso
lubile statutũ
expssit Verbũ
ppositũ et enũ
ciauit sz scrip
tũ est Forma
patente inise
ricordie ac be
nignitatis ymi
tari precepit sal
uator luc vi·
dicens Estote
g° misericor
des sicut et
pater misericors
ē ē ubi l g°
rotalis conectio
cnectit ãuectit
et ordinat sub
sequente ptici
lam similitudinis
precedenti q̃ ē cũ ymitade similitudinis Nam ipe
benignus ē sup ingratos et malos inc quos ve
lud in medio nacionis pũe et puerse docet scrip
tura lucare ma [illegible] mnĩ a cumphate ecia ac
censum sine rep [illegible] hensõe filios dei conuisac
philipensũ 2° Attendite g° verbulo pposito scrip
tum ē quo offeret saluator celestis om̃ ũng ma
gister om̃ meti beniuole refectione copiosissiaz
ac defensõis arma indestructibilia copulas ee
scripture ī pfato verbulo ad eius meras subsistena
am indicandã Nam scriptũ est Verpem
naz ex quo diuinitq inspirata tuc sublenas
domũ dei est Nam solus verissime est g° si
mus grati huic qd est ubi pti ē quo potest

bit qui sr hoc mandatũ recepit a se· ap· speciale sic g̃ illi ē inquisitũ· quã ɔsequitur tua fr̃nitas req̃sunt de quibz religiosis h intelligend· eet uci· s· ibi religiosi uocent hũ tm̃ qui religionis hitũ susceperũt quoz plures ydiote sũt z in iris ignari cum epi qui sicut dignitate pcellunt· sic religione debet aliis pminere nã ad neutros illius execucõ iuris spectat nisi p se· ap· eis spaliter delegetur· sed ɔsuistĩ utr̃ qd dr̃ siquis uouet cũ ē iuutilis ad pugnand pẽius sit habilis ad eundũ· melius ē ut redimat uotũ q̃ ɔsumat expensas gñalit accipi debeat ut nobiles z magnates qui sũt ɔsilio strenuui z multos secum possint trahere bellatores anniores tm̃ modo ubiũ hi· ɔphendant· uim si ad supiora ocm̃ tue ɔsideracõis extendas qdem istã inueies i serie ɔsultacõis tue solutã ubi dr̃ q debiles z inopes magis i defensũm t̃re sc̃e q̃m ad eius pfectũ accedũt zc· Cũmius possit aliter ɔsideri q̃ n̄ sr̃ inutiles ad pugnand q̃ z si p se pugnare nõ possint maturitate tn̄ ɔsilij ad esse ualet pugnantibz· z psone defectũ p alios releuare z c· Qd at strũs ponit· milites q̃ maĩe nolunt zc· de illis intelligendũ ee uidetur q̃ se ad pegrinacõis ppositum nulli uoti uinculo astrĩxerũt z c· In tanta quoqz necce ppli xpiani ne t̃re sc̃e ipediatur subsidiũ uiri pt uxoz assensũ hi pegrinacõis ppositũ uoue libe ualent z qd uouerit libe adiple vo aũt ɔsenciat sint arena ɔmo ued· ¶ De clicis uo duxim̃ spond· q̃ cũ dicat ossm̃ eos reddat habiles ad pugnand· nisi ul ɔsilio strenui ul offo pdicacõis istructi aut magnatũ sint obsequo depu tati aũ usqz adeo diuites fuint z potẽtes ut in expensis suis ducere ualeant bellatores magis sib eis expedit redẽpcõm accipere quã ad uotũ illos cogẽ pseq̃uend· si necitas exigit· uel utilitas psuadet· hec aũt de uouẽtibz dicim̃ ñ de hiis quibz pegrinacõis labor i penitẽcia est iniucta· Idem.

Per tuas lr̃as nobis intimasti· q̃ te i gratinopolitana ecc̃a suscipiendi hitũ regularẽ uotũ sollẽpniter emisisse z postea pmisisse z postea pmisisse i manibz pmisisse i manibz plati eiusdem ecce· te i· duos mẽses postq̃ ab· ap· se reddisses uotũ q̃ emiseras ipleturũ· exiq̃ timo ipo tũsacto nõ curasses qd noueras adimplere tandẽ exi stẽs uoti tũsgressor uocat̃ fuisti ad regim̃ ecc̃ gebenẽn· z i· Nos igit· o· dil· ɔsulimus ut si tuã sanare desideras ɔsciam regim̃ resigne ecce

sunt destruere oẽ extolleñ se aduersus sciaz dei sicut z
nos aplus id iubet destrue 2 cor· x°· Nunq insup
eẽ grati huic quod est scriptũ est Jacob Nam et diui
na nõ nr̃ merũt legibz sed diuina pfessõe quã p
sor assumpsit verbũ scriptũ est· Intelligite h° uiz scriptũ
est Nam teste sc̃o hy
lario pictauiensi epo po
li° de sancta domine ge
neracõis Optimus lec
tor est qui dictorũ intel
ligentiã expectat ex
dictis potius q̃ inposu
et retulerit magis q̃
attulerit Prapto g°
diuine pcstracõis con
cedamus ardentiã Cu
ipm̃ sit dei infallibil
non tam hominis arcis
sui intrisicũ Nec siq̃
dem ardend° ē de se
qui doctrine sue spũs
nos ad sensũ sue cog
nicionis instituit et
vlr̃ nalem opinione
fidei intelligentia nos
pucliũ vt nõ p volu
tatis nr̃e sensu v̄ a di
uina mete diffusa su
sa et inscriptũ redar
ta inpstem̃ p poriq
sm quod vtq postulat
doctorq De intellige
cia eñ heresis nõ de scripture est vbĩ teste beato augũ° i
de vera religione ecc̃a catholica p totũ orbem valde
lateq diffusa omnibz erratibz ad suos vtitur pfectq pit
et erratibus vt verbi gr̃a hẽtias vtitur ad pfectq sue
doctrine Nam scriptũ est Opz et hereses esse vt
qui pbati sunt manifesti fiat pa Cor xi°· Cisma
tis vero vtitur ad documentũ sue stabilitatis sic scriptũ
est De dono dei vini q̃ est ecc̃a q̃ qd ē voluptua
et firmamentũ veritatis pa ad thimo· 3°· De hiis z
singulis aliis eciaz de infestantibz sibi scriptũ ē luc
mensuram bona et confertã et coagitatã et supeffluẽ
tem dabunt in sinu benignorũ Vatres vbiz ortusoez
pmerendi et firmius contemplandi ac fermis vt
ait id venerabilis beda Vz qualis ipe pfate ecce

XV 2

aduersariis dent tempore curtetis sismatis presentium inferunt
sententiam dictorum suorum per ordinem edocebunt quod in presen
ti tractatu ad certe perfectum terminum suscepimus. Dicit
quod plerumque plura uidere ipsorum fulcientes sua dogmata ex
scripturis. Ideo oportunum erit circa verborum sinais expo
sitionem diligenti et
inquisitione sagaci et sub
tili diuinorum eloquiorum
concurrente multa luc
tatione seu certatio dubi
tandi pro et contra nec
non contradictione seu manife
statione questionum diuiden
do et ordinando et resol
uendo tractanda interpres
generantes et causas viden
do etiam quid sit ex vno
quoque sequi possit quod tes
te venerabili beda in 3°
facta est contentio inter dis
cipulos ihesu luc. 22°.
Dicunt boni in scripturis
sanctis querunt ad meliora
proficere et mali circa inqui
runt. Dicit enim reprobi
et ex eis suas nequici
as student obtegere ac
easdem superbe per iustitias
defendere. Preterea tamen ne
quaquam vilipendenda est
scriptura sacra sicut nec
abiicienda ab ecclesia studi
ositas qua mali abutuntur. Vt innuit beatus augustinus 4°
de doctrina christiana tenaciter recolendum. Quia scriptum est ysa.
Dei huius hebdomine ac comparationem ad dei ecclesiam symboli
ce exprimens dauid in spiritu sancto loquens psalmo. Ait ecclesiam
columbam deargentatam. Quia diuinis eloquiis erudita
vtinam nostris temporibus deargentata columba pennas seu
sibilum ouderet et forsitan in suis ministris pro dolor
non ita esset deplumata ignara. Quorum impudico
vox personat Job 21. Recede a nobis viam scientiarum tuarum
nolumus. Audiant hii rogo id beati Crisostomi. Omelia
23. in matheum tractatus id est 14. Cecus si ceco ducatum
tum prebet ambo in foueam cadunt. Et sic dicentis malum
magnum est cecum esse maius malum tale est ceciter non ha
bere manuductorem. Peius cecum esse nec habere manu

memorare ac reddas altissimo
uota tua. quod si capitulum eiusdem gebe
nensis ecclesie te postmodum canonice duxerit
eligendum electionem recipere poteris de te
factam. Honorius iii. barbariensi et ba
begadensi prepositis.
Postulastis a nobis professis ordi
nem regularem quorum alter
crucesignatus est et reliquus cru
cis caractere desiderat insigniri
uicesimam prouentuum ecclesiarum uestrarum
deputatam succursui terre sancte no
biscum. et i. dis. nec. et c. ex parte deferre
liceat quod si ecclesie uestre per absenciam
uestram enormiter non ledantur et uos
utiles fueritis terre sancte uobis preter et
exemplo quod consciencie uestre duxerimus re
linquendum. commissis procuratoribus
ydoneis in ecclesiis uestris poteritis
et teneamini uotum peregrinacionis
implere. et sic potest in usus uestros
transire uicesima ecclesiarum uestrarum
terre sancte subsidio deputata. De
Greg. archiepiscopo statu monacho
Theodosii et neapol. rum. rubrica.
i. alicui monasterio nec tu
nec pro tu preter dilige
ciam discipline aliquid molestie
inferatis et siquid illic per diuisorum
deuocione accesserit uobis uendicari
extimetis cum monachis ibi ser
uientibus debeat prestitescere quicquid
a fidelibus taliter offerri contigit.
onachum. extra de gal. latam.
precio recipiant in monasterio nec
peculium permittantur habere nec singuli
per uillas et oppida per quascumque parrochi
ales ecclesias ponantur sed in maiori
conuentu aut cum aliquibus fratribus ma
neant nec soli inter seculares homi
nes spiritualium hostium conflictum expec
tent salomone dicente ve soli quia si ce
ciderit non est qui subleuet eum. Si
quis aliter exactus per sua receptione
aliquid dederit ad sacros ordines
non ascendat is uero qui eum receperit
officii suspensione mulctetur. Qui
uero peculium habuerit nisi ab abbate fu
erit ei pro iniuncta amministratione permissum
a communione remoueatur altaris
et qui in extremis cum peculio inuen
tus fuerit et digne non penituit nec
oblacio pro eo fiat nec inter fratres ac
cipiat sepulturam. Quod et de vniuer
sis religiosis precipimus obseruari.
abbas autem qui diligenter ista non cauerit
officii sui iacturam se nouerit in
cursurum. Prioratus quoque seu obe
diencie precio donacione nulli tradatur
alioquin dantes et recipientes a
ministerio fiat ecclesie alieni. Priores autem
in ecclesiis conuentualibus per electionem ca
pitulorum suorum canonice fuerint instituti
nisi per manifestam causam et rationa
bilem non mutentur videlicet si fuerint
dilapidatores si incontinenter uixe
rint aut tale aliquid egerint pro
quo amouendi merito uideantur
aut etiam pro necessitate maioris officii
de consilio fratrum fuerint transferendi

ductore et duces ordine rape duy et sex minis
non est. Nam et si hic cecum duce fallax est
multo magis et alii velle hoc esse. Quorum sen
tiens propheta ysayas capitulo suo v°. intuens inebri
tate matutina estuare ad vesperam in cathara
lira tympano
et tybiis con
viviorum uestrorum
dominum respi
cere lugubre
exclamat propter
terea captiuus
ductus est po
pulus meus
Quia non
habuit scientiam
eius sed quod
scriptum est.
Os nunquam scien
ciatis in ihere
cho reliquid
Dus nunquam [?]
christus deus
samaritano
in cuius stabu
latio ecclesia
stabuli duos
denarios tes
tamentorum
utrique luce x.
Ergo quod
scriptum est in cura eorum infirmorum in dei ecclesie
sanitati restituantur medicamine salutare in
fallibile et certissimum diuine reuelationem
um Et cum insultant multi in pri
sismate male de ecclesia potestate sen
cientes exercitur pigricia maxime cupidi
occasionaliter ingerendo diuinas scripturas an
plius cunctari. Nubibus mentis confusatur pri
tas ne obnubiletur fantasiis aut impediatur
erroribus a recto iudicio veritatis. Beatus
dyonisius atheniensis episcopus et martir glorio
sus in 5° capitulo de diuinis nominibus theologie
incipit capitulum ob breuem determinationem
eius magnarum sinarum in ea contentarum a docto

nib(us) tamen particularius discutiendam exponendam. Constitutes enim sinas opus discutiens specialius et aggravans sanandis morborum vulneribus adaptare. Et ita ego inter theologie doctores unus materiam ecclesiastice potestatis tamen diu prope dictam scripturam ventilavi mihi domini mi a deo concessum extantis hunc scandi dei scripturam tenebo modum quod confundas respiciens gratia les ac innolutus sinas eius scriptura a maioribus tamen ditas reverentia qua decet suscipiam tamen in re standam. Dicitur enim ne minus capa res sine clipeo defensoris dimittantur pie et auxilio maiorum sinas distinguendum in planiore manifestacione et addiscenda prout allatus explicabo secundum quod in fine intus requirit materia et hoc in amplitudine multitudine verborum incorporationem tamen et commensuratam capacitati auditorum. ¶ In materia ponendo dictorum et utilis ecclesie dicitur periculum in ipso non potentibus maiora comprehendere non intendo quoque modo melius me sentientibus derogare aut notam insufficientie aliorum scriptis imponere aut cassare aliorum benedicta. Dicit namque philosophus libri aut secundo ubi. Dato in te ressione et ostensione veritatis utrum opinionis aliorum scrutando et ex ~~ore~~ ... eorum ad radices veritatis se terminasse atque veritatem inuentam deuotione comprobabili et signo aliis manifestatione tradere. Vidi proh dolor patentibus bullis exortum discordiam mihi consilium scribat se sacrosanctam synodum prefulgens in tytulis ipse non ex hoc reuerentia parte exhibenda. Contra b. dyonisius 3° capitulo de diuinis

nominibus petrum nominet uerticem et honorabilissimam summitatem theologorum ubi albertus magnus id est caput apostolorum unde dicitur Johannis i. Tu uocaberis cephas quod interpretatur petrus quod in greca in quadam autem expositione inuenitur ait quod interpretatur caput et sic ibi thomas id exponens dyonisium dicit petrus erat summum caput omnium apostolorum. ¶ Contenta apostolorum lucis 22° scripta est in cenaculo in mensa dominica et scribitur et ipse de maioritate potestatis erat. Exorta est in basilica collatio in mensa sacramentis panum super sacram scripturam pro refectione ~~refectione~~ reformanda et capite et in membris extra pacem habensque et prouida parte fidelibus distribuendorum sicut pro tunc. Ita et nunc vox est salus. Et ne manus tradentis me mecum in mensa. Dominica et inter doctores qui de mensa sacramentis panes doctrine tradere debet confidelibus quod ex eis reducitur primo venduntur infidelibus christum fide et prouerse. Scripturam dei interpretantes. Et dato est quod bene exponentur dei scripturam tamen exinde bona aliis prosint aliis obest dicente apostolo 2 Corinthiorum 2. christi bonus ardor odor sumus deo aliis quidem odor mortis in mortem aliis odor vite in vitam. Non tamen dispensatores erant diuini verbi legittimi et ydonei non adulterantes. Et subsequens ibidem pandit textum metaphorice tamen auctoritatis scripture sacratissimam comparacionem facit in diuinis qua est locus ab inspiratione. Nimis autem per infirmam obiectionem friuolam et obuiam sensui scripturam intitulare impugnare diuinum ut summam utrum beati dyonisii 2° capitulo de diuinis nominibus debitorum fit stultitie molitur dissoluere asinum hoc est ludum puerorum otiosorum qui sunt sine freno discipline destruere infirmos domos quas ludentes faciunt super harenam. Intendere prouerte sagittam quo ipse numquam possit attingere. Et studere obuiare aulis fantasie velut in expertis pugil ignorans pugnat similis contra absentes faciendo quandam luctam

Alex. iiii. abbatibus et conuentibus ecclesiarum ordinis. Recolentes qualiter hoc sancta plantacio et infra. Dolentes dicimus quod et si non ab omnibus neque in omnibus aplus quod tamen et in pluribus ab illa sancta institucione de declinatum. In tantum ut aliqui ex uobis sue institutionis obliti ordinis uestri regulam uillas ecclesias et altaria possident fidelitates et homagia susceperunt iusticiarias et tributarias tenent et infra. Ideoque per vos et mortuis exhortamur quod domus ille que a prima origine sunt fundate in ipso ordine constitutis tenus sunt contente et infra. Si vero relictis originalibus ordinis institutis ad communia uiuentis aliorum monasteriorum iura diuerte oportet uos comuni iure censere dignum et ut qui similem uitam cum aliis susceperunt simile sentiant in legibus disciplinam. ¶ Ceterum domus ille que de aliis institucionibus ad uestrum ordinem se transtulerint uestris omnino se satagant conformare et relictis possessionibus uel immunitatis quas institucio uestra non recepit. Sic se in omnibus religioni uestre coartent ut quod ad gaudent sancti societate ordinis et huius indempnitate assumptas sic in paupertate scilicet uerum rerum se lerent uestris institucionibus conformatas. Clemens iiii. Super quos canonico regulari qui in articulo mortis agentis licet a priore suo commonitus proprium quod ceterum non latent habuerat noluit resignare et sic diem clausit extremum et fuit inter alios fratres tocius sepulture et infra. Magister t. t. presentium capelle canonice non tamen christiana fuit sepultura puniendus. Unde et si sine magno scandalo potuit fieri de ipsa prima dignum est ecclesia hoc autem est forte contingit in similibus est agendum. Innocentius iiii. Quod uenerabilis ... plebano sancti damiani. Amorem preceptis habeas laniex fructibus tuis colligitur euidenter cum opera que facis testimonium perhibent ueritati. Sane quondam desiderans ad frugem melioris uite transire officium plebani resignans coram fratribus sancti uictoris bononiensis permissionem de tua conuersione fecisti neque professionem sollempniter emittens neque habitum religionis assumens sed parochiani plebis eiusdem attendentes te laudabiliter prefuisse a florentino episcopo impetrarunt ut ministrares ibidem. Hoc et p. presbiter card. et ap. se. le. proponit annuisse quod iam dicti parochiani a nobis ratum habi simpliciter postulant presertim cum de licentia prioris sancti victoris noscaris hactenus id fecisse. Licet autem in lateranensi concilio de monachis caueatur ne singuli per uillas et oppida per quascumque parochiales ponantur ecclesias et cetera quod tamen illud de canonicis regularibus specialiter non caueatur qui et si a sorte monachorum consorcio non putentur se uincti regule tamen inseruiunt laxiori et per antiquos ca

sit hic inverbando aeream. Ideo in hac discordia de ec-
clesiastica potestate apud quas sit prelatio potior non
contra qualiter indifferenter excitatis obiectis pugnabo. Quia
contra eam que apparet divino scripto videtur obviare et con-
tra veritatem divinitus in scripturis revelatam se posse militare
de. Iter sufficit in ma-
teria presentis scismatis dicere
ex quo in ea est tanta sapi-
entum varietas ac spiritualium
doctorum diversitas. Cum sacri
generalis concilii constanciensis
veniret constitucio suggeste
velle suspendere. Anima
ducitur sic contra stimulum
recalcitrare. Cum scriptum
sit prima petri capitulo 3°. Timo-
rem eorum ne timueritis ut
non conturbemini sed receden-
do a fide et dilectione domini
ac ihesu christi sanctificate in cordi-
bus vestris. Vel sanctitatem
christi quam sit incomprehensibilis
glorie interno cordis affec-
tu intuemini. Vel non a me-
moria non ab intellectu non
ab amore recedat. Et in
sanctificacionis huius consuetis
annectitur. Cum subinfertur
parati semper ad satisfactionem
omni poscenti vos racionem de
ea que in vobis est fide
secundum modestiam et timorem
hic est cum qualitas theolo-
gicalis docendi vel in doctrina fuerit humilitas loquendo et
vivendo modeste cum modestia mater sit divinarum virtutum
ut de ea confundantur qui calumpniantur. Cum igitur ergo
constitucionis conciliaris contra querentibus fideliter vel infide-
liter racionem et ius reddere vel fidem ipsam inter mundi pressuras
illibatam teneamus. Huius rei causa sacerdotium nostrum in-
stitutum in tantum quia statum repellentes sacerdocio defunguntur.
Adverte divinum iam dyonisium martirem gloriosissimum
post prophetam malachiam capitulo suo. Deputo ecclesie. Ierarchie
summum sacerdotem id est episcopum describentem sic divinus summus
sacerdos explanator divinarum iustificacionum consultor ma-
nifestator ac doctor. Cum secundum dei scriptum mundi debet
in sua ordine que debet esse pectus disciplinalis et recta
ab iusto eloquio hoc est a scripto dei. Ecce quod scriptum
dei exemplar et rectificandi ordine deducens
subsequenter post beatum Jacobum inrodabiles eos qui
audiunt qui petunt inter eorum inrodabiles motus.
Cum scriptum sit Jacobi 4°. Petitis et non acci-
pitis quia male petitis. Et unde male sig-
nificatur vel in
concupiscentiis vestris
consumatis. Et
consequenter
subtexens
sic. Dicit
ut dei monitu
sequantur dis-
tinctioni huius
summos sacer-
dotes virtutes
hoc et claves
non ut ipsorum
inrodabilia
desideria se-
pretissima
divinitatis mi-
nisterio se-
quantur. Et
quid peius in-
dicatur cuncta tot
mala in nostris
temporibus multa
duxit insu-
perabilissima
desideria summorum sacerdo-
tum abutencium clavibus ecclesie ad proprium motum nephanda
arbitrii eorum. Cum tamen ipsi discretionibus sint
clavibus et omnibus Ierarchicis virtutibus uti de-
berent modo quocumque consumacionis principes eorum
divinitus moverit. Ideo subsequenter b. dyonisius
regis abiat subditorum ad deos summos
sacerdotes condicionem hanc obediendi adeant
in quibuscumque agunt iherarchice. Anima sic
attendunt a deo commoti. Et sic effectus Ierar-
chice ponentes deum gerunt sicut scriptum est luce x°.
Et cum prohdolor a modo experiencia docente summi
sacerdotes quam plenius nolint audire dei scriptum sive
mandatum nolentes ponere sicut cor impleret mala-
chie vaticinium. Ideo dicens maledicam eorum benedictionibus

et monachi possint ad ecclesiarum proc-
hialium regimen in presbiteros predicatos
debent ordinari et quo officium quod pri-
vilegiatum est exercere. Sic annu-
endo duximus postulastis ut ecclesias
plebani officium si commode fieri pot-
erit unum canonicum regularem te-
neri habeas ad cautelam cum illis
qui dei sunt et regulares observaciones
gloriosis cum solacio perfruatur. De
Cum ad monasterium albi et quietum sub
Cum sublacense et c. firmiter inhibemus
ne quis de cetero monacho-
rum lineis camisiis utatur et c.
Prohibemus etiam districte in virtute
obediencie sub obtestacione divini
iudicii ne quis monachorum proprium
aliquo modo possideat. Sed si quis
habet aliquid proprium totum incontinenti re-
signet. Si vero post hanc proprietatem ali-
quis fuerit deprehensus habere regulari mo-
nicione premissa de monasterio expella-
tur nec recipiatur ulterius nisi peni-
teat secundum monasticam disciplinam.
Quod si proprietas apud quemquam inventa fu-
erit in morte ipsa cum eo in signum per-
dicionis extra monasterium in sterquilinio sub-
terretur secundum quod beatus Gregorius nar-
rat in dialogo se fecisse. Vnde si ge-
renti aliquid fuerit specialiter destinatum non
presumat illud accipere. Sed abbati vel
priori aut cellerario assignet. In
oratorio vero refectorio et dormitorio
communiter semper silencium observetur.
In claustro quoque certis horis et lo-
cis secundum antiquam consuetudinem mo-
nasterii laudabiliter observatam. In
refectorio nullus omnino carnes ves-
catur nec in quibusdam sollempni-
tatibus sicut aliquando consueuit con-
ventus exeat cum abbate paucis idoneis re-
lictis ut extra refectorium edant carnes
cum illis diebus precipue regularis dis-
ciplina sit studiosius observanda.
Sed nec extra refectorium nisi in infirma-
torio esum carnium credant sibi li-
cere quamquam ex indulgencia possit ab-
bas interdum aliquos fratrum nunc nunc
hos nunc illos prout necessitas postu-
lauit advocare ipsosque secum in ca-
mera melius et plenius exhibere. Por-
ro debiles et infirmi qui minutione
indigent vel aliqua medicina non secus
sunt in camis. Sed omnes in infirmato-
rio que necessaria fuerint sibi tam in
carnibus quam in aliis recipiant compete-
ter. Quod si quis eorum debilis fuerit
et delicatus ut non possit communibus cibis
esse contentus sic ei provideat sine scan-
dalo aliorum ut si abbas vel prior no-
luit in refectorio mensam facere specia-
lem cibum aliquem competentem non communi-
lem. Sed tamen se faciat apportari de
quo ipse faciat pitanciam pro susten-
tacione nature. Tales autem ad
agenda officia monasterii depute-
tur qui fideles sint et discreti
nec alicui committatur aliqua obediencia
proprietario possidenda tamquam in sua
vita locetur. Sed cum oportuerit amo-

bus minus horrenda her maledictio aut benedic
tione dei exrastat ne dum nae dona grem + sed
et sam et nos defendat minna Quapropter ps.
pfati sum sacerdotes secundum mirabilia desideria
& mandans eorum et subditos mirdentes
ponq anthe
ierarchie Dei
sunt q ierarchie
Cum cont gra
dum spe dir
minus non ex
planat diuinas
iustificaciones
ob quarum cristo
diam d'a teste
psalmista dundit
regiones gen
cium et labores
populorum possi
dere Cum
suprmose ingre
mine & sar cum
estimet diuine
mirabilibus
monbus ancilla
ti et submissi
se ang ipi de
beret esse min
ta Cum dei
sunt benedic
tiones & male
dictiones ma
lis eorum exe
plis et mori
bus sedantes
purgandos obstinantes illuiandos existentes cen
supientes alios duce De modo talium non erat
beatus augustinus qui studium explanandis iustificationi
omnibus impendes & eorum suis libris sane doct
ne Et scriptum dei & eisde edocuit ne dum sane
intellectus sed et salubriter explanare Ecce scriptum
est quia est corunde librorum et massa intrea
et explanacione forenda Quo 1° & these h°
scriptum & adra animaduerte viz primo Explan
one sine expressione Quia scriptum simbolum e
et facies expressionis prae 4° que sitmt se
note eorum q & vote 2° necesse ipaz quia e 2°
methate vnuqque intelligi vt e Et sicut res
se habet ad esse ita ad compositam 2° inerte Hoc
3° conexio scriptum est ne dum & sal & uri of

ui sine contradiccione quibus reuocet prior
aut super certis post abbatem potes sit
loqui & sermone ut exemplo uite
uborum doctrine fratres suos instrue
possit in bono & a malo reuoca
re zelum religionis habens secundum scien
ciam ut delinquentes corripiat &
castiget obedientes foueat & con
fortet abbas uero cui omnes in omnibus
reuerentur obediant quanto frequencius
poterit sic cum fratribus in conuentu ui
gilem curam & diligentem sollici
tudinem gerens de omnibus ut de officio
sibi commisso dignam deo possit red
dere racionem quod si preuaricator ordinis
fuerit aut contemptor seu negligens
aut remissus pro certo se nouerit non
solum ab officio deponendum sed & alio
modo secundum regulam castigandum cum officia
sa non solum propria uerum & aliena de
suis manibus requirantur nec ex
timet abbas quod super habunda preroga
te possit cum aliquo monacho dis
pensare quod abdicacio proprietatis
sicut & custodia castitatis adeo
est annexa regule monachali ut
contra eam nec summus pontifex possit li
cenciam indulgere Idem in gen. conc. general.
In singulis regnis siue pro
uinciis fiat de triennio in trien
nium saluo iure dyocesianorum
pontificum commune capitulum abbatum atque
priorum abbates proprios non habencium qui
non consueuerunt tale capitulum ce
lebrare ad quod vniuersi conueniant
prepedicionem canonicam non habentes a
pud unum de monasteriis ad hoc ap
tum sic adhibito moderamine ut
nullus eorum plus quam vi euecciones
& octo personas adducat aduocent
autem in huius nouitatis primordiis
duos cistercienses ordinis uicinos abbates
ad prestandum sibi consilium & auxilium
oportunum cum sint in huiusmodi capitulis ce
lebrandis ex longa consuetudine pleni
informati qui absque contradiccione duos
sibi de ipsis associent quos uiderint ex
pedire ac ipsi iiii presint capitulo v
niuerso ita quod ex hoc nullus eorum
sibi auctoritatem placionis assumat unde
expedierit prouida possint deliberacione
mutari huiusmodi uero capitulum aliquot cer
tis diebus continue iuxta morem cist
ordinis celebretur in quo diligens
habeatur tractatus de reformacione
ordinis & obseruancia regulari &
quod statutum fuerit illis quatuor appro
bantibus inuiolabiliter obseruetur
omni excepcione contradiccione & appellacione re
motis prouiso nichilominus ut sequen
ti termino debeat capitulum celebrari
& qui conuenerint uitam ducant com
munem & faciant proporcionaliter
simul omnes poterunt in eisdem sal
tem plures simul in diuersis domi
bus commorentur ordinent & in eodem
capitulo religiose ac circumspecte
personae quae singulas abbacias eidem
regni siue prouincie non solum mo
nachorum sed & monialium secundum formam

tendi rlixens inobliquabilis sed et corde et subsistencia om
verse doctrine sane religionis Et si libri loqui profundius
Cum desideria nucia sit opum et secundum dyonisium 1° m° cete
ierarchie Meo ergo secundum psalmistam desiderium & anime rectificet
secundum eloquium iusticie Tunc scriptum & ne dum illumina
mus & radix verum et of
ficii affectionis ad vir
tuose operandum Quod si
ad memoriam reuocare
placeat ea q in figura
pressesserunt tunc ad scriptum
sine dei lege omnia in
figura presserunt tunc ad
scriptum sine dei legem
vniuersi fideles se habent
populare iuxta illud exodi 32°
Vbi moyses typum legis
gerens in puluerem crem
vituli conflatilis dixit
& potum filiis israel
quis & deum negauit etc
Quinque 5° pertinet ad
dominum sequi habebit
eius infallibile factum
Quod vnde magni ps
deus est attento quod ipsa
dei dictione omnis mis
spiritus tenacet q dudum
a memoria effluxisset ho
minum nisi sit sua signi
ne nobis iussu dei consigna
fisset Ex dicto aut dei
exorte sunt creature ps
et ex eius benedictione excrescencia fructuum ne morum et
salutaris gratie & manum est q sanguinis xpi confecti
dicitur misterium quia dicto dei sal & calix sanguinis ef
ficitur In fides quasi fiat quod dicitur scriptum itaque dei qua
ipsius dictio irreformabiliter alligatur vt aliqualiter ad intra
dum maneat indicat infallibile veritate et hoc intel
ligenti de sequencia Omnia scripture & omnia mandata
tua veritas Et cum scriptum dei ordinacione exprimat di
uina Sacra cum quidem diuine ordinacionis potestati
& obediendum tunc magis scripto dei q potestati et quod
amplius & prelati inique a scripto discrepante & obed mi
rum analetica apostoli anal quod vnumquodque tale et ipsum ma
gis Verum sane intelligente scriptum dei & donum dei sicut
dicitur apostolus ephesios iiii mis officia sanctorum vltimo e
innumeris doctores qui intencione et diligencia etc

scripture diuinas optat assequi datos a deo. Cum igitur in
veniendi veritate de diuinis sit prediffinita lex b. Dionysii
cap. de diuinis no. eloquiorum prima Cor. 2o non in persuasi
bilibus humane sapientie verbis sed in ostensione spiritus virtutis
hoc est secundum Dionysium. b. cap. de diuinis nominibus in apparatu
ante theologorum spiritu mote
et virtutis. Tunc magis
ne dignatorie est quod dominus deus
iussit et docuit scribere et
mox legem tabulis inscripsit
ac easdem confractis moy
sen alias iussit prescidere et
conscribere exo. 34o. sic
etiam exo. 17. iussit moysen
orante vincente amalech
scribere id in libro in monu
mentum et tradere in auribus
Josue. Nullo enim diuina
reuelatio eius et fides mentis
memorie et fine usque ad
nos deuenisset nisi scripto
dei alligata bifurcentie
quasi proximum verum est scrip
tum est et fidei inferende
aptissimum medium quo et
usus est doctor gentium
Dionysius Areopagita asserens
se segregatum in electum
dei promissum ante prophe
tas in scripturis sanctis quos
siquidem prophetas Dionysius
in loco supra allegato theo
logos vocauit sicut et apostolos
theologos qui scripture canonica ediderunt. Hoc in apparatu contra
tis mote a spiritu sancto. Habent enim sancti robur et virtu
tem quia secundum quod apostoli et prophete moti sunt ad loquendum spiritu
sancto eis reuelante et in eis loquente non secundum motorem
humane voluntatis ut etiam asserit archidoctor ecclesie b. petrus
2a petri primo. Nunc quidem petrus vox sal. et cap. 16. ma
nifestant ex reuelatione petrum fuisse locutum massam
habet fidei. Tu es filius dei quod dei legem uiuere et intento
nos in ea reposita ad memoriam reducunt morbi languidus
ecclesie agnosceretur ac eius reformatio indiceretur. Cum per legem
cognitio sit peccati ro. 3o. Quare igitur apostolus quomodocumque
erroneum videre contra scripturam sanctam quam tam salutifera existi
tit ipsam repudiaret aut contemneret aliter nunquam tantum sapi
entis valesceret. Cum impatiens sit prima cor. 6o. Gratia dei non

pastoralem uice nostra studeant uisi
tare corrigentes et reformantes que
correctionis et reformationis officio
uiderint indigere ita quod si rectores
locorum cognouerint ab amministratione pe
nitus amouendos denuncient episcopo
proprio ut illum amouere procuret quod si non
fecerit uisitatores hoc referant ad apostolicam
sedem. Examinent hii ipsum regulares cano
nicos sub ordinem suum uolumus et precipimus
obseruare. Si uero in hac noui
tate quicquam difficultatis emerserit
quod per predictas personas nequeat expediri
ad apostolice sedis iudicium absque scanda
lo referatur ceteris irrefragabiliter
obseruatis que in concordia fuerint delibe
ratione prouisa. Porro dyocesani
episcopi monasteria sibi subiecta ita
studeant reformare ut cum ad ea pre
dicti uisitatores accesserint plus in
illis inueniant quod commendatione quam cor
rectione sit dignum attentissime pre
cauentes ne per eos dicta monasteria in
debitis honeribus aggrauentur
quia sic uolumus superiorum iura seruari
ut inferiores nolumus iniurias sus
tinere. Ad hoc districte precipimus
tam dyocesanis episcopis quam personis
que presunt capitulis celebrandis ut per
censuram ecclesiasticam apostolica remota compescant aduoca
tos patronos uicedominos et recto
res et consules magnates et mili
tes seu quoslibet alios ne monasteria
presumant offendere in personis aut in
rebus et si forsan offenderint eos
ad satisfaciendum compellere non omit
tant ut liberius et quietius deo ua
leant famulari. Honor uero ab
batibus et monachis in lumbardia et
marchia treuisiana constitutis.
Ea que pro religionis honestate et
cetera. Porro cum uisitatores sunt sta
tuti generalis consilio ordinati a generali
abbatum capitulo peruenerint ad uisitatio
nis officium exequendum de statu mona
chorum et obseruanciis regularibus di
ligenter inquirant et tam in spiritu
alibus quam in temporalibus corrigant et
reforment que uiderint corrigenda ita
tamen quod monachos delinquentes per ab
batem loci corrigi faciant eisque in
iungi penitentiam salutarem iuxta bi
bendi regulam et apostolica instituta
non secundum normam praue consuetudinis
que quasi pro lege in quibusdam ecclesiis inole
uit ipsi tamen uisitatores monachos
quos contumaces inuenerint et reb
elles iuxta modum culpe uice nostra re
gulari censura percellant absque per
sonarum delectu non parcendo rebellibus
ob suam prosapiam uel potentiam
amicorum quia ouem morbidam eiici
ant ab ouili ne inficiat sanas
oues. Si uero abbates in corrigendis
iuxta uisitatorum mandatum et re
gularia instituta se ipsis siue
monachis inuenti fuerint neglige
ntes proclamentur et corripiantur et
ita puniantur publice in capitulo ge
nerali quod pena ipsorum sit aliis terrore

in variam sapere uel apex unus aut iota unum a lege
transeat et non in qualibet doctrina necessarium sit prede
dicto modo ut agnoscatur veritas contendentium
de dei scripto quomodo scriptum di
sit posse ac manifestare
de lundare
Nunc et
per scriptum dei
de dei scripto
ipsum scriptum
dei de dei scrip
to dubitato
aut erronee
intellecto uel
ignorato oportet fieri
declarationem
ut proprie sine ad
dei cultum in
telligatur sicut
edocet diuinus
Dionysius cap.
primo de diui
nis nominibus quod
sicut de diuinis
uel non est audendum
diuinum dicere neque
intelligere preter
diuinitus nobis
ex sanctis elo
quiis expressa et
ita sanctis scripturis
sicut etiam luminibus
coarctari summus
et intelligendi
diuinior Et
per quas scripture
actum est et conclusio certa est inter intellectum animi
et infinita per quam oportet scripture diuina et non alii
quo quod scripto velut lumine diuina nobis ma
nifestantur. Nam si ita scripto dei et diuina
reparanda et sanctam certitatem ut premissum
est scripture veritate munda ab omni errore conser
uaremus. Nam ne ad voluntatem benepla
citi iuxta scripto dei nobis dei desuper datos
nos impudice et improuide ingeramus. Indiget
nos beatum petrum monens in castitate ac so
brietate ad quam sapienda dicens prima petri 4o.
Admoneti lubos mentis vestre castitate ac so
brietate ad quam sapienda dicens prima petri 5o
ubi loquitur de reuelatione nostre salutis. Ex di
ctis aut satis fit scripture maxime est in

112

deudu[?] ut ait b. dyo. de aliquo sup p° mo dyon
de di. no. contingit Quod enim alicui non
accidit ex duobus contingit aut quia est aut re
putat ignorans aut quia ea reputat mendacem
Scriptura aut sacra est omnisapiens et verissima
qua revelata
et tradita a
deo qui est
veritas et omnia
sciens et per
consequens summe
maxime credibilis Ergo
scriptum est in
de mo max
credibili mo
modum proportio
rum In quo
est scripto divi
nam illuminatio
nem credendum
est nobis Pe
tuerunt caste
et sancte sicut
ut ei nos inge
ramus summe
sacra qua dati
est nobis incite
de ipsum firme
quo ad credendi
ne et declinari
quo ad immo
bilitate Et
per affectum amoris ipso nobis divinitus manifestato
nos ipsos exhibeamus Hiis enim velut legi
bus exornamur procedendi quasi sancti dicit b. dyo
dyon p° ma. de divinis nominibus Scriptum ergo
est modus informat speculationis divinorum Nam
contemplando divina de scriptis munimur ut hu
mane sive misse sed inherere sacre scripture in qua
nobis divina traduntur et manifestantur Nec
sicut de philosophis disputat contra negantem prima
pia sive artis Ita qui omnino elongatur a scrip
turis sanctis contra eum theologus non procedit
qui ex suis officine asconde habet ad verita
te sanctorum eloquiorum et altissimis ut utar verbis
beati dyonisii addiscere In 2a ut ait mo 2°
de di. no. Scriptura scriptura est quasi quedam

plum. Quod si abbas non exceptus fuit
a visitatoribus vanus negligens
et remissus inventus id loci diocesano
denuncietur sine mora et per
illum detur ei fidelis et providus coad
iutor usque ad capitulum generale Si
autem dilapidator inventus fuit
vel alias merito amovendus per dyo
cesanum postquam hoc sibi a visitatoribus
denunciatum fuit amoveatur absque
iudiciorum strepitu a regimine abba
tie et in monasterio providentur interim
administrator ydoneus qui temporalium
curam gerat donec ipsi monasterio
fuit de abbate provisum. Quod si forsan
episcopus hoc adimplere noluit vel ne
glexerit visitatores vel presidentes
capitulo generali defectum episcopi apostolice se
di differant intimare. Hec eadem
circa exemptos abbates si sumpim
per visitatores vel presidentes capitulo ge
li. de potestate ipsorum sedi apostolice reser
vata. ita quod vere abbas qui amovit
deridebitur interim per visitatores
vel in capitulo presidentes ab administra
tione suspenso administrator ydo
neus monasterio deputetur illorum autem
excessus et alia que visa fuerint
intimanda presidentes nobis denun
cient per fideles nuncios et pruden
tes quibus de communi tribuende abba
tie iure cuiusque facultate sufficienter
ministrentur expense. Sequentes
autem visitatores procurant pa
trum visitatorum vestigia diligenter

et eorum negligencias et excessus
referant sequenti capitulo generali ut iuxta
culpam publice debitam penam
portent. Idem et de abbatibus presidentibus
generali capitulo precipimus observari. Pre
cipimus etiam ut in nullo monasterio ad
prebendas recipiant decetero abbates
et monachi clericos seculares nec
hii qui iam recepti sunt locum vel
vocem in capitulo dormitorio vel refec
torio seu claustro sibi vendicare
contendant seu monachorum ceteris
importune se misceant presumant. Sed
beneficiis sibi concessis contenti quiescant
honeste opportuna obsequia mo
nasteriis fideliter impendentes nichilque
ultra in spiritualibus aut temporalibus
exigant in ipsis monasteriis vel usur
pent. Si qui vero talium a visitato
ribus inventi fuerint criminosi per dyo
cesanum in non exemptis et per visita
tores vel presidentes generali capitulo in
exemptis beneficiis priventur eisdem
Hec autem omnia in monasteriis que non
habent abbates sed priores proprios necnon
monasteriis monialium quo ad articu
los abbatissis et monialibus congruen
tes precipimus observari. De religi
Gregorius victori archiepiscopo osis domi
Neapolitano bus ut
Nunc pro neapolitano
autem ad basilicam que dedi episcopo sit
canda est debemus disquiri subiec
cui civitatis episcopi etiam quem fuit te. Si
daretur baptizavit incolas et
ad cuius consignationem sub annua de

Scriptum vi
status divini per moyse
precepisse voluntarie et
pro animo Offerte nos
domino in constructio
ne fiendi tabernaculi
primicias domino aurum
argentum et es exo. 24.
In presignatione huius quod
in ecclesia dei ut construatur
fabre nos theologi Of
ferre debemus sensum
fidei cordis firme et
sine inpuri oris sonabe
lingwis nationum ere
ut et corde credita ad
iusticiam ore proferatur
ad salutem ex scripto dei
corde concepto et ore
prolando postquam petrus
pro omnibus profitebatur fi
lium hominis filium dei
vivi testimonio xpisti a
xpo habuit id Tu
es petrus. petrus intel
ligitur agnoscens qua
si diceret Tu petrus
agnitor revelationis

patrie es petrus a petra me sic agnovisti Ecce petrus
caliupra credit devo ad gal. 2° apostolo id edocente de
eo et aliis Cum dixit iacobus et cephas et iohannes qui
videbantur columpne esse dextras dederunt michi et
barnabe societatis Ea propter et luc. 19. dicente salvatore
ad discipulos Vos autem quem me esse dicitis et respondens
te petro xpistum dei illico subiunxit salvator increpans
eos precepit ne cui dicerent hoc et predixit eis suam
passionem ad tollendam crucem omnes hortabatur Item sa
luans eorum quos sui operis instituit vicarios et pas
tores cuius simones qui erubuerat hunc ipse erubescit
cum venerit in maiestate sua et patris et sanctorum ange
lorum Ubi scriptum est luc. 9°. Verbis ergo istis Tu
es petrus et super hanc petram salvator symeoni ho.

no petrus imposuit sicut jo. i. premiserat dicens et per andream fratrem eius ad quem adductus Tu vocaberis cephas quod interpretatur petrus Petrus autem intelligitur agnoscens quia inquit salvatoris interpretacio ob actum confessionis petri hoc nomen petrus salvator sibi imposuit quia Tu es petrus et in ipso nomine non institu tio petri et eius vicariorum qui subsequntur et de futuro pro misit Unde sequitur et Dabo claves regni celo rum. Petrus quoque erat xpus quem confessus fuit sic et tota ecclesia confitetur. Dictus est petrus quia sicut beatus augustinus hunc intel lectum eciam asserens in libro retractationum retractat quod in quodam loco dixit quod in apostolo petro tamquam in petra edificata sit ecclesia Unde inquit quorundam assercio dicentium xpm venturum esse super ecclesiam Et nichil est in dei ecclesia quod ab ipso non sit quo ad causali tatem Cum petrus ipse interpretatur agnoscens quod solum cognovit et confite batur petram non extulit se ultra petram funda tum ecclesie modo tum ecclesia una persona in fuerit Et petrus sive quilibet apostolus cum in gradu ecclesiastici ordinis est constitu tus non super ecclesiasticum ordinem positus in quibus non ageret ierarchice a deo motus ei obediendo non esset alicuius dignitas ultimo autem ecclesiastice ierarchie Cum et petrus petram con fitens sicut scriptum est laudatur a salvatore Unde a deo patre revelante sic cum ore fuit confiteri non a car ne et sanguine quibus periculose nunc temporis multi epis copi plus intendunt quam divine legi In signum itaque inferioritatis ipse ad ecclesiam cuius est minister Ordo eciam in prelatis maioribus est primo pro omni gradu ecclesie Posita pro pastore Ex carne quoque et sanguine revelacione prefata assercio presit contra catholice fidei sinceritatem Non enim aliter subditi ad episcopos in rebus ecclesiasticis ordinantur nisi ut per eos ministraliter

necesse occurrerint non enim terminus hic autem locus convenit diffiniri. Sed ille ad consecracionem vocetur cui per hunc modum quod sepissime constat debe permitti. Idem agapito albi. Quia monasterium quod in fundo mar ciano situm est hostilitate faciente dicitur desolatum illud tuo monasterio cum omnibus rebus suis vel ei competit acto ribus presentium unien. et infra. Ipsum autem monasterium sic tunc nos ordina cionem omisisse agnoscas ut tamen iurisdictionem illic non esse sufferemus in cuius civitate monasterium tuum situm est. Sed nuncupamus cui est diocesis habet. Nam sic hic loci ordinacionem disponimus ut tamen iura sua singu lis episcopis inviolata servemus. Ex. De senodochiis. Decretis eug. ipse De et aliis similibus locis pro solli citudinem episcoporum in quorum diocese existe ad easdem utilitates quibus consti tuta sunt ordinentur. Urbanus Adhuc et infra. Inquisivi. arrum. episcopo. At tamen sicut si locus ad hospita litatis usum et pauperum prius onem fuit sicut moris est aut po destinatus cum sit religiosus non debet mundanis usibus deputari sicut de vestibus et lignis. vasis et aliis utensilibus ad cultum religi onis per pontificem deputatis an tiqua consuetudo indubitanter obser vatur et venerabilium patrum edocent sacerdotes. Innoc. iii. constantinopol.

prelarche.
Inter. iiii. et infra. Cum diu monasteria per regulares remanere potuimus ordinata non sunt ad seculares clericos transferenda. Sed et si regulares defue rint pro eorum defectu in eis secula res clerici poterunt ordinari. Idem. Constitutis Albi et fratribus cripte fer rate in presentia nostra episcopus al banensis in ecclesia caset quod pauli dicitur in qua ius pronatus monasterio vestro recognoscebat a nobis ius episcopale quod sibi ita erat in diocesi albanensi et ita de iure quod ei tenebatur in ecclesiis libus et unde et infra. Vestri procuratori vestro posuit ex adverso quod et si ecclesia sita esset in diocesi albanensi ei tamen in aliquo non tenebatur et unde cum dominus lau censis episcopus quondam albanensis vni versas ecclesias ad vestrum monasterium pertinentes in diocesi eius sitas et quicquid iuris tamen in monasterio vestro quam in eis habebat in emphiteosi sub an nua viiii. denariorum usualium pensione monasterio vestro concessit. ita videlicet ut liceat albi et fratribus a quo cumque vellent episcopo tam ordinacionem clericorum quam consecracionem altarium in ipso monasterio et prelatis ecclesiis obtinere in quibus et verbis tamen moratur rior indulsit et c. ipse per n. quod ab eo factum fuerat confirmavit. Vestri et si ecclesia vestra fuisset alienum ecclesie albanensi subiecta monasterium vestrum in nichilo in legitima se potaret possessione

ad deum ordinetur vel illuminetur ab eis dignantur quod in divinis serviciis sint directores et precep ta legis divine totius dei cultus registratus quemadmodum scriptum est per apostolum ad tytum primo et 2a ad thimo. 6. theologiam doctrinam esse pi etatis id est divini cultus Unde quoque est transgrediantur dei preceptum pro tradicionibus et mandatis hominum et non ne reprehen duntur a sal vatore mt. 14. Iniuri ut recte et legittime voces eos re ctos et duces ceterorum ac esse sine in tellectu Unde Ecce et infra. Pascheus orat pro eciam et sta bili fide in confessione divini no minis persevera ret Et de inde pro papa Ut deus eum conservet sue ec clesie Et preferunt in canone misse prius orat pro ecclesia sancta ecclesia catholica Deinde pro papa Ut ex usu ecclesie agnoscitur potius superioritas et dignitas ecclesie super papam licet tamen ecclesia que in fide ambulet in confessi one divini nominis filii scilicet dei cum laudibus et glorificacionibus confessum a petro qui et venit in nomine domini benedictus que observando salvare nos in excelsis Et quia deus do cuit scribere exo. 30. Hinc scriptum est e nunciat dei effectum sui opus intelligencie immo desuper expressatum quod quidem multum proficit sane religioni Teste beato augustino

ra. Vera religione capud est historia et prophetia dispensacionis temporalis divine providencie pro salute generis humani in eternam vitam reformandi. Quam cum credita fuerit mentem purgabit. ar. xv. Fide purificans corda eorum. Nam deus sive disposicio divina per prophetas prescri

debet homo voluntas. Hec prescriptam prefigurat. Ioh. in apoc. xiii. passio que in occisione abel prefigurat de xpo vir qui occisus est ab origine mundi. Et ita prophete sunt de preteritis gestorum xpi. Cui est refugium xpi nam et ad adiutorium. Huic cum pylato de regno loquere

instituit. ergo scripture divine verba audire desideramus. Debemus ac in opere exercere quam ante cordis precepta fuerint domini intelligere et deo sit an ex diabolo sicut scriptum est Jo. 8o. Qui ex deo est verbum dei audit. ergo scriptum est cum qualitate nec vite ad iusticiam et ad culpam. Nec contempnenda dei scriptura sed amplectenda, quia est dei per diffinicionem. Ita ubi mattei xviii dicitur filius hominis vadit sicut scriptum est de illo

concedere eum per xl annos ipsam pacifice possedisset, ceterum yconomus episcopi concessionem laudensis episcopi non tenere dicebat utpote continentem symoniacam pravitatem. Cum enim terra in mortuariorum monasterio contulisset et tam in ordinacionibus clericorum quam altarium consecracionibus indulsisset et plenariam libertatem non est dubium quin cum spiritualia hec exstitissent eo ipso quod super his recompensacionem certe pensionis accepit commisit vicium symonie. Unde contractus huiusmodi nullam optinet firmitatem confirmacio autem apostolice sedis fuerat per subrepcionem optenta. Cum in ea de pensione nulla mencio haberetur et c. Cum autem nec insolitum sit nec novum ut cum episcopi ecclesias concesserint piis locis aliquid sibi reservent in eis nomine pensionis, nos quidem cum libertatis privilegium vel protectionis presidium aliquibus ecclesiis indulgemus gratis accipiamus censum gratis oblatum et in litteris nostris ad successorum nostrorum memoriam census exprimamus quantitatem, auditis propositis yconomum monasterii vestri yconomo eiusdem episcopi ecclesie nomine in solucione pensionis predicte iuxta ratam que contingit predictam ecclesiam et restitucionem substracte a xl annis secundum ratam eandem per diffinitivam sentenciam condempnamus et eiusdem yconomum vestrum ab impeticione yconomi eiusdem episcopi super aliis reddimus absolutum, imponentes illi silencium imponentes. I. de albi et conventu ferrarien.

Cum venerabilis frater noster I. sabinen. episcopus ecclesiam sancti angeli de canaca cum suis pertinenciis et possessionibus petisset asserens eam ad se tam in spiritualibus quam temporalibus pertinere allegavit autem omnia ius commune quod cum constituta sit in diocesi sabinen. sub ipsius debebat consistere potestate. In temporalibus quoque ad se dictam ecclesiam pertinere nitebatur ostendere per publicum instrumentum in quo continetur expresse I. Sabinensem episcopum B. farfen. abbati et duabus personis post ipsum dictam ecclesiam cum suis pertinenciis locavisse pro annua quatuor solidorum papien. pensione. Sed pars vestra proposuit instrumentum predictum nullam fidem penitus adhibendam propter suplmeacionem scripture et rasuram loco suspecto factam ubi videlicet a notario ipsius temporis recensetur et c. Ea igitur nobis constitit ecclesiam supradictam constitutam in diocesi Sabinen. episcopale ius in omnibus in omnibus spiritualibus eidem episcopo adiudicavimus in eadem illis tamen exceptis que per autentica scripta et diinoscitur esse substracta et c. Quia vero instrumentum predictum per quod episcopus intendebat ecclesiam quo ad temporalia vendicare ad faciendam super hiis fidem invalidum esse cognovimus utpote propter predicta devitur suspectum nos ab impeticione ipsius quo ad temporalia

ait ad hoc natus sum in hoc mundo ut testimonium perhibeam veritati omnia que futura sunt regnum in quo habito vocimus in numerabilis c. Esse hec et custodit a domino in scilicet reliqua et tacente saluatore quod certe vitis expresse erat pylatus Judas mulier pylati de innocencia xpi vociferat et per totam passionem prophetia exhibitum facta saluator dicit ad impleri quod scriptum est ut prescriptum revelaret divinitatem de fide infide. Et tam magna et mirabilia facit et efficit divinus spiritus allegata hic per tonat memoria vocem dum de quo psalmi xxviii. Vox domini preparant cervos et revelavit condensa et in templo eius homines dicent gloriam. Cum

hec xxiii et quidam filius hominis sicut diffinitum est vadit emanat ergo scriptum est divine diffinicionis per eleccionis et disposicionis mentem et voluntatem et asserere quis humana contrariare non debet quia sua morte reducere voluit et disposuit ad vitam qui ergo scripture resistit dei ordinacioni et predisposicioni resistit. Cui utique obediendum est rector sive pastor quoniam si scriptura legis divine qua regere debet relinquat et preter ea sive contra ambulet non regit nec gubernat sed potius tirannizat non licet ergo ipse ad libitum sue voluntatis ordinare contra dei preordinacionem. Exemplum in regnum et dilectionis. Col. 1o. Cum tirannizat utique opponitur et regnat firmius itaque scripture ex infallibili divine presciencie et predisposicioni tui assistere

Angelum sunt pedum. Et dei scriptum preparat pedes afferendum ad graciam velocitatis actionis et administracionis. Et eius etiter preparat revelabit condensa et reparabit scripturarum profunda. Ubi contra insidias et malorum latebras reperiunt et contra fortis estus refrigerium accipiunt. Nam circa scripturas lectionis que astucias demonum pharisaeorum atque hereticorum. Et aperit venenosas linguas hereticorum impias plenius eruditum ad pietatem tenuit enim sapiam superandi repellendi venenosas linguas hereticorum. Et aperit opacitates libri et umbracula misteriorum. Ubi per libere pascuntur. In hiis condensis latent consistere. Pro ita dicentem sollempne venitur usque ad cornua altaris hoc est ad potentem et veritatem misteriorum. In illis enim condensis inter tot sapiencie delicias carnalium delicianum nec salvaren in ministrum

secundum finibus preclaris hereditatis morabitur. Anima subiungit. Et in templo eius omnes dicet gloriam per verbum scripture predicando et exponendo edificantes proximos ex intelligentias scripturarum ut per eloquentiam redolentem non femlazia sed propria spiritualia utilia doceat et salubria persuadeat sicut scriptum est in theologia esse doctrinam pietatis ad tytum primo et prima ad thymotheum 6o. Finis enim exigit propria media ut attingatur. Ita enim conferrent Christus ecclesiam unusquisque enim laudat pro dono dei ut conferatur sit in templo et deo det gloriam. Quando autem constitute essent post iter fiet ad mgitur dominus diluvium inhabitare facit ut quasi in archa noe eos constitutos inter fluentes et subversores inter fluctus et aquarum inundationes ille eos servabit et eos sic promonet et confirmabit quod sedebit in eis in eternum rex in eis regnans sicut scriptum est volo ut ubi ego sum illuc et minister meus sit. Beatus dyonisius 2o capitulo de di. no. dicit quod deus est ordo omnium inquantum omnia ab ipso ordinata sunt.

eiusdem ecclesie diutius absoluendo.
Cum dilectus etc. Quia cum. Idem.
Non potest in tua provincia constituta ri. cum nunc monasterium super procuratione ul. ratihabitione litteras non haberet eam ulterius examinare duximus committenda. Cum ad a. tes quod si ostendit abbatem ad se apostolica te quod episcope in eius suspensionis uel excommunicationis et in monasterium interdicti sententias tulit legitime appellasse ul. monasterium a iurisdictione episcopi eiusdem exemptum eo non obstante quod abbates ab eo circuiuetus propter ferem suorum assensum ei obedientiam repromisit. cum fraus et dolus ei patrocinari non debeat iudicetis illas sententias non tenere quod si abbatis et conventus probatione defecit nec legitima sepotit prescriptione tueri licet probet se ante predictas sententias appellasse nichilominus tamen monasterium iudicetis aurien ecclesie subiacere in eius dyocesi est fundatum. Similiter eo in probatione tam abbatem quam monasterium ab inpetitione episcopi absoluatis. Idem in concilio generali.
Ne nimia religionum diversitas gravem in ecclesia dei inducat confusionem firmiter prohibemus ne quis decetero novam religionem inveniat. Sed quicumque ad religionem converti voluerit unam de approbatis assumat. Similiter qui voluerit religiosam domum de novo fundare regulam et institutionem accipiat de approbatis. Illud etiam prohibemus ne quis in diversis monasteriis locum monachi habere presumat nec unus abbas pluribus monasteriis presidere. De capellis monachorum etc. Urbanus iii.
Si ecclesiis ubi monachi habitant populus per monachum non regulatur non regnatur debet capellanus qui ipsum regat ab episcopo per ostium monachorum institui ita ut ecclesias ius episcopi arbitrio tam ordinatio ei quam depositio et totius vite pendeat gubernatio. Innocencius iii. archiepiscopo et clericis sancte Cecilie.
Dilecti filii conditus ecce vir ab yconomo sancti laurencii de pisciuula in secundum baptismatis capellis et similibus subiectionem postulans possessorium et petitorium intentabat. cum enim ecclesia sancti laurencii sit in parochia una sita debent esse de iure communi ecclesie iure in predictis omnibus subiecta quia nec privilegium exemptionis habet nec prescriptionem pro se posset allegare. cum illa ecclesia sancte cecilie prescripsisset sicut per testes dicebat legitime quod probar prout cum ecclesia. 6. pp. p. n. super predictis inter utram et predictam ecclesias questio vertetur. probet eius ecclesie fuit sponte confessus quod ecclesie sancte cecilie scrutinium et baptisma debebat cuius per uiua testes qui sententia lum diuisis temporibus ad capitulum uocalse ipsique meque venisse asserebant inte dum produxisset eis iurare paratus predictis probet se uocatum uenisse ad

Cuius enim ordinatori non est resistendum. Dicit enim expressius rex a divina bonitate ita oportet esse ordinem rerum in eadem. Cum omnia. Capitulo quo supra. Divina bonitas omnia convertit ad semetipsam. Et principaliter congregativa est dispersorum ut principalis et unifica deitas. Et omnia ipsam in principium ut continentiam et finem appetunt hoc est ipsum quod res ordinantur in deum finem et ab ipso habent. Itaque si res sint quasi disperse segregate secundum quod ad diversos fines proprios ordinantur congregantur tamen inquantum conveniunt in ordine ad ultimum finem. Ratio autem ordinis. Omnia in eum omnia convertuntur in ipsum in quantum omnia desiderant continentiam id est conservationem. Et ut finem ex deo quia in principio prevenit nos bonum ut continentia ex eo conservatur nos bonum ut finis quem adipisci intendimus. Traditur enim sanctis animabus lumen

contra spirituale tenebra ut verbis utar sancti thome super 2o capitulo di. no. sancti dyonisij. item modo et ordine primo videlicet secundum determinatum mensuram secundum illud eph. 4o unicuique data est gracia secundum mensuram donationis Christi. Et quia spiritualia agnita desiderium excitant quod prius ignoratum eo tenebatur. Pro presto propter ea receperint luminis graciam iam cognoscere veritatis magis sitiunt. Effectus enim divine gratie multiplicatur secundum multiplicationes desideriorum et dilectionis secundum illud luc. 7. dimissa sunt ei peccata multa quoniam dilexit multum. Dicit gregorius quoque tesla tio attenditur dicit ex lumine quoniam crescit luminis desiderium. Et ex desiderio aucto crescit lumen. Titulus ar secundum nam perpetua est. Et sic semper divini luminis excedit animas ad anteriora per profectum non tamen in omnibus equaliter sed secundum proportionem ipsarum ad respectivum luminis. Cum ergo spiritus dei sit ipsius dei quoddam donum ac lumen non est mirum quod id a quibusdam operatius ab aliis simplicius intelligitur. Quidam enim diligentius inspirantur et respirantur ipsum. Et qui magis desiderant ipsum magis et per amplius percipiunt ex ipso sicut et scriptum est Habenti dabitur. Spiritus ergo dei sicut quidam radius et fons omnis intellectualis luminis significat mirificat non solum transferat nos ab opinione ad certam scientiam sed etiam

veritate ad conformitatem et assimilacionem eius cuius
ymagine gerimus sicut luc. 24. Ex aprote scripture
arserunt corda duorum discipulorum ihesum euncium
in emaus. Animatum est enim dei eloquium vehe
mentius. In quo eciam scripto dei non contingit
nos errare ut
interdum infirmi
et contra errores defendi
mus. Dixi non
tantum bene in
tellecto. Nam
teste dyo. cap.
no de diuinis
nominibus circa le
et sermonem non at
tende ad vir
tutem intencionis
scripti dei sed tamen
ad dictiones ipsas
scripturas quasi sunt eam
ponas committere
homines quod in
auribus nec
sinit eum na
sire ad in
tellectuale quod
labia loquencia
cum at quod audi
ti audiencium
Nam enim intel
lectuali operati
one ad intellectualia procedere quorum sensibilia sunt
preambula. Et quia quando peruenimus ad terminum
recedimus a via ideo quando constat de intencio
ne intellecta per voces cessat officium vocum qui
bus significantur. Ut de vocibus non sit decep
tandum sicut a filii intelligibiles virtutes nos
tre naturalis racionis. Et superfluum quando anima iam
deo conformata inmittit se rebus diuinis non
in missione oculorum corporalium sed in missione fidei per
hoc quod diuinum lumine ignotum et inaccessibile
se ipsum nobis inmittit et vocat in tantum ut dum
consideramus ea que fidei sunt non diiudicamus
ea per racionem naturalem secundum sibi cum volumus aliquid
intellectualiter non oportet discere per voces quibus
quando mens nostra studet moueri ad contemplacionem ad in

sensitiua per insensibilia id est virtute quod manifestius poterit
vel deferunt intellectus interiores. Cum autem ipsum bonum
quod diuinus est laudetur ut pax eph. 2. ipse est pax nostra
Et laudetur eciam ut pacis ~~laudator~~ dator secunda Cor.
14. Non enim dissen
sionis deus sed pacis
secundum magistrum dat de amici
cia omnibus entibus
Hinc omnia bona sunt
anima fit et connectitur
ut potentia generata ex v
no primo vniuersi primo
Et sicut ab vno primo
principio procedencia ita ad
vnum bonum vltimum
ordinabilia. Et quod
quando ad aliqua propria
desiderent tamen in or
dine ad id bonum vl
timum omnia mansuete
et sine inpedimento
se habent. Ideo ex
hoc deducitur sicut hom
mentes secundum motorem spi
ritus sancti inrederet
in perscrutandis et
dei negociis ressaret
eorum adinuicem mutua
repugnancia et con
cordie in eam venirent
veritatis summam quam
exprimit. Dictum est quod est ymago diuine mocio
nis siue reuelacionis siue inspiracionis eam magis
visum humanum ducens. Cum autem ymaginis sit
manifestare id cuius est ymago. Dicitur et an illumi
nacio annunciat claritatem solis magistrum secundum racio et per
ticipate est in aere. Unde et veritas que primo et causaliter
est in deo secundarie participatiue in signo et per ymagine ex
primitur per scriptum est velud in speculo reuertitur yma
go videntis. Et tamen ante id quod naturaliter subiectum est
alicui bonum suum sit in hoc quod et subdatur tunc sicut
bonum appetitus sensibilis in homine est quod reguletur racio
sit bonum voluntatis humane que deo naturaliter est subdi
ta est quod reguletur diuina voluntate per scriptum
est exarata a quo omnis appetitus humanus deficiens recedit.

capitulum est offellus .vii. q. n. eccam
tuam quo se conquesta fuerat spo
liatam saluo iure proprietatis ecclesie sancti
laurencii reinuestire curauit sicut
erat in eius litteris contentum propter
proprietatem quo ad scrutinium et
baptisma et porcionem quo ad ca
pitulum uester uoluit syndicus
comprobare. Ad hec yconomus sancti
laurencii ex aduerso respondit quod ec
clesia nullo medio ad romanam
ecclesiam pertinebat cum et monasterium
monialium monialium fuit generaliter
seruetur in urbe ut nullum mo
nasterium titulo sit subiectum con
gruum uidebatur ut regulares
supponantur. Preterea usque hodie
mera institucionem et destitucionem li
beram exercent et c. Nos igitur au
ditis propositis yconomum sancti lau
rencii syndicis uestro in baptis
mo et scrutinio condempnamus. Ita
ut per hoc ecclesie romane nullum pre
iudicium generetur. Si quid forte ius
suum duxerit prosequendum in insti
tucione autem destitucione et capitulo yco
nomum ipsum ab impeticione syndi
ci uestri prorsus absoluimus imponendo
uestro super hoc perpetuum silencium
imponentes. Honorius iii venetum.
Ex parte tua fuit propositum et c. abbas
et conuentus rauennatis venetensis diocesis
occasione litterarum apostolice sedis asserunt
sibi esse concessum ut in singulis
ipsorum prioratibus singuli monachi

commorentur si pluribus facultates non
suppetant eorumdem cum autem id ob
uiet lat. con. de quo nulla mencio
est in litteris ante dictis et c. ut rum
quia huiusmodi litteras ab ap. se. non credimus
emanasse. Quod si per obrepcionem
forsitan emanauit nolumus
per hoc derogari gallo supradicto. Idem
Ad audienciam burdegalensis archi
episcopi peruenit quod non nulli episco
pi monachi lege tibi diocesana
subiecti in quibusdam prioratibus
habitant solitarii contra statutum con. generalis
secundum. m. quod ipsorum abbates seu prio
res in uel ipsos ad claustrum reuo
cent facientes in ipsis ecclesiis deseruire
per clericos seculares uel alios mo
nachos eiusdem associent cum qui
bus uitam possint ducere regula
rem. ino. p. per cum. ec. con. Ex eo
alio medio matthias. de iure pa
tronatus. Perlatum est et c. si nobis
Diuisum est quod ecclesia inter heredes
patroni diuidi non debeat et
si simultates inter eos surrexerint
propter quas sacerdos suo ibi officio canoni
ce fungi non possit non possit. Si
autem prouideri non poterit precipiatur
ab episcopo ut ibi nullo modo missarum
sollempnia celebrent donec ad con
cordiam redeant et ecclesia sacerdotem
canonice habeat qui libere suum mi
nisterium ualeat exercere. Ex gal.
Quecumque ecclesia et c. tributum.
Q. i. Si contingat per ecclesiam dissidere pa

pmitese i obiu sim ultra q̃ rectu est et magis debi to et obliquatur sic p oppositu rectificatur ƀm sp̄u tu incedens quod reducit ad ordine plapsus ad aliq̃ g̃rui fim Omia malu michil existit positiue sic sicut defectus et quasi queda desertu pfectionis pro priorū bonorū sine rectis sus ab ordine sine q̃d innoratu a debita p fectione Pter hit p̃ terendu estimo hor consideratoe dignu viz q̃ cum quida homi videat imminere pa cē et bonis eius qui gau dent in exterioribus liti bus et interioribus et comotionibus et instabi litatibus q̃ induit pati contrariari Tales tamē homines et deti nent a desiderio pac̄ ƀm quanda obstina volūtate similitudi ne Tales em hoies multis impugnant a passionibus quibus moue tur p quas interior pas sionu ex desiderio pac̄ sedare volunt nō pax ens sed stulte Putant em quod habere possit

tronos ut eam nolint sub uno pbro preuari epe si aliq̃ nō pote rit ipi gsile tollat inde reliq̃ atq̃ eiusdem ecce claudat hos tia ut sacru misterium nullus i ea celebret an q̃m vnu eligat pbrm qui sacro sca sit ydoneus curare Ex eod. lat

Qm in quibusdam locis fun datores ecclaꝝ aut heredes eoꝝ potestate i q̃ eos eccla huiusq̃ tinuit abutunt ē vna eccla vnu ee debeat ecce rectori p sua disse sione plimos repsentant pse ti decreto statuimus ut si forte i plures ptes fundatoꝝ se uota diuiserint ille pficiatur ecce q̃ maioribus iuuatur mitis et plimoꝝ eligitur t iuuatur as sensu. Si aut hec sine scandalo ee nequiunt ordinet antistes ec clam sicut melius eam sedm dm uiderit ordinandam t id ip su i faciat si de iure patrona tus qstio emsit int laycos t eu qperat infra iiij. menses nō fuit diffinitu Ex eodem.

Preterea quia intantu quoꝝ dam laycoꝝ processit audacia ut ipoꝝ aucte neglecta clicos instituant i eccis t remoueat eu uoluit possom q̃z atq̃ alia ecclastica bona pro sua uolun tate plerisq̃ distribuat ipos anathemate decernimus ferien

dos. clicus aut qui ecclam p lay cos sn̄ ap̄i epi auctē receperit cor one priuet t si psttit a mistio ecclastico t ordine deponatur. Alex. iij. eboracen archiepo.

Quod aut gsulis. Si clic pdo neus ad uacante eccam psn tatus nō fuit ab epo dyocesa no admissus t ptmod alt pdo neus psntat t institut ab epo possessiom tenuit corpale an primo clico eccam petere debe at postior remoui ul posterior p ori preferri. dubiu nō ē q̃ i casu isto melior sit gditio possidetis Cu an q̃ psentacō p dyocesa nu epm approbetur. uanu si ē q̃ a prono fuit inchoatu Dece tero. t prud. q̃ q̃ si laici clicus ul collegiis de gcessionibz ul dōa cionibz mistra gcessint i hec uba ul similia. concessi ul dedi eccli am t psnti carta firmaui sig sensus epi nō accessit nichil agi uidetur q̃ p nō dato hetur q̃ ab illo datur q̃ nō pot de iure donare. Idem exon epo.

Quia clici quidam aduocati eas ecclaꝝ operant ul quocuq̃ modo possint acquir ut post mod eoꝝ filij ul nepotes ad ec clias easdem psentent perpim ut id ar̄ iure petere eosdem aduocatoibz taliter acqsitis ap. post. spoliando. Idē herforden epo.

ab altissimo fuit emissa visitatio l'iuij q̃ apud nonullos discrepatio sit quis i fidei causa ee debeat iudex an p̃s an eccia con cilia congregata an dei sp̄s sine lex dei irreprehensibilis videtur ex dictis 2ns nō

todabilis Cu lume sit ma nifestatiuu dicente salue io. 3o. Qui male agit te nō venit ad luce ut nō arguant opa eius s; sic facte dr de ritate venit te ad luce ut manifes tent opa eius Omia i deo facta sunt Et apls eph v. Omia q̃ arguuntur a lume mani festant. cum sic sp̄s ueri tatis contra

minore pacem implendo superflua et inordinata si a desideria que mittunt p varias passioes Et p hoc magis pturbant Dum nō possunt consequi delec tatoes a quibus detinetur Impossibile est em quod homo superfluis et inordinatis desideriis subiacens omnia desiderata consequi possit Ideo tales insipienter que rentes pacem lites commouet ut sua impleat desideria Et quia variis desideriis subiacet variationibus gau dent Sapiens em huius impugnatores passionu sedaret si multa desideria reprimeret ad unu mod desideriu vero pacis conuerteret qd dr exprimit sp̄s tu est mentis desideriu refrenas et ad regula constri gens Meus em cum sit sp̄s tu virtus ē vnificati reducens omia i quenda ordinē. cū sp̄s tu ē indiciu et signu ē

licare instituit iudex in causa fidei nisi p lume fidei quod ē dei spiritu sine dei lex sic hoc manifestant duo denarioꝝ testamentoꝝ pbati a samaritano et datis stabulario in cura sanati luc x. sic et exodi 18o. moyses venit ad me populus querens sententia dei cum q̃ acciderit eis aliqua disceptatio venire ad me ut iudicem inter eos et ostenda precepta dei et legem eius vbi aug Non ar tendes lege iuste iudicare nō potest Hoc sic fieri potest precepit salus johis Nolite iudicare ƀm faciē s; iustu iudiciu iudica te quod ƀm bnu bernardus ē indiciu fidei ut abacuk 2o iustus ex fide viuit sic indiciu di

diuine legis. Cum predicat in iohanne i° h. tamen
intellecto legis. Huius verbis. Dicit chrisostomus accepit hoc in sabbato ut non solvatur lex moysi in
indignatum quia totum hominem sanum feci in
sabbato. Et subsequitur nolite nolite iudicare secundum
faciem ubi salvator

turbe non faciebat
in lege quia de
dit moyses lo
quebatur iudi
cum indulgens
ei ad legem
divinam. Dicit
Io. 2°. laudat
discipulum de
minimi quod
diceretur scriptura
et simonem quem
dixit ihesus
Et maria po
ihesus per
mis in galilea
ewangelium regni
in dei auditu
audire ewangelium
Et marthe
gloriosissimus
francorum apostolus
beatus et dux
noster ... dyonisius
eam autem ac
fidei assertores
ex dei sancto

ribus suis deducit. Cuius magister paulus galat.
primo anathematizat angeli de celo preter ewangelium
anathemizat. Et ewangelizare ewangelium est
quod in auditu eius pappinus audire. Hac de
causa augustinus super iohannem post apostolum 2° Cor. xi.
assimilat paradiso et pseudo prophetas serpenti
verum huius scriptura dei tenax et sanctiva veritatis
est in apostolis. De quibus dicit super Gala. 2°. Ce
phas iacobus et iohannes videbantur columpne esse
eorum id est sustentatio quasi ecclesie columpna et fir
mamentum dicit vel ut post ad thimo. 3°. Ideo
ad consilium et primum principalius inter preparantes
pantes veritate tenant exa milites et est
recurrendum. Prima in scuto fidei extinguitur
omnia tela ignea nequissimi ephe. 6°. Pa

sub fide quod interiora infigi non sunt veluti sub mune
omni virtutum assilui dya li de vicio in virtutum incedentes
superabunt.

et abbati de sorde.

Ex litteris .I. saleburiensis episcopi accepi
mus quod defuncta persona ecclesie
de Jacom .G. miles qui uillam
in qua ecclesia sita est a monasterio de
winton ad firmam tenebat
ad eandem vacantem .W. clericum
predicto episcopo presentavit postmodum
abbatissa predicti monasterii alium pre
sentavit eidem ad ecclesiam sub
scriptam quo nolente presentatum
ab ea recipere apud cantuariensem ar
chiepiscopum gravem de episcopo deposuit
questionem et .I. cum quia liuob consuevit pre
fato militi perscripta villa fuit
non excepto iure patronatus ad
firmam concessa vel an quod de iure
patronatus inter abbatissam et mili
tem controversia esset suborta presta
tus .W. in prescripta ecclesia per episcopum ad
presentationem militis institutus
fuisse ei dummodo alias sit ydo
neus adiudicetis ecclesiam. Ita quod
si abbatissa optineat ad vilius mi
litem illi de temporalibus debeat respondere.

Illud preterea. Idem wladatoriensi
dum non duximus quod si laycus episcopo
inconsulto ecclesiam non vacantem
concedit religiose domui et postea
vacavit ad presentationem eiusdem
layci clericus ibi fuit per dyocesanum
episcopum institutus prior concessio se
cundam institutionem quominus
habeatur rata et firma non potest
aliquatenus impedire. Cum illa concessio
de iure nullius possit esse momenti
cum quod de re non vacante facta est. tum
quod laicus sine auctoritate episcopi nemini potest
ecclesias dare. Licet religioso loco pro
natus ius offendi liberam habeat fa
cultatem. Dum ius pronatus ecclesia
vacante religioso loco contulit et
aliquis sine presentatione eorum in eadem
loca fuerit in ipsa ecclesia institutus idem
secundum rigorem iuris est institutio
irritanda. Idem eidem.

Querimoniam et .I. absurdum
videtur olo ut ad singulas
personas secundum humanam conditionem
mutationes ecclesiarum ordinationes mu
tentur et vicissitudines ecclesiarum ab ad
vocatis vel aliis presumantur. Et.

Cum laici episcopis Eboracensi ar
nescientibus aut non Archiepiscopo
consentientibus ecclesias clericis concedunt
in quibus habent ius pronatus et
postea primo ductis alios ad eas
dem episcopis representant et illi ad
eorum presentationem in eisdem ecclesiis ab
episcopis instituuntur. Eorum debet institu
cio stare qui alienis sunt episcopi institu
ti concessione priori quam nulla est eua
cuata. Solo enim licet laycis clericos
in ecclesiis presentare propria ordinare.
De abbatibus prioribus et clericis per archi
Quia per. Episcopatu eboracensi constitu
tis literali et .I. cum quod ex dona tus.
cede laycorum nisi auctoritas dyocesa
ni episcopi et consensus assit nullus
aliquis sibi ecclesias vendicare presu

Tractatus de eucharistia

Dilecto in Christo viro
Iohanni sachs de nuren
burga sacre theologie
professori eximio In dic
ta studio ... vivo
constituto Iohannes wenck
de herrenberg preposito
que salutem presentium cum
cum sinceri dilectione doc
tor venerande nobis con
descendentibus heydelbergensi
in domo habitacionis
mee. Et de materia
quibus firmatis ad quod
sedandum et specio sive
forma adiectis mutuo
colloquentibus memoror
me legalitati hoc ad
dixisse. Dicit ipse ibidem
non comparere intellectus
tibi traditione constabem
Adimpletis quoque addic
tum primus nobis transmittere decrevi opusculum septem ca
pitulorum coartatum materia fortasse qua tractabitur
aliquo contentus intelligentibus scriptum est da occasionem
sapienti et sapientior erit vero et si ab aliis michi pe
ritioribus multa scripta reperiantur in hac materia quibus
habundatis hoc tamen non reputo penitus inutile. Dum
aliquid breve et primum ad in eadem materia nobis ad
memoriam aliter excitative reduxero solo dei laudem
ecclesie sue sancte exaltationem. Prima ait teste apostolo
Ro. i. Ewangelium virtus est dei in salutem omni cre
denti. Ex quo siquidem ewangelio iustitia dei revelatur
ex fide in fidem que causa est salutis. Ideo ait capud
dicendorum institui. Credite ewangelio marci p°. Non
viz iustitia dei revelat contra suborta quorundam perfidia

Unde quero nisi a revelante iusticia dei aptius hoc ordinem qualecumque scripture michi prima facie non occurrebat. Quodlibet autem septem capitulorum huius opusculi in supscriptione eius suam premonstrat materiam quam tractat in quadam generalitate ut lectoris animus firmius et memorabilius valeat imprimere quo in hoc scripto recepta sunt ex ewangelio. De. c. i.

Capitulum primum contra scismatis ex scripturis sanctis sanabitis

N. francfordia adistis venistis doctor egregie tractatus vna cum ceteris maximis ecclesie turbinibus fluctuacionum ecclesie tot sublimium virorum tractatissima in hoc mari magno et spacioso seculi huius neque amplissime premulgatum. Et hinc usque in modum nullatenus plenarie exquisitam discussam. Haberis autem in discessione iudiciarie per concilium et primum de superioritate potestatis subortam standum sit vtrisque libus aut concilio aut autem. Aut cum hay papa vrba vel neutri. Stare cum concilio contra primum est impugnare papalis potestatis plenitudinem. Cuius solius auctoritate secundum s. thomam in 2a 2e parte quarta questione articulo decimo generalis synodus potest congregari. Cuius siquidem synodi plebiscita et summa se extendit ad personas privatas et ita rivulum sine fontali scaturigine privare. Stare cum papa contra concilium est constantiensis concilii constituciones cassare qua quilibet et papalis dignitatis concilio tenetur obedire. Stare cum hay papa vrba est asserere repugnancia. Cum concilium privet eundem suo orbi papam nullum et depositum. Ergo autem papa patentibus bullis scribit Basiliense concilium satham et scismaticum. Sed stare cum hay papa neutrum est nolle subici potestatibus sublimioribus. Et ab eisdem se per se ausu eximere aut in potestate aliqua

etiamsi superiore. Et in obediendo asserere et proferre. Ecce nodum difficultatis in anxius tenebris ambulant et movetur fere omnia fundamenta terre. Sed quomodo dissolvendus angustie sunt undique inter quas se offert salvator meus ihesus christus imperialis iussio. Narra primo. Credite ewangelio. De. cap. 2m.

Capitulum 2m de iure solubili per capio salubriter viandi

Credite ewangelio. Verba hec ostendunt insolubilem tenaciter inhere viationis directivum. Et per quod in generalitate indicatur. Cum vniusquisque velit habeat et debeat obedire ac sue fidei assercione mancipare. Quia ewangelio hoc est diuine revelacioni sine mutacioni legi sit et verbo dei vbi beatus ait hylarius in primo libro de trinitate dominice generacionis. Cum de rebus dei erit sermo. Concedamus cognicionem sui deo deo et sermonibus eius pia veneracione famulemur. Idoneus enim testis est qui nisi per se cognitus non est. Et sane iubemur credere dei sermoni ewangelio. Si quidem dei sermo indissolubilis est. Salvatore loquente de dominis hoc est de iudicibus ad quos sermo dei factus est eorundem stabile astruens dei sermo tractacionem in ampliore certitudine non potest solucionem. Scriptum iohannis x. Quod quidem secundo ewangelium hoc

mat vel retinere taliter acquisitas nisi legittima fuerit plebee munitus aut dyocesani episcopi habuerit postea consensum. Cum enim layci non possint in alios nisi ius quod habent transferre huiusmodi concessiones irritas penitus esse censemus. Idem Lingon. episcopo.

Quoniam ordinacionis aliarum ecclesierum ad tuam institucionem spectare proponitur si laycorum de iure patronatus inter se disceptacionem prorogatur fas tibi sit apostolica re in eandem personam ydoneam instituere. Ita quod rep sincerior ab eo qui ius evicit patronatus. Idem hospitalariis.

Quum sint religiositatis et cetera. Prohibemus ne cum racione iuris feudorum emptorum aliorum ne acquisitorum vel alio modo ius possidet in ecclesiis parochialibus acquisieritis episcopo ius parochiale minuere presumatis. Idem.

Ex insinuacione. O. clerici accepimus quod cum fratres et ei ius patronatus quod in quibusdam ecclesiis habebat liberaliter contulisset easque quidam fratres ipse assensu occupare et detinet occupatas. Et infra. Quatenus si est ita eorum detentores ut easdem predicto clerico restituant per censuram liberalem ordinariam mandamus monicione premissa compellas. Idem Adonen. episcopo.

Consuluit nos et infra. Cum salarium de iure hereditario teneri non possit non decet aliquem sustinere ut clericus ecclesias a parentibus suis fundatas propria auctoritate detineat aut laici filiis vel aliquibus aliis concedant.

De iure non patronatus leases. Idem. Patronatus et infra. Quare quod si. R. illud comparavit cum conveniens sit vendicio patronatus quod est spirituali annexum contractum illum irritum esse decernas. 8.

Nullus laycus decimas aut ecclesiam aut aliquid ecclesiastici iuris sine concessione summi pontificis vel diocesanis aut canonicis offerat. Et si quis episcopus improbitatis vel avaricie causa consentire noluerit romano pontifici nunccietur. Et quod offerendum est tunc ei licencia offeratur. Idem.

Significasti et infra. Si episcopi post premonicionem suam presentacionem personarum ad ecclesias a patronis earum per eccius sibi commissis adepti fuerint personas ydoneas quas ad eas vacantes presentare se admittendas. Idem albi. sancti albini.

Consultacionibus et infra. Si aliquis clericus ab ordinario iudice in ecclesia fuit institutus ad presentacionem illius qui eidem credatur esse patronus et postea ius patronatus alii evicit iudicio institutus non debet ab ipso propter hoc removeri si tempore presentacionis sue ille qui eum presentavit ius patronatus ecclesie possidebat. Cum ex hoc et qui de iure dz habere nullum in posterum preiudicium

et sermo dei indissolubilis confirmat indubitanter et perferendo et quidquid eidem adversatur repudiando. Testis huius illatum ydoneus est iure salvatoris apostolus doctor gentium paulus in se evangelium dei segregatus Ro. i. Promissum per prophetas in scripturis sanctis.

Nam premittes gal. i. legem non esse aliud evangelium secundum aut. Et si nos aut angelus de celo evangelizet vobis preter quam quod evangelizavimus vobis anathema sit. Ubi talis loquitur apostolus et angelis preferens evangelium non quod umquam contingat apostolos aut angelos bonos convenire evangelio quod sciret verum esse honestum fide commodum sed ponens ut evangelium reddat credibilius. Adeo enim

certus erat de evangelii veritate quod etiam si angelus aliud nunciaret non crederet sed anathematizaret .i. anathemati indicaret. Sacrina sit et divisione adeo quo imitatores simus apostoli et nihil contra evangelium umquam credamus qui dicitur ii Cor. x. Militare se armis que sunt potentia dei ad destructionem omnis adversarii fide dei. Offert ergo actum fidei stabilitatis quivis salvator dei non dicens. Credite evangelio. Hoc est offerre deo fidem magnam sermonum evangelii veritate. Cuius siquidem fidei est offerre deo intellectum illuminatum saluberrima ei veritate a tenebris ignorantie et errorum purificatum ac forte a debilitate dubietatis et opinionis nec non prelobediencia et devotione divine auctoritatis

un quieti. Sic non possidebat sed tamen credebatur esse patronus et non esset poterit ab eadem ecclesia removeri. Idem eboracensi archiepiscopo.

Suggestum est quod cum ecclesie quedam de assensu domini fundi auctoritate eboracensis archiepiscopi ecclesie b. p. eboracensis concesse et assignate sint in prebendam canonici de novo burgo concessionem illam irritare nititur occasione donationis quam sibi asserunt prius factam. Unde licet in donationibus ecclesiarum inquirendus sit et expectandus patronorum consensus quia tamen ecclesie nisi auctoritas intervenit pontificalis canonice concedi non possunt significamus quod prior ecclesie concessio licet cum assensu patroni et auctoritate dyocesani facta est aut ei assensus fuit postea subsecutus posteriori concessioni prefertur alioquin illa debet preferri que prius postea facta est que assensu domini fundi respicitur auctoritate fulcitur. Idem archiepiscopis et episcopis per angliam constitutis.

Perlatum est quod nulli occasione laice regni nostri non requisita episcopi audiencia beneficia ecclesiastica sibi presumunt in iuris prochiis vindicare. Cum igitur si personem intrant per hostium sed aliunde conscendunt ac per hoc indigni sunt pastoris nomine vel prerogativa gaudere, mandamus quatinus eos si commoniti peccata minime resignaverint nisi e palig

cessione munita fuerint ab officiis reddatis et beneficio alienos et .i. ad hec quia quidam laici ecclesias possessionibus spoliant ut sic viros ecclesiasticos faciant coram secularium dicere litigare. Vobis iniungimus ut id publice sub interminatione curetis anathematis prohibere. Siquis autem prohibicionis vestre contemptor extiterit eum excommunicationi subdatis. Idem.

Nam te decet et .i. illas autem ecclesias de quarum patronatu controversia fuerit. Si infra sex menses postquam vacaverint non fuerint collate licitum tibi sit de persona ydonea ordinare. Lucius iii.

Preterea quia advocati ecclesiarum vestrarum advocationis et donationis vel exspectationis titulo aliisque per suam voluntatem ecclesiis in alios transferre presumunt fodrum et angarias regium et similia tamquam a propriis rusticis ab ecclesiis extorquentes personis dicto statuimus eos sine advocati sub penam vel vicedomini sive custodes vel guardianos haberi seu quocumque alio nomine censeantur a gravaminibus ecclesiarum cessare. Nichilominus tapis pre antiquos et moderatos reddit a locorum episcopis institutos exigere aut si aliud exegerint excludi subdantur ecclesiis hec quos fecerit vel fatient in futurum in aliqua decimam non tenent. Id norwicensi.

Cum autem clericum advocatus ydoneum

venerationem. Cum sanctis mortificando et mactando et occidendo oportet quod veritati sincere fuit contrarium. Propter quod et ostensis de celo animalibus immundis dictum est sermone apostolico petro actuum. x. Surge petre occide et manduca. Nam manducare cibum foris positum trahit in corpus.

Precepit ergo dominus gentes erroribus immundas per incredulitatem foris positas societati ecclesie quam petrus significat inserere. Vel secundum hoc ut ait ibidem interlinearis in unitate corporis ecclesie. Cuius petrus princeps. Typum autem petri et figuram gerebat stabularius cui curam sauciati a bec des samaritanus typicus xpistus duos protulit denarios. Luce x. Ubi secundum ambrosium. Duo expressit testamenta pro sanandis animarum vulneribus quarum curam in credulitate incideret evangelii. Ob quod consimiliter et titulo contra hec sacrosancti hoc ad verbum legittime archano spiritus sancti consilio noscitur insertum

cum dicitur in Calcedonensi basilicensi consilio in spiritu sancto legittime congregatum universale etiam repertum. Ex quo ergo nos per celebris sacre pagine doctor in vetere ad quos utique dei sermo factus est multiformiis dictis. Offerte fidem vivam omnipotenti deo in evangelii professione salutari sic iam sepe fato salvatorem verbo exhortantem. Cum in premissa dissidio ecclesie dei a nobis preges principes ac plebem xpistianitatis petita ratio de eadem que in nobis est fide cum alteranda de superioritate etiam potestatis ipsius commeniat effectualiter obedire ut indeceptibiliter eterne salutis stadium quam sperant tande valeant attingere post huius mortalis vite flebile decursum.

Capitulum tertium quod tractatus scripture salutifera et quod mortifera

Premissa salvatoris iussio credere sic elucidatur
ubi est quod exequi se contendentium partes perfi-
ciunt in suarum assertionum firmitate scripturarum sententias vale-
exponentes. Et hoc in magna perversitatis apparentia audito
ut admiscet domini ihesu facta sua et dicta frequenter
asserentis clausula hec
scriptum est. Et dixit solidi-
tate scripture sancte scriptum
invenis Exo. xiiii. Testa-
tur angelum in columpna
nubis castra israel precessisse
ecclesiam sicut contra hostes spi-
rituales sanctis muniri que
est terribilis castrorum acies
ordinata Cant. vi. Et
Nam columpna nubis
ut dicit ibidem glo. inter
alios sensus est scripture que est
sustentamentum ecclesie Cum
pulcherrimum typum incor(?)
apostolus ecclesiam diffiniens
ut prima ad thi. iii. Cum ecclesia
sit domus dei vivi Et
ecclesia israel columpna
et firmamentum veritatis
Ecce scriptura quam cum
signe laude idem apostolus a
postoli ad singulare des-
cendens volens intel-
ligi totam ecclesiam virginem
esse et in omnibus ve-
ris membris virginitate
mentis Et si non integ-
ritate corporis servare dixit
ii. Cor. xi. Despondi vos uni viro virginem castam
exhibere Christo subiunges Timeo autem ne sicut serpens evam
seduxit astutia sua ita corrumpantur sensus vestri et excidant
a simplicitate que est in Christo domino nostro Diligenter no-
tentur hec apostoli verba signentur misteria et anulo fidei re-
perientur desponsatam Christo ecclesiam virginem in amplexu eius esse spon-
si fecundanda Intelligentur insuper quod gestum est in para-
diso ad gesti in ecclesia Cum pseudo similes sint serpenti
Auditores similes eve Et lux fidei similis paradiso Unde
quod timebat apostolus sit et nobis formidandum ne sicut per
serpentem seducta est eva Ita per hereticos corrumpatur ec-
clesia a virginitate fidei quam gestat in corde Cum
ecclesia in constantia conciliariter congregata excessiva
sublimacione concilii super pontificem invectivum fecerunt(?) scisma
Et nunc ex eodem dogmate pullulaverunt quibusque pravis

scismatis semina Et tamen eadem constitutio verbo
et sancta vita verbis veri apostolis Christi est bonus o-
dor aliis odor vite in vitam aliis odor mortis in mor-
tem et corrupta est per ... a veri paradiso simplicitate fidei
Christi ecclesia providentibus quibus papam esse papam
Aliis vero conci-
lium non esse con-
cilium in scanda-
lum non modi-
cum Christifidelium
Et mirum mo-
do sit in bono odo-
re et boni vi-
vant et mali
moriantur Dispo-
nente conditio-
ne vivificat dili-
gentes necnon
mundentes que
admodum ex
dei beneficio
boni fovent
in prosperis co-
solantur ergo
fervescunt
ardentius
quo sibi amplius
reperiunt.
Sed quid in
hiis Deus
principes ecclesie
nobis restat
agendum nisi
adversus in-
stinctu serpentis in paradiso ecclesie habere vigi-
lantiam et cautam circumspectionem scripturarum ad quere-
ndum et aperiendum. Verum et hoc insidiarum astutias
a pugna vera excitati defensantes sanctam ca-
tholice fidei doctrinam que est ex auditu verbi
dei credite David(?) Nam in scuto fidei extinguntur
ignea tela nequissimi et sic comminuit leo-
nem et devorare querenti resistentia Item(?)
in fide qua desponsata est ecclesia Christo Dicit
ii. Mater ab ea quando ... recedatis ...
angelus lucis non est non lucis qua in ... se
transfigurat sathan Mater vestimentum ovis
ab ove relinquendo quod eo lupi rapaces in-
duuntur Dic nec scripture nostre consolatione
et spei a nobis est postponenda ob quosdam

episcopo presentavit et postulavit post-
modum eo non refutato alium eque ydo-
neum in eadem ecclesia admitti quis
eorum alteri preferatur iudicio episcopi credi-
mus relinquendum. Si laicus fuit
cui ius competit presentandi. Verum si
collegium vel ecclesiastica persona pre-
sentationem habet qui prior est ipse
iure potior esse videtur. Clemens
Nobis fuit etc. Inquisitioni iu-
stitie tale damus responsum quod siquis
ecclesiam cum assensu diocesani con-
struxit ex eo ius acquirit. Ce-
terum in conventuali ecclesia non electionem pre-
lati faciende sed tamen fore hones-
tius patroni postulat assensus
nisi alter de sua iurisdictione opti-
neat ut partes suas debeat interpone-
re electioni tractande. Secus tamen est in ca-
pella in qua unus presbiter a patrono
eligitur et per institutionem habendam
loci episcopo presentatur. Pro fundatione quoque
honor processionis fundatori ser-
vatur et si ad inopiam vergat ab
ecclesia illi modeste succurratur si-
cut in sacris est canonibus institu-
tum. Innocentius iii. Rothomagensi
Per tuas postulasti archiepiscopo
litteras edoceri utrum clericus ad
vacantem ecclesiam in qua ius opti-
net patronatus se ipsum si est ydone-
us valeat presentare. Cum igitur nullus
se ingerere debeat ecclesiasticis plac-
nis officiis sentimus quod nullus se pos-
sit ad personatum alicuius ecclesie presentare
quantumcumque ydoneus sit et quibuscumque
studiis et meritis adiuvetur. Idem
Cum propter discordiam Conventrensi episcopo.
...as laicorum etc. fraternitati tue man-
damus quatinus si de iure patronatus quod emisit inter
aliquos et cui competit infra quatuor
menses non fuerit diffinitum ecclesiam ex
tunc ipsam de persona non differas
idonea ordinare. Ita quod illi ex hoc non
debeat in posterum preiudicium generari
qui ius evicit patronatus. Idem
archidiacono et cancellario altissiodorensi.
Cum dilectus f. etc. cum hostiensis
episcopus tunc apostolice sedis legatus archidiacono car-
notensi mandavit ut ecclesiam quam in ar-
chidiaconatu suo primo vacare
contingeret donationi sue servaret in-
hibens ne alicui conferret eandem.
de qua Wo. clerico disposuerat providere
et ecclesia de banilla ibi vacasset idem
archidiaconus contra mandatum eiusdem lega-
ti ad ipsam G. subdiaconum presentavit cui-
us ab eodem legato cassato ipse pre-
fato Wo. concessit ecclesiam sic vacantem
etc. vacante vero quadam prebenda in
ecclesia sancti martini Carnotensis diocesis
cum episcopus dedit ecclesiam ad presentationem
dicti archidiaconi H. clerico prebendam vero pre-
fato W. assignare curavit. Verum
ipse H. supplicabat eandem sibi eccle-
siam confirmari utpote quam ad presenta-
tionem archidiaconi veri patroni se dice-
bat adeptum etc. Nos igitur atten-
dentes quod et si prefatus archidiaconus me-
moratum G. tamquam laicus ad illam

abusum eandem perverse tractancium. Quia nec xpus eandem derelinquit. Ex hoc quod dyabolus eum per eandem temptavit, sed potius adversitate impugnancium nos in eadem flagellati palmam attingamus pugne victorio se nobis contra dyabolum in baptismate induere. ∴

¶ Capz gm Nos fratrem evangelium xpus cum ecclesia est quasi una persona. Et in nec con alium nec per... ymus illi eam reperiet et figuret. Et quod per prothoplaustum prohibitum est sasina

Aecclesia in apostolice confessionis petri solidatur iuxta dominum salvatorem firmatum ad petrum. Mt. xvi. Super hanc petram edificabo ecclesiam meam. Confitebatur namque petrus qui figuram gessit ecclesie petram xpm sic esse filium dei vivi. In signum cuius non dixit petro super hanc petram edificabo te sed ecclesiam meam. Erit ita xpus cum sponsa sua ecclesia est una persona mistica caput scilicet et corpus. Unde ad Ephesios evangelizavit apostolus. Colossenses i. Dicens de xpo ipse est caput corporis ecclesie. glo. quod unita est xpo gratia et una vere capiti. Et ut verbis utar Augustini in sermone dedicationis ecclesie hec est omnium credencium mater que natos ad mortem regeneravit ad salutem per quam xpus plus instituit in gratia quam potuit in natura. Hec in primo homine est prefigurata. Ex cuius latere eva est fabricata eodem excitante proclamante. Hec nunc os ex ossibus meis et caro de carne mea. Gen. 2o capitulo. Quod apostolus exponit sacramentum magnum in xpo et in ecclesia eph. 4. Quia et postmodum ecclesiam diffinit de eadem statim prima ex thim. Et manifeste magnum est pietatis sacramentum quod manifestum est in carne iustificatum est in spiritu apparuit angelis predicatum est gentibus creditum est mundo assumptum est in gloria. Ecce quam difficile est loqui de ecclesia cum sit corpus invisibile quia sacramentum id est misterium sive res occulta. Et ne dicam sacramentum sed cum adiectione sacramentum pietatis hoc est totius sancte religionis et vere cultus. Est enim ecclesia multorum congregatio ad unius dei cultum ex suo nomine et manifeste magnum. Quia apparuit per predicatores et per miracula multa cum et prothoplastus in sanctuarium dei raptus nos monet adherere sub nomine uxoris cum dicat propter hoc relinquet homo patrem et matrem et adherebit uxori ut amor ecclesie anteferatur ipsis parentibus dicente domino ihesu suis parentibus: Quid est quod me querebatis nesciebatis quia in hiis que patris mei sunt oportet me esse. luc. ii. Vocatur autem uxor ecclesia. Quia cum ius [?] ergo sit amplexibus sponsi sui fecundanda quem amplexum consequenter insinuat addens Et erunt duo in carne una. Quod ne lateret incognitum apostolus dignatus est reserare vaticinio ac superaddens Sacramentum hoc magnum est. Ego autem dico in xpo et in ecclesia. Ita ergo duo in carne una sunt xpus et ecclesia quasi una quedam persona ex capite et corpore. Ex sposo et sponsa cum uasmetipsos debemus ~~adiuuare~~ sociare et adiuuare. Magis hac dignatione moti quod dei filius factus est per carnem particeps nostri ut eius capitis nos corpus essemus et membra de carne eius et de ossibus

ecclesiam parrochialem cuius tamen per diocesanum admissus non fuit, sed decanus h. ab eodem archidiacono presentatus a dyocesiano episcopo institutus iure statuitur. alle. pp. non primus sed secundus ius est assecutus in ecclesia memorata et si archidiaconus prefatum G. tamquam clericus presentavit quem in eo quem tamquam clericus faciebat subierat iurisdiccioni legati unum postquam idem legatus donacionem illius ecclesie sibi decreverat reservandam ad eam tamquam clericus non potuit quempiam presentare presentacionem ipsius minus canonice factam decrevimus et ea non obstante concessionem eiusdem ecclesie factam predicto h. premittavimus canonice extitisse adiudicantes eidem prefatam ecclesiam cum fructibus medio tempore perceptis ex ea plene ac pacifice possidendam. predicto G. super hoc perpetuum silencium inponendo. Idem eliensi episcopo.

Pastoralis officii etc. postulasti per edoceri an clericus ad aliquam ecclesiam a patrono laico presentatus si dyocesianus episcopus ipsum non duxerit admittendum ex huius presentacione aliquid iuris assequatur in illa. Et si forte idem ad sedem apostolicam appellavit et post appellacionem ab ipso interpositam idem patronus alium curavit presentare ac secundum instituerit episcopus presentatum idem ab ecclesia ipsa debeat amoveri. Nos igitur alexandri pape vestigiis inherentes qui inter presentatos a clerico et laico patronis distinguens inter presentatos a laico condicionem possidentis censuit meliorem dicimus quod institucio presentati secundo loco a laico patrono robur optineat firmitatis. Verumtamen constituimus ut episcopus qui presentatum ydoneum maliciose recusavit admittere ad providendum eidem in competenti beneficio compellatur quod puniatur in eo in quo non est ipsum dubium deliquisse. Idem Laur. episcopo.

Postulasti per sedem apostolicam edoceri ut cum rectores parrochialium ecclesiarum quosdam presentent ad suarum ecclesiarum titulos ordinandos utrum clericorum talium ad ipsos rectores pertineat vel etiam ad patronos et si in huius patronorum non est requirendus assensus utrum ius illis salvum maneat eligendi ut cum ipsas ecclesias vacare contigit intitulati hii non sint alias presentandi ad quod breviter respondemus quod per intitulacionem hii nullum patronis preiudicium generetur quin possint alios ad illas ecclesias cum vacaverint presentare nisi de patronorum processisset assensu. Gregorius ix. archiepiscopo eboracensi.

Transmisse tue littere continebant quod cum capitulum eboracense ecclesiam de gamme forte vacantem cuius ius optinet patronatus R. clerico concessisset ipsi postmodum L. clericus tibi ad eandem ecclesiam presentavit post appellacionem ab eodem R. ad sedem apostolicam interiectam etc. Consultacioni tue taliter respondemus quod cum ex iure patronatus non concessio sed presentacio pertineat ad patronum

eius. ¶ Et ne huius unitatis humana coniectura putaretur
esse secundum unitatem viri scilicet et mulieris naturalis sexus copulatio
ne aut corporalem mixturam quam potius compositi compositum volun
tatis et gratie apostolus ne dum etiam sacramenti inutiparat
sed etiam quale esset explicavit .i. Cor. vi. dicens Est
inquit duo in carne una qui
adheret domino unus spiritus
est quibus abiunctis separat
apostolus maiorem sanctitatem
a spirituali unitate. Dicit
quoque vero prima Cor. xii.
Idem apostolus ait Omnia
membra corporis cum sint
multa unum corpus sunt
Ita omnes fideles sunt christus
ubi ponderate et sublimi
ter dixit sunt christus quoniam
sunt corpus christi commendans
et amplius ineffabilem
unitatem capitis et mem
brorum quorum utrorumque dicitur christus
ut habetur ibidem glossa ordina
ria. Et quibusque in ipso
sitis adiungit apostolus vos
estis corpus christi et me
bra de membro fidei scilicet uni
tate pendentia de capi
te christo et commembro in
Quam unitatem multi
et excellentem iustitie ac
laudis germinandarum
fecundissimam in eadem
persona christi expressit propheta ysa. dicens lxi. sino lxi.
Gaudens gaudebo in domino et exultabit anima
mea in deo meo Quia induit me vestimentis sa
lutis et indumento iustitie circumdedit me quasi sponsum
decoratum corona et quasi sponsam decoratam monilibus suis
Sicut enim terra profert germen suum et sicut orto semen suum
germinat Sic dominus deus germinabit iustitiam et
laudem coram universis gentibus. Per incoherentiam igitur fatuit
etiam qui dicunt concilium ac papam esse supra etiam
quod esse ecclesiam. Cum omnes de concilio sint et ipsi cogn
noscere se debeant ecclesie filios ministros et dispen
satores. Unde vox ps. xli. Gloriam meam alteri non
dabo et qua quidem etiam discedere aut se dissonare
velle non obedire et adherere prohibitum est scisma a

plisitatum si ei aliquid non obstat
canonicum instituere in ipsa ecclesia po
tis utpote priorem. Ex concilio apud
Santicum est ut | De censibus ex
Unumquodque ecclesie | actionibus et p
unus mansus | curationibus
integer absque ullo seu Rubrica.
cio tribuatur et presbyteri in eis consti
tuti non de decimis neque de obla
tionibus fidelium neque de domibus
neque de areis vel ortis iuxta ecclesiam
positis neque de prescripto manso aliquod
servitium faciant preter ecclesiasticum
et si aliquid amplius habuerit inde
senioribus debitum servitium impendat.
Augustinus super epistolam ad romanos
Omnis anima sublimioribus potes
tatibus subdita sit et infra et vos sub
diti esse debetis. Ideo enim tributa presta
tis quia hic est probatio subiectionis.
Gregorius Stephano Cantori.
Scientes et infra asseruit potius ab
bas presbyterum masse novalis mo
nasterio consuetudines velle imponere
et infra nam quod si ab initio hic non fuit
labentibus temporibus aliquid novi non
permittas imponi. Idem Constanti
Licet multum et infra dixit quod episcopus
sedes certus quod ad collectas inter
alios pariter compellatur quod si non per
mittas. Quia enim quod civitas sua
gravatur inhumanum est nimis in col
lectione affligere cui debuerat ex colle
tis si esset necessitas misereri. Palea
Pervenit | his ii. commisisse manus.

domino per prothoplastum incurrere quo institu
homines uxori adherere

¶ Capitulum .iiii. De clavium potestate fir
mando fidei Et circa illa dubitabilis fideliter
discutiendis

ad nos et infra Inquisitioni tue et post
quod tenus ignorantie nec divinis
nec humanis legibus invenitur.
Oportet quippe ut omnis census
ad quid et cum persolvi debeat presta
atis. Ex concilio lateranensi
Cum apostolus se ac suos propriis manibus
decrevit exhibendos ut locum
predicandi auferret seu do apostolis
et illis quibus predicabat non existeret
onerosus. grave nimis esse demon
stratur quod quidam prelatorum ita in
procurationibus graves existunt ut modo
ecclesiastica ornamenta subditi expo
nere compellantur et longi temporis victum
brevis hora consumat. Quo circa
statuimus quod archiepiscopi parrochias
visitantes pro diversitate provincia
rum et facultatibus ecclesiarum xl. vel l.
evectionum numerum episcopi autem xx. vel xxx.
Cardinales xxv. nusquam excedant
archidyaconi vero v. vel vii. deca
ni constituti sub ipsis duobus equis
contenti existant nec cum canibus ve
natoriis et avibus proficiscantur sed ita
procedant ut non que sua sunt sed
que ihesu christi querere videantur nec sump
tuosas epulas querant sed cum
gratiarum actione recipiant quod honeste
ac competenter illis fuit ministratum.
Prohibemus et ne subditos suos tal
liis et exactionibus episcopi gravare pre
sumant. Sustinemus autem pro multis
necessitatibus que aliquociens sup
veniunt ut si manifesta et ratio

Sal
va
tor noster per vi
dilectionis
formam prescri
bens legittima
et ampulli
sophisticam
ait Nolite
iudicare secundum
faciem sed iustum
iudicium iu
dicate Que
verba trac
tans beatus
Johannes
Crisostomus
inquit Ali
ud rerum facie
da est sima.
Et dicitur
ic barnab
Sed vero
quodam simo
ne exponens dicit iustum iudicium est iudicium
dei Ex quo iustus in sua fide vivet Albanus
2o Ca. Utinam iudicium id pastores etiam in
effectu dignarentur arripere Id quod prime
dum fidei veritas ei demonstratur. pro nimia convi
tia in scriptura sancta compositum sanctitatis et
phicas pietatis etiam perdidit obsequium et
detegentes iniquitatis venenum Aperit et in
iustitie sepulchrum. Verum Cum prefata veritas
fidei diffusa ut prefatum est scriptis inserta sit
sanctis et variis modis utpote in quibus
locis clarius In quibusque vero obscurius in
tum quod ad eliciendum fidei veritatem ex eis
longum requiritur studium prius et ingenii
exercitium quod attingere non valet omnis

nimis esset cognoscere que sunt salutis indiscussis
aidis pre difficultatibus cotidie emergentibus
quorum plerique aliis detenti occupationibus eo
modo studio creaturarum vacare non valent
Decrevit mater sancta ecclesia exigere generalia sin
dia etiam ampl
iorare simile
gnis vel quod
per singulos sie
a non possunt per
paucos inte
ams pagere
ne examinatis
multitudo
insuis deficeret
salutaribus
documentis quod
vigili solertia
spiritualium sine
lucide extitere
modificationum
efficient fidei
ipsis easdem im
nis intellige
ntibus Ex quo
sequitur evidenter
quod est scriptura
sancta et nomine esse
catholice fidei
in cuius eiusdem
testimonium
simbolum compendium dicitur esse scripture sancte Cui
alludens beatus augustinus sic fatetur fides catholica
non opinionum presumptionis sed testimonio lectionis col
lecta est hec heretica temeritate tentata sed apostoli
ca veritate fundata Dominus namque ihesus
post resurrectionem per quadraginta dies inter
discipulos esse dignatus est et immortalis mor
talium sed non est aspernatus consortium habere vi
delicet docendo apostolos fide et veritate complet
quod ad nos eorum quoque testimonio pervenit.
Cum siquidem beatus augustinus exponendo apostolorum
simbolum aut in simbolo totius fidei intus fatetur
consistunt. Cum ad mysterium positum ad apostolice
dendum clare veritate fidei insurrecta discordia

nabilis ecclesia extiterit cum caritate mo
deratum ab eis valeant auxilium
postulare. Cum enim dicat apostolus .2. ad cor. 12.
debent filii thesaurizare parentibus
sed parentes filiis multum longe a
paterna pietate videtur. Si prelati sub
ditis suis graves existant quos
in cunctis necessitatibus pastoris debent
more fovere archidiaconi vero seu
decani nullas exactiones seu tal
lias in presbyteros seu clericos exercere pre
sumant. Sane quod de procurationibus iure circu
ectionis sine tollerancia deminuere
in illis locis potuit observari in quibus
ampliores sunt redditus et eccle
sie facultates. In pauperibus autem
locis tantam volumus teneri men
suram ut ex accessu maiorum mi
nores in nullo doleant se gravari
ne sub tali indulgentia illi qui
paucioribus equis uti solebant hac
tenus plura sibi credant potestatem
indultam. Ex eodem.
Prohibemus insuper ne ab
abbatibus episcopis vel aliis prelatis
novi census imponantur ecclesiis nec
veteres augeantur nec partem reddi
tuum suis usibus appropriare presumant
sed libertatem quam sibi maiores
conservare desiderant minoribus
suis bona voluntate conservent. Si
quis vero aliter fecerit irritum quod egerit
habeatur. Alexander .iii. lugdunensi episcopo.
Preterea illi qui episcopo ignorante
vel auctoritate sua pensionem annuam de
ecclesiis quidam illicite solvunt sive re
cipiunt eis defunctis in recipiende pen
sionis non sunt aliquatenus audiendi
si pontificis aut alterius qui de iu
re id facere potuit auctoritatem et assen
sum super hoc non intuentes se consti
terit. non enim simplices sacerdotes
vel clerici possunt ecclesias quibus pre
sunt auctoritate sua presertim post deces
sum suum efficere censuales. Idem
Ecclesias quas de Ilarnensi episcopo.
A novo episcopi de manibus laicorum
eripuit preter cathedraticum et iura
episcopalia que alius ecclesiis imposuit exac
tionem prohibemus imponi. Idem
Innovamus et .i. ne quisque alicu
bi novas pedagiorum exactiones
sine sine auctoritate et consensu regum et
principum statuere aliquo modo
presumat. Siquis autem contra fecerit et cum
monitus non destiterit donec satisfa
ciat communione careat christiana. Idem
Cantuariensi archiepiscopo et eius suffraga
neis. Cum dicitur et .i. ad hoc que clericalis
Quidam cum religiosis collusio
ne facta citra auctoritatem diocesani epi
scopi ecclesias quas tenent eis constituunt censu
ales ut post decessum eorum eadem per rep
resentationem eorumdem religiosorum ad fi
lios vel nepotes clericorum ipsorum pos
sint transferri. Precipimus ut si qui
inventi fuerint facere talia eos a pre
scriptis ecclesiis non differatis ap.
a que de avaricia post remove.
et .i. cum apostoli pet in. Idem

eiusdem patefacit hec memorando divina vel inde discutiendis
difficultatibus fidei infallibiliter et verissime tenere
dum est ad sapientem sacram ex qua fidei veritas est elicita
Item et tunc adhuc omnibus veritatibus exhausta Cum
diligentiore inspectatione postulet hereticorum urgens
instantia Inde exsurgen
te eorum insolentia fides
eorum ecclesie contra Cum
porte non prevalebunt in
ferni inde a stirpata dici
ne luceat aut ne ma
neat sopita Oportet
enim hereses fieri teste
apostolo ut qui probati sunt
manifesti fiant et inpug
nata ecclesia crescat in
sapientia Et armata di
vinis eloquiis valide
resistat suis adversa
riis Hinc salvator
ignorantie scripturarum as
cribens presidia loquitur
quibusdam matth. xxii. er
ratis nescientes scrip
turas Ideo et sanctus
thomas de aquino 2a 2e
arto 3o Dicit Nullus
homo negavit horum
que in scriptura continentur
sacra in fide reputatur
hec scriptura nemine excedit hominum Anima spiritualis
apostolus dicit .i. Cor. iio Spiritualis homo iudicat
~~homo~~ omnia ipse autem a nemine iudicatur Quo dic
to astruunt quidam papam iudicari non posse si sit inspi
ciatur beatus augustinus in libro suo de vera religione Ita
dictum resolvens aut in prima forma a nullo homine
sed a sola ipsa lege sequitur qua iudicat omnia Tunc
sed et spiritualis quibus venit per legem dei iudicandus non
solum in fide deinde sed etiam in moribus perversis et
in omnibus in quibus legi adversatur divine sive evangelio
venit reformandus Et ita sit a generali synodo legitime
in spiritu sancto congregata a sapientibus vel legis erit
iudicabilis et in terra reformabilis et ut credat
quoque indicabilis ne oculus neque contagione pes

tifera omnile instaat dominium si nullum reperit obstans repagulum

Capitulum septimum de habitudine concilii et apostolica ad ecclesiam

De plenitudine Christi nos omnes accepisse gratiam pro gratia fatetur Johannes ewangelista ita ut adimpletum sit illud dauiticum: Fluminis impetus letificat civitatem dei, sanctificavit tabernaculum suum altissimus. Hoc est ecclesiam extra quam non est salus. Ad quam plenitudinem insinuandam ecclesia resonat apostolice confessionis verba hec scilicet: Tu es Christus filius dei vivi, et salvatoris responsio: Tu es petrus et super hanc petram edificabo ecclesiam meam. Edificatio ecclesie cepit a confessione petri. Qui hic typum et figuram gessit ecclesie. Nam hanc confessionem quam pater ei revelavit Christus coopabatur dicens: Tu es petrus scilicet a petra a me Christo. Et super hanc petram edificabo ecclesiam meam quam tu figuras. Et ita potentificabo eam quod porte inferi non prevalebunt adversus eam. Ubi salvator exponendo typum transit ad rem scilicet ecclesiam typo figuratam. Cum et dicit: Tibi dabo claves regni celorum. Ad quem sensum loquitur beatus augustinus in primo libro suo de doctrina christiana dicens: Crucifixus pro nobis claves dedit ecclesie sue ut que solveret in terra soluta essent et in celo, que ligaret in terra ligata essent et in celo. Nam de petra percussa passionis virga effluxerunt aque largissime quas bibens ecclesia effluxerit aquas vivas in eternam vitam salientes. Et de hac petra Christo

personant cantica: Oleum effusum nomen eius scilicet unctum in oleo leticie pre consortibus suis. Et filius dei vivi sonat generationem et expressionem paterne fecunditatis. Et claves regni celorum potestatem exprimunt et signant. Et ita de Christo tot tantis gratiis potestate et signa fecundo capite et corpore sponso et sponse qui unitur ipso. Concilium et papa sua receperunt plenitudinem potestatis qua funguntur in modo per communem absolutionem et retentionem. Cum in summo apostolorum canali ple[...]. Cum non celum claudis serans quod eius solvit. Et in personis eorundem gregis dominici vocantur vicarii et pastores. Nam ut ait [...] de potestate [...] aliis sinistra suggerat motio sit hec assertio. Date sunt claves ecclesie ipsi communiter non ab apostolico sed immediate a Christo domino ex ipso promisso infallibiliter eius intersunt. Concilium namque representat universalem ecclesiam. Cum salvator ait xviii. Jubeat delictum fratris ecclesie. Et confestim mediata potestate clavium apostolicarum disseminata et stabilitate conciliorum subrevit premissione eius sine ipsius presentia inquiens: Quam dico vobis

sitacionem denariorum collectam per archidiaconatus vestros fecitis ecclesias vel parrochias non gravetis. Et si secus presumpsitis id quod videmur hec auferre a vobis. Lucius iii.

Significavit nobis C. Rector ecclesie de Fulingen quod cum a monachis de claustro ad regimen ipsius ecclesie fuisset electus de solvendo eis annuo censu trium marcharum quas predecessor eius solverat prestitit sacramentum. Postmodum episcopus dyocesanus ne ipsum censum monachis solveret nisi probaret quod episcopali auctoritate fuisset impositus in periculum ordinis interdixit etc. Quocirca [...] quod si per statum canonem auctoritate presulis et non de novo impositum fuisse constiterit eidem episcopo precipias ut prohibitionem sine dilatione relaxet. Si vero census sit de novo impositus sine auctoritate episcopi id fieri fuit sive non eosdem monachos ut clericum a iuramento absolvat app. re. appellas. Idem

Hospite etc. Ravennaten. archiepiscopo. Sane cum inter te et [...] nostri super procurationibus quas ab eis exigeras controversia verteretur etc. Albus sancti proculi omnium aliorum procuratorum sicut ex litteris quas proclamavit parum super hoc diutius litigavit etc. Sed in procurationibus in aliis monasteriis tue provincie assensi tibi sine contradictione prestari eas predecessoribus tuis in monasteriis bonon. exhibeas per testes ydoneos probavisti in utriusque

videm intencionem tuam uere communi et predecessorum tuorum consuetudine adiuvari extra pro monasteria supradicta condempnavimus ad procurationem secundum facultates eorum tibi tuisque successoribus exhibendam. Clemens iii.

Travis ad modum etc. ecclesiastice persone cum ecclesias vacare contigit non aliter eam quod ad ipsarum regimen voluit vocare nisi aut novum censum eis imponat aut veterem constitutionem laicorum augmentet ad ipsius solutionem instituendi presbiterum iuratoria vel fideiussoria cautione cogentes etc. dis. ii. eorum. quod constitit constitutionem predictam super censum vel earum censu a tempore constitutionis hi acceptata irritum revocantes presbiteros quos super his iuramenta illicita prestitisse noveritis congrua satisfactione imposita faciatis absolvi eos ab qui de cetero contra formam canonum super his venire presumpserint canonice punientes. Innoc. iii. albi etc.

Quanto gre[...] conventu belle ville [...] etc. accepimus quod ab ipso domus vestre primordio de fundatoris voluntate processit ut fratribus [...] procurationem unam annis singulis liberaliter exhibet cum in ipsa teneatis ab eis per quod hi procuratio ipsis debeat exhiberi. vim. ec. pp. sim et sincerum paupertate talis procuratio vos non gravabat. Sed nunc tamen

quia si duo ex vobis consenserint super terram de omni re quacumque pecierint fiet illis a patre meo qui in celis est. Et illico adiecit: Ubi enim sunt duo vel tres congregati in nomine meo ibi sum ego et in medio eorum. Ubi consencientibus in salutem suam promittit interesse velud constrictivum consensus consenciencium hic nasceret condicio cum falsa est. Et inmo adnectendum est ordinis in successoris subsequentis ad precedens. Consilium autem nostrum est consensus unanimitatis. Ex quo deus interesse salvatoris consilio ipsum collegium se exhibet sacrosanctum. Agnoscentes ergo discipuli dominum huius unanimitatis congregatorum in nomine Jhesu. Convenerunt cum senioribus inde diffiniendo cessacionem legalium actuum xv. Ubi dabatur ... faciendi conventum ad discernendum ea que fidei sunt necessaria. Naturalis calor qui de se moveretur in corpore humano sub virtute anime digerit cibum secundum oportunitatem membrorum nutriendorum. Unde in eminencia conventus apostolorum quibus eorum seorsum salvator clausis foribus ubi erant discipuli congregati eisdem tradidit claves Johannis xx. Quos congregatos ascendens benedixit Luce ultimo. Et in die penthecostes omnibus pariter in eodem loco existentibus misit spiritum sanctum in linguis igneis

actuum 2o et 4o. Multitudinis vero unitas fortior est seipsa dispersa. Quod sub unanimitate concilij vigorosius ageret quam sequestratim. Multi teste canonica sanctis ... unde timpitur. Unus consilij cum Christus principaliter interest disiungi per fruentibus(?). Petrus a Jhesu interrogatus an eum plus hiis diligeret Jo. ultimo. Non respondit se plus hiis amare edoceret ne unus alium in simili conatu se preferat. Quod successor eius super eo alium se extolleret. Et si in convocacione discipulorum Luce xxij. Salvatoris placacionem et maioritatem admonuerunt ... sit ad quod in Petrum super ecclesiam conatur elevare cuius est ministerium et filius aut ipsum super consilium qui seipsum subicit ... sanctorum dei. Sacerdotes potestatem conficiendi dominicum corpus a salvatore sacerdotibus tradita accepto pane dicente hoc est corpus meum hoc facite quod in dubium verti posse hiis verbis salvatoris. Accipite spiritum sanctum quorum remiseritis etc. Non fuisse apostolis exhibitam datam et pariter porrectam potestatem clavium. Cum in consuetudine sit volentis aliquid facere alteri dicere accipe. Quam siquidem potestatem spondebat et promittebat Petro ut datum est in persona omnium pro quibus ipse respondit ab eo interrogatus Mt. xvj. Tibi dabo claves regni celorum. Et quod prelatis asserebat firmiter at xxviij. Et quod prelatis asserebat firmam. Quemque alligaverit et imperata imparatque innuentque exequi Petri xxi. Pasce oves meas.

Capitulum septimum et ultimum opusculi huius quod obediencia manifeste concilij aut pape non est contravemendo legi divine.

exercent nuncijs eorundem quod ad procurationem vix quinque marce sufficiunt, que per unam sicut consuevit et j. indulgentiam igitur ne ultra primam mensuram in procuratione ipsa sitis ulterius presentibus litteris obligati sed expensis que consueverunt sufficere sint contenti nisi facultates ecclesie tamen excreverint quod sic gravare ampliato termino nullo ad solvendum debitum procurationis extendi possit quantitas expensarum. Idem primicerio et clero mediolanensi. Cum instancia nostra cottidiana et j. postulacionibus ureta liter quod cum omnis ecclesie legatis et nuncijs sedis apostolice procurationes impendere teneantur ab earum prestatione nullam habent volumus excusationem nisi forte per speciale privilegium sedis apostolice quod non credimus sit exempta et si longissimo tempore procurationis obsequium non impendit cum in talibus prescriptio sibi locum negat vendicare quod nos a provisione pastoralis sollicitudinis circa omnes ecclesias numquam omnino cessamus. Sane in hijs exigendis cum modum et ordinem volumus observari ut nulla ecclesiarum prelatus se indebite pergravari racionabiliter conqueratur. Sinodo de communi collecta legatorum et nunciorum nostrorum expensas duxeritis faciendas quod vobis non duximus inhibendum. Extra

nobis et nostris nullum preiudicium volumus generari quominus possint a quocumque maluerint procurationes sibi debitas postulare. Ita quod si exactus ultra suam gravatur fuit facultatem sibi ab alijs restauretur nuncijs tamen nostris in necessarijs exhibendis procurat quicumque fuerit requisitus. Ita quod in fraudem nichil penitus attemptetur nec per cetus ministros procurationis obsequium. Si noluerint accipere compellant quominus contumacie eius duxerint resistendum districte sunt etc. compellendi. Idem camoren. callamatan. episcopis. Ex parte venerabilis archiepiscopi fuit propositum quod cum hij qui vota beati Jacobi communiter persolverunt hactenus et persolvant quidam qui a longis temporibus ab eorum solucione cessarunt nunc quandam mensuram exhibent pusillimam et ignotam et j. Cum igitur non constet ad quam mensuram antecessores eorum predicta vota persolverunt credimus distinguendum utrum habitatores regionis ipsi qui ea communiter persolverunt ad unam et eandem mensuram vota persolverint an ad varias et diversas. In primo casu ad eandem quod illi solvere sint cogendi. In secundo volentes persolvere ad minorem non sunt cogendi ut ad maiorem persolvant quoniam cum hec vota gratuita fuerint ab inicio benigni

Argustiant quod plum in ma presentis scismatis ob potentiam partium contendentium cum eam cum effectu velint adherere Attendat Hay susanna potius eligentem incidere manus hominum quam legem dei derelinquere Audivit protoplastus causam sue maledictionis a domino quia obedivisset obedisse plus voci uxoris quam sue Ex iii° Et plures principes arguit primo regum xv. Justinam et alias diffiniens virtutes clausulavit easdem hac particula ut lex Credite ergo elevans vos hinc inde et hortabimini vos divine legi Unde de iusto bene dictum est psalmus xxxvi lex dei in corde ipsius et non supplantabuntur gressus eius hoc est plante pro fovea insidiarum neque substinuit Et quia nativitas in veniat nisi inviniacta habeat quibus fortia adolescat Et non facile perficiat naturale iustitie ingenium nisi quod respiciat habeat et teneat sed adimentibus cedit peccatis et in ...bus fiunt Ideo lex divina data est in fortificationem mentis contra oes adversantes non solum ut homo habeat dictamen quid faciendum et quod sed etiam ulterius cum magis metum et reverentia sit faciendum Quia obediendum est superioribus intuitu dei qui hoc precepit in hiis in quibus dissentio est contraria Cum enim modo tempore que sedis sunt apostolice adequate asseruit et contrarium ea que sunt ecclesie cum sepe sedes apostolica pastore vacavit et nullum concilium extitit Tunc enim presupponit aliud est loqui de sede apostolica et papa Et aliud de concilio et ecclesia Cum ergo mandatum concilii aut pape adversaretur legi divine ei non est obtemperandum Ita etiam sentire videtur innocentius decretali x. extra dicens preceptum

sunt a iuris ecclesiasticis exigendam tanquam exactores videant iuris temporalibus inhiare. Idem cesar

Olim et infra Quia Augustensi episcopo nobis fides facta quod ecclesie de luna et de bet. in tua sunt diocesi constitute non solum per alia verum et per hoc ipsum quod in instrumentis compositionum continetur expresse ut abbas sancti Johannis plantatus tam de quarta decimarum quam de ceteris spiritualibus tibi debeat sine de abbatem ipsum ad integram solutionem quarte omnium decimarum nullis factis deductionibus et ad prestationem procurationum et aliorum episcopalium iurium in predictis ecclesiis condempnavimus licet non ex forma dicte compositionis deductiones certe aliquando faciende quod tamen compositionem idem abbas nullatenus approbavit. Sed studuit multipliciter impugnare ex ea non debuit beneficium consequi cui renunciasse tacite videbatur absonum erat preterea ut negaret istam ecclesiam in tua diocesi constitutam sed quam in instrumento predecessoris tui ostendebat in iure monasterium fuisse concessam per quod ius episcopale petebat expresse. Idem

Olim causam quam Spoletanus episcopus adversus clericos plebis rupanensis super synodatico proponebas tuderti episcopo et collegis suis commisimus terminandam coram quibus fuit ex parte tua propositum quod cum idem clerici predecessoribus tuis tres in festo natiuitatis et tres in festo resurrectionis dominice pro synodatico solvunt denarios papienses nunc tamen tres lucenses pro singulis denariis papiensibus persolvebant cum tamen denarius papiensis valebat .vi. lucenses. vii. petebas eos ad papiensium solutionem compelli. Cum et si tituli contra post quam receptos super tamen postmodum ius tuum fuisse prestatus et infra. Cum igitur constet quod papienses olim pro synodatico solvebantur quod ex eo etiam sequitur quod lucenses soluti sunt postmodum per eosdem cum ex dictis testium et confessione advocati alterius partis non revocata postmodum appareat evidenter quod tempore L. predecessoris tui pro synodatico papiensis fuit moneta soluta et a tempore dicti L. non nisi xxxvi annorum ad plus tempus effluxerit et sit legitime comprobatum quod tres lucenses qui pro uno papiensi post mortem ipsius L. solvebantur v. vel vi. valebant ex illis qui hodie sunt in usu intelligentes ex hoc quod per monete declinationem accidit ut usque ad tempus tuum lucenses dati fuerint pro synodatico sicut erant in usu procuratore adverse partis nomine clericorum plebis predicte tibi ad solutionem denariorum papiensium vel extimationis eorum pro synodatico per diffinitivam sententiam condempnamus. Idem preposito sancti stephani

Cum venerabilis frater noster faventinus episcopus et infra. cognovimus quod prefatus episcopus per fallacias quas ab eadem ecclesia tempore

ipse non esse obediendum quum ex hoc vehementer presumatur ecclesie statum perturbari vel alia mala esse ventura permittet enim obediens cum debeat fieri mala rei publice et precipue universalis ecclesie vel impedire ea quod ad perpetuam utilitatem ordinata sunt xxv. q. i. quod ad perpetuam Et est casus hylarii pape. Ita constantiensis constantino frequens declaratur contendentibus de potestate superioris obediendi sed dicunt obsfasmatis corrumpere videntur manum se exponere periculo perpetue Et quam ascendere ne committatur vanum dicitur ergo in dea ecclesie pro eo contra quoscumque tirannizantes mea usque ad mortem non certarent Dicit ergo quod repugnare superiori iniqua et indecenti ecclesie precipienti et nolle obedire non est manum superiorum damnare sed expressum superiorum nullatenus consensum prebere Condempnantur enim per apostolum non solum facientes mala sed et eisdem consentientes Ro. i. Dicit ergo dominus doctor ad quem est michi hucusque in longum prolixus sermo Credite elevans et sentiente ad hoc laborent in mea francfurdensi qualitercumque conventione ut fuerit ecclesie principalitas Hec concilii auctoritas apostolice sedis reverentie Contenden

cum abstrahatur a deformitatis. Et animarum fidelium pariter valida salus. Quod vobis prestare dignetur xpistus ihesus in secula benedictus. Amen. ff

Anno domini 1232. Col. lano de asi. tensore domini nostri ihesu xpisti

In galilei. Quod ad miraculum aspicientes in celum videlicet angelica ordinatur actum primo capitulo. Ac tamen verum in prima nativitate missi in stantis festa inimicum aspicientes sunt domine Unde Venerabiles patres magistri nobiles ceti quod dominum dilecti. Apostolus ad hebreos primo capitulo describens angelorum ministerium salutare quod ipsi habemus rependium et super hoc tamen ferventer ab eis frequentatum admirative sicut Nonne omnes administratorii spiritus in ministerium missi propter eos qui hereditatem capiunt salutis. Tamen ut perclarius hec assumpta fulgeat veritas mittitur angelus a domino dominus ad virginem divino perpetuum consecranda luce primo capitulo. Missus est angelus gabriel a deo virgine et xpisto tunc in celo ab initio angeli famulerunt multitudinem promio cum xpisto iam humanando nos fuerunt testes ad laudem eius confitare non

quod predecessores sui recipere consueverant certe prestare recusavit et statuit quod aliud similiter ei non imponeret sibi et certe sue annuatim trium librarum certo pensionis nomine reservato. Quia igitur visitacionis camera est procuracio et ecclesie episcopalis iurisdictionis quod habet in eadem tenetur causa correctionis ecclesiam visitare predictam nec intelligat quod non minimum imponi quod ab ipsa fundacione de communi fuerat iure impositum decrevimus quod idem episcopus cum ad ipsam ecclesiam causa correctionis accessit moderatam ab ea procuracionem accipiat bis in anno. Sed nichil aliud preter pensionem procuraciones prescriptas ab eadem ecclesia exigere vel extorquere presumat. Super eo. Idem Compostellano archiepiscopo fraternitati tue nos consulente respondimus ut quia fere tota provincia compostellana de novo est ad iurisdictionem ecclesie tue conversa quilibet in provincia vel preter provincie visitanti obsequi debeant et servire necnon in procuracionibus providere educimus respondendum quod illud observare tenetur quod in aliis vicinis provinciis observatur. Idem in gal. Procuraciones quas racione visitacionis generalis debentur episcopis vel archidiaconis vel quibuslibet aliis aut apostolice sedis legatis aut nunciis absque manifesta et necessaria causa nullatenus exigantur nisi quando personaliter officium visitacionis impenderint et tunc evectionum et personarum mediocritatem observent. In lateranensi generali diffinita hoc adhibito moderamine circa legatos et nuncios ut cum oportuerit eos apud aliquem locum moram facere necessariam ne locus ille propter ipsos nimium gravetur procuraciones recipiant moderatas ab aliis ecclesiis vel personis que nondum fuerint de suis procuracionibus aggravate. Ita quod numerus procuracionum numerum dierum quibus hii moram fecerint non excedat et cum aliquis non sufficit per se ipsam due vel plures coniungantur in unam. Porro visitacionis officium exercentes non querant que sua sunt sed que ihesu xpisti predicacioni et exortacioni correctioni et reformacioni vacando ut fructum referant qui non perit. Qui autem contra venire temptaverit et quod acceperit reddat et ecclesie quam taliter aggravaverit tantundem impendat. Honorius iii desiron. et de yosaphat abbatibus. Venerabili fratre nostro Cenomanensi episcopo accepimus conquerente quod cum ecclesias vestras ipsum ex parte una et alterum et quarundam de cultura ex alta super procuracionibus quas ab eis petit idem episcopus noscitur agitari. vos fuit ab apostolica sede commissa. dictis abbatibus et conventibus ex eo frustrari intencionem eidem episcopo molitur quod eorum monasterium in cenomanensi villa situm esse dinoscitur et ipsi procuracionem hactenus non solverunt et i. dist. ii. c. q. nisi aliud racionabile ostenderint

desistunt sicut nomine iam qui psallebat fuerunt principes coniuncti psallentibus in medio iuvenculorum tympanistriarum. In eius ortu ex castissima virgine maria ad quod venisset ipse et ad nostram fidelem instructionem demonstrabat. Nam venit ad gloriam dei insinuandam hominibus et mentem deum et homines patrem celebrare luce 2o capitulo. Et subito facta est cum angelo multitudo milicie celestis laudantium et dicentium. Gloria in altissimis deo et in terra pax hominibus bone voluntatis. Ipso ihesu a spiritu in desertum ducto ut temptaretur a dyabolo et dyabolum temptacione quam superata ipsi angeli triumphatori xpisto ad ministrandum occurrebat mathei iiii capitulo. Tunc reliquit eum dyabolus. Et ecce angeli accesserunt et ministrabant ei. Sermone hoc et omnes mentes hominum in admiraciones suspendit. Nam devicta temptacione deserti xpisto angeli de novo ministrabant qui ab eo quo eum ostendit atrancint [?] transmisse sunt assistebant. De qua quidem assistentia Daniel vii. Postquam describitur emanatio divinarum personarum. Hiis verbis antiquus dierum sedit fluvius igneus rapidusque egrediebatur a facie eius antiquus scilicet pater in divinis dierum scilicet eternus sedit scilicet immobilis fluvius igneus ~~pertredo~~ plenitudo est amoris in spiritu sancto rapidusque plenitudo virtutis est in filio egrediebatur a facie eius. Sed vere cum fluvius per generaciones tamen spiritus sanctus ab utroque per processionem illico subiungitur. Et de angelorum ministerio ab initio mundi quia sequitur Milia milium ministrabant ei et decies milies centena milia assistebant ei. Sed admiracio hec sic concluditur quod nominis hec ministrandi ipso in deserto non ex forma dei sed ex forma gerebatur servi hominis quod suscepti eo quod angeli spiritus nedum desiderant prospicere per xpistum in deitate verum et in humanitate. Unde venerabilis beda tractatus de prima petri primo capitulo. In quem desiderant angeli prospicere dicitur natura eius homo qui passus

i p nobis s. xpi gloria i possidet ut ei angelice virtutes
i celo cum sint etiam felicitate perfecte non solum immortalis
deitatis magnificentia sed assumpte humanitatis eius cla
ritate se aspicere gaudeant. Ideo cum terrene desiderant eius
faciem numquam cernere cessant. Inter que contemplatio divine
presentie. Ita angelos beati
ficat ut et eius visa semper
gloria saturent et semper eius
dulcedine quasi nova insa
tiabiliter insuriant. In pas
sione vero xpus tanti dolores sus
tinuit orationis vehe
mentia ut sudor efficeretur
sanguinis defluens in
terram angelus apparuit ut
homini cum in agone confor
taret. luce xxij°. Apparuit
autem illi angelus de celo
confortans eum. Et quis alio
super memorie commen
dandum estimo angeli pa
cis in passione ab ysaya a
mare flevisse vaticinatur.
ysa xxxiij°. Angeli pacis
amare flebunt. Et iam
morte soluta salvatorem
ad inferos descendere et
portas ereas et vectes
ferreos conterere spiritu
nequam qui lapsu superbie in
remediabiliter corruerunt
dedignabundo fremitu
vociferabat. Quis est iste rex glorie. In eius et resur
rectione ab inferis triumphali palma super victo
auditum est in celorum palatio dominus virtutum ipse est rex
glorie. Unde et tota supercelestis domus prefulgentibus gaudiis
inundabat. In tantum ut etiam mulieres etiam ab angelis de
xpi resurrectione de celis lucidissime informarentur. luce
xxiiij° ca°. Dum mulieres que paverant ardita mente conster
nate essent de isto. Ecce duo viri steterunt secus illas
in veste fulgenti. Cum timerent autem et declinarent vultum ad
terram dixerunt ad illas. Quid queritis viventem cum mor
tuis non est hic sed surrexit. Recordamini qualiter locutus est
vobis cum adhuc in galilea esset. Dicens quia oportet filium hominis
tradi in manus hominum peccatorum et crucifigi et 3a die re
surgere. Postremo angeli in salvatoris ascensione ad
veniebant ipsius habitum pariter et indutum secuta. In sa

cramento cordis ysa. lxiij°. Quis est
iste qui venit de edom tinctis vestibus de bosra
hic enim magnus tam potens tam admirabilis et
sequitur ibidem. Prosio iste formosus in stola
sua glorie in humanitate gradiens in multitudine
virtutis
sue. hic est
nullo enim
angelo quasi omnia
potens vero
virtutis sue
ad hoc et
Ecce quasi ve
hementes a
matores in
defessi quasi ad
miratores
ac mente sa
lutis ferve
tissimos et
amatores
fore ipsos an
gelos per eos
gradus sancti
vere bi mon
strat. In eo
spectu quasi
angelorum
psallam
deo adore
xpm quem
et discipuli
quidam in celo
ascendentem adoraverunt. Inde et angelica
spiritus orationes nostras deo legitime offerunt. thob.
xij. Ego cum orabas cum lacrimis et sepelie
bas mortuos dicit angelus ad thobiam orationem
tuam obtuli domino. Insuper et angeli illumina
ti a deo et xpo in celum abeunte per apostolos eam
studet illustrare fulgentes eos sic alloquendo quasi
cum intuerentur scilicet xpi discipuli in celum euntem
illum. Ecce duo viri astiterunt iuxta illos
in vestibus albis. Qui et dixerunt viri ga
lilei quid statis aspicientes in celum. Inter
eum addiscendi cum fieri consuetudo spiritualis
verbis angelicis insertum est quod admirantes
sive quod statis exorando cum sanctus per eum teste
beato augustino dyonisio in libro de divinis nominibus

derit nos eos ad exhibendum eam sic
nos dictavit compellatis. Greg. ix.
Cum nuper ecclesie beneventane beneven
tanam provinciam visitaret et cetera usque. Quia
cum eundem archiepiscopum sive alios ecclesie
ecclesia sive metropolitana beneventane provincie
contigerit visitare procurationes racione visi
tationis debitas iuxta facultates ec
clesiarum vestrarum exhibeatis eidem alioquin
sententiam quam ipse rite tulerit in rebelles
ratam habebimus et faciemus auctore
domino inviolabiliter observare. Idem.
Cum canonicis maioris ecclesie tue
debitam aliquot annis persol
veris et idem summam illam ex inte
gro de meliori moneta exigant
sibi solui damus nostris litteris in manda
tis ut canonicos illos solutionis pri
oris pecunie vel sicut fit iusta extin
matione pensionis antique faciant
manere contentos. Idem.
Aucte presencium inhibemus ne quis
episcopus eo quod in oratoriis que in grangiis
vestris habetis modum aliquem divina
celebrant procurationes que ratione visi
tationis debentur a vobis exigere vel
extorquere presumat. De consecratione ec
clesie vel altaris sacra. Alex. iij.
Ad hoc si altare motum fuit
aut lapis ille solummodo sup
positus qui sigillum continet
confractus aut diminutus debet
denuo consecrari propter hoc non neque rei
terare suam consecrationem ecclesia con
suevit licet id quidam canones in
nuere videantur. Innoc. iij. Toma
Tua fraternitas et cetera usque. Inquisivit t. epo.
Ut et cetera. Sane quod in diocesi tua licet
tibi ecclesiis dedicationem impendere tamen
diebus dominicis quas putavis. Idem.
Quod in dubiis. Tudosian. episcopo.
Quod et cetera. Altare vero in quo tabula
consecrationis benedicte pontificali mi
nisterio adhibetur. Si mota fuerit vel
enormiter fracta debet non inmerito con
secrari. Nec negamus quin oleum
non consecratum consecrato possit oleo
commisceri. Idem Compostell. archiepiscopo.
Proposuisti quod venientibus
ad ecclesiam beati iacobi ex diversis
regionibus peregrinis et volentibus
aliis ab aliis per contentiones et rixas
altaris de nocte custodiam vendica
re homicidia contingit interdum et ali
quando vulnera inferunt et cetera. Et cetera. Verum
quia manente ecclesia et altari ipsa
reconciliari potest per aquam cum vino re
nere benedictam. Idem.
Cum sis et cetera. Sollicitus igitur quod plura
in una ecclesia altaria et plures
episcopos simul potes consecrare. Idem.
Ligneis edificiis ecclesie vestre casu
consumptis parietibus tamen illesis
ac mensa principalis altaris in
sua extremitate modicam passa
fracturam et cetera usque. Inquisivisti et cetera. Sed dux
simus quod cum parietes in sua integri
tate permanserint et tabula altaris
mota vel enormiter lesa non fue
rit ob eam propterea nec ecclesia nec

Oportet nos ad ipsum bonum principem perducere unde nobis optima conferuntur dona Jacobi primo Omne datum optimum et omne datum perfectum desursum est descendens a patre luminum apud quem non est transmutatio nec vicissitudinis obumbratio ad christum quem et christus interpellandum pro nobis ascendit ad hebreos ix. modo Ter. do enim in manu factis sanctis ihesus introiit exemplaria verorum sed in ipsum celum ut appareat nunc vultui dei pro nobis glosa ut pro nobis interveniat ibi ubi dei presentia videtur et ut post se trahat omnes iudeos et galileos ad eandem In hoc est solempnitate ascensionis domini nostri filius prope premisit petentibus precium in nomine eius ex auditore Jo. xiiij. Quia ego ad patrem vado et quecumque petieritis patrem in nomine meo hoc faciam Vere Ecce virga florebit amigdalus quia florebit ubi homo in domo eminentis sive amigdalus .i. maria florebit quia ihesus in ascensione facta ivit ad invisibilia patrie maiestatis Quia post ascensionem christi apostolos edocuit manens in cenaculo cum eis orans assidue Act. primo modo. Hii omnes erant perseverantes unanimiter in oratione cum mulieribus et maria matre ihesu ad quam pro gratia impetranda recurramus sit Iam et ipsa perfigurata in secundo modo adiutorium meum quod adiutorium exponit beatus augustinus bernardus in sermone de vigilie nativitatis qui incipit hodie scietis quia veniet dominus ait in virgine matre et adiutorium quia michi nos deus habere voluit per patrem matris manus non mereret et recipiendo per iuvenes

altare debet denuo consecrari. Idem

Consuluisti et infra. Eiusdem Lunen. episcopo. Ecclesia in quibus excommunicatorum corpora sepelire contigit reconcilianda erunt aspersione aque sollempniter benedicte sicut in dedicationibus ecclesiarum fieri consuevit. Honorius iii. Regine ungarie Cum sicut ex relatione capituli colocensis nobis innotuit eorum ecclesia ecclesiam consecrari et infra. Cum non sit ecclesia non de dote provisum fuerit ei consecranda eo liberaliter ad dotandam ecclesiam eiusdem aperire manum munificentie tue debes quo ad hoc for. eius tanquam ex debito iam teneris. Gregorius ix. Astoricen. episcopo. Aqua per episcopum benedicta ecclesiam reconciliari possit per alium episcopum non negamus. per sacerdotes simplices hoc fieri de cetero prohibentes non obstante consuetudine provincie bracarensis que dicenda est potius corruptela quia licet ipse committere valeat quid ordinis existit quod ordinis tamen episcopalis est non potest minoris gradus clericis demandare quamvis aliquid mandantibus episcopis super reconciliatione fecerint hactenus per eosdem misericorditer tolleramus. Si ecclesia non consecrata. Idem eidem Consecrata ecclesia fuit semine aut sanguinis effusione polluta aqua prius exorcizata lavetur ne divine laudis organa suspendantur. Est tamen consecratus si potest consecranda. De celebratione

missarum et sacramento eucharistie et divinis officiis. Ex concilio agathensi. Presbiter in matutinali mane officio expleto pensum servitutis sue videlicet primam. iii. vi. ix. vesperam que persolvat. ita tamen ut horis competentibus iuxta possibilitatem aut cum clericis scolaribus publice compleant deinde pactis horis et infirmis visitatis si voluerit exeat ad opus rurale ieiunus ut itinerantibus peregrinorum et hospitum sive diversorum commeantium infirmorum atque deficientium succurrere possit usque ad statutam horam pro temporis qualitate propheta dicente Septies in die laudem dixi tibi. Qui septenarius numerus a nobis impletur Si matutini prime tercie sexte none vespere completorii tempore nostre servitutis officia persolvamus. Nam de nocturnis vigiliis idem ipse propheta ait Media nocte surgebam et cetera ergo hiis temporibus laudes creatori nostro super iudicia sue iusticie referamus. Ex concilio triburiensi. Quidam laycorum habent in consuetudine ut per singulos dies audiant evangelium In principio erat verbum et missas peculiares hoc est de sancta trinitate et de sancto michahele et id sacerdos est in eodem concilio ut ulterius hoc non fiat nisi suo tempore et nisi aliquis velit pro reverentia sancte trinitatis non pro alia devotione audire sed sinimus ut sibi misse cantentur de eo

et in salutatione angelica Ave gratia plena dominus tecum Primi est primum Ex eruditione intellectus pro et inflammatione affectus ex nimia instantia seminatur et in primi Collocat desiderio pergere post ipsum assumptum christum ex intentione horum que continuat reducere .2m. induere per prius distribuere .3m. subdisponunt pro habitus fructus uberes ac salutares corporis in anima vivificatione ut cum propheta ubi dei nostri dicere valeam ecce quam bonum et quam iocundum fuit me prius exemplum. Quia ad primum aspicientes in celum admiratione huius dispositionis domini more et consuetudine conscenderunt verorum amicorum Item quamvis amicorum itaque mentium huius domini necesse cum velit sequi corporaliter visu quoadusque valet prosequatur donec ab aspectu removeatur ab oculorum et amplius cum mente videntes intelligentia clara frons eius ipsi mentem insidebit Dicit apostolus postquam ihesus ipsorum cum ab eorum oculis assumptus est in celum extenderunt mentes in celestia iam in hoc spiritu omne suspendi virtute ex alto inchoantes Dicentes in salvatorem nisi ego abiero paraclitus non veniet ad vos Jo. xvj. c. Et mentes insuper fratrum suorum in eorum memoria adherere tota alta mente in celum anhelantes in terris se transferebant actorum primo huius verbi capitulo. Recessit ab eis et ferebatur in celum et ipsi adorantes regressi sunt in ierusalem cum gaudio magno. Et erant semper in templo laudantes et benedicentes deum Quod opus laudis orationis sive gratiarum actionis sagaciter nimia sit etiam in nobis ad admiratione apostolorum fortiter emittens post quod in introitu apostolorum discipulorum celum despexit aspirant. Quia hoc Viri galilei quid admiramini aspicientes in celum Ideo subiungit quid nobis est agendum quia alta .i. laudate dominum sit Ita teste beato bernardo nichil est quod a deo reputetur celestis auree pulchritudinis sicut alacritas laudantium deum ps. lxxxiiij. Beati qui habitant in domo tua in secula seculorum laudabunt te glosa hoc est et agunt Unde beati sunt laudare cum deum hoc est totum est negotium ipsorum Ideo ut nos laudando perficiamus exhortatur nos ps. ps.

Dr

magnificetur dominus scilicet a quo non a nobis est nostra salus. Ubi vero pro(pter) se fecimus a laude dei cessando timenda est nobis sententia apostoli contra philosophos quibus deus manifestavit sua invisibilia sempiterne virtutis ac divinitatis ad Romanos i. scilicet videlicet Cum cognovissent deum glorificaverunt aut gratias egerunt

Et subsequitur pena sine vindicta condigna scilicet evanuerunt in cogitationibus suis scilicet obscuratum est insipiens cor eorum. Dicentes enim se esse sapientes stulti facti sunt. Ex quibus etiam patet Quia virtus invocationis mentis in fulgent et discipulorum conductu mentalis que salvatori prebebat eorum iam abscedente. Insuper et extra eum quo se preparabat adventui spiritus sancti per sinum contemplationem et operatoriam laudem operationem beatorum confirmant ad pennos et meande conntendos laudare quod dominum qui bonus est per hoc scilicet laus dei quod in caritate celebratur addit et multiplicent laudantium virtutum et consolationem ne non deum dominum de letitie Nam caritatis discipuli patet et admirantibus aspiciendo in celum angeli semetipsos eorum commixtum erunt caritatis

die missas audiant pro salute vivorum et defunctorum. Innocentius III.

Consuluisti et infra. [Wigornien. epo.]

Respondemus quod excepto die nativitatis dominice nisi causa necessitatis suadeat sufficit sacerdoti semel in die unam missam solummodo celebrare.

Consuluit. Idem archiepiscopo Bracha[rensi].

Armacan(?) et infra. Requisisti utrum in diebus et festis in quibus ad honorem sancti spiritus beate virginis et sancte crucis missam celebrare contingit hymnum angelicum symbolum ac prefationem propriam debeat decantari et infra. Inquisitioni tue respondemus quod apud nos in diebus et festis in quibus missarum sollempnia in honore beate virginis celebrantur et hymnus angelicus et symbolum decantantur licet in missa prefatio decantetur ut in commemoratione et sollempnitate distinctio ostendatur. Unde te deum laudamus regulares dimittitur qui dicatur in laudibus matutinis. Idem decanis sancti petri

Ex parte tua et infra. [Magalonensis.]

Tua urbe te(?) respondemus quod vinum sacerdos profundere debet postquam totum accepit eucharistie sacramentum nisi cum eodem die aliam missam debuit celebrare ne si forte vinum perfusionis acciperet celebrationem aliam impediret. Idem cuidam archiepiscopo Lugdunensi.

Cum marthe et infra. Quesivisti quis sit formam verborum quam ipse Christus expressit cum in corpus et sanguinem suum panem transsubstantiavit et vinum illud in canone misse quo ecclesia utitur generalis adiecit quod nullus evangelistarum legitur expressisse. Cum in evangelio sic legatur accipiens calicem gratias agens benedixit et dedit discipulis suis dicens bibite ex hoc omnes hic est enim sanguis meus novi testamenti qui pro vobis et pro multis effundetur in remissionem peccatorum. In canone misse sermo iste videlicet misterium fidei verbis ipsis interpositus invenitur. Unde cum non evangelista Christum hoc dixisse testetur invenitur quod aliquis asseverare temptavit eum aliquid plus dixisse quam evangelistarum aliquis asseveret. Verum si formam ipsius canonis inspicias diligenter preter hoc de quo tua fraternitas requisivit alia duo videlicet elevatis oculis in celum et eterni tantum positis in ipso canone reperies que in textu evangelico non leguntur. Sane multa tam de verbis quam de factis dominicis invenimus ab evangelistis omissa que apostoli vel supplevisse verbo vel facto expressisse leguntur. Paulus namque in actibus apostolorum sic ait: meminisse vos oportet verbi domini nostri Ihesu Christi qui dixit beatius est magis dare quam accipere. Hoc nullus quattuor evangelistarum descripsit nullus eorum expressit quod paulus de Christo ad Chorinthios describens ait visus est plusquam quingentis fratribus simul deinde visus est Iacobo.

tractatrice precessionis sub actor Christus Ihesus capitina scilicet quondam libertatem redemta eadem primatum celorum sedibus prissime invexit nobis quod de celo descendit multiforme gratia gratis largiente ecclesiastica Ecclesia hodie causa domus desuper tradiam et repletas fabricas in pensa invenit gratie et medium qui sequitur dominum data est gratia hoc est pro

eorum vehementer et seduli in salute obtinendi studium ascensionis dominice imitationem quod est suspicere in celum. Hic per eam celebranda preces ut dicat leo papa in quodam sermone (?) fidelium mentes in divinorum operum vim quia ascensio domini non est nimium versari et totalibus animos eorum est excedere in sensu hinc maxime cogitationibus inherere per quas incrementum fidei consequantur. Unde contemplatio ascensionis domini non modicum confert utilitatem. Nam hec ascensio salutaris locum dat fidei spei et caritati ad venerandum Christum in veritate humilitate et deitate. In ea etiam nos numinis sidere mansionem a salvatore promissam in possessionem accipimus principium et donorum de celo effundendorum plenitudinem. Unde ascendit deus in iubilo hoc est in expressione gaudio dona effundendi. Unde si primi cordis intentio ad huiusmodi gratia beneficia vel spiritualia gratie ipsius dona dirigatur multas a se vacationes

hic dominum sine mensura donationis Christi ad utilitatem eorum. Et postea ait dei id est hominis dei unitatem in celum vellet in loco referendam in universitate sic promisit Ascendisti in altum captivam duxisti captivitatem accepisti dona in hominibus. Unde alibi apostolus dicit dona dedit hominibus. Ipse idem Christus accepit et ipsa accepit in membris suis et dat hominibus ei qui capiti et ipse ascendit super omnes celos ut impleret omnia gloria. Modus sive quedam apostolus consequenter subscribit et dedit quosdam apostolos quosdam prophetas alios autem pastores et doctores ad consummationem sanctorum in opus ministerii in edificationem corporis Christi donec occurramus omnes in unitatem fidei et agnitionis filii dei in virum perfectum in mensuram

eciam plenitudinis xpi unde propheta micheas micheae .ii. c°. sic exhortatur Surgite et ite Quia non habetis hic requiem et cum subiungit Quare siugrendi et eundi Ascendit enim pandens iter ante eos Dividet et transibunt portam et egredientur per eam et transibit rex coram eis et dominus in capite eorum Dividet id est electos a reprobis et electi transibunt per portam inferni inde egrediendo Et transibit rex coram eis ipse in celum introducendo et dominus in capite eorum primo caput eorum in quo quidem capite apostolus nos desiderat cresce per omnia hoc est in omni dono spirituali Ex quo eciam capite totum corpus in terra est compactum per fidem et connexum vinculis caritatis per omnem iuncturam subministracionis ad ephe. iiii. c°. Eph. ubi glossa. fides et caritas sunt que iungunt et faciunt membra sibi invicem ministrare Exuberantissima hec gracia donorum aspicientes viri galilei quid admiramini aspicientes in celum quasi fuere verba virorum reuerendis a primo proposito etc. introducta Et tantum de primo principali ¶ Secundum ad secundum in quo restat inductum thema per partes distribuere advertendum quia in verbis thematis tracte dicte seu professiones fidei et conversacionis celestis prescribitur quasi quedam dearticulantur simul Ideo in eisdem verbis quinque innuuntur quibus vana

novissime autem tamquam abortivo visus est et michi. Ipsi in ewangelistae mutuo se suppleuisse leguntur que ab eorum aliquo vel aliquibus sunt omissa. Unde cum tres ewangelistae posuerint hoc est corpus meum. Solus lucas adiecit quod pro vobis tradetur et cum matheus et marcus dicant pro multis. lucas dicit pro vobis. matheus autem in remissionem peccatorum adiunxit. Ceterum etiam quod additur in canone misse potest ex aliis locis ewangelii comprobari Iohannis .xi. suscitacionem lazari describens ihesum sursum oculos levasse asserit et dixisse pater gratias ago tibi quoniam audisti me et cetera. Si tamen igitur ad celum oculos levavit ad patrem cum ad corporis exanime animam lazari revocabat probabilius esse videtur quod tunc oculos levavit ad patrem in celum cum panem et vinum in corpus et sanguinem proprium transmutavit. Ceterum sicut supius est expositum est in textu ewangelico novi testamenti ponatur hic inponitur et eterni non autem veteris testamenti quod hircorum et vitulorum fuit sanguine dedicatum temporalia promittebat. novum autem quod est Xpi sanguine consecratum promittit eterna et ideo testamentum illud fuit vetus et transitorium hoc autem novum est et eternum vel ut vitam alia ratione. unum novum et ultimum esse describitur inde eternum id est perpetuum comprobabitur novissimum enim hominis testamentum immobile perseverat quia testatoris obitu confirmatur. Iuxta quod apostolus testamentum in morte asserit confirmatum alioquin non valet dum vivit qui testatur preterea non solum scriptura sed eciam promissio dicitur testamentum iuxta quod apostolus ipse scribit. Iesus novi testamenti mediator est ut repromissionem accipiant qui vocati sunt hereditatis eterne. Sic ergo intelligi debet quod in ipso canone reperitur hic est enim sanguis meus novi et eterni testamenti novi ac eterne promissionis scilicet confirmator sicut dominus repromittit. qui manducat inquiens carnem meam et sanguinem meum bibit habet vitam eternam.
¶ Ex eo autem verbo de quo novum et eternum. quoniam videlicet misterium fidei nonnulli erroris quidam trahere putaverunt dicentes in sacramento altaris non esse corporis xpi et sanguinis veritatem sed per ymaginem tantum et speciem et figuram pro eo quod scriptura interdum commemorat id quod in altari suscipitur esse sacramentum et misterium et exemplum Sed tales ex eo laqueum erroris incurrunt quod nec auctoritates scripture convenienter intelligunt nec sacramenta dei suscipiunt reverenter. Si enim quia figura est sacramenti altaris veritas esse negatur ergo nec mors nec resurrectio xpi similitudinem et ymaginem esse apostolus manifestat. Xpus inquiens mortuus est

vita perfruitur et integratur ac hoc perfecimus inicipatur. Primum est animi vigor sive virtus quia viri. Secundum est mundi contemptus quia galilei. Tertium est rectitudo iusticie Quia quid admiramini sicut dicit lucas quid statis. Quartum est studium contemplacionis quia aspicientes. Et quintum sive ultimum est in perfectis gloria intencio quia in celum Iam predictis viri quoniam est posita sine convencione non ut virtute animi componimus contra mundi contemptus illecebras iusticie conservemus rectitudinem Studio insistamus divinorum Et omnia hec non est emolumenti temporalis intuitu sed eternum In ...ioni mundo terrore et retribucionis signe et celestis facie. Et horum quinque narracio nobis ordo competens ostenditur Nam nisi primum precesserit secundum non habetur. Et tertium nulli conveniunt nisi precedant duo priora Et quartum sine primo non ... precedentibus connectatur. Quartum autem ad singula constat fore necessarium cum intencio placendi deo virtutum omnium sit condimentum et sal in omni actu ¶ Hec per ordinem sunt exponenda Nam ad contemptum mundi necessarius est vigor animi eo quod de facili ad illecebras inclinatur femineus sive puerilis id est mollis et dissolutus affectus Porro rectitudo iusticie est necessarius contemptus mundi huius namque mundus divicias voluptates potestates dignitates quas qui diligit iusticiam exigit. sed cunctatur quod non latuisse dyabolum evangelista refecamus ma. iiii. Cum dixit salvatori temptatione Hec omnia tibi inquit dabo si cadens adoraveris deo me Ergo rectitudo iusticie plene nunquam apprehenditur nisi mundus et eius gloria contempnatur Studio et contemplacionis necessarium est rectitudo iusticie velud linea qua deprehenditur mensura intuitus an ad equalitatem an ad inequalitatem tendat divine legis que est vane religionis regula infallibilis In hiis autem omnibus summum sit et solum desiderium placere deo. Iure

lu sunt oculi et iucunda signa. Ad primum horum animat apparatus angelicus ad consortium. Unde ecce duo viri astiterunt iuxta illos in vestibus albis ut dicitur Act. 1. Ad 2m instruit quod edificacioem a deo habemus domum non manufactam eternam in celis ii. ad Cor. v. c. quos et meditemur. Ad 3m

stimulat nos apostolus qui se existimat stare videat ne cadat. i. ad Cor. x. c. Ubi glossa peccando vel peccare suadendo et hoc ne condempnemur. ¶ Ad 4m invitat nos quia ab hominum sublime deus dicit celicus inde iussit et exercitus ad sidera tollere vultus. Nam sicut velut duce ymitemur. ¶ Ad 4m ambulat nos pa. petri 3o capitulo. Ut in omnibus honorificetur deus per ihesum xpm dominum nostrum cui est gloria et imperium in secula seculorum que qui de gloria tandem finem. Ex quo tante questionis oritur solucio questionis namque posset. Cum etiam a principio seculi dum in mundo missus que per manus illius distu tere susceptimus [illegible] status munetis in v. iii admiranum. Habet namque lumine. Dic viri galilei quid statis aspicientes in celum. Nunc ergo auctoritas etiam sancti Ba. dicantur hec sunt. Rursus hec mixtio sancti est ad aperiendum manifestandum ve consideracionem et affectacionem magis ascensionis domini misterium salutare. Etiam enim qui sentit hec conuerti et spiritum suis si et dilectis sui cui diletus inter ubera commoratur. Canticorum 4. c. ipsarum cordis sui principales passiones et confusiones minime ipsa est que vulnerat cor eius. Cant. iiii. Vulnerasti sponsa mea vulnerasti cor meum. Et in ipsarum abissum secretorum dei oculum contemplacionis immisit ut et illi in suo et se in eo corde perhennem faciat mansionem. Cum ergo etiam in scripturis dominus vel altare vel altiuat fortior est 1a quam quod post pa verborum et fortassis tanto forcior quantum distat inter figuram et veritatem et inter lucem et umbram et inter dominam et ancillam. Verba sunt beati berd. in quodam sermone vigilie nativitatis xpi. Cum incipit hodie scietis quia veniet dominus et ma

ex delictis nostris et resurrexit propter iustificacionem nostram. apostolus et princeps sic petrus in epistola scribit sua xpc passus est pro nobis vobis relinquens exemplum ut sequimini vestigia eius. Sic ergo tam mors xpi quam eius resurrectio est exemplum ut et nos peccato mortui iusticie iam vivamus. Certe si non fuit veritas que fuit exemplum ergo nec vere mortuus fuit xpc nec vere a mortuis resurrexit. Sed absit a fidelium cordibus error iste. Cum propheta testetur quod vere languores nostros [struck through] ipse tulit et dolores nostros ipse portavit. Dicitur tamen mysterium fidei cum aliud ibi creditur quam cernatur. Cernitur species panis et vini et creditur veritas carnis et sanguinis xpi ac virtus unitatis et karitatis et i. distinguendum est tamen subtiliter inter tria que sunt in hoc sacramento discreta videlicet formam visibilem veritatem corporis et virtutem spiritualem. Forma est panis et vini veritas carnis et sanguinis virtus unitatis et karitatis. Primum est sacramentum et non res. Tercium est sacramentum et res. Tercium res et non sacramentum. Sed primum est sacramentum gemine rei. Secundum est sacramentum unius et alterius res existit. Tercium est res gemini sacramenti. Credimus igitur quod formam verborum sicut in canone reperitur et a xpo apostoli et ab ipsis eorum acceperunt successores. ¶ Quesivisti etiam

ne videbitis gloriam eius. Cum ergo dominus est in thematis divisione ac dilucidacione in statu designet et actus virtutum quas apostoli et omnia aspectus sublimiter habuerunt imitantur etiam ob sublimitatem actuum virtutum exprimenda. Verum sunt

in .v.m admirandum ergo in admiracionem lateat in contemplacione seminis et tibi actus. Et per ergo ista Primo admirandum ei exprimitur status virtutis sublimans. Et quibus lucem clarius est intelligere. Studium eorum hoc est studium eorum quod docetur nature etiam omnia studia fore prae esse vera concludens adimplendis dominacione liberrimum. Et in de principali

aque cum vino in sanguinem convertatur super hoc autem opiniones apud scolasticos variantur. Aliquibus enim videtur quod cum de latere xpi duo precipua fluxerint sacramenta redempcionis in sanguine ac regeneracionis in aqua in illa duo vinum et aqua que commiscentur in calice divina virtute mutantur ut in hoc sacramento plene sit et veritas et figura. Alii vero tenent quod aqua cum vino transubstantiatur in sanguinem cum vinum transeat mixta vino licet phisici contrarium asseuerent qui per aquam a vino per artificium posse asserunt separari. Preterea potest dici quod aqua non transit in sanguinem sed remanet prioris vini accidentibus circumfusa. Ita quod vini saporem assumit quod inde convincitur quia si post calicis consecracionem aliud vinum mittatur in calice illud quoque non transit in sanguinem nec sanguini commiscetur sed accidentibus prioris vini commixtum corpori quod sub eis latet undique circumfunditur non madidans circumfusum ipsa tamen accidencia vini appositum videntur afficere quod si aqua fuit apposita vini saporem assumit. Contingit igitur accidencia mutare subiectum contingit accidencia permutare. Cedit quippe natura miraculo. Virtus supra consuetudinem operatur sed nec inconveniens creditur aut absurdum si aqua in corpore xpi esse credatur

secundum membrorum thematis distribucionem ¶

III. Dixi 3o. et ultimo sub distributis principalibus thematis fructus uberes ac salutares in pendentes in animarum sanctificacione quos messis [illegible] in verbis thematis abscondita etiam aliquantulum ex divisione reserata mentibus insinuet humanis. Hos enim fructus corripere et colligere velud [illegible] beatus petrus iubebat etiam neophitos. pa. petri ii. c. Sicut modo geniti infantes racionales sine dolo lac concupiscite ut in ea crescatis in salutem. Et primitus quo renati dicit pa. petri 1o c. renati non ex semine corruptibili sed incorruptibili per verbum dei vivi et permanentis. Ubi merito reprehenditur

hii qui ad audiendum sanctas lectiones fastidiosi aduenimus. Primi et hii qui intelligentia diuinarum scripturarum qua studio acquiescerint in mores salutares qui in quasi anime cellulas committunt reuinare ut crescant in salutem. Unde et eorum studium sterili manet ac infructuosis. Priores in hoc philosophis gentilium qui post alias philosophie partes totos se finaliter morali tradiderunt philosophie. Secundi ergo uiri suscipiunt in mansuetudine insitum uerbum quod potest saluare animas uestras Jacobi primo capitulo ut in eo suscepto crescatis in salutem. Nemo enim diuinis meditatione conceptum uelut fermentum totam cogitationum et affectionum anime massam in suum conuertit saporem. Et quia dictum est silvestri cum domesticum misceatur similius ... similiter sapiet nam. Primi ergo uiri non uos seducant pestifere doctrine pseudo prophetarum. Corrumpunt enim mores bonos colloquia mala i. ad Cor. xv. capitulo. Ubi glosa ambrosii uirtutes et necant. Sed assiduitas diuini colloquii uiuat mente. Ergo si frequens ruminatio diuinorum uerborum mentem calefaciat in amorem sui noui . pre... [illegible] Concaluit cor meum intra me et in meditatione mea exardescet ignis. Et discipuli quorum cor a saluatoris colloquio inflammatum fuit dicebant Luce xxiiii. Nonne cor nostrum erat in nobis ardens dum loqueretur nobis in uia. Tam preclaros uiros qui sunt uiri illi qui ad beatitudinem tendentes nec per cogitationem abe

cum legatur de ipsius corpore processisse etc. Verum inter opiniones predictas illa probabilior iudicatur que asserit aquam cum uino in sanguinem transmutari ut expressius eluceat operans sacramenti. nam cum aqua multe sint populi multi iuxta quod alibi legitur. Ut qui sciat super aquas id est aqua uino unitur ut christo populus adiunctus per hoc enim quod suscepit ipse de nostro et accepimus ipsi de suo tam insolubili nexu coniungimur ut quicquid unum est patre per ineffabilem unitatem fiat unum nobiscum per admirabilem unionem ac per hoc ipso communiter mediante cum patre unum efficimur. pater inquid sancte serua eos quos dedisti michi ut sint unum sicut et nos. non pro hiis rogo tantum. sed pro eis qui credituri sunt per uerbum eorum in me ut et ipsi in nobis unum sint et mundus credat quod tu me misisti. Tertio loco tua fraternitas requisiuit qualiter fuerit mutatum quod in secreta beati leonis sin antiquiores codices continetur sicut delicet. annue nobis domine ut anime famuli tui leonis hec prosit oblatio cum in modernis sacramentariis habeatur annue nobis quesumus domine ut intercessione beati leonis hec nobis prosit oblatio super quo sentimus quod cum sacre scripture dicat auctoritas quod iniuriam facit martyri qui orat pro martyre. idem est ratione consimili de sanctis aliis sentiendum quia orationibus nostris non indigent pro eo quod cum sint perfecte bi

omnia eis ad uota succedunt sed nos pocius eorum orationibus indigemus quod cum miseri simus undique mala nostra perturbant. unde quod in plerisque orationibus continetur. prosit et proficiat huic sed uel illi talis oblatio ad gloriam et honorem debet ita intelligi ut ad hoc prosit quod magis ac magis a fidelibus glorificetur in terris licet plerique reputent non indignum sanctorum gloriam usque ad iudicium augmentari et idcirco interim sane posse augmentum glorificationis optare. utrum autem in hoc articulo locum habeat illa distinctio quam docet quod defunctorum alii sunt ualde boni. alii ualde mali. alii mediocriter boni alii mediocriter mali. uero suffragia que fiunt a fidelibus in ecclesia pro ualde bonis actiones sunt gratiarum pro ualde malis consolationes uiuorum expiationes uero pro mediocriter bonis et propiciationes pro mediocriter malis tua discretio inuestiget. Idem Wictoriensi tomae

De homine etc. quesiuisti. Fraternitati quid de cauto presbytero iudicatur qui cum se sciat in mortali crimine constitutum missarum sollempnia que non potest propter necessitatem aliquatenus pretermittere pro sui facinoris conscientia dubitat celebrare pro aliis que certis circumstantiis missam celebrare se fingit et suppressis uerbis quibus conficitur corpus christi panem et uinum tantummodo purum sumit ita credens pro eo quod prendit populo satisfacere ut per hoc quod intendit dominum non debeat prouocare cum sit falsa

untes in consilio impiorum nec per uerba fallacia stantes in uia peccatorum nec in cathedra sedentes pestilentie per exemplum mali operis subuertentes animos infirmorum meditantur in lege domini pure et eandem operantur. Nam lex domini inmaculata conuertens animas a uia scilicet errorum ad beatitudinem assequendam. Hac de causa illi duo angeli ascensionis domini et reuelatores duo uiri appellantur. Ab actuum primo dicitur Ecce duo uiri astiterunt iuxta eos in uestibus albis ob candorem scilicet diuine claritatis et future beatitudinis insinuandam ~~assequendam~~. Hi ne et galilei sunt et transmigrantes quorum etiam apostolo paulo ad hebre. xiii. fiunt ultimo dicente. Non habemus hic ciuitatem manentem sed futuram inquirimus. Primis et uerorem rete sine inequalitate et simplicitate absque plica malicia uosmetipsos uoluentes. Reuelantes enim domino uias uias ... in orbita recte institutionis non incedentes. Hec enim tria sunt transmigratores rota et reuelatione [illegible] hoc salutare misterii scilicet galilei demonstrat generi [illegible] crebra patrum expositione [illegible] didimus. Uerum enim stantes in uia uirtutum et admirantem si enim sitis [illegible] architectum [illegible] et cementarium qui edificio quod uel planum uel equale esse desiderat sibi recti lineam adhibet siue regulam et equalitatem eius siue inequalitatem primo statim apprehendit intuitu. Sic uos uiri statum et admirationis per rectitudinis iusticia morum tenenda conferte ad regulam diuine legis artius. Uos si ex quo ei respondeat. Nam si ad omnia que lex prescribit diuina uosmetipsos conposueritis absque dubio stabitis in iusticie rectitudine. Insuper et alios ad eandem iusticie rectitudinem instruendo eritis ueluti stelle fulgentes in perpetuas eternitates. Daniel xii. capitulo. Qui autem docti fuerint fulgebunt quasi splendor firmamenti. Et qui ad iusticiam erudiunt multos quasi stelle in perpetuas eternitates. Estis et insuper priores affectibus pulgratis ad aspiciendum in celum uerum qui subito sole intuetur uisu leditur. Sic in simulacra primis uite primo intuemini uosmet

ipsos in lucerna iuxta pedi anime intellectus et affectus quia lex et
dei verbum est. Nam in lege dei veluti in speculo legi potest
omnis pulchritudo aut deformitas anime. Insuper et cognoscitur
hereditas ad quam festinamus. Jacobi primo capitulo. Qui perspexerit
in lege perfecte libertatis et permanserit in ea non auditor obliviosus
factus sed factor operis hic
beatus in facto suo erit. Ista
autem gratia huius primi aspici-
endi gradum et septem de-
monstrat. Canticorum primo
capitulo. Si ignoras te o
pulcherrima inter mulieres
egredere et abi post vestigia gregum tuorum
et pasce hedos tuos iuxta
tabernacula pastorum. Co-
gnoscat se anima ad quid sit
ordinata quia pulchra est de-
core ymaginis et similitudinis
ad quam facta est. Decore na-
ture quo multis superior facta
est. Decore legis et gracie
et mundacionis in sanguine.
Et sic pulchra inter mulie-
res huiusmodi anima non igno-
ret seipsam. Sed si vilitati
peccatorum sit obnoxia tris-
tetur et in tristicia penitentiali
mobilium et gaudium pariat.
Et iterum Jo. xvi. Mulier cum
parit tristiciam habet. Sed
per huiusmodi verba scilicet abi post
vestigia gregum tuorum spon-
sus sponse sue mandat egres-
sum ut sequatur vestigia nacionum aut gentium ambulancium
in turpium passionibus desideriorum sed potius hijs verbis spon-
sus sponse sue anime scilicet visitate in quam venire dignatus facta
est anima predicat si pulchritudinem suam non agnoscat. Vilescit
enim si animalibus vivat et carnalibus pascat corporis sensus.
Monstrare enim debet homo qui ad ymaginem dei factus est se esse
agricolam ut excolat terram scilicet suam aratro sapientie. Deinde in
2o gradu aspicientes in celum ubi in sanctorum gratiarum actio et
vox laudis et vox exaltacionis et salutis vox leticie in ta-
bernaculis iustorum quia vita. Sic igitur 2o ita erat nostros in re
hereditatis qui in nativitate salvatoris cum etiam salus in
humanis cepit apparere misereri pacem annunciaverunt
in terra hominibus bone voluntatis eorum cetere ad premium asce-

sunt adhibenda remedia quia ueris
sunt periculis graviora licet ibi quis p
sua criminis gracia reputet se indig
num preter graviter si se ingerat ir
reverenter ad illud tamen gravius videtur
offendere qui sic fraudulenter illud
presumpserit simulare cum ille in solius
misericordis dei manum incidat
iste uero non solum deo cui non veretur
illudere sed ipso decepit se astrin
gat. Idem heretici ecclesie.
In quadam nostra epistola decretali as
seris te legisse illud de nephario
oppinari quod quidam dicere presump
serunt in sacramento videlicet eucha
ristie aquam in fleuma converti nam et
de latere Christi non aquam sed humorem
aquaticum mentiuntur exisse. Et
si nos igitur ad tue supplicacionis in
stanciam dicimus quod quidam dixerunt
sed erraverunt Christum non fuisse verum
deum sed adoptivum ut misit errava-
nt alii Christum non fuisse verum homi
nem sed fantasticum ut impu[illegible]
nichei sed adversus hii hereses Johannes
apostolus in epistola sua legitur dicens
tres sunt qui testimonium dant in
celo pater verbum et spiritus sanctus et hii tres
unum sunt per hoc intendens ostendere
quod Christus sit verus deus et tres sunt qui
testimonium dant in terra spiritus aqua et
sanguis per hoc intendens os
tendens ostendere quod Christus sit verus
homo nam adesse hominis duo principa
paliter exiguntur videlicet corpus

dente de miseria in felicitatem in premium de exilio
a contumeliis in honorem a valle lacrimarum
in commoda leticie permultiplicare statim post enim
in celum ascendere cupientium verbis ibi Viri
galilei. Quid admiramini aspicientes in
celum. Et
ne ab huius-
modi mise-
rie in celum
discente re-
cedat mul-
ciunt ange-
li discipulos
adventum
salvatoris
ad iudicium
hijs verbis.
Hic ihesus
qui assumptus
est a vobis in
celum sic ve-
niet quemad-
modum vidis-
tis eum eun-
tem in celum lo-
co et modo vi-
the. Cum
autem salva-
tor in multi-
tudine ple-
nitudinis gra-
ciens re-
lictus abscederet a suis discipulis et singulariter
dilectis amicis nec sine valete sed cum be-
nedictione ut moris est recessit ubertima
luce ultimo capitulo. Eduxit autem eos foras in be-
thaniam et elevatis manibus benedixit
eis et factum est cum benediceret ibi recessit ab
eis et ferebatur in celum. Ecce apostoli accipi-
unt benedictionem que fructificet que et mul-
tiplicet. Benedixit ergo filiis suis dominus re-
cessurus ab eis. Huius benedictionis nullatenus
filiis efficacie de benedictionibus patriarcha-
rum ut cum tanta fusa pietate. Fecit enim
benedictionis fructificata modus prestitit ab
eternitate. Elevatis inquit manibus benedixit

et anima ex quorum coniunctione verus homo sub
sistit. Per hoc autem quod in articulo mor
tis Christus inclinato capite tradidit
spiritum de quo voce magna clama
uerat pater in manus tuas comen
do spiritum meum manifeste probatur
quod ipse spiritum habebat non solum vitale
flatum sed etiam racionabilem de
qua predixerat Tristis est anima mea usque
ad mortem et potestatem habeo ponendi
animam meam et iterum sumendi eam.
Per hoc autem quod unus militum lancea
latus eius aperuit et continuo
exivit sanguis et aqua probatur
aperte quod Christus verum corpus habebat nam
de fantasmatico corpore nec san
guis nec aqua potuisset exire unde
ille qui vidit testimonium perhi
buit et testimonium eius est verum
et tres sunt qui testimonium dant
in terra spiritus aqua et sanguis quod
videlicet Christus sit verus homo ex anima raci
nali existens probatur ex eo quod spiritum
talem amisit et non corpore probatur
quoniam ex eo exivit sanguis et aqua
racionabilis quippe anima non pos
set vivificare nisi corpus humanum
ex quibus verus homo consistit. Certum si
cut fuit verus spiritus et verus sanguis
ita procul dubio vera aqua est Christus
sit veritas et veritate omnis fallacia
sit penitus aliena nam si non fuis
set aqua sed fleuma quod de latere
salvatoris exivit ille qui vidit
et testimonium perhibuit veritati pro

eis qualis pietas pietatis affectu in animo be/nedicentis fuit. Cum non perfunctorie solis la/biis sed sursum elevatis manibus suis amantis/simis discipulis benedictionem dedit manus e/levavit quas in cruce clavis paulo ante crudeli/ter affixit gre/mium et levat/que adhuc pene/tencia signa/voluntarie pas/sionis haben/tes. Elevavit/quoque que et com/misso in discipu/los desuper eius/benedictio co/piosa descen/deret et mul/tiplicatione ... / ne quam spon/tanea meruit/rat passione/manuum que af/fixe erant sue/rant benedic/tione firmaret/ac si diceret quos ge/nuerat verbo/veritatis bene/dictione finali/solidaret. Huius/sapor et sentire/mus nunc pos/set quid dulcedinis habeat quod elevatis manibus/benedixit eis. Quid amaritudinis quod recessit/et demum quid admiracionis quod in celum ferebatur./Benedixit eis qui et in prima creacionis mun/di sua dictione creatis paravit. Benedixit eos/commendans patri eisque maximum impetrans et/multiplicationem. Et qui olim benedicendo primis/parentibus dixit Crescite et multiplicamini. Ad/iudicium universitatis dicet Congregatis iustis de/universo orbe terrarum Venite benedicti patris mei percipite regnum quod et vobis prestare dignetur ille qui/ascendit in iubilo dominus noster Ihesus Christus qui/cum deo patre vivit et regnat in unitate s. s. d. per omnia/s. s. Amen.

fecto non aqua sed fleuma dixisset nec in hoc unum regeneracionis sacramentum fuisset ostensum cum per sacramentum baptismi non generetur in fleumate sed in aqua neque per hoc posset argumento vero probari quod in sacramento eucharistie admiscenda sit aqua vino si de latere Christi non aqua sed fleuma cum sanguine profluxisset sed nec vera fuisset figura que super hac re precessit in ve. t. quando moyses virga percussit silicem et ex ea non fleuma sed aqua manavit. Restat igitur ut clarius fuit illa aqua sive naturalis sive miraculosa sive de novo divina virtute creata sive de conponentibus ex parte aliqua resoluta procul dubio vera fuit et naturaliter possit et conponi ex conponentibus et elementatum in elementa resolvi. Quemadmodum verus extitit sudor ipsius sicut gutte sanguinis decurrentis in terram. Cum autem ad composicionem humani corporis quatuor elementa concurrant videlicet terra et aqua aer et ignis et ad vegetacionem eiusdem corporis quatuor humores consimiles illis conveniant videlicet sanguis colera fleuma et melancolia veritatem humani corporis expressius demonstret unum ex illis et unum ex istis Johannes expressit que magis inseparabiliter congruebant ex elementis aquam et ex humoribus sanguinem. In quibus duobus duo maxime sacramenta redempcionis videlicet et regeneracionis elucent. Idem in glosa generali.

Dolentes referimus quod non solum quidam minores clerici verum etiam aliqui ecclesiarum prelati circa commessaciones superfluas et confabulaciones illicitas et de aliis taceamus fere medietatem noctis expendunt et sompno residuum relinquentes vix ad diurnum concentum avium excitantur transcurrentes undique continua sincopa matutinum sunt et alii qui missarum sollempnia vix celebrant quater in anno et quod deterius est interesse contempnunt et si quando hec celebrantur intersunt eorum silencium fugientes intendunt exterius collocucionibus laicorum dumque auditum ad indebitos sermones effundunt aures intentas non porrigunt ad divina. Hec igitur et similia sub pena suspensionis penitus inhibemus districte precipientes in virtute obediencie ut divinum officium nocturnum pariter et diurnum quantum eisdem deus dederit studiose celebrent pariter

Sane cum olim et devote. Honorius iii. ne pro incuria sacerdotum divina indignacio gravius exardescat districte precipiendo mandamus quatinus a sacerdotibus eucharistia in loco singulari mundo et signato semper honorifice collocata devote ac fideliter conservetur. ¶ Sacerdos vero quilibet frequenter doceat plebem suam ut cum in celebracione missarum elevatur hostia salu

Collatio facta theologie professoris Wencz. ad synodum wormaciensem. Anno domini .1ccc.x. Feria quarta post quasi modo geniti.

Sancta hanc synoda dominicam omnium rectorum in primam allocuturus verbis doctoris apostoli hebreos ultimo originaliter conscriptis. Et in hac feria quarta Epistolaris et ecclesiastice exarantis ... Deus pacis eduxit de mortuis pastorem magnum ovium In sanguine testamenti eterni dominum nostrum Ihesum Christum. Ihesus ... factum esse ad ymaginem et similitudinem dei Genesis. Docet historia huius homo ipse ex sua origine nec ducente et instigante ex qualitate sue condicionis tendere habet toto conatu ad ymitacionem et assimilacionem dei. Nam ut famulus et divino adiutorio perfecte valeat super hoc imperium accepit divinum Levitici xix. Ubi omni cetui filiorum Israel precipitur Sancti estote Quia ego sanctus sum dominus deus vester. Ubi dominus deus semetipsum nobis proponit in exemplar ymitacionis. Quam equidem inductam sanctitatem ymitacionis archidoctor ecclesie beatus petrus allegans sanctionem moysaycam et legis exponens primo petri primo capitulo inquit Non enim corruptibilibus auro vel argento redempti estis a vana conversacione paterne tradicionis sed precioso sanguine quasi agni incontaminati et immaculati Christi ad ymitacionem sanctitatis probata legislatore provocamur. Cum secundum divinam disposicionem xii. ... de divinis nobis sanctitas sit ab omni inquinamento vera mundicia. Vera autem mundicia est ambulatio et immaculate et incontaminate. Et ex hoc

cia homo tendit nali insu ad deificacōem qua describes ari
opagites pthis dyonisius cao .i. ecce iera ait Deificacio
est ad deum quantum possibile similitudo et unitas participata et
deificacōe primitatem deum non per adequacōem sed quantum possi
bile ff Nulla enim creatura equabitur creatori in perfectione et
assimilatur deo habitibus v
tuti Cui et per amore
uniuntur ut unico obō me
feliciatis eterne De quo
quippe obiu est unicu et
ne beatitudinis Hic
at deus sue operationis dice
instituit fine scilicet semet
ipsum et ecclesiam suam sanctam
De pmo scriptum est pri 7
16. Universa operato est
propter semetipsum dominus Et
de 2o ait aplus 1a Cor
.i. Et 2a Cor. iiii. sicut
propter electos ff Tam deus
deus tam mirum est ad
ecclesiam suam sanctam que eam
construit e celo Wocanit
a finibus terre et acquisi
sivit eam suo sanguine
ab inferis eam in suo sa
guine adducens De
pmo hoc scriptum est apoc
xxio Vidi civitatem sanctam
ihrlm nova descenden
tem de celo et ephes. 2o.
Ipsius enim facta sumus creati in xpo ihu et loquitur de ea
hoc novitatis vite in qua nos ambulandi et de co
formandis Ro. 12. De 2o ternit david ps lxxio. pc
virgineum xpi ortum Cum dicit descendet sicut pluvia in
vellus paucis impositis de sancta ecclesia adiungit
et dominabitur a mari usque ad mare Et a flumine usque
ad terminos orbis terrarum De 3o vero dicit thema nrm
Deus pater eduxit de mortuis res Hinc virginea
mirez inborem mete serena Ave gra plena ¶
Deus pater per thema propter Cao 3o. ad ecclesiam
sanctam dei fecundandam se sic sicuti vir ad uxorem
per generandam prole Ibidem enim scriptum est Vir amice deus
Ecclesia gratia dei fecunda est a deo patre xpo ihu qui
cum ea una est persona mistica edocete hoc ysa. Cao suo

.61. ubi in persona ecclesie loquitur ad deum sic in
quiens Induit me dominus vestimentis salutis
et indumento iusticie circumdedit quasi sponsum decoratum
corone et quasi sponsam ornatam monilibus suis
Vel propter me quo ad sponsum et sponsam omnia
exprimit per
sonam quam
in abdito sine
in omnibus est
Hinc ipa
ab ambro
appellatur
mistica mis
terium enim p
nat omnibus
Her quidem
ecclesia loquitur
in typo syon
ysa. 49.
Syon dixit
dereliquit
me dominus
et oblitus est
mei Et
ad eam ait
david Sancti
syon dicet
homo et homo
natus est in
ea et ipse
fundavit ea
altissimus fi
dameni p
ecclesie est xpus ihesus qui tam amatur propter
ysaiam allegatum alloquitur ipam etiam que
in typo est syon et ihrlm Sequitur Verbis numquid
potest mulier oblivisci infantem suum ut misereatur
filio uteri sui Et si ea oblita fuerit Ego non
obliviscar tui Ecce enim in manibus meis
descripsi te et muri tui semper in oculis meis
O ineffabilis erga nos dei caritas ac fide
lis promissio ego non obliviscar tui hoc est
syon sive ecclesie neque ergo ex sua promissione
deus pater in presenti discidio sive confirmatione
ecclesie oblitus est ecclesie primo cum temptacione fecit
proventum sive exaltacionis cum patribus istis lux
clarius eminet etiam dei fecundam esse cum

taris se reuerentur inclinet. Idem facies
cum eam portat presbiter ad infirmum
quod in decenti habitu supposito mundo
uelamine ferat et referat manifes
te aut honorifice ante pectus cum omni
reuerencia et timore semper lumine precede
te cum sit candor lucis eterne ut exh
apud omnes fides et deuocio auge
atur ¶ Prelati autem hec mandata
grauiter punire non differant transgres
sores si et ipsi diuinam et nostram
uoluerint effugere ultionem. Idem in
Quia circa nullus excessus prelati
Debeat quid pro meritis reddeat
creatori et c. usque quod nullum in vos tem
porem negligencie obrepere per
mittatis quo minus pro anni
sarijs defunctorum et pfesto uel festa
fiant ipsorum congruenciam missarum sollemp
nia quoniam aliter celebretis. Idem.
Referente et c. cum cuilibet sacerdoti quanti
cumque dignitate prefulgeat u
na in die celebrare missam sufficiat
solam et ualde felix est qui celebret
digne unam et c. usque quod die cene
domini in ecclesia sipontina dum tractaret
quod teneris crisma conficere missarum
studeas sollempnia celebrare. Idem.
Perniciosus archiepiscopo upsalensi
in tuis partibus oleuit abusus
uidelicet quod in maiori quantitate de
aqua ponitur in sacrificio quam
de uino. cum secundum racionabilem
consuetudinem ecclesie generalis plus
in ipso sit de uino quam de aqua ponendum

dum. Idem et c. usque quod id. non facias
nec in tua presencia paciaris. Idem.
Litteras tuas recepimus continentes
quod cum super excessibus presbiteri et ecclesie
sancte marie birien inquireres con
fessus est quod cum quadam die hostiam
et calicem non haberet in pane fermentato
et cipho ligneo missarum sollempnia
mira quod predicta ecclesia pro malicia dicti presbiteri
multipliciter ledebatur inquisicionis
officium itaque ex suis confessionibus
inuenisti quod idem sine igne sacri
ficabat et aqua cum igne uel ex aperta
uel nimia dissipiencia peccasse
conpertum et c. usque quod officio et beneficio priues
ipsum prives. De baptismo et eius effectu. Rubrica.
Si quis puerum ter in aqua
inmerserit in nomine patris et filii et spiritus sancti amen.
Et non dixit ego baptizo te in nomine
patris et filii et spiritus sancti amen non est puer bap
tizatus de quibus dubium est an bapti
zati fuerint baptizentur hiis uerbis
premissis si baptizatus es non te rebap
tizo. sed si nondum baptizatus es ego
baptizo te et c. Innocentius iii. arelatensi
Maiores ecclesie causas per archiepiscopum.
presertim articulos fidei contingentes
ad petri sedem referendas intelligit
qui cum querenti domino quem discipuli
dicerent ipsum esse respondisse notabit
tu es xpc filius dei uiui et pro eo do
minum exorasse ne deficiat fides
eius Quibusdam igitur questionibus
quas esse catholicos heretica mouerant
nos postulas respondere asserit enim

sup(er) conuiuiu(m) sacru(m) q(uod) sup(er) ip(su)m quos Besud mat(er)
i(n) salutem regnauit qui no(n) esse saperet i(n) fide
si se filios ecc(lesi)e no(n) agnosceret que quida(m) ec
clesia Br vniu(er)sis patesceret descripta est in
manib(us) hoc est op(er)ibus domini dei singulariter
inuenta Be-
nuer eius q(ui)
semp(er) sunt i(n)
oculis domini
dei edificent(ur)
exigentia eius
bonitate iux(ta)
desideriu(m) pro
phete ps(almo) l(quinquagesimo). Benigne fac
d(omi)ne i(n) bona
uoluntate tua
syon et edifi
cent(ur) muri ihe
rusale(m). It(em) do(mi)
ne gen(esis) 2° i(n)
edificatione eius
de collecta de
costa dormie(n)
tis ade iux(ta)
ta e(st) ecc(lesi)a z
ex statice p(ro)
p(ri)ore a pro
thoplasto aut(em)
ns successori
bus inzifice
p(ro)mulgata.
hijs Berbis h(oc)
os ex ossib(us)
meis et caro de carne mea. p(ro)pt(er) hoc relinquet
ho(mo) pat(rem) et matr(em) et adherebit vxori et erit
duo i(n) carne vna quod exposuit ap(ostolus) ip(s)e e(st)
ph(esios) 6. Cu(m) inquit hoc sacra(mentu)m est magnu(m)
ego au(tem) dico in xp(ist)o et in ecc(lesi)a et p(re)dit ibid(em)
sumus enim me(m)bra corp(or)is eius .i. ecc(lesi)e os de os
sibus et caro de carnib(us) reliquit enim xp(istu)s ap(u)d
pat(rem) manens pat(re)m suu(m) forma(m) s(er)ui accipiens z
habitu inuentus vt ho(mo) phil(ippenses) 2°. reliquit et
matr(em) sua(m) synagoga(m) ex iudea Bgine matre ge
nitus cui et dixit quid est q(uo)d me q(ue)rebatis
nonne i(n) hijs q(ue) p(at)ris mei sunt oportuit me esse
luc(e) 2°. Et adhesit vxori sue ecc(lesi)e s(ci)l(ice)t qua(m)
sic dilexit q(uod) semetip(su)m tradidit p(ro) ea cui a quo
f(ide)li fideli adhesio et obedie(nti)a debet(ur) ex diuina institu

cio(n)e vn(de) a p(ri)mo i(n)gr(e)ssu ordinaria vbi dic(itur) tunc fac(tu)s (est) obedie(n)s
sposus vn(de) hoc e(st) hijs q(ui) p(ro) eos ecc(lesi)a sapit dictu(m) e(st) luc(e)
p(ri)mo quod nascet(ur) ex te s(an)c(tu)m vocabit(ur) dei filius et atte(n)
ut angelus de ecc(lesi)a et dabit illi dominus deus sede(m) dauid
p(at)ris sui et regnabit i(n) domo iacob i(n) et(er)nu(m). Et quod di
citu(r) de ecc(lesi)a e(st) huma(n)a
xp(ist)i g(e)n(er)atio(n)e cu(m) ip(s)a ecc(lesi)a
inuenta sit e(st) eius di
uina g(e)n(er)atio(n)e. Cu(m)
ip(s)a e(st) inuenta sit e(st) eius
g(e)n(er)atio(n)e diuina ex p(er)
ps(almo) 2°. D(omi)n(u)s dixit ad me
filius meus es tu ego
hodie genui te audi eu(m)
subseque(n)t(er) loque(n)te(m) de
ecc(lesi)a. Ego au(tem) constitu
tus sum rex ab eo s(upe)r pa
tre sup(er) mo(n)te(m) s(an)c(tu)m s(uu)m p(re)
dicans p(re)ceptu(m) eius.
Et in die palmar(um) cu(m)
p(r)ius agnosceret(ur) i(n) templa
tor mortis antequa(m) pate(re)t(ur)
a pueris hebreor(um). Et
a turba plurima accla
mabat(ur) benedictus qui
venit i(n) no(mi)ne domini
h(oc) e(st) s(ecundu)m albertu(m) i(n) nota
sine no(m)i(n)e diuini
domini subiunctu(m) est
cont(ra) de ecc(lesi)a. Et be
nedictu(m) quod venit
regnu(m) p(at)ris n(ost)ri dauid.
Inuenta e(st) erat ecc(lesi)a
dei a deo patre i(n) op(er)e sue resurrectionis ps(almo) lx(xxviii) 2(0)°. Vbi
postq(ua)m dictu(m) est exurrexi adiectu(m) est quo ad ecc(lesi)am z
ad(ue)r(su)s eam. Cu(m) enim no(tum) associatione(m) eius quod est re
.i. ecc(lesi)e cu(m) eo. Et i(n) op(er)e ascensionis domini(ce) postq(ua)m dixit da
ta est michi. Om(n)is potestas i(n) celo et in t(er)ra p(ro)misit ecc(lesi)e p(er)
manentia(m) i(n) p(er)sona ap(osto)lor(um) quib(us) dixit vobiscu(m) sum vsq(ue)
ad consumatione(m) seculi ecc(lesi)e h(oc) e(st) q(uod) i(n) manib(us) meis exaratio(n)is
g(e)n(er)ationis tu(m) ecc(lesi)e q(uam) humane incarnationis. pass(ionis) resurrectionis
et ascensionis descripsi te. Vt venusis te manifestare tu(m) ei
visu(m) et nec(n)o(n) et op(er)a s(an)c(t)o quod p(ate)t ex(odi) 21. mathei 21. et
luce xix. Cu(m) mitteret discipulis soluentib(us) asina(m) et pul
lu(m) eius dicit. Dominus opus habet sue vtriusq(ue) sue op(er)e
v(e)l s(ecundu)m Crisost(omum). i(n) adductione asine et pulli eius ad ih(esu)m ad
insidendu(m) p(re)figurata e(st) ecc(lesi)a dei ex credentib(us) ex iudeis et g(e)n
tis aggreganda. Vnde ad quid opus habeat dominus et de(us)

paruulis inutilis baptisma co(n)fe(r)t(ur)
qui nititur p(ro)bare illos p(ri)mo
z p(re)cipue induentes q(uod) cu(m) s(ecundu)m sen(tentiam)
ibi(de)m Jacobi ap(osto)li dicentis i(n) ep(isto)la sua
karitas op(er)it multitudine(m) pecc(at)or(um)
z iux(ta) testimoniu(m) u(er)itatis i(n) eua(n)gelio
d(icentis) de peccatrice que ip(s)ius pedes
lauerat p(er)hibentis dimissa sunt
ei pecc(at)a multa q(uonia)m dilexit multu(m)
no(n) nisi p(er) karitate(m) z in caritate e(ss)e
mina dimittant(ur) paruulis qui nec
senciu(n)t nec co(n)senciu(n)t z caritatem
no(n) h(abe)nt que sencientib(us) z co(n)sencientib(us)
t(antu)m infunditur pecc(at)a no(n) dimitti
t(ur) in baptismo z c(etera). ad id au(tem) tale
p(ro)p(ter) q(uod) baptisma circu(m)cisio(n)i suc
cessit. absit enim ut nulla dapnata
hesim iudaym que p(ro)p(ri)a affir
mabat legem cu(m) eua(n)gelio z cir
cu(m)cisio(ne)m cu(m) baptismo seruan
dam. q(uonia)m s(ecundu)m ap(osto)l(u)m dicente(m) ad
gal(athas). Cu(m) ergo circu(m)cisio ta(m) adul
tis q(ua)m paruulis ex p(re)cepto d(omi)ni co(n)
ferretur ne baptismus qui suc
cessit loco ip(s)ius z g(e)n(er)alior t(ame)n ex
istit cu(m) tam uiri q(ua)m femine
babtizentur minoris uideatur
effectus tam adultis q(ua)m paruulis
e(st) ostendus. sicut enim sine districti
o(n)e qualib(et) mosayca lex clamat
a(n)i(m)a cui(us) p(re)pucii caro circu(m)cisa no(n)
fuit p(er)ibit de populo suo ita nu(n)c
sine indistincte uox intonat eua(n)
gelica. nisi quis renatus fuit ex
aqua z sp(iritu) s(an)c(t)o no(n) intrabit in
regnum dei. ab hac generalitate nec
sexum nec etatem excludens. Cau
te t(ame)n notandu(m) est q(uonia)m t(ame)n plus baptis
mus hodie co(n)ferat xp(ist)ianis q(ua)m quo
dam iudeis circu(m)cisio co(n)tulisset du(m)
e(nim) n(on) i(n) fine p(re)ce(pt)o auctis inducte de
ueteri lege p(er)ibit de p(o)p(u)lo suo. In eua(n)
gelica uero u(er)itate subiunctu(m) e(st) n(on) in
trabit i(n) regnu(m) dei. q(uonia)m z si origina
lis culpa remittebatur p(er) circu(m)ci
sionis mysteriu(m) z dapnationis p(er)iculu(m)
uitabatur. no(n) t(ame)n p(er)ueniebat ad re
re(gnum). q(uo)d usq(ue) ad morte(m) xp(ist)i fuit o(mn)ib(us)
obseratum. s(ed) per sacramentu(m) bap
tismi xp(ist)i sanguine rubricati cul
pa remittitur uitatur p(er)iculu(m) z ad
regnu(m) z celor(um) p(er)uenitur cui(us) ianua(m)
xp(ist)i fidelib(us) sanguis suus misericor
diter reserauit. absit n(on) ut vniu(er)
si paruuli p(er)eant quor(um) cottidie ta(n)
ta multitudo moritur. q(uonia)m ip(s)is
misericors deus qui nemine(m) uult
p(er)ire aliq(uod) remediu(m) p(ro)curauit ad
salutem. ¶ Ceteru(m) ex ui l(itte)re satis
patet p(re)dictas auctoritates intelli
gendas e(ss)e t(antu)m de adultis q(ui) h(abe)nt
multitudine(m) pecc(at)or(um) e(t) de paruulis
no(n) posset intelligi qui peccato
t(antu)m originali tenentur. simil(ite)r
z illa auctas e(st) soluenda q(ui) cre
didit z baptizatus fuit z c(etera). Cu(m)
no(n) possint credere paruuli. s(ed) ad
ulti z ad hoc tota hec auctas
intelligenda est de adultis ne
ad alios p(ri)ma z ad alios secunda

Ipsa etiam David expressit ps. ... Anima ad videndum te bonitate electorum ad letandum in letitia gentis ut lauderis cum hereditate sua. In patria enim visio est tota merces ubi videbimus eum sicuti est et letabimur cum eo et laudabimus eum in secula seculorum. De statu namque eterne dei pendet finis et consummatio sanctorum omnium hebreorum .xi. Hii omnes testimonio fidei probati non acceperunt repromissionem deo aliquid melius nobis providente ne sine nobis consummarentur. Unde et sancti valde inclinantur ad nostra vota promovenda ut nobis adductis de eterna perficiatur qui hic ad laudis sue primitias quo ad misterium et proficientes et consummatos hec sensus quoque ad perfectos ut sic de nobis ecclesiastica adimpleatur. Ex ore infantium et lactentium perfecisti laudem propter inimicos tuos sine enim nobis laus ista non resonaret in celesti gloria. Ut quoque etiam suam deus pacis omni aptaret bono. Lucas. Ego ... de eterna loquitur deus ad moysen ostendam tibi omne bonum tuo morte sua christus exhausit ab eterna iniquitate vita pastores et inveniens eam celestibus alimoniis et hoc in sanguine suo testatur eternas promissiones et salutares in themate Deus pacis etc.

clausula referatur quominus quidam non credant quod parvuli credunt propter usum sed per habitum fidei quem susceperunt in baptismo sicut et alia multa verba sedimentum usum loquendi non ad actum sed ad aptitudinem referantur. Illud vero quod opponentes induxerit fidem aut caritatem aliasque virtutes parvulis ut pote non consentientibus non infundi a plerisque non conceditur absolute cum pro hoc inter doctores theologos controversia feratur aliis asserentibus per virtutem baptismi parvulis quidem culpam remitti sed gratiam non conferri nonnullis dicentibus et dimitti peccatum et virtutes infundi habitibus illas quo ad habitum non quo ad usum donec pervenerint ad etatem adultam. Verum quidam ex hac solutione incessere scere dixerunt ad alias questiones argumentantes ex eo quod dicimus parvulis in baptismate peccatum originale dimitti quod adultis dormientibus vel amentibus peccata si baptizentur ratione simili dimittatur cum ei nec sentiant nec consentiant dicitur idem in similibus iudicandum. hic vero dicimus distinguendo quod peccatum est duplex originale et actuale. originale quod absque consensu contrahitur. actuale quod committitur cum consensu. originale igitur quod sine consensu contrahitur sine consensu per vim remittitur sacramenti. actuale vero quod consensu committitur sine consensu nimi

me relaxatur. Sed ad hunc quod quare non saltem originale peccatum amentibus et dormientibus in baptismo sicut parvulis dimittatur ad hoc est taliter respondendum quod dominus qui totum hominem sanum fecit in sabbato opus imperfectionis non novit et ob hoc peccata non ex parte sed ex toto dimittit. preterea pena originalis peccati est carentia visionis dei. actualis vero pena peccati est gehenne perpetue cruciatus. unde si primum dimitteretur alieni altero non dimisso talis non careret visione dei pro originale dimissum et cruciaret in gehenna perpetuum pro reatu criminis actualis. sed hec tamen in topatibilia se se minime patiuntur. Immo sibi mutuo adversantur. Item quaeritur utrum dormientibus et amentibus sacramentum saltem caracter in baptismate imprimatur ut excitati a sopno vel ab egritudine liberati non sint denuo baptizandi. Sunt autem non nulli qui dicunt quod sacramentum si per se forcius effectum ut baptismum et ordo ceteraque similia non solum dormientibus et amentibus sed invitis et contradicentibus sine contradictu ad rem tamen ad caracterem conferuntur et non solum parvuli qui non consentiunt sed et hi qui corporis non ore corde tamen dissentiunt recipiant sacramentum. sed opponitur talibus quod qui fuisset invitus et reluctantes inmersi saltem ratione

in tertia parte thematis in sanguine testamenti eterni. quoniam opus dei in eterna est adductio nostre salutis et salvatoris quia conclusitur in se thesauris omnium thymo christi in suis demonstratione operibus progressus nostre salutis et salvationis in actionis. Nota ad primum dimissionis nostre membrorum eductio de mortuis non solum ascribitur patri sed et filio et spiritui sancto. Est enim opus eternitatis ad extra. Et probatur

exhausit ab eterna iniquitatum vita pastores et inveniens eam celestibus alimoniis et hoc in sanguine suo testatur eternas promissiones et salutares in themate Deus pacis etc. ¶ In quibus quidem verbis eius effectus dei in eterna vita magnificentia insinuat per ordinem primo exhaurire ab eterna vita iniquitate primum quod in quadam collecta petitur. Et ab eterna vita nostra repelle nequitiam et hoc in prima particula thematis deus pacis eduxit de mortuis hebre. ... Semel oblatus est ad multorum exhaurienda peccata. Mors christi oblatio sive sacrificio exhauritorium est nostrorum peccaminum. Unde per misterium mortis christi in dei eterna perditorum est remissio et laxatio. ¶ 2. Operatio dei in eterna sua est pastura et nutrio. ¶ Nutrit enim eterna sua cibo sui corporis et potu sui sanguinis et fovet preceptis virtutum iustitie velut nudimentis. Et hoc in secunda parte thematis scilicet pastorem magnum omnium ... Tertium opus dei in eterna est declaratio fidem in misterio. Unde in consecratione sacri sanguinis christi appellatur misterium fidei. Nam celat occultum quod morte sua vivificat et sacrificio vivificat sacrificat. Et hoc insinuat

indivisa et ad gloriam patris resurrectio. Pronunciat themate Deus pacis eduxit de mortuis. Zacharie 4. quoniam filius promittit se etiam eductum ab inferis hiis verbis quibus eum alloquitur propheta inquiens Tu quoque in sanguine testamenti eduxisti vinctos de lacu in quo non erat aqua. Et in ps. 39. Eduxit me de lacu miserie et de luto fecis. Spiritum respirit sic Dicitur autem deus deus pacis propter pacem salutis reconsiliatorem mundi et gratie prima. Habet enim pax dei effectum facere quod est specialis pignus vite et salutis. nostre in nativitate dominice et in terra pax hominibus et gratia et tunc domini munerum. Augustinus gratia vobis et pax etc.

eam reconcilians totius orbis mundo. Ideo abscedentis
Ihesu ad discipulos pacem relinquo vobis. Christus
enim nos mortuos liberos adduxit. Et sic et hoc est
quod concitetur thema. Deus pacis eduxit de mortuis
etc. Dicitur deus dicitur deus a theos in greco viz theo
rim quod est
videre et a the
ose quod est
currere et a the
im quod sonat
calorem quia deus
visione sua lu
ce virtute da
mascenus et omnia
bi currit sua pro
videntia calo
re et in flamma
corda inducit
sic etiam qua
mortuis fit
alloquitur quo
ad precepta zelus
domus tue con
medit me.
Uno ad tertium
Ihesus confitetur
se pastorem Jo.
x°. Ego sum
pastor bonus.
Et pastor bo
nus animam su
am dat pro ovi
bus suis. Unde
ut communiter ex
posuit discipu
lorum de maiori
tate contendencium semetipsum posuit in medium
ministrum dante animam suam in redemptionem. Dicitur
ait Petrus. Eratis aliquando oves errantes nunc autem
adducti estis ad pastorem et episcopum animarum vestrarum.
Ubi notatur pastor etiam dicitur et episcopus vestrarum
etiam Christus Ihesus magnus pastor ovium ob dig
nitatem eius insinuandam super omnes episcopos et pas
tores suorum vicariorum de quibus in epistolis apostolorum
frequens tunc pastor ostendit etenim non defectus rerum.
De plenitudine enim eius fatetur Jo. evangelista.
Nos accepimus gratiam pro gratia. De ipso etiam
scriptum est egredietur et pascua inveniet. Cum
enim Christi divinitatem ingrediendo propheta inve
niet defectores denuntiat. Hec propter Ihesum per
misit hos res alimentorum copiam divinarum etiam
pastus. Unde sicut dixit. Et substantia mea apud te

sacramenti ad iurisdictionem ecclesiasti
cam pertinent. Unde ad servandam
regulam fidei christiane forent ra
tionabiliter compellendi. Unde idem re
ligionis christiane servus ut semper invitus
et penitus contradicens ad recipien
dam et servandam christianitatem
aliquis compellatur. Propter quod inter invi
tum et invitum coactum et coactum et
alii non absurde distinguit. Quia
is qui terroribus atque suppliciis vi
olenter attrahitur et ne detrimentum
incurrat baptismum suscipit sacra
mentum talis sicut et is qui ficte ad
baptismum accedit caracterem sus
cipit christianitatis impressum et ipse
tamquam conditionaliter volens licet
absolute non velit cogendus est ad
observantiam fidei christiane in quo
casu debet intelligi decretum Gal.
tol. ubi dicitur quod qui iam pride
ad christianitatem coacti sunt sicut
factum est temporibus religiosissimi
principis Sisebuti quia iam constat
eos sacramentis divinis associatos
et baptismi gratiam suscepisse et
crismate unctos esse et corporis domini
extitisse participes oportet ut fi
dem quam necessitate susceperint tene
re cogantur ne nomen domini blasphe
metur et fides quam susceperunt vi
lis ac contemptibilis habeatur. Ille
vero qui numquam consentit sed penitus
contradicit nec rem nec caracterem sus
cipit sacramenti quia plus est ex

in psalmo 31°. Et iterum egrediendo pascua inveniet in Christo pasto
re secundum eam quam humanitatis eius sumit 2ª Cor. 8°. Cum dives
factus esset factus est pro nobis obediens egenus ut sua paupertate
sive inopia nos ditaret quod optime intellexit David cum psalmo
138. De fortitudine passionis Christi loqueretur inquiens. Non est
occultatum os meum a te
me quod fecisti in occulto.
Infirmum enim dei fortius est
hominibus primo Cor. 1. For
titudo autem figuratur per os quod
occultatum fuit diabolus que
sua morte confracta ve
lut in hamo adducens dra
conem Job 40. Ubi sicut
David adiungit. Et substantia
mea in inferioribus terre. Christus
enim miserie mee sunt de
licie de quibus David in psalmo
Pallegrino nos illuminatio
mea in deliciis meis. Et
prov. viii. Delicie mee
cum filiis hominum. Vigore gratie
illius subiectionis Christi
in morte pro nobis exalta
tionem meruit et proposition
eum pro se et suis vicariis
de quibus in capite hoc
dicitur. Epistola precipitur obe
dite prepositis vestris et
subiacete eis obedire
mei eis quo ad ea que
legis sunt. Nam licet
Jo. 4° cum samaritana tra
deret samaritanus in
cum stabularii legitur contulisse duos denarios testamentorum
secundum Ambro. et curam eius iniunxisse. Et dominus officii
pastoralis curam Petro iniunxit per ter verbum pasce oves meas
ab inquisit amas me. Ut secundum fine legis qui est dilectio pas
ceret oves dei in fide et moribus sanctis. Et hoc est quod orat
ecclesia pro papa in die Parasceves ut eo gubernante plebs
dei in fide augeatur. Hic dicit ecclesia divinis dyonisius capitulo 6.
et 10°. ecclesiastice ierarchie quod summus ierarcha in operationibus
sacris incedere debet secundum divinum motum lege expressatum
et non secundum suos irrationales motus. Hic et sacris confalio in
suo titulo legittime proficiatur: quantus et modus operandi
in sacris dei simbolis ac ritibus ecclesie. Continetur autem
in epistola cum subiectionis et obedientie vane plebis quo ad prepositos
prepositos per apostolum cum dicitur subdite. Ipsi enim pervigilant quasi
rationem reddituri pro animabus vestris. Ubi magno cum actionis te
ror pastoribus incutitur etiam. Cum enim ait Basilius ad

possit contradicere quam minime consentire
sicut nec ille notam alicuius reatus
incurrit qui contradicens penitus et reclamans
turificare ydolis cogitur violenter.
Dormientes autem et amentes si prius
quam amentiam incurrerent aut dor
mirent in contradictione persisterent quia in
eis intelligitur contradictionis propositum per
durare si fuerint sic immersi caracte
rem non susceperunt sacramenti. Secus
autem si prius cathecumini existi
tissent et habuissent propositum bapti
zandi. Unde tales in necessitatis articulo
consuevit ecclesia baptizare. Tunc ergo
caracterem sacramentalis imprimit ope
ratio cum obicem voluntatis contrarie non
invenit obsistentem. Debet enim eo
De his vero qui se ipsos baptizant.
Debitum etc. Sane intimasti quod
quidam iudeus in mortis articulo
constitutus cum inter iudeos tantum existeret
in aquam se ipsum immersit dicendo ego
baptizo me in nomine p. et f. et s. s.
etc. Respondemus quod cum inter baptizantem
et baptizatum debeat esse discretio si
cut ex verbis domini colligitur dicentis apostolis
baptizate omnes gentes in nomine patris
et f. et s. s. memoratus iudeus est denuo
ab alio babtizandus ut ostenda
tur quod alius est qui baptizatur
et alius qui baptizat. Ad quod de
signandum ipse Christus non a seipso sed a
Johanne voluit baptizari. Si vero
si talis continuo decessisset ad pa
triam protinus evolasset supernam propter
sacramenti fidem et si non propter fidei sac

ad Crisost. 3° et 6° libris de dignitate sacerdotali omnes e-
mant reddituri rationem de factis subditorum quin ymmo tremere habent
ante tribunal Christi etiam dei prepositi et pastores a quibus non solum
petitur redditio rationis villicationis prepositorum actuum sed etiam repositur
ratio omnium commissarum quod apte dixit apostolus tam reverentie et
obedientie impendendarum
prepositis scilicet pro vigilare
rationis reddende pro animabus
vestris hiis verbis ipsi enim
pro vigilant quasi rationem reddituri
pro animabus vestris. Pro dolor
dolor ipsis prepositis dormi
entibus in vinea domini neg
ligenter se habentibus ini
micus homo superseminavit
zizania Mt. 13. surrexe
runt in agro dominico vul
pecule demolientes vine
am domini Anthonii Cantica. Inbe
cessit et tumuit ... sup. eccl.
dei ne dum conciliare se
gregatum sed etiam per orbem
diffusum Simoniaci sine
gravioris ex ecclesia ...
fidelium illaqueantes etiam
subditos sacerdotum peccami
nibus annectantes publice
auditores missis indubitan
ter fornicarii peccare mor
taliter contra venerabilem
benedictissimi sancti patris
et distinguit succurrit mi
sericordie sauciati firmata
in ... dei laude ad

menti. In baptismo quippe illa spiri-
lis generatio celebratur de qua veritas ait
oportet nos nasci denuo quia nisi quis
renatus fuerit ex aqua et spiritu sancto
non intrabit in regnum celorum. Sicut
ergo in carnali generatione qua pro
les ex viro et femina nascitur. alius
est qui carnaliter gignit et alius
qui carnaliter gignitur. Sic et in sacra-
mentali generatione qua soboles ex aqua
et spiritu sancto nascitur alius debet esse
qui spiritualiter gignet et alius qui
spiritualiter gigneretur. Sane cum cor
pus exterius sive cum cor interius
baptizatur oportet ut utrobique
paternitas et filiatio valeat inveniri
in quibus baptizans et baptizatus
ad invicem referatur. Idem in

Non ut apponeres divisionem. Episcopo
A. i. postulasti utrum pueri sint
pro christianis habendi quos in articulo
mortis constitutos pro aque penu
riam et absentiam sacerdotis ali
quorum simplicitas in caput ac pec
tus ac inter scapulas pro baptis
mo saliue conspersione liniuit. Respondemus
quod cum in baptismo duo semper
videlicet verbum et elementum necessario re
quirantur iuxta quod de verbo veritas
ait. Euntes in mundum universum
baptizate omnes gentes in nomine patris
et filii et spiritus sancti. eademque dicat de elemento
nisi quis renatus fuerit ex aqua et
spiritu sancto non intrabit in regnum celorum. Dubi
tare non debes illos verum non habere

baptismum in quibus non solum utrum-
que sed eorum alterum est omissum. Idem.

Licet grecos diebus Innocentii generali-
bus nostris ad obedientiam sedis apostolice
revertentes fovere ac honorare ve
limus mores ac ritus eorum in quantum
cum domino possumus sustinendo in hiis
tamen deferre illis nec volumus nec
debemus que periculum generant animarum
et ecclesiastice derogant honestati. Postquam
enim grecorum ecclesia cum quibusdam
complicibus et fautoribus suis ab obe
dientia sedis apostolice se subtraxit intantum greci
ceperunt abhominari latinos quod inter
alia que in derogationem eorum impie com
mittebantur si quando sacerdotes
latini super eorum celebrassent
altaria non prius sacrificabant
in ipsis quam ea tamquam per hoc inquina
ta lavissent baptizatos et a lati
nis ipsi greci rebaptizare ausu
temerario presumebant et adhuc
sicut accepimus quidam hoc agere
non verentur. Volentes igitur tantum
scandalum ab ecclesia dei amovere
sacro suadente concilio districte pre
cipimus ut talia de cetero non presu
mant conformantes se tamquam fi
lii obedientie sacrosancte Romane ecclesie matri
sue ut sit unum ovile et unus pas
tor. Si quis autem tale quid pre
sumpserit excommunicationis mucrone per
cussus ab omni officio et beneficio ec
clesiastico deponatur. Ex concil.
apud Compend. De presbytero non baptizato. R.

hominibus ait Susanna. Mundus ad 3m dif-
fert actio ministerialis pontificis ab actione mi-
nisteriali sanguinis Christi que magis actio ministeria-
lis sanguinis salutis virtute dicitur in singulis
actionibus ierarchicis sive ecclesiasticis. Quod deus
ipse fecit ...
nos equales
angelis dei
non solum suppo-
fecit verbis
ut videretur
sed etiam fidei suc-
cessit meliorem
actionem non quod
liber prima
vel angelo
...
filium ut quod
via prevenit
et esse nos
ad ipsum me-
talem immor-
talitate et
in angelis
equalitate
...
quod tamen non curavit egrotum ideo cum omnibus
sed aspersus sanguinis medici valuit ad me-
dicamentum egroti venit ut visitaret omnis
est ut sanaret. Ideo sanguis apostolum attestante ad
testamenti novi mediatorem Christum. Et sanguis
aspersionis melius loquentem quam abel videtur ne
cessitas loquentes Hebreorum 12. Emundamur
quod est de Christi sanguine melius loquitur quam lo-
quitur sanguis abel quia iste vindictam ille vir-
dictum iste salutem ille dampnationem clamat. Iste
etiam persecutoribus vitam et indulgentiam implo-
rat Domino dicente Pater ignosce eis quia
nesciunt quid faciunt. Vel et ideo in cenaculo
nunc ne actio sui sanguinis ministerialis cessa-
ret sed potius multiplicaret benedixit

ulterando mordentes quos evidentius et exstirpare as-
tanus pastorum multi de ministrarum nequaquam esset sufficiet
vinea in annis prelatorum tot essent pretiosus magis quod
sunt rapaces et avaritie exactores ... subditi sub
iecta plebs catholicorum a suis prelatis plus dilatione ditaret
fidei et morum ... quam marsupia iniquitatis mamona
et subiecta plebs gaudium ad gaudium et letitia ecclesiarum
rectoribus ut cum gaudio pervigilaret super grege commisso
non gementes quod teste apostolo vobis etiam filiis non expedit
in anima le gaudium domini ingressum. Quod si prelati etiam proditi
sunt vite exempli eorum doctrina sana et salutaris quod tua est unde
... xxiii. facite quod dicunt facere nolite facere. Dicitur tales
super cathedram moysi ... et contra eadem peruerse
fuerint doctrine et erronee nequaquam obediendum est eis
in eorum doctrinationibus magis enim oportet obedire deo quam

sanguinem ut sicut agricole terre cooperantur benedictioni seminum ita et isti sacerdotes cooperentur in divinis benedictionibus et actioni ministeriali sanguinis Christi. Ideo tanta donorum dei munificentia inflammare nos debet merito ad virtutum studia. Ex quo verbum et virtus i. cor. i. Christus factus est sapientia nobis a deo et iusticia et sanctificatio et redemptio. Sapientia illuminans ad veritatem, iusticia per quam visitans nos bona operando, sanctificatio quia in baptismo emundat nos et redemptio pro nobis patiendo. Et hoc totum ad ipsum finem factum est ut nullus glorietur nisi domino deo quemadmodum scriptum est in Ieremia: qui gloriatur in domino glorietur, sed sciat et noscat me quia ego dominus, ut quotiens mens humana se unitur in Christo Ihesu sua indiget refectione, quemadmodum ad se nos vocavit dicens Christus: Venite ad me omnes qui laboratis et onerati estis et ego vos reficiam. Sit ergo ex serie collationis huius: Dominus deus in suis actionibus duplicem respexit finem, scilicet se dei patris et ecclesiam suam sponsam. Et deinde illi fines comparati sunt admirationi in fecunditate actionum ierarchiarum triformis existentie. Deinde in diviso themate quadruplex aptus est effectus dei in sua ecclesia, quorum primus est exhaurire ab ecclesia inquinamenta et inquietamina vana, et hoc morte Christi significata. Secundus nutrire et fovere eandem celesti doctrina et alimonia, et hoc Christi pastura. Tertius restaurare pro Dimissa memorabitur firma et hoc

ex mortui sanguine et aqua missa abolenda. Quartus confirmare eius meritis modum operum filiamenta et hoc in virginum ablatione unum in corpore Christi mistico ex ecclesie membris et Christo capite fit una persona mistica, quod et Christus in ea etiam accepit dei dona. Dona enim accepit in hominibus deo gratias patris qui secundum apostolum ephe. iii. potens est omnia facere superhabundanter quam petimus aut intelligimus secundum virtutem que operatur in nobis ipsi gloria in ecclesia et in Christo Ihesu omnes generationes seculi seculorum. Amen.

Collatio de epiphania domini facta per magistrum Iohannem Wenck Anno domini M. cccc. xxxvi. ad universitatem Heydelbergensem.

Ex talentis domini iure debitis nobis multipharie impertitis mens humana singulis a sua benivolentia ad reportandum lucrum non in merito exitatur. Quid valet similitudo eius domino invenire compendium. Sed quid veneralis presbiter magister et domini impensa valebit similiter. Sed congrua devotione non sterneat si legittimo non fruatur cultu. Hic reverendi estimavi ad officium presentis solempnitatis epiphanie domini quod et sancti patres officium appellaverunt eo quod congruos vane professionis edoceret actus eius significati officii caput est: Ecce advenit dominator dominus ex diversis prophetarum oraculis conflatum et specialiter ysa. 3° capitulo et malachie 3° et daniel vii. Nec etiam sancta ex verborum propheticorum alternatione aut vana positione insipientis, sed potius sapientie arguitur cum ipsa sit domus dei unica columpna et firmamentum veritatis prima ad thi. iii. capitulo in se habens inhabitantem spiritum sanctum quo imbuitur. De eius sapientia scriptum est sapientie vii. Ex omnium enim artifex eius artificium per maxime relucet in ecclesia congregatione scilicet fidelium in universo orbe hodie personante: Ecce advenit dominator dominus. Duorum

Siquis presbiter ordinatus deprehendit se non esse baptizatum baptizetur et iterum ordinetur. Innocentius iii. episcopo cremonensi. Apostolicam sedem consulere decrevisti et cetera. Infra: Verum inquisitioni tue respondemus presbiterum quem sine unda baptismatis extremum diem clausisse significasti, quia in sancte matris ecclesie fide et Christi nominis confessione perseveravit, ab originali peccato solutum et celestis patrie gaudium esse adeptum asserimus incunctanter. Lege super viii. libro Augustini de civitate dei, ubi inter cetera legitur: baptismi invisibiliter ministratur quem non contemptus religionis sed terminus necessitatis excludit. Librum etiam beati Ambrosii de obitu Valentiniani idem asserentis revolue. Sopitis igitur questionibus doctorum patrum sententiam teneas et in ecclesia tua iuges preces hostiasque offerri iubeas pro presbitero memorato. Innocentius iii. Treverensi episcopo. Veniens ad apostolicam sedem presentium lator proposuit nobis et exposuit quod cum ad gradum sacerdocii ascendisset comperit tandem quod non fuit secundum formam evangelii baptizatus. Unde nos eum rite fecimus baptizari. Cumque super ordinibus fuisset diu eius disputatum quidam in eum declinaverunt sententiam ut cum baptismus sit fundamentum sacramentorum ante susceptionem baptismi non suscipiatur aliud sacramentum quoniam ubi fundamentum non est superedificari non potest. Porro ecclesie videri posset nam cum quis non solum per sacramentum fidei sed per fidem sacramenti efficiatur procul dubio membrum Christi et qui Christum habet per fidem et si baptismum non habet habet utique fundamentum preter quod aliud poni non potest quod est Christus Ihesus superedificare posse videtur sicut salutifera opera sic et quelibet ecclesiastica sacramenta. Cum illud non sit generaliter verum neque de novis neque de veteribus sacramentis quod baptismus sit fundamentum illorum quoniam et sacramentum coniugii et eucharistie a non baptizatis recipi potest. Preterea sacramentum ordinis non solum pontificalis sed sacerdotalis et leviticalis et exercitium sacerdocii sua precessit baptismum propter quod forsitan videntur quod ante baptismum hii ordines possent rite conferri maxime hiis qui baptizati credebantur quo non obstante apud competendum legem constitutum quod siquis in presbiterum ordinatus deprehenderit se non esse baptizatum baptizetur et iterum ordinetur. Nos circa latorem presentium in hoc dubitabili casu quod tutius est sequentes mandamus quatinus ipsum per singulos ordines usque ad sacerdocium promovere procures et permittas eum in sacerdocio ministrare quod non intelligitur iteratum.

verborum hec sit inductio domini p nabugodonosor preter
tam ydolatrum iudee pimens ysa. ii° ca° contra uniuersos
peccatores iudicium futurum. Hoc sanum cunctis dant consilium quies
cite ab homine cuius spus i naribus eius quia excelsus re
putatus e ipe hoc est dicere Cessate offendere xpm huma
nitate eius enim excelsa e
diuinitas quam si xpm offe
deritis i humanitate po
tens uos iudicabit dem
eius ad iudicium i maiesta
te que aduentum subseque
tia v° ysa. cansalit expss
sa luce clarius exprimit
Cum subiungit Ecce ei
dominator dominus v°
eius causa dicit Cuius do
minatoris dominus do
mini Daniel propheta do
minium p amplius ma
nifestas daniel vii° c°
Aspiciens p°. phenuntia
tem diuinarum psonarum
patris sz et filii et spus
sancti Dic ait antiquus
dierum sedit et fluuius ig
neus rapidus qui egredie
bat a facie eius dom
pres i diuinus antiquum
seu detustum cuius antiquitas
aliud non e nisi eius
eternitas cuius et pessio eius
est immutabilitas
Fluuius autem ille qui a fa
cie patris egrediebatur
emanatio e psonarum i diuinis de sublimitate diuini
tatis patris fluuius autem igneus processio est spus sancti qui
ob plenitudinem amoris ignis appellatur Sz fluuius ra
pidus emanatio e filii a patre qui filius rapidus fluuius
dicitur i sua emanatione ob plenitudinem sue uirtutis
designanda Subsequenter daniel huic antiquo
dierum describit ministrare et assistere multitudinem potesta
tum angelicarum dicens Milia milium ministrabant ei quam
multitudinem nec propheta dauid ignorabat cum dice
bat Currus dei decem milibus multiplex milia letantium do
mini ps° lxvii°. Ulterius loquens daniel inquit Aspicie
bam in uisione noctis Et ecce i nubibus celi hoc e i sple
doribus celi stellarum quasi filius hominis ueniebat ad antiquum
dierum qui dedit ei potestatem eternam et regnum quod non
corrumpetur Et p° pulchre eternam exponendo cum dicit Et

q^r ambigitur ee fcm nec male de
sacrificio sentitur cum illud non religio
nis contempt^u sz articulus necessitatis
excludit et certe de illo qui natus de
xpianis parentibus inter xpianos
e fideliter conuersatus tam uiolenter p
sumitur q^r fuit baptizatus ut hec
psumptio p certitudine sit habenda do
nec euidentissimis forsitam argu
mentis contrarium pbaretur. *De custodia eu*
Innoc. iii. i conc. generali. *charistie*
Statuimus ut in cunctis *crisma*
ecclesiis crisma et euc*tis et ali*
haristia fideli custo*orum sa*
dia clauibus adhibitis conser*crorum*
uentur ne possit ad illa temere *p*-
raria manus extendi ad aliq
orribilia uel nepharia exercenda
Si uero is ad quem spectat custo
dia ea incaute reliquerit tribus
mensibus ab officio suspendatur
et si per eius incuriam aliquid ne
phandum inde contingerit grauiori sub
iaceat ultioni. Idem in eodem
Relinqui nolumus incorrectum
q^r quidam clerici ecclesias sic exponunt
suppellectilibus propriis et etiam alienis
ut potius domus laice quam de ba
silice uideantur non considerantes q^r
dominus non sinebat ut uas transfer
retur per templum. Sunt et alii
qui non solum ecclesias dimittunt incul
tas. uerum etiam uasa ministerii et uesti
menta ministrorum ac pallas alta
ris necnon et ipsa corporalia tam

et aduenit dnator dominus Subiungit et
regnum i manu eius et potestas et imperium
quia i p° dnatoris dominum p manum designatam
potestas est eterna Et imperium sine fine regi
nandi sz in sanctis sm iustitie psectorum Et
subdit con
sequenter da
niel dicens
Et in con
spectu eius
sz antiqui
dierum obtule
runt eum.
Uelud gratia
pieno oculo
obtulerunt
eum insignia pa
triarche i pie
figuratione pro
phete i pie
locutione si
i adimpleto
simeon et
Johes bap
tista i demo
stratione om
lazi Apli i
pdicatione di
uersis i testi
ficatione Co
fessores i ces
nima sacrifi
catione Uir
gines i me
tis et carnis castificatione Domesticii i elemo
sinarum largitione Et ipe dominator dominus
semetipsum p nobis obtulit i cruce Offert
et eum cotidie sancta eterna i altaris oblatione Et
uniuersorum fidelium caterua sincera deuotione ut
egregie p aplm dictum sit de hoc dominatore
domino p°. ad thi. iii°. manifeste magnum
e pietatis sacramentum quod manifestatum est
i carne iustificatum e° in spu apparuit ange
lis predicatum est gentibus creditum e in mu
do assumptum est in gloria Christus ihesus
sacramentum dicitur quia i deitate occultus et ma
nifeste magnum cuius magnitudinis non est finis
Et d°. sacramentum pietatis quia pro isti dit a su

inmunda relinquunt q^r interdum aliq
bus sunt horrori. Quia uero zelus nos
co. domus dei firmiter phibemus ne hu
supellectilia in ecclesiis admittantur
nisi pp hostiles incursus aut incen
dia repentina seu alias necessitates
urgentes ad eas oportet hic re
fugium sic tamen ut necessitate cessa
te res in loca pristina reportentur
Precipimus quoque ut oratoria uasa
corporalia et uestimenta predicta mu
da et nitida conseruentur. nimis enim
uidetur absurdum in sacris sordes
negligere que dedecerent etiam i pro
phanis. Alex. iii. *De reliquiis et*
Audiuimus q^r quidam *ueneratione sco*
inter uos diabolica *rum rubrica*
fraude decepti hominem quendam
in potatione et ebrietate occisum qui
sanctum more infidelium uenerantur
cum uix p talibus in ebrietate pemp
tis ecclesia pmittat orare. dicit enim
apls ebriosi regnum dei non possi
debunt. Illum ergo non psumatis de
cetero colere cum etiam si p eum mira
cula fierent non liceret uobis ipsum pro
sancto absque auctoritate ro. ec. uenerari. In
Cum ex eo q^d (Inoc. iii. i conc. generali.)
quidam sanctorum reliquias sic
uenales exponunt et eas passim
ostendunt xpiane religioni detrac
tum sit sepius ne in posterum detra
hatur psenti decreto statuimus
ut antique reliquie amodo extra
capsam nullatenus ostendantur.

ma dei pietate et etiam cum toto sancte religionis et vere cultrix. Manifestatum tamen in se invisibile. Ipsum etiam ostensum in operibus et virtutibus in carne creatis. Quoniam ipse Christus in sua nativitate consecravit uterum virginis virginitatem in vita sua decoravit humane conversationis honestatem in verbo ostendit gratie veritate et in miraculis probavit gratiam potentie. Hoc pietatis sacramentum manifestatum est in spiritu sancto conceptum et per spiritum in spiritu suo operatione iustificatum apparuit angelis qui ex eo perfecerunt quod hic factum est. Et misit pro domino suo corpus consecratione in altari assistunt qui veritatem mysterii in carne latentis agnoscentes sic assistentes laudes pagunt genu illi flectentes. Predicatum est gentibus ut ipsi scilicet Christo fierent corporales et eterne salutis capaces. Creditum est in mundo ut perfidia mundi venia erroris non posset etiam toti mundo incredulitatem vehementer compositum. Assumptum est in gloria scilicet pro nobis in hostia laud. Et de hac mortalitate super omnem creaturam exaltatumque in gloria patris. Ergo ecce advenit dominator dominus. Que fuerit verbi eius reverentiis [illegible] a principio posita et sic [illegible]. Et quam huius dominatoris domini mater est virgo maria [illegible] apud deum [illegible] ut ipsa

nec exponantur venales. Inventas autem de novo nemo publice venerari presumat nisi prius auctoritate Ro. pon. fuerint approbate. Prelati vero non permittant eos qui ad eorum ecclesias causa venerationis accedunt variis figmentis aut falsis documentis decipi sicut in pluribus locis occasione questus fieri consuevit. Innoc. iii. elias sancti petri magolon. **De observatione ieiuniorum.**

Ex parte vestra fuit quesitum. Et infra. Utrum si nativitatem domini vel assumptionem beate marie vel festivitatem alicuius apostolorum in secunda feria contigerit evenire die sabbati precedentis vigilia debeat ieiunari et utrum in vigilia sancti mathie apostoli sit ieiunium iniungendum. Ad quod videlicet respondemus quod die sabbati festivitates prelibatas secunde ferie precedentis et beati mathie apostoli vigilia debet ieiunari. Idem bacharen. archiepiscopo.

Consilium vestrum et infra. consul. t.t. respondemus quod omnium apostolorum vigilie sunt in observatione ieiunii celebrande preter vigilias apostolorum philippi et iacobi et beati iohannis evangeliste quia illorum festivitas infra sollempnitatem paschalem istius autem infra natale domini celebratur ieiunium etiam apud nos in adventu domini agitur. Secundo quoque vigilie quorum festivitates oportet secunda feria celebrari in precedenti sunt sabbato ieiunande de festivitate vero beati bartholomei apostoli de cuius celebratione dubietas oritur apud quosdam respondemus quod in hoc consuetudinem tue regionis observes et infra. Cum autem quesieris quod sit illis penitentia iniungenda qui diebus quadragesimalibus tempore quo tante famis media ingruebat quod magna pars populi propter inopiam annone pereret carnes comedere sunt coacti respondemus quod in tali articulo illos non credimus puniendos preces tamen domino pro illis et tu pro illis effundas ne ipsis aliquatenus imputentur quia bonarum mentium est ibi timere culpam ubi culpa minime reperitur. Item de illis qui propter debilitatem in sabbato carnes sumunt quod in partibus tuis fieri nullatenus consuevit cum hoc ab aliis moleste feratur et oriatur inde illis occasio detrahendi respondemus quod super hoc consuetudinem tue religionis facias observari sic tamen quod debilibus et infirmis propter hoc periculum non emergat. Preterea de illis qui in quadragesima vel aliis ieiuniis sollempnibus infirmantur et petunt sibi esum carnium indulgeri respondemus quod cum non subiaceat legi necessitas desiderium infirmorum cum urgens necessitas exigit supportare potes et debes ut maius in eis periculum evitetur.

Ex. Hon. iii. pragen. episcopo. Explicari per sedem ap. postulasti

sit mundi auxiliatrix cum peccatoribus mente pia. Que gratie plena. Tres tamen suscipiat fidelium vota. Primum ut deus amet virtutibus intimius. Secundum ut sanis agnoscat clarius. Tertium ut operibus primitur integrius. Primum respiciat deum sub ratione clementie et benignitatis. Secundum respiciat ipsum sub ratione sapientie et veritatis. Tertium respiciat ipsum sub ratione efficacis potentie et operis. Primum attribuitur spiritui sancto. Secundum filio. Tertium patri sublimissimo. Hec vota fidelium in [illegible] satis exprimuntur. Quoniam cum dicitur ecce quod est demonstrationis adverbium devotionis evidens fidei certitudo omnem erroris nebulam expelles. Cum subiungitur advenit enim nobis declaratur caritatis plenitudo nectens fidelium affectus et cum postremo concluditur dominator dominus potens dextera tua spei fortitudo iniquitates dissipans et insolentias compescens. De primo scriptum est luce ii° videruntque oculi mei salutare tuum. Et ysa. lii° oculo ad oculum videbunt cum converterit dominus syon. Est ergo sensus. Ecce hoc est in evidenti et omni certo certius ad oculum demonstratum quod advenit dominator dominus. De 2° Jo. baptista placens Christum ostendens super ipsum et omnes prophetas ait Johes i°. De plenitudine eius accepimus omnes gratiam pro gratia. Et osee xi. scriptum est in funiculis adam traham eos in vinculis caritatis. De 3° scriptum est malachie 3° Statim veniet ad templum sanctum suum dominator quem vos queritis et ad ro. xv. Deus autem spei repleat nos omni gaudio et pace in credendo ut habundetis in spe et virtute spiritus sancti. Cum ergo ecce fabricantur fidei spei et caritatis. Bone namque sunt fidelium intentiones si fuerint fide directe spe erecte et caritate in finem producte. Hinc etiam inducere [illegible] sibi suis recte vite motum et sensum sollertem huius mundi. Ecce advenit dominator dominus. Tempus nostre [illegible] festivitatis instituit unde et influere valeret motum sue con

BLB BADISCHE LANDESBIBLIOTHEK

Baden-Württemberg

consolatoris nec non sensus sane instructionis. Tertio commemoratur sancte consolationis instinctus quia advenit dominator dominus, qua consolando premittens. Quarto sensus sane instructionis ostenditur in dominatore domini actione. Cuius omnis actio nostra instructio. Cum dicitur Ecce advenit. Primum attende loquens prius ad corporalem modum et

beatus conscripsit duos. Est unde in humilitate Christi sublimitas dei cum patre maiestate.

Quartum dixi quod in verbis thematis aperte eminet caritatis plenitudo in dei fidelium actionibus in verbo advenit. Caritate enim quis

Ait ut sapiens architectus fundamentum posui unusquisque videat quomodo superedificet. In superedificando igitur propositum suppositum fundamentum dicebam primo quod in verbis thematis tangitur eius fidei certitudo omnem errorem nebulam depellens in adverbio ecce. Surge igitur illuminare Iherusalem Ysa. lx. Et in primis festivitatis episcopali officio. Exemplum enim in homine in primis vita in tendere per fidem ad spem beatitudinis. Ego Iherusalem hominem fidelis anima surge illuminare et subiungitur. Quia venit lumen tuum gloria scilicet dominum super te

et c. i. semper quod illi qui nec voto nec regulari observantia sunt astricti in sexta feria si festum nativitatis dominice die ipso venire contigerit carnibus propter festi excellentiam uti possunt secundum consuetudinem ecclesie generalis. nec tamen hii reprehendendi sunt qui ob devotionem voluerint abstinere. Innocentius iii. armacano episcopo.

Natus et c. i. De purificatione post partum. Extra.

Licet secundum legem mosaycam certi dies determinati fuissent quibus mulieres post partum a templi cessarent ingressu quia tamen lex per moysen data est, gratia et veritas per ihesum christum facta est. inquisitioni tue taliter respondemus quod postquam umbra legis evanuit et illuxit veritas evangelii, si mulieres post prolem emissam actiure gratias ecclesiam intrare voluerint nulla pro inde peccati mole gravantur nec ecclesiarum est eis aditus denegandus ne pena illis cum culpa videatur. Si tamen ex veneratione voluerint aliquamdiu abstinere devotionem earum non credimus improbandam. Extra. co.

Quicumque ecclesiasticum beneficium vel magistratum habent omnino adiungere ad tecta ecclesie construenda vel ipsas ecclesias emendandas. Extra. con. lat.

Cum dicat apostolus et c. i. constituimus ut ubicumque tot simul leprosi sub communi vita fuerint congregati quod ecclesiam cum cimiterio sibi construere

et proprio valeant gaudere presbitero sine contradictione aliqua permittantur habere. Caveant tamen ut iniuriosi veteribus ecclesiis de iure parrochiali nequaquam existant. quod enim eis ex pietate conceditur ad aliorum iniuriam nolumus redundare. Statuimus etiam ut de ortis et nutrimentis animalium suorum decimas tribuere non cogantur. Alexander iii.

Ad audientiam eboracensis archiepiscopo.

Ad audientiam nostram noveris pervenisse quod villa que dicitur hi. tantum prohibetur ab ecclesia parrochiali distare ut tempore yemali cum pluvie inundant non possint parrochiani sine magna difficultate ipsam adire. unde non valent congruo tempore ecclesiasticis officiis interesse. Quia igitur dicta ecclesia ita dicitur redditibus habundare quod preter illius ville proventus minister convenienter illius valeat sustentari. mandamus quatenus si res ita se habet ecclesiam ibi edifices et in ea sacerdotem sub appellatione obtentu ad presentationem rectoris ecclesie maioris cum canonico fundatoris assensu instituas ad sustentationem suam eiusdem ville obventiones ecclesiasticas percepturum provideas tamen ut competens in ea honor pro facultate loci ecclesie matrici et servetur quod quidem fieri posse videtur cum eiusdem ville dominus viginti agros terre frugifere velit ad usus sacerdotis conferre divo persona matricis ecclesie vir

allicit et trahit ad similem... [illegible] ... Confessio. Amor meus pondus meum eo feror quocumque feror. Et poeta ait: Trahit sua quemque voluptas. Et Ro. v. Ubi abundavit maior caritas ibi advenit dominator domini. Io. iii. Sic Deus dilexit mundum ut unigenitum suum daret. Deus namque pater unigenitum suum dedit nobis. De quibus

De ecclesiis edificandis reparandis vel de novo construendis et c.

orta est dominator dominus scilicet Christus Ihesus qui positus est in ruinam et fidelium qua erat tenebris operuit terra et caligo populos sed in resurrectionem a lapsu quia super te orietur dominus et gloria eius in te videbitur et ambulabunt gentes et reges in splendore ortus tui. Ecce quod magi reges erant. Unde dicit glosa ordinaria super psalmo xviii. Celi enarrant gloriam dei quod ad literam celi gloriam dei enarraverunt cum miserunt novam stellam que magos duxit ad presepe. De qua etiam stella Balaam vaticinatus est ad populum israel numeri xxiiii. Orietur stella ex Iacob. Hec stella visa in oriente adduxit tres reges ad presepe domini dominatoris ut clare edocet hodierna evangelica hystoria Mathei ii. capitulo conscripta. Intuenda igitur est sic Christi humanitas ut non ignoretur in humanitate lates divinitas. latuit enim in presepio qui et sydera regit. Unde et intentio et principale propositum librorum quos

carne velut rex humilis suscipiet suscipere Zacharie ix. Exulta satis filia Syon iubila filia Iherusalem. Ecce rex tuus venit tibi iustus et salvator ipse pauper. Et ascendens super asinam et super pullum filium asine. Et misericordiam dedit ei gentibus in salute ysa. xxx. Populus Syon Ecce dominus veniet ad salvandas gentes. Dedit eum in fidelis in lucem unde Zacharie iii. Ecce ego adduco servum meum orientem oriens fons est luminis. Et postea ix. capitulo. ait Tu quoque in sanguine testamenti tui emisisti vinctos tuos de lacu quo non est aqua. Dedit eum etiam super hoc est electis in regno celesti in laude et

exultacionem ps° cm° xv [104]. Memento mei domine
in beneplacito populi tui visita nos in salutari tu
o ad videndum in bonitate electorum tuorum Ad le
tandum in leticia gentis tue et laudetis cum he
reditate tua

Ecce ergo domina
tor dominus adveniet
vides quo ad
primam dominica
adventus gentibus
Quo ad secun
dam inferis
quo ad 3am Et
electis dei quo
ad quartam In si
gulis tamen horum
adventibus multa
mistice operatus
est dominator do
minus quibus
sacra scriptura
studiose inve
lat in toto suo
decursu ad
inflammacionem
cordium Dicere
ba 3° et ultimo
ut in verbis
thematis de
muatur potestas
spei fortitudo
iniquitatis dis
suspens et insolencias compesces Cum concluditur
in themate dominator dominus Constituit enim sus
hic in spe possidente beatitudinis Cum eandem
in hac lacrimarum valle in pugnationibus multis ad
quas vincendas opus est advenisse dominato
rem dominum pro nobis pacientissime in cruce immola
tum secundum quod petiit ysayas eundem in spe agni im
molandi ysa. xvi. Emitte agnum dominato
rem terre de petra deserti ad montem filie syon.
Et pulchre dicitur Emitte agnum dominatorem
terre ut in agno legatur christus immolatus et in domina
tore terre non obstante immolacione mortis ostendatur
excelsius in potestate dominandi sicut enim univer(si)

ydoneum presbiterare distulit vel op
tata noluit impedire tu nichilo
minus facias illud opus ad perfeccionem
deduci et virum bonum cessante
appellacionis diffugio institue non omit
tas. Idem lexoviensi episcopo.
De hiis qui parochiales ecclesias
habent diximus sentendum quod ad
reparacionem et instructionem ecclesiarum
cogi debent cum opus fuerit de bo
nis que sunt ipsius ecclesie si eis
super fuerit offerre ut eorum exemplo
ceteri invitentur. Urbanus iii.
Ad audienciam nostram pervenit quod
tu in ecclesiam de qua in episcopum vo
catus fuisti regulares canoni
cos desideras ordinare. sane siqui
dem est quod hoc devocionis tue auctoritate
apostolica indulgemus si tibi episcopus dyoce
sanus consenserit in hac parte. verum
si dicti seculares mea adhuc super
esse noscuntur volumus eis dum
vixerint ibi vel alibi provideri
Licet autem nobis instancius sup
plicaveris ut ecclesie predicte confirmacio
nis privilegium faceremus tibi non
possumus de iure deferre cum nul
licandiota adhuc ibidem existat
quibus privilegium concedatur. Celestinus
Ut nos dixit et cetera. Lucius iii.
Vetera te occasionem iuramenti quod
de rebus ecclesie non alienandis te
asseris prestitisse. in locis tuis episcopa
tus inquibus habitantes oratori
is egere videntur ne per textuno

nam ecclesiarum omissa tibi ecclesia desti
tui videatur ecclesias formidas
erigere et cetera. ad. quod illi iuramenti occa
sione nullatenus permittas quin
ipso diligenti super basilicarum insti
tucione studeas salubriter providere.
Ex synodo iohannis pape de immunitate
in domibus ecclesiarum de ecclesiis et
neque missus neque mittentur et
comes vel iudex publicus ad eas
vel minister qui pro pertinen
consuetudine placitum vel ceteris et cetera.
hospicium vendicet. sed in publicis
locis domos constituant in quibus
placitum teneant et hospitentur
Gregorius agnello episcopo terracinensi.
Pervenit et cetera. et cetera. nullum penitus
vel ecclesie nomine aut alio modo
excusari a murorum vigiliis pati
atur sed omnes ad hoc generaliter compel
lantur. quatenus cunctis vigilantibus me
lius valeat civitatis custodia pro
curari. Ianuario defensori sardinie.
Iudicatum est et cetera. dignum est nobis quod
rustici ecclesie circa ei degentes in pri
vatorum possessionibus culturam exhi
beant quod experiencia tua si non per
mittat. Ex concilio lateranensi.
Non minus et cetera. in diversis mundi
partibus consules civitatum et recto
res. necnon et alii qui potestatem habe
re videntur tot onera frequenter impo
nunt ecclesiis ut deterioris condicionis factam
sub eis sacerdotium videatur quam sub pha
raone fuit qui legis divine noti

ratur est qui ex natura univer(si) ficatur Hic dominator dicitur qui
ex natura potestatis dominatur Tradunt autem philosophi quod omne quod est
tale per essenciam est causa eorum que sunt talia per participacionem Ita
pater dominator dominus christus ihesus omnium aliorum dominorum dominator
est et gubernator Hoc agnoscens propheta david ad eius
laudem angelos exhortatur
dicens ps° c° ii° Domi
nus in celo paravit sedem
suam Et regnum ipsius
omnibus dominabitur
Et sequitur domino be
nedicite omnes angeli
eius Ecce quod ad
venit dominator do
minus ihesus xpistus in
cuius humanitate aspicitur
imperii etiam maiesta
tis gubernandi omnia
universaliter omnipote
tissime superexcellen
ter et ineffabiliter
dominator dominus
non externa usurpacione
nec per defluctoria ap
pellacione sed insita sibi
virtute et bonitate
molita cuncta fovens
ac mitens reges et
disponens universa cunctis
sub se dominantibus
bonitate et virtute secundum mensuram participacionis et mi
nistrem raciones per ordines et gradus multiphariam dis
pensans sed modo ipsemet dominator dominus de se ex
pressit apostolis ultimo dicens Data est mihi omnis potes
tas in celo et in terra et in angelos scilicet et homines
Ideo et in ortu xpisti ex virgine ad hanc potestatem insinua
ndam cantabant angeli Gloria in altissimis deo ad
venerunt pastores videre gregem audita angelorum evan
gelizacione Venerunt magi ab oriente stella ducente ad
presepe dominatorem dominum puerum scilicet ihesum adorare
eum ut adimpleretur prophecia ysa. lx. Et in presenti festi
vitatis epistola Omnes de saba venient aurum et thus
deferentes Et laudem domino annunciantes Et in ewangelio
obtulerunt magi domino aurum thus et mirram in

auro ostendentes dominatorum dominum potentiam regalem sive imperialem. In thure eius sacerdotium. Et in mirra dominicam sepulturam. Ecce ergo advenit dominator dominus et regnum in manu eius potestas et imperium. Imperium ipsius non mixtum sed eternum. Cum et si cessabit angelorum et homi

ad nos venit ut nos in filios dei adoptaret secundum quod scriptum est ad galathas iiii. Ubi ait plenitudo temporis misit deus filium suum factum ex muliere factum sub lege ut eos qui sub lege erant redimeret ut adoptionem dei reciperemus

omnis principatus et dominatio. Dominatio tamen christi ihesu domini semper manebit infinita dicente angelo ad mariam luce primo et regni eius non erit finis. Et primo ad corinthios xv. Cum evacuaverit omnem principatum et potestatem et virtutem omnia tunc sibi subiecta erunt quam subiectionem admirans propheta david ait psalmo viii. Domine dominus noster quam admirabile est nomen tuum in universa terra. Et aliquibus interpositis. Omnia subiecisti sub pedibus eius. Unde et apocalipsis xix. Habet in vestimento suo et femore eius scriptum rex regum et dominus dominantium. Rex regum et dominus dominantium summitate qua ante omnia est omni

etiam non habebat ille quidem omnibus aliis servituti subactis sacerdotes et possessiones eorum in pristina libertate dimisit et de publico eis alimoniam ministravit. Isti non honera sua fere universa imponunt ecclesiis et tantis angariis eas affligunt ut eis quod ieremias deplorat competere videatur. Princeps provinciarum facta est sub tributo. Sane quidem fossata seu expeditiones seu alia que lex sibi arbitrentur agenda de bonis ecclesiarum et clericorum et pauperum Christi usibus deputatis volunt fere cuncta compleri iurisdictionem plane et auctoritatem in ita evacuant ut nichil potestatis eis in suis videatur hominibus remansisse. Quo circa sub anathematis districtione fieri de cetero talia prohibemus nisi episcopus et clerus tantam necessitatem vel utilitatem inspexerit ut absque ulla coactione ad relevandas communes utilitates vel necessitates ubi laicorum non suppetunt facultates subsidia per ecclesias existiment conferendas. Si autem consules aut alii de cetero ista commiserint et commoniti desistere noluerint tam ipsi quam fautores eorum excommunicationi se noverint subiacere nec communioni reddantur donec satisfactionem fecerint competentem. Lucius.

Cum ecclesia dei secundum evangelicam veritatem domus orationis esse debeat non spelunca latronum aut sangui

nis forum seculares iudices causas ubi de sanguinis effusione et corporali pena agitur in ecclesiis vel cimiteriis agitare sub anathematis interminatione prohibemus. Absurdum enim est et crudele ibi iudicium sanguinis exerceri ubi est tutela refugii constituta.

Innocentius iii. illustri regi conacie.

Inter alia et infra. Tuis quoque duximus statuta sacrorum canonum et traditiones legum civilium ita duximus distinguendum quod fugiens ad ecclesiam aut liber aut servus existit. Si liber quantumcumque gravia maleficia perpetravit non est violenter ab ecclesia extrahendus nec inde dampnari debet ad mortem vel ad penam. Sed rectores ecclesiarum sibi optinere debent membra et vitam. Super eo tamen quod inique fecit est alias legitime puniendus et hoc verum est nisi publicus latro fuerit vel nocturnus populator agrorum qui dum itinera frequentata vel publicas stratas obsidet agressionis insidiis ab ecclesia extrahi potest impunitatem non prestita secundum canonicas sanctiones. Si vero servus fuerit qui cum fugit ad ecclesiam postquam de impunitate sua dominum eius clericis iuramentum prestiterit ad servitium domini sui redire compelletur et invitus alioquin a domino poterit occupari. Idem in concilio generali.

Adversus consules et rectores civitatum et alios qui ecclesias et

Dicit ergo verum ad ipsum in beatitudine cupimus non usque pervenimus nos primarum secundum exemplo innocentie puerilis efficiemur parvuli. Prima sponsio est ad ysa. x. Virgo filius ecce sicut parvuli non intrabitis in regnum celorum. Et ecce advenit parvulus nobis natus ysa. ix. parvulus autem enim in humilitate veniens eius sublimem potestatem. Dominatorem

bus dans esse voluntate quod post eum non potest esse maior ad quem finalis relatio largitate qua omnibus influit omnium subsistendi ad hebreos primo. Portans omnia verbo virtutis sue et unifica suavitate mentium elevativa et purgativa ad dulcorem suavitatis percipiendi. Ad hebreos primo purgationem peccatorum faciens. Hiis quatuor supereminentiis dominator dominus regnat in ecclesia dominatione prevalida. Ista ne multitudo dominationum confusionem generaret aut divisionem et adversum se pugnaret orbis dominatore contraria. Unus est dominator dominus omnium moderator a quo omnia habent quod sunt sub quo moderantur quod pertinet et ad ipsum referuntur omne quod efficitur ut unitas maneat in omnibus et pax perseveret in regno tuta tirannis. Hic dominator dominus propterea

dominator dominio. Nam teste beato gregorio xxvi. moralium deum imitari desiderant qui fastigium potentie alienis meritis utilitatibus et non suis laudibus elati administrant. Talis regimus ministerium exstitit. Unde dicebat psalmo c.xxx. Domine non est exaltatum cor meum neque elati sunt oculi mei. Huius magistra credimus extitit humilitas cuius gremio. Homo namque inter homines factus vult tenere homini voluit. Hoc est conversationem ad virginem et similitudinem. Per deus inter nos factus est ut suo exemplo nostram conformaret conversationem in omni hoc quod agimus humiliter sensum nostrum deprimamus. Considerantes

ad nos venit

humilis advenit dominator dominus In cuius manu
potestas et imperium cuius imperium nos principes effici
et idem dominator dominus in secula benedictus Amen

¶ Collacio magistri Jo. Wenck Anno domini 1.4.23.

Resurrexi et adhuc sum tecum. Dignatur psalmo 138vo. Penitencie autem in conviviis spiritualis festivitatis dominice resurrectionis ¶ Mo: thodoro fidei divinitus promissa in eo sublimis hominis incertis in suum precedens predicti fidei patriarcha abraham inquit dei missa prima zelic in natiua ex terris suis querere ferit nacionis. In quibus et per visione domini me enim audire sermone gen. 14°. Ego sum merces tua magna nimis cum prius
fidei celeberrime celebre dignatus est fore medonna
salvator noster ihesus christus luce 19°. De iustificato
zatheo loquens et sue iustificacionis causam assignans
Cum diceret hodie facta et causa festivitatis pau
lo alius repetenda est Et si videatur excessus gra
tiose tamen eius indulgentibus Et si de hac festivitate
multa salus huic domui eo quod et ipse filius abra
he fidei sit Unde et gloriantibus de semine et pro
abrahe eorum fidem vivam desiderans ait Jo. 8°. Si
filii abrahe estis opera abrahe facite scilicet fidem
ad beatitudinem vivificare Abacuk 2° Ecce qui
incredulus est non erit anima eius recta in semetipso
Et Jo. 11°. Omnibus in se credentibus vitam promit
tit eternam Et actuum 15. scriptum est fide purificans
corda eorum Et quod ipse ihesus fatigatus ex itinere
et sitibundus ad puteum mulieris samaritane col

viros ecclesiasticos talliis seu col
lectis et exactionibus alius agra
uare nituntur volens immunita
ti ecclesiastice laterani consulere pro
suprascriptam hi sub anathematis
districtione prohibuit transgressores
et fautores eorum excommunicationi subiacere
precepit donec satisfactionem impen
derint competentem. vim si quando forte e
piscopus simul cum clericis tantam
necessitatem vel utilitatem perspexerit
ut absque ulla coactione ad rele
vandas utilitates et necessitates communes
ubi laicorum non suppetunt facultates
subsidia per ecclesias duxerint conferen
da predicti laici humiliter et devote
recipiant cum gratiarum actione propter in
prudenciam tamen quorundam ro.
pontifex prius consulatur cuius
interest communibus utilitatibus providere
Quia vero nec sic quorundam mali
cia quod dei ecclesiam conquievit adici
mus ut constituciones et sentencie que ab
eis vel de ipsorum mandato fue
rint promulgate inanes et irri
te habeantur nullo unquam tempore vali
ture ¶ Ceterum quia fraus et dolus
alicui patrocinari non debet nul
lus vano decipiatur errore ut
infra tempus regiminis sustineat
anathema quia post illud non sit ad
satisfactionem debitam compellendus
nam et ipsum qui satisfacere re
cusavit et successorem nisi satis
fecerit infra mensem manere decernim(us)

ecclesiastica censura conclusum donec
satisfecerit competenter cum succedat in
onere qui substituitur in honore.
Quia plerique prelati. Idem in eodem.
Quia plerique prelati aut procuracionem aut ali
quod subsidium impendant legato vel
alii plus extorquent a subditis
quam solvant et in eorum dampnis lucra
sectantes querunt predam potius
quam subsidium in subiectis id dece
tero fieri prohibemus. Quod siquis
forte presumpserit et sic extorta resti
tuat et tandem cogatur paupe
ribus elargiri superior autem cui fuerit
querela deposita si negligens fuerit
in huius execucione statuti canonice sub
iaceat ultioni. Greg. ix. astori
Accepimus in quadam divina missarum solempnia
celebrantes licet adhuc non
extitit consecrata nullo iure pri
vilegium immunitatis admittit quia
obsequiis divinis dicata nul
lius nulli est temerarius au
sibus prophananda. Idem tolet. et com
postellen. archiepiscopis.
Immunitatem ecclesiastica et c. In nulli
ipsi immunitatem suorum excessuum
pro defensione ecclesie optime sperantes
homicidia et mutilaciones me
brorum in ipsis ecclesiis vel in eorum cimi
teriis committere non verentur quia nisi
per ecclesiam ad quam confugiunt credentes
se defendi nullatenus fuarent
in missum et c. In eo in quo deliquid
puniri quis debeat et frustra

loquens ob tantum fidei munus fidem gradum ei ad gracias ait Jo.
4°. Si scires donum dei et quis est qui dicit tibi da mihi
forsitan petisses ab eo et dedisset tibi aquam vivam Quam di
vine anhelans foris in plateas ait Jo. 7°. Clamans vl
timo festivitatis die magno Si quis sitit veniat ad
me et bibat et subspecifi
cando fidem adiungit Qui
quis credit sicut dicit scrip
tura flumina de ventre eius
fluent aque vive Ex
quo inferunt beatus augustinus
et gregorius quod bibito liquore
fidei secundum sanctorum scripture
et cognicionis recte viuescit
mens et purgatur consciencia
Et quod longe hic mirabi
lius Bibitus liquor fidei
in credente in fonte incipit
statuere inque promissum salutis
Jo. 4°. Qui bibit ex
aqua quam ego dabo vo
bis fiet in eo fons Sed
aqua quam dabo ei fiet
in eo fons aque salientis
in vitam eternam ad quam
aquam bibendum afferre
eis vere intellectus sit lege
divina formatum quod et
ad gal. 4°. Ante christi ad
ventum ecclesia de gentibus
sterilis dicitur ab apostolo prius
propheta sine viro fuisse
scilicet vivum non habuisse.
Non secundum ieronimam vir amice deus liquor ille vive fidei recipi
at ocio et condignum exposcat exercicium Cum fons natus sit
non stare aut desistere sed iugiter manare Cum et dona dei
data sunt in usum et dispensaciones Mt. 24°. In parabola de tale
to tradito et luc. 19°. In parabola mna Domini gratia fidei ex
cercendo excrescit saluat ... Qui habenti dabitur quod attamen
beatus augustinus 2° libro doctrine christiane dicit benignus dei donis
crescentibus ea accumulat non tamen ut operantes non deficiat Et
et gaudeat de excrescente multiplici habundancia Hoc mo
tivo Dicit ibidem beatus augustinus se fuisse motum in compilacione
quatuor librorum doctrine christiane Quis est animo non est dubitandum
eciam magisterio prius sit edoctus Tantum fecerit in suis officiis
insistere donorum dei exerciciis quibus exuberantis pergit ad be
atitudinem Sic intelligitur quod verum est quod scriptum est proverbiorum 18°. Do
num hominis dilatat viam eius secundum actus Beatificatur in huius donorum
dei insudare exerciciis cum scriptum sit Mt. 5°. Beati pauperes spiritu

ubi beatus Gregorius Moral[ium] 20 non manifeste dixit beati humiles
spiritu quasi pauperes humiles sint Sed dixit beati pauperes humi
les spiritu ut insinuaret impulsum fidei ad dei auxilium anhelant
et inguit id postulatur Jacobi 1° Postulet in fide nichil hesitans
Pauper quoque spiritu est non quem premit huius mundi inopia Sed qui
divina anhelat suffragia
quoque spiritu quater differenciale
applicat paupertatis beatorum.
Hac paupertate gloriabatur
David ps. 39. Dicens ego
vero egenus sum et pauper
Paupertatis qualitate sub
ingens dicens adiuva Domine
talibus pauperibus redimatur
divina misericordia ysa.
ultimo ad quem respiciam
nisi ad pauperculum et contri
tum spiritu et trementem sermones
meos. Huiusmodi dei
suffragium aut xpi mis
teria eloquendo est per maxime
necessarium et optimum attestan
te hoc beato aug. 2° li.
Doctrine xane sic dicens
Cum de unaquaque re narranda
multa dici possent multa que
sint duo modi Ipsa homo
dictionis sit loquendis bone
mentis erit cogitacione id est Psal.
Math 10°. Dum steteritis ante
reges et presides nolite co
gitare quomodo aut quid lo
quamini non enim vos estis
qui loquimini sed spiritus patris qui loquitur in vobis Ex quo infert
beatus aug. ibidem spiritus dei loquitur in tradendis proequentibus
pro xpo a formacionibus in hiis qui tradunt discentibus xpm quod
nequaquam latuisse credit apostolum ad colo. 4°. Orantes
ut deus aperiat nobis ostium sermonis ad loquendum xpi miste
rium ad oracionem recurrens ut in anima in conversione ad deum
bibat et se inebriat eo quod postea effundat et eruc
tet Ergo via apostolica incedendo ut digne misterium do
minice resurreccionis eloqui valeamus parentemque virginem glo
riose ipsius angelicum Ave ref[eramus]. ¶ Resurrexi et
adhuc tecum sum Sunt super quadrupedes bestie inguine almonie
possitant servant memoria Et eundem canes dominis suis
sollicitus sunt excubias Multo magis homo ipse ad
dei ymaginem et similitudinem factus est donorum dei sui quibus
suffusum fuerit recordabitur ad usum et dispensacionem. Hic
sancto raphael tobiam docuit sacramentum dei abscondere
dicens tobie 12°. Benedicite deum celi et confitemini
ei quoniam fecit vobiscum suam misericordiam Unde et angeli philo
sophantur in cogitacionibus suis Cum ergo non dona
dei dominica in eo emulatur id est non erit abscondenda
sed usui applicanda congruimus cum laudibus efferenda
Quod etiam dominum docuisse patet ps. 14. et here
templa domini
Jeremias adue
nit Ecce dies
dominus dies veni
et Et dicetur
ultra Vivit do
minus qui
duxit popu
lum suum de e
gipto sed dicetur
vivit dominus
qui eduxit fi
lios israel de
terra aquilonis
et de universis
locis in quibus fu
am ubi pascha
le festum
veteri et simi
lem non abne
gat quem ungue
statuit cele
brandum exo.
12°. sed nova
festivitas di
mitte iam pre
fert. Et ip
ise teste ve
nerabili beda su
per io 10.12°. In
te die festum
pasche apud
iudeos nostre festivitates paschalis festis solempni
eris et celebrior Ideo Benedictus dominus deus
in donis suis et sanctus in omnibus operibus suis vo
lens sue resurreccionis festivitatem non abscondi sed
usui mancipari ab inferis resurgens superos in con
spectu dei patris affatur dicens Resurrexi et
adhuc tecum sum Hinc precor et fratres dilectissimi lec
tione et studio spiritualium scripturarum assueti qui exerci
tatos habetis sensus satis agnoscitis festivitatem
hanc paschalem dominice resurreccionis esse pecularem Cete
rarum festivitatum ut dicit beatus beatus aug. 9
nerarum sunt hec paschalis festivitas ne dum bone
rum verum et defunctorum In qua dominus ihesus
apud inferos destructa morte electos ibidem sua
luce illustratos resurgendo superis vivi ...
Ita apparet eximius prophetarum david festivitatis

legis auxilium invocet qui omit
tit in legem. 10. q. 2. publice nun
cis tales non debere immunitatis pri
vilegio gaudere quo faciunt se
indignos. Ex concilio maguntinensi.
Multa sunt negocia secula
ria de quibus pauca perstringamus
ad que pertinet omnis
carnalis concupiscencia. Ne clerici vel monachi secularibus negociis se intromittant. Rubrica.
Quicquid plus iusto appetit
homo turpe lucrum est munera iniu
sta accipere vel et dare pro aliquo
seculari questu precio aliquem
conducere contenciones vel lites vel rix
as amare. In placitis seculari
bus disputare excepta defensio
ne orphanorum aut viduarum con
ductores aut procuratores esse secu
larium rerum. Turpis ubi vel facti
esse iactatorem vel iocum scelerem
diligere aleas amare. Ornamentum
inconveniens proposito suo querere
In deliciis vivere velle. Gulam
et ebrietatem sequi pondera in
iusta vel mensuras habere commercium
cum iniustum exercere nec tamen iustum
negocium est contradicendum propter necessitates
diversas. Quia legimus sanctos a
postolos negociatos fuisse et in
regula beati benedicti prescriptum provi
deri per quorum manus negocia mo
nasterii procurentur. Canes et a
ves sequi ad venandum et omnibus
quibuslibet causis superfluis intercedere
talia et hiis similia ministris
altaris domini necnon et monachis
omnimodis interdicimus de quibus ait apostolus Ne
mo militans deo implicet se negoci
is secularibus. Ex ord. ix. lucen. epo.
Sacerdotibus et clericis tuis denuncies publice ne ministri laicorum
fiant nec in rebus eorum procuratores
existant quod si postmodum facere pre
sumpserint et occasione ipsius administ
racionis pro pecuniariam causam
deprehendantur in fraude indignum
est eis ab ecclesia subveniri per quos
constat in ecclesia scandalum generari. Alex.
Non magno o. l. iij. in concil. turon.
Opere antiqui hostis invidia
et i. Inde nimirum est quod dyabolus
in angelum lucis se more solito
transfigurans sub optentu lan
guencium fratrum consulendi corpo
ribus et ecclesiastica negocia fideliter
pertractandi regulares quos
dam ad legendas leges et con
fectiones fisicales ponderan
das de claustris suis educit.
Unde ne occasione sciencie spirituales
mundanis rursum actionibus involvantur. Statuimus ut nulli omni
no post votum religionis post
factam in aliquo loco religioso ad
fisicam professionem leges nec
mundanas legendas permittatur
exire. Si vero exierit et ad clau
strum suum infra duorum mensium

huius salutiferam induxit exultacio dicens ps. cxviij Hec e dies quam fecit dominus exultemus et letemur in ea Dies inquam qua lux sempiterna ab inferis abscondes in nostro comparatur emisso Dies lencie primas tristes et penale quadragesima et inchoans quadragesima gratis sione et gaudio sione Et ne ... apli exultacione 2o Cor. 6o Gratiam hanc domine ... invitatum recepi(?) amus ipsa exor nanda nobis erit operibus virtutum et bonorum operum usque ad cornu altaris hoc e usque ad virtutem sacr. domini corporis et sanguinis perpienda Cor in nostras viite(?) seu vivi fortitudine designat In cuius rei publicam attestacionem hodierna festiuitate plus varius et minimus offert Et sacr. ... gitat domino Et hanc quo festiuitate prudentes speciosis custodiamus operibus qui gracie fautores effunduntur [illegible] 20 Iam ambulemus in ea excusso collo. ... filia syon ysa. 2o Absolventes eam ... qua dei possidemus beneficio Cum ... actione cum ... mbilemus mente serena Resurrexi et ad huc tecum sum Nunc fuerunt verba veris prodigiis dominationibus ab exordio ... et taliter introducta

In quibus quidem verbis duo occurrunt memoranda primum immortalis vite ... suppeditans Anima resurrexi secundum communes gracie suffragium ad beatitudinem sublevans Anima et ad huc tecum sum In primo ostenditur signum virtutis et potestatis Anima resurrexi In 2o indi-

spacium non redierint sint exclusi a ti ad omnibus cuentent et si nulla si patrocinium prestare noluerint audiant. Reclusi autem inferioris et capitulo mensa et ceteris ultimi sunt existant et nisi forte eximia se aptetius sibi per abbates procuratoris admittant. Idem in concil. lat.

Sed nec procurationes villarum aut iudicationes et seculares seu aliquibus principibus secularibus viris ut iusticiarius eorum fiat clericus quisque extere presumat. Si quis autem adversus hoc venire temptaverit quia contra doctrinam apli dicentis nemo militans deo implicat se secularibus negociis secularis agit ab ecclesiastico fiat ministerio alienus pro eo quod officio clericali neglecto fluctibus seculi ut potestatibus placeat se immergit. Districtius autem decernimus puniendum sive religiosorum quisquam aliquid predictorum ausus fuit attemptare. Idem

Clericis in subdiaconatu et supra et in sacris ordinibus constitutis ex tollerando ... iudicium sanguinis agitare non licet. Unde prohibemus ne aut per se truncaciones membrorum faciant aut inducant interendas. Quos siquis tale fecerit honore privetur et loco. Iubemus et sub interminacione anathematis ne quis sacerdos officium habeat in ecclesiis aut sponsi secularis.

cui panditur salutis et gracie. Anima ad huc tecum sum De primo scriptum est Joh. xi. Ubi dicit salvator Ego sum res. et vita Quasi diceret ego auctoritative resurgo quia ego sum vita quod unicum signum est virtutis et potestatis datum expulsis de templo Jo. 2o Solvite templum hoc et in triduo excitabo illud Et quid potentie et de esse putatur Nam cum mortuus deputatus liber remansit ps. 87 Solus inter mortuos liber Tali libertate redemit populum suum de mortis imperio Osee 13o De manu mortis liberabo populum meum et subiungitur liberacionis medium Ero mors tua o mors De 2o scriptum est Jo. 18 missis ministris pontificum et phariseorum ad apprehendendum ihesum ait ihesus suis Vado ad eum qui me misit Et ubi ego sum vos non potestis venire Immo infinitas parta mortis dispensacione qua salute attulit generi humano sua humanitate erat reditus de gloriosa mortis dispensacione scriptum est sapie 18o Dum debellator ... morte sua omnia implet et usque ad celum attingebat stans in terra Dum ille debellator xpc ihesus gracia et salute omnia impleuit inter promissum Ego autem si exaltatus fuero a terra Omnia traham ad me ipsum et usque ad celum attingebat maiestate sua patri equalis et sua passione credentibus additum regni celestis reserans quo resurrexi et ad huc tecum sum Quarum duarum particularum thematis divisio ydonea est conveniens quia ... exponit et manifestat prima Cum secundum theophilum scripta sat. ubi consuevit et per quia vos ... ut sic sensus Resurrexi quia ad huc tecum sum quasi diceret ex divinitate qua sum cum patre resurrexi Cuius sunt etiam personarum non inconvenire intelligi potest in verbis thematis Expressa in 3o resurrexi persona filii in adverbio persona tecum persona spiritus sancti Et

Siquis autem contra hoc venire presumpserit et commonitus emendare noluerit excommunicationi subiaceat. Idem

Secundum instituta predecessorum nostrorum sub interminacione anathematis prohibemus ne monachi vel clerici causa lucri negocientur et ne monachi a clericis vel laicis suo nomine firmas habeant neque laici ad firmas ecclesias te-

Relatum est quod ... Idem eidem monachi de N. ... et alios exemplo corrumpunt ... eos ad observanciam regule ap. re. compellas vel si tibi restiterint ausu temerario eis eiectis fratres alterius ordinis sine post prescriptum monasterium in suo ordine reformari illud inducas ut labores ipsorum ... edant ... illi tandem rubore confusi ad suum ordinis observanciam revertantur. Innocencius ... epo esculanen.

Sicut accepimus te referente ... clericus in sacris ordinibus constitutis tabellionatus officium per beneficiorum subtractionem ap. postposita interdicas. Idem

Sentenciam sanguinis nullus clericus dictet aut proferat. Sed nec vindictam sanguinis exerceat aut ubi exerceatur intersit. Siquis autem occasione huius statuti ecclesiis vel ecclesiasticis personis aliquid presumpserit inferre dispendium per cen-

I hoc aggr(ess)o ad huc sit ad(verten)d(um) t(h)e(m)a sum(ptum) Q(uan)t(um) ad s(e)c(und)a(m) thematis I caput officij domi(ni)ce resurr(e)cc(i)o(n)is sunt co(n)stitu(t)a Et cu(m) de toc(ius) capitis sit s(ancti)s et me(m)bris p(er)fectius illustrent(ur) cohere(n)t or(nate) mores et fid(e) quod ut co(m)petenter fiat xpi resurrectio I du(plici)a facie erit aspicienda Est

uaq(ue) xpi resurrecc(i)o in se ter q(uo)d s(eu) factu(m) quoddam Est et fac(tu)m sine sig(n)a hoc est signum facte rei Et sic hystorice xpi surg(ere) e factu(m) quodda(m) apolog(i)ce ad I nobis f(acien)t fatien(dum) alleg(o)rice quod xpus I ecc(lesi)a fecerit militante Et analo(gi)ce quid ip(s)e ad(huc) factu(rus) sit in beati(tudi)ne sive I ecclesia triumpha(n)te p(ro) nobis Quo ad p(ri)mu(m) xpi surg(ere) ad lit(tera)m e hystorice I actu vite immortalis I quo xpi du(pli)c(ite)r occurrit p(r)iuilegiu(m) p(ri)m(u)m quia sic resurrexit q(uo)d amplius no(n) resuscitabit(ur) ad ro(manos) 6 xpus resurge(n)s ex mortuis iam no(n) morit(ur) mors illi ul(tra) no(n) dominabit(ur) p(ri)m(u)m q(uia) s(e)c(un)d(u)m leonis suscitat(ur) se ip(su)m ut ha(bet)ur ewan(geli)o hystoria aliq(u)a 16 narrans eu(m) ante lapidis de monumento reuolu(ti)o(n)e(m) resurrexisse Tropo

et co(m)pescatur ne quisq(ua)m litteras clericus dictet aut scribat p(ro) uindicta sanguinis destinandas. Unde in curiis principu(m) hec sollicitudo no(n) clericis s(ed) laicis co(m)mittatur. Nullus quoq(ue) clericus ruptariis ul(l) balistariis aut h(uius)m(od)i uiris sanguinis p(re)ponatur nec ullam cyrurgie artem subdyacon(us) dyaconus aut sacerdos exerceat q(ue) ad ustione(m) ul(l) incisionem inducit. Nec quisq(ua)m purgacio(n)i aq(ue) feruentis ul(l) frigide seu ferri candentis ritu(m) cuiuslib(et) b(e)n(e)dictionis aut co(n)secracionis impendat saluis nichilomin(us) p(ro)hibicio(n)ib(us) de monomachiis siue duellis antea p(ro)mulgatis. Hon(orius) iij.

Sup(er) specula et i(nfra) q(ui) religiosas p(er)sonas exeuntes ad audie(n)dum leges ul(l) phisica(m) a p(re)n(omi)nati statuti i(n) g(e)n(er)al(i) turon(ensi) ut nisi i(n)fra duor(um) mensiu(m) spaciu(m) ad claustrum redierint sicut excom(m)unicati ab o(mn)ib(us) euitent(ur) et in nulla ca(u)si patrocinium p(re)stare uoluerint au(d)diantur. Reuersi aut(em) i(n) choro mensa capitulo et ceteris ultimi fr(atru)m existant et nisi forte ex m(isericordi)a se(dis) ap(osto)lice totius sp(e)m p(ro)mocionis amitterent. Verum q(ui)a no(n) nulli ex talib(us) p(ro)p(ter) quorundam opiniones diuersas excusacionis aliq(ua)s assumebant. Nos uolentes ut de cetero ip(s)o f(act)o s(e)n(tent)iam excom(municationis)

incurrant dis(tricte) p(re)cip(i)mus q(uod) ta(m) a dyocesanis et capitulis ipsor(um) qua(m) a ceteris ep(iscop)is in quor(um) dyocesibus i(n) hi(s) student tales excom(m)unicati et p(ro) d(i)c(t)is penis obnoxij publice nu(n)cientur.

Quia uero theologie studiu(m) cupim(us) ampliari ut dilatato tentorij loco funiculos suos longiores faciat ut sit fides catholica circu(m)cincta muro inexpugnabili bellator(um) quib(us) resiste(re) ualeat ascendentib(us) ex adu(er)so. Ad archidyaconos decanos plebanos p(re)positos cantores et alios clericos p(er)sonat(us) h(abe)ntes necno(n) p(res)b(ite)ros nisi ab hiis infra p(re)scriptu(m) spaciu(m) destiterint hoc extendi uolum(us) et appellac(i)o(n)e p(ost)p(osi)ta firmit(er) obseruari. De sponsalib(us) et matrimonio. Rubrica. Incipit liber quartus.

Ex concil(io) tribur(iensi).

De francia quidam nobilem mulierem de saxonia lege saxon(um) duxit uxore(m) u(eru)m quia non isdem utuntur legib(us) saxones et francigene causatus e(st) q(uod) eam no(n) sua i(d est) no(n) francor(um) lege desp(onsaverat)

sur(r)exit manducemus feliciter quo ad xpm Q(uo)d nobis concedere dignet(ur) x(ristus) v(er)us panis I secula benedictus Amen etc.

Collacio mag(ist)ri Jo(hannis) Wenck de s(an)c(t)o benedicto Copilata Anno 1430.

U[...] In festo Religiosi is(ti) nomine benedicte trinitatis congregati sint die hodierna p(ro) ordinis n(ost)ri et no(m)i(n)e benedicti p(ro)hemis (?) sue salutiala ad eum q(uan)do g(rat)ia erit no(bi)s Quod est nobis hic originat(ur) a(nn)o xix et s(ecundu)m festiuitatis euangel(ium) quod thema nre (?) mi(hi) (...) nra cognoscendi (...) ad p(ri)mu(m) dum assumendum

logice quo ad nos xpi resurrectio in nobis fo(rmare) mores iusticie I t(em)pla officij nostris Si consurrexisti cu(m) xpo que sursum sunt sapite ubi xpus I dext(er)a dei patris Et ad conc(lusi)o(ne)m q(uo)d ih(esu)s xpus resurrexit p(ro)p(ter) iustificacione(m) n(ost)ra(m) Allegorice I ecc(lesi)a militante pascha n(ost)r(u)m i(m)molatu(s) e(st) xpc ex eo hodierna festiuit(a)s p(ri)mo cor(inthios) 4 Epulem(ur) itaq(ue) I azimis sinceritatis et ueritatis Epulem(ur) m(aior)is moral(ite)r I sinceritate piar(um) affectionu(m) et ueritate fidei exuentibus se motis omnibus Anagogice luc(e) 22 sal(vator) I passione sua d(icens) se disposituru(m) I regno mensa I qua beati pati pane qui xpus est manducant Ergo k(arissi)mi quo ad p(ri)mu(m) tendamus ad uitam immortale(m) ad qua(m) xpus hodie resurrexit I n(ost)ra carne Ut mortificatis uicijs et iniquitatib(us) iustitia(m) op(er)em(ur) et ad uirtutes transeamus quo ad 2m Et quo ad 3m q(uo)d eukaristie sincera mente capiamus Ut postremo uiatico p(er)cep(t)o I beatitudine eterna Hodiernu(m) pane(m) qui a mortuis re

eo q(uod) ditionib(us) q(ua)lib(us) contexend(um) est Eug(ene) thematis inductio tri(for)mis s(e)c(un)d(u)m uerbor(um) eius triu(m) intrate sequit(ur) I hac sol(a) questio dm I u(ita) h(ac) erumnosa tot miserijs et calamitatib(us) subiecta tot afflictionib(us) et tribulacionib(us) q(ui)m(agis) ad solidius plandibilius (?) ue laborantiu(m) conatu(m) sanare ualeat p(er)fecte q(uia) apud ip(su)m desiderio salutis et(er)ne q(ue) et laborantib(us) I uinea domini p(ro)missa est figuratiue sub denario diurno a(ut) (...) q(uia) in q(uo) s(e)c(un)d(u)m salus et(er)na sola anime capacitate(m) lumine adimplebit q(uo)d ad(huc) dixit dauid p(ro)ph(et)a sacietabor cu(m) apparuerit gloria tua ps 16 Et b(eatus) Aug(ustinus) In l(ibr)o p(ri)mo In confessio(n)e ad deum inquietabit(ur) n(ost)r(u)m ad hanc gl(ori)a(m) sal(vator) exhortatiue Insup(er) et in sinu(m) ap(er)iens uissit adolescentem

possessionis Vendere diuicie gubernacionis sarcinam deponere
commendando virtuose laudabitur cum sequeretur Et
ne ab hac salute exclusus esset inopum visitorijs
diuinis tamen exalto petrus orbis suscipientes
gubernacula difficultatem regni celestis attendentes
anxius inquirit
Quid erit
nobis Et si inquis
apostolus Ro. v.
Gloriamur in spe
spe glorie filiorum
Dei Non solum
tamen in illa sed
et in medio ad
istud oportuno
quod est tribulacionibus ipsa
que pacienciam operando
augmentum facit
primum paciencia vero
probacionem hec est
purificacionem pu-
rificacio vero spem
hec est certitudinem
diuine future glorie
que vnctus infudit
eius pignore
in illa iam acceptis
Ecce graduatim
tamen ipsius ad
uenientis in festum
tantibus Iam a-
grum sic thesau-
rizanda nobis
est gloria filiorum
Dei quam verbis
thematis decentur effusis inquirimus quid erit
nobis Hinc doctor gencium paulus a pseudo pro-
phetis vanitate sua pretendentes sapienciam ij Cori. xj.
gloriacionem suam in infirmitatibus variis sue mentis
instituit sciens apud deum humilitatem esse glo-
riosam Post enim aliter tempore in parabola concludens
libenter gloriabor in infirmitatibus ~~meis variis~~ meis vt in-
habitet in me virtus Christi Non enim estimauit
passiones huius temporis future glorie condignas ad
Ro. viij. Ex hac radice fatuus ostenditur in et
insipiens predicator ac diuini verbi publicus di-
vulgator qui non gemitus aut pacienciam auditori-
bus inculcat sed ponus prurientes facit eorum aures
inuitenti vaniloquio Verorum aliqui religiosorum
externas obseruancias interius respondeunt af-

fectibus quid erit nobis estimandum an delinquentibus affectus
amplior operatur merces an passionis abrenunciantibus Hec autem
difficultas forte ex hoc precipue pullulat quod saluator alloquens petrum
dissuadentem passionem et sub vocabulo sathane repulsum ait Si
quis vult post me venire abneget semetipsum Mat. xvi. quasi
dicens petro Ego dico tibi
quod non solum me prohibere
a passione est nocivum est
sed nec saluari poteris nisi
vite tue abrenunciaueris
hoc est ante dei oculos af-
fectionaliter te a te alienum
et non tantum sed pocius dei
esse demonstraueris Diffi-
cultatis eciam istud hoc quod moy-
ses narrat deum prius
respexisse ad personam iusti
abel quam ad munera eius
genesis iiij. Non ergo sic va-
ne perplexus me diutam
Quid erit in faciendo ex-
ternas abrenunciaciones inte-
rioribus ordinatis affectibus
secundum regulam legis diuine
premodicas aconuenienter
disponere vt per eas salu-
ti adaptentur eterne Quid erit
nobis quid hoc est premium
finita ineffabilis et gau-
diosissima Ecce quid e-
rit nobis Certe nobis e-
rit ex intero evangelij
hodierni affectus administrare petri
relinquere dicentis Ec-
ce nos reliquimus omnia inquit et nedum affectus relinquere sed
potissime Christi sequela virtuose assumere Cum petrus subiun-
xit et secuti sumus te vbi quod perfectionis erat adiectum an-
nexuit Et si profundius libeat verborum contextum totum
placet Ecce omnis racionis perfectio professio future mercedis
remuneracionem Si agricola spem fructus non haberet
quomodo ad seminandum afficeretur et si spes salutis eterne voluntatem
non afficeret homines fideles cum tanta omni ad penitenciam vite perpetue
essent prompti verbis thematis expressa quid erit nobis.
Quid erit nobis sicut in vita vite dominacionibus ab exor-
dio proposita Est conformi introductorio quid emanaret ra-
dicata videlicet primo ex aspectu eterne salutis. 2o ex de-
relictione interioris 3o ex equum motum future messe Ex
quo autem regina hester iiij. cap. sue gentis tempore a morti re-

uerat dimissaque illa aliam superduxit diffinimus super hoc sancta synodus ut ille transgressor evangelice legis subiaceat penitencie et a secunda coniuge separetur et ad priorem cogatur redire. Innocencius iij. Exoniensi episcopo.

Preterea hij qui de matrimonio contrahendo pure et sine omni condicione fidem dederunt commonendi sunt et modis omnibus inducendi ut prestitam fidem obseruent. Si autem se adinuicem admittere noluerint ne forte inde deterius contingat ut talem scilicet ducat quam habet odio videtur quod ad instar eorum qui societatem interpositam fidei contrahunt eandem sibi remittunt hoc possit in paciencia tollerari. Eugenius papa.

Iuuenis qui puellam nondum septennem duxit quamuis etas repugnaret ex humana tamen fragilitate forsan temptauit quod complere non potuit. quia igitur in hijs que dubia sunt quod certius existimamus tenere debemus tum propter honestatem ecclesie quia ipsa coniux ipsius fuisse dicitur tum propter predictam dubitacionem eis ut consobrinam ipsius puelle quam postmodum duxit dimittas ab eisdem. Alex. iij. h. papiensi.

Ad audienciam nostram apostolica relatis peruenit quod cum h. papiensis ciuis filiam suam cuidam filio R. dare vellet in uxorem iurauit quod si ille eam breui casu aliquo interueniente non posset alteri filio quem de alia uxore genuerat eandem matrimonio copularet. Contractis autem a filio priore sponsalibus quidam consanguinitatem inter eos de iuramentis interpositis firmauerunt. Iidemque prefatus h. eandem dare alteri filio nititur ut iurauit. Sed quoniam scriptum est quod sponsam fratris frater habere non potest consanguinei quod eum suum implere propositum non permittas. Sed ut prefatam agat de illicito iuramento monitione premissa districtione compellas. Idem panormitano archiepiscopo.

De illis autem qui prestito iuramento promittunt se aliquas mulieres ducturos et postea eis incognitis dimittunt eas et se ad partes alias transferentes hoc tibi volumus innotescere quod liberum erit mulieribus ipsis si non est amplius in facto processum ad alia se vota transferre recepta tamen de periurio penitencia si per eas stetit quominus matrimonium fuit consumatum. Idem paduano episcopo.

De muliere que est iurata tradita uiro et detenta cum inter virum et eam sit differencia et utrum postea consensus intercessit certum nobis nichil postea expressisti nichil inde certum possumus respondere. Idem cantuariensi archiepiscopo.

Ex litteris et j. de hoc ad archiepiscopo quod consuluisti quid debeat obseruari cum inter aliquos sponsalia contrahuntur nec intelligit alter quod alter pro-

BLB BADISCHE LANDESBIBLIOTHEK
Baden-Württemberg

gre impetrata salute deum petit ydoneum impartiri sermonem. Hester iiii c. ¶ Multo magis ego hominis mei religionis profectum aliquatenus arctius in exitum felicem cuius sermonis verba audientes detineat auditores eas docendo monendoque ad agendum orando recurrere, therimus ad adiutoriam matrem dei uirginem genitricem virginem gloriosam ei presentando mente serena Aue gratia plena etc. ¶ Quid erit nobis loco etc. ut supra.

Aduertentes elam diuersis verborum benedictum cuius hodierna die pater festinatus describit sive regule et incantibus et inchoantibus conuersacionem bona consiliaque continentia apparente dixisse que pagina aut quis diuinitatis sermo veteris ac noui testamenti non est rectissima norma vite humane. Placet assumptum sermonis verbulum circa conuersacionem bone militare artis servire ut et ipsum recte cursus ad creatorem nostrum lumine nobis sit lucerna ve arcobus oculis aspiciendum quod vobis displicere neque estimo quisque extantibus animis applectendum. Quis namque meo intuitu se non gaudeat viam ducere deo gratam sermonis fructuosa angelis iocunda demonibus terribilem hominibus exemplare cum nostra opera reputanda non sint si diuine laudi et honori non militauerint si per parum fructum exiguum non reportauerint si mundicie angelorum non conformauerint si demones nequaquam fugauerint si auscultantibus homines scandalizauerint cum scriptum sit ad ro. i. c. phorum imperium exhortum fuisse pro hoc quod deum cognitum non glorificauerint. Et ait iiii. Sapiat angelus arborem non bene fructificantis excisio et in ignem missio. Et ysayas ysa. xxxiii. De angelis tristantibus super malicia nostra tristatur angelus pacis amare flebunt. Et Jacob ex sompno euigilans et fortitudine sancte et certe conuersacionis in medio illustrans ait gen. xxviii. Quam terribilis est locus iste. Et saluator ait. v. Videant opera vestra bona ut glorificent patrem vestrum qui in celis est. Quid erit ergo nobis nisi hec vita tam grata tam fructuosa tam iocunda terribilis et exemplaris que est bona et deuota conuersatio toto mentis conamine inquirenda ac inuestiganda quemadmodum enunciat thema Quid erit nobis thema quod introductorium ceteris superioribus applica

---

nit. Item quod inspiciendum est iudici si mulieri acturi ad id faciendum sint scientia idonei et etate quo cognito si alter non intellexit quod alter proposuit ad commune uerbi intelligentiam recurratur et cogatur uterque uba prolata in sensu retinere quem solent recte intelligentibus generare.

Sponsa alterius. Idem vigiliensi episcopo. Uxor marie si est nubili etati proxima nullus consanguineorum alicui qui sibi potest matrimonio copulare. Idem albi scilicet cadmundi et domino.

Ex parte E. mulieris intimatum est nobis quod andreas iuramento prestito quod eam ab eo tempore pro coniuge teneret et ei sicut uxori fidem seruaret. Ipsa quoque eidem andree iurauit se illi pro marito habituram et fidem ei tamquam uiro proprio seruaturam. quo facto prenominata A. reliquid eandem. Qui igitur nemini licet uxorem suam nisi manifesta causa fornicacionis dimittere et tunc eam reconciliare debet aut ipsa uiuente continere. Cum igitur eidem ut fertur inducta dimissa ad uxorem suam redeat et eam maritali affectione pertractet. mo. per ec. cen. cogatis.

Celitus. Idem pictauensi episcopo. Siluanensi episcopi accepimus quod cum duo nobiles uiri sunt patres uidelicet B. et b. filios et filias impubescentes haberent inter se conuenerunt quod eos ad inuicem matrimonio copularent et hec tam parentes quam filii sub iuramento se promisere facturos. Inter quos siquidem G. filiam alterius consenciente patre se iurauit ducere in uxorem quo uolente ad alia uota migrare cum ipse compellere noluit ut quod iurauerat adimpleret. Quia igitur parentes G. periculosum est contra iuramentum uenire f. t. m. q. sic tibi constiterit eum moneas et si non acquieuerit monitis ec. cen. compellas ut ipsam nisi rationabilis causa obstiterit in uxorem recipiat et maritali affectione pertractet. Idem archiepiscopis et episcopis et aliis prelatis per angliam constitutis.

Non est uobis sicut credimus incognitum qualiter rex anglorum pro discordia que inter ipsum et filios suos est suborta uxores eorum detineat et quoniam nos tractatus attendentes iustum et honestum est ut uiri suas petant uxores. mandamus quatenus eundem regem ad eas restituendas sollicite moneatis et si monitis uestris contempserit uram filiis suis uxores suas infra terminum non restituerit extunc in quibuscumque prouinciis uxores detinentur uel transferantur donec ibi nulla fiunt diuina of

---

tur quod etiam conplicantur ceteris mire fore emanans diuulgatur. ¶ Insinuetur affectanti prout sermo religionum vota tria conuersacionis sancte vnde votum obediencie votum paupertatis siue abdicacionis proprietatis et votum continentie siue castitatis que tria essencialia omni religioni fore dinoscuntur. ¶ Et in mari qua in eisdem velut in tali dine fide vitam sanctam proprie voluit. Et hec tria non conueniunt debis dictante positis ad appendente quedam eius probacionis decernuntur sic et erit nobis et quid sit autem quantum. Erit est verbum sonans nobis ac proximum dispositus merito probat significans. In primo claudit voluntas meritorum ad sancti decessoris optimum dominum quid vis me facere Actuum ix. Vbi quidem exprimitur inquisicionis amacionem qua affectus inflammatur inmediate ad deum. In secundo implicatur media inseruiendi agendi. Ecce adueniet desideratus cunctis gentibus. Et subiungitur ad propositum. Et ipse erit expectatio gentium. Erit autem claudit gloriose actus consumacionem quia inmedia media effectuatur confirmatur et aduentu ad iudicem. In tertio innuitur motus discretionis exigens prout i. q. i. c. Moribus ac ardentibus animis christi est dei virtus et sapientia. Ei dicitur nobis graciose discretionis electionis qua interius illuminatur ad eterne glorie conspectum. Voluntas gratie obediencia quo ad primum. Accordia significatur paupertate spiritus quo ad secundum. Et meritis innuitur castitate quo ad tertium. Que tria constat vsque nunc hodie in celis regnante in terris adimple

abusus sui successoribus ad eas adimplenda pre
clara etiam sub qua militare reliquisse. Quapropter
conveniens est eius laude et gloria aliquantulum pul
chre assumptum est. Quid erit nobis in hiis tribus su
pradictis prius decurrere collatio. // Dixi primo quod
in verbis thematis
clauditur volun
tas cum dicitur
quid. Dum
intueor volun
tatis variabi
litatem in tanta
via sic ad per
ditionis remeantem
Pamplius
agnosco crea
torem meum
dominum deum e
legantissime
nobiscum egisse
astringens
nos sue legi
quemadmodum
dignatus est
hoc per suum pro
phetam ysa
yam latius di
vulgare cum
ait ad populum
israel loquens
longe faciam
furorem meum et laude mea infrenabo te ne inter
eas ysa. xlviii. Ubi furoris sui vox ostensio
ne ei arrogatam per israel in adoratione vituli. Et
ne tali furore populum suum disperderet avertere
curabat et de medio tollere morbum nobilem eis
indicando frenum legis. Sunt quod frequentia subspe
cificant. Unde quod sunt et laude mea infrenabo
te ne intereas. Et quid aliud est voluntas
lege dei nos intendens quod indomitum iumentum
et effrenem cupiunt quod insidiis capiunt iumenti in
demorsus quorum vox sonat per ysayam inclinare
ut nesciamus. Mare autem cor impii percussum sed eun
dem prophetam est velud mare fluens per viam pre
dicationis ad quietem reducendum. Quapropter nos
beatus benedictus in principio sue regule nos ex
hortatur per obedientie laborem ad deum redire. Vox et
a quo per inobedientie desidia recesseramus attonitis

ficia post baptisma puulorum
et penitencias mouencium cele
bretis vel primicerius alibi ter
celebrari. Idem episcopo sancte agathe.
Preterea de muliere que a viro ap
petitur cuius consanguineam cum ea
se deliquisse proponit. Sed hoc pu
blice confiteri recusat propter metum et
potentiam mulieris etc. Nunc ut matrimonium
ipsum fieri nisi iuramentum inclue
nisse districtius prohibeas ne de
terius inde contingat. Idem de puriato.
Veniens ad Iri tamon saun.
capo. se. mariota supplicans in
sinuacione monstravit quod quendam
adolescentem adamavit in tan
tum quod utrique de matrimonio contrahendo sub cer
tum personarum testimonio prestitit
iuramentum quod parentes ipsius
ignorantes eam iuratam et re
clamantem in uxorem alii tradi
derunt que ita exarsit quod se ab
eo nullo modo cognosci permisit.
Cumque publice fateretur quod a prio
re viro cognita esset atque iurata
episcopus soranus cognito quod prima inter
eos esset linea consanguinitatis ip
sos ad invicem separavit. Ceterum cum
de ipsa tractaretur et viro cui tra
dita fuerat a parentibus consentire
nollet ipse aliam in uxorem tradux
it et illa eundam . t. nomine in

it et illa eundam . t. nomine in conspectu
ecclesie nupsit. Sane cum illo filium
genuisset pater ipsius . t. ei opposuit
quod filium suum non potuit ductum
habere quod ab alio qui defunctus est prius
desponsata fuisset et . I. m. q. si
invenitur quod predicta mulier a priori vi
ro iudicio ecclesie fuit separata et
ab eodem . t. sine contradictione ecclesie in uxo
rem traducta et ille cui a parentibus
copulata fuit de presenti vita de
cessit predictum . t. sub. modo compellatis ut
prefatam . m. recipiat et studeat ma
ritali affectione tractare alioquin
cum et super inductam et patrem ipsius
si huic rei restiterint excommunicationi subdatis.
Quilocum Idem papiensi episcopo.
Cum habeat consensus ubi metus
vel coactio intercedit necesse est ut ubi
assensus cuiusquam requiritur co
actionis materia compellatur ma
trimonium autem solo consensu contrahitur et
ubi de ipso queritur plena debet se
curitate gaudere cum est animi inda
gandus ne per timorem dicat placere
sibi quod odit et sequatur exitus
qui de invitis solet nuptiis prove
nire. Quo circa . m. q. puellam de
cuius matrimonio questio ventilatur in domo
in qua nichil eam timere oporteat fa
cias honeste teneri donec predicta con
terminata sententia sine conditione ...

quoque oculis ad desiderium lucis mentem attollere ac divina voce
frequentissime cumminare. Mare certe propter nos inobedientes
a regno exheredatur. Penis quoque preteritis ac civitatibus
committat eius mens et voluntas hec est. Domos ut vita
nostra in melius emendemus. Eze. xviii. Nolo mortem pec
catoris sed magis ut convertatur et vivat. Inde au
tem etiam suo tempore Je
iunii sic inchoat officium.
Misereris omnium domine et nichil
odisti eorum que fecisti dis
simulans peccata propter penitentiam
hominum sapie. xi. Capti
vemus ergo nostram volunta
tem in legem dei salubri
ter. Est ei obviam animi vi
tus in suffragium ne pereat
ita non in destitucionem et per
fectum et expeditionem non in
impedicionem. Audivimus
preterea nunc Adam ex inobedientia
multiplicatur spoliatum ac
de paradisi amenitate
eiectum in hac valle mise
rie relegatum. Et velud
aurum ductile et quasi vir
gula flexibilis ad libi
tum nostri artificis operan
demus salutem. Convertentes incessanter in melius. Cum sanctus magister
petrus bernardus In hac vita non progredi regredi sit. Et si
ad imperfectum fuerit in modo profectu id urget ad miserationis
ob virtutibus divine misericordie volentes exponimus et nunquam arbitror
me nos apprehendisse sed me extendi ad anteriora iuxta
doctrinam apostoli ad phil. 3o. Introgemus insuper in virtutem
voluntatem ut ne habeat implantatum sed iustitiam et in
sertum innocentie velamen cum hec sint mandata legis neque
Quod tibi non vis fieri alteri ne feceris thobie iiii.
Et quod tibi vis fieri alteri fac Mt. vii. quam legem necnon sal.
Mt. vii dicit esse legem et prophetas. Ho innocentie ves
titum et iustitie sola iniquitas est potest eripere. Mi. eo
enim petit nisi sua perversa voluntate. ps. vii. Agnove
rat david dicens. Si est iniquitas in manibus meis
decidam merito ab inimicis meis inanis. Persequatur
inimicus animam meam. Mi. eo ergo ex inimicis ...

tiuam prius apprehendere nisi prius effectus fuit manus Christus super quo suaue iugum Christi legi sue obediendo. Cum si repugnaueris te multipliciter grauabis. Nam nisi omnis ... uoluntatis penale esset Job non diceret quare posuisti me contrarium tibi et factus sum michimetipsi grauis. Job vii. ... quod Job asserit deo ponere ... nisi quod aggrauat ad instar dei legis legem premere. Et qui a deo noluit suauiter regi penaliter a semetipso gubernatur. Unde quicumque a lege dei exorbitauimus ... inordinatis uoluntatibus nouit deus ... recte ... in suo ordine ... creaturis et sepissime pie in magis utilitatem. Decor uos in Christo pie ... fratres dilecti ... ne clementissima est ... nos diuine pietatis recordatio contra etiam ingratis largiri sua non desinit beneficia. Nam solum non nullum timeant ... etiam ubi totum uidet ... ipse oriri facit solem suum super iustos et iniustos ... religiosus ... religionis professores ... affectus ordinum a quo dissoluti inquietissime ...

Idem. Veniens ad nos W. lator presentium nobis monstrauit quod in domo sua mulierem quandam recepit de qua prolem habuit et cui fidem coram pluribus prestitit quod eam duceret in uxorem. Interim autem cum apud domum uicini sui pernoctauit eius filia nocte illa secum concubuit, quos pater puelle simul in uno lecto inueniens ipsum eam per uerba de presenti desponsare coegit. Ideoque mandamus quatenus si inueneris quod primam post fidem prestitam cognouit, ipsum cum ea facias remanere. Alioquin secundam nisi metu coactus qui posset in uirum constantem cadere eam desponsauit adherere facias ut uxori. Idem Oxonien. episcopo.

Commissum et infra. Significauit nobis fraternitas tua quod quidam cum quadam muliere de contrahendo matrimonio fidem dederat et se cum ea infra biennium per uerba de presenti contracturum prestito iuramento firmauit. Nunc autem priuata lege ductus ad frugem melioris uite suspirat et infra. Fraternitati tue respondemus quod tutius est ei religione iuramenti seruata prius contrahere et postea si elegerit ad religionem migrare. Sicut post desponsationem copula non demonstratur interuenisse carnalis. Lucius iii. Rapulen. episcopo.

Requisiuit a nobis tua fraternitas quid de illis mulieribus censeri debeat que iuris iurandi religione neglecta nubere tenuit quas se nupturas interposito iuramento firmauit et infra. Ad quod breuiter respondemus quod cum libera debeant esse matrimonia monenda est potius quam cogenda cum coactiones difficiles soleant exitus frequenter habere. Urbanus iii. Ex litteris tuis et infra. Intelleximus quod cum inter uillicum de N. et uxorem eius matrimonium tractaretur an publica coram testibus uillicus reuersus ad propria publice inter se et uxorem suam proposuit sententiam diuortii iudicio ecclesie promulgatam et sic falsitate suggesta quandam aliam sententie nesciam sibi copulare presumpsit. Postmodum uero super prioris matrimonii questione litteris impetratis delegati iudices sententiam diuortii protulerunt, uirum que uillicum et mulierem quam superinduxit pendente lite prioris uxoris inuicem asseris consensisse coram te. Tuo iudicio committimus quod imposita uiro penitentia competenti et infra premisse tempus carnali commercio medio postmodum in maritali copula remanere poterit. Clemens iii. Cesaraugustano episcopo. In presentia nostra quesisti quid agendum sit de mulieribus que uiros suos causa captiuitatis uel peregrinationis absentes ultra

Nam omne potestate angelus annunciatur exorto sole iustitie hominibus bone uoluntatis nec inmerito quia bona uoluntas columpna est et edificatorum domus spiritualis et uirtutum quia et in nobis filius dei ymago reformatur. In omni etiam cogitationum uoluntas princeps est quia omnis sequitur cogitationes hoc innuere saluator ait: Ubi thesaurus tuus ibi et cor tuum. Nec per ... negligamus opera magna nostre religionis ... nobismetipsis ... de minimis fere nulla ... de maximis excessibus ne dicatur nobis Matthei xxiii. Duces ceci excolantes culicem camelum autem glutientes. Duces ceci non uident quod ... pulex susurrando uulnerat camelus sponte se ad suscipienda onera ... expellamus a nobis minima delicta ... maxima.

Dicit enim ... actus amatoris ... quid redeam ad deum. Ecce quid. Dicebam. In uerbis thematis implicatur memoria ... memoria ... spiritualis ... intellectus ... que intra nos ... ymaginis ... Una quidem ... memoria ... intellectus ... et ... huius ymaginis ... distinctis ... est ab intellectu et est memoria ...

patri in diuinis appropriata habet similitudinem quia memoria ... se habens notitiam producit uerbum. Dicit pater in diuinis genuit filium. Sic intellectualis memoria multum excellens in ... benedicta ... deum benedictum in omnibus suis qui ... beatum ... completisse credit singula que ... edocuit. Nec huiusmodi memoria ... temporibus abest quibusque religiosis in quibus ... crapula non ... in quibus et frequenter adesse consueuit ... spiritualis assistencia ... suggerentis ... ad memoriam reducentis donorum dei cogitationes assiduam et bonorum operum admonitione ex collatis ... seu gratis diuinitus ad ... accomodatis et hoc sub ...

pabolizatum est ca. xxv. in talento tradito et luc. xix. mna. Quia spiritus sanctus sincerus et operatur assistens mentibus nequaquam afficiat se vanis et fictis sap. i. Spiritus disciplinae effugiet fictum et aufert se a cogitationibus que sunt sine intellectu sed pe-
cuus ignavia
corporeque re-
pellens valitu-
ri studet quod
quibus inde semet
ipsum ruinans
insup. et datorum
spiritualium prerogativa
attendens con-
municatione
atque distributi-
one non minui
sed amplius au-
geri conabitur
eadem paupertate
te spe fovet di-
ligentiam que vir-
tus paupertas
spiritus ad dei ad-
iutorium ingiter
anhelat atque
festinat unde
leo papa tractans
de salute ca. ii.
Beati paupe-
res spiritu dicit Evangelium et addit spiritu omnem abstulit ambiguitatem qualificans ipsam paupertatem eo quod paupertas non salvat ista qua necessitate rerum et indigencia quis angustiatur cum a multis talis paupertas non sponte sed invite sine sustineatur cum et multi divites a paupertate spiritu minime excludantur. Unde dominus. Inter humilitatis verum dicentem Ego vero egenus et pauper sum. ps. Pauper magis spiritu vero et vulgo magnum spiritum dicimus habere superbi qui inflati dicuntur sicut ventosi quod non sunt humiles spiritu sed pauperes spiritu salvator nuncupare voluit secundum beatum Augustinum Et tales sunt humiles ostenderet sed dei adiutorium mendicantes sicut et allegato loco papa ipse satis exposuit dicens propheta dixit Ego egenus et pauper sum illico subtexuit deus adiuva me Et beatus pater

septennium ([gloss:] l. expectare) presolare fuerint necessitati possint de vita vel morte ipsorum licet super hoc sollicitudinem adhibuerint diligentem et pro iuvenili etate seu fragilitate carnis nequiunt continere petentes aliis matrimonio copulari. Co. g. t. t. quod circumstantiis annorum numero ita remaneant viventibus viris suis non possint ad aliorum consortium canonice convolare nec auctoritate ecclesie permittas donec certum nuncium recipiant de morte virorum. Dereliquit opera caritatis non minimum est errantem ab errore sui semita revocare et i. statuimus ut omnibus qui publicas mulieres de lupanari extraxerint et duxerint in uxores quod agunt in remissionem proficiat peccatorum. Idem.
Ad id quod per tuas litteras intimasti de quadam parrochiana tua quod sinus vitricus cuidam theutonico matrimonialiter copulavit. t. tamen quod quinque xi. annos habens ab initio invita fuisset ei tradita et renitens tamen quod postmodum per annum et dimidium sibi cohitans consensisse videtur ad ipsum est cogenda redire nec de cetero recipiendi sunt testes si quos memorata mulier ad probandum quod non consensit revide nominaverit producendos cum mora tanti temporis hic probationem excludat. Quod igitur ut pro hoc non obmittas quominus utrumque compellas ad alterum maritali affectione contractandum nisi forte vellet ad religionem pariter convolare prima eis iniuncta pro eo quod ad alienos et illicitos complexus usque transivit. Innocentius.
Sicut ex litteris iii. ferentinatis episcopi ceteris t. f. accepimus cum l. parrochianus tuus p. mulierem se duceret in coniugem in manus presbyteri eidem p. iuravit quod sibi eam traderet in uxorem et iuramento firmavit nec per virum stetit sed per mulierem per quo minus inter eos matrimonialis sollempnitas sit secuta. iiii. postmodum vel quinque annis elapsis idem l. e. mulierem per verba de presenti ut ei asanguinei asserunt desponsavit et i. postulavit t. t. frater quod sibi constitit quod idem l. p. per verba de futuro e. non per verba desponsavit de presenti ipsa ei presentia competenti quod prima fide irritam fecit nisi forsan in iuramento suo certum terminum ista quod decem p. ducentem in uxorem prestitit nec per eum stetit quin ad statutum terminum non consumavit nisi secundo loco contractum legitimum iudices et ad illud servandum compellas eidem

nus bernardus super cantica canticorum sermone xxi. sic inquit Deputent divites huius seculi fures et sola passiones possidere celestia qui audiunt christum dicentem Beati pauperes spiritu quoniam ipsorum est regnum celorum. Non eos magis estimet sola celestia possidere que ea solum audiunt in promissione. Ita in
verbulo beati pauperes
spiritu quoniam ipsorum est regnum
celorum Pauperes spiritu
in exspectatio est celorum reg-
num in promissione. Possi-
dent et terrena xpi servi
et quidem nichil habentes
et omnia possidentes eo
per certo magis non mendi-
cantes ut inscii sed ut
domini possidentes eo
per certo magis domini quo
minus cupidi denique fi-
delis homo totus mundus
divitiarum est totus placet
quod tam adversa quam prospera
ipsius eque omnia serviunt
ei et cooperantur in bonum
Et ita pulchre petrus
per orbe terrarum interrogans
quid erit nobis audit
a salvatore non vos qui
reliquistis omnia sed qui
secuti estis me in regeneratione cum sederit filius hominis in sede maiestatis sue sedebitis et vos super xii. sedes iudicantes duodecim tribus israel ubi eis non solum promisit sedere et consederet quod minime et regnare aufert promittebat ca. xii. sed ad plus cum regeneratione s. et continuo in gloria per thronos significata quod et nobis legittime quam sit bene dicti operibus exequentes. Ecce quod erit. Nunc verba postremo quod in verbis thematis innuit . Cum dicitur nobis in intellectu castitatis . 3m religionis votum valde cooperatur. Quod difficile ut hoc votum adimpleatur aperuit salvator ca. xix. De eunuchis loquens et castrantibus se propter regnum dei. Cum subiungit Qui potest capere capiat volens unumquemque suas considerare vires virtute possit virginalia et pudicicie preceptum adimplere in affectionem tantum premium promissi In hoc intellectu dans unicuique continentem oportere pugnare et triumphet quam pugnam

sanctus i[d est] Job novit de diabolo loquens cum diceret virtus eius in lumbis eius. Quarto post salvator Luce xii. mandavit suos lumbos iubet precingere dicens Sint lumbi vestri precincti. Ubi beatus Gregorius. Viris luxuria in lumbis est. Et a principali sex[u] lumborum nomine luxurie de[sign]atur. Sed non lateat quosdam nostrum duplices fore lumbos ut luxuria suppressa castitati sincerius inhereat. Nam preter lumbos carnis de quibus iam dictum est lumbis est lumbis etiam [illegible] apud archidoctorem beatum Petrum in epistola sua lumbi mentis reperiuntur hiis verbis succincti lumbi mentis vestre. Studete ergo fratres dilectissimi nostre vere professionis votum nedum carnis lumbos sed principaliter mentis lumbos perstringere mentes vestras ad celestia applicando Paulus ter[r]enis abdicatis libidinibus attende apostolum Paulum nos exhortantem ad Philippenses in 3° capitulo. Post multos ait inimicos defleuit quorum finis interitus deus venter gloria in pudendis et confusione ut conversacio nostra in celis esset ubi est et inde fratres expectamus reformandum corpus nostre humilitatis corpori claritatis Christi. Ecce nobis. Ex hortacione ergo que dicta sunt epilogando fratres dilectissimi qui religionis sanctam iam votorum obediencie paupertatis et continencie solempniter professi sumus suffulti suffragiis beati patris nostri Benedicti propter fugiorum [illegible] exequamur mandata. Unde ad primum dei nostri cotidie necessarium gratiam adiutorium et ad 2um. Et conversacione usque in finem ducamus ex terrenis quo ad 3um ut tandem gloriam ineffabilem per sedes xpi [illegible] assequi valeamus quam nobis concedere dignetur deus pater et filius et spiritus sanctus in divinis. Amen.

quod si forte per verba de futuro sponsalia cum utraque contrahit iuramentum primum sicut licite fieri est ipsius servare compellas. de secundo ei penitentiam iniuncturus quod si de hiis non constat ad plenum tamdiu ad huc cognoscens de causa donec super hiis sufficiencius instruaris. Idem.

Cum apud sedem apostolicam [Arelaten.] archiepiscopo. et infra. Sane consuluisti nos utrum mutus et surdus possint alicui matrimonialiter copulari. ad quod taliter fraternitati tue quod cum prohibitorium sit edictum de matrimonio contrahendo ut quicumque non prohibetur per consequenciam admittatur et sufficiat ad matrimonium solus consensus illorum de quorum quarumque coniunctionibus agitur videtur quod si talis velit contrahere sibi non possit vel debeat denegari cum quod verbis non potest signis valeat declarare.

Dilectus filius de Vercellen. episcopo. proposuit quod filiam suam cuidam matrimonialiter copulavit. et infra. cum autem eadem mulier cum ipso viro continuo furore laborat morari non possit et propter alienationem furoris legitimus non potuit intervenire consensus. quia si rem noveris ita esse prefatas personas cures ab invicem separare.

Tue fraternitati de episcopo brixien. Tuae ... et infra. postulasti utrum ex solis verbis et ex quibus matrimonium contrahatur nos igitur inquisicioni tue taliter fraternitati tue quod matrimonium in veritate contrahitur per legitimum viri et mulieris consensum. Sed necessaria sunt quantum ad ecclesiam verba consensum exprimencia de presenti nam et muti possunt contrahere matrimonium per consensum mutuum sine verbis et pueri ante annos legitimos per verba sola non contrahunt cum intelligantur minime consentire.

Tua nos duxit fraternitas. Idem. consulendos et infra. consequenter consuluisti cum quidam mulierem quidam aliter nequiverit inducere ut sibi commisceretur carnaliter nisi desponsaret eandem. nulla sollempnitate adhibita vel alicuius presencia dixit illi. te Iohannes desponsat. cum ipse Iohannes non vocaretur sed finxit se vocari Iohannem non credens esse coniugium eo quod ipse non vocaretur hoc nomine nec haberet propositum contrahendi. sed copulam tamen extorquendi carnalem utrum matrimonium procedit sit matrimonium celebratum cum mulier consensit in eundem et ille dissentit et dissentiat nec aliud quicumque egit quam superius est expressum nisi quod cognovit eandem. super quo taliter fraternitati tue quod cum prefatus vir predictam desponsavit mulierem in propria persona et sub nomine alieno quo tunc vocari se finxit et inter eos carnalis sit copula subsecuta videtur forte pro coniugio presumendum. nisi tu nobis expresse scripsisses quod ille nec proposuit nec consensit illam ducere in uxorem. quod qualiter constitit non videmus. nos autem quid iuris sit rescribentes dicimus quod si res ita se habuit videlicet quod ille eam

Collacio magistri Jo. Wenck Anno domini 1438° feria sexta proxima ante festum sancti Michaelis in exequiis magistri Jo. Plate

O

insurgat a morte in [illegible] tam Originalis[?] Jo. 4°. Transituri medie magistri Jo. Plate de Fuden beich [illegible] theologie professor. Ibantis ac domini celebrantes [illegible] professor more [illegible] hostiam salutari [illegible] animas [illegible] contra [illegible] seculi [illegible] roborate suum [illegible] ad dei adhesione sincera hoc [illegible] te domini [illegible] [illegible] suo nomine [illegible] planum [illegible] nostrum qui primum latus dictamus post [illegible] sionem elevauit [illegible]. Hoc nos cottidie docet sancta mater nostra [illegible] ecclesia ante finalem [illegible] nos acclamans sursum corda quod et [illegible] sacerdos indicat elevans hostiam invisibilis elevacionem mentis presignat elevacionem sinceram et meditacionem ad elevatam hostiam habendam. Verum et religionis summa hec est inmobiliter [illegible] impulsionem reparacionis sui [illegible] ascendere deo [illegible] adherere. De primo scriptum est [illegible] fili accede ad servitutem dei sta in iusticia et timore. Et [illegible] animam tuam ad temptacionem. De 2° ait David ascendet homo ad cor altum et exaltabitur

bit domini. Et de 3° subiungit idem David mihi autem adherere deo bonum est. Et ideo huius effectibus verbi salutaris ipsam sanam religionem summa tibi visitationem viri mei. Cuius memoria hodie agimus saltem multitudine subfulti multitudine valliditus in fest. supius quod et eius sua verba personat. Transit a morte in vitam. Pro impetratione gratie primo virginis gloriose angelicum Ave et cetera. Transiet a morte in vitam ubi supra. Precontemplata humano generi officium spiritus sancti ... numeratur ait genitum primo spiritus domini ferebatur super aquas. Dicitur volitat super pullos suos corpus ad volandum prouocans et spiritus sancti in specie alius columbe sub hac specie christi appareret in exordio mundi fluctuantibus mentibus in procellis temptationum sua supplicatione monstrauit lationem sursum animas quiescere. Quod si humane mentes deorsum morte fuerint casum quia tunc meruerint adesse tamen sanctitatis et lesis mentibus recordans medicinalis pena eius ysaias meorum capitulo 24. Samaritanum defiderabat huius medicine confectorem in quo sit actor sit personans creans malum et faciens pacem. Effectus enim pacis ex pena recordinante procedit ad quam non cooperatur appetitus peccantis quo dixit creans malum ad pacem vero cooperatur desiderium eam recipientis quo adimplet explanatiue et faciens pacem. Et per quem quia de germine virginis quia sequitur Rorate celi desuper et nubes pluant iustum aperiatur terra et germinet saluatorem. Testis huius medicine salutaris est ipse prothoplastus adam qui accepta a deo medicina hac sic morte moriens mortuus est et a delicto suo eductus et saluatus ad hoc textus sapientie 10°. Adam formam sicut ad ... Hac medicina nec dum per se sustentat sed per bonis suis fluens suis. Dicit enim omnes in eo ... Item eadem medicinam recipimus prima Corinthiorum 15°. apostolo dicente Et sicut in adam omnes moriuntur ita et in christo omnes viuificabuntur. Et alibi magnitudinem gratie christi commendans ait Ubi habundauit et gratia inde tractatus est. Introitus paschalis defunctorum. Dicit enim ... Quare ... thematis huius medicinale transitum adoptans dicendo transiet a morte in vitam. Et quo modo quis ordine huic peragendus est transitus ysa. aperit ysa. 48. Vbi post enumerationem operum misericordie egenis impensorum subtexuit Et requiem tibi dabit dominus semper et splendoribus implebit animas tuas. Unde suspirat ecclesia quere introitum misse defunctorum sic requiem eternam dona eis domine et lux perpetua luceat eis. Et ecclesia de tanto beneficio medicinalis mortis gratia in diuinas assurgit laudes dicens in versiculo eiusdem introitus Te decet ymnus deus in Syon. Dicit quod unus modus vie defunctorum in vitam est per exhibitionem operum misericordie. 2us modus vivandi defunctis ad vitam est viua credulitas ex auditu diuini verbi ingesta. Hunc omnes salvator noster in euangelio hodierno ubi thema ita loquens de resuscitatione mortuorum per patrem et ipse filius ob utriusque honorificentiam Johannis 16. Omissa per se ... dominus operatur subnectit Amen amen dico vobis qui audit verbum meum et credit ei qui misit me habet vitam eternam hoc est familiaritatem ostendi et fruendi ipsa gratia que est vita eterna ad 20. 6°. Et quia omnes habe

non apposuit ducere in uxorem nec unquam consensit in predictam personam non debet ex illo predicto coniugium iudicari cum in eo nec substantia coniugalis contractus nec forma contrahendi coniugium valeat inueniri. cum in contractibus ceteris pre dolus solummodo affuit et defuit omnino consensus sine quo cetera nequeunt fedus perficere coniugale. Idem episcopo bel... Cum in tua diocesi et in ... sal uacen. Nunc contingit interdum quod aliquibus volentibus matrimonium contrahere bannis ut tuis verbis utamur in ecclesiis editis ac nullo contradictore publice apparente licet fama preuaricatum impedimentum deferat parentele cum ex parte contrahentium iuramenta maior de sua de sua propinquitate ut suspicionis tollatur materia offerant quid sit faciendum in casibus huiusmodi consuluisti ad quod taliter respondemus quod si persona generis cui fides sit adhibenda tibi denunciet quod hii qui sunt matrimonio copulandi se propinquitate contingant et de fama uel scandalo doceat aut in parte ipsum possis certificari de plano non solum debes iuramenta parentum sponte oblata non recipere verum et eos qui sic contrahere nituntur si moniti non duci nequiuerint compellere ut a tali contractu desistant uel contra famam huiusmodi secundum discretionis arbitrium iuramenta exhibeat propinquorum alioquin si persona denuncians non extiterit talis ut diximus uel de fama uel scandalo non potuit edocere ad desistendum monere potius non compellere contrahentes. Honorius iii. episcopo belguen. Consultationi tue breuiter respondemus quod mulieres que veniunt ad valuas ecclesie benedicende cum sponsis et ibi reclamantes affirmant se nunquam in eorum matrimonium consensisse audiri tunc sponsis legitime probantibus contrarium non oportet cum legitimis et ydoneis testibus non debeat illarum simplex assertio preualere. Sane ille que benedictione recepta mox ad sponsis affugiunt ante carnis copulam subsecutam asserentes se nunquam illos veraciter consensisse sed metu illato compulsas verba protulisse consensus licet animo dissentirent non statim est audientia deneganda sed de illato metu est cum diligentia inquirendum et si talis metus inueniatur illatus qui cadere potuit in constantem virum erunt non inuito audiende. Gregorius ix. Gemma mulier nobis exposuit quod cum T. filia eius cum C. contraxit matrimonium B. de alfeno ea occasione quod matrimonium C. filium suum et predictam puellam infra septennium constitutos sponsalia contracta fuerit penam soluendam a parte que contra uenieret in stipulatione appositam ab ipsa nititur extorquere. Cum itaque libera matrimonia esse debeant et ideo talis stipulatio propter pene impositionem sit merito improbanda. mandamus quatenus sic ita eundem B. ut ab extorsione predicte

ti dabitur luc. 8° et 19°. Hoc est benigne dato dono viven
ti impenditur latus domini Inde defunctos sic viantes in gratia
sic assecurat de gloria verbis thematis Transiet a morte in vi
tam Que fuerunt verba viris reuerendis a principio proposita et
tam prophetice quam euangelice introducta Duobus istis modis
itinerandi defunctorum ad
deum istis modis itinera
di defunctorum ad deum al
ludit ipsa praxis christi qui
medio miseratiuis humile
lauando discipulorum pedes
et eorum saluti fidem edo
cens faciens ut magister quia
venit hora eius ut transiret
De hoc mundo ad patrem et
sciens ut dominus quia pater
omnia tradidit in manus eius
ob nimiam dilectionem osten
dendam ad discipulos signum
sue discipulatus necessarium obti
nuit dicens Jo. 13°. In hoc
cognoscent omnes quia discipuli
mei estis si dilectionem ha
bueritis adinuicem Ymmo de
premem oratus per quo alterum
offertur sacrificium mortis sus
cepit beneficium longa temporis
infirmitate detentus Opus
exhibuit mirum Et exhiben
da reliquit post mortem
ut ecclesie eius edocet testa
mentum verbo salutis et
doctrinatoris a iuuentute
insudauit etate legendo
et disputando et predican
do celebrando et multis elapsis temporibus ecclesias rexit actus
quem conuenientur et confident eum hodie alloquimur de cor
pore egressum et progredientem transiet a morte in vitam hoc
est progredietur a morte in vitam ¶ In quibus quidem verbis
duo occurrunt consideranda. Primum vite fluxus in morte
quia transiet secundum mortis conatus in vitam quia a morte in vita
vita namque presens temporalis quid aliud est quam fluxus et euanes
centia vite et per quod transitus tamen sapientie 2° Transeat vita
nostra tamquam vestigium umbre et sicut nebula dissoluetur que effugata
est a radiis solis et a calore eius aggrauata Et nisi esset
mortis conatus in vitam mors inducta mortalibus nequaquam be
neficium esset sed maleficium et frustra facte essent homines
mortales ad beatitudinem quod optime nouit deus sive incon
uenienti ad humanum reuolueret statum et intuitus magis do
mini casus deuitare diceret memorare que mea
substantia Numquid enim vane constituisti omnes
filios hominum Quis est homo qui viuet et non
videbit mortem ps. 88°. Quasi diceret nulla
tenus vane constituisti filios hominum quibus
promissas
misericordi
as impendis
tunc quas
non minus
vita est tran
situs a mor
te in vitam
quod textus
subsequens
aperuit et
subiungit
Eruet ani
mam de ma
nu inferi
sed domini
cum misericordiis
deus deuinta
uit mira
bilem philosophiam
vero theologi
ponunt a
sensibus primi
quibus absque
dicunt mortem
sed ipsum in
ueniendi con
necessariis
ad deum per
mortem quia
philosophie umbram uidetur expressisse moralis sortes
cum dixit philosophia est cogitatio mortis assidua propter
sed extinguitur vim voluptatum quam habet ipsa
mors Ad studium huius philosophie nos exhortatur diui
num eloquium ecclesiastici 7°. Memorare nouissima tua
quia tunc et in eternum non peccabis. Hinc inde
vocis hortatur saluator cum premonuisset in fine mun
di mala magis terribiliter aspicere edocuit et
gaudentes ad futura luc. 21°. Cum videritis hec
fieri scitote quia prope est regnum dei. Ubi regnum
dei sub facie estiuis declarans Nam mundo tran
seunte veniet primum vite gaudium adest salu
tis eterne salua(n)dis perfundetur leticia perpetua et
possessio amissi paradisi redibit ad heredes in
morte qui iam fremens celestia magis patrius et

pene desistat. ten. ex. con. Idem eps
Is qui fidem dedit. m. mu. | Cenomanensi.
lieri super matrimonio contrahendo carnali co
pula subsecuta et si in facie ecclesie
ducat aliam et cognoscat ad pri
mam redire tenetur quia licet pre
sumptum primum matrimonium uideatur quod
presumptionem tamen hic non est probatio
admittenda. ex quo sequitur
quod nec matrimonium nec aliquod censetur
matrimonium quod de facto est postmodum sub
secutum. Idem.
Si inter uirum et mulierem legitimus
consensus interueniat de presenti
ita quod unus alterum mutuo consen
su uerbis consuetis expresso recipiat
utroque dicente ego te accipio in
meam et ego te in meum uel alia
uerba consensum exprimentia de presenti
siue sit iuramentum interpositum siue
non. non liceat alteri ad alia uota
transire. quod si fecerit secundum matrimonium de facto
contractum et si sit carnalis copula
subsecuta separari debet et primum
in sua firmitate manere ¶ Verum
si inter ipsos accessit tantum promis
sio de futuro utroque dicente alteri
ego te recipiam in meam et ego te in
meum seu uerba similia si alius
mulierem illam desponsauit per uerba de
presenti et si inter ipsam et primum iu
ramentum interuenit sicut dixerimus
de futuro huius desponsationis initum
secundum matrimonium non potest separari. sed et
est de uiolatione fidei penitentia iniungenda.
Adolescens qui despo. Idem
satam sibi per uerba de futuro licet
sepe uisus fuit carnaliter non cog
noscens cum alia postmodum per uerba
de presenti contraxit non primam est quod
nec fuit uerum matrimonium ex ea contractum
nec presumptum cum conatus non fuis
set effectum. sed secundam debet habere uxo
rem. Honorius eusebio episcopo. De de
sponsatione impuberum. Ci
uitas requisiuit de filio ad
ulto quem pater uult matri
monium contrahere. si sine uoluntate ad
ulti facere potest. Ad quod dicimus sic aliquo
quo modo non consentit filius fieri
non posse. potest autem filium nondum ad
ultum uoluntas cuius discerni non
potest pater cui uult matrimonio tradere
et postquam filius peruenit ad perfec
tam etatem omnino debet hoc adimplere
Ubi non est consensus Nicholaus papa
Ex. i. districtius inhibemus ne aliqui
quorum uterque uel alter ad etatem
legibus uel canonibus determinatam
non peruenit coniugantur nisi forte
aliqua urgentissima necessitate
interueniente utpote pro bono pa
cis talis coniunctio toleretur. Videlicet
Puberes a pube sunt uocati. i.
a pudenda corporis nuncupati. quia
primo hec loca lanuginem ducunt
quidam tamen ex annis pubertatem esti
mant. i. eum esse pubem qui xiiij an
nos impleuit quamuis tardissime
pubescat. Certum est autem eum esse pu
berem qui ex habitu corporis puberta
tem ostendit et generare iam potest

quas etiam succedunt inter theologos transfieri a morte in vitam ubi transitus quodammodo oppositus clausulatur scilicet morte vitam et vitam quibus et subsequenter ... Ideo i.e. species a et in eo quod species sunt retroquent causalia sive substantias quibus coniunguntur morte scilicet et vitam ad actum scilicet transitionis a plus declaratur hanc admirabilem phasem mortis vivificans salvator noster Christus Jhesus Solummodo non tantum verbo sed et facto amorosissime amplexatus est verbo cum petrum vocaret sathanam et scandalum cum eum avertere conaretur a passione post collatas regni celorum claves pro et professam fidem Mt 16o. Et facto cum diceret patri Transeat a me calix iste mors scilicet mea in aprocem celestis regni quemadmodum habet collecta pascalis diei venit enim in hanc horam passionis voluntarie ut ipsemet fatetur Jo. 12o. Mt 26o. Ergo desiderij hanc phasem intra revolvens dum tenderet ad mortem lectionibus pascebat discipulos quibus hec phasa edocet quibus et animaret ad voluntariam mortem deo sacrificandam Fidelis enim erat Christi sacramentum iuventus ut dicere posset cum propheta David ps. 115o. Credidi propter quod locutus sum quid retribuam domino pro omnibus que retribuit michi Calicem salutaris accipiam In excessu antecedentis se primus studians agnoscens se servum suum ait O domine quia ego servus tuus / ego servus tuus etc. Vox gratiarum profunda et inculcatio affectuum Et expirationis voluntaria suscipiens exercitium dicere potuit Dirupisti domine vincula mea tibi sacrificabo hostiam laudis quia preciosa est in conspectu domini mors sanctorum eius quamquam peccatorum mors agnoscatur pessima ps. 33o. Subiugabat in hijs carnis affectum ad vinculum spiritualem ad instar patris fidei abraham patriarche ex iussu dei parati immolare filium gen. 22o. Imitabatur vero iustum Symeonem sanctum qui letus de morte propria quam obtulit Ja. in ulnis suscepto Christo promisso terram eius proclamans ait Nunc dimittis servum tuum domine secundum verbum tuum in pace In quo probans et contestans servos dei tunc esse pace liberi et tranquillam quiete qui de istius mundi omnibus extracti sedis et servitutis eterne portum petunt Et subiungit causam dimissionis ipse symeon ait Quia viderunt oculi mei salutare tuum Quasi diceret visio promissa de Christo domino adimpleta est non modo oculi mei salutare dominum viderunt et ulnes fecerunt eiusdem salutaris in medium deducens ait Quod parasti ante faciem omnium populorum gentibus lumen ad revelationem ~~gentium~~ Et plebis tue israel gloriam festinavit noster defunctus phase ac pasca sui epulando sic in azimis sinceritatis et veritatis transiens a morte in vitam sperandum utique in unitate eternam. Sed videndum et amandum pascha nostrum Christum ihesum veracissimum transitum quod et nobis tandem concedere dignetur Christus Jhesus pascha nostrum regnans cum deo patre in unitate spiritus sancti Deus Per omnia secula seculorum Amen.

et puerpere sunt que in annis puerilibus pariunt. Alex. iii. Herefordensi episcopo.

Litteras tuas frater accepimus ex quarum tenore perpendimus quod quidam cum esset perfecte etatis quandam puellam in cunabulis desponsavit procedente vero tempore matrem puelle cognovit et accepit eam in uxorem et in. Con. t. t. Statim quod si prefatus vir matrem puelle ante quam septimum annum complevisset in uxorem accepit matrimonium non dissolvas cum desponsationes hi nulle sunt que in cunabulis fiunt. Verum si postquam puella septimum annum compleverit predictus vir matrem eius accepit uxorem cum sponsalia extunc placere consueverint inter eos sententiam divortii non differas promulgare nec ipsum filiam seu matrem habere permittas. Idem Eboracensi archiepiscopo.

Accessit ad presentiam nostram ... et i. f. t. eg. q. sibi constitit quod puella non esset septennis quando desponsata fuit et postea in eum non consensit et quod idem v. ab hijs desponsatione per te fuit absolutus. Matrimonium inter eundem v. et matrem puelle celebratum percipias inviolabiliter observari et eos plene denunties esse legitimam quia desponsationes et matrimonia ante vij annos fieri non possunt si consensus postea non accedit. Sane si prefata puella ante desponsationem septimum annum et sic sponsalia tenuerunt compleverat licet predictus vir a desponsatione ipsius puelle ipso iure fuit absolutus cum ea in eum consentire noluerit inhonestum tamen videtur ut matrem eius habeat cuius filia sibi fuerat desponsata. Idem Norwicensi episcopo.

Continebatur in litteris tuis quod cum quedam puella infra nubiles annos cuidam in uxorem tradita fuit et ab ipso traducta hec ad nubiles annos perveniens ab alio nubendi licentiam postulavit asserens se in eundem nullatenus consensisse et in. Con. t. t. Statim quod cum in decretis habeatur expressum quod si vir dixerit quod uxorem suam cognovit et mulier negaverit viri standum est iuramento prefato viro qui dicit se mulierem ipsam cognovisse fides est adhibenda si id firmaverit iuramento. Si autem fuit etati proxima ut in xi. vel circa xij. annum et cum suo assensu desponsata et cognita ab eodem viro separari non debet presertim cum parentes eius ipsam fuisse etatis legitime fatentur. Si vero puella infra nubiles annos alicui desponsata fuit non licet alicui de consanguinitate illius cui desponsata fuit eam ducere in uxorem nec fas est eidem sponso de consanguinitate sponse sibi aliquam copulare. Idem barth... episcopo.

De illis qui infra annos nubiles sponsalia contrahunt sive utraque sive altera reclamante

Collatio magistri Johannis Wenck de Herrenberg sacre theologie professoris Anno domini

Oratum ad primus mihi impositum in omnibus de messali et mito adoranda divina incarnacione cuius iam imminet digne celebranda fes

festiuitatis in mente retinuit suscepit predicandi. Hinc inde illa agita tres in mente attendere quid de ista dominica incarnacione pulchrius quo ad literam planius quo ad finalem consequenciam quo ad proximorum edificacionem vtilius quo ad propriam consciam et tandem quid gracius quo ad dei laudem in medium proponendum. Sed ad quietandum me obtulit se sanctus ille propheta dauid qui predicacionem quam dixit regi concrepat non fecit sed deo eandem ascribens comparauit ~~dauid qui pre dicacionem~~ se calamo scribe dicens lingwa mea cala mus scribe velociter scribentis ps. xliiii. Precepit sub cuiacunque humano commentis quod de archano diuinitatis aliis diwlgaret sed pocius in libertate spiritus velociter ambulans sic exaltanti fundit humilitati. Et inde pandenda veritas non persuasibilibus humane sapientie verbis veluti ha bitu inuestitus sed osten tacione spiritus et virtutis vt materiali veste in pub licum exiens amplexa batur. necnon dispensacionibus humanis cum adulteratio diuini verbi penitus se moto hiis quibus et non attramento hoc est terre nois sed spiritu dei viui ex sinceritate ex deo co ram deo et in christo loquentes inscriberet quemadmodum edocet apostolus ii cor. ii. et iii capitulis. Tale calamum deuotus ille beatus bernar. desiderabat qui rogatus a Petro reuerendo monacho de caritate scribere ait istud audire velim qui chalamum lingwe in san guine tingeret cordis causam subiungens quia tunc et veneranda doctrina est tunc quod lingwa loquitur christiana dictat caritas suggerit. Et spiritus ingerit. Tale puto fu isse ysaya propheta qui ysa. vi. Vidit sine videns regem dominum exercituum per seraphin mundatus sit eius expressit incarnacionem. Puer natus est nobis. Cui et 6us. Ex pone vt eciam huius calamum arripiens scribe dixi statuenda in tempore dicendorum que originaliter continentur ysa. ix. Et recitatur in introitu misse instantis solempnitatis. Da tis pres et fratres dilectissimi veritatis piarum recordacionum

ante quam ad annos nubiles aptos peruenisset et postulet sepa ri non sunt ullatenus audiendi. Si uero alteruter istorum ad annos pubertatis peruenit infra constitutos annos altero existente cum eorum sponsalia contrahuntur. Si is qui minoris etatis est cum ad an nos illos peruenit reclamauit nec in alterum uoluit consentire iudicio ecclesie poterunt ab inuicem separari. Mulier autem que postquam nubiles annos attingit ei qui nondum ad annos aptos ma trimoniis uenerat nupsit cum in eum semel consensit amplius non potest dissentire nisi ipse cui nup sit postquam ad legitimam etatem peruenit in eam suum negauit prestare consensum. Idem eidem.

A nobis tua discrecio requisiuit utrum is qui infra nubiles annos matrimonio nomine coniungitur uel eorum alter ante quam ad annos aptos matrimonio perueniant licet a iugo tali discedere. Ad quod taliter respondemus quod pro eo quod ante nubiles annos coniugalem consensum non habent usque ad legitimam etatem expectare tenentur et tunc aut confirmetur matrimonium aut si simul ecclesie noluerint separentur nisi carnis commixtio ante interuenit cum interdum illa tempora antici pare soleat pubertatis. Idem

De illis qui [Jan.] archiepiscopo.

in minori etate desponsantur et infra tempus quod sitata fuit etati primi qui potu erunt copula carnali coniugi mi noris etatis intuitu separari non debent si unus in aliud uisus fu erit consensisse cum in eius etate sup pleuisse malicia uideatur. Si que cumque sint etatis se possunt per illatam uiolenciam excusare nisi post uiolenciam consensus accedat.

Attesta. Urbanus iii. cenomanensi episcopo.

Accedens super eum miles quod inter hanc et iu uenem R. G. mulierem uirum acceperimus et ipsis inspectis nobis inno tuit quod predictus iuuenis nondum xii annum attingerat cum predictam G. accepit uxorem et licet uisus fu isset sicut utrique confessus est ipsam corrumpere mulier tamen credit se uir ginem euasisse. Vir ipse autem quam ad annum xiiii peruenisset a memo rata muliere recessit. quam cum xvii annum haberet eundem pro uiro sibi uendi care contendit et in eo tamen. Porro quia si mulier per ydoneos testes probare nequiuerit quod post xiiii annos etatis sue uel circa finem xiiii an ni predictus iuuenis consensisset in eam ab ipso iuramento recepto quod postquam ad legitimam etatem perue nit ipsam habere non consensit uxo rem ab impeticione mulieris eum potes et debes absoluere et ad alia uota utrique dare licenciam tamen se

Ex litteris Lundi. Idem pisano archiepisco po. Ius tue F. accepimus quod puel

puracium concepcionum nec non sinceram affecti onum quibus fermentant et pullulant sancte religi onis actiones omnis se predicatoribus eciam fra tri pariumphis recommendata ad custodia mani festacionem ac dispensacionem legittima sub gemina racione dampna cionis eterne vt figuratum est per minas et talentum mt. 24o. et luc. 19o. ve ritas quod de minime in carnacionis verbis christi eiusdem declaran pia pura et sincera sollicitate cus todienda ma nifestanda et legittima da nobis oc curit. Custodit nimirum in mores manifestat spiritum inge rente ex le gittimatur commit laudabili racionum exemplorum et pabulacium quod vt ydonee per nos fiat et salubriter ad virginem recurramus taliter modo domine incarnatus mariam genitri cem patrando et salutate illo angelico aue gratia plena dominus tecum. // Multa quidem in nobis in preces parandi agere videmus cum nul la eciam necessitate seu indigencia sed neue hoc sublatum xpus dei virtus et dei sapiencia ad cor. i. que cum nichil dei cogeret vir tute aut quod equale dei agere sapiencia Pri de omnia que eius sunt opera sacrosanctis sa cramentis rotabilissimis existunt operacionum gracia eius que conferenda ineam modo veni aud

eciam non sic audienda est tamquam nunc primum prolata a
carnaliter factis cum longe antequam exhibitam ora-
culis prophetarum multiformiter legatur solidata
Unde queritur ad quid scribit certis eorum literis
collocat universas integritudinis dictionibus oportu-
nas Ita deus
suis scriptoribus
sanctis infal-
libili perscripsit
providencia quod
successivis per-
ageret temporibus
quamvis quod nichil con-
tinuari angelus
te congruencie
noverit quod nam
a deo sunt or-
dinata sunt
hec est racio-
nabiliter dispo-
sita ad Ro. 13°
Et ita dum
tempus sue
fructificande
nativitatis
ex virgine ad
intelligendum
predisposuerat
indicium R° c°.
Nam gedeon
confractione la-
genarum certe
atam Desu-
per famulas ac-
dentes includentium perterruit madianitas
quod iniqui sive contradicentibus interpretantur
Cuius siquidem misterium ysa. 9° ignarus spiritu
sancto id est manifestat ingerendo sic nunc admiran-
da dignatus est nobis id est revelare huius verbis
sceptrum exactoris superasti sicut in die madian
hoc est quemadmodum madyanite victi sunt a ge-
deone Ita omnis iniquitas superabitur puero
nato et carne sua in morte confracta qua
facula divinitatis eius graciabilius et radi-
us nitido incepit salutaribus illucescere et
hinc causaliter subiectum est ibidem a prophe-
ta Parvulus enim natus est nobis ubi trans-
latio septuaginta interpretum qua utitur

la quedam ante annos xii in-
trata fuit et desponsata cuidam
puero ix vel x annorum et tempore procede-
te de voluntate parentum pocius quam
de sua sicut asserit ad domum pueri
prius ducta ubi nolens et invita
minis parentum impulsa moram
fecit per annum et amplius et
tandem inde recedens ad do-
mum propriam est reversa et i. est autem
decies puer nondum ad xiiii annum
pervenit nec ad eandem carnalem
accessum habuit dis. t. c. primum quod
si puella commonita ut donec com-
pleat idem puer xiiii annum
expectet non duxit expectandum
et sine ea que apposita sunt accipi-
endi alium virum liberam tribuas
facultatem. Clemens iii.

Duo pueri w. et w. matrimonialiter
sunt coniuncti puero vi puella
vero vii annum agente qui si-
mul per tres annos manse-
runt tunc pater puelle subtra-
hens eam sponso ipsam alteri
m. nomine copulavit cum quo per
vii annos quiete permansit
ipse vero tunc reliquid eandem quia
credebat eam alium virum habere il-
lum s. cui prius fuerat despon-
sata prior autem sponsus ad annos
discrecionis perveniens a predecessore tuo
contendit cum alia licenciam impetra-
vit qui quandam nomine s. consobri-
nam uxoris in uxorem accepit et cum
ea per aliquod tempus existens cam
ut ipse fatetur carnaliter non cogno-
vit licet illa se ab eo cognitam
asseveret. Cum autem pater memorate
w. eam vidisset a secundo viro re-
lictam predictum w. cui prius e-
am desponsaverat compulit ut s.
neptem suam omnino dimitteret et ad w.
suam desponsatam rediret qui
postmodum per biennium cohabitavit
eidem. Quia igitur quid faciendum
sit postulas edoceri. Respondemus quod im-
pediente puerili etate inter w.
et w. non fuit et licet idem propter illam
nupsit alii potuit aliam ducere
in uxorem. Tamen quia dictam s. duxit con-
sobrinam mulieris eiusdem sive e-
am cognovit sive non non debet
cum eadem s. propter publice honesta-
tis iusticiam remanere nec ad pri-
mam habere regressum quia alteri
fuit legitime copulata et i. cum
non vir caput sit mulieris et w. di-
cat se non cognovisse prius s. su-
predictam aliam si voluit potuit
ducere in uxorem et s. viro legi-
timo copulari. post separacionem
non putando propter scandalum u-
triusque est ad tempus iniungenda penitencia
si non legitime constaret ipsam
s. ab eo sive post sui antea co-
gnitam extitisse neutri vivente
altero debitur licencia contrahen-
di remanebit quod w. cum m. impo-
ta ipsi m. ad tempus penitencia competenti
qui pro sola opinione sua w. in-
dicio ecclesie non requisito dimisit.

eciam habet Puer enim natus est nobis ubi cum causa dicit
victorie et sic manifestatum est spiritu sancto suggerente quod
puer natus est nobis fuerit verbum a patre apposita et ita introducta
In quibus quatuor verbis commendantur. Primum potissi-
me maiestatis unitas et infirmata humilitas quia puer
. 2m sapientissime pro-
lis lucens et admiran-
da novitas quia natus est
. 3m exuberantissime ca-
ritatis calens et plan-
ga benignitas quia nobis
Quid namque tenello pue-
ro humilius et infirmius
Quid hac nativitate
novius et admirabilius
et quid associacione id est
largius et benignius
nos enim associat sibi a-
lias personas haberet re-
nigne in edicione prima dominum
Et homo est animal civile et
sociale politicorum pri°. De
primo hoc ysayas ca°.
suo 8° Postquam multa
premisit de puero sub
texuit dominum exercituum
ipsum sanctificate Et
ipse pavor vester et erit
nobis in sanctificacionem.
De 2° idem 31° Novum
creavit dominus novum su-
per terram femina circumdabit
virum De 3° ysa. vii°.
Ecce virgo concipiet et pariet filium et vocabitur nomen
eius emanuel quod ewangelista mathaeus exponit est
nobiscum deus ma. 1° c°. Per primum secretum divine mi-
sericordie detegitur Ut pateat huius ingressus ma. 18°
Nisi efficiamini sicut parvulus iste non intrabitis regnum
celorum. Per 2m adopcionem filiorum dei causaliter additur
ut agnoscatur regeneracionis ingressus Jo. 1° Et verbum caro
factum est Et exponitur sequitur Et habitavit in nobis
Per 3m actu immortalitatis largitur ut innotescat hu-
mane exaltacionis perfectus decursus 2°. Ubi plus sapi-
ens et intelligens gens magna nec est alia nacio tam
grandis que habeat deos suos appropinquantes sibi sicut
deus noster adest cunctis obsecracionibus nostris propheta primum

BLB BADISCHE LANDESBIBLIOTHEK
Baden-Württemberg

media spe subfulta in diuina origine ¶ Apparet enim intelligentia fide actuata in eius digne ¶ Apparet 3m voluntas caritate formata in eadem figure · ut sic tota mentis ymago eius virtutis theologice desuper effluxis nobilitata supernatur condigna tandem summo cesari deo presentetur similima ¶ Dixi primo quod in verbis thematis tangitur primo

potentissime maiestas virtus et infirmata humilitas quia puer in euidentia adducens id ysa · 8o dominum exercituum ipsum sanctificate Et ipse pauor vester et ipse terror et erit vobis in sanctificationem ¶ Hoc monet ysaias quod vere cerat sic verba conecti a qua omnis habet graciam talium placita vel bona aut qualia semina cogitacionum cordibus hominum verbis relinquunt Diuinam ipsum sanctificate in bene quod ipse erit nobis in sanctificationem huius Et quia in eius figura qui per gratiam sancti sunt ab eo sanctificacionem habentes sanctificant eum in mentibus suis conformibus et principibus glorie sue ¶ Indicauit quod ysayas In presens verba per feruorem sine terrorem pueri quem solempnizantes

ut dominum exercituum suscepimus dominum uniuersale et potentissima maiestate Malachie 1o ¶ Si dominus ego sum ubi est timor meus quod non sine causa primo humanis mentibus propheta inculcat studuit quam maior notitia potencie et altitudinis dei Debitum augz honoris et amplius exposcit obsequium Cum precipue deo racione sui in domini late cultus impendendus sit suaque virtutis humilatio nobis cum reuerencia condigna sit suscipienda sit sicuti et vnde universitas proclamat doctor Maiestate hac factum est ut iacens in presepio sidera reget ut ergo paret Et pro a deo esset vagiret infans et laudantes angeli audi rent pannis foueretur et deus adoraretur ¶ Ter tamen potestatis dignitas amittitur Cum tamen humilitas adoraretur

Litteras ii. e. 4. p. quodam filius ma[gistri]
Ad dissoluen[dum] | la branc[iae]
Adum quod ferrum fuit m. t. i. r. s. 2. i. accusacione pro puella super consanguinitate proposita prefatus i. multas excepciones proposuit per quas nitebatur nos ab accusacione multipliciter remouere 2. i. et loquendo pronunciauimus inter mulierem et puellam nec matrimonium nec sponsalia fuisse contracta cum constet per puellam nondum ad septennium peruenisse quo circa nec accusacio locum habeat cum non esset quod possit legitime accusari denunciari tamen poterat consanguinitas ut interdiceretur matrimonium contrahendum ad denunciacionem quod legitime probandam terminum assignauimus saluis exceptionibus non solum propositis sed et proponendis ne uero quicquam in puellam interim attemptetur auctoritate apostolica interdicimus ne in negocio de nouo procedatur ultius donec uel a denunciacione cesset uel ea probata ordine iudiciario procedatur quod si contra inhibicionem nostram in preiudicium ipsius aliquid fuit attemptatum illud irritum esse decreuimus 2 iuribus omnino carere.
Tue nobis | De episcopo albistaden[si].
Uexhibite littere continebant quod quidam filiam suam circiter xii. annorum habentem cuidam nobili desponsauit qui subarrauit eandem consensu mutuo accedente 2. i. quod uero per eandem scriptus sunt expressa nobis consultare non potuit cum etatis cum etatis esset puella cum eidem uiro extitit desponsata cum dicatur quod circiter xii. annorum habebat utrum ne prudencia tunc in illa suppleret etatem scirem quod si puella nubilis non erat etatis cum sepe fatus uir desponsauit eandem 2 etatem in ea prudencia non supplebat procul dubio inter eos non coniugium sed sponsalia contracta fuerunt quamuis ab ipso uiro eadem fuit subarrata. De clandestina despo[nsatione].
Ex concil. arelaten[si] | sacr. conc.
Si quis clam de sponsauit aliquam 2 mulier uel uir negat hic desponsacionem uiro incubit probatio. Alex. iii.
Quod nobis 2. i. si | beluacen[si] episcopo
Quod matrimonia ita occulte contrahuntur quod exinde legitima probacio non appareat hii qui ea contraxerunt ab ecclesia non sunt aliquatenus compellendi verum si persone contrahencium hoc voluerint publicare nisi racionabilis causa impediat ab ecclesia recipienda sunt 2 comprobanda tamquam a principio in ecclesie conspectu contracta. In
Cum inhibicio | noc. iii. in concil. generali
Cum inhibicio copule coniugalis sit in ultimis tribus gradibus reuocata eam in aliis volumus districte seruari unde predecessorum nostrorum uestigiis inhendo clandestina coniugia penitus inhibemus prohibentes ne quis sacerdos talibus interesse presumat quare specialem ...

Cuius vniuersi audiunt tale aut quis vidit huic simile ysa · vltimo ¶ Sic enim placuit beneplacite trinitati in ipso puero ihesu omnem plenitudinem inhabitare ad collocenses primo ¶ Iter ab re sic humiliata est et infirmata nobis potentissima maiestas primo pro [eius] in mense humiliacione et sublenacione nos lapsos erigere volentem et se eius declinare in sublenacionem consimilitudinem maiestas se humiliauit sed lapsum hominum gemens ad se sublimaret quemadmodum beatus gregorius intelligere dedit dicens in luc. 1o. Cum appropinquaret iherico et diceret vnus deus spiritualia pater unde homo ad diuina sublimat Itaque diuini verbi incarnatio est quasi quedam machina ad deum nos leuandi Tamen salomonis ihesum hac machina nos erecturos et in sua humiliacione scandalizari animaduertens indignis sue potencie per miraculorum operaciones admonuit humilia sue infirmitatis ne quis despiceret si cui ¶ Dominum quoniam tamen eciam sub iniis verbis beatus qui non fuit scandalizatus in me ait. yso. Pu per quo ideo beatus iam · Tanto deus dignius ab hominibus honorandus est quanto et indigniora ab eis suscepit ¶ Ni filiorum hac de causa eciam gloriam suam in cruce reposuit apostolo premisso dogmate ad gala. vi. sine vltimo mihi autem absit gloriari nisi in cruce domini nostri ihesu

x⁹ Sup quo beatus augustinus ait Ecce unde mi-
rabilius exhibuit apostolus thesaurus repperit quod illi vi-
sum est stultitia et mundo contempta apostolo factum est sa-
piencia et gloria Conformiter ad beatum hylarium
in li⁰ de sancta domini incarnacione dicente humilitas
christi nostra nobi-
litas est contu-
melia eius no-
stra est Hinc hu-
milem puerum in
maiestate ful-
gentem ysa. vi
dit multitudi-
ne angelorum
adorare ysa. 6.
In excelso thro-
no vidi sedentem
unum huius que
adorat multi-
tudo angelorum
De quo et psalmista
cecinit ps. 96.
Omnes eum
adorate eum angeli eius
Et virgo ma-
ria ut postea
non daret ve-
nerandi no-
men cui quem
genuit adora-
vit Quo⁹
namque divina in-
carnatio magis
mirificanda non
esset cum ipsa sit
divine largitatis donum potissimum quo in thesauris
dei maius inveniri non potuit Ipse est et elemosina
qua misericordie generis humani sananda atque relevanda
de convenientiori et efficaciori excogitari nequit
Ipse est et flamma divine caritatis ardentis-
sima qua calefaciendo tepidum humanum genus
convenientior inveniri nequit visa est Ipse est et inun-
datio fontis aquarum viventium exuberantissima qua
extinguendum incendium voluptatum et illatorum
desideriorum aptior emanare nequiunt Unus-
quisque indigens suam agnoscens indigentiam hoc donum
respiciet exorare de qua 2 cor. 8. Ipse nos ad-
monet apostolus Scitis gratiam domini nostri ihesu christi quoniam
propter vos egenus factus est cum esset dives ut illius
inopia vos divites essetis In contemplacione talis sue gratie et excel-
lentie humilitatis et amplioris dignitatis angelorum desiderium petrus
apostolus expressit p⁰a petri p⁰ dicens In quem desiderant angeli
prospicere Unus medicus sentiens suam insufficientiam hanc
eciam differt postulare quam cum propheta dicat ps. 69. Ego
vero egenus et pauper
sum deus adiuva me.
Unus mentis sue torporis
frigiditatis se ad calefa-
ciendum huic flamme non
applicabit cum scriptum sit
ps. 18. Nec est qui se
abscondat a calore eius
Unus attentus tanta in-
undacione aquarum gratie
alium ad fontem vite non
curet recurrere clamantis
cum ps. 36 Domine
apud te est fons vi-
te Ipse est invitans cum ysa.
x⁰. Consummatio abre-
viata inundabit iusti-
ciam quo ascendit in mon-
tem beatus moyses humilitatis
via sublevante quam
sonat verbulum me-
thematis Puer reclin-
atus maxime ma-
ne astensa regis super
universos filios superbie
dicitur sicut Job 41. Ut
effugere valeant imma-
ne periculum eius Et
ex primo verbulo thematis nostri sic detectum est divine
misericordie secretum in patefactione ingressus beatitudinis
Et tantum de primo ¶ Dixi 2⁰ quod in verbis thematis
tangitur sapientissime prolis lucens et admiranda novitas
qua natus est Nam rasa unquam in luce progredi Et adduxi
testimonium ieremie Nova creavit dominus novum super
terram femina circumdabit virum Ubi verbo circumdare metaphorice
corona domine regia exprimitur dignitas Nam sicut coro-
na caput circumdat regis in signum splendentis dignitatis
et glorie Ita dei verbum sub materna carne quasi tectura sup-
inducta dignius plus placens et gloriose nec dum ipsis
angelis quibus se prius splendor sue maiestatis refundit-
ur et nobis mortalibus quod cum non plus placeret hu-
miliata sublimitas exinanita maiestas et divinitas incarnata

locorum consuetudinem ad alia generaliter prorogando statuimus ut
cum matrimonia fuerint contrahenda in eccle-
siis per presbiteros publice proponantur
competenti termino prefinito ut in-
fra illum qui voluit et valuit legiti-
mum impedimentum opponat et
ipsi presbiteri nichilominus investigent utrum
aliquod impedimentum obsistat cum
apparuerit probabilis coniectura contra
copulam contrahendam contractus
interdicatur expresse donec quid fieri
debeat super eo manifestis constiterit
documentis. ¶ Siquis vero huius-
modi clandestina desponsacio vel inter-
dicta coniugia inire presumpserit in gra-
du prohibito etiam ignoranter soboles
de tali coniunctione suscepta prorsus
illegitima censeatur de parentum
ignorancia nullum habitura sub-
sidium cum illi tale contrahendo non
expertes scientie vel saltem affecta-
tores ignorantie videantur pari
modo proles illegitima censeatur
si ambo parentes impedimentum scien-
tes legitimum preter omne interdictum
in conspectu ecclesie contrahere presumpserint
Sane si parochialis sacerdos con-
iunctiones prohibere contempserit aut
quilibet etiam regularis qui eis presumpserit interesse per triennium ab
officio suspendatur gravius pu-
niendus si culpe qualitas postu-
laverit. Sed hiis qui taliter copu-
lari presumpserunt etiam in gradu con-
cesso condigna penitentia iniunga-
tur. Siquis autem ad impedi-
endam legitimam copulam
maliciosum impedimentum
obiecerit canonicam non effugiet
ultionem. De sponsa duorum. Idem

Aug. de fide pactionis et consensus.

Duobus modis dicitur fides.
pactionis et consensus. Si ali-
quis alicui mulieri fidem
fecit pactionis non debet aliam
ducere. Si aliam duxerit penitenci-
am debet agere de fide mentita
maneat tamen cum illa quam duxit
non enim rescindi debet tale sacramen-
tum. Si autem fidem fecit consen-
sus non licet aliam ducere. Si autem
duxerit dimittet illam et adhere-
bit priori. ¶ Est autem fides pac-
tionis cum aliquis promittit ali-
cui fidem quod eam ducet si permi-
serit eum rem secum habere vel etiam pro
consensu fides autem consensus est cum etsi
non constringit manum corde tamen
et ore consentit ducere et mutuo se con-
cedunt unus alii et mutuo se susce-
perunt. Ex brocardo libro xx.

Accepisti illam uxorem tibi quam
alter sibi fuerat desponsatam
dimitte illam quia numquam tibi pot-
est legitima esse et xl. dies in pane et
aqua quam carinam vocant cum vii
sequentibus annis peniteas. Alex.

Licet preter iii salernitanum archiepiscopum
solutum et i. o. t. t. secundum quod si inter
virum et mulierem legitimus consensus
interveniat de presenti ita quidem

Et quomodo non opposita inter se posita in xpistus ostiis magis elucescentia nequaquam tamen inuicem se impugnantia intellectui redderet magis attonitum. Et quomodo non oblectaret animum admirabili decentia varietas nature diuine scilicet et humane in xpisto seruata integritas. Spectaculum hoc nouum et grande a seculis inuisum ad
quod et filie celestis Iheru
salem a sponsa aduocantur
canticorum 3°. Egredimini
et videte filie Syon regem
Salomonem et dyademate quo
coronauit illum mater sua.
Hinc rex non ignarus Dauid
regalis ipsius appetens diuini
as cum recinit post 6°. Visi
tasti terram hoc est homines tuo
aduentu et inebriasti eam
inter tue visitationis gratia
multiplicasti locupletare
eam id est ditare multimo
dis donis. Et vnde quia
flumen dei repletum est aquis
hoc est diuina misericordia omnibus
sufficiens est expendi. Gratialibus aquis ad irrigan
dum que gratiales aque
panis sunt vite et intel
lectus. Et sequitur ibidem pa
rasti cibum eorum per tuam mise
ricordiam non ipsi eorum meritis
quibus ne dona misericordie ascri
berentur subiunctum est causa
lis quoniam ita est preparatio eius
ne casu fieri putaretur. Ri
uos eius inebrians pri
mos scilicet credentes eterne mul
tiplicatas genimina eius hoc est fidelium generationem a riuis in
stillandis eius letabitur germinans. Et iam vir germinabit igni
tis gratialibus que a flumine misericordie dei stillantur. Et quid per
singula benedices corone anni benignitatis tue hoc est xpisti
incarnationem plenitudine gratie referta ab eius aduentu vsque
ad finem seculi. Quod et lucidius depost expressit apostolus ad
titum 3° dicens apparuit benignitas et humanitas saluatoris
nostri dei non ex operibus iustitie que fecimus nos sed secundum suam mi
sericordiam saluos nos fecit. Vbi ipse apostolus benignitate ex
pressit fore humanitate explanatiua coniunctione et sumamus
hinc preces et donum mei misericordie saluatis argumenta infalli
bilia nullum locum desperationi penitus relinquentia sed firmissima
et lucidissima. Quia enim vera magis suaderi posset gratia

quod vnus alterum in suo mutuo
consensu vobis conuenientes expresso reci
piat vtroque dicente ego accipio
te in meam et ego te in meum si
ue sit iuramentum interpositum siue
non licet mulieri alii nubere et si nup
serit et si carnalis copula sit secuta
ab eo separari debet et vt ad primum
redeat ecclesiastica districtione compelli quamuis aliter
a quibusdam predecessoribus nostris sit
aliquando iudicatum. Idem Ianuensi archiepiscopo.
Tua nos fraternitas consuluit vtrum de his non qui coram te super de
sponsatione facta per consensum mutuum
de presenti controuersiam mouent
et appellatione pendente quam ante senten
tiam uel cognitionem cause ad se ap
interponunt accipiunt alias in vx
ores hoc arbitramur agendum
ut si amodo in tali casu duxerint
appellandum eis in ecclesia publice in
dicas ne ante decisionem cause aliud
attemptant. Verumtamen et si contra inhibitionem eccle
sie ita publice factam uenire presumpse
rint prima tam presumptuose contractum
potius irritare. Innocentius III. Mu
tinensi episcopo.
Tuas dudum recepimus de litteris episcopo.
Consuetudine que diu in Muti
nensi optinuit ciuitate ut siquis
aliquam iuraret et citra carnis copu
lam desponsasset si sequeretur despo
sasset aliam et etiam cognouisset post
cognita adiudicaretur uiro non
que prius extitit desponsata et
cetera ne uero turpis sit post quam suo non
congruit uniuerso et ecclesia mutinensi.

tenere debeat huiusmodi et seruare que beati
Petri sedem et suam metropolim
sequi uiderit et doceri in nuptiis de ce
tero contrahendis. Illud te volumus
obseruare ut postquam inter legiti
mas personas consensus legitimus
interuenit de presenti qui sufficit
in talibus iuxta canonicas sanctiones
et si solus defuerit cetera etiam cum ipso
coitu celebrata frustrantur si per
sone iuncte legitime cum alius pos
tea de facto contrahant quod prius de
facto fuerat non potest irritari.
Ex concilio africano. De conditionibus appositis in desponsatione uel
Quicumque sub conditionis nomine aliquam desponsauerit et illius cetibus
eam relinquere uoluerit. Rubrica.
dictum quod frangatur conditio et de
sponsatio irrefragabiliter teneatur.
Cum sit iure. Gregorius episcopus Spoletano. Cum iam hoc presbyter conquestus est
dyaconum quendam manumi
sisse duo mancipia sub hac con
ditione ut monachi fierent et in
eo monasterio ubi ipse fuerat perma
nerent addiciens ut siquis contra
faceret statuti iterum subderetur atque
unum ex his hac conditione desper
ta monasterium deseruisse et se inter
clericos sociasse. Tu ergo si sic reper
ris sic te exhibe ut nec illi defen
di monasterium sit facultas et ma
numittentis uoluntas non uale
at periri. Alexander III. Panormitano episcopo.
De illis autem et cetera. Si uero aliquis

gratis humani. Dum gloriose sue nos velle habere
consortes per quod per hoc quod inter infelice dignatus est
nostre consortium. Et qua argumentatione eiden
tius ostendi potuit hominibus deum secum nos
velle habere gloriose et beate viuere quam per hoc
quod nobis
cum voluit
misere et
ignominiose
viuere et quid
plus est etiam
mori. Et quod
virgineus hu
mano modo
imprimit eo
inuiniendum
glorie beati
tudinem corporis
humane in
ferre in filio dei
facta generatio.
Et quid adhuc
certa nos misericordie
sericordie dei
firmat fidu
ciam ad deus
se parere et
misereri ho
minibus quam impo
tum dei misericordia
puer scilicet na
tus. Annectit
argumentum non
inter apostolus
cum dixisset ad Ro. 8°. De pre misericordiam
proprio filio suo non pepercit deus sed pro nobis
omnibus tradidit eum. Et illico subtexuit quomodo
non etiam omnia cum illo nobis donauit glosa
quasi diceret hoc non potest negari. Ipse enim puer
natus est primogenitus omnis creature est primo
genitus vnigenitus noster et est primogenitus
ex mortuis ad colloceris p°. Et per generationem ex
primo ipse est sapientissima lux et omnium cre
ator ecclesiastici 24°. Ego sapientia ex ore altissimi
prodii primogenita ante omnem creaturam. Ex
ipse est ignitus auctor. Et ex 3° ipse est ad
operationis filiorum dei purissimus consumator

g° tam dira libendo fiendi filijs adam inflante
sua Tous concupiscencia hodie quam plurimi tam ve
hement marcescunt precii huius pueri nati est
ator et regnatoris sapia saluberrima quibus
ab eciam et anthidoto et medicamento salutari
suorum morborum
hodie asserimus
et celebrat plene
pietate chorus
cantibus verbis
inculcatur puer
natus est Et
tam de 2° principali
Dixi
3° quam in verbis
thematis tangitur
ex uberantissie
caritatis casus
et plaga be
nignitatis quia
nobis advenit
d ye? n° Ec
ce virgo conci
piet et pariet
filium et vocabit
nomen eius ema
nuel ubi virgi
go beata tamquam
qui commendatur
Tevidenti per
fectione quia ec
ce quod est demon
strativum nota
Tcasta puritate
quia virgo illibata fecunditate quia concipiet
Texcellenti fructuositate Quia et pariet filium
et Teffectiua salute quia et vocabitur nomen eius
emanuel quod est nobiscum deus Quo ad primum
ipsa est dei mater ab eterno preordinata quo ad
secundum ut colacet eius virginitas ipsa est vi
ro desponsata quo ad 3m ipsa super virgines est
diuinitus consecrata Quo ad 2m ipsa est
ut domina angelis superexaltata Quo ad 4m
ipsa effecta est mundi piissima aduocata Con
gruebat enim sit finis natiuitatis pueri huius suo
corresponderet principio nonne Texo. mire redempcionis
et salutis angelus gabriel nunciauit marie Ecce
quod utique est initialis actus salutis quem ipsa ve

sub his verbis transmittat aliem mihi
presitur. ego nuptorem accipiat si
tamen michi donaueris reus puniri
non debetur. Sicam nolentem sibi
soluere quod sibi dari peciit non acce
pit uxorem nisi consensus de pre
senti aut carnalis sit commixtio
Verum est alium subsecuta. Idem.
Recte possessio quelibet inter
posita condicione donatur a dona
tore postea donum reuocari non po
test nisi forte tali sit condicione
collatum quod ea cessante debeat
reuocari Urbanus iij°
Super eo uero quod postulasti u
trum ille qui quandam mulierem
consensit si pater eius suum presta
ret assensum sit ad consumandum
matrimonium compellendus. Respondemus quod consensus nobis
dici non potest qui in alieno ar
bitrio reseruatur ac condicione
ipsam canonica non probent insti
tuta nisi uoluntas patris post
modum intercedat nequaquam cogen
dus est ad matrimonium contrahendum licet alexander
papa rendet quod sponsalia inter
posita condicione contracta ipsa non impleta
si consensus de presenti intercedat uel
carnalis copula subsequatur
dissolui non debent sed firmiter
obseruari nequaquam est ista dif
finitioni aduersa cum hic consensus
non sit de presenti habitus licet pu
ba de presenti euidentius exprimat
quam in alieno arbitrio non hito
sed uindo consistit. Innocentius iij° mar
ticano episcopo.
Per tuas litteras intimasti quod cum
quedam mulier predicto nomine .N. pos
tularet in uirum asserens inter se mu
tuum de presenti prestiti consensum et
carnalem copulam accessisse
uir ipse contractum quidem sponsalia
et carnis copulam non negaret as
serebat se tamen illam in uxorem ducere
non teneri quia sponsalia inter ipsos
sub hac condicione fuerant contracta
si pater eius et patruus sponsalibus
consentirent. Sed ipsi quam cito nouerunt
et sponso contradixerunt et sponse. Vnde
mulier replicabat quod licet fides presti
ta fuit ab utroque sub condicione
prescripta non tamen sibi fuerat a pre
dicto uiro uel patruo aliquid contradictum
et ante tempus contradictionis expressum
a testibus et post dicebat inter se car
nalem copulam accessisse et .i.g.
t.t. Respondemus quod cum liquido constet quod post
contracta sponsalia carnalis est
inter eos copula subsecuta pro ma
trimonio est presumendum quia uidetur
a condicione apposita recessisse nisi
et si probatum sit quod postquam pater
et patruus uiri contradixere spo
salibus. idem uir mulierem illam
carnali commixtione cognouit non
est tamen aliquo modo probatum
quod ante quam ipse cognouisset eandem
pater eius et patruus condicionem cu
rauissent. Greg. viiij.
Si condiciones contra substanciam co
niugii inserantur puta si alter

ancilla domini executor condigne demandauit qui nobis
edidit saluatorem g° puer natus est nobis .i. in nostrum usum
et ad nostram salutem quem adueniturum ysa. dixit ca° suo 30°
Ecce dominus veniet ad saluandas gentes quod luculenter in medium
deduxit symbolum incenie hijs verbis qui propter nos homines
et propter nostram salutem des
cendit de celis ubi et
explanatum sufficienter
indicat sequentem particu
lam exponendo primam Des
cendit inquam puer ille
de celo non necessitate aut
violencia aliqua detru
sus sed intentione salutis ea
nec relinquendo finem diuini
tatis sed in uirtute natiuitatis quam
assumpsit uberrima ca
ritate modo visibiliter
apparuit ut esset ema
nuel nobiscum scilicet deus
Quod factum nobis est
exaltacionis perfectio dignis
simis maxima de qua
prestitorum propheta moyses
diudum predixit deutronomij 4°
Dicit dicens Non est
alia nacio tam grandis
que habeat deos suos appropin
quantes sicut adest deus
noster adest cunctis obse
crationibus nostris Qua
propter apostolus ydolatriam
atteniensium destruens
et dei cultum construens dixit Deum celi et terre dominum
non in templis manufactis habitare sed nos in 1° vincere
monens et esse actum 17°. Et ad conformem sententiam idem
apostolus ad romanos decimo exponit id moysaycum deutronomij 30°
iuxta te est sermo valde in ore tuo et in corde tuo sit dicens
hoc est verbum dei fidei quod predicamus 4. xpus qui iustifi
cat et sanat saluat a quo longe absistebat lex ipse est
enim finis omni credenti ad iusticiam ibidem g° et propter quod
mouens ad opera et bonum appetibile et largum alijs ordina
tis ad finem beatitudinis iusticiam exhibens Ille namque scilicet
propter quid bo et largum sunt tres nobiles condiciones
finis quas philosophus ponit 4° methaphisice sic relucet manifesta
tum a puero nato nobis exuberante bonum caritatis in ea

lenite et flagra q̃ benignitate quod fuit 3ᵐ principis finem g°
rei imponendo patres et fratres predilecti ex intervitu primis celebri
tatis sic instructi inherimus corda mea reflectamus nos sursum uos
et ad sanandam durities infirmitatis pueri huius per nos
dissipata dona prime affirmamus lamentum sicut nos edocet
Jeremias propheta capitulo suo nono
Nunc ascendit mors per fe
nestras tuas intrans Et in
gressa est domus nostras dis
perdere paruulos nostros Du
deamus insuper lucenti fidei
ad tela ignea nequissimi
extinguenda quoniam deus qui
renuit fidem spiritus erit
deus Et oculi domini res
piciunt fidem Jeremie 4°
Vt tandem in caritate curren
tes brauium attingamus
beatitudinis quod nobis
concedere dignetur dei pa
tris et unigenitus filius pu
er hodie nobis natus etc.
Amen

n̄ posse 3hē

Collacio m. Jo. Wen
ck de spiritu sancto ad
vniuersitatem heydelbergensem

Votiuum ecclesie
militantis
desiderium instantis celebri
tatis patres ac fratres in Christo dilecti hodie habet in fronte sui offi
cii. Spiritus domini repleuit orbem terrarum sapientie p°. Originaliter
Exhortatur apostolus collocensium 3°. nos inuicem omni sapientia
docere et commonere in psalmis et canticis spiritualibus finctum
huiusmodi commonitionis capiens ephe 5 4° Impletionem fo
re spiritus sancti Et qua sermo fidei edificatorius gratiam dat audi
entibus ephe 5 4° impletionem fore spiritus sancti Nunc et
sermo fidei illo qua quidem gratiam commonitionem extenda et
interna nos instigat condicio patris et filialis reddendi debiti
pulsat obligacio ¶ Nam legislator moyses deuteronomii 26.
affirmat ciuitas gentes creatas in laudem dei et nomen
et gloriam dei Et dominus malachie primo commonitionis
debitum honorem a nobis exigens sic proponat Si ego pater
vbi honor meus Merito honoratur talis pater
a cuius benignitate manutenentia et creatione pro
cedit ens moyses quia totius gratie influencia fecun
da ... actum ... In quo sumus viuimus et
mouemur Dum subsistencia viuimus gratia
et mouemur
virtute quorum
mencione est
assumpta impli
citur glo. chea
tus Spiritus do
mini repleuit
orbem terrarum
aliqua Repleuit
namque mortibus
vita et gratia
per quam impe
tracionem ad ma
nus reuocamus
gratie plenitudo
et angelorum a
ue ¶ ...
Dominus repleuit
orbem terrarum loco
et celo desuper
Nunc orbis
quam ...
tal mirabili
bus a mane
... ipse ...
ad vesperum pro
prios pastores
do refertur
oculos cautos efflauit blandos modulaciones
confirmat lasciuas luxum in immunditiis gustus que
sinus intrantur sensibus assaultatione quorum
oblectari mittatur sanantur Hos multa beate
predicauerunt ps° centesimo 2°. rememorare
Beatum dixerunt populum cui hec sunt Nunc
etiam manibus occupentur actibus quibus et pub
licum magisterium prestatur vniuersorum qui et prelatus
sed diuina cogitacione peccatorum malorum sopi
tos reuoluere non desistunt Sed non sic non
sit nos quos dominus ad ostensionem suorum do
norum eorumque et gratiam perfectissimi hodiernam
diem solempniter communiter decet consilium fac qui

dicat alteri contraho tecum si gene
racionem plus euites uel donec in
ueniam aliam honore uel faculta
tibus digniorem aut si pro questu
adulterando te tradas matrimonialiter
contractus quamuis sit fauorabi
lis caret effectu licet alias condici
ones apposite in matrimonio si turpes
aut impossibiles fuerint debeant
pro eius fauore pro non adiectis haberi
Alex. iii. Remensi archiepiscopo. Qui di
De dyacono c ut uouentes ma
qui in sacris trimonia contrahere
sed alium possint Fabrica
dyaconum uulnerauit et uxorem
accepit. hoc t. pru. ... quod si con
tritus et humiliato corde ad ecclesiam
redire uoluit dimissa illa quam
accepit uxorem et absolucione op
tenta iniunctaque sibi penitentia de uestro
processu post eam peractam dispen
satiue poteris ei dyaconatus
officium reddere et si proficere uolacionis
fuit eum in presbiterum ordinare ¶
Subdyaconum autem siue hominem oc
ciderit siue non. tamen sacrorum cano
num censura demonstrat. Idem
Ex literis tuarum ut cenomanensi episcopo
nostre accepimus quod lator presenci
um in subdyaconatus officio con
stitutus quandam sibi coniugium
copulauit quem eandem abiura
re fecisti super quo t. pru. in domino
commendamus. et quod si ad ordinem transi
re uoluit et tibi post laudabilem
conuersacionem ipsius uisum fuerit

ad maiores ordines promoueri
concedas quod si ad religionem conferre
se noluerit eum nec in subdya
conatu ministrare neque ad ulterio
res permittas ordines promoueri
in minoribus autem ordinibus poterit
ministrare. Idem wigoriensi episcopo.
Meminimus et t. respondisse quod si quis
religioni se deuouit et habitu
suscepto professionem fecit postmo
dum sibi aliquam copulauit compellendus
ab ea recedere et ad ecclesiam cui se con
tulit sine contradiccione transire. Verum
si nec habitum suscepit nec professio
nem. sed uotum solummodo fecit et
se ad religionem transiturum promi
sit licet postea matrimonium contraxerit non
est cogendus ad religionem transire
et matrimonium uotum rescindere. Idem
Consuluit nos Lucanus episcopo
t. f. quid faciendum sit de no
bili muliere que uestibus preciosis ab
iectis mutauit habitum et de ma
nu presbiteri uelamen assumpsit. sed non
renunciauit propriis nec intrauit
claustrum nec in manu alicuius
episcopi abbatis uel abbatisse aut super
altare professa est uel obedientiam pro
misit postmodum uno anno elapso
abiecto religionis habitu cuidam
nobili nupsit. con. t. r. quod
simplex uotum matrimonium impedit contrahendum
et non dirimit contractum ita habitus
sine professione susceptus ne contrahatur
impedit. sed contractum nequaquam dissol
uit. Idem.

quam porro officii huius festivitate paginis auscultantur contemplari ex eisdem mentis que pastum fidei corroborationem spei solidationem caritatis inflammationem nec non exercitatos mentalis sensus quibus inspectantibus apparata doctoratum complent virtutum minnico suggerendi preludit locum insurgit et aggravantis corporis veluti insolentis bestie mitigavit integravit et hoc domino mentis sensibus adherente et verborum libamina benignius dispensante quorum recreata apud memoriam suavitas noctium mulcet vigilantiam salutarem. Quid vero tam aptum quid tam conveniens quid ita recreatum et venerabilem letificans mentem quam eum officium quod celebramus accepte recordationem et acceptum tamen recordare the sauros quod non prius lenonizant aspectu sed itineratione subseruit sitientis beatitudinis. Sunt autem officium quod celebramus hec spectacula excelsa donorum fontis scaturientem in mentium meditationes dei cultus legitimus quia spiritus domini replevit orbem terrarum. Incepto cultu in versiculo perficitur quia confirma hoc deus quod operatus es in nobis. In collecta perfectionis lucida porrigitur directio per recta sapere et consolatione gaudere. Directus in epistola virtutibus adaptatur dum voce facta varietatis linguarum convenit multitudo. Adaptatus virtutibus gradualiter dilatatur in attentione cordium amorosa quia emitte spiritum tuum et reple corda tuorum fidelium. Dilatatus

Veniens ad nos G. heremita proposuit quod cum mulier cuidam intro absenti fide data se nupturam promisit, sed postmodum audiens plura de sterilitate sua ei noluit copulari. Cum itaque timeret ne illi nubere cogeretur, in manibus suis continentie votum promisit, non tamen locum aut vestem mutavit. Quo audito vir sibi aliam copulavit. Nos itaque attendentes tutius esse ut prefata mulier post fidem et votum simpliciter oblatum maneat quam fornicationis reatum incurrat, consulimus quod si plus non processit de fide sibi mentita et voto violato congruam satisfactionem indicas et ei cum vult nubendi in domino licentiam tribuere non postponas. Celestinus III.

Rursus quidam votum castitatis emittens iuravit se quandam ducturum postea in uxorem. Viterbiensi etc. Requisiti arbitramur eum simplex votum apud deum non minus obligare quam sollempne. Pro eo quod iuravit temere penitentiam agat et votum quod deo fecit studeat observare. Quod si post huiusmodi iuramentum processit ad nuptias, votum proprio quamvis violasset, cum votum simplex matrimonium impediat contrahendum, non tamen dirimat iam contractum. Nichil ambiguitatis quod tua continere videtur. Innocentius III Wilibordi et Colubriensi [Lex. epis.]

Insinuante I. nobili mulier nobis est apostolatum relatum quod a quibusdam curialibus fuit regi legionis pro ipsius copula supplicatum quod cum ad consanguineorum eius notitiam pervenisset ut maritum acciperet ei sub obtestatione regia suggessissent, ipsa vero quod tunc nollet nubere protestans consilium accepit ab eis quod votum emitteret castitatis, quod in manibus cuiusdam de fratribus sancti Augustini fecit eo adiecto tenore ut in domo propria cum omni sua substantia remaneret. Sane in eiusdem ordinis habitu biennio post permansit licet se invitam id fecisse asserat et coactam tam metu regio quam parentum etc. Tandem accedens quod invita votum emisit eo dimisso de consilio parentum P. Michahelis publice fuit matrimonialiter copulata de quo iii suscepit filios tempore procedente etc. Nos igitur attendentes quod in emissione voti quod processit nulla vel modica coactio affuisset, quam patientia et perseverantia sequentis temporis penitus profugavit, et quod sequens coniunctio peior utique fuit et violentius extorta, mandamus quatenus si premissis veritas suffragatur prefatam mulierem ad male dimissum religionis habitum resumendum et servandum quod vovit monere ac inducere procuretis et si opus fuerit per censuram ecclesiasticam cohercere. De eo qui duxit in matrimonium quam polluit per adulterium.

Alexander III Albano sancti Albani. Propositum est coram nobis quod vir quidam uxorem habens sibi aliam hoc rei inscia copulavit. Sed prima mortua nititur discedere a secunda etc. Licet autem in canonibus ha

in adiuvans speciosissime formatur cum mandatum dei patris observans adimplet. Formatur secundo perficit offerendo deo munera ut tandem per unionem Christo incorporati et exultantes quo ad complendam spiritus adoptionem incorrupti loquamur hec dei magnalia alleluia alleluia. Multiversis sic preclebris virtutis tot universe perantate specialis admirandis primum tamen conuideat quod unum existit ad presentem suscepimus oblectamenta. In quorum aggressu post beatum apostolum Jacobi preludialis hac factum manuductione sed hoc est methodus verborum ad mentes plantandum animorum virtutibus quod est surculus tunc inserendus ad fructificandum Jacobi primo In mansuetudine suscipite insitum verbum quod potest salvare animas vestras. Ut ergo ex assumptorum verborum methodo virentes excrescant ramis virtutum amabilis in eandem patet per ordinem intuentes primus patris et filii simultanealis ymago emanationis. Potentissime quia spiritus domini spirans quasi sanctus ab utroque procedens non tamen respicit prius dominatum sine potentia patris et filii sapientiam. Secundus statuens et ab illis salus plasmo insignis nobilissime quod replevit. Replevit in contractu seu simpliciter suppositum inserendorum donorum rei bonitate auferentium et a planta in ramos arborum virtutum ascendentium importat plenitudinis copendium. Tertius virtus et universalis propago renovationis venustissime quia orbem terrarum. Terrarum orbis terrarum composita dictio non dum dicit rationes 4 hominis sed et significatur recursum seu reductionem donorum a credentibus receptorum ad fontem influente eo quod orbis linea a centro seu medio puncto omni parte equaliter distans. Tria hec impetrari rogabat qui dixit psalmista ciiii Emitte spiritum tuum quo ad primum. Et creabuntur quo ad secundum et re

uabis fame fre quo ad 3m. Cum emanatio sit emissio. Insitio autem creatio ephe. 2°. Ipsius sumus factura creati in Christo Ihesu in operibus bonis et in 3°. per se pateat renouatio. In quadrato hor verborum thematis sit conformis dimensio vt poetice loquamur, ter occurrit reputatio et sunt deputatum ubi gratia. In primo membro recurrit reputatio siue ymago emanationis ipsa scilicet spiratio que emanatio dicitur est Io. 3°. Salutare hoc sit monstrante. Spiritus ubi uult spirat et uocem eius audis sed non scis unde ueniat aut quo uadat. Et sequitur expositiue sic est omnis qui natus est ex spiritu. Hoc in 2° membro occurrit spirationis facies scilicet plantatio insitionis cum plantatio fiat a planta germinante in ramos arboris etc. Eccl. 24°. Rigabo ortum plantationum et inebriabo partus mei fructum. In 3° autem membro occurrit ymago renouationis que similitudo est tam spirationis quam plantationis. Cum ex emissione gratiali intus insita expullulent fructus iustitie et opera bona ephe. 4. Renouamini spiritu mentis vestre et induite nouum hominem qui secundum deum creatus est in iustitia et sanctitate veritatis. Ecce triformis reformata ymaginis depicta in consequentionali ordine rerum ad signa. Et si profundius thema penetretur negotiorum etc. ... deseruiunt cause. Causa efficiens. Prima spiritus domini. Causa finalis quia repleuit. Causa formalis materialiter applicata quia orbem terrarum. Causam efficientem sensit apostolus ro. 5°. Dicens caritas dei diffusa est in cordibus nostris per spiritum sanctum qui datus est nobis. Finalem tamen dixit nos spiritum qui ex deo est accepimus ut sciamus que a deo donata sunt nobis prima Cor. 2°. Formale autem materialiter applicatam tetigit Dauid psalmo 96. Illuxerunt fulgura eius orbi terrarum hoc est admiranda etc. et maxime operationes in mundo. Hic ergo vel quasi in theus

beatur ut nullus copulet in matrimonio quam prius polluerat adulterio et illam maxime cui fidem dederat uxore sua uiuente uel que machinata est in mortem uxoris. Cum tamen praefata mulier erat inscia quod ille aliam uxorem haberet uiuentem nec dignum est ut praedictus uir qui contra canones uenerat sentiat lucrum de suo dolo reportare. Con. t. t. Respondemus quod nisi mulier diuortium petat ad peccatum uitandum sunt aliquatenus separandi. Idem.

Significauit nobis abbas de Fontibus G. ad agauen. et i. m. q. Si ostitit quod eidem G. tanta uis illata fuit quod non sponte in primam consenserit nec post praestitum iuramentum ipsam carnaliter cognouerit, pro hoc non dimittas quin ad aliam quam postea in uxorem accepit reuertendi liberam tribuas facultatem alioquin sibi ne ad secundam recurratur sub interminatione anathematis prohibens. des ei licentiam ducendi aliam in uxorem. Idem barnacen.

Super hoc uero quod consuluisti an sepedicto liceat alicui cum ea contrahere matrimonium quam uxore sua uiuente sibi de facto matrimonio copulauit taliter respondemus quod si adultera est in mortem uxoris aliquid machinata siue fidem dederit quod ea defuncta hanc esset ducturus secundum canones ab eius consortio prohibetur et hec prohibitio perpetua est. Idem.

Ex litteris tuarum [Ruada]. Clemens. Insinuatione accepimus q. t. [-uij].

uxorem suam in adulterio deprehensam de tui antecessoris assensu abiecit que postmodum suscepit habitum in Bachalem scilicet deus t. ante quam illa decederet aliam superduxit et plures suscepit filios ex eadem. a. i. Fraternitati tue igitur respondemus quod illos debes ab inuicem separare. Idem uir in dicta cum de adulterio prima aliam potuit ducere in uxorem. Idem.

Cum haberet uxorem legitimam A. nice. i. lator praesentium cum eius adulterium perpetrauit cuique super hoc fuisset iuris uocatus abiurauit adulteram et postmodum matrimonio contempto uiuente legitima cum ea matrimonium contrahere et ipsi diu cohabitare praesumpsit. deinde praedicta A. de praesenti luce subtracta memoratus I. cum adultera per x. annos est moratus de qua x. filios procreauit. Tale igitur damus t. co. responsum ut sepenominatos et eis in uicta prima peruta continencia indicatur praesertim cum in dies suos ambo processerint et tam diu publice in adulterio et periurio ex certa scientia perdurantes ecclesiam in genere scandalo perturbarunt. nosti enim quod leo papa statuit ut nullus ducat in matrimonio quam adulterio polluit et quod hic plus processum fuit quam si fides dumtaxat praestita fuisset adultere ut defuncta legitima eam duceret in uxorem. cum eadem etiam uiuente qui inualuit meche mechus adherere presumpsit et sacramentum suum temere uio

Et si pro uobis arta uideatur et angusta presulo cum ratione intus eliquata et lauata si diligentius habuerunt dispensatorie praedicas auditorum sensus spiritualis intelligentie morum honestate et celestium misteriorum amplitudine adimplebitur usque ad summum celestis edificationis hylaris et iocunde. Dicitur primo terminis in uerbis thematis tangitur patris et sapiencialis ymago emanationis potentissime qua spiritus domini. Secundum primum diuine patris facta est ab ad imaginem diuinis emanatio diuinis potentissima. Vna per modum naturae siue intellectus quod dicitur generatio filii a patre. Alia per modum amoris siue uoluntatis que appellatur spiratio siue processio spiritus sancti a patre et filio quam generatio est etiam spiritualis materialiter quas hec est diuina quod spiritualis superaddit eterne respectum inhabitationis gratie quaqua ipsius eterne erit pater et sapiencialis ymago. Quoniam etiam harum emanationum potentis et sapiencialis ymago in spiritu nostro mentis signata reperitur ubi memoria fecundans notitiam siue intelligentiam et eandem gignens amorem quo desideriis sensibilibus insignitus ubique et factus est adeo inuolante nostrum peregrine conuersa opera. Et quia datio gratie quia spiritualis emanatio includit respectiue. Prima est ad

ex. et per quod tanquam unitatis. Hinc sapientissime
dictum est in themate Spiritus domini replevit
simpliciter et in concreto et non spiritus domini patris aut spiritus
domini filii ne a sua emanatione temporali cum spiritus s. etiam
a seipso procedit persona s. s. excluderetur quam non po-
nitur inclusa in-
telligeretur. Hec
omnia patent
multis distinc-
tionibus primum se-
cundum terminorum. De
temporali itaque pro-
cessione spiritus s.
hodierna tan-
git epistola actu-
um .2.° asserit
is bipartite sim-
plice tamquam
ignis sedit super
singulos
eorum quibus
verbis christi
pollicitatio
de adventu
sive admissi-
one spiritus sancti
in apostolos enun-
ciatur exhibi-
ta et exple-
ta quia ve-
nit spiritus sanctus
in apostolos ve-
nit inquam in
linguis ve-
ritatis su-
am et consanguinitatem quandam ad verbum
ostenderet. Venit in linguis igneis ut purga-
tionem indicaret que per ignem fieri consuevit.
Venit in dispertitis linguis propter diversitatem gra-
tiarum significandam que erga singulos
secundum rationem fidei dispensatur secundum modum regni dignitatis
et potestatis. Insedit super singulos eorum ad
manifestandum se permanere se in quibus se con-
municat assensum et profectum in locum superiorem
scientie et virtutum. Et ut hec prelibata spiritus domini
fulgentius oculis singulorum chorruscaret magis-
terio eiusdem spiritus domini apposita est involutio
hec triformis particula videlicet et hoc quod continet

omnia scientiam habet vocis quod perfectionem eiusdem spiritus explicat
triformem videlicet substantie virtutis et operationis in quibus
rei perfectio consistit. Primo rei substantia et coniungit atque ex-
planat prelibatam hanc priori membro thematis. Et spiritus domi-
ni primo declaratur mere naturam et substantie singularitatis
sue et essentie. Per hoc
duo premissa fiunt et quod
quorum primum demonstra-
tum est .2.m infinitum
modus apud grecos per no-
men meum spiritum significat.
Declaratur .2.° spiritus domini
immense virtutis et potentie
tie ac potestatis cum
sequitur continet omnia.
Hester 13.° In ditione tua
cuncta sunt posita.
Declaratur .3.° et po-
tremo spiritus domini magis-
terialitatis et doctrine
cum adiungitur scientiam ha-
bet vocis. Ipse sua sin-
gularitate docentis testis
salvatore in evangelio
hodierno Jo. 14.° Pa-
raclitus spiritus sanctus vos do-
cebit omnia et sugge-
ret vobis omnia que-
cumque dixero vobis. Hoc
est ab oculo inferet et
subministrabit sive com-
mendabit scientiam. Ex hac
familiaritate docendi spiritus s.
sancta generalia concilia sua statuerunt pia dogmata
et ad gratiam christi pertinentia saluberrima monita quod
testatur unus de primis conciliorum celebratoribus primus ad cor.
2° dicens oculus non vidit nec auris audivit nec in
cor hominis ascendit que preparavit deus hiis qui diligunt
illum nobis autem revelavit deus per spiritum sanctum qui scruta-
tur omnia etiam profunda dei. Nam fallax profunda dei sunt
quod ille qui olim in disparsione vocis ad ignotum sonum im-
pie construentis ingenia compescuit conatus superbe turris ba-
bilonice edificantium in incognitas et formam discre-
pantes linguas in unam et consonam revocat pietatis
religione unanima. Et tunc de primo divisionis membro.
¶ Dixi 2° quod in verbis thematis tangitur scientiam et

lare. quod utrique connubium ubi est nul-
la intercessit religio iuramenti
tam. Greg. pp. quam tribur. conc. sy-
nodus detestatur et utrumque hoc modo
coniunctum precepit publice penitentie subi-
ci. ac perpetuo sine ulla spe coniugii
permanere nec aliquid eisdem .i. et .c.
adminiculum afferunt ut similiter
maneant quod decennio cohitarit
ad invicem et x. filios susceperunt
cum multiplicitas prolis ita sus-
cepte magis eorum crimen exaggeret
et diuturnitas temporis peccata non
minuat sed augmentet. Sollici-
tudinis tue tamen intererit ut utriusque
liberis suis, secundum quod eis facultates
suppetunt necessaria subministret. In-

Significasti. Innoc. iii. episcopo spoletano.
Significasti nobis quod cum .p. spoletanus civis
quandam mulierem duxit legitime in
uxorem ea relicta cuidam me-
retrici adhesit et .i. viri cum uxor ipsi-
us esset viam universe carnis ingressa
meretricem cui adheserat despon-
savit. Nos igitur inquisitioni tue ta-
liter respondemus quod nisi alter eorum in mor-
tem defuncte uxoris fuit machi-
natus vel ea vivente sibi fidem dede-
rit de matrimonio contrahendo legitimum
iudices matrimonium supradictum. munus
excommunicato absolutionis si petierit
iuxta formam ecclesie impensurus. Idem.

Veniens ad presentiam. messan. capitulo.
Veniens .n. G. laicus humili insinua-
tione monstravit quod cum in civitate le-
ontinensi quandam sibi matrimonialiter co-
pulasset ab eaque recedens messanam
advenit ubi .c. mulierem nesciam
quod aliam haberet uxorem sibi sollempniter
copulavit. Verum cum eius prima fuis-
set iuncta ut ad legitimam redi-
ret uxorem et ipse propter hoc in suam pa-
triam rediisset uxorem suam inveniens
carnis debita persolvisse ad messa-
nam rediit civitatem et supradictam .c.
tamquam legitime cohabitavit uxori
et .i. Licet autem vivente uxore legitima
predictam .c. sibi copulare nequi-
verit in uxorem quia tamen uxore de-
functa utpote a lege ipsius solutus
in eandem .c. de novo potuit ma-
trimonialiter consentire dummodo
non prestitit fidem adultere vel machi-
natus fuit in mortem uxoris .c. quod
si est ita eidem .G. ut supradicte .c.
affectu adhereat coniugali licentiam
concedatis. Greg. viii. [illegible]

Si quis uxore vivente fide da-
ta promisit aliam se ducturum
vel cum ipsa de facto contraxit si nec
ante nec post legitime eius super-
cognovit eandem. quamvis utrique
eorum pro eo quod in hoc graviter deliquerit
sit penitentia iniungenda. non est tamen ma-
trimonium quod cum ea contraxit post uxo-
ris obitum dirimendum. ¶ Ceterum
tollerari non debet si prius vel
postea dum vixit uxor ipsius illam
adulterio polluisset. Alex. iii. cant.
Pervenit ad De | archiepiscopo
nos quod cum .j. coniugio lepro-
qui lepre mo sorum. Rubrica.

abissalis plantago insitionis nobilissime qua replevit Re
plere namque est iterato plere Hoc est nativitatem et manita
tem auferre Unde glossa nazarenus in omelia quadam preditus fes
tivitatis ait Decreta in suo manere statu vir sublimis
iam nam in sua gloria creatam atque in humilitate sua consecrata est
bonitas in participata inania
et chaos ingens in medio
positum prohibens non solum
transitum divitis in sinum abra
he Unde concludens
totam creatam ac excogitans
a principio seu consortio de
nostra creatura Ut ergo quod
fieret dei ad homines et
admirabile commercium pla
cuit spiritui sancto descen
dere ad homines Ut et tamen
sic sic ascendere fateret
quemadmodum presignavit mo
yses in diversitatibus exordi
um et dicens Terra autem
erat inanis et vacua
Tenebre erant super fa
ciem abissi Dominus
dei ferebatur super a
quas gressum primo Unde
de verbis signate misteria
Dominus domini superferebatur
hec bestia supplante eius
auferret inanitatem et
vacuitate atque etiam gere
mate impareret herba
virente superferebatur et aquis ut ipsa potestate cominus
illustraret abyssum declararet quod se sit virtus eius clementia f.
tam hec virentis quod aque reptile producentis quo ad fi
stinam eorum patet et gemina actore papium sumptum at
post beatum augustinum 13° confessionum Dominus domini dominis
suus misericordie superferebatur super miseriis mi mane et
vanum tenebrosum et fluxum in vanitatis ablatione et ad in
sitionem nobilissima luminositatis et stabilitatis admixtam gal
line incubantis sic immanens virtute virtutis gratuitum
gratie fovendis quod misterium reputo non latuisse apostolum
cum diceret ephesios 4° Eratis aliquando tenebre nunc autem lux
in domino Hoc etiam est quod dictum est per prophetam psalmo 2A°
flabit spiritus eius et fluent aque flabit magis spiritus fluen
tis profundens doctrine et gratie Unde inebriemur eius et!

bum incurrunt de consuetudine
generali a commixtione hominum se parent
nec uxores viros nec viri uxores
taliter egrotantes sequuntur quoniam
igitur cum vir et uxor una caro sunt
non debet alter sine altero esse diuci
us quia ut uxores viros et viri uxo
res qui lepre morbum incurrit
sequentur et eis coniugali affectione
ministrent sollicitis exortationibus
inducere non postponas Si vero ad
hoc induci non poterunt eis arctius
iniungas ut utrumque alterum vinculo con
tinencia servet quod si mandatum
tuum contempserit vinculo excommunicationis astrin
gas. Idem banonensi episcopo.
Quoniam nemini licet excepta causa
fornicationis uxorem dimittere
constat quod sive mulier lepra percus
sa fuerit seu aliqua gravi infirmita
te detenta non est a viro propterea se
paranda vel et dimittenda. Lepro
so autem si continere noluit et aliquam
que sibi nubere velit invenerit
liberum est ad matrimonium convolare.
Quod si virum sive uxorem leprosum
fieri contingit et infirmus a sano
carnale debitum exigat generali
precepto apostoli quod exigitur est sol
vendum cui precepto nulla in hoc
casu exceptio reperitur Urbanus
litteras et c. iii episcopo florentino.
Lecta postulasti utrum si post spon
salia de futuro inter legitimas
personas contracta antequam cum viro
mulier traducatur alter eorum lepre
morbum incurrat alter ad consumman
dam copulam maritalem compelli
debeat Respondemus quod ad eam accipienda
cogi non debeat cum nondum inter eos
matrimonium fuit consumatum Adrianus
Dignum est c. p. burgensi archiepiscopo
et c. i. Sane De coniugio servorum et
Iuxta verbum apostoli sicut in christo
ihesu neque liber neque servus est a
sacramentis ecclesie removendus ita
nec inter servos matrimonia
debent nullatenus prohiberi et si dominis
contradicentibus et invitis contracta fue
rint nulla ratione sunt propter hoc dissol
venda debita tamen et consueta servicia
non minus debent propriis dominis ex
hibere Alexander iii. preposito et priori mar
Proposuit nobis c. Ultariensi.
mulier quod cum vir eius cum ea diu
cum prima filia eius notam ei conditionis
obiecit asserens eam esse ancillam quam
liberam esse credebat cum eam duxit
in uxorem et c. i. consulimus quod si constiterit quod
idem vir prefatam mulierem postquam
illam audivit esse ancillam carnaliter
cognovit ipsum modo premissa
cogatis ut eam sicut uxorem ma
ritali affectione pertractet Si vero aliter
fuerit et sententiam divorcii proferri con
tigerit mulieri pecuniam quam prefato
viro pro dote concessit restitui fa
ciatis Urbanus iii. arminensi episcopo.
Licet et c. i. Sane super eo quod fuit
propositum an mulier possit di
vorcium postulare pro eo quod vir
cum quo servilis conditionis ignara con

sicut de ardente in illo sepius est p. f.° Flu
De ventre eius fluent aque vive quod ab e
van illo sed exponit de spiritu sancto quem accepturi
erant credentes in eum Et egregie dicit david
flabit spiritus eius et fluent aque Ut medie
incidentur
dando apli
spiritu suum in
sufflasse Io.
20.° Insufflavit
enim spiritum super
ostenderet
significaret
in vento sive
in flatu qui
dem poterat
non sunt quam
spiritus sancto
Ut ait quod
moveret sive
sum et omni
fonte magis
manans et
non sanus
ter fuit post
et vitantes
lux qui non
in mani
me est Cui
alludit beata
glossa omelia
hodierna
quod in amore
otiosus
eum magis est Ubi verbo tenuit operari amor
est bene quod in replectione qua spiritus domini operatur
statens et abissalis in plantago insitionis nobilissi
sime Re ac sub silentio originale presentare
hodierne festivitatis stratum liber adducere
glossa nazorenum sic dicente Septenarius nu
merus multum introduxit penthecostes i. q. multiplicatione
te quinquagesime Septem enim septies multiplicata
tam quinquaginta ex se generant assumpta una qua
ex sua sola nunc presumptam tradidit maior
eo quod ipsa per una est et omnes dies qui post in prin
cipio mundi celum et terram creavit de nichilo hodie
apostolos celos misericordie creavit in gratia ut in
telligatur qua unum sit 40 dicit dominus Ier. 23.° celi
et terram ego impleo Et tamen de 1° dimissio

Dies s.

Dixi 3° et finaliter quod in verbis thematis ca-
pitur virens et universalis prerogativa renovationis ve-
nustissime quia orbis terrarum venustas morum earumque
quibus et regnum acquiritur incepta et originata est
per spiritum domini efficientem in primo membro ini-
Perfecta et pro-
gressa per reple-
tionem in 2° membro
ma… in hoc 3°
membro per eius-
dem complen-
da et consumma-
da venustas …
non consistit in a-
… vel …
in virtutum lauda-
bili et sereno
… quemad-
modum apostolus edo-
cuit eosdem re-
ducens in spiritum
sanctum velut
in fonte eas ema-
nante et in fine
perficiente ro…
14°. Regnum dei
non est esca et
potus sed iustitia
et pax et gau-
dium in spiritu sancto
Iustitia …
quod reddens quod
suum est pax
concordia sanita-
tis et gaudium
et grate sentien-
tis non alta sapere sed humilia et grate sentire …
… ordo … pax effectus sit iustitie
gaudium secundum beatum ambrosium. De … oriatur pa-
ce. Dicitur enim nascitur de distemperantie. Tria hec
… adaptantur virtutibus theologicis quia ad
… divina. Nam abacuk propheta
capitulo suo 2° fidem … iustitie ait iustus
ex fide vivit. Et psalmus … 4°. Annectens spem
paci ait in pace in idipsum dormiam et requies-
cam. Quoniam tu singulariter in spe constituisti me. Et
id bonum singulare spectat quod nulla varietudi-
ne … in se ipso manens et consistens in con-
mutabili … caritate
gaudio … Corinthiorum 13°. Caritas congaudet ve-
ritati. Vere autem hec virtutes In quibus virens et

universalis prerogativa consistit venustissime renovationis cunctorumque
auditorum mentibus hereant … liber satiare tamen virtutes ipsas
quam earum fontem spiritum sanctum. Sunt autem 2° facies virtutum hec
scilicet virtutes ipsas quam earum fontem sunt vitiorum triumphatrices et
expugnatrices … operum dei … et dotrices
… dei …
atque … simulatri-
ces ac sanctificatrices cum
se offerant … ex-
pugnant victorum materia-
… gratissima et de
se ipsis distincte et …
velut de radice univer-
sa … profundat
varias et saluberrimas
in … exhortationibus
aptius subspeciandas
Fons autem virtutum spiritus
domini explicans est faci-
ei sapientie … Unde statim
… verba testes
scilicet … ad iustitiam
… affectionum …
cordis … quo ad
pacem … cogita-
tionum. Et … audi-
tor quo ad gaudium ex
… deificum operationes
Hiis sic se habentibus …
dilectissimi …
… expugnemus
vitia … virtuti-
bus … ad loca
… opera nos …
bus ac deo placentia grata ac sacrificia perficientibus quibus adep-
tio sit … et … adiutorio spiritus domini cum patre et filio in
secula benedicti Amen.

Collatio magistri Jo. Wenck de herrenb(erg) De assumpcione
virginis gloriose Anno domini 1431°.

Sacrosancta universalis ecclesia ubilibet suorum
fidelium commovens vota Considerans quod
manifestato capite … membra de-
… hoc instituit affectionis capitis vide-
licet … omnes divites plebis … Ori-
ginalis … 44°. … hodierno …

traxit servus monasterii proponatur
cum ecclesia idem vir patrem suum cuius
conditionem secundum legem … sequeretur
tempore mortis se pro libero gessisse
et iam elapso decennio nec pa-
tris nec suo nomine se status con-
versationem passim constanter affir-
met videtur nobis …
et favore libertatis pro parte viri
securius iudicandum. Innoc.
Ad nostram noveris … iii. R. epo.
audientiam pervenisse quod G. pres-
biter cardinalis apostolice sedis legatus R. militem a muliere
quadam propter conditionis separavit
errorem. Ideoque mandamus quatenus si constiterit
vir ignoranter contraxerit cum ancilla
… quod postquam intellexerit conditionem
ipsius nec facto vel verbo illo consensit
in eandem propter quod per cardinalem eundem
ab eius fuit consortio separatus con-
trahendi cum alia liberam ipsi con-
cedas auctoritate apostolica facultatem. Greg.
Ingredi consideremus … De na-
… ut parentum tis ex libero ve-
ex libera seu libita tre. Rubrica.
filii ad servitium retrahantur …
… ut si documenta nulla sit
ab ecclesie parte que hi documentis
debeant obviare ab eis molestia
sine aliqua retractatione compescas
eandem durum est enim ut si aliqui
mercede tribuunt libertates ab
ecclesia a qua tamen debent revocetur
Alex. iii. salernitano epo. De cogna-
tione spirituali. Rubrica.
Utrum autem filii ante vel
post compaternitatem ali…
geniti possunt ad invicem copu-
lari canones secundum diversorum locorum
consuetudinem contrarii inveniuntur et licet
primus canon exinde editus na-
tos post compaternitatem ad invicem
copulari prohibeat alter tamen canon
posterius editus primum videtur cor-
rigere per quem statuitur ut sive
ante sive post compaternitatem geni-
ti simul possint coniugi excepta
illa persona dumtaxat per quam ad
compaternitatem venitur. Unde nobis vide-
tur quod secundum posteriorem canonem
debeat observari nisi consuetudo
ecclesie que scandalum generet aliter se habet.
Si vir et mulier … Idem eidem.
Si vir scienter vel ignoranter
filium suum de sacro fonte susceperit
an propter hoc separari debeant Con… t.
… quod … sit spiritualiter … me-
tuum ut debeant separari quidam
tamen humani sancientes aliter
statuerunt. Ideoque nobis videtur quod
sive ex ignorantia sive ex malicia
id fecerint non sunt ab invicem
separandi nec alter alteri debitum
debet subtrahere nisi ad continen-
ciam servandam possint induci
quia si ex ignorantia id fecerint
fuit eos ignorantia excusare vi-
detur. Si ex malicia eis sua fraus
non debet patrocinari vel dolus.
Super eo. Idem vigilien. epo.
Quia nobis tua fraternitas requisivit
de duorum compatrum filiis utrum si
tales filii fuerint per quorum alterum

iouī m̄oꝝ añ oculos reuocata doctrina h' tradidit quo' m'
qualitatē ciboꝝ ructꝫ ceūpūnt odoris boni vel mali Hc
ꝯformit' plata fermenta vñ interius homīs cogitati
ones bonas vel malas efflare consueuerunt eoꝝdemꝗ ſa
pientia in audientiū corda ſtatuere ac transplantare
In hunc mod' ſensit aplꝰ
p.ª Coꝝ. xv. Cū dixit
cerpiſſ Corrumpunt mo
res bonos colloquia ma
la h' ē vitutes neccant
quod notās beatꝰ amb'
ſius ait assiduitas prim
colloquij vitiat mentem
ꝑ oppoſitū gͣ eloquia ſa
na ſtudioſos edificabunt
affectꝰ Cauete itaqꝫ ꝑ
maxime habent dei a'
ſanctoꝝ laudatores et eoꝝ
verba omī ſollicitudine
ponderare ne quid falſi
aut mēdoſi de eiſꝺ enū
cient quī et deus de fal
ſa sua laude non ſit' h'
ē enī monumens id
quod aplus p.ª Corin.
xv. induxit dicens Inuenī
m' aūt et falſi teſtes dei
ſꝫ ſi reſurrectio mortu
orū nō eſſet Roꝰ v' in
ſugens et ꝑlucide dixe
rens Beatꝰ augꝰ ad
beatū ieroñ ait ꝑhorren
dū ē aliquid falſi De
deo dicere etiā ſi ad lau
dem eius videatur ꝑtinere ſubdens etiā Mina non
minori ſꝫ maiori fortaſſis ſcelere ī deo laudat' falſitē
quā vituperat' veritas Hec aūt reuoluens diligenti ī
dagine archidoctor ecclē Beatꝰ petrꝰ aplꝰ p.ª petri 4º
loquendi ſtatuit canonē dicēs Si ꝗs loquit' q̄i ſermones
dei Iſte aūt vt ait venerabiliter beda Quaſi ī quibuſcūqꝫ to
tam fidem adducit ſermōes dei loquit' qui nichil preter dī
voluntatē aut pr' ſtiꝫ ſcripturarum auctꝰ Que etiā ꝑrel
ſtatꝰ humilitate vtilitate loquit' Aliꝰ eñ loqui vbū ocioſū
eſt De quo reddere oꝑꝫ rationē ī die nouiſſimo Et
gͦ qui moderat' labia ſua prudentiſſimꝰ ē aut ſapiens
ꝑabolaꝫ. xº Hinc et dñs nr̄ ihesꝰ xpus tā inſtanter
exhortat' nos ſuo auſcultare voci ad inuitandū id con
tinue ī nr̄o pectore vt ardentius alieno erudiemus

ul' utrīuſqꝫ parentes ad ꝯpatnitatē
uenerūt eos ꝯiugi nulla rōe
ꝑmittas. ⁊ ꝯiūctos pon. aūt
nō differas ſepare. ¶ Ceterū
ſi neutrū eoꝝ ad ꝯpatnitatem
uentū fuīt de hiis te uolum' eē
ſuetudiem tue ⁊ metropolitane
eccē ul' aliaꝝ circūpoſitaꝝ īqui
re ⁊ diligencius imitari ita qd'
ſi eadem eccē ꝯſuetudo hēt inter
eos nō ſuſtinē ꝯiugiū ſi nec fac
tū firmitatis robur hēe. tu ſi
mili modo in eccā tibi ꝯmiſſa
ꝯiugiū hi' fieri nō ꝑmittas ⁊ ſi
quos taliter ꝯiūctos īueniās uiꝫ
carīdē eccaꝫ ꝯſuetudinē ipos
ſepare ab inuicem nō omittas
vm̄ ſi de ꝯſuetudine hatur ut
talia ꝯiugia ꝑmittant' id ī eccā
tua diſſimulare potis ita q' nec
ꝯdēe nec tum ꝓſtare uidearis aſ
ſenſum. cꝫ ſicut ꝯue ē antiquā
ꝯſuetudinem circūadiacentiū
eccaꝫ ſuper hiis ꝯtepnē ſic ēꝫ
ꝯue uidetur ſi ꝑ eas hi' ꝯiugiis
indulges aſſenſum cū poſſet ſic
in exemplū aſſumi. Clemēs
Martinus bertam duxit I. iiiª
uxorem tebgam ſibi copula
uit lotharius qui berte ⁊ marti
ni filiū de ſacro fonte ſuſcepit. l.
iio ⁊ b. ſublatis de medio o. eū
t. ꝑfata ꝯtraxit. ſlos aūt eō t. t.
tale' ſtīmus q' cū ſ ūbū dñi uir ⁊
mlr' efficiantur ꝑ ꝯiubiū una
caro liquidū eſt tebergā nō poſ
ſe matrimoīalit' copulari o. q̄
ꝯpater eius fuerat cū quo una
caro teberga noſcitur extitiſſe.
Contracto mīo inter. Idem
Ep. ⁊ a. uxorem ſuam quidā
ꝯſanguinei euſdem. a. cō ma
trimoniū obiecerit q' eadē in
ꝑmo ſacrati ſalis pabulo filiū
quondam ꝯiubine ipiꝰ. p. tenuit
⁊ .j. uez ſi ꝯſtaret uera eē q̄ dixi
mus nō ideo tñ ꝯtractū mīm
ſolueretur que vos uix ꝯtrahē
do mīo īpedimētū afferret ideoꝗ
o. q. ꝑfato. p. aūt. mīa īiūgas
ut memoratam. a. ſicut uxorē
maritali affcōne ꝑtractet et
carnale debitū ab ea licent' exi
gat ⁊ ꝑſoluat. ſiue ipam ante
matrimoniū ꝯtractū cū. p. ſiue p'
tea ꝯſtitit hoc egiſſe dū tñ ſi iſtan
dem hoc fecerit cā mīū ſepandi
priam ꝑ ꝓſūpcōe accipiat mīo
in ſua firmitate durante. In
noē iij' epō ⁊ archidiacono lin
Veniens. ad ap. ſe. ē L comien
Vanglicus ⁊ .j. o. q. ſi ꝯſtitit
.h. mlrē ſpēi uiri filiū de ſa
cro fonte leuaſſe ante q' eā de
ſponſaſſꝫ uxorem vos int' eos
diuorciū ap. poſtpoīta celebre
tis. Idē magrō. 6. canōico her
Tua nos duxit diſ L forden
Verecio ꝯſulendos an nat' an
ꝯpatnitatem filiā ꝯpis ſui, l'
ꝯmris ſibi poſſit mīalit' copu
lare ⁊ ſi ꝯtēt an debeat ſepari ⁊

auditu luce 8º Videte gͦ qͦ auditis exponīt
addit enī Qui enī habet dabit' illi Et quicūqꝫ
nō habet etiā qd' putat ſe habere auferet' ab eo
Quaſi diceret ſal' oꝫ ſcdm bedā tota intēcōe verbo
quod auditis operā date Quia qui amorē ha
bet verbi dabit' et illi ſenſus intel' dī quod amat
Et qui vim au
diendi amorē
nō habet etiā
ſi vel natu in
genio vel lec
tōis ſtudio ere
puerit exer
citio nulla ſapi
entie gaudet
dulcedine qua
nēſcit ī ſalu
te p.ª petri 2º
Aduertite hꝯ
ꝑcelebres vi
ri Quin etiā
diuini vñ au
ditū et cuſto
dia tenere cō
tendunt eꝫ cō
cupitū qꝫ eius
ī ſalutē creſcē
Et ī hac lacri
maꝝ valle vā
deſuꝑ effuſa
inducit cuſto
dire ſuade in
telligite et
quodā diſſolu
bili matrimo
nij nexu unie
runt ſpa adiū
gere Cum cuſtodita copulantꝯ conſiliant vitam
intellectu ſalubriter corda valde purificant Et
conſenſu fidei ꝯplexit q' dilectoīs aūt copulam
bonoꝝ operum adiuuandi fuit patētes ¶ De
ꝑmo dicit pꝰ vª pº centeſio decimo octauo In
corde meo abſcondi eloquia tua vt nō peccē tibi
Et in pº. eoꝫ ſubintroſparcō delibarit eū
beſtenda depone hīs verbis In quo corrigit
adoleſcentior viā ſuā ſubiūgit illico conſiliū
dei inſpiracōe nō humana ꝓſūpcōe recepit
Quia in cuſtodiendo ſermones tuos De 2º
purgator palmitū dominice vinee xpc ihc
ſuis aūt ad diſcipulos Jo. xv. Jam mūdi eſtis
ꝑpt' ſermonē quē locutꝰ ſum vobis De 3º ait

dominus ad animam per prophetam osee 2° sub methapho
ra uxoris. Desponsabo te michi in fide. Nam sicut
amicus deus 15° 3°. Hec de dilectione verborum divi
norum custodia tamen in longum contraximus ut hodi
erni evangelij intelligentiam ex hoc profundius
ponderemus.
Verum teste be
ato augustino in quo
dam sermone huius
celebritatis.
Amor descendi
nobilitas est
magistra. Acce
dat magisterij
forma virgo
maria in attesta
cionem profitenti
um divinorum
verborum notabi
lium affectum.
Nam ipsa le
gitur de filio suo
dicta corde con
ferendo conser
uasse deum su
um cognoscebat
laudasse. Insu
per et divine vo
luntati semet
ipsam penitus
obsequiosissime
mancipasse. Quo
rum attestatur
hodierna evan
gelica hystoria
luce xj° conscrip
ta ubi quadam muliere de turba extollente vo
cem in laude sue matris viso hoc ipsius beatus ve
ter qui te portavit et ubera que suxisti legitur
Jhesus respondisse. Quin immo beati qui audiunt
verbum dei et custodiunt illud. Qua responsione sue
matris exhibitam laudem non repudiavit sed immo magis
eandem affirmando adampliavit nec non ad altius
fastigium magnificans ac copule meritum sublevans
custodie verbi dei primum ascripsit beatitudinis ad
verbo affirmandi dicens. Quin immo beati qui
audiunt verbum dei et custodiunt illud. Unde quo ad
2m dicit eam elizabeth beatam asseverat luce 1°
Beata credidisti. Virgo eam beatitudinem non suo merito
sed respectu ~~[illegible]~~ studuit ascribere divino muneri

Nam respexit humilitatem ancille sue. Ecce enim ex hoc
beatam me dicent omnes generaciones. Postremo quo ad 3m
maria virgo dum primum per angelum conferretur divino refer
ta iam donis celestibus eius se profunde in desponsacionem ma
trimonialem se humilians ac eciam regis amplexibus se parans
ait Ecce ancilla domini
fiat michi secundum verbum tuum.
Quare merito vultum eius
tam graciosum deprecabuntur
omnes divites plebis.
Cum teste beato augustino in
libro de sancta virginitate
nichil profuisset mater
na propinquitas nisi fe
licius xpistum corde gestasset
quam carne. Unde et cuilibet cog
nacionem generis mirum similem
dominus docuit preponere
luce 12°. Cum audisset in
templo propinquos secundum car
nem adesse nunciantibus ait
dicens Que est mater mea
et qui sunt fratres mei et
extendendo manus in dis
cipulos suos dixerit Ec
ce mater mea et fratres mei
et extendendo manus in
discipulos suos dixerit
Ecce mater mea et fratres
mei. In hoc non materni
refutans obsequium pieta
tis sed demonstrans amplius
se patrinitatibus patris
quam maternis debere affec
tibus. Et sub inde tamen
nobis spiritualis propinquitatis instituens viam ait Quicumque
fecerit voluntatem patris mei qui in celis est ipse meus frater et
soror et mater est. Notate igitur viri notate dignitatem
mulieris notate et potestatem matris in spirituali maternitate dei. Nam maria
Si frangentes mater voluntatem divinam adimpleverimus
advenire mirabile. Ecce beata et venerabilis virgo maria
secundum carnem mater xpisti fuit sed non fuit soror nec fuit. Et quamquam
generis aliquid horum secundum carnalis iura propinquitatis existit ad
sibi esse omnia non valebit. Nos autem hec omnia sibi xpisto per
spiritum sumus. Si xpisti voluntatem que illi nec preter semper convenimus
et adimplere satagimus. Hinc tamen sollicite nos quibus hoc
est et universale xpistum in cordis devocione spiritualiter parere exhor
tatur mater nostra voltum deprecante marie. Nam preciosis fulgens
divinorum verborum beneficia custodia splendet cordis messa

an consanguinei talis mulieris teneantur ipsi
blico accusare. super quo respondemus quod per
sone hujusmodi non possunt contrahere
et si contraxerint possunt ab invicem
separari et qui contractum sciverint
debent illud ecclesie nunciare. Gregorius
Ex litteris vestris accepimus. quod cum
quidam cum quadam muliere coram officiali
cantuariensi alanum peteret in mari
tum et se affidatam ab eo ac carnaliter
cognitam per testes ydoneos pro
basset licet ecclesie tandem testium deposi
cionibus publicatis idem alanus exceptionem
opposuit quod eam habere non poterat
in uxorem pro eo quod ipsum pater
mulieris eiusdem qui sacerdos ex
titerat baptizavit. Sed cum idem offi
cialis excepcione hujusmodi non admissa
diffinitivam tulit sentenciam contra ipsum
et idem sedem apostolicam appellavit
mandamus quatenus si est ita eundem alanum super
hoc ab impeticione mulieris ipsius ab
solvatis eidem mulieri perpetuum silen
cium imponentes. Nicolaus ad con
sulta bulgarorum. De cognacione
Si qua per adopcionem legalis. Ita ut
cum michi soror esse cepit
quamdiu durat adopcio inter
me et ipsam nupcie consistere non
possunt. De eo qui cognovit consan
Ex parte abbatis mecianensis. guineam uxoris
Si quis cum filiastra sue ex
sua sciente fornicatus fuit
nec a matre debitum petere
nec filiam umquam habere potest uxo
rem nec filiastra nec ille ullo
umquam tempore alij se poterunt matrimo
nialiter copulare. Alexander iij°.
Veniens ad nos pictaviensis episco
pus a presencium lator et j. jug
sicioni tue etc. et infra quod si matrem spon
se sue cognovit si sponsam numquam
carnaliter cognovit imponenda
est ei penitencia paulo maior quam pro
adulterio. qua peracta vel post ipsius
suis potest ex dispensacione cum alia
mulieris contrahere. Ceterum si spon
sam cognovit ante quam matrem
vel post numquam carnaliter aliam po
test accipere in uxorem. Idem.
De illo qui uxorem fratris an quam
ei matrimonium contraheretur se proposuit cog
novisse. Respondemus quod nisi hoc publi
cum et notorium fuerit aut ydone
is testibus comprobatum predictum matrimonium
occasione illa ipsum impetere non permit
tas. Celestinus iij°.
Transmisse nobis tue littere demon
straverunt quod G. uxore sua de
functa filiam eius privignam vi
delicet propriam copula carnali cog
novit postmodum accipiens aliam
in uxorem cum privigna publice tam
quam canis ad vomitum rediens illi
citam rem committere non expavit. Quare
uo super hiis consilium requisisti presen
ti pagina respondemus quod legitime uxo
ri cohitans et noticia subministras
non cognoscat eam quamdiu vixerit
nisi ab ea fuerit requisitus et tunc
ad ipsam non sine gravi cordis con
tricione accedat qui et per mestu et

bili intelligenciali coniungitur vna fide deo viro suo maritali
castimonia voluntas quoque tua. O maria deprecabuntur omnes
diuites plebis que fuerunt vel a primo sermonis inducta as-
sumpta. Deprecemur eam et nos. Aue gracia plena. ¶ Audis-
tis verba inducta thematis in habitudine nature. Dicitur quam ut tangit
glosa ordinaria psalmorum quadra-
gesimo et octuagesimo volens ne dum
per racionem sine merito accipitur
sed et pro re creante graciam me-
tis ymaginem liber iterato in-
ducere thema in habitudine re-
medii gratuiti. Deuotus
ille doctor beatus bernardus in
sermone quodam de quadra-
gesima. Qui incipit. Ca-
rissimi aut vitam eternam ali-
qui non in habitudine sed tamen in
fiducia querunt fratrum me-
ritorum et ingenuerunt quia
quamquam accepta gracia ali-
qua donat orandi fiduciam
neque tamen accepta gracia
confitenda est spes quamquam
impetrandi. Causam subiun-
gens. Cum premia do-
hoc solum conferat ut
ab ea nulla que hec tribuit
sperent et amplioria fi-
gant eam misse dum con-
praui peteret nobis omnium
sanctorum dicens non estima-
tor meriti sed venie que la-
gitor admitte. Tamen sermo
ysaya. Dies iustitie nos-
tre sunt sicut pannus men-
struate. Et ideo totum est in dei indulgencia et liberalitate vni-
versa enim propter semetipsum operatus est dominus prouerbiorum 16. Cuius
rei glosa. prosiequitur In summa pre de vniverso quamuis multiplicem assig-
nat finem. Nam rex largus et diues non largitur munera
sua secundum merita vel necessitates recipientium sed magis magni-
ficencia principale. Dat familias dapsilis hoc est largus
in dapibus non attendit quanta et qualia comestibilia sint inuitati
sed quanta et qualia deceant largitatem ipsius fontis copiose et
habundantis inundantis aque non fluit magis mensuram
sitis aut bibendi possibilitate. Nec sol lucet pro capaci-
tate oculorum videncium sed irradiat per sue luminositatis copiosi-
tate. Ignis etiam non calefacit pro indigencia calefacti volencium
sermo magis sui caloris virtute et fortitudine. Ergo quam et
quante sunt copie misericordie in domino vniversorum qui in eternum ex

adulterio donec cum ea permanserit iure
modicam tui arbitrii penitentiam
agens postmodum si superuixerit ei
perpetuo sine spe coniugii permanebit.
Super eo quod postulas utrum. Idem.
Coniugatus qui ante contractum matrimonium
uxoris sue consanguineam cognouit carnali commixtione cum id fatea-
tur utrumque et aliqui per uiciniam hec
aclamare dicatur sit ab uxore sua
iudicio ecclesie separandus. Et. r. rescribi-
mus quod propter eorum confessionem tamen uel rumo-
rem uicinie separari non debent cum
et ipsis non nulli inter se contra matrimonium uelint
colludere et ad confessionem incestus fa-
cile prosilirent et suo iudicio crede-
rent pro iudicium ecclesie concurrendum.
Rumor autem uicinie non est ad hoc
iudicandus ualidus quod nisi probabiles et fide digne personas accedant possit bene contractum matrimonium irri-
tari. Innocentius iii preposito magdebur-
gensi. Discretionem tuam et c. Sane ex parte tua fuit propositum quod qui-
dam cum muliere quadam legiti-
me puberi de presenti contraxit que post-
modum a se incognitam cuidam
consanguineo suo tradidit quem nescie-
batur potuit retinentem. Ille non tamen ipsa
licet inuita matrimonium sollempnia celebrauit. Sed mulier quam cito fuit reddi-
ta libertati aufugit ab eo et se prio-
ri uiro restitui postulauit. Nos
igitur. q. t. t. respondemus quod et uiro tam pro
turpi facinore penitentia est grauis in-
iungenda et mulier propter publicam ho-
nestatem committenda sollicite ut si
primum repetat cui consanguineus
eam licet inuitam cognouit nec
redeat ad secundum cui non potest propter
reatum adulterii commisceri. Sed in con-
tinencia maneat donec prior fu-
erit uiam uniuerse carnis ingressus.
Quod si forsitan ad id induci nequi-
uerit uir prior cogatur redire
ad ipsam et maritali affectione
eam pertractet cum adulterium ei non
possit obicere qui eam adulterandam tradidit personam inuitam non et
si sine ecclesiam consumare nunquam
nisi propter fornicationis causam aut
uir uxorem aut uxor possit di-
mittere uirum non tamen sicut propter causam
eandem uel uxor uirum uel uir dimittere potest uxorem cum possit per excep-
tionem uel replicationem legitimam
impediri. Sed nec affinitas que post
contractum legitime matrimonium inter uirum
et uxorem iniuste committitur ei debet of-
ficere qui hic iniquitatis particeps non ex-
titit cum suo iure non debeat sine cul-
pa sua priuari. Quamquam a quodam
predecessore nostro dicatur in simili
casu fuisse dissolutum matrimonium incestus
uel adulterium manifestum fuit
an occultum aliis assentibus inter
gradum proximum et remotum esse
potius distinguendum. Idem bitu-
ricensi. Fraternitati tue et c. Intimasti episcopo-
diocesis sententiam approbamus
quam in eum canonice promulgas-
ti qui illam sibi postea copula-

toto vniversa supplicancium multitudo exhibere non valet
quas hodie contemplantur secundum instancia effodere
eam in die reuelacionis indubitanter se thesauriza-
bunt ad ro. 2. Nec inmerito reuoluens beatus au-
gustinus in quodam sermone huius festiuitatis sic in-
quit. Et si
illustrati sunt de-
meritis male
hodierna fes-
tiuitas illus-
trior tamen pro
gracia qua
illustratur non
tamen ipsa huius
hic virgo bea-
ta sed et per eam
tota christi eccia.
Non enim vir-
go maria gra-
ciam ex mi-
tis sed summa
minorum ex gra-
cia promeruit
illustrabatur
namque beata vir-
go et mater
domini inef-
fabilibus diui-
norum carismatum
priuilegiis.
Et in ea re-
runt multa
vnde plenissime
referta est
gracia. Cum autem beata virgo eandem graciam
qua repleta in suo intimo respectu astabat
diuino nemo perpendere potest quanta sint vir-
ginis marie merita vel summa nisi qui cogita-
re valet quanta sit illa gracia per quam inundauit
venit dei misericordia. Nam cum homini vni-
que concessum est tanti muneris vnum priuilegio au-
tem angelorum vt vna persona esset in trinitate que
de sua substantia genuerit sicut et hoc donatum est
virgini matri veneranda ideo dilectissimi de-
re que ex multa expressit gracia misericordia di-
uine deuotissime congaudere solempnizare
Ipsa enim virgo maria tanto excelsior et sublimior

auctus quanto gloriosior ex gratia refulsit cum gratia dei vim etiam ad ro. 6.° Jam intelligitur quod plenitudine et redundancie gratie ex sola miseria dei profluentis insinuat apostolus ad ro. 9. Non est volentis neque currentis scilicet velle vel currere sed dei miserentis. Preciens itaque virgo maria deum ad vitam marianam eternam pro sua miseria contra nos non nisi misticus producere Insuper et diuinam esse recompensacionem huius sublimare ad auget in omnibus gratiam et eam excrescere fecit in omnibus se humilians ut tota in se suspiceret gratiam largitatis valles enim habundabunt frumento ps.° 64.° Consilium ad implens sapientis eccli. 3.° Quanto magnus es humilia te in omnibus et coram deo invenies gratiam quod ei evenisse angelus asserit luc. 1.° dicens Invenisti gratiam apud deum Non mirum deus ad virginem tam humiliter dignatus est descendere ut de tam profunda humilitate exigeret salutis tripudium Et pro gratia quam ei contulit et quam et sic ita laudabilibus decorauit operibus hodie in celum assumpta gratiam recepit eterne remuneracionis et glorificacionis quippe vocata processit et immarcessibilem coronam de manu domini Cum virginitatis palma percepit Hodie in throno regni susceptam resedit Hodie vocem audiuit blandientis affectus a sede maiestatis Veni electa mea et ponam in te thronum meum Et ut verbis utar beati aug(usti)ni Quod per partes aliis collatum est hoc simul et semel contulit in maria gratie plenitudo Que talem diuinitus institutum est adiutorium quod teste beato bernardo nichil nos deus habere voluit quod per marie manus non transiret. Vultum eius deprecabuntur omnes diuites plebis

In quibus quidem verbis per ordinem tanguntur primum gloriose virginis respectiuus precatus Quia vultum eius. 2m secundum devotis ascensus affectiuus Quia deprecabuntur. 3m admirate multitudinis fructus eximius Quia omnes diuites plebis In verbis thematis huius sit forte inclusa probanter eorum virtutes et origines In quibus teste boecio in famoso suo libello De disciplina scolarium in titulato oportet fundamenta renouate constituere. Vultus a volo vis est diuinatum eo quod vultus animi indicat voluntatem Juxta illud Vultu talis es qualia mente geris. Deprecor deprecari est valde petere sive rogare hoc est orare Oracio autem est mentis ascensus in deum. Diues hic omnes significant in collacionem collectiuum distribuendorum De primo scriptum est canticorum 6.° Viderunt eam filie syon et beatissimam predicauerunt et regine faciem eius laudauerunt fideles enim domini marie genitricis dei virtutes spectantes eam magnificantes in laude prorumpunt et ad eius inhyant beatitudinem De 2.° scriptum ps.° 62.° Et in nomine tuo leuabo manus meas hoc est ad honorem tuum in precibus ad laudem leuabo manus meas Vir leuatis manibus exhortabatur apostolus orare prima ad thimotheum 2.° dicens leuantes puras manus in oracione sine ira et disceptacione Et exo. 17.° moyses orans manus leuauit Vir leuando manus quod oratus aut quod acceptus subintulit ibidem consequenter ps. 62 Sicut adipe et pinguedine repleatur anima mea sub velamine Pacificorum quibus olim placabatur deus spiritualiter optans ut fit sacrificiis Sicut adipe hoc est bona

re presupsit cuius antea sororem adhuc septennem contractis sponsalibus extra ordinaria libidine noscitur polluisse. Idem episcopo Guidensi.
Ex litteris f. t. accepimus quod G. lator presencium matrem puelle quam in nubiles annos desponsauerat in uxorem carnaliter sepe cognouit et post carnali commixtione puellam tractauit adultam et in filios autem eidem uiro primam iungi fecerunt pro peccato. Con. t. t. fratres quod eis ab inuicem separatis mulier alteri uiro non nubat. Si postquam nouit uir et matris delictum ei non exhibuit commisceri uir et mater mulieris nunquam debent ad alias nuptias conuolare. sed semper continenciam seruare tenentur et enorme deflere delictum quod per tam nephanda libidine commiserant presertim si cetera personas huius de lapsu carnis minime timeatur. Idem archiepiscopo magdeburgensi.
Veniens ad apostolicam sedem c. laicus nobis proposuit quod cum tempore infancie sue quandam puellam se ducturum iurauit in uxorem quod cito ad legitimam peruenisset etatem pater puelle confederacione huiusmodi fidelior obligacione hinc inde firmata eum in propria domo recepit et nutriuit ipsum simul cum puella deinde exigilacione diutina sorori puelle carnaliter se coniunxit Tandem amicorum suorum deuictus instancia eam iurauerat in uxorem accepit et nuptiis celebratis quam se illi oportunitas ingerebat cognoscebat utramque. Vir licet in presencia tua super hoc fuit accitus quia tamen non potuit nec suum uoluit confiteri delictum. nunc autem reuersus ad cor penitens de commissis saluti sue consilium requirit impendi. Cum igitur non tantum a malo sed ab omni specie mali precipiat apostolus abstinere. consulimus quod peccato consimilis enormitatis excessu iniuncta penitencia comperenti consulas ei monens illum salubriter et inducens ut de cetero abstineat ab utraque. Idem.
Tue fraternitatis archiepiscopo strigoniensis deuocio postulauit utrum is qui cum sorore legitime coniugis fornicatur cum uxore possit postmodum commorari et exigere debitum ac soluere requisitus. Nos igitur fraternitati quod uxor ut commixtione uiri abstineat pro publicam honestatem et in continencia maneat donec uir uiam uniuerse carnis fuerit ingressus diligencius est monenda. quod si forte ammonicionem recusans talis forte fuit ut de lapsu timeatur illius uir eius poterit et debebit cum dei timore debitum ei soluere coniugale cum affinitas post matrimonium utrumque contracta illi nocere non debeat quod iniquitatis particeps non existit. Gregorius decanum et m. G. ix. episcopo pictauensi.
Tue fraternitatis peticio continebat quod quidam laicus cum ipsa que nondum x. etatis sue annum compleuerat per verba de futuro

osita et pinguedine hoc est virtutibus et bonis operibus scilicet spiritualis gratie Habundantia repleatur anima mea ad dei ymaginem creata et ab ea veluti viro legittimo secundanda

¶ De 3º spiritu est ecclesiastici 24º Transite ad me omnes qui concupiscitis me et a generationibus meis adimplemini Et

precedit idem quare ad virginem mariam transsumi dum Anima dicat ipsa In me omnis spes vite et virtutis veluti vie carnis promerendi Per virtutes enim gradimur ad gloriam Et subiungit spiritus enim meus super mel quos genui michi in filios spirituales gratiarum inspiracione dulcis super mel et favum Et hereditas mea que erit in dimissione divine maiestatis super mel et favum inenarrabilis Ex primo horum intellectus in cultatur In contemplande beatitudinis Ex 2º affectus intimatur operande dulcedinis Et ex 3º memoria insinuatur habundancie suavitatis Et in hiis tribus vel fastidia longe careamque presens decreta collacio Nunc et in prima festum tractatur De beata virgine materia inberi

at copiosa et uberrima valde angusti tamen temporis spatium brevitas sermonis exponit finem ¶ Dicebam primo quod in verbis thematis tangitur gloriose virginis respectus primus Anima volitiva unde david ubi thema Qualitatem vero subspecificans ait Omnis gloria filie regis ab intus in fimbriis aureis Anima gloria virginis non foris in aspectu hominum sed ab intus in consciencia ante dei conspectum in fimbriis aureis hoc est in perseverancia bonorum operum Ex quo fimbrie in fine sunt vestimenti Hec est enim vera gloria que a spiritu est veritatis De hac apostolus 2ª Cor. primo Gloria nostra hec est testimonium consciencie nostre Hoc est consciencia prima pura ab omni simulacione remota Hec in quemcumque gloria hec interior in volitiva signata est exteriori qui cum inspiciens est et ab intimo affectu habitum trahit in dispensacione dic.

sapiens interior volitiva ab exteriori videns dixit argumentum cum dixit parabolarum 17º In facie prudentis lucet sapientia Anima aliquis exteriorum volitiva tantam habet eloquenciam interiorum Unde pulchre per psalmistam gloria virginis in volitiva est

depicta Cum dixit volitivam Dicit de anima in tota presentis orante affectu spiritum est primi regimini primo volitiva eius non est amplius in dicta mutatio Anima mea tota mutata est semel concepti desiderii Desideria mea vero per celebres maxime constituta sunt in eo quod decet quod expedit quod delectat Dicunt et arguit Tercius est ho aperuit potest explere

dictam boni quod omnis est ipsius desiderii sive appetitus scilicet boni honesti utilis et delectabilis Hec enim sunt que concupiscimus omnes quamvis omnia sed alius magis hoc alius magis aliud Quidam enim sic deditus est voluptati ut nec honestate satis reputet nec utilitate sic quidam magis intendit Et honestum dissimulat et iocundum Ille voluptates preterea et utilitates negligentior solum vel maxime sectatur honorem Hec vere re presentis hominum omnium appetibilium desiderium esset Decorum obstinatur constantie legittime Dicet quesierit vero vere invenit Quid enim magis indignum Quid detestabilius

contraxerit .i. eiusdem anni spacium carnaliter cognita matrem ipsius matrimonialiter sibi copulare ac ad desperate commixtionis amplexus procedere non expavit .i. quia prefata .i. supplicavit ut cum carnis stimulis resistere nequeat sibi ne iure suo sine sua culpa fraudetur providere salubriter dignaremur ea propter consultacioni tue per apostolica scripta mandamus quatenus si res ita se habet utrumque ipsorum ad novendam penitencia competencia attente moneas et inducas et si ad eam induci nequiverit memoratum .i. iniuncta ei penitentia pro commisso incestu prima competenti ut eidem cohibitet et coniugale debitum reddat extra. ... De consanguinitate et affinitate Rubrica

Alexander iii. cassinensi albiensi episcopo.

Ad aures tuas accepimus quod cum quidam secreto quandam viduam subarrasset et carnaliter cognovisset .i. tandem cum vir patris esset eam in conspectu ecclesie subarrare surrexerunt duo proponentes quod iste qui eam subarrare volebat priorem virum .iiii. gradu consanguinitatis attigit unus autem ita se audivisse iuravit alius noluit iuramento firmare .i. nec quod prima reuixit et iuravit duo coram archipresbitero plumbatole quod primus vir fuit superstiti .v. consanguinitatis gradu coniunctus quo circa consultacioni tue quatenus utramque partem ante tuam presenciam convoces et facias testes coram te iurare

et .i. inquisita vero diligencius veritate si per testes cum spectos vel exceptione maiores inveneris quod primus vir superstitem .iiii. gradu consanguinitatis attigit non differas sententiam divorcii promulgare cum enim ut canones dicunt abstinendum est a consanguineis uxoris et a proprius. ¶ Ceterum tuam prudenciam volumus non latere quod non sunt cause matrimonii tractande per quoslibet sed per iudices discretos qui potestatem habeant iudicandi et statuta canonum non ignorent. Urbanus .iii. burdegalensi archiepiscopo.

Super eo quod iuvenem asseris puellam quandam nondum nubilem fide interposita desponsasse et iam facta nubilis cum repetit et ille excipit se non debere eam ducere pro eo quod postquam puellam affidavit eandem carnaliter propinquam ipsius cognovit in .t.c. respondemus quod si manifestum est iuvenem cognovisse propinquam predicte puelle vel si non est manifestum fama tamen loci hoc habet cum esset sponsa tantummodo de futuro idem ab eius impeticione debet absolvi. Alexander .iii.

Quod dilectio et .i. quesivisti utrum is qui a stipite per descendentem lineam in .vi. vel .vii. gradu distat ei possit que ex altera parte per lineam descendentem ab eodem stipite .ii. vel .iii. gradu distat matrimonialiter copulari pro indulgencia apostolice sedis quia permissum est hominibus

amplius Quid gravius portando Que summo bono
quod est gloria summa summa veritas summa voluptas de
relicto significare se super terram et reponere gloriam extra
in ore hominum Hii sunt insipientes quos reprehendit
propheta aggeus primo capitulo non clauditur nec sciunt habet-
observantes
Que etiam non
clauditur mo
res congregan
tes in saccum
pertusum Ar-
cha ista non
clauditur nec
pertusum haber
obseratores .
Que etiam sic
fuerint osten
tata vehemente
domino non
comparebunt
cum fatuarum
virginum lampa
des extinguen
tur Mt 25o.
Contra hos cla
mat etiam propheta
david ps 4o.
filii hominum vs
quequo gravi
corde vt quid
diligitis vani
tatem et queritis
mendacium Qui
diceret filii ho
minum errorum
primi non xpi
portantes vir
gine Quam
diu vultis esse gravi corde Hoc est gravati
cor terrenorum cupiditatibus habere que tamen pondus
sunt non subsidium divine inspirationis levati et vob
non facientes cordibus non sursum erectis sed ad
infima deiectis Et in gravi corde non diligitis
vanitatem hoc est terrena transitoria et labilia
Ecclesiastes primo Vanitas vanitatum et omnia
vanitas et queritis mendacium 1o est vera in
vanis et mendacibus eo quod promittunt sufficienciam
et opulenciam que non dant nec conferre valent
Et vt amplius in hiis non queritis beatitudinem
Dictote quia mirificavit dominus sanctum suum
scilicet sunt sanctorum De quo luce 1o Angelus ad
mariam Quia et quod sanctum quod ex te nascetur

sanctum vocabitur filius dei . Magna gloria huius virginis glo
ria que inter ceteros homines differencia in vera beatitudine su
um direxit appetitum Nam carnem suam servabat et in
queritanda gratia sicut decet et eam apud deum inve
nit virginitate splendebat in carne qua oblectabat
regem regum vt eius con
cupisceret speciem et de
core Et humilitate emi
nebat in obsequiis qua
super choros angelorum ho
die honestissime exalta
retur Vt hauriret quam
hominibus refunderet aquam
vivam est semetipsam no
bis in hac lacrimarum val
le existentibus aqueduc
tum ostenderet ecclesiastici 24o. E
go quasi fluvius dorix
et quasi aqueductus ex
ivi de paradiso dixi rigabo
ortum meum plantacio
num et inebriabo partus
mei fructum Dorix in
terpretatur medicamentum
est generacionis Maria est
in medicamentum humane
generacionis maria gra
cie fluvius orata est vt
plantet ortum fidelium in
fructum eterne beatitudinis
Ergo totis medullis cor
dium totis precordiis affec
tibus et votis omnibus ma
riam veneremur Quia sic
est voluntas eius qui totum nos habere voluit per eam quam
nostram instituit adiutorium Adiutorium nostrum vt ait bernardus
In sermone vigilie nativitatis xpi Cum incipit Hodie
scietis Quia nos nichil nos dixit deus habere voluit
quod per manus marie non transiret Magnum fuit et lau
dabile mariam fuisse virginem et esse sicut audiens se paritu
ram dei filium angelo votum expressit sue virginitatis luce 1o. Quo
modo fiet istud quoniam virum non cognosco Vt magis per omnia modum et
miraculo in virginitate fuisse fecundam et post ebdomadam
vterum virginitatis habere sigillatum Ieremie 31. Creavit dominus novum
super terram Femina circumdabit virum Magnum est et ineffabile
matrem esse dei Et ex hoc nequaquam in superbiam tumuisset non
ne magna humilitas cum audiret ab angelo quod ex te nas
cetur sanctum vocabitur filius dei quod nichil aliud videt-

terre illius in vi. gradu coniungi posset
detur posse si secundum regulam qua
dicitur quoto gradu quis distat a stipi
te et a quolibet per aliam lineam des
cendencium ab eodem cum tam de
consuetudine terre sicut illius casus
emersit incole per propinquiorem gradum
coniunctos se petent et impediant copu
lari volentes nos itaque factam quod
indulgenciam illam sic est intelligen
dam quod utrique coniungendorum distet a
stipite vi. gradu. unus alter vi. vel vii.
gradu distat a stipite. alter autem ii. vel
iii. coniungi non debent. unum in hac parte
consultius duximus multitudini
et obviare consuetudini defendendo quam
aliud in dissensionem et scandalum
populi statuendo quadam adhibi
ta novitate. Innocentius iii. archiepiscopo
De infidelibus ad s. .. [?]
Idem quesitus utrum si aliqui coniugium
suum secundum legis veteris instituta citra
gradus consanguinitatis a canone
denotatos coniuncti fuerint separari de
beant post baptismum. respondemus quod
nimium sic coniunctum non est post baptis
mi lavacrum separandum. cum a
iudeis dominus requisitus si liceret
uxorem ex quacumque causa dimittere
ipsis respondit. quos deus coniunxit homo non
separet. per hoc innuens matrimonium esse inter
eos. Idem tolosano archiepiscopo.
Quod super hiis et similibus super eo quod
pater et filius cum matre et filia
et duo cognati cum duabus cognatis
avunculus et nepos cum duabus soro
ribus contrahunt matrimonia taliter duxi
mus respondendum quod licet omnes consanguinei
uxoris sint viri affines inter consan
guineos tamen viri et uxoris ex eo quod
scilicet viri et uxoris coniugio nulla pe
nitus est affinitas contracta. propter quod inter
eos minime debeat impediri ne autem
in gradu prohibitos matrimonium contrahat debes
publice inhibere et presumptores ec
clesiastica districtione punire non ob
stante consuetudine que dicenda est
potius corruptela. Idem.
Quia circa et infra porro de nobili vi
ro .N. per eius dispensacionem indul
gentia scilicet remanendi cum ea quam ipsum
quarto consanguinitatis gradu con
tingit a sede apostolica optinenda falsa no
bis causa fuerat allegata plures videlicet
cum tamen ante dispensacionem optentam
unica filia quam habebat viam uni
versae carnis fuerit ingressa. pretextu tua
consultatio continebat dissimulare po
teris ut remaneat in copula sic
contracta cum ex separacione fuerit aliquis grave
scandalum videas imminere. Idem.
Tua nos duxit fraternitas consulen
dos utrum illorum sufficiat testimonium
ad matrimonium dirimendum qui consangui
nitatis gradus ab avunculo vel ne
pote videlicet fratris filio vel sororis
incipiunt computare. Nos igitur in g
ncol. et c. respondemus quod cum coniugium multum
favoris optineat testes qui ad
divorcium celebrandum producti con
sanguinitatis gradus computant
a stipite debent incipere. id est a parentibus

quam se esse ancillam eius. De spiritu sanctis prophetavit Ysayas 35º: Gloria Libani data est ei, decor Carmeli et Saron. Libanus interpretatur candidacio. Gloria ergo Libani data est ei, quia virgo candida et immaculata. Carmelus interpretatur cognicio sive scientia vel cognicio Dei, et Helyas orasse legitur in monte Carmeli. Ama mater in regno creata ab omni culpa. Saron assignat principatum. Decor ergo Saron dicitur est beate virginis quia Dei mater. Principatus enim angelorum est enim ... domina. In memoriam hoc tamen sapientia grecorum instituit ut in yconis quas ad ymaginem beate virginis depingunt, principio tamen nomen ponerent in hunc modum: Virgo mater Dei. Hanc gloriam virginis angeli sancti desiderantes exclamaverunt Canticorum 8º: Que est ista que ascendit de deserto deliciis affluens innixa super dilectum suum. Hoc est ex meritis virtutum et amore sui dilecti ascendit hodie in regna polorum. Cum ne sic ascenderet in gloriam, nec sit oblita nostri, utique cum si non rogata in peccatis pro nobis intercessit, quid rogata faciet? Unde hic viatrix existens quod cum iam regnat in patria. Ipsa enim est oculus sive pietatis in nos dirigit misericordie advocata presens in mundo indigena. Ab Ecce virginis gloriose 1º principaliter in solum significatum quod erat primum principale. ¶ Medicina 2º quod in verbis thematis tangitur fecundande ymaginis ascensus affectivus. Nam deprecabimur. Attento glorioso virginis tam precio ... Nemo eam non deprecabitur. Nemo invenit gracie nisi mediatrix et ... tam suppliciter et efficaciter ... nec tam officium salutis nostre negocia procurantem hodie ingratum se exhibebit. Et aqueductum fontis vite pietate amorum pigritabit attingere. Ipsa siquidem hoc nobis faciendo demonstravit opus. Cum in oratione unanimiter cum discipulis et mulieribus fuisse memoratur Actuum primo. ¶ Ipsa etiam in robur et fortitudinem erit. Educet lapidem primarium et exequabit gratiam gracie eius, Zacharie 4º. Dum verbum quod erat apud deum ex ea est matri...

ut de eius plenitudine omnes gratiam pro gratia acciperemus. Per virginem Mariam quanto ex se Christi nobis tot adduxit gracie fluenta que ante defuerant generi humano. Intuemini ergo quanto devotionis affectu deus esse eam a nobis honorari voluit, in qua sit totius boni plenitudinem posuit, ut per inde si quid spei in nobis esset, si quid gracie, si quid salutis totum ab ea nos noverimus redundare, per eam habundanter exuberare. Hec ascendit deliciis affluens, ... plane deliciarum quod non tamen afflavit sed et perflavit superveniens auster ... ut undique fluerent aromata eius carismata scilicet graciarum. Ergo volat eius desperemus. Tale corpus hoc solare quod illuminat mundum et unde illuminabitur mundus; tolle Mariam illuminatricem celi et hic stellam maris, et quid nisi umbra mortis et densissime tenebre mundo relinquuntur? Nec loquitur qui sermonem ... potuit in omni natione que sub celo est quibus explicetur amplitudo gracie Marie. In cuius laudibus omnis lingwa balbutit. Et nec nominari potest qui accedat nec cogitari qui recaret affectus diligenciam se ... sine dulcedine divinitatis insitam pie memorie portas ingredi. Tene ergo cum cor tuum et eam velut vas divine beneficentie refertum. Quis nam est vas divine beneficencie candelam accessimus; eam igitur tamen tamen diu non contingit donec accensa fuerit. Ex ipsa enim tamen redundat gracie affluencia. In fecundacione virginis hanc...

vel germanis, et sic per ordinem distinguere gradus, nobilibus et potius vel equipollentibus individuis designando personas, presertim cum sepius testimonium prohibeatur de auditu, quod et minime est validum, non est in articulo huiusmodi nimium laxanda facultas. Cum qua ratione computationem incipient a stipite eadem ab ulterioribus inchoarent.

Non debet re. Idem in c. generali.

Non debet reprehensibile iudicari, si secundum varietatem temporum statuta quandoque varientur humana, presertim cum urgens necessitas vel evidens utilitas id exposcit, quoniam ipse deus ex hiis que in veteri testamento statuerat nonnulla mutavit in novo. Cum ergo prohibitiones de coniugio in ii. et iii. affinitatis genere minime contrahendo, et de sobole suscepta ex secundis nuptiis cognationi viri non copulanda prioris, et difficultatem frequenter inducant et aliquando periculum pariant animarum, cum cessante prohibitione cesset effectus, constitutiones super hoc editas sacri approbatione concilii revocantes presenti constitutione decernimus ut sic contrahentes de cetero libere copulentur. ¶ Prohibitio quoque copule coniugalis quartum consanguinitatis et affinitatis gradum de cetero non excedat, quoniam in ulterioribus gradibus iam non potest absque gravi dispendio huiusmodi prohibitio generaliter observari. Quaternarius enim numerus bene congruit prohibitioni coniugii corporalis, de quo dicit apostolus quod vir non habet potestatem sui corporis, sed mulier; neque mulier habet potestatem sui corporis, sed vir; quia iiii. sunt humores in corpore qui constant ex iiii. elementis. ¶ Cum ergo iam usque ad iiii. gradum prohibitio coniugalis copule sit restricta, eam ita volumus esse perpetuam, non obstantibus constitutionibus super hoc dudum editis vel ab aliis vel a nobis, ut si quis contra prohibitionem huiusmodi presumpserit copulari, nulla longinquitate defendatur annorum, cum diuturnitas temporum non minuat peccatum, sed augeat, tantoque sunt graviora crimina quanto diutius infelicem animam detinent alligatam.

Vir qui a stipite. Greg. ix.

Vir qui a stipite iiii. gradu, et mulier que ex alio latere distat quinto secundum regulam approbatam, qua quoto gradu remotior differt a stipite et a quolibet per aliam lineam descendentium, ex eodem licite possunt matrimonialiter copulari.

In bre. l. iiii. ex. De frigidis et maleficiatis et impotencia coeundi. Rubrica.

Accepisti mulierem per aliquod tempus huiusmodi per mensem aut per tres aut per annum, et nunc primum dicis te esse frigide nature ita ut non potuisses coire cum illa neque cum aliqua alia. Si illa que uxor tua esse debuit eadem affirmat que tu dicis, et probari per verum iudicium potest ita esse ut dicitis, separari potestis. Et tu vade ut si tu post aliam accepis re...

Et a per huius gratiam gubernatrici. Cum iam a principio eam preordinasset gratia plena. Advenit in ea superveniens spiritus sanctus. Et job 5° iubemur nos ad aliquem sanctorum converti. Et eius verbo divinitas animas job consulit rogare job De orat pro eis. Di est 2 machabe orum 15° fine ultimo Judas machabeus vidit in sompno oniam magnum sacerdotem mortuum orare pro populo. Et in psalmo ultimo laudare iubemur in sanctis suis. Quare voluntarie non deprecatur quam virginum sanctorum sanctissima. Cuius tam efficax et indefessa creditur oratio pro nobis sancta gravill. prisien in rethorum dicimus determinam de oratione in fine unicam aut principalem tibi virgine impossibile est ullam ex militans ecclesia vel que quam de tota ecclesia sanctorum non esse principalem et sanctissimam. Ipsa aperiente os suum sacratissimum ad loquendum. Omnis iniquitas oppilabit os suum totaque celestis curia eam incipiente loqui sequitur ad loquendum. Jdeo ipsa dicit eccli 24°. Et habetur in epistola primus festivitatis. In ihrlm potestas mea. Filii quoque hominum qui Christi portant ymaginem in tegmine alarum harum sunt defensoris et protectoris sanctorum sperabunt futura bona et mito. Nam ad tales inebriandos inpetu defluit misericordie et gratie psalmo 34°. Inebriabuntur ab ubertate domus tue et torrente voluptatis tue potabis eos ubi propheta sanctis volens permittere quasi non habens verba quibus premissum diceret per similitudinem expressit superhabundantiam

superne letitie et gratie verbo hoc inebriabunt de torrente voluptatis hoc est impetu habundantis gratie. Ecce igitur secunda de ymaginis ascensu affectuum quod fuit secundum primum. Dicebatur 3° et ultimo quod in verbis thematis tangitur adunare multitudinis fructus eximie. Nam omnes divites plebis post virginis spiritum respectum post commendente tali principatum primum affectum pulchre et convenienter sequitur de premium virgine fructus egregius quod est plebis in gratia ditatio. Vere divicie non opes sunt sed virtutes quas secum conscientia portat ut in prelectum dives fiat. Huius virgo beata plenissima. Et eas vobis conferre desiderat ait proverbiorum 8°. Mecum sunt divitie et gloria opes superbie et iustitia. Et ad quem finem illis sic habundet statim subiungit ut ditem diligentes me et thesauros eorum repleam non quidem ex me sed ex domino. Nam dominus possedit me et initio viarum suarum antequam quicquam faceret a principio etc. est in potestate possidentis et facultate ei prestito ad utendum. Inestimabile igitur opus misericordie in hac virgine deus predestinavit ante secula mundi artifex et fabricator in virginis reedificavit. Cum gratie sue habitare placuit in ea quam plantandam in habitatorem ipsa fatetur dicens. In omnibus requiem quesivi et in hereditate domini morabor. Ecce quod cum maria optimam partem elegit que non auferetur ab ea luce 10°. Sequitur in epistola tunc precepit et dixit michi creator omnium et qui creavit me requievit in tabernaculo etc. quo possedit eam dominus subiungit deum usum facultatis qualiter usus est ea dicens. Et dixit michi creator omnium. Et qui creavit me requievit in tabernaculo meo. Ecce quomodo possedit eam dominus. In Jacob inhabita et in israel hereditare et in electis meis mitte radices. Jacob primum archa bynominus est. Nam Jacob quo ad activam vitam

Illa autem que non potest carnaliter ... pluries dividitur et tamen post peractam penitentiam priora conubia repetere debetis. Illa aut si prior post annum aut dimidium ad episcopum vel eius missum proclamavit dicens quod non cognovisses eam tu autem contrarium affirmas tibi credendum est eo quod caput es mulieris que si proclamare voluit cur tam diu tacuit cito enim et in primo tempore facere potuit si secum coire potuisses. Si autem in ipsa novitate per mensem aut duos ad episcopum vel eius missum proclamavit dicens. volo esse mater volo filios procreare et ideo maritum accepi. Sed vir quem accepi frigide nature est et non potest illam facere propter quam virum accepi. Si probari potest per rectum iudicium separari potestis et illa si vult nubat in domino. Alex. iii. ambianensi.

Quod sedem et cetera. Sicut pueri qui cum non potest reddere debitum non sunt apti coniugio sic et qui impotentes sunt minime ad contrahenda matrimonia reputantur. Idem.

Ex litteris tuis accepimus quod quidam xv. annorum quandam xiij. annorum duxit uxorem qui cum debitum reddere non posset mulier tam gravem infirmitatem incurrit ut omnino viro sit facta inutilis et instrumentum eius ipse ditum ita quod vir cognoscere non potest quod si verum illud mulier anacta contraxit nec ope medicorum potest adiuvari viro aliam accipiendi liberam tribuas facultatem.

Consultationi tue. Lucius iij. qua nos consuluisti utrum femine clause impotentes contrahere matrimonia possunt contrahere et si contraxerit debeat rescindi tale contractum quod licet incredibile videatur quod aliquis cum talibus contrahat tamen ro. tamen ecclesia consuevit in talibus iudicare ut quos tamquam uxores habere non possunt habeant ut sorores.

Laudabilem. Celestinus iij. Ille et cetera requisisti quantum tempus indulgendum sit frigidis ad experientiam copule nuptialis et cetera. nos vero in ipsa consultatione sentimus ut a tempore coniugii celebrati si frigiditas prius probari non possit cohabitent per triennium quo elapso si nec tunc cohabitare voluerint et uxor decretum contra. Si mulier per iustum iudicium de viro probare potuit quod cum ea coire non possit accipiat alium. Si autem ille aliam acceperit separentur quod si ambo consentiunt simul esse vir eam et suo uxorem saltem videat habeat ut sororem. Si autem quod numquam se ad invicem cognovisse unt ambo fatentur vij. manu propinquorum vel vicinorum bone fame. si propinqui fuerint tactis sacrosanctis ewangeliis uterque vir iurando dicat quod numquam per carnis copulam una caro effecti fuissent et tunc videtur quod mulier valeat ad secundas nuptias convolare. vir si ille aliam duxit tunc hii qui iuraverant rei periurii teneantur et pacta penitentia cogatur ad conubia priora redire.

Dz israhel i. deum videns quo ad contemplativam. Ambe et ie vite in potestate et facultate erunt marie ut firmata in syon et civitate sanctificata honorificato populo mitteret za dives gratiam multiformem que radix est glorie et beatitudinis quia et adunata multitudo eximie fructificat quod fuit 3m principale

Expiligando go ca
Que dicta sunt patet et viri litterum classico nisi vocis dei gemitum sic exe ipsi nisi fide et moribus studuerimus eam ymitari.
Unde Cum Bti bernardus ambrosii et lo de sancto Joseph sanctorum vita certis vivendi norma sancto Joseph est quos cum legendo cognoscimus velut quemdam nobis innocentie tramitem virtutis eorum stratum ymitabilibus vestigiis prosequimur.

Cui alludens beatus gregorius 24o moralium dicens
istorum qui est forma nobis ymitanda proponitur. Una lectio est vita beatorum Et in ipsis iustis mandatam celestia ope impressa cernuntur.

Et vita istorum libri vocantur expansa ad legendum

Et sanctorum conspectis actionibus flagiis et maximus exemplis in amore dei et proximi dilectione

Innocentius episcopus altisiodorensi epo.
Fraternitatis tue litteras recepimus continentes quod quedam mulier cuidam viro matrimonialiter nupsit cum quo per multos annos morata non potuit ab ipso carnaliter cognosci licet autem parrochi per eam tuum sup hoc fuisses edoctus tu tamen volens hic certitudinem plenioris quasdam matronas sue parrochie providas et honestas ad tuam presentiam evocasti districte illis iniungens suo periculo aiaer ut mulierem ipsam prudenter inspicerent et perquireret diligenter utrum ydonea esset ad viri les amplexus que tandem in fide sua tibi asserere constanter quod eadem numquam potuit esse mater aut gignere cum tamen naturale deerat instrumentum, unde mater ipsarum et virum divorcium celebrasti mulierem inducens ut religione aliqui se transferret perpetuam continentiam servaturam et viro licenciam tribuisti ut uxorem duceret quam pater si cupiebat contigit autem postea quod mulier eadem invenit qui serus hi relavit et abiciens continentiam quam promisit w. latori presentium sup nupsit. Quis igitur semiplene nobis expressis quomodo eadem mulier se promisit continentiam servaturam utrum videlicet simpliciter voto an voto sollempni utrum ve ad religionem transierit ut promisit an ex promissione in domo remansit et quater seras illas fecit resari utrum videlicet artificio medici aut coitu viri seu alio quolibet

modo nos tamen perpicacit attendentes quod impedimentum illud non erat perpetuum quod per divinum miraculum per opus humanum absque corporali periculo potuit removeri sententiam divorcium per errorem licet probabilem notum esse prolatam cum pateat ex post facto quod ipsa cognoscibilis erat illi cui simul commisceret et id ipsum et primum virum dictam mulierem cognovisse quia mulier eam et prefatum w. nimium non esse censemus eosque precipimus ab iuicem separari et si predicta mulier ad religionem transivit sicut asseritur promisisse prius utrum qui non cognovit eandem cum ea remaneat cum qua postmodum esse aut querit. Alioquin ea dimissa debet ad illam redire cum qua primo contraxit nisi se voto mulier illa constrinxerit ad continentiam observandam ut intelligatur per hoc cum prefato w. fornicata fuisse vel nisi se fornicatio modo alii viro miscuerit ut primus utrum per textum fornicationis et velit consortium declinare nam si tantum simplici voto promisit se continentiam servaturam et postea in sponsum esse nupsit memorato w. quod diu articulus iste dubitabilis erat plurimi si debet quod fornicaretur cum illo. Sed cum non debet cum illo adulterus remanere.

Per hoc autem quomodo illam novis esse solutam quod scitur utrum ea que adeo arta est ut nulli possit carnaliter commisceri nisi per incisionem aut alio sibi modo violentia inferatur

novos evulsa sunt verum ut mundam amoris excitatus est humor aut destruit unde accidit ut lingua vivida aut aquis apposita stat et impem componitur habilia sunt ygni. Hinc nobis lib. dicit Gwill. parisiensis in sua rethorica divina

Sane religionis defectus propter cum ex auditate cordis frigidi.
Causa autem mortifere congelationis et extinctio lucis fidei sine defectu sapientie dei. Et per oppositum augmentum sane religionis est affectio inflammata quam sua beneficiorum dei pravare consuevit inquod ps. In me ditacde mea exardescit ignis Et apparet evia cum de celo igne susceperit statim perficere cepit ut enim aplic cepit tunc logrv

Cum ergo hodie sancte virginis vita Et celestis eius conversatio In sermone nobis ad legendum expandatur ymitemur eius vestigia Desideremus eius consortium exoremus et deposcemus eius suffragium In voltu legimus vestigia consortium in divinis et patrimonii in desperatione Hec enim stola est legittima ascendendi ad polorum regna Ut sic appareat quod vita christi non solum docetur ad gloriose virginis recurrere ymitanda vestigia sed et appetere tam consortium quam eius suffragia Vestigia marie vita divina consecratur et ea eodem fit consortium Job 28o Per nescio quo pacto lux amplius gemitus qua frigori In pluribus viri doctissimi illuminatur intellectum sed gelidus remanet affectus et gelidum mortiferum Et unde hoc nisi quia

convenit multitudo actuum 2o ubi glosa Erat alveus linguarum spiritus sancti Hic quia celsitudini et magnificentiam thronum sublimis quam virgo hodie adepta possit sic perscrutari non presumimus salte thesauros eius humilitatis intueri perscrutemur quibus ad gratiam pertingitur donorum Nam perscrutator maiestatis opprimetur a gloria non quidem dei sed sua si ipse quesierit gloriam phariseus in suis gloriatur de penalitate publicanus in deo misericordie gloriam querens iustificatus descendit de celo Hic ergo humiles fuerimus in dei contemplatione nichil nobis perscrutatio nocebit maiestatis divine quod in plebum edificatur

pendi non potest festiva iubilacione et dei laudibus expendatur. Ubi maxime deo sit iocunda decora que laudacio quod hodie perficere nobis concedat marie filius eterni patris misericordiarum. Volente.

Meruit anno domini m ccc lxxxix.

Passionem quam ad presentem predicationem sic subscriptis capitulis ordinavit.

Capitulum i. De nomine dei huius diei et factis ad propiciationem in veritatis existencia et in gratitudine sic efficacie et que nobis in eo operanda et sub qua pena.

Dies propiciacionis est. Ut propicietur vobis dominus deus vester. Leviticus 23°. Archidoctor ecclesie beatus petrus prima petri 4°. ad optandam dominicam passionem dominicam agendis moribus ait illa. Christo igitur passo vos eadem cogitacione armamini ex quo trahitur quod cogitatio dominice passionis arma sunt quibus militatur contra invisibiles hostes vero apostolus 2ª Cor. iiiº. qui idoneus minister et predicator novi testamenti in spiritu sancta sit et vita perfecta tamen cogitatio suos divine ascribens gratie de se et suis coapostolis. Non sumus sufficientes cogitare a nobis quasi ex nobis. Sed sufficiencia nostra ex deo est. Quod quod igitur in spiritu loquerer ipse tamen prolus sermonis ascribit quod spiritui divino qua scriptum est Job 32. Inspiracio omnipotentis dat intelligenciam. Ut sinceris igitur cogitacionibus mihi vobis exaudiendis ipsius pas-

sionis dominice recurramus ad mentem gratie inventrice dicentes Ave maria. ¶ Dies propiciacionis est etc. Dominus per moysen gen. 1°. In operacione prime diei instituens diem appellat lucem diem. Apostolus autem adaptans creatam diem diei gratie propiciacionis inquit 2ª Cor. 4°. Dixit de tenebris splendescere lumen ad illuminacionem claritatis glorie in facie ihesu christi. Ut sit a luce sive die naturali manuducerer nos ad diem propiciacionis de qua in familiari suo colloquio dominus deus institutorem faciens festivitatem diem propiciacionis esse et ita per relucenciam gratie christi in uno quoque membrorum suorum loquitur. Apostolus fidelibus inquiens. Eratis aliquando tenebre nunc autem lux in domino. Pulchre igitur lex diem hodiernam paschalem immolacionis christi in ara crucis in umbra et figura depingens dixit dies propiciacionis est. Ut ex umbra inquirendum corpus et ex figura veritas et a phorem fidei assercione. Concordat ad hoc rodulphus flagiciensis in leviticum ait post apostolum hodie non hebreorum 9°. Egressum pontificis cum sanguine hircorum et vitulorum in sancta sanctorum fuisse typum propiciacionis qua per proprium sanguinem noster salvator ingressus est in sancta sanctorum eterna redempcione ad inventa. Unde et dies hic nomen assumpsit paschalis phase sive transitus domini. Est enim phase transitus domini. Exo. xiiº. quia hodie in veritate devicta morte eternitatis nobis aditum reseravit ait Collectarius paschalis. Hinc eciam precius in leviticum ait hec dies paschene dicitur hoc est parasceve. Nam caro dominica que prius ad comedendum erat inepta per passionem apta effecta est ad edendum. Dehac die locuti sunt 4or evangeliste. Matheus dixit sic. Scitis quia post biduum pascha fiet. Ecce typicum pascha et subiungens verum pascha expositive adiecit. Et filius hominis tradetur. Ut crucifigatur. Marcus ait. Erat autem pascha et azima post biduum. Lucas expressit. Appropinquabat autem dies azimorum que dicitur pascha. Et Johannes evangelista clarius loquens capitulo suo xiii. ait

non solummodo levis. sed forte tam gravius ut ex ea mortis periculum timeatur ad matrimonium contrahendum debeat idonea prohiberi. Similiter ea que viro cui nupsit adeo arta est ut numquam ab eo valeat deflorari si ab eo per iudicium ecclesie separata nubat alii cui arta non sit et per frequentem usum sedi reddatur et apta primo virum debeat ad eum redire cum quo prius fedus inierat coniugale. De talibus autem non est facile iudicandum cum finale iudicium pendeat ex futuro. Consultationi vestre vobis exhibite continebat quod cum quidam mulierem et A. eius virum visitatur nobis fuisset ab I. presbytero P. n. commissa causa proposuit quod cum viii annis elapsis eidem A. fuisset matrimonialiter copulata et diu cohabitasset eidem adhuc integra permanebat eo quod predictus vir non habebat potenciam coeundi quare petebat divorcium celebrari predictus vero A. fatebatur quod illam numquam cognoverat tamen se habere potenciam cognoscendi alias asserebat vos vero ne id confiterentur in fraudem a matronis bone opinionis fide dignis ac expertis in opere nupciali eandem fecistis inspici mulierem que perhibuerunt testimonium ipsam adhuc virginem permanere postmodum per presbyterum de cuius parochia vir extiterat fecistis inquiri utrum ipse aliquam cognovisset nec per inquisi-

cionem ipsam nobis constare potuit aliquem esse carnaliter cognitam ab eodem. Mulieri autem requirente divorcium et dicente quod mater esse volebat et filios procreare proponente vero viro quod paratus erat stare mandato ecclesie iniunxistis eisdem ut agerent penitenciam de commissis et sic forte placeret deo qui matrimonii fuit institutor et auctor ut opus matrimonii consumarent qui post plures terminos reversi ad vestram presenciam concona voce dixerunt quod non poterant carnaliter commisceri. Quo circa mandamus quatenus si ita est et constiterit vobis prefatos virum et mulierem in predictos viii annos per triennium continuum insimul habitasse ipsis cum vii propinquorum manu iuramento firmantibus se commisceri carnaliter nequivisse proferatis divorcii sententiam inter eos. Alexander iii. Lit-

Dunelmensi episcopo. De matrimonio contracto contra interdictum ecclesie.

Litteras quas nobis T. F. destinavit expresse declarant quod cum quidem eorum quandam sororem suam iam nubilem cuidam se daturum in uxorem ea presente et consenciente prestito iuramento firmasset et illa non post multos dies dona et munera viri secundum morem terre sponte suscipiens ipsum tamquam virum proprium sepe amplexata fuisset tandem mortuo fratre a proprio viro suo fratre se desponsare permisit et quod ab eo cognita fuisset mendaciter asseverat. Cumque

Ante diem festum pasche Sciens ihesus quia venit hora
ut transeat ex hoc mundo ad patrem Dic ergo dies propiciacionis
est Hoc est gratitudo lotionis Sanguis enim xpi lavit nos
Apoc. i. c[apitulo] et Ro. iii. Deus proposuit xpm propiciatorem
per fidem in sanguine ipsius ad quem de profundis clamans
David clamoris sui auditor
reddens submittit quia
apud te propiciacio est sub in
ferens apud dominum mi
sericordia et copiosa apud
eum redempcio indulgencie
Ergo dies hec est a domino
deo instituta sed quibus
certe filiis israel qui sunt
peculiaris populus eius sed
ad quem sunt sine fine fruc
tum certe ut eis propinetur
i. indulgencia et munda
cio impetratur Cum ergo xpi
anus plus figuratus sit per
filios israel magnum munus
gratuitum Hodie populo
fideli in effusione sanguinis
xpi tribuitur et impenditur.
Unde et ipse festinat nam
ad hebreos ait apostolus san
guinem xpi melius cla
mare sanguine abel.
Nam sanguis abel primi
iusti clamabat vindictam
Sanguis autem xpi clamat
indulgenciam et propiciacionem
Prima Jo. iiii. Misit deus filium
suum propiciatorem pro peccatis
Et prima Jo. iii. Si quis
peccaverit habemus advocatum ad patrem xpm ihesum ius
tum propiciatorem pro peccatis nostris Et non tantum pro peccatis nostris
sed et pro peccatis totius mundi Hec ergo dies propiciacionis meri
to fiduciam et spem magnam adducit quamvis Nam et hec
die mortuus est et propiciacionis exhibitur officium Sed visa tamen
in propiciacione diei huius Nunc nobis agendum sit sub pena
prohibicionis eterne indixit lex cum precessit thema affligetis a
nimas vestras et offeretis holocaustum domino Et omne opus
non facietis in tempore diei huius Et subsequitur pena Hec fa
cienda transgredientium Omnis anima que non afflicta fuerit die
hoc peribit de populo suo Et si quis quippiam operis fecerit in
die hac delebo eum de populo meo Ibi tanta severitate prece
ptum observatio diei huius et festivitatis in sacro et in tempo quan
to tunc severitas in veritate contingeret Hiis qui in die hac-

morte xpi non compunguntur aut dependere tenere
captivitatis ad quod solvendum salvator subiit sua
morte gemitus ergo debes hac die Nam ezechielis Quin
cumque hora ingemuerit peccator omnium iniquitatum
suarum non recordabor Et david sacrificium deo spiritus
contribulatus.
Cor contritum.
Nostri ergo in
gemitus et com
passio eciam mor
tis xpi et solu
cionis nostre per
catorum talentum
et medicamus
amore offere
re nos per di
lectionem ad fa
mulandum de
vinentis Unde
Ro. v. Comendat
apostolus excelle
ntiam dilectionis
xpi ad nos qui
obligatum ad
recompensam
ait Comen
dat autem hoc est
laudabiliorem
facit caritatem
dei in nobis
quod cum adhuc es
semus inimi
ci et impii quia
pro nobis mortuus
est nullo meo
merito precedente ad hanc gratiam sue mortis pro
nobis si pono de meo meis iniquitatibus est
quod est quod opus mediat quodam in die apud
salvatorem Jo. vi. Turbe venerunt ad eum quia
panibus pius saturavit cum dixit Operamini
cibum non qui perit sed qui permanet in vitam
in vitam eternam Opus ergo corruptibile indigen
ne supplende aut laboris mendicitum est hac die
ad fervencius operandum opus permanens opus vite
gratie et meritum salutis Ro. vi. Gratia dei vita
eterna Et iob septimo est eciam xiiii. Nota bene
nota dignum est Omne opus corruptibile in fine
deficiet Et qui id operatur id honorabitur in illo et
omne opus electum iustificabitur Et qui operatur

ei prohibuisses publice ne cui illorum
vel alicui se copularet ipsa spretis
monitis tuis alii nubere non expa
vit deinde cum mulierem precepisses ut
ad domum matris rediret ipsa
nostram audientiam appellavit et cetera
Quoniam si est ita prefatam mulierem
ne mandatum tuum contemptibile
videatur ad domum matris redi
re compellas et imposita sibi de tanto
excessu penitentia condigna postquam in do
mo matris per mensem steterit ad
tertium venire permittas. Idem de wicon
Ex litteris cantuariensis et lincolniensis episcopis
archiepiscopi ad nos pervenit quod
cum G. de sancto leodegario quamdam filiam suam
absentem cuidam R. nomine de
sponsasset et cetera postea orta suspi
cione quod prefatus R. ad alia desi
deraret vota transire ad examen
fuit dicti archiepiscopi causa prolata qui
sub anathematis interminacione
prohibuit ne ante quam de pre
scripto negocio plene constaret vir
ad secunda vota transiret Sed ipse pre
scripta prohibicione contempta filiam
W. in facie ecclesie sibi sollempniter
copulavit uxorem et cetera Cumque ar
chiepiscopus vellet de matrimonio cognoscere
primo dicta causa ad apostolicam vocem emisit cum
appellacione archiepiscopus deferens eidem sub
excommunicationis interminacione districtius in
terdixit ne cum nuberet donec
causa ipsa fine debitum sortiretur
ipsa tamen de remedio appellacionis confisa cui
dam alii W. nomine nupsit et cetera Quoniam

quod si nichil constiterit quod impediat preter
consensum de futuro qui inter prefa
tos R. et M. asseritur precessisse secunda
matrimonia inviolabiliter observanda. sub
appellacione obstaculo iudicetis licet enim contra
interdictum ecclesie ad secunda vota tran
sire non debuerint non est tamen conveni
ens ut ob id solum sacramentum coniu
gii dissolvatur alia tamen penitentia
eis debebit imponi quia contra prohi
bicionem hec fecerunt. Idem de paduano
Ne mulier et cetera illos autem quos per episcopum
consanguinitate prohibentur
coniugi et postea contra interdictum ecclesie
se recipiunt excommunicationi debes subi
cere donec tamdiu separentur quousque
usque legitime cognoscatur utrum
eorum matrimonium possit et debeat vire sta
re. Alex. iii. Qui filii sint legi
Conquestus est nobis timi etc.
H. quod cum quondam mulierem in ux
orem accepit R. patruus
mulieris ipsam exheredicare conatur
eo quod ante desponsacionem matris
sue nata fuit licet postea pater
mulieris prefate matrem ipsius ac
cepit in uxorem idem et cetera Quoniam si ita
eam legitimam iudicetis predictos
R. inhibentes ne dictam mulierem hac
occasione super hereditate paterna mo
lestiam inferat vel gravamen. Si
autem contra hoc venire presumpserit eum
severitate ecclesiastica percellatis.
Nil inter et cetera veterem. Idem
et cetera mulierem divorcii sentencia
nomine sit prolata filii eorum non debet

q[ui] honorabit[ur] i[n] co[n]spectu p[at]ris. Mia et xp[ist]i p[ro]missio e[st]. Qui michi ministrat me sequatur. Et ubi ego sum illic et minister meus erit. Attende g[ra]tum ta[n]tam indulgencia[m] et p[ro]piciacio[n]e[m] diei huius mortis xp[ist]i quid te false defendis q[uod] diligere no[n] vale as aut possis inimicos. Et[ia]m et ihesus sanguine[m] suum fu dit p[ro] inimicis. Et i[n] ethi[cis]: Volenti michi difficile. Qui[a] et si dimitte re inimicis es se[t] bonu[m] im possibile d[icer]e oracio[n]e[m] neq[ue] i[n]se[r]ti[m] esse. Dimitte nob[is] debita n[ost]ra sic[ut] et nos di mittimus de bitoribus nos tris. Et val de longe est aliud ingere p[re]m[ium] quod fecit et non velle facere p[re]m[ium] quod fecit danas obtendens p[ro]p[ri]u[m] exeu sacres. Q[uia] g[ra]t[i]o homo lege i[n] tua qualita te q[ui]a adh[uc] impius es et inimicus dei. Et n[on] si dolueris te ip[su]m redemptu[m] ne supplices aut p[re]sumes de tuis meritis nec a xp[ist]o mortuo resiliens i[n] t[u]a fortitudine confidens dampnabilit[er] desinas.

Capitulum xiii quod xp[istu]s ex mirabili sua s[an]c[t]a zelum eius ad ecc[lesi]a[m] lauanda[m] d[icitu]r te aggressus sit p[ro]pt[er] pascha hoc est sui transitus. Concurrente ad hoc co[n]silio odio iude q[ui] sathanice tradicio[n]e in memoria tante sui i[n] ope magnitudine ip[su]m insurgentis sa cerdot[is] indicata signa[n]te hoc iud[e]s p[ro]fugium xp[ist]i occurrente missis discipulis hoie lege[n]a aque baiolante et locum refectorii. maiorem

ex inde sustine[re] iacturam cum parentes eor[um] publice sine q[uo]d[a]m dece[n]cie me se contraxisse noscantur. Ideoq[ue] sancimus ut filii eor[um] q[ui] ante divorciu[m] susceperunt et qui conceptus fuit ante latam sen tencia[m] no[n] minus habeatur legiti[mi] et q[uod] in bona paterna hereditario iure succedant et de parentu[m] fa cultatibus nutriantur. Idem ro. Transmisse no[bis] thomagen[sis] ar bis tue l[itte]re continebant, cum epo[sc]opo ecclesie. n. utr[i]q[ue] adueniente que dam pu[er]um nutriuisset uxore sua. o. tu[n]c no[n] desponsata sibi co habitante postmod[um] ip[s]am legitime desponsauit et filios suscepit ex ea dem quibus paternam hereditatem petentibus p[ro]cedens iuuenis q[ui]d[a]m dixit gerens se filiu[m] et heredem q[uo]n[dam] eius a uicinia q[ui] ip[su]m filiu[m] eor[um] e[ss]e cre debat. Spurius diceretur p[re]dicti uo. n. et uxor eius p[re]fatu[m] iuuene[m] spu riu[m] suu[m] aut legitimu[m] filiu[m] suu[m] negabant. Sed dicebant q[uod] eum pietatis intuitu nutriuissent. cu[m] aut[em] c[aus]a coram te orta est et p[ro] dc[t]us iuuenis p[ro] eo q[uod] iuri stare nolebat uinculo sit excois ast trictus. eo. t. c. q[ue]r[itu]r q[uod] in tali cau[sa] standu[m] est uiro iuri et mulieris nisi certis indiciis et testibus co[n]stiterit e[ss]e filiu[m] iuuenem memoratu[m]. Idem exon[iensi] et wynton[iensi] episcopis et ab. Causam que inter. i. u[xorem]. bi herfoden. constitit q[uod] agatha de auel'mu

liere t[em]p[o]re alani uiri sui ip[s]a cu[m] eo tam[quam] cu[m] uiro suo morante ip[s]e R. p[ro]p[ter] d[i]c[t]e agathe ip[s]am. a. adhuc
h[abe]ntem uiru[m] publice tenente na ta fuit eam no[n] fuisse legitima[m] eiusdem. R. filiam iudicetis quia potuit e[ss]e uxore que uiri sui thor[um] maculas alii du[m] ille uiuer[et] copu lari p[re]sumpsit. Idem exon[iensi] ep[iscop]o et Lator p[rese]nciu[m] albi herfoden. R. t. i. cu[m] aut idem. R. h. cora[m] seculari iudice sup[er] hereditate aui eiusdem. R. p[ro]p[ter]us d[i]c[t]i. h. t[ra]xisset in causa[m] ille sibi p[re]sumpsit obicere q[uod] pa ter eius no[n] fuisset de legitimo matrio natus et ideo de hereditate aui sui ni chil posset iure successorio uendica re tande[m] cu[m] super questione na tiuitatis coram norwicen[si] ep[iscop]o t[ra]c tatum fuisset ad n[ost]ram extitit audienciam appellatum et i[n]t[er] comp[ar]. q[ue]. t. causam super q[uesti]one natiuita tis patris eiusdem. R. i. duos m[en] ses sub. ap. ob. termineris. s[i] uero i. duos menses p[re]fatus. h. no[n] potuit p[ro]bare legitime q[uo]d obie cit extunc seculari d[omi]no sub e[ius] iudicio de hereditate ca[usa] u[er]titur i[n] timetis ut p[ro] q[uesti]one natiuitatis no[n] dimittat quin causam sup[er] heredi tate audiat et decidat. Idem exo. e. Tanta est uis matrimonii ut qui an tea sunt geniti post contractu[m] matrimonii legitimi habeantur. si aut[em] uir uiuente uxore sua alia[m] cog nouerit et ex ea p[ro]lem suscepit

Tanta est diuina prudencia ut naturas quas dam instituit ut signa sint alias uero i[n]stituit i[n] redempcio[n]is humane efficatia[m] s[an]c[t]a et in creatis queda[m] sint creata ex insertis causis et in ditis conditor g[enera]l[ite]r. Ut uerbi gracia quod t[er]ra p[ro]ferat herbam uirente[m] alie e[tiam] ate sunt ex occultis causis et abditis ut eua fabrica ta ex costa ade. Sed q[ui]a passione xp[ist]i liberaret[ur] et redimeret[ur] humanu[m] genus a captiuitate dya bolice p[otes]tatis. Huius m[isterium] no[n] in seculo s[ed] i[n] solo deo absconditu[m] a secul[is] qua[m] nemo principum huius mu[n]di nouit. Ephe. iii[o]. dicit[ur] dispensacio sacr[amenti] dei absconditi in seculis et ita sic gradacio xp[ist]i ex uirgine nasci[tu]r erat in eo q[uod] passio xp[ist]i uitalis sit et uiuifica habens i[n] se diuicias ab sconditas inestimabi les et res admirabilis sima. De qua i[n] cor[inthios] ii[o]. Dicit ap[osto]lus: cu[m] diues esset factus e[st] p[ro] nobis paup[er] ut sua paup[er]tate et inopia nos ditaret. Hanc e[tiam] mirac[u]l[um] sue xp[ist]i caritate nos facere rogat ap[osto]l[u]s ad eph[esios] iii. P[re]sciens g[ra]t[i]o tempus sue mortis saluator n[oste]r cand[ore] sue[?] uoluit discipulos suos inquiens: Scitis quia post biduu[m] pascha fiet. Mea iam p[rocess]it quadriduum in uectoris eius i[n] carna i[n] ih[erusa]l[e]m et sic q[ua]rta feria p[ro]dixit eis sui tradicio[n]e[m] i[n] morte[m]. Et si sole amatoribus ac philosophis gentilium minus quod horribile uide at[ur] mors estimat[ur] eum i[n] q[ua]m destructor[em] uite timentes mundi no[n] esse. Sapientibus t[ame]n ea q[ue] fidelib[us] sunt mors e[st] p[er]eg[ri]nacio ad uitam meliore[m] et indeficiente[m] et fine[m] no[n] habe[n]te[m]. Hac consideracio[n]e ait Crisost[omu]s: mors bona uoluntate et pio animo suscipit[ur] a xp[ist]i fidelib[us] tendentib[us] ad beati tudine[m] eterna[m]. Et sic exo. xv. columpna nubis precedens castra isr[ae]l obtenebrabat egiptios illuminabat hebreos. Ita et passio una et eade[m] excecat infideles et illust[rat]

fideles habentes delicias in xpo. Hinc scriptum est Tren. Cor illuminatio mea in deliciis meis. Clamat david in persona xpi passionem ingredientis: Salvum me fac deus quoniam intraverunt aque usque in animam meam. Hec est amaritudo passionis ut ut dulcorentur amare aque in marath ostensum est moy-
si lignum imponendum ut
dulcescerent. Vere et xpi
mortem varia diversorum
proditio et intencio. Ita
scilicet sacerdotes querebant
xpm dolo tenere et occidere.
Judas vero ex avaricia
tradidit ihesum ad crucifi-
gendum. Pater celestis Ro. viii
qui etiam proprio filio suo non pepercit
sed pro nobis omnibus tradi-
dit illum. Vir ex magna
benignitate. Ad ephe. v.
ait apostolus de xpo: ambulate
in dilectione sicut xpus dilexit
et nos et tradidit semetipsum
pro nobis hostiam et oblati-
onem deo patri in odorem sua-
vitatis. Varia ergo intenti-
one ad mortem xpi concur-
runt quam plurimi. Ex morte
tamen xpi nos creati sumus
in salutem. Unde ad eph. ii.
Ipsius enim sumus fac-
tura creati in xpo ihesu
in operibus bonis que deus
preparavit hoc est predestinavit
antequam ad ea surgere
possemus. Cuius crux pretium
est et arra hereditatis acquirende. Venit in immente pas-
sione memorie adesse operaria misterii mortis xpi ipsa scilicet
magdalena unguentum effundens in xpi corpus, cui apostoli
molesti erant frementes in eam. Unde quia salvator videns in-
crepabat discipulos dicens: Quid molesti estis huic
mulieri? bonum enim opus operata est in me. Mittens enim
hoc unguentum in corpus meum ad sepeliendum me fecit. Ubi
nunc sunt discipuli ihesu futuri pontifices memoriam sue
mortis celebrantes sacramentaliter cum peccatrice maria quibus
tamen iniungit sacrosancta misteria tradens corporis et sanguinis
sui facere hoc in sui commemorationem. Mt. Jam legitur intras-
se sathanas in iudam ut traderet ihesum. Nam si signum ag-
nitionis discipulatus xpi est habere ad invicem dilectionem

licet post mortem uxoris eandem duxerit michiom spurius erit filius et ab hereditate repellendus presertim si in mortem prioris uxoris aliquid fuit machinatus. Idem
Causam que inter lugdunensem et wintoniensem episcopos super eo quod mater dicti R. dicitur fuisse de legitimo thoro filio nata agitari dinoscitur vobis committimus terminandam. Unde quia literis nostris significatum ut sepe facto R. possessionem omnem que possessor extitit quia avus suus pro succurrendi ierosolimam iter arripuit ante principalis cause ingressum, fatemus restitui si eadem possessione fuisset per violenciam spoliatus, nos attendentes quod ad regem pertinet non ad ecclesiam de talibus possessionibus iudicare ne videamur iuri regis anglorum detrahere qui ipsarum iudicium ad se asserit pertinere, f. v. q. regi possessionum iudicium relinquentes de causa principali videlicet utrum mater predicti R. de legitimo sit matrimonio nata plenius cognoscatis et causam hanc timentes licet incongruum videatur ut nunc contrarias sententias. R. impetratur quod ea vivente non fuit ut dicitur impetitum. Idem episcopo
Perlatum est ad [Alex. III archid. wintoniensi]. audiam nostram quod cum h. ad partes constantinopolitanas transisset et ibi moram per decennium et amplius faciens ad I. uxorem suam non rediret ipsa apud bo. me. vicecomitem episcopum adiisus cum querela deposuit et quod cum non posset diutius exper-

Jo. xiii. Contendentes discipuli ihesu contra magdalenam ostenduntur plus carnales et avari.
Discipuli quoque xpi sue nequitie apponentes colo-
rem. Mt. Iam enim dixerunt: ut quid perditio hec.
Adinvenerunt: potuit enim venundari multo et
dari paupe-
ribus. Ubi di-
cere fecerunt quod
amplius operi-
bus miseri-
cordie xpi quam
unitati pau-
perum corporali
subveniendum.
Ipsi vero non
bene considera-
bant corpora-
lem subven-
tionem misericordia-
liter operandam.
Mt. Omne ma-
lignum iude-
orum volen-
cium oblivio-
nem nominis
xpi reprehe-
hendit. Ihesum
ac et ex-
pressit Mt.
Unde omnis
Eradicetur eius
de terra omne
enim et non
indiget nos eius Ulterius. Nunc ergo solus po-
tuit dicere in adventu principis mundi huius
dyaboli: Et in me non invenit quicquam longe
fuit ab omni culpa. Mt. Nos ergo presumimus contra
perfidos ingredi, oportet civitates nostras sanc-
tarum scripturarum agere quoque cordis ab immun-
dicia sceleris mundare ut dyaboli venena
nos non tangant. Si nichil sui in nobis invenerit.
Cum enim nequissimus spiritus animas eorum
in suis operibus involvit manente fidei in-
tegritate quam ad membra inferiora polluit, si
quis in fide corrumpitur usque ad verticem
contemplacionis conspurcatur. Unde in hoc omagio

tare nichilominus allegavit episcopus ut non sit cit ut predictus et discretus pentiby
viri mandavit ut pro eo mitterent et ipsum ad propria revocarent. Cumque elapso longi temporis spacio vir non remearet ad propria, episcopus in conspectu ecclesie audiens rationibus mulieris inter eos sententiam divorcii promulgavit et mulieri ut alium ducere facultatem indulsit. Iosue. m. q. Si quis constiterit quod episcopus inter eos sententiam divorcii tulit filios quos suscitavit de alio ad cuius copulam auctoritate episcopi predicti migravit legitimos iudicetis eos hac occasione ab hereditate non pacientes excludi.
Quod nobis. [Idem belvacensi episcopo.]
Q. i. Si quis autem de clandestino matrimonio postmodum ab ecclesia comprobato generati fuerint eos legitimos iudices filios et heredes. Celestinus.
Referente [Luc. iii. eboracensi archiepiscopo] nobis et i. tibi talem formam quod publice honestatis iusticia prohibente inter eos matrimonium contrahi non potuit et contractum debuit separari, ac per hoc eius filii nec per ecclesie permissionem nec per paternam ignorantiam excusentur ad successionem paternorum bonorum non videntur aliquatenus admittendi. Idem.
Pervenit sane ad nos ex insinuatione lucie vidue quod cum inter G. patrem suum et A. matrem illius matrimonium fuisset legitime celebratum et quamdiu vixerint quiete permanserunt post illorum decessum quidam as-

heretici comparantur quia in suis voluptatibus dimissi a virtutibus fidei et orationis sunt alieni et in solitudine ubi fructus non est disciplinae virtutis. Una graeca enim aggrestis et asinus et isti velut anagregium deum dei huius sollitudine cum pecora semetipsum reportaverunt placitum doctrinarum non sustepit disciplinam merito graece reprehenduntur thesaurizantes sibi iram in die irae qui spreto beneficio mortis Christi impudenter confusione sentiuntur. Sicut itaque admistar Christi a patre in nimis desiderantis sui sanguinis effusione nos lavare et mundare studeamus mitte agrorum merorem in timpore et gratum nobis docere tamquam ad honorem amphoram vel lagenam aque bajolante cognoscentes propriam fragilitatem bene inhabitationis consanguinitatis mundi lavemus aqua gratiali ad intrandum munde cenaculum grande beatitudinis sic enim exhortatur nos apostolus .i. Cor. 6. Empti enim estis pretio magno portate et glorificate deum in corpore vestro bonorum virtutes operum ad ymaginem dei factorum qui vocati in ximo. Oportet custodire mitem que edificationis sunt cum regnum dei non sit esca et potus sed iusticia pax et gaudium in spiritu sancto etc.

Capitulum 3m quod luna aprilis decima quarta ad vesperum Christus manducans vetus pascha novum instituit indicavit adesse traditorem et ad sedandam discipulorum contentionem ostendit se ministrum disponentem mensam in regno dei predicens turbationem discipulorum et sathana fatentium eorum sufficientem provisionem quos iubet emere gladium.

Salvator intelligens ministerium suum complementi esse veteris paschatis adductoris Israel de egipto et patris et salute orbis terrarum in cenaculo theologo plenitudine magno gratia dei et strato incipit bo cum discipulis suis theologo plenitudine magno gratia dei manducare pascha vetus inquiens Desiderio desideravi manducare vobiscum hoc pascha antequam moriar. Hanc enim cenam lucas evangelista narrat de duplici calice in mensa domini. Qualiter autem edendus sit agnus paschalis habet exo. xii. Mysterium quidem tamen salvator instituturus cena sua dominica et traditurus discipulis suis sacrosancta misteria corporis et sanguinis sui aperit Johannes evangelista capitulo suo xiii. In qua siquidem traditores verbis utebatur increpationis qui ab exordio verbo suo et creaturis instituit. Quod ecce manus traditoris affuit mecum in mensa quem indicabat in tinctione secum in paropside sive in patinum cum et dixit melius illi fuisset si natus non ~~fuisset~~ esset. Quod non est intelligendum quod sit qui natus non fuisset sed quo melius sit non esse quam male esse. Aliud enim omnino non esse aliud cum sit sine intermissione cruciari unde et morte quietam vite misere preferens et iudas qui peccavit tradendo magis peccavit eas traditorem tegendo et denegando cum per verba salvatoris admonitus fuit ad penitentiam unde et de ihesu conqueritur dominus per ieremiam cum nollet converti ad penitentiam ieremie 3o.

sentes tam de non legitimo matrimonio fuisse susceptam a paterna hereditate conantur que illegitimam amovere conantur. Quia ergo si est ita dictam viduam legitimam nuntietis. Innoc. iij.

Per tuas litteras intimasti per R. ex militem quondam sub opinione maioris partis viciniae in concubinam habebat prole suscepta quondam postea talem ea defuncta duxit uxorem et ea de qua prolem susceperat virum sibi alium copulavit. Processu vero temporis idem R. in presentia multorum firmavit proprio iuramento quod eam habere visus fuerat concubinam prius affidaverat in uxorem quam ex ea filium genuisset et postea dum ageret in extremis eum quem ex ea susceperat in testibus heredem instituens legitimum filium appellavit. Cum autem tunc fuisset inquisitionis commissum an filius sic susceptus legitimus esset heres ipsius R. et ad eius patrimonium admittendus tu pater idem quod ex quadam decretali bone memorie Alex. pp. predecessoris nostri stando esse sic hoc verbo viri et mulieris credebas receptis testibus a filio eiusdem R. productis quibus legitime comprobavit predictum R. mulierem suam in capella sancti Sergii affidasse eam sibi R. heredem esse legitimum indicasti. Nos igitur attendentes quod plus est quod mutatur agitur quam quod simulate concipitur licet dictus R. cum ea dimissa quondam ut concubinam habuerat ad alia vota transivit videatur ipso facto matrimonium quod inter eos celebratum fuerat denegasse quia tamen desponsatio per testes legitimos comprobata eos maritalem fuisse coniunctos ostendit sive desponsatio ipsa fuerit de presenti ut per consensum legitimum per verba de presenti expressum copula matrimonialis inter eos fuerit celebrata sive per verba de futuro carnali copula subsecuta non tamen decretalis dicti predecessoris nostri que in casu dissimili loquitur quondam inductus probationibus intendentes te processisse legitime sententiam tuam auctoritate apostolica confirmantes.

Idem nobili viro W. montis pessulani.

Per venerabilem fratrem nostrum N. arelatensem archiepiscopum tua nobis humilitas supplicavit ut filios tuos legitimationis titulo dignaremur decorare. Quo minus tibi succederent natalium obiectio non noceret. Quod autem super hoc apostolica sedes plenam habeat potestatem ex illo videtur quod diversis causis inspectis cum quibusdam minus legitime genitis non naturalibus tamen sed adulterinis dispensavit sic ad actus spirituales illos legitimans ut possint in episcopos promoveri. Ex quo verisimilius creditur et probabilius reputatur ut eos ad actus legitimare valeat seculares presertim si preter romanum pontificem homines superiorem alium non cognoscant qui legitimandi habeant potestatem. Ex maiori in spiritualibus tam prudencia quam auctoritas et idoneitas requiratur. Quod autem maiori conceditur licitum esse videtur et in minori per simile quoque id videtur posse probari. Cum eo ipso quod aliquis ad apicem episcopalis dignitatis attollitur eximitur a patria potestate.

sionis mendicas mulieris sc. peccatis et nimie impudencie que iam vedit ad unum et alterum peccatum. Volui fieri sed nullum erubescit audi benignissimi patris dicentis patris. Vocabis me pater meus dux virginitatis mee es tu ubi paternitas pie et ducatus virginitatis ad penitenciam movere debuissent ipsam.

Iam ii° c° vii°. Domine oculi tui respiciunt fidem sc. per quam gratiam salui facti sumus. Cuius deus vult animas coniugales appetit affectus et pudicitiam. Ideo dicit Ieronimus. Grandis impietas est non solum non cavere sed nec intelligere velle peccata et nulla habere memoriam malorum et bonum distanciam cum scriptum sit ecclesiastici xiiii. Ante obitum tuum operare iusticiam quoniam apud inferos non invenimus cibum. Assit igitur animabus nostris credulitas fidei fecunditas et bonorum operum. Nam scriptum est Ieremie xv°. Si separaveris preciosum a vili quasi os meum eris. Iam vere penitentes more cervi Ieremie xiiii. in tempore siciis qui extinctis serpentibus vivit et de ipsa extinctione viciorum ad fontes aque currens currit quem admodum ait David. Desiderat cervus ad fontes aquarum ita desiderat anima mea ad te deum vivum. Iam tercio gratias igitur propheta Ieremias sciens deum iustum et clementem sit tamen per supplicia peccatores ut non cessat ad penitenciam et melioracionem vite eorum provocare invitare quoque ad meditacionem et custodiam legis. Et tanta fuit diligencia Ieremie quia ex quo loqui cepit singulis diebus diluculo et de nocte consurgens loquebatur ad populum ostendens nos semper indigere auxilio dei ut dicitur Ieremie xxv°. Iam inimicum ut cotidie gratiam dei nos attendentes subsequentur huiusmodi sicut et nos hortatur David ps° lxi°. inquiens semel locutus est deus duo hec audivi. Prima potestas dei est et secunda domine misericordia. Prima reddes unicuique iuxta opera sua hoc est dicere semel loquitur deus quia omnipotens sit et duo

audit propheta quia omnipotens aliquo est ultra quam preter prevaleat ut et potentibus obviat immaginem et permanentibus in peccato reddat supplicia que merentur. Sic supplicium redditum est inde latroni vero regnum celeste. Quia at effectus factum sit unione inducentes discipulos tamen ihesu iam gratos facta est contencio. De superioritate quis eorum videretur esse maior sed ad sedandam contencionem christus salvator ostendit qualitatem regni ecclesiasticorum virorum esse ad ministerium non ad helacionem ad instar regum gencium proponens semet ipsum ministrum fore et cum ex primo luce x°. veniens se non ut sibi ministret sed ut ipse ministret nedum in presenti ponendo animam in redempcionem pro multis sed et in futuro regno ubi disponens mensam ministrabit ad eandem ubi iam secundario sathan instat exinde ad festinandum tradere salvatorem vehemencius vis ipsum impugnando sicut et ipse legimus per oppositum de virgine post quam per gratiam domini erat etca adeo per angelum dictum est ei spiritus sanctus superveniet in te sc. ad maiorem redundanciam et exuberanciam graciarum. Considerans autem ihesus ad esse dyabolum dixit petro sathanas expetivit ut cribraret vos sicut triticum sed ego rogavi pro te petre ut non deficiat fides tua

preterea et si simplex episcopus scienter suum alicuius in presbiterum ordinaret licet ordinator satisfaccione domino teneretur ordinatus tamen vigorem evaderet sentencie. Videtur siquidem monstruosum ut qui legitimus ad spirituales fieret actiones circa seculares actus illegitimus remaneret. Unde cum quo in spiritualibus dispensatur consequenter intelligitur in temporalibus dispensatum. Id autem in persona beati petri libere potest apostolice sedis efficere in quo et summi pontificis auctoritatem exercet et summi petri exequitur potestatem. Videbatur autem ex eo trahere maiorem audaciam postulandi quia cum rex francorum i. francorum reginam dimisisset et ex alia postmodum superducta prolem suscepit et puellam et tu similiter exclusa legitima superducens aliam ex qua filios suscepisti sicut cum filiis regis eiusdem sic cum tuis credebatur de benignitate sedis apostolice dispensandum. Verum si utras diligenter inspicit non res similes sed valde dissimiles inveniuntur. Nam rex ipse a regina per remensem archiepiscopum apostolice sedis legatum fuit per sentenciam separatus. Tu vero uxorem tuam ante temeritate propria separasti. Ipse quoque prius quam ad eum prohibicio de non contrahendo cum altera perveniret aliam superduxit ex qua prolem geminam noscitur suscepisse. Sed tu in contemptum ecclesie aliam superinducere attemptasti. Preterea rex ipse etiam nimium impedimentum affinitatis obiecte et coram prelato archiepiscopo testes induxit cuius sentencia quia cassata fuit solummodo pro iudiciarium ordinem non servatum nos post restitucionem regine alios cognitores duximus deputandos. Tuis vero id tuae non quod divorcium induceret obiecisti. Cum et si fides thori sit unum de tribus bonis coniugii non tamen ipsi violacio coniugale vinculum violasset. De filiis ergo eiusdem regis utrum legitimi vel illegitimi fuerint quamdiu pendet questio affinitatis obiecte potest non immerito dubitari nam si affinitas fuerit comprobata procedam regina non esse regis coniuge apparebit et per consequens alia videbitur sibi legitime copulata et filios ei legitimos pepisse. Insuper cum rex superiorem in temporalibus minime recognoscat sine iuris alterius lesione in eo se iurisdiccioni nostre subicere potuit in quo videretur aliquibus quod per se ipsum non tamquam pater cum filiis sed tamquam princeps cum subditis potuit dispensare. Tu autem noscis aliis subiacere et i. vobis igitur huius induci regi gratiam fecimus requisiti causam tamen ex veteri quam ex novo testamento trahentes quod non solum in ecclesie patrimonio super quo plenam in temporalibus gerimus potestatem verum et in aliis regionibus certis causis inspectis temporalem iurisdiccionem casualiter exercemus non quod alieno iuri preiudicare velimus. Sed quod sicut in deuteronomio continetur si difficile et ambiguum

Et tu aliquando conversus confirma fratres tuos. Unde ex hac additione et tu aliquando conversus satis intelligi datur lapsus et casus petri fuisse in fide christi quia aliter enim conversus fuisset nisi a lapsu negationis ad vocem confessionis post fletum amarum sue penitentie. Cum autem discessisset pene esset ihesus ab eis corporali presentia iubet eos sibi ipsis cetera providere et gladium emere.

Capitulum xij

Christus exiens in monte oliveti predicit in itinere discipulis suis scandalum et gethsamani veniens orat in horto ad orandum discipulos et eius oratione sudavit quasi guttas sanguinis in terram decurrentis et ab angelo eum confortante ruibo verbo ego sum retrorsum ad terram prostrata et petro prohibito a passione gladii fugientibus suiis discipulos sponte se tradidit ad ligamenta captivitatis adolescente relicta syndone et nudo profugiente.

Post cenam dominus presentem dixit hoc est gratiarum actiones vel verba id est salutaria que leguntur infra pascha et pentecosten evangelialibus in nostram doctrinam ut preceptis beneficiis dei se studeamus et ei gratias. In itinere autem predixit autem discipulis scandalum fuge sic totam discipulis Johannes visis miraculis subdidit Beatus qui non scandalizatus fuerit in me petrus tamen nimius confidens de se contra prophetiam zacharie prefatam

apud te iudicium est. Secundum contra ipsorum complexis inter sanguinem et sanguinem causam et causam lepram et lepram et iudicium inter portas videlicet variari venies ad sacerdotes levitici generis et ad iudicem qui fuerit illo tempore qui indicabunt tibi iudicii veritatem et facies quecumque dixerint qui presunt loco quem elegit dominus sequeris eorum sententiam qui autem superbierit nolens obedire sacerdotis imperio qui eo tempore ministrant domino deo tuo decreto iudicis morietur. Sane cum deuteronomium lex secunda interpretetur ex vi vocabuli comprobatur ut quod ibi decernitur in novo testamento debeat observari. Locus enim quem elegit dominus apostolica sedes esse cognoscitur. Cum enim petrus urbem fugiens exivisset volens eum dominus ad locum quem elegerat revocare interrogatus ab eo domine quo vadis respondit venio romam iterum crucifigi quod intelligens pro se dein ad locum ipsum protinus est reversus. Sunt autem sacerdotes levitici generis fratres nostri qui nobis iure levitico in executione sacerdotalis officii coadiutores existunt. Is vero super eos sacerdos sive iudex existit cui dominus inquid in petro quodcumque ligaveris super terram erit ligatum et in celis eius vicarius qui est sacerdos in eternum secundum ordinem melchisedech constitutus a deo iudex vivorum et mortuorum. Tria quippe distinguit iudicia primum inter sanguinem et sanguinem per quod

criminale intelligitur et civile. Ultimum inter lepram et lepram per quod ecclesiasticum et criminale notatur. Medium inter causam et causam quod ad utrumque refertur tam ecclesiasticum quam civile in quibus cum aliquid fuerit difficile vel ambiguum ad iudicium est sedis apostolice recurrendum cuius sententiam qui superbiens contempserit observare mori precipitur id est per excommunicationis sententiam velut mortuus a communione fidelium separari. Paulus etiam ut plenitudinem potestatis exponeret ad corinthios scribens ait. Nescitis quoniam angelos iudicabitis quanto magis secularia. Licet igitur cum filiis sepedicti regis de quibus ambiguum fuerit legitimi ab initio dubitabatur duximus dispensandum. Quia tamen tum lex mosaica quam canonica sobolem susceptam ex adulterio detestatur testante domino quod manceres et spurii usque in decimam generationem in ecclesiam non intrabunt et canones vetante tales ad sacros ordines promoveri secularibus quoque legibus non solum repellentibus eos a successione paterna sed negantibus etiam alimenta petitioni tue non duximus annuendum. Idem h. et R. canonicis bononiensibus.

Ex tenore litterarum vestrarum nobis innotuit quod cum G. vidua hereditatem quandam R. mariti sui sibi et pupillo filio suo restitui postularet P. adversa petitionem eius nitebatur excludere pro eo quod R. maritum ipsius viduae

tore allegatum prurient pastore et diffugient oves gregis ronabatur fugere dicens Et si omnes scandalizati fuerint in te ego non scandalizabor. Secundum rei exitum bene ostendebat eum scandalizatum in negatione christi. Venit autem ihesus et discipuli ad villam que dicitur gethsamani quod interpretatum est vallis pinguium. Ibidem oratione gratiam impetratur. Ubi salvator recipiens ad se petrum Johannem et Jacobum Et iubens alios cum illis orare ne intrarent in temptationem. Ubi procedens ad ictum lapidis solus incipit orare prius pro translatione seu transitione sui calicis. Et quia pauci christi orationem in monte oliveti factam intelligant hic aperire oportet diligentia possibili eandem precipue namque in exordiis et principiis primus error in principiatis multo maior erit et officium demonis est ad obumbrare et obfuscare secreta fidei ut fide nimis impugnetur ac pro fide firmiter resistatur. Unde duo namque duo vocantur calice videlicet et transisset quod obscura est minus intellectu exordia nostre redemptionis et liberationis. Nos offuscant. Et quantum hoc sit nocumentum fidei experientia orthodoxorum edocet. Nam quidam minus perspicaces in fide exponunt verbum legationis angelice a deo: Ave scilicet pro abnegatione omnis ve ac si hoc ave esset dictu ve dictorum et non videtur simpliciter imperitis inicialem operationem nostre salutis. Quamquam enim sit beatam virginem mariam caruisse omni culpa. Et pro quanto post eam sequente angelus tamen in sua legatione insinuare scilicet voluit officium operande salutis sicut ex consensu virginis angelo ad dicto apperiam dixit Ecce ancilla domini fiat mihi secundum verbum tuum. Ubi promptum addidit angelo famulatum salubriter agendi in salutem generis humani. Ita presbiteri quidam superficietenus loquentes de oratione salvatoris in agonia orantis mi pater transeat a me calix

iste vel transferatur a me calix iste. Dicitur enim ex verbo transfer vel transeat ex persona sue infirmitatis abnegasse sufferre dam passionem sicut sequitur aug. Venerabilis beda in hoc loco videtur dicere tamen predicit ibidem xpm non timuisse nec abhorruisse passionem. Unde beatus hylarius de cuius corde ut legitur in eius collecta domi nus dedit intra fidei sic ait non est intelligendum quod verbis his transfer a me cali cem precatur metum passio nis transferre auferre quod dispensationis officio festi navit jam adimplere.

Unde et petro dixit ibi. Mitte gladium in thecam Ca licem quem dedit michi pater non vis ut bibam illum. Et in alio loco petro volen te passionem impedire cum Dixit absit hoc a te domine Dixit ad eum vade retro retro sathana scandalum es michi. Transfer ergo sive transeat non est eum abnegatum sed assumptum. Transitus do mini quem sua oratione ad patrem voluit sanctificari In signum cuius sudor eius factus est sicut gutte san guinis decurrentis in terram voluntarie viz abluendi suo sanguine et lavandi crimina sua. Et ita celebravit pascha id est transitum in sua morte. Unde plurima essent hic ap ponenda que alias locis latius aperui. Unde hoc verum adii tat diligens perscrutator dominice passionis ut in proposi to celebrationis paschalis videat decurrere quasi omnes passus stationes passionis. Nam in cena fuit tran situs domini seu pascha ubi transubstantiavit panem in suum corpus et vinum in eius sanguinem tribuens potes tatem consilem transubstandi suis apostolis et transitus eius in morte. Et tantum pascha fuit et sua immolatio in cru ce pascha fuit. Unde quia per passionem transfert dominus ad apertum regnum celorum per proprium sanguinem qui et

de adulterio genitam asserebat ut ibi in telligentes quod pater predicti R. ma trem ipsius in facie ecclesie ignarans quod ipse aliam sibi matrimonialiter copulasset duxit in uxorem et dum in sponsione ipsius legitima putaretur demum R. ex eadem suscepit in favorem prolis post decimam memora tum R. legitimum reputantes. Idem

Gaudensi et c. ecclesie episcopo tyburtino Eorum prolem de infidelium coniunc tionibus natam qui secundo vel tercio vel ulteriori gradu secundum opinionem illorum matrimonialiter contraxerint ascitum post fidem receptam utilitate publica suadente legitimam volumus reputari. Qui matrimonium accusare pos

Alex. iii. parum sunt vel testificari

Relatum est episcopo Ribuerensi quod cum pater cuiusdam pu elle eam cuidam cum paro chie nuptiam tradidisset maritus post aliquod tempus annos quibus cum uxore permansit pro homicidium quod com misit de civitate timore mortis exivit nunc autem dicitur posse probari quod pater puelle eum de sacro fonte levavit sed literis tuis quesitus fuit dum potuit invenire licet quin quennium sit transactum ut ibi. ecclesie iiii. q. i. Rescrimus quod si manifestum est quod asseritur licet legitimi accusa tores et testes appareant postquam in ventus fuit cum omni diligentia requi situs et si nequiverit inveniri tes tes recipere poteris et sine canonico

in assensionem sua dicitur perditum i. transiliens. Di namque transfertur et vult facitum i. mare trans quare transferat non est vult fecere et transfe vult nec aliqua alia cum responsit fugam discipu lorum ab ipso et persecutorum iudeorum per verbum

iudicium terminare. Clemens. iii.

A nobis est quesitum utrum aliquid super accusatione matrimonii nunc voce propria deprimentes debeant per solam cartule conscriptionem admitti ad hoc respondemus quod in talibus nisi quando ad persona propria nullus mortuis est conscriptio quam ad sententiam perferendam nisi alia legitima suffragentur. Cel. iii.

Videtur nobis ut ibi. quod Florentino episcopo. Parentes fratres et cognati utriusque sexus in testificatione suorum ad ma trimonium coniugendum vel dirimen dum admittantur tam antiqua con suetudine quam legibus approba tur. Jo. n. maxime parentes et si defue rint parentes primiores admit tuntur tamen unusquisque suam ge nologiam cum testibus et cartis vel ex recitatione maiorum scire laborat. Qui enim melius recipi debent quam illi qui melius sciunt et quorum est interesse ita ut sine instruat et consen sum non adhibuerint sed leges vel lum fiat matrimonium quod illo lege pater non recipiatur in causa filii nec filius in causa patris in criminalibus causis et contractibus ut in e. in matrimonio non coniungendo et disiungendo ex ipsis coniugium progra tiua et ex favorabilis res est con grue admittitur. Idem.

Insuper adiecisti quod aliquis est quam dam immobili puella quam scit quam de etatis metas attingens ab illo cognita pluries esse matrimonium reclama vit assensum se semper ab initio dixisse

ego sum et liberum admis sionem sue cap tivitatis aliis locis diffusius habetur.

Capitulum quintum de dic tu ihesu ad annam principem. Deinde liga tus mittitur ad cayphan

Hii duo pon tifices tunc pre erant et illi agebant. Nam an nas querens de doctrina et discipulis eius premisit sed tum sunt per carere ihesum

Cayphas vero furore excussus de solio suo ad provocandum eum videre falsis testibus adiurat eum de dicenda veritate quod esset filius dei ex furia scidit vestimenta et per misit ihesum conspui velari et percuti. Et sic in cayphan regnabat non pontificatus dignitas quam et emit pontificatum sibi a romanis sed po tius furiosa cupiditas et ita pontifices qui religioni videbantur preesse crudeles per invi diam sanctitatis erant in xpm. Unde et jam die facto congregati concluserant in eorum consilio salvatorem ex hoc quod dixit se esse dei filium reum esse mortis non per

spiaretes vel veritate invidia excecati

Capitulum sextum De ductu ihesu ad pylatum mane facto ubi iudas reddidit precium et de deductione xpi a pylato ad herodem apud que alba veste illudebatur et quomodo reductus ad pylatum a pylato flagellatur et cohors inhumani pilati eum unde spinis coronatur Et pylatus non obstante revelatione facta sue uxori de iusto xpo tamen voluntati iudeorum tradidit ad crucifigendum

De factis pilati et ihesum ali[bi] diffuse tractatum Et in tantum valde reos turbam que habebat ihesum sicut prophetam quam valde timebant sacerdotes et summi pontifices coram pilato tam cito acquievisse persuasioni sacerdotum ut peterent barrabam Non fecerunt sicut actum est cum ieremia ieremie xxvi ubi ieremia referente in templo principibus sacerdotum et populo subversionem ihrusalem quod tunc sacerdotes et populus volebant interfecisse ieremiam nisi in custodiam templi et portas affuissent Nam necessitatibus publicis preerant et impediuissent Et quia cito vulgus inductum acceptam rem mutat sententiam Hinc ille populus primus a sacerdotibus et pseudo prophetis supplantatus post modum principibus presentibus rei publice sediciones et negocii veritatem cognoscentibus in porta domus domini pro ieremia loquitur nequaquam reus sit mortis et sic reservatur ieremias propheta ad penitudinem reliquiarum populi Verisimile est Quod si pylatus constanter perseverasset in ipsa iusticia xpi et populo veritatem persuasisset sicut agnoscens de populo tunc veritatem non clamasset relicto ihesu liberatorem barrabe sed ihesus in suis prouinciis celebrata est in morte xpi nunc salus et olim in ysa. assur. dictus est virga furoris domini et ieremie xxv nabuchodonosor qui dominum imperio fruebatur destruens peruersitatem ihrusalem filius domini et columba vocatur et in ysa. rex medorum et persarum ad subversionem babilonis a domino electi sunt ubi furor domini ira columbe vocatur in hoc imperturbabilis ira diuina denotatur quia malefactores puniunt qui dominus deus ieremie xviii figulus se vocari ait ecce ego fingo contra vos malum ysa. xlv creans malum quia figulus habet potestatem ex vase mali facere pacem Et ex eodem luto quod dissipatum fuerit rursum facere

Capitulum septimum de eductione ihesu ad locum crucifixionis baiolante se crucem Et de angariacione simonis ad portandum crucem post ihesum De turba multa virorum et mulierum plangentium xpm in exitu in loco crucifixionis datur bibere ihesu vinum mirratum seu cum felle mixtum crucifigunt vestimenta diuidunt titulus crucis scribitur pretereuntes blasphemant principes illudunt latrones impeciunt milites dant bibere acetum tenebrescit vniuersa terra loquitur xpus in cruce

fuisse quod per testes probat fama et conuersacione per claros. In hoc itaque casu sentimus quod ad vsus nostri audiri non debet quod anno cognicionem sue legitimum annum attingens cum potuit in inmine clamauit sicut enim cum consensum legitimum qui in xii anno spectatur potuit dissentire sic postquam legitimo tempore accedente semel copule carnali consensit ex rati habicione sibi super hoc silencium non ambigitur indixisse Innocentius iii archiepiscopo et preposito et pontifici. s. c. de

Significante nobis alben. ianuensi de camilla nostro c. c. ap. declaratum quod cum c. duxisset legitime in vxorem. b. matrem ipsius iussa est matrimonium accusare ut ab eo pecuniam extorqueret et licet intellectu suo pueriliter non possit opera respondere nichilominus uult hanc pecuniam ut ab accusacione desistat colligitur non sit malicius hominum indulgendum. quod si est ita ipsam ab accusacione tamen repellentes eidem super hoc silencium imponatis Idem.

Cum in tua diocesi et c. sicut ad presens nunciatum Cum aliquis apparuit accusator cum non proierit in publicum quando banni secundum consuetudinem in ecclesiis edebantur utrum vox sue debeat accusacionis admitti multociens tamen postea super quo sic duximus distinguendum quod si tempore denunciacionis premisse is qui iam coniunctos impetit extra dyocesim existebat uel alias denunciacio non potuit ad eius noticiam peruenire ut puta si nimie infirmitatis feruore laborans sane mentis paciebatur exilium uel in annis tam teneris constitutus quod ad comprehensionem talium eius etas sufficere non ualebat seu alia causa legitima fuerit impeditus eius accusacio debet audiri. alioquin cum racionabiliter presumatur quod denunciacionem publice factam ibidem existens in ipsa diocesi minime ignorauit tanquam suspectus est sine dubio repellendus nisi proprio firmauit iuramento quod postea didicerit ea que obiecit et ad hoc ex malicia non procedat quia tunc est sicut dixeris ab illis qui denunciacionis tempore siluerit claudi non debet eidem aditus accusandi quamuis et si ab impeticione hi culpa de silencio tali contracta illos excludere iste tamen amouendi nequiret cum culpabilis non existat De diuorciis ex concilio apud uarmiam et repudiis Rubrica.

Si qua mulier clam. Si morte mariti sui cum aliis consiliata est et ipse aliquem illorum se defendendo occiderit postquam ipse post mortem uxoris si uoluerit aliam ducere ipsa autem insidiatrix penitencie absque spe coniugii stet subiecta Idem.

Quesiuit a nobis et c. nos .iii. uice. Quod quiuis et c. Respondemus quod mulier pro furto uel alio crimine uiri sui nisi fidei sue religionem corrumpere uelit ab eo separari non debet. Si uero coniugem suam ad infidelitatis maleficium traxerit

Hoc Capitulum etiam latissime alibi tractavi. Ideo hic supersedeo de ampliori tractatu.

Capitulum quintum et ultimum de peticione iudeorum ut frangerentur crura crucifixorum cum De centurione custodiente Ihesum et suis cum presentibus dei filium ex hiis que fiebant terremotu pe... terremotum visis et apercione sepulchrorum. De Joseph ab Arimathia petente corpus Ihesu a Pylato.

Mirabilis fuit in dispensacione vite sed mirabilior in morte mirabilissima vero post mortem et ubique salus ex minimis et ex gloriosis sanctificata omnis super Christum et membra eius. Et tam quod iniquius quam extendere infamiam etiam in corpus mortuum sed iniquitatibus eorum in vita salus est salute. Non est de mortuo corpore Christi ab uno militum lancea transfixo effluxit sanguis et aqua in constitucionem generacionem et nutricionem ecclesie sancte Dei ut impleretur illud ysa. De latere eius filii surgent. In designacionem etiam eius quod Christi mors esset vivificatura nobis vitam salutarem Romanis teste apostolo: Quicumque baptizati sumus scilicet in vitam fidei in morte ipsius baptizati sumus. Ubi 2a cor. v. pro omnibus mortuus est Christus ut mortui in Adam in Christo vivificentur. In quo est vita nostra abscondita quia mors eius morsus mortis Osee 31. spirans nobis vitam. Hugo dicit centurionem sub se habere centum viros. Papias vero centum milites quod consonat evangelio Johannis inquienti: Unus militum lancea latus eius aperuit. Et continuo fluxit sanguis et aqua. Non dant Joseph ab Arimathia corpus Ihesu impetratum a Pylato sepelivit in sindone munda indicat suscepcionem eucharistie

a viro potest separari itaque ei nubere alii non licebit quia licet seperentur secundum thorum coniuges erunt tamen in iuris quoque presentis sui forma fuerunt. Idem

Petro de comite Lambiacensi episcopo.
Cum quidam B. uxorem suam absque iudicio ecclesie dimisit quia eam cognatam fuisse uxoris defuncte postmodum percepit, cognoscat quod si est parentela publica et notoria absque iudicio ecclesie ab ea non potuit separari. Quare ipsum ad eam recipiendam que petit restitucionem ipsi districte compellas. Quam si recipere noluerit eum et superductam vinculo excommunicationis astringas. Preterea de H. qui cognatam suam duxit in uxorem, mandamus quod non apparentibus accusatoribus et parentela manifesta seu publica existente quod credibile non est nisi cognatum in primo gradu vel secundo tui officii est interesse matrimonium illud adhibita gravitate dissolvere quod illicite contracta noscitur. Idem.

Significasti quod quidam uxore sua sine iudicio ecclesie dimissa pro eo quod suggestum sibi fuerat ipsam incestum cum quodam suo consanguineo commisisse vinculo propter hoc fuit excommunicationis astrictus. Verum mulier non convicta sed sobolem de alio viro suscepit nec vir postulat viro restitui asserens se ab ipso tunc dimissam et eundem sibi materiam adulterandi dedisse. Quocirca mandamus quod si notorium est mulierem ipsam adulterium commisisse ad eam recipiendam prefatus vir cogi non debet nisi constaret ipsum cum alia adulterium commisisse. Idem.

Ex litteris tuis accepimus quod W. quidam duxit uxorem qui paucis temporibus fuerant concordes. Proponebat enim idem W. quod illam per violenciam sibi illatam metu etiam mediante duxisset et cetera. Tandem vir uxorem suam super crimine fornicationis in iure convenit que nescitur quo ducta spiritu cepit publice confiteri quod cum vir ei negaret necessaria propter vite crimen compulsa est incurrere memoratum. Cumque diligenter a te fuisset ammonita ne ad suggestionem alicuius illud tam turpe contra se proponeret ipsa id manifestius asserebat coram te convocato capitulo tuo et ex communi consilio utrique penitentiam continenciam iniunxeris observandam ita quod caste viverent mutuo segregati. Memoratus W. furtim et alia sponsalia et nuptias temere celebravit cum quadam femina inquirere laborares supradictus W. rei seriem explicans et exponens ad audientiam nostram dicitur appellasse. Unde mandamus quatenus si res ita processit prefatum virum ad legittimam uxorem redire compellas.

Urbanus iii Florentino episcopo.
De illa que viro suo labente in heresim ipsius consorcium sine iudicio ecclesie declinavit videtur nobis quod mulier maxime si ea invitante discessit ut lapsus in heresim tedio pariter et confusione affectus se aber

dividas contrahas debere eadem suscipe. Nicodemus attulit mixturam myrrhe et aloes circiter libras centum. Ut dicit Thimiamathis boni scilicet odoris hoc fecit aloe. Et aloes in genere arbor est suavissimi odoris. Herba quoque amarissimi succi. Cum igitur passiones Domini in confessores fidei et virtutum consideracione voluerit ex hiis magnam habebit sui studii omissionem. Pa... sicut scriptum est Da occasionem sapienti et sapiencior erit.

Collacio Wencz. Jo. sacre theologie professoris ad universitatem Heydelbergensem anno domini 1389. De dedicacione ecclesie

Viri patres et fratres in Christo Ihesu dilectissimi. Et si apud Platonem Aristotiles magister in suo Thimeo usus fuerit finis quo fine moveris sit intencio voluntatis indicia pandere. Apud tamen legittime theologizantes finis gratia cuius censetur excitare et implantare et inferre animos fidelium celestibus misteriis et non apparentibus. Patens est igitur distinccio finium quo ad finem tam phantasticum quam theologizancium. Tercium vero est quod eorum dicere opus est verum hoc est voluntatis sive affectus. Unde secundum dictamen beati Jeronimi in libro suo de spiritu

sed [N]on loquimur primum quod quod volumus mente concipimus et ut id in alterius sensum transferamus lingue organum movemus. Explecio lingwe ad palatum colludentibus dentibus ictum aere in varia eloquia formamus. Et deinde quod voluntate concepimus voce exprimimus. Legentes itaque tam philosophos quam theologos ponderare huiusmodi mente affectus verborum salte si late lucis intimi saporis ipsius intellectus per verba apprehendere velint. [H]inc devotus bernardus in epistola sua ad Cartusienses ait: [N]emo quippe poterit david intelligere nisi ipsa experiencia psalmorum affectus induerit. [N]ec ipsum paulum nisi spiritum eius imbibens quo eum spiritu sine affectu scripture facte sunt eodem legi et intelligi desiderant. [D]iscrepant tamen predicatorum sermones ad invicem. [Q]uidam teste beato crisostimo omelia in moralibus suo in theoriis magni sunt pharaonum sermones in coma. Et bonos invenies crines involutos autem cinis et pulvis nichil sani habentes et plenis dogmatum vermibus. [D]e sermonibus autem theologizancium ait moralibus suo primo in super perspirantes divini sermonis sobria mente elevant et evolare faciunt ad regionem superiorem. Et ponunt bonorum infinitis thesauris pergens ut theologus ille aquilinus visus Johannes evangelista. Et amplius legittimo sermone transplantare animos fidelium in misterium ecclesie sancte. [C]uius in primarum dedicacionem festivamus ait Ecce ta-

tore suo coniunctus ei cum reversus fuit est reddenda quem et si recipi noluit compellatur. Si vero iudicio ecclesie ab eo recessit ad recipiendum eum nullatenus dicimus compellenda. Innocentius III. Ferrariensi episcopo.

[Q]uanto te novimus in canonico iure peritum etc. Sane fraternitas tua intimavit quod altero coniugum ad heresim transeunte qui relinquitur ad secunda vota desiderat convolare quod utrum possit fieri per tuas nos duxisti litteras consulendos. Nos igitur consulentes distinguimus licet quidam predecessor noster sensisse aliter videatur an ex duobus infidelibus alter ad fidem catholicam convertatur vel ex duobus fidelibus alter labatur in heresim vel decidat in gentilitatis errorem. Si enim alter infidelium coniugum ad fidem catholicam convertatur altero vel nullo modo vel non sine blasphemia divini nominis vel ut pertrahat eum ad mortale peccatum ei cohabitare volente qui relinquitur ad secunda si voluerit vota transibit et in hoc casu intelligimus quod ait apostolus Si infidelis discedit discedat. Frater enim vel soror non est servituti subiectus in huiusmodi et canonem etiam in quo dicitur contumelia creatoris solvit ius matrimonii circa eum qui relinquitur. Si vero alter fidelium coniugum vel labatur in heresim vel transeat ad gentilitatis errorem non credimus quod in hoc casu is qui relinquitur vivente altero possit ad secundas nuptias convolare licet in hoc casu maior appareat contumelia creatoris. Nam etsi matrimonium verum inter infideles existat non tamen est ratum. Inter fideles autem ratum et verum existit quia sacramentum fidei quod semel admissum nunquam amittitur ratum efficit coniugii sacramentum ut ipsum in coniugibus illo durante perduret. Nec obstat quod a quibusdam forsan obicitur quod fidelis relictus non debeat iure suo sine culpa privari cum in multis casibus hoc contingat ut si alter coniugum inciditur. [Per] hanc responsionem quorundam malicie obviatur qui in odium coniugum vel cum sibi invicem displicent si eas possent in tali casu dimittere simularent heresim ut ab ipsa nubentibus coniugibus resilirent. [Per] hanc ipsam responsionem illa solvitur questio qua queritur utrum ad eum qui ab heresi vel infidelitate revertitur is qui permansit in fide redire cogatur.

Idem Tiberiadensi episcopo.

[G]audemus in domino etc. usque paganorum uxores accipientes in secundo vel tercio vel ulteriore gradu sibi coniunctas sic coniuncti debeant post conversionem suam simul remanere vel ad invicem separari edoceri per scriptum apostolicum postulasti. Super quo taliter respondemus quod cum sacramentum coniugii apud fideles et infideles existat quemadmodum ostendit apostolus dicens Siquis fidelis infidelem habet uxorem et hec consentit habitare cum eo non illam dimittat et in premissis gradibus

bernaculum dei cum hominibus expositione 27o capitulo. [O]riginalis reatitudine ac in templa instantis nativitatis. [Q]ue vero pro tanto dignitati statuere tempus dicendorum. [Q]uia ipse ut volt beatus augustinus in ... [G]loria exprimitur ecclesie. [V]erum multi sunt de hac re dicendi modi multaque dicenda et placens hora precipue congruit cogitare promissum salvatoris dicentis Dabitur enim vobis in illa hora quid loquamini. Et sic ad divinum auxilium recurrere. [N]am ut in eisdem verbis loquitur augustinus 4o libro suo de doctrina christiana ubi ait intencione rethorum eloquencie ecclesiastice: [D]icendum sancti loquitur in hiis qui persequentibus pro xpo traduntur. [C]ur non in eis qui discentibus xpm tradunt hic ait allectus auditores affectuose perfectuose prius sit orator quam doctor qui pietate oracionis plus quam oratoris facultate impetratur perfectus levat quoque sicientem animam suam ad deum. Et bibit quod eructet et impleat eo quod effundat. [M]ea promissum est aperi sive dilata os tuum Et ego adimplebo illud. Cuius promissionis david experienciam capiens ait Os meum aperui et attraxi spiritum. Ubi in glossa a filii illius qui in estu captat auram. [N]am ut ait beatus bernardus in tractatu suo de caritate ad venerabilem monachum. Vera et veneranda doctrina est quod tu loquimur conscientia dictat. Caritas suggerit et spiritus ingerit. Ad hoc gratie auxilium attendens apostolus Collocensibus 4o inquit oremus ut deus aperiat nobis ostium sermonis ad loquendum misterium xpi. Oremus ut nos et deus aperiat nobis ostium sermonis ad eloquendum misterium ecclesie sancte dei quod hodie festivamus quod utique fiat ad virginem recurramus mariam pronunciando sibi angelicam Ave. [E]cce tabernaculum dei cum hominibus loco et capitulo supra expositum. [Q]uis vir videns que

de celo venientem. Et cum certitudine promittere cuncti ciuitatibus nobis bona que illic habentur non continue occurreret ad audiendum. Unus simphonie feruens amator audiens artificialem citharedum non attentus auribus tamen corporis quam mentis cum magno studio eidem attenderet. Venit discipulus ille quem diligebat ihesus vi-

dens de celo exercitum sanctorum descendentem et cytharistas magna voce quam audit de throno hac scilicet Ecce tabernaculum dei cum hominibus quare tam magne voci non preberemus mentis auditum attentum inquit beatus augustinus. Ut tanta diligentia audiendum est dei verbum ut intenta mente capiatur quanta diligentia custodienda est eucharistia ne in terram decidat. Et eundem transfert gratianus de con. di. ii. c. interrogo. Unde omnipotens deus vniuersorum creator genesis i. Requieuit septimo die ab omni opere quod patrauerat ut faceret genesis ii. Quid est celebres unde cum patrare sit perficere quod hic quod est patrauit adiectum est ut faceret. Adiutor declamatorum wilhelmus parisiensis in suo de vniuerso exponens hunc passum ait requieuit septimo die ab omni opere quod patrauit ut faceret hoc est ut faciem daret. Iam dominus deus post opera sex dierum non operabatur sed amplius insistebat pulchrificationi et perfectioni rerum creatarum. Exposicio ergo predicta bene congruit quod sequitur et precedit eundem textum. Sequitur namque expositiue et benedixit et sanctificauit et precedit requieuit. Iam per benedictionem et sanctificationem quibus nos pulchrificat deus ipse est dignatus in nobis habitare et requiescere. Hinc celebritas sabbati inter septem festiuitates ponitur leuitici xxiii. Et cum dedicatione sit valde copulare fouere seu consecrare umbratica resonancia dedicationis lucet in obseruancia sabbati declaratur subsequens textus genesis ii. capitulo. Deinde pulchrificationi rerum insistere. In hoc quod e-

a paganis quo ad eos matrimonium legitime sit contractum qui institutionibus canonicis non artantur. Quid enim ad nos secundum eundem apostolum de hiis qui foris sunt iudicare? In fauorem presertim christiane religionis et fidei a cuius perceptione per uxores se deseri timentes uiri possunt facile reuocari fideles huiusmodi matrimonialiter copulati libere possunt et licite remanere coniuncti cum per sacramentum baptismi non soluantur coniugia sed crimina dimittantur. Quia uero pagani circa plures feminas simul affectum diuidunt coniugalem utrum post conuersionem omnes uel quam ex omnibus retinere ualeant non immerito dubitatur. Quod uidetur absonum hoc uidetur et inimicum fidei christiane cum ab initio una costa in unam feminam sit conuersa et scriptura diuina testetur quod propter hoc relinquet homo patrem et matrem et adherebit uxori sue et erunt duo in carne una non dixit tres uel plures sed duo. nec dixit adherebit uxoribus sed uxori. nec ulli unquam licuit simul plures uxores habere nisi cui diuina fuit reuelatione concessum que mos quandoque interdum et fas censetur per quam sicut iacob a mendacio israelite a furto samson ab homicidio sic et patriarche et alii uiri iusti qui plures simul legitur habuisse uxores ab adulterio excusantur. Sane uidetur hec sententia probatur et testi-

monio ueritatis testantis in euangelio. Quicumque dimiserit uxorem suam ob fornicationem et aliam duxerit mechatur. Si ergo dimissa uxore duci aliam de iure non potest fortius et ipsa retenta. per quod euidenter apparet pluralitatem in utroque sexu cum non ad imparia iudicentur circa matrimonium reprobandam. Qui autem secundum ritum suum legitimam repudiauit uxorem cum tale repudium ueritas in euangelio reprobauit nunquam ea uiuente licite poterit aliam et ad fidem christi conuersus habere nisi post conuersionem ipsius illa renuat habitare cum ipso aut et si consentiat non tamen absque contumelia creatoris uel ut eum pertrahat ad mortale peccatum. in quo casu restitutionem petenti quamuis de iniusta spoliatione constaret restitutio negaretur quia secundum apostolum frater aut soror non est subiectus seruituti in huiusmodi. Quod si conuersum ad fidem et illa conuersa sequitur antequam propter causas predictas legitimam ille ducat uxorem eam recipere compelletur. Quamuis quoque secundum euangelicam ueritatem qui duxerit dimissam mechatur non tamen dimissor poterit obicere fornicationem dimisse pro eo quod nupsit alii post repudium nisi alias fuerit fornicata. de liuon. episcopo et eis qui cum ipso sunt qui decimam suam et c. sunt fratribus. Quia dispar est ritus liuonum de nouo ad fidem catholicam conuersorum a nobis propter infirmitatem gentis eiusdem

desumpta erat ex costa ade et per dominum adducta ad adam ex theatro sumpto adam inquit hoc nunc os est ex ossibus meis Et caro de carnibus meis Et erunt ambo in carne una. propter hoc relinquet homo patrem et matrem et adherebit uxori sue. quibus verbis ipse prothoplastus typum eiusdem expressit ecclesie formate ex eius latere in sopore et indixit vniuersis obediendum debere ecclesie. Unde apostolus ephesiorum v. Eundem textum exponens dicit sacramentum hoc magnum est Ego autem dico in christo et in ecclesia. Et beatus augustinus in de ciuitate dei retorquens nouum oblationes ad ecclesiam dei ait hoc est sacrificium christianorum ut multi unum corpus sit in christo. Hoc est in sacramento altaris fidelibus noto ecclesia frequentat dei sic loquitur augustinus in v° psalmi in cxxxi° votum vouit deo iacob vouit ecclesia in mansuetudine ut ipsa sit domus dei quo in gratiam deo offerri presumit. Et subdit est autem ipsa domus dei. Ubi non querat sed quod alterius sibi sua sunt sed de communi gaudeat i. ad cor. x. nemo quod suum est querat sed quod alterius. Et adiectum est. Sed de communi gaudeat. Iam secundum mellifluum doctorem beatum ambrosium libro primo de officiis ecclesie est quedam forma iusticie cum ius omnium in communi operatur in communi tempore. Hinc ad constructionem tabernaculi ecclesiam dei prefigurantis exodi xxxv. Uniuersa multitudo filiorum israel mente promptissima atque deuota obtulit ad tabernaculum et sequitur ibidem paulo interpositis cuncti autem filii israel

voluntaria duo dedicaverunt. Mediceus q° et nos ecclesie sancte dei omnes immo voluntarie et actu. Unde h° etiam ostendebat [illegible] iacob gen. 28. Cum vidit in sompno scalam stantem in terra cuius cacumen celum tangebat et in ea angelos dei descendentes et ascendentes Et dominum innixum scale dicentem Ego sum deus abraham patris tui Et ysaac qui surgens de sompno ait Vere dominus est in loco isto et ego nesciebam Expavescensque ait Quam terribilis est locus iste Hic est domus dei et porta celi Que verba pr[illegible] dei etiam in [illegible] primus festum tatis Et etiam pulchre de loco ait ob [illegible] salvatoris locatorum Et moyses exo. 33° Desideras videre gloriam domini audi a domino Ecce inquit est locus apud me et stabis super petram ubi glosa interlinearis Locus iste est etiam de qua conspicit veritas Et in qua videtur deus Hec etiam sancta dei ex vivis construitur lapidibus hoc est ex hominibus teste aug° 14° de trinitate sic inquientis cuius a dyabolo per quem vincti tenebantur homines edificatur ipsa domus dei que etiam appellatur. Ad cuius etiam constructionem et consummationem collatio est donorum a deo collatorum eph. 4°. Et beatus ambro. in li° suo de spiritu sancto ad eandem intentionem sic loquitur deponentes superflua veterum hominis cum actibus eius quasi in torculari iam in ecclesia aggregantur Et subdit etiam cum in torculari eterni fontis de qua celestis vitis fructus exundat Et de etiam dicitur in sequentia Hic vox letitia personat Hic pax et gaudia redundant hac domo te[illegible] muntur laus et gloria [illegible] resultat. De hac etiam sancta dei pulchre loquitur devotus bern. sermone suo [illegible] In cantica canticorum Hic inquiens etiam electorum in predestinatione et in abdito eternitatis Hic [illegible] nunquam non fuit apud deum nunquam grata non fuit quo fuit numquam non dilecta eph. 1. cum apostolo hoc asserente elegit nos in ipso ante mundi constitutionem ut essemus sancti et immaculati in conspectu eius in caritate Cum autem ad nutum errantis etiam predicet in esse obumbratam fuit terrenis hominis ymagine et opera mortis caligine et in [illegible] confusionis atque in massa miserie desperationis Ro. 3° Omnes peccaverunt Et egent gloria dei. Deinde etiam ambulans in inspiratione spiritus sancti ex cuius gratia congregata est a suis finibus terre dictum est Hac vore facta convenit multitudo Deinde stans in pace ad nuptias anhelat beatitudinis sicut salvator eandem pacem in typo expressit Io. 4° Dicat suis loquens levate oculos vestros et videte regiones quia iam albe sunt ad messem hoc est spatium et subdit Qui metit mercedem recipit et congregat in vitam eternam Hac etiam videns 1° eius testimonium est [illegible] ait vidi civitatem sanctam ierusalem novam descendentem de celo a deo paratam ut sponsam ornatam viro suo subinferens Et audivi vocem magnam de throno dicentem Ecce tabernaculum dei cum hominibus quod erat [illegible] theca Egregie magna vox hec est Ecce tabernaculum dei cum hominibus quia ponit etiam statum dei in evidentissima dei contemplatione quia ecce In potentissima [illegible] quia tabernaculum dei Jacob In desiderabilissimam amationem [illegible] cum hominibus Ex 1° illuminatur intellectus Ex 2° glorificatur medela et 3° inflammatur affectus De primo scriptum est ps° 18° In sole posuit tabernaculum suum De 2° scriptum

credimus ut minus contractis cum relictis fratrum utantur si tamen fratribus decedentibus sine prole ut semen defuncti iuxta legem mosaycam suscitarent cum talibus contraxerint ne tales ne tales sibi de cetero postquam ad fidem venerint copulent prohibentes. De donationibus inter virum et uxorem et dote post divortium restituenda.

Ex concilio hi[illegible] apud wormaciam.

Mulieres cum per aliqua[illegible] rubrica. licita causa a propriis viris fuerint separate totam dotem propriam sibi reddi. Urbanus iij decano cantori et capitulo legion.

Significavit per nobis quod h. quod loco [illegible] tenebat divorcio inter eos sollempniter celebrato dotem suam illicite detinet et reddere contradicit possessiones et que ipsis dum simul vivierent quocumque contractus titulo communiter obvenerunt ea preclusis exclusa sibi nititur vendicare. Ideoque mandamus quatenus si est ita et non est aliud quod obsistat ipsum ad restitutionem dotis et divisionem eorum que olim communiter habuerunt dilatione et appellatione [illegible]. Ale.

De prudentia vestra mens. iij. [illegible] nimam quod cum vobis causam que vertebatur inter m. et h. commisissemus terminandam et vos consanguinitatem inter eos invenientes sententiam divorcii tulissetis de dote quam eiusdem mulier repetebat quicquam statuere distulistis. Quia igitur de [illegible] mio principaliter cognovistis et de dote que est causa incidens accessorie cognoscere valuistis et similiter diffinire. Mandamus quatenus predictum h. monitione premissa cogatis ut predicte m. totam dotem sicut canonicum fuerit restituere non moretur. Celestinus iij.

Plerumque et infra. si mulier ob causam fornicationis iudicio ecclesie aut propria voluntate a viro recessit nec reconciliata postea sit eidem dotem vel dotalicium repetere non valebit. Innocentius iij. compostell. archiepiscopo et universis episcopis in regno legionensi constitutis.

Et si necesse sit et infra. que vero castra quae rex legionensis filie regis castelle in dotem tradidisse proponitur ita ut si eam aliqua occasione relinqueret ipsa cederent in ius eius impedimentum prestare videntur huius copule dissolvende cum castra ipsa non tam ob turpem quam ob nullam causam sint data utpote cum inter eos matrimonium non constat et ideo nec dos nec donatio propter dotem ne ad commodum ei cedat quod debet in penam eius potius retorqueri castra ipsa restitui volumus et ad id puellam per excommunicationis sententiam coartari. Idem archidiacono sancti andree de scocia.

Nuper a nobis tua discretio requisivit si aliqua terra data fuit alicui non in hereditatem vel feudum sed tantum quo adviverit possidenda et ipse postmodum terciam partem uxori sue in dotem concessit viro eo defuncto prestatam dotem uxor dum vixerit habere debeat et tenere cum certa dotes teneat

ps̄ 128. 1.2.8. Sepe expugnaverunt me a iuventute mea
etenim non potuerunt michi. De 3° scriptum est ps° 68. ze
lus domus tue comedit me. Primum etiam appellatur pie
tatis in gratia. 2um terribilis ut castrorum acies ordinata.
3um bonis habundat fidelium. Dixi primo quod in ista magna

voce magistri thematis ut de
throno audita etiam facta
dei ponitur ad evidentissimam
contemplacionem qua valde il
lustratur intellectus. Adduxi
ad ps. In sole posuit ta
bernaculum suum. Hoc est
secundum augustinum In manifesto
posuit etiam hanc eviden
tiam dixi expressam per li ec
ce post eius quam aliquid preter
spem subito contigisse mo
strantis. Et ita in li ecce
repentina et insperata
divina manifestatio ec
clesie sancte dei omnibus mor
talibus insinuatur. Ecce namque
adverbium est. Et significationis
demonstrandi hic
ex suo officio explicatiua
litate habet actum verbi
demonstrare et ostendere
et sensum sive intellec
tum significationis ex
planare sive elucidare
hic et 3° implere augustinus
sive perficere. Vel secundum
Ubi est verbum cuius hec
ce sit adiectivum. Cum

dotis protegere viduarum postulasti pro
terra si qua terra data fuit alicui
et heredi quondam de uxore legitima per
aret in hereditatem vel feudum
et ipse uxori sue quadam parte ipsius
in dotem concessa decessit postmodum
sine prole an mulier dotem eandem
de iure possit habere. Nos autem q. t. t.
respondemus quod cum regulariter nullus plus
iuris in alium transferre possit quam
ei competet habere. vir cui terra predicto modo
conceditur non potest uxori relinquere
quod ei non licuit. nisi quos adiunxit
possidere. nec licet uxori sue partem
illius terre in donatione propter nuptias
ex viri concessione tenere nisi dona
tioni ille ad quem spectat dominium
illius terre voluerit consentire. Quod autem
de prima consultatione diximus hoc
firmamus et de secunda. nam licet ecclesia de
ceat viduarum se favorabilem debe
at exhibere contra iustitiam tamen non est
eis favor ecclesiasticus concedendus.
¶ Illud vero te nolumus ignorare
quod uxor dare dicitur viro dotem vir
autem uxori donationem facere propter
nuptias secundum legitimas sanctio
nes. Idem archiepiscopo et archidiacono
Per tuas litteras tu Lianuensis
mastis quod cum magister R. super
quadam summa pecunie p. h. pau
pere aucte viri tua curavimus committere quod
idem h. pro dote uxoris sue requi
rebat ab eo dictus R. exceptionem op
posuit quod ipsum quod uxorem suam a se
repulisset et tanta veritate super hoc

in themathe ecce tabernaculum dei cum hominibus nullum
expressum ponatur verbum. Sicut enim in themate verbum
non habeat expressum tamen antecedenter duo respiciat verba
videlicet li vidi et li audivi. Ut sit per visum et auditum
disciplinae sensus et porte introducitur manifestior con
templatio tabernaculi sive ecclesie sancte dei gradatim etiam ac
adumbrate ad lucem contemplationis mereditur nostra infirma
mens ¶ Dixi 2° quod hac magna voce etiam sanc
ta dei reponitur ad potentissimam inexpugnationem. Nam
tabernaculum dei. Unde dixi in eodem gratia sicut adduxi
ad ps. Sepe expugnaverunt me a iuventute mea et
etenim non potuerunt michi. Ubi glosa augustini. Etiam de
tribulationibus crescit. Invenio autem secundum tabernaculum dei
videlicet xpi carnem et etiam corpus eius misticum et nos sibi

membra nostra. De primo dicit beatus augustinus taber
naculum quasi militare habitaculum hoc est dispen
satio incarnationis xpi qua venit expellere tenebras
et ingerere lucem expurgare errores et im
plantare fidem extirpare vitia. Et inserere

virtutes. De
hoc tabernacu
lo carnis xpi
scriptum est .i. cor.
.3°. Id quod in
firmum dei for
tius est omni
bus hominibus.
Nam taberna
culum dei quod
est ecclesia est
inexpugnabile
nullo enim cru
delitatis genere
destrui potest
sacrum eius
xpi fundata
religio non
minuitur persecu
tionibus ecclesia secundum augustinum
et premitur do
mino eius agricola
segete dicto
re destruitur. Sed
gratia que
singula cre
dimus multi
plicata nas

litteras impetrarat quod super eadem dote
alia vice coram viro civitatis con
sulibus quod mota esset ipsi prudentia
venirent ut quoniam idem h. ad inopi
am vergere videbatur dos illa non
assignaretur eidem nisi cautio
nem ydoneam de ipsa non perita
prestaret. Unde vos eum ut de salvan
da dote caveret et uxorem suam reci
peret precepistis et i. cum ergo satis pro
sit ei modicum credi dotis cui credi
tum est corpus uxoris. Quia quamquam dotem
assignari faciatis eidem sub ea
quam potest cautione prestare vel saltem
alicui mercatori committi ut de parte
te honesti lucri dictus vir honam pos
sit onus sustentare ne occasione dotis
detente uxor a viro dimissa seu
vir qui dimisit uxorem adulterij
reatum incurrat. Greg. ix.
Donatio que constante matrimonio inter
coniuges dicitur esse facta ex qua alter
locupletior et pauperior alter effi
citur firmitatem non habet nisi dona
toris obitu confirmetur. Quamquam tamen penitus
evanescat si revocetur ab eo tacite
vel expresse vel qui donatum accepit
prius debitum nature persolvat.
¶ Sane soluto matrimonio sicut dos ad
mulierem. Sic et donatio propter nuptias
redit ad virum nisi de consuetudine
secus optineat vel ex pacto de lu
cranda dote et donatione propter nuptias
quod equale sit tamen ne hincinde contrahi
Capellanum dicitur. Alex. iij.
Quem bu. De secundis nuptiis. Capitulum.

citur. Jo. xij. Et exo. 3°. Quod rubum ar
dere et non comburi nisi secundum dei tribulationes
pati et tamen eis non succumbere. ¶ 3um tab
ernaculum dei est nos homines sive corpora nostra.
Unde ezechiel. 37°. Scriptum est Et erit taberna
culum in eis meum. Et ero eis deus et ipsi erunt
michi populus. Et sic subsequens particula the
matis que est et habitabit in eis exponi
videtur tabernaculum dei. Sic enim .i. cor. 6.
apostolus post ezechielem probat nos esse templum
dei per hoc quod deus nos inhabitat .i. cor. 3.
Scriptum est Nescitis quoniam corpora vestra membra
sunt xpi. Et iterum An nescitis quoniam membra vestra
templum sunt spiritus sancti. Ubi accipitur cos

qui seminant q de membris xpi membra faciunt meretricis. Proh dolor enim quidam tabernacula sua in turpissime captiuitatis dominica committunt nec mirum in illis deo non aduertentes id apostoli i. cor. 6. Non estis vestri empti enim estis precio magno Glorificate

ergo et portate deum in corpore vestro Ubi ambro. Portare deum et dei ymaginem in homine operibus ostendere etiam ergo valde aliqui qui in tantum obliuione et freneticam spiritualium peruenerunt ut nichil pene preter tale aliud quam suum hoc exterius tabernaculum videant quid enim aliud quam in dei timent sed et sui ignoranciam huius enim mortui a corde ps. 30. Verbi faciunt opera carnis sic dicunt carnis et sanguinis ac si omnis me aliud quam carnem suam solam esse se reputent attendentes sic in vano animas suas ps. 23. Tam quam prorsus ignorant animas se habere Non dico tibi ut carnem tuam odio habeas sed dilige eam quia tibi est datum in adiutorium non in impedimentum et ad eterne beatitudinis tandem tecum habere consorcium Utinam adam sic amasset euam quod ei non plus quam domino vocem obedisset Dicit nam desideria carnalia militant contra animam Nunc mentis dauid cecinit ps. 15. Funes ceciderunt michi in preclaris Etenim hereditas preclara est michi donis enim dei nobis impensis veluti funibus deorsum missis trahimur ad celestia afferuntur ac celestia terrena non sapiunt et gustato

spiritu desipit omnis caro et eternis inhiantes studio sunt transitoria Et si in afflictionibus et gustacionibus carnis homo interior qui foris est videatur corrumpi renouatur tamen interior homo ii cor. 4. iiii. ex hoc quia leue tribulacionis nostre immensum pondus glorie operatur qui ergo xpi sunt carnem suam crucifixerunt cum concupiscenciis et in quo magis parte poterimus seminat bene in presentem secundo. quia tamen in quo renouatur et multiplicatur. In primo tabernaculo dei quod est corpus xpi ex quorum superadditio fuco siue colore nec minus de sublimitate dei maiestatis plus quoddam placet quod enim non plus placet humilitatis sublimitatis ex maiestatis immensitatis et diuinitatis incarnata quam deitate quid pulchrius cum sese ipsam non impugnauit et sibi congruit Ubi enim vtrumque nature sua constat integritas intransita In alia dicit Gislebertus in cantica cant. 3o ca. In verbo egredimini filie syon et videte regem salomonem in dyademate suo quo coronauit eum mater sua In 2o tabernaculo dei In ipsa videlicet ecclesia sancta dei vernat caritas que modo vinculis astringit homines in unitate et copulat et aditum facit refundendo eorum et quam commiscendo ad inuicem Ita actuum 4o. Diuina voce prostratum saulus mittebatur ad ananiam ut copularetur ecclesie ait aug. in prologo doctrine xpiane Cum ergo seruum xpi dedit ecclesie cum qua in vna persona mistica nec absque ductu festum dedicacionis ecclesie maius est festo cuiusque membri ecclesie quod geminatum est ex ea et paratum gratia eius et festum dedicacionis Joh. x. incipit encennia tempore unio ... facta est et sermone diuino existente gratia dei in hominibus. In 3o autem tabernaculo quod est in membra et sepulchro videre oculis fidei deum inhabitantem tot membra sicut et videre lumine in diuersis lucernis ait albertus de corpore corpore xpi in speciali tractatu suo quo corporis xpi

neductionem cum secunda contraxit celebrasse ab officio beneficio suspensum cum literis tuis testimonio ad sedem apostolicam nullatenus destinare postponas. Lucius iii. vniuersis xpianis in captiuitate sarracenorum.

Dominus ac redemptor noster. Uxoris positis. Uxor mr. z. j. s. Dominus ac redemptor noster. super matrimoniis que quidam ex vobis non dum habita obeuntis coniugis certitudine contraxerunt id vobis scribimus ut nullus amodo ad secundas nuptias migrare presumat donec ei constet quod ab hac vita migrauit coniux eius. Si uero aliquis vel aliqua id hactenus non seruauit et de morte prioris coniugis ad huc sibi existimat dubitum non deneget postulanti quod a se tamen nouit nullatenus exigendum. quod si post hec de prioris coniugis uita constiterit relictis adulterinis complexibus ad priorem coniugem reuertatur. Urbanus

iii. vigilien. epo. Vir autem vel mulier ad bigamiam transiens non debet a presbitero benedici quia cum alia uice benedicti sint eorum benedictio iterari non debet. Idem exon. epo. Super illa questione qua quesiuisti an mulier possit sine infamia nubere infra tempus luctus secundum leges diffinitum. Sane quod cum apostolus dicat mulier uiro suo mortuo soluta est a lege uiri sui in domino nubat cui uoluit per licentiam et auctoritatem apostoli eius infamia abolitur. Innoc. iii.

p. nobili mulieri. Cum secundum apostolum mulier mortuo uiro ab eius sit lege soluta et nubendi cui uult tamen in domino liberam habeat facultatem non debet legalis infamie sustinere iacturam que licet post uiri obitum infra tempus luctus i. vnius anni spacium nubat concessa tamen sibi ab apostolo utitur potestate cum in hiis presertim seculares leges non dedignentur sacros canones imitari. Liber v. de accusationibus inquisitionibus et denunciationibus. rubrica.

Felix papa. Si legitimus non fuit accusator non fatigetur accusatus. Idem episcopis per galliam constitutis. Si quis epo. ab illis accusatoribus qui recipiendi sunt accusatus fuit postquam ab eis caritatiue conuentus fuit ut eam emendaret et eam corrigere noluit non olim sed nunc ad primates cause eius canonice deferantur. Greg. dum capanie Illa prouincie z. i. 8. Si uero aliquis est de monasterio presbiteri albis qui possit episcopo

ponit in gradu gratie [N]obis itaque bonum est adherere deo adherere et sic ecclesie sancte in qua omnium gratiarum diuitiarum habundantia velut in quodam est globo virtutis in supplementum eius quod deficit in singulis In qua inter collecta sacratis semper misteriis reponuntur incolumes ¶ [D]ixi postremo quod magna vox thematis exponit etiam statum dei ad desiderabilissimam amacionem qua cum hominibus dixi inde inflammati affectum ad amatorem [U]nius enim ab amando se gignit quando inter se captiuitati conuerpauit immensa maiestatis ubi et suauitatis visus et iudicia nobis in effectu ponuntur Adduxi ad psalmum zelus domus tue comedit me hoc est feruens dilectio ad ecclesiam fuit causa mortis mee [H]anc amabilem conuersacionem et inhabitacionem seu deambulacionem dei cum hominibus nomine hoc emanuel quod significat quod inter precium est nobiscum deus ad [illegible] primo [A] xpus enim sicut a capite infleuxit est in ecclesiam et de membro in membrum [C]olossensium primo In pre spiritus sancti dignos nos fecit deus sancti est hereditas ex diuina electione [illegible] dictum est cum hominibus specialis assistencia xpi [C]um ecclesia vmbraculo insinuatur in qua et militat et pugnat [Q]ualitatem autem dilectionis ad ecclesiam suam expressit apostolus ephe. quinto capitulo inquiens [D]ux xpus dilexit ecclesiam et tradidit semetipsum pro ea Ut exhibet eam sibi gloriosam ut esset sancta et immaculata secundum ecclesiam separans dauid psalmo 24° ab ecclesia malignancium ait odiui ecclesiam malignancium [E]t subdidit domine dilexi decorem domus tue [E]t locum habitacionis glorie tue [I]n ecclesia enim sancta dei laus est sanctorum [E]t si consideretur in trocosmo tuo in machina humani corporis [C]ongrua est quoque porcio membri plus cum in eo delectat corpori cum omni membrorum et porcio corundem admiuit [Q]uod quo ad morale corpus pulchrius est quando aliquis actu in pluribus virtutibus eminencia habens pulchrior est cum vita in omni actu suo sibi consenciens nec in illa aliqua re discrepans secundum uniformitatem honestatis huius generis [Q]uod quo ad matrimonium decor est generalis ait ambro. primo libro suo de officiis [A]nima fecit deus mundi istius pulchritudine secundum quod in singulis eius partibus elucebat in uniformitate resplendint [E]t sic in corpore xpi mistico dementatur sit gratia angelica membri [I]n toto corpore xpi mistico hoc est in ecclesia equalitas vniformis vite et singulari eminencia actionum [H]inc scriptura psalmo [illegible] ¶ [C]onpans vniuersum ecclesie sancte dei singularitate ecclesia orbis [illegible] ubi [illegible] laus habet ego eram cum plaudebat cum letatur orbe mea translatio sic habet [E]go eram cuncta componens cum eo ludens coram eo omni tempore ludens in orbe terrarum [E]t delicie mee esse cum filiis hominum [E]cce deliciosam vitam xpi cum ecclesia sua cum hominibus que vtique et nobis debet esse amatissima cum sit mira germinans intemerata illibata et virgo sine ruga et princeps aule celestis et hinc continuo emulans cuius trinitatis sine tenebris et corpore in gremio conferens eius in celo viuunt huius vite principes efficiat nos xpus ihesus construens sibi tabernaculum suum in nobis ad inhabitandum cum patre et spiritu sancto in secula benedictus Amen ¶ ?

dicere quod ad culpam reatumque eius pertineat nos cum eis quorum interest causam districte volumus perscrutari ut vel condempnetur vel absoluatur. [I]dem constantie anglorum.

[O]mnipotens deus et cetera valde grauiter est. [V]ir de quo tanta et talia nunciantur cum ante requiri et discuti debeant honoretur. [P]ascha.

[N]ulli episcoporum ab accusacione | lis. pape.

[N]ec sua repellere liceat quos ante quam se ab eis impetendum cognosceret a sua communi familiaritate neglexit separare [E]x co.

[D]e hiis criminibus [cel. magunt.]

[D]e quibus absolutus est accusatus non potest accusatio replicari. [S]te.

[R]epellantur ab [s]tephanus papa.

[A]ccusacione cohabitantes inimicis quia infestaciones blasphemie affectio solet amicicie mutare [E]x

[A]ccusasti aliquem [b. l. lxiiii.]

[A]t per tuam accusacionem occisus est nisi pro pace xl dies in pane et aqua quod carina vocatur cum vii sequentibus annis penitere debes si autem per tuam delaturam debilitatus est per tres debes quadragesimas penitere. [A]ugustinus super genesi de morte abel.

[A]udiencia patrati sceleris non indiget clamore accusatoris [A]lex.

[O]mnium per manco [. iiii. Galerien] eto.

[O]nella presbiter ex una parte et bonus presbiter et .i. bonus coch laicus frater eius ex altera in nostra cenit presencia constituti eundem .i. quia laicus erat in dicta p. accusacionem non duximus admittendam. cumque prefatus .b. eundem .p. super crimine symonie constanter accusaret nos eum quia in testimonium illius cause adductus fuerat et quod per decius .i. fratrem eius ipsum .p. coram te prius accusauerat ab accusacione repulimus presertim cum fratrem .p. memoratum .b. antea de causa consimili accusasset. vnde cum unus post alterum predictum .p. instanti uicissitudine accusabant neutrum ad eius accusacionem admisimus. sed utrique presbitero de obiectis criminibus purgacionem duximus indicendam. scilicet ut quilibet illorum cum tribus sacerdotibus faciat se purgare. [I]dem vi.

[A]x pre tua et .i. prin [Gorien. episcopo.]

[A]dencie tue et cetera premissum quod monachi nisi alia racionabilis causa impediat eo quod de obediencia et subiectione abbatis esse noscuntur ab eius accusacione noscuntur ab eius accusacione non sunt ullatenus repellendi. licet alios accusare non possint quibus siquidem cum precium non habeant de rebus monasterii expense debent necessarie donec causa debitum finem accipiat ministrari.

[S]i constiterit quod d. ecclesia non [I]dem.

[A]ppetito concessa. sed ad tempus fuerit commendata et de violencia

Post jeronimum

Ecclesia fructus est lignum plantatum secus decursus aquarum. Ecclesia sola se exultabit in eternum qua deus habitat ps.

v. In aduentu saluatoris ecclesia deleta in nemis virtutibus pollebat senecta ecclesie agitur proxima fine et xpus propter ecclesie generatorem fuit venture usque in fine mundi appropinquat ps.

xo. Ecclesia que prius peccatis et maledictionibus subiacebat crudelitatis sue exultatione ac letitia fundatur. Ecclesia genitum de frigore infidelitatis ad calorem fidei veniens facta est ciuitas regis magni ps.

xl. Ciuitas dei sancta est ecclesia de qua in tonum scripturarum serie gloriosa dicta sunt. Et nullus hominum potest intrare syon. Nuna salus syon saluatur et homine qui in ea nascetur ps. 86.

Domus dei ecclesia est donis munerum spiritualium exuberans bonis ps. Hec pulchritudo domus diuine ornatur quando spolia dyaboli idest homines mali ad ecclesiam transferuntur. Et spolia diuidit qui anime ab eius potestate eripiuntur ps. Cn. laudet in ecclesia nomen domini caput meum cum canticis qui prouincia exultacione fit ad ornatus magna fidelium. Ipse enim in nobis et laudat et magnificat quod nos decrevit laudare cognoscet ps. 68. Synagoga dum saluatore corporea presentia meruit intueri. Cum dignatum est vocato fi. Et in gratiam nostre deuotionis omni ps. 80.

Dominare in medio inimicorum meorum. xpum dicit dominari in ecclesia que est inter hereticos ac iter persecutorum rabiem in isto seculo constituta.

Ad laudem gloriose marie in perpetuum ostendens metallum

Salue preclara celorum regina adiutrix clemens miserorum. Lucerna lucens eternum. Benigna mater pauperum egrorum medicina claritas fulgens sanctorum melita dona angelorum egregia redemptrix omnium adiutrix potens creatoris. Genitrix maxima beatorum humilis virgo gloriosa polorum imperatrix solamen sancta morencium progenie regali origine duxisti sacra flamine templum trinitatis. Deifice solium munificum leuamen omnium labencium puella inviolata cunnula gratia splendida virtute ornata bonitate referta salute fecundata diuine caritatis. Genitura dotata saluatore bonorum maior fidelium amatrix immaculata spiritus sancti habitatio dignior omnibus vniuersis sanctis maria pissima salutis auctorum. Mediatrix optima graciosa generis humani mediatrix placans creatorem fugatrix hostis gratiarum sacrarum larga ministra eterna vita largiris mortuis saluatrix. Fidelis ihesum placabili placato populo virginum clarior auctarum mulierum bonarum excellentior petenti blanda flentibus serena mestis prima tristibus exultatio. Desolato fidele solatium gementi dulce amor

[Middle columns:]

et quod in taberna pernoctauit ita quod altera die nulla premissa dormicione missam cantasset et cetera. Si de hoc rationabiliter conuictus fuerit in iudicio ante episcopum suum siue accusatus uel ad racionem positus siue coactione fuit confessus et super eadem ecclesia perpetuum silentium imponatis ipsum ab impetitione .G. desistere compellentes. Ceterum si eidem fuit ecclesia ipsa canonice concessa et tradita et postea de crimine aliquo non fuit conuictus propter quod de iure debuit spoliari uel post appellationem sicut aliquando allegauit ecclesia illa fuit spoliatus ipsam faciatis ei restitui et in pace dimitti. Idem.

Meminimus tibi mandasse ut .C. albisse cum electum confirmauimus munus benedictionis impenderes. Sed quia .h. pars altera parte ad nostram audienciam appellauit proponens quod de symonia accusaret eundem mandatum nostrum distulisti effectui mancipare. Quia uero tenderet in hac parte appellationem eiusdem .h. deferre cum idem illius manifestus fuit inimicus et contra eum testimonium tulit et quia cum sibi fuit requisitus presentare albisse munus benedictionis non differas impertiri. Innocentius iii archiepiscopo bisuntino.

Licet in beato petro et cetera. Sane cum ex litteris .G. decani sancti stephani et .T. et .O. canonicorum ecclesie bisuntine ad appellationem sedis audienciam peruenisset te uaria crimina commisisse ac ab eis fuisses per easdem litteras super periurio crimine symonie et incestu delatus. C. presbiter sancti n. fuata iudiciaria grauitate tibi certum terminum assignauit quo premissis obiectis apostolico te conspectui presentares. Cum autem iuxta tenorem citationis ad sedem apostolicam accessisses nec unus appareret qui te in parte de premissis ne aliquid de contingentibus omitti uidebatur ab .t. et .o. archidiaconis in nostra presentia constitutis quesiuimus diligenter si quid super premissis aduersus te pro se uel pro aliis proponere uellent et quod scripserant legitime demonstrare ipsi autem quod non proposito accusandi hec scripserant responderunt. Sed quia super quibusdam incorrigibilis uidebaris quedam de te sedi apostolice duxerant intimanda. Sed nuncius qui pro litteris accesserat impetrandis mandati formam excessit. Nos igitur eius canonicis super premissis silencium duximus imponendum. Et decreto eis super hiis accusare liceat uel infamare quia uo pecii canonici etiam in eculum inscriptionis desistere uoluerunt eis de uiris premissione id non duximus imputandum. Ne autem in absolucione tua minus cautele procedere uideamur quamuis peccati modicum bone opinionis corporum uiros qui eorum infamia delectentur cabilonensi episcopo et albi de firmitate inquisitionem fame tue duximus

illum cadenti reformatio infirmo medela laboranti firmitas
debili fortitudo pusillo robur currenti bravium despera
ti Fiducia delicto penitenti unicum dulcis nau
fragio portus esurienti sacietas optata cumulato erep
tio lampas fulgens cecorum turba illuminas sancti i
fusione Spiritus vi
sita clemens sanctata
corda vivifica mortuos
intrans inserere misero
optabilis omnibus seculo
mirabilis nobilis vir
go speciosa suprema
dignitate Genero
sa vitali alimento quam
tellus germinosa fructu
in angelorum beatorum
deliciis nectareum cibum
te aucta genuisti omni
bus sanis infirmis an
gelis hominibus Max
imis parvis divitibus mi
seris mundis sordidis pro
cero salutare pulsanti
pauperi continua fue
rum fortis potestate
demones procul depellas
adiuva cristifer
Sanguine servos
redemptos salvari posse
ferunt crucis dignissi
ma cantico omnium hu
manum laudibus cordis fervientis carmine primo Cim
balis tympano collaudari Cithara iubilo psalterio
vocibus organa decantari decora claritate flagrans in
tacta pudicitia virginea amore currente aspersa fructi
ficare prolis cubiculum Doloris gladio vulne
rata gloriosa cuius premia honoris collaudant simul
et angeli concinunt gloriam agmina sanctorum gaudent
cetus virginum plaudat pretiosi Apostoli canunt
martires milites zelant ecclesia iubilat principes ho
norant clerus applaudit pauperes rogant miserari
populi amant mirantur singuli exultant Ideo to
tius obtentrix exercitus glorie sublimis mater salvatoris
genitrix fidelibus omnibus largiter rogitanti por
rige semper dextera consilium clementie Pulsanti

mus committendam. Idem salzbur-
gensis archiepiscopus. Veniens ad apostolicam sedem
a pragensi canonicus ecclesie pragensis e
piscopum inter alia posuit coram
nobis quod cum esset filius sacerdo
tis in ecclesiam fuit pragensem intrusus
et ecclesie eiusdem ecclesie privilegium homa
gium duci boemie prestitisset sic subi
ciens pragensem ecclesiam servituti et in
vii presentem episcopum ad festum resurrec
tionis dominice preteritum meminimus
nos citavisse. Illud vero ad suam ex
cusationem inter cetera criminaliter allegat
onem criminatus imminentem
et quod filius boemie principis esset
per ipsum baptizandus tunc temporis proprias
et litteras allegavit licet autem ex
cusationes huiusmodi sicut erant frivolas ex
timantes ipsum reputavimus contuma
cem nec per accusatores eius in causa
possemus recipere criminali eis tamen
concessimus auditores ut si possent il
lum aliquatenus excusarent eiusque pre
dictus ab ecclesiam eius repetiisset obiecta
fuit ex adverso propositum quod cum olim se
hoc ad magdeburgensem archiepiscopum
littere fuerunt impetrate idem a iob
rector videns se probacione deficere
ad pedes eius humiliter se prosternens
veniam postulavit et quod adversus
eum calumpniose processerat est con
fessus. Cetera cum super hoc ma
dato stare eiusdem archiepiscopi in
ravisset ipse precepit eidem sub debi
to prestiti iuramenti ut eo eidem e
piscopum de cetero opponere talia non auderet
cum igitur nos excipiens a confessione co
staret ipsum iuramentum huiusmodi prestitisse
ac tale recepisse mandatum super
prelatione dicti episcopi silencium ei duximus
imponendum pro contumacia tamen eidem episcopo
citacionem et purgacionem pro infamia
indicentes. Idem preceptori sancti fridia
ni et magistro b. canonico pisano.
Super hiis de quibus nos voluis
tis inquiri v. t. r. quod tribus mo
dis valet crimen opponi denunci
ando excipiendo et accusando cum cri
men in modum denunciacionis opponitur non
est inscripcio necessaria sed cum in modum
accusacionis oportet inscribi cum ad
deposicionem instituitur accusacio sed ad
correctionem est denunciacio facienda
cum autem excipiendo fuit crimen
obiectum distinguendum est quare op
ponatur et quando si autem obicitur ut ab
accusacione vel testificacione aliquis re
pellatur non est inscribi necesse. Sed
cum opponitur ut quis a promocione
officii vel beneficii excludatur si ante
confirmacionem obiectum non cogitur quis
quod inscribere quia crimen hoc modo
probatum impedit promovendum sed non
deicit iam promotum post confirmacionem
vero cum is ordinandus fuit aliquis
aut consecrandus quod ab optinendo
repellit et deicit ab optento ad exe
cucionem penam secundum arbitrium
discreti iudicis etiam vicem in
inscriptionis est excipiens astringendus.

patrat exorante clemens maria letificat po
pulum largissima largitur celica desideria
eloquia blanda pudicicia cordium bonas actio
nes concede largitate Generose dextre
nullos possunt negare inopranti munera
caritatis qua
liter gratia largi
flua donatis
mundi gratia
amatrix pos
ses detergere
aliqua geme
bundo Que
niam regina
potens im
pas mater
pietatis sa
lutis dulce
donis probans
festina sub
venire famu
lis vinis ma
culatis quem
ar amabilis
dulcis optabi
lis Orta
est electa ho
norata dilec
ta fuens ge
nitori celesti
imperatrix
civitate aliqua nequaquam sufficit filius con
venire Dominus terram possidet gloriam communi
cat Domina patris diligendi regalis
sponsa illibata regina sapie magistra civi
tas letancium ancilla domini humilima colum
ba serena creatura exima creatorem
Insigne panis perpetui fidelem filia gra
ciosa per te redemptorum populum plasma impetrare
dignare ipsius beneficia munerando nobis
prodesse ablatis scelesibus Quatenus fe
lici consorcio bonorum iuncti feliciter gaudio
exultemus preciosa stella splendida matutina so
lis iusticie lucerna aurora rutilans celitus

illumines Pectora thronus salomonis pa cifici veste speciosa singula tribul' diabolis tu exercitus militum fortis omnibus sternis ma ris luminosa stella ob voluntas Tenebras meres illustra virginis vellus gedeonis rores ti madefactum torrente reple sitientes gratia oso poculo pa disi stirpe ac ber vinifera referta medi camine Melliti lilium flos culus [emendatur] fulgens roseis coronata radi is stellarum du odenum tutelam clementie mini ete omnibus egen dolens inferis eximie mat gnita mede le puritatis Speculum gratie sacra rium salutis archa vasculum electum conte nua Sublimi omni desperanti assiste illustri conatibus placans ma ria salus subveniens liberatrix famula delecti imperatrix demones pellas peregre pietati fida lis morienti adesto conferens celestia

Explicit tabula naturalis

Ut praescripta ostendit eloquens singulis annis a domina post nativitatem domini vel domina post nativitatem domini vel ab ipsa nativitate si in dominica inciderit seu evenerit usque ad dominicam Esto mihi Et quot sunt littere dominicales quaelibet tot erunt ebdomade Et super quam liber posita est littera dominicalis Et super quam domine semper due quarum prima tenet litteram dominicalem ante festum mathie apostoli scilicet in anno bi sextili sequentis vero littera deservit pro residuo anni pro tem Et incipit anno domini millesimo cc° lxxxv° quibus deo nibus finitis iterum recipietur In laude virginis Devo nes quirente transiunt duc Plures dominicalium Inter flexum crevit dum celum betha assumpsit

Anno domini 1228 [...] nestri pape In die de positionis magistri Gherardi de Hochkirch ? [...] dicitur doctoris Col latio eiusdem

Quid in principiis Pre celebres vivis offe rimus obtutibus et conspectibus prodigiis trinitatis profunditatis indagine domum conviviis exiens ad domum lucis et consi derans cum salomone in tuens auctorem sententiarum finem a patribus mitte et votis pro morte ad eterna progenitum Devi verbum hoc apostoli plenum pietatis et fidei Dei in xpo Deus unifica bunt Originaliter .ii. corinthiorum xv°. et locus sep tima brevium vigiliarum pro defunctis recitatur Divinus dionysius capitulo 1° celestis ierarchie ait xpus ihesus divinissi mus animus omnis ierarchie principium est et finis seu con summatio Hoc autem quidem est sancte ordinationis vere et per fecte cognitionis recte et virtuose actionis fidelium tam in ec clesia triumphante quam in ecclesia militante et peregrinante totum idest a xpo tamquam a principio fontano et perfective Unde ergo est pietatis sancte et operationis in quibus fidelibus etiam hunc mundum egredientibus hoc esse a xpo cognoscere de bet ac integri gratiarum actione in ipsum refundi et referri pro a phoru gratiam effluxu ab eodem impetrando Ecclesiastes primo re vertuntur flumina ad locum unde exeunt ut iterum fluant Hoc est quod apostolus asserit in xpo verbis thematis vi tam fidelium collocandam Nam teste beato augustino in

si defectu in probando pro eo quod crimi ne sic probato perdit quod per eledem et confirmationem ei fuerat acquisitum sed ob hoc prius habitum non amittitur licet enim agatur de crimine non est hic ordo criminalis. verum per procura torem potest rite tractari. Idem vercellensi et albi de tileto.

Qualiter et quando et quare debeat [...] novam Venientes episcopi debitum inquisitionis ordinem observastis discretionem vestram in domino. sicuti qualibet ecclesie permisistis eundem huic ipsum tempore oportuno volumus observari ne in nascantur inuriae unde nova nas cuntur. ideoque mandamus quatenus ad con scientie vestre iudicium recurrentes si contra perscriptum ordinem talia quae homines excessistis non pudeat vos errorem vestrum corrigere qui positi estis ut aliorum corrigatis errores quoniam apud districtum iudicem in qua mensura mensi fueritis reme cietur vobis ita videlicet ut in ecclesi atis eorumdem aliquem agruentem per quem ne vestra vilescat auctoritas quanto cau tius et prudentius poteritis supersede atis ad presens. quando exhiis que in ordinate sunt acta non potest ordina biliter agi. si vero perscriptum ordi nem custodistis omni gratia et timore postpositis deum solum habentes pre ocul lis via regia incedentes sine persona rum acceptione in negocio procedatis formam vero iuramenti quam a dictis novam super inquisitione faciendam in hoc negocio recepistis in similibus vo lumus observari ut videlicet iuret clericus quod super hiis que scivit vel cre dit in sua ecclesia reformanda tam in capite quam in membris exceptis criminibus occultis meram et ple nam dicant inquisitoribus veritatem Idem arelatensi archiepiscopo et vallis

Cum dilecti filii cistercienses [magne. albi.] abbas et p. et r. monachi fon tis frigidi. ap. se. le. ad agathensem ecclesiam accessissent ut mera legationis offici exercerent quia de agathensi episcopo per frequentem clamorem multa sibi fuerant insi nuata. sinistra voluerint descendere ac videre si clamorem opere compleverit sed et cetera. quia vero nobis non constitit sub qua forma episcopus cum agathensibus canoni cis coram dictis legatis prestitit iura mentum videlicet ita iuravit ut super statu ecclesie plenam et me ram dicent veritatem ante ad in quisita veniant mandantes quatenus eisdem legatis ex parte nostra mandetis ut si sub qua forma iuramentum prestitit fu deant fideliter intimare ut si sub precisionem eorum sub eadem forma iuravit aut ipse sufficienter probavit se sub illa forma iurasse aut per depositio nes testium quos produxit aut alio rum eorum depositiones illorum non fuerint publicate nec productioni testium re nunciasse curaverit tamen sedem eandem non teneantur ex debito iuramenti

simone quodam domini adventus incipiente propria divini
tate. In christi corpore nostra vita consistit quemadmodum dominus
edocuit Jo. 6°. Nisi manducaveritis carnem filii hominis
et biberitis eius sanguinem non habebitis vitam in vobis
Hinc spiritus divinus dicitur Ca^{lo} x°. De presentandis in dor
mientibus distinguitur
inter vite diversitate e
gressus fidelium et sanc
torum ab egressu infi
delium et immundorum. Ex
hac vita de fidelibus e
gredientibus sic inquit
qui sacram huius vite ve
nientes ad mortem ad
promissiones divinitatis
respicientes cum firma
ac vera spe in divina
leticia ad summum veni
unt mortis velut ad
terminum et fine divino
rum certaminum imper
fectissima et non desici
ente vita et salute.
Ysidorus quoque hyspaliensis
episcopus hanc mu
dorum et fidelium le
tabile et gaudiosum
egressum intuitus ait libro
sinarum suarum. Et pi
etas pro defunctis fide
libus flere iubeat.
Ipsa tamen fides pro eis
lugere vetat excla
mante apostolo prima ad Tessalo. iiii. Nolo vos fratres ig
norare de dormientibus ut non contristemini de dormientibus sicut
ceteri qui spem non habent ubi defunctos ob spem certe
resurrectionis vocat dormientes quibus occulta vita o
peratur asserens tristiciam et luctum pro eisdem ex diffiden
cia resurrectionis subori. Hii vero phisicus lucensis in
ecclesiastica ierarchia ait Hii deplorandi sunt morte
quos ex hac vita miseros infernus recipit. Non hii
quos letificandos celestis aula includit. Hec mire defuc
tus venerabilis et divine memorie magister Gerardus de
hochkirch medicine doctor. Conformiter ad predicta
sentiens adveniente morte respiciens in promissiones divi
nitatis. Hec Jo. 6. Et qui manducat me ipse vivet
propter me in christo ihesu agnoscens vitam nostram consistere spe
firma et fide animo contrito et confesso in leticia
cordis sui in facie ecclesie domini gaudente in do
ctor sacram accessit unionis communionis Insuper
et ipsa die nativitatis christi iterato communicans
sincera pietate instante hora noctis spiritum suum
domino tra
didit. Cui
lem ad suffra
gandum conve
niunt rorabili
ter meti exe
plis utriusque
legis tam vete
ris quam nove
Nam iudas
machabeus
2°. machabeorum
xii. Collatione
iuste et reli
giose de resur
rectione mit
tens ad offe
rendum xii dragmas
mas argenti
Jerosolimis. Dicit
conclusit sancta
ergo et salubris
est cogitatio pro
defunctis ex
orare ut a
peccatis sol
verentur. Et
sacrosancta mater
ecclesia oblacionem faciens unigeniti in persona ca
nonis plus medicina habens defunctorum quam vivorum
requiescentibus in christo sua adaptat videlicet locum refri
gerii lucis et pacis refrigerii quo ad ampliorem
consolacionem lucis contra tenebras ad fruendum lum
in accessibili pacis pro amocione molestiarum
omnis doloris quam tria saluberrima est adoptatus
in defuncto quod ita assequatur efficacius quili
bet nostrum mente pia dicat dominicam oracionem cum
Ave maria. In christo omnes vivificabuntur loco 2
allegatis. Duos fore prefatos humani
generis in scripturis reperimus sanctis videlicet adam
primum ipsum scilicet prothoplaustum et adam 2^{m} sive
novissimum christum ihesum. De primo septime

n ad inquisita solummodo respondere
nos excusaciones suas audire cavens
et si eas probaverit cum excusaciones huiusmodi con
fessiones eius non perimant sed expo
nant que tales sunt ut ad bonum
et malum valeant retorqueri. et ideo
iudicari debent ex causa eum sub. ap
ob. absolvatis eum et si repertus fuerit
culpabilis in quibusdam ex labore
tamen et pudore punitus quos propter hanc cau
sam incurrit huiusmodi leguis culpa leviter
et valeat indulgeri quod si excusaciones il
las super lapidacione naufragio et si
monia probare nequiverit aut super ma
forma iuravit cum sit eandem nec
veritatem tacere nec commisse debuit
falsitatem vos non obstantibus ex
cusacionibus quas de novo proposuit et
in confessionibus suis nullam omnino
de illis fecit mencionem quamvis fir
miter asseruerit quod plures ex illis
predictis legatis exposuit cum hoc per se
probare non posset tamquam qui sol
examinabatur ab illis eum ab ad
ministracione agathensis ecclesie removere
curetis. Idem archiepiscopo terraconensi
et albi sancte marie de populeto et archi
Cum oporteat diaconi barchinonensi
episcopum etc. sane venientibus ad apostolicam
sedem. G. et. B. canonicis vicensibus et mul
ta enormia de vicensi episcopo proponentibus
coram nobis quia illa non debebamus
sub dissimulacione transire vobis inqui
sicionem eorum duximus committendam
Verum dictus episcopus cum quidam ad ipsum ura
tacio pervenisset ad presenciam nostram
accedens proposuit quod illi qui enormia
de ipso suggesserant tempore malicie
potius quam iusticie zelo ducti
nobis huiusmodi intimarunt cum ipsi esse sint
nimia manifesta et cum eius hostibus
consencientes consanguineosque suos atque
plices intendant ad testificandum
producere contra ipsum qui ad denunciandum
dum seu testificandum admitti non
debent utpote inimici presertim cum
confessores et alius criminibus irretiti et. i. di
.v. in. quod. nisi super predictis fama ipsi
lesam noveritis vos ad inquisicio
nem illorum non subito procedatis quod si
ad inquisicionem fuerit procedendum predictos
vel alios quos ipsius esse constiterit ini
micos nec ad prosequendam inqui
sicionem nec ad perhibendum testimonium
contra ipsum episcopum admittatis sed per viros
ydoneos super hiis que gesta sunt
inquiratis diligenti veritatem et si
nichil grave probatum fuerit contra ipsum
vos purgacionem canonicam indicatis
Cum dilecti filii et. i. si. ut supra eadem. Idem
Quociens constiterit predictos quorum nomine
sunt excessus huiusmodi de episcopo nunctiati pu
blice conspiratores contra eum fuisse propter quod
in eos fuit excommunicationis sententia promulga
ta vel prefatum episcopum de causis excessi
bus non fuisse premonitum ab eisdem
vel ipsos conspirasse in eum ad denunciacione
repellatis eosdem. alioquin audia
tis que fuerint hinc inde proposita et
episcopo auctoritate nostra nichilominus prohibente

Gen̄ p̄mo Et factꝰ ē homo ī aīam viuentem De 2º aūt scriptū est Vbi ethca nouissimꝰ adam factꝰ est ī spūm viuificantem Quibꝰ verbis dat̄ sufficient̄ intelligi quod p̄mus adam gnauit nos in mortem Aīa factꝰ ī aīaꝫ viuentem hoc est alimētis indigentem Sꝫ nouissimꝰ adam xp̄us jhesus postq̄ nō veniet alter p̄t ipm̄ a q̄ gn̄ati nos ī vita regnat sp̄us et gr̄acie Aīa factꝰ ē ī spūm viuificante hoc est faciente vitam viue. assūptum thema In xp̄o oēs viuificabunt̄ et magna apparet hꝰ apl̄i solercia ponēs anthithesim hoc ē gn̄ij positiōem verbis theatis Ponens oppositū iux̄ se positū āplius elucescere et inquiens sicut ī adam oīs moriunt̄ ita et ī xp̄o oēs viuificabunt̄ Nūs enī dubitat mortem vite contrariari Vnde ait s̄tꝰ ambro. In li. suo De bono mortis ī x̄ sit mors p̄ oppositū eius et ꝑx̄ vita Ait enī ibidem sic Est mors peccati de qua apud ezechielem scriptū est Aīa q̄ peccauerit ipā morietur Est insup̄ mors naturalis recessio viz. corꝑis et anime abinuicē Et 3ª mors ē mors mistica De qua paulus Ro. 6. scribit Consepulti enī sumꝰ ī cº p̄ mortem eius vt in nouitate vite ambulemꝰ p̄sfor mē ex opposito ī x̄ est vita. vita viz naturalis ī qua p̄ aīaꝫ viuificat̄ corpꝰ De qua dicit ambro. vita est spirandi munere fructꝰ alia ē vita

iusticie De qua apl̄s ad collocenses Absondita ī xp̄o 3 et uiuāda dei apparet sapiā dantis subsistenciā vite tēdere ad defficienciā vite et p̄ defficienciā vite dicentis ē sufficientissimā et inēimabilem vitā Vt enī lucē xiiij optauit xp̄us pati et ita intrare ī gloriā suā quā dig̃ ē dei omnipotentis ordinantis nos p̄ mortem inēimabilis vite ingressum x̄ adiutorio nos viuificantis Sunt aūt colloctōes diuine s̄m dñm̄ tres s̄pe virtutes theologice viz fides spes et caritas q̄ ꝑ tanto s̄m doctꝰ in veniꝰ dicunt̄ Collocacōes diuine Quia aīas et corpa scōꝝ collocant et in confusa scā sistunt ī fundamento quod est jhesus xp̄s De his collocacionibꝰ apl̄s galathꝫ 4º ait ī xp̄o. jhesu neq̄ p̄cium neꝫ circumsio ad s̄ fides q̄ p̄ dilectiōeꝫ operant̄ Pª corꝫ 3º fundamentū aliud nemo ponere potest p̄ter q̄ positū ē xp̄us ihesus Cui vt coreg̃et et solide sisteret Defunctꝰ mr̄ doctor Bolgniꝰ De scā suorum fabrū erexit adiutorio quorundā conuentu duas missas ꝑpetuas ī hac regali ecclesia sancti spūs Insup̄ si exigat̄ domꝰ paupm̄ ad eandē donauit libros suos magni valoris Et p̄ter̄ alia q̄ breuitas hore dicere nō sinit Iuuenem suo fimitori ducentos legauit florenos Et vt omnisa ī vnā gnalem massam ip̄e defunctꝰ quodam p̄genis ingr̄ Et studii lipcensis p̄ꝰ inchoator studij coloniensis doctor ordinariꝰ et rector cā̄ vigintī octo annos ad hanc vniusitatē veniens et ī ea ordinariꝰ doctor medicine cursꝰ vite sue equitatis cā̄ multa pluribꝰ coronauit Quī scriptū est prū. xvj. Corōa dignitatis senectꝰ q̄ in viis iusticie repiet̄ Sꝫ hec reflectendo ad nrm̄ exitū vite quē expectimꝰ q̄o

tes. ne super hiis super quibus ad audiam nr̄am fuit legitime appellatum p̄latos clicos indebite g̃uare p̄sumat donec cā̄ sup̄dca iux̄ formam mandati nr̄i fuit t̄mīata. Idem epō gilberi ꝛ. ii.

Inquisicōis negociū qm̄ de epō ꝛ cauualencāꝫ nobis cōmisim̄ faciēdā ꝛ. j. Secō quesiuistis quid uob̄ sit statuend̄ si cē q̄piam ꝑ inquisicōem ꝓbatum fuerit tale crimen qd̄ depriet acusatum criminalit̄ ꝛ conuictum in quo quidem duximus distinguend̄. utrum ut tale crim̄ q̄ ordinis execucōem suscepti aut retencōem bn̄ficiū ꝛ post peractam pn̄iam impediret. puta si homicidiū cōmisisset uel adeptus eēt ordinem aut bn̄ficiū uicio symonie quo casu eēt sicut q̄ accusacōis iudicio procedend̄. aliquin s̄ ꝑsone mita ꝛ q̄litatem excessus penam potit iudicantis discrecio moderari. ¶ Tcie dubitacōis articulus cōtinebat utrū cū duo uel plures iurati affirmāt aliq̄ crimen eidem uidentibꝫ cōmisisse de quo aliq̄ infamia nō laborat aliquī illi penam infligere debeatis. ꝛ utr̄ ad peticōem quoꝝ dā quasdam cedulas uobis occulte tradenciū in infamacōem epi cōtinentes sit ad inquisicōem coꝝ q̄ ī ipsis cōtinentur cedulis, ꝓcedend̄ ꝛ an fides coꝝ dcīs debeat adhiberi qui post iuramentū interrogati secreto utrū sint coꝝ de quibꝫ inquirit̄ inimici ꝓudent q̄ non diligunt illos uel directe inimicos se asserunt eorūdem. aut eciam ante iuramentū id publice cōfitentur nullas inimiciarū causas ꝓbabiles ostendentes adhꝰ cum nullū cē pro crimine super q̄ aliqua non laborat infamia seu clamosa insinuacio nō p̄cessit ꝑ ꝑ dcā hꝰ puniendū. qn immo super hoc deposicōes cē eum recipi nō debeāt cum inquisicio fi debeat solūmō sup̄ illis de quibꝫ clamores aliqui precesserunt nec ad peticōem coꝝ qui libellū infamacōis porrigunt in occulto ꝓcedend̄ est ad inquisicōem super p̄ceptis ibidem criminibꝫ faciedam. aut ꝛ aduersus eos cē quos fit inquisicio fides adhibenda est dcīs coꝝ qui post iuramentū uł ante tacite uel expsse inimicos se asserunt eorūdem nisi forsan ante iuramentum in fraudem id facē p̄sumant. ¶ Quesiuisti ꝛ quid statui debeat si nichil per certam sciam. s꜀ tm̄ per famā ꝛ coꝝ qui fiunt inq̄siti credulitatem iuratam cōtigit inueniri ꝛ utrum aliquis super eo crimine reputari debeat infamatus de quo ipm̄ duo uel tres aut ꝛ plēs dixerint infamatū licet de ipō nichꝫ sinistri in publico audiatur ad quod ē nr̄a rn̄sio q̄ ꝑ famam ꝛ deponenciū credulitatē dūtaxat nō eēt ad deposicōis snīam procedend̄. sꝫ infamato

quis mihi anxietatis aut sollicitudinis potest habere locum ut ut ait beatus cyprianus libro suo de mortalitate ecclesie
lesta pressuris magna mundanis succedunt etiam quis mes-
tus qui trepidus et tristis sive vite erit nisi cui spes et
fides deest. Eius enim est timere mortem qui ad xpi
venire nolit. Venire ad
xpm non vult qui non credit
cum xpo se incipere regnare.
Scriptum est autem 2°
Iustum fide vivere. Si
ergo iustus es et fide vi-
vis cur non de pollicita
tione domini securus es.
Symeon ille iustus et
timoratus dei precepta
plena fide conservans cum
2°. responsum accepisset a
spiritu sancto non visurum
se mortem nisi videret
xpm dominum quem cum
parentes eius introdu-
cerent in templum acci-
piens eum in manibus
suis benedicens deum
ait Gaudium de medica
vicina sua morte et le-
tus nunc dimittis servum
tuum domine secundum verbum
tuum in pace. Quia vi-
derunt mei salutare
tuum dicendo nunc dimit-
tis servum tuum fatebatur
se detineri secundum ambrosium. In hac vita plena oneris et peri-
culi necessitate non voluntate. Et festinans ab huius modi vincu-
lis pristine vite ad libertatem quietis addidit secundum verbum
tuum in pace. Et ideo symeon probans et contestans servis
domini non esse pacem nec tranquillam quietem nisi a turbi-
nibus istius seculi extractis et sedis ac securitatis eterne
portum affigentibus ait in pace. Ibi enim firma ac secu-
ra mansio quod est pacis tranquillitas quam defunctio
et nobis concedere dignetur xpus ihesus mentem nostram vivi-
ficatos. Amen.

Collatio Magistri jo. roenck sacre theologie professoris. De assump-
tione virginis. Anno domini 1449.

canonica potest indici purgatio sine
arbitrium iudicantis qui pro dictam
pauco eum infamatum reputa-
re non debet cuius apud bonos et graves
lesa opinio non existit. Idem episcopo
et decano silvanecten.
Ad petitionem Gualterii quondam
Acerbien. abbatis. R. et P. canonicis
novitiorum a nobis dudum correctione
commissa et I. tituli sancti vim. dilecti filii G. s. o. m
porticu diaconi cardinalis tunc apostolice sedis legatus
Gualterio presente nec reclamante
super statu monasterii cepit inquirere
diligenter et cum inquisitione finita eum
partibus evocatis proponendi contra
inquisitionem eandem siquid ratio-
nabiliter duceret proponendum idem presen-
tiam eius adiens allegavit quod in
monasterii correptione procedere non va-
lebat quia iudicibus predictis prius fuerat
auctoritate nostra commissa et cardinalem ex
iustis causis se asserens habere suspec-
tum vocem ad nos appellationis emisit. Qui
cardinalis inspectis que probata fue-
rant contra eum amovit a regi-
mine abbatie dando fratribus eiusdem
loci liberam facultatem alium eli-
gendi qui priorem de argentolla
elegerunt accedit in abbatem et I.
cum igitur nobis de talibus fuit facta fi-
des per que prefatus G. erat mito
amovendus et si restituendus foret per
iudiciarium ordinem non servatum ipsum
perpetuo manere privatum regimine
abbatie supradictum priorem quem p
eo quod prefatus G. per iuris ordinem
non servatum inordinate remoto
intelleximus ob eandem causam per
consequentiam minus legitime sub
stitutum per sententiam amoventes
quem etiam non per personae vitium vel de-
fectum sed per iuris sollempnitatem pretermis-
sam amovimus ipsum postmodum resti-
tuimus in abbatem. Idem.
Accedens ad presentiam nostram G.
nepos quondam H. subdiaconus. nobis
sua nobis conquestione monstravit quod cum
idem H. apud se. apostolicam viam univer-
se carnis ingressus fuisset prebendam
quam decedens vacat in ecclesia trecen-
si duximus conferendam et I. quod quia
prefatus G. super obiectis eidem in
modum exceptionis criminibus videlicet
periurio et homicidio publice fuit in
famatus concessionem nostram sibi
factam executioni mandetis deinde
si legitimus accusator apparuit audi-
atis que fuerint hinc inde proposita
et si predicta crimina vel eorum aliquod legiti-
me probatum fuit contra eum ipsi
super eadem prebenda silentium impo-
natis. Si vero contra eum legitimus
non apparuit accusator et ipse super
predictis criminibus dinoscatur respersus in
famia purgationem canonicam ei in-
dicatis in qua si defecerit imponatis
ei silentium. Si autem prestiterit detentores
ab eius molestia compescentes eos
qui eum nisi fuerit impedire in expen-
sis legitimis condempnetis. Idem. g. gl.

Requiem et in Ihrusalem potestas
mea. Originaliter ecclesiastici
xxiiii. Recitatur autem in e-
pistola instantis festivitatis
assumptionis videlicet gloriose virginis
Hec verba preclebres et
magnificum vi-
limus tractat
hystoria gene-
seos hominis fac-
tum ad ymagi-
nem dei et
similitudinem dei
Proinde dicitur
homo quodam
naturali ordine
intueri deum
conveniendi
sive nec admo-
net attende
dei ymitatio-
ne que et ipsius
edificatio et
Pir et sanc-
principatus
teste divino
dyonisio pri-
mo capitulo celestis ie-
rarchie. Dei
ficatio est ad
deum quantum
est possibile
similitudo et unitas dicendo ad deum quantum possibile
intelligi datur ymitatio dei. Cui adiungitur
similitudo que attenditur in habitibus gratiarum et unitas
Tobie pri. cor. vi°. Qui autem adheret domino
unus spiritus est. Et 3° capitulo celestis ierarchie ie-
rarchia est ordo sacra et actio ad deiforme quan-
tum possibile imitatum. Ubi per expressum dei imita-
tio includitur sacro principatu. Claret itaque
dei ymitationem esse hominis deificationem. Propterea et
eius sacrum principatum que nostre ierarchie in-
poterit ymitatur autem deum 4° capitulo celestis ierarchie
qui ad invisibilem et bene olentem eius pul-
chritudinis speciem respiciens eandem effingit
ac figurat. Nudatur et in ymaginibus sensibus

pictor ipse ad exemplaris speciem inflexibiliter
attendens ad nullum aliud visibilium extrinsecus aspicit
sed quid pictura eandem depingit. Hec attendens
virgo beata cuius est hec festivitas universitate
suorum operum ad
dei imitacionem
studuit reflec
tere. Et eandem
brevi quodam
compendio ver
borum in capite
epistole sic curat
explicare. In
omnibus requiem
quesivi. Ubi di
cendo in omnibus
aliquo et indefini
to sermone uni
versitatem teti
git suorum operum
ad imitacionem
retrorsum ad
dicens requi
em quesivi et
quid per requiem
intelligeret secun
da adiunxit et
in hereditate
domini mora
bor. Ubi et ex
planativam sua
annexione in
sinuat requiem sorte hereditatis domini. De qua
psalmigraphus canit ps. 131. Ad eciam loquens
seu qualiter fidelem animam et inquiens: Quoniam
elegit dominus syon elegit eam in habitacionem sibi.
Hec requies mea in seculum seculi. Hic
habitabo quoniam elegi eam. Et ps. 15. Etenim
hereditas mea preclara est michi. Providebam
dominum in conspectu meo semper. Cuius perfectionis
causam reddens ait ps. 38. Et substancia mea ante
te. Itaque virgo maria hodie exaltata super
choros angelorum et ad celestia ascendens reg
na gloriam suam universo orbi divulgans ait:
Requiem et in ierusalem potestas mea. De qua in quo verbo
adiutor dei declamatorum Wilh. ipse prosiliens Re

gloriam sua divina ait causa est potestas marie in celesti
ierusalem quia ipsa orante pro aliquo seu intercedente exorat omnis
cetus sanctorum. Hinc eciam sunt dei audientes tantam fe
cunditatem oracionis virginis gloriose orat in secreto in
stantis festivitatis magna est domine apud clementi
am dei genitricis oracio qua
in ecco de presenti seculo
transtulisti ad eam attenda
mus pro impetracione gra
cie puitando [illegible] ange
licam diue. Re
quievi et in ierusalem
potestas mea loco et
celo [illegible] iube
mur laudare dominum.
In sanctis eius ps. ul.
laudate dominum in sanctis
eius. In quo verbo ait
beatus augustinus monet
domus dei et civitas
omnium sanctorum ore et ...
Cantare domino. Can
tare non nostrum canticum
veterum voluptatis seu
libidinis in corrupcionem
generans sed canti
cum novum suavitatis et
delectionis in salute pro
vocans et spiritum sanctum
dei advocans. Ephesiis v.
impleamini spiritu sancto. Et subiungitur impletionis modus:
Cantantes et psallentes vobismetipsis in psalmis ympnis
et canticis spiritualibus. In psalmis bonorum morum et operum.
In ympnis divine laudis. Et in canticis de celo et ideo
mutuli bono. Et collocensium 3. ad idem hortatur sub con
dicione ista qua vocati sumus in uno corpore christi scilicet misti
co quod vegetatur spiritu sancto. Et hoc est etiam quod iussit
sit david ps. ultimo: Cantate domino canticum novum. Vel
novum quod ab antiquo currentis nature legibus neque
inclusum vere novum cuius antiquitate nescit ...
fastidium que semper amore recens est. Vel sic recens hoc dicas
homini innovans in eternam beatitudine. In hoc cantico
laudis delectatur dominus. Cuius ... inditum est ad. 21.

Qualiter et quando debeat prelatus pro
cedere ad inquirendum et puniendum
subditorum excessus ex auctoritatibus novi et ve
teris testamenti colligitur evidenter ex quibus
postea processerunt canonice sancti
ones sicut olim aperte distinximus
et nunc sacri approbacione concilii confir
mamus. Legitur enim in evangelio quod vil
licus ille qui diffamatus erat a
pud dominum suum quasi dissipasset bona
ipsius audivit ab illo: Quid hoc audio
de te? redde racionem villicacionis tue iam
enim non poteris villicare. Et in Genesi dominus
ait: descendam et videbo utrum clamo
rem qui venit ad me opere compleverint. Ex quibus
auctoritatibus manifeste probatur quod non solum
cum subditus verum etiam cum prelatus excedit si
per clamorem et famam ad aures su
perioris pervenerit non quidem a malivo
lis et maledicis sed a providis et honestis
nec semel tantum sed sepe quod clamor innuit
et diffamacio manifestat debet coram eccle
sie senioribus veritatem diligencius perscru
tari ut si rei poposcerit qualitas cano
nica districcio culpam feriat delin
quentis non tamquam idem sit actor et
iudex sed quasi denunciante fama vel defe
rente clamore officii sui debitum
exequitur. Licet autem hoc sit observandum in sub
ditis diligencius tamen observandum est in
prelatis qui quasi signum sunt positi ad sagit
tam et quia non possunt omnibus
complacere cum ex officio teneantur
non solum arguere sed et increpare quin
etiam interdum suspendere nonnunquam vero ligare
frequenter odium multorum incurrunt et in
sidias paciuntur. Et ideo sancti patres provide
statuerunt ut accusacio prelatorum non facile
admittatur ne concussis columpnis cor
ruat edificium nisi diligens adhibea
tur cautela per quam non solum false
sed et maligne criminacioni ianua pre
cludatur. Verum ita voluerunt providere pre
latis ne criminarentur iniuste ut tamen
caverent ne delinquerent insolenter contra
morbum utrumque invenientes con
gruam medicinam videlicet ut
criminalis accusacio que ad diminu
cionem capitis id est degradacionem inten
ditur nisi legitima precedat inscrip
cio nullatenus admittatur. Sed cum super
excessibus suis quisquam fuerit infamatus
ut iam clamor ascendat qui diucius
sine scandalo dissimulari non pos
sit vel sine periculo tollerari absque
dubitacionis scrupulo ad inquirendum
et puniendum eius excessus non ex odii
fomite sed caritatis procedatur af
fectu. Quod si fuerit gravis excessus et si
non degradetur ab ordine ab ad
ministracione tamen amoveatur omnino quod
est secundum sentenciam evangelicam a villi
cacione villicum amoveri qui non pot
est villicacionis sue dignam reddere racio
nem. Debet igitur esse presens is contra quem
facienda est inquisicio nisi se per
contumaciam absentaverit et expo
nenda sunt illi capitula de quibus
fuerit inquirendum ut facultatem
habeat defendendi se ipsum et non solum

Cum salvator solvere iubet asinam et pullum eius subiuga-
lem dixit dominus his opus habet. Ipsa enim sancta dei ec-
clesia ut laudetis in ea ps. c. v°. ut laudetis in hereditate
tua. Et teste devoto bernardo mecum quod a deo pulchritudi-
nem celestis curie vix reperitur sicut alacritas laudancium
ps. lxxxiii°. Beati qui habitant
in domo tua domine in secu-
la seculorum laudabunt te. Ubi
et angeli dei leguntur se
ministrasse choris lauda-
cium primo et prevenisse a-
lacritate laudancium de-
lectati ps. lxvii. Pre-
venerunt principes con-
iuncti psallentibus in medio
iuvencularum tympanistriarum.
Ubi psallentes dicuntur
tympanistrie iuvencule
ob teneritudinem bonorum
affectuum et operum atque
amoris delicatorum. Pre-
cessendo itaque aut neque
quod arbitrantur qui in iussio-
ne et imperio exsolvere
de laudis et cantici no-
vi adiectum est in sanctis
eius seu laus eius in
ecclesia sanctorum. Hoc
namque adiectum est privi-
legio excellencie non
tantum equitatis dispensa-
cione sed gratuito sanctita-
tis munere et dono ex-
cellencie namque gratuitum sunt dona superant devocione presencium
et gratulacione persolvunt. Ergo merito excellencie laudatur
deus in sanctis eius et laus eius in ecclesia sanctorum. Et
quam gloriosa virgo maria gloriatur de mora et perseverancia
in plenitudine sanctorum dicens in eccl. Et in plenitudine
sanctorum detencio mea. Hinc in ea precipue laudatur dominus
tamquam in plenitudine et arce sanctorum. Hinc suborta est et
universorum fidelium devocio singularis ad veneratorem illius bene-
dicte virginis et matris ut in aggrediuntur de ea merito verifi-
catur vel quod in una contulit laudes deus quia in personam vir-
ginis beate in qua universa laus fulget sanctorum. Huius ty-
pus et figura habetur iudith xv. ubi sic scriptum est Joa-
chim sacerdos cum universis presbiteris suis exiens ierusalem venit
in bethuliam ut videret [hole] iudith que exiens benedixerit

dicta sunt et nota ipsa testium sunt et ut quod
a quo sit dictum appareat publicanda
necnon exceptiones et replicaciones le-
gitime admittende ne per suppressio-
nem nominum infamandi per exceptio-
num non exclusionem deponendi falsum
audacia prebeatur. ¶ Ad corrigen-
dos itaque subditorum excessus tanto
diligencius debet prelatus assurgere quan-
to dampnabilius eorum offensas de-
seret incorrectas contra quos ut de
notoriis excessibus taceatur et si
tribus modis possit procedi per accusa-
cionem videlicet denunciacionem et inquisi-
cionem ipsorum ut tamen in omnibus diligens
adhibeatur cautela ne forte per leve
compendium ad grave dispendium veniatur sic
accusacionem legitima precedere debet inscriptio
sic et denunciacionem caritativa monicio
et inquisicionem clamosa insinuacio
prevenire illo semper adhibito moderamine
ut iuxta formam iudicii sentencie quoque forma
dictetur. ¶ Hunc tamen ordinem circa
regulares personas non credimus
usquequaque servandum que cum causa requirit
facilius et liberius a suis possunt ad-
ministracionibus amoveri. Item de eodem.
Sicut olim a sanctis patribus noscitur
institutum metropolitani singu-
lis annis cum suis suffraganeis
provincialia non omittant concilia
celebrare in quibus de corrigendis
excessibus et moribus reformandis
presertim in clero diligentem habeant cum dei timore
tractatum canonicas regulas et maxi-
me illas que statute sunt in generali
concilio relegentes ut eas faciant obser-
vari debitam penam transgressoribus
infligendo. ¶ Ut autem id valeat ef-
ficacius adimpleri per singulas
dyoceses statuant personas ydone-
as providas videlicet et honestas
que per totum annum simpliciter et de plano
absque ulla iurisdictione sollicite inves-
tigent que correctione vel reformacione sunt
digna et ea fideliter perferant ad me-
tropolitanum et suffraganeos et ad
alios in concilio subsequenti ut super
hiis et aliis prout utilitati et hones-
tati congruit provida deliberacione procedant
et que statuerint faciant observari pu-
blicantes ea in episcopalibus synodis an-
nuatim per singulas dyoceses celebran-
dis. Quisquis autem hoc salutare
statutum neglexerit adimplere a sua exe-
cucione officii suspendatur. Greg.
ix. archiepiscopo et priori s. m. rothomagensis.
Olim .i. v. et p. ord. cluniacensis | gen.
et .i. ne igitur reformacio monas-
terii valeat retardari mandamus quatenus relax-
atis excommunicacionum seu suspensionum
sentenciis si quas idem abbas protulit vel per
quoscumque iudices promulgari fecit post
inceptum negocium in eos et adherentes eis-
dem ac eis restitutis quos idem abbas
negocio ipso pendente contra iusticiam spoliavit
in negocio de plano et absque iudiciorum
strepitu procedentes cum talibus maxime
in causa non deceat differri quos inolui [illegible]
[illegible]vatis quod eam personas et observancias re-

eam omnes una voce in gloria ierusalem tu leticia israel
tu honorificencia populi nostri. Joachim interpretatur
domino siing(?) vel sacerdos preparatus domino cum
universis presbiteris suis exiens ierusalem visione vel
pacis expandam venit bethuliam que interpretatur sive
domino vel
tercia seu
vide. Judith que
interpretatur lau-
dans seu glori-
ficans ad vir-
ginem vel glo-
riosam laudan-
tem et glorifican-
tem deum ut-
pote videat
ad videndum
eam ut glori-
am celestis
ierosolime
ut leticiam po-
puli fidelis de-
um videntis
et ut honori-
ficenciam totius
populi. Iam ho-
die namque ho-
norificata est
virgo maria
in eius assump-
cione super uni-
versos populi(?)
in populo. Hoc
significatum est
hester v°. ubi rex assuerus extendit virgam au-
ream ipsi hester que osculata est summitatem vir-
ge et stabat in atrio interiori domus regie regali-
bus induta vestimentis contra basilicam regis pla-
cuit oculis suis. Hester interpretatur abscon-
dita seu exaltata in populis. Assuerus in-
terpretatur atrium eorum seu beatitudo. Virga aurea
caritativa designat iusticiam directivam regum
ps. xliiii. Virga regni virga directionis. Di-
lexisti iusticiam. Dominus igitur beatitudinis et celestis
atrii verus assuerus extendit virgam auream
hodie vere hester virgini exaltate in plus quam
osculate est summitatem virge eius quia inven-
ta in apice iusticie directivis in beatitudine

stans in actione mysterio interiori domus regine sic in vita contemplativa induta regalibus vestimentis quod ad vitam activam placens sua gratiositate in atriis domini dei exultans quia de tanta placentia domini dei morans in plenitudine sanctorum et exultans de preceptis dei

innumeris tam largiflua aut Requiem erit in ihrusalem potestas mea Fuere verba a patre vero prodigiis aspectibus allata et illic introducta :-

Nunc quidem in quibus quidem verbis insinuantur primum est gloriose virginis actio finalis et immutabilis Quia requiem et in ihrusalem .2m eius habitacio nobilis et perhennalis quia et in ihrusalem .3m adoptio filialis et dominalis quia potestas mea

gulares videritis inquirenda corrigentes et reformantes tam in capite quam in membris que correctionis et reformationis officio noveritis indigere invitantes sicque de tacenda veritate albis extorserat relaturis prius ut negotio ipso pendente prefati monachi eidem abbati obediant et intendant ita tamen quod per hoc processu non valeat impediri. Si vero testes contra eundem abbatem producti fuerint decori ipsorum ei copiam faciatis per de bis autem monachis fratres predictos et tribus vel iiii istis vel aliis quos ydoneos ad dictum negocium prosequendum duxeritis assumendos faciatis de bonis eiusdem monasterii facien das expensas ad prosecucionem ipsius negocii necessarias computatis sicut hic per hos receperunt de bonis monasterii cum proprium non habeant ministri eorum dederes etc. De electo cistercien. ordinis

Prelatorum excessus de sale albis. sius etc. Sane dil. fil. filii c. et quidam alii canonici frigeri denunciando monstraverunt quod ecclesia bona sui episcopatus que ut dicitur fuit minus canonice assecutus adeo graviter dilapidat et consumit quod nisi celeriter adhibeatur remedium episcopatus idem per idem ad irreparabilis desolationis opprobrium deducetur nec solummodo rerum verum et fame sue prodigus et salutis sue vitam ducit enormiter dissolutam etc. dis. v. m. quatenus personaliter accedentes ad locum

iniquitatis sollicite vitare et tam fideliter conscribentes sub sigillis vestris nobis transmittatis inclusa eidem episcopo terminum assignantes quo in nostro conspectu representet per mittis recep. predicta potestate vendendi dandi infeu dandi seu quomodolibet alienandi bona ipsi ecclesie interim eidem penitus medicta. Greg. de calumpniatori bus. etc.

Cum forent puniendi sunt crimina quam insontibus et maxime sacratis hominibus inferuntur quam sitis culpabiles quia te ad. .jo. dy ac residitis attende ut hyllarium criminatorem ipsius nulla ex dif ficiente tua pena ulciscens castigaret etc. quod ergo tante nequicie malum sit digna non debet ulcisci transire unde eundem h. pro subdyaconatum quo indignius fungitur privari officio et verbibus publice castigatum in exilium deportari. Innoc. iii. zamorensi. segobiensi et abulensi episcopis.

Cum dil. fil. magister scol. palentini ad se. ap. accessisset et de episcopo suo excessus varios nunciasset exaratorem eos misimus excessum obiectorum etc. et autem processum negocii examinationem diligentem nec intelligere potuimus probatum esse sufficienter aliquid de predictis eundem episcopum absolvendum decrevimus ab obiectis vobis mandantes quatenus memoratum magistrum scolarium donec canonice suam purgaverit innocentiam etc. quod non calumpniandi animo ad hic venia

verbis semper eiusdem immutabilitas et ne actio talis videatur sterilis sed fecunda adiectum fuit expositive et implebit splendoribus animam tuam Hec enim requies in splendoribus est semper lumine. Unde gen. 2o scriptum est requievit deus ab omni opere quod patrat et benedixit et sanctificat

Et iterum cessaverat ab omni opere quod creat ut faceret hoc est secundum glossam in visione in diversis versus ut facie daret ubi divine requietioni ne videatur ocio sanctificatio et pulchrificatio Ista imago virgo dei propria primitatiue sedunt requietori ne ducit in via sed et in patria etiam quo ad viam subditum est inimicis requiem quesivi Sed quo ad patriam in thema te scriptum est Requiem :- Anima ipsa requievit benedicta et sanctificata et pulchrificata hodie a domino deo suo creata ad huius requietorum nos et dominum per predictum per xlvo. vocate et videte quia ego sum deus. Ubi duobus verbis imperativis copulatim coniunctis preceptis et intentio includitur totaliter sane religionis Nam tota sanitas specum sua in hoc ponit quod

De primo scriptum est ysa. lviii. requiem dabit tibi dominus semper et implebit splendoribus animam tuam Dixi 2o scriptum est ysa 33o. Et in verbum carne triumphantis ad ecclesiam militantem et ad qualibet fidelem animam sub typo syon res pice syon civitatem solempnitatis nostre Oculi tui videbunt ihrusalem habitacionem opulentam et tabernaculum quod vltra nequit transferri De 3o. scriptum est jo. 1o. Dedit eis potestatem filios dei fieri In hiis verbis deus prosequens deum creat colla.

Dixi primo quod in verbis thematis tangitur gloriose virginis actio finalis et immutabilis in verbo requiem Adduxi io ysa. requiem dabit tibi dominus Ubi dicendo requiem dabit tibi dominus datur intelligi actio finalis et in ad

tendat vacare et videre deum in quo qui vocamur nos ad immortalium nuptiarum felicitatem qui non infundit nisi commodis et augmentis sed delectatur in nimis lucris et perfectibus omnibus necessitatibus et imbecillitatibus nimis opem fert Et quid non periculi aut molestiarum subeunt viri bellatores Nunc agricolarum labor quam sollicitudo mercatoris que angustie litorum Demque quis sudor artificum quorum tamen omnium exitus est frequenter lucrum aut volatilis et fugitiva fama vel voluptas insaciabilis aut omnino vento fugacior placiris favor et tum diversis amfractibus quos ad hanc pervenerunt quid aliud faciunt aut laborant nisi ut quiescant humanissime quo est quod nobis offert et impetrat propheta inquiens vacate et videte quia ego

sum domine deus. Et quis tam fragilis qui negaret cessare et vacare huic vacacioni et visioni ferventissime insis/tebat virgo beatissima cuius actiones assecute sunt divinam silentudinem signatam in verbo requiem. Et ideo non ad longum et pro pluribus per expresse conscripte vel actus apostolorum sed specialiter in novo testamento exprimitur eius virginitas, Christi nativitas ac sua humilitas. Sua enim virginitas quia virum non cognosco, ubi nichil expressit de suspicione aut modo tactionis concipiendi, non dixit: Votum feci virginitatis, nec alia consilia vel causa ut intenderet apostolus divine similitudini. Christi nativitatem expressit Elizabeth in stupore magnis: Unde michi hoc ut veniat mater domini ad me. Ipsa etiam virgo gloriosa suam heroicam humilitatem exprimens ait: Respexit humilitatem ancille sue. Ubi virtutem sue humilitatis ascripsit divine miserationi, eo quod actiones [hole] virginis heroice et dominales purgati animi, quia in divina silentudine assecute. Ideo non sunt nisi per pauca conscripte et in prophetis aliis quasi sepius cum gratie reserate, ut easdem laboriosius supervenientes expositores enodarent ad dei gloriam aliarumque exemplum salutiferum plurimorumque ac felicem profectum. Unde Ecclesiastici 24 dei promissum circa 24: Qui elucidant me vitam eternam habebunt. In qua hodie exultans Maria ait requiem. ¶ Dixi 2o quod in verbis thematis tangitur habitatio nobilis et preeminencialis, quia et in Jerusalem, ubi et copulatur habitatio actionum preclarate requietionis. Adduxi psalmista: Respice Syon civitatem solempnitatis nostre. Ubi quasi solempnitatis habitationis que est in Jerusalem visione sit pacis opulenta, quam metropolis aut violare nequit potest. Hec est enim Jerusalem que edificatur ut civitas cuius participatio eius in idipsum, psalmus 121. Ibi enim videtur idipsum deus unum sicuti est. Ibi est civium unitas in participatione

De symonia. Rubrica.

Movenda poterit ab officio et beneficio suspendatur, ut ceteri sui pena perterriti ad infamiam suorum facile non prosiliant prelatorum. De symonia. Rubrica.

Gregorius generali synodo presidens. In ordinando et infra. Sicut non decet episcopum manum imponit ita nec ministrum vel notarium in ordinatione eius vocem vel calamum vendere. Pro ordinatione igitur vel usu pallii seu cartis atque pastellis eum qui ordinatur omnino aliquid dare prohibemus. Ex concilio Maguntino.

Qui aliquem in ecclesia ordinatum per pecuniam expulit eamque sibi taliter vendicavit omnimodo deponatur. Idem.

Si dominus et magister [illegible] datus presbiter. Cum qui sine precio fuit accendi liceat uni dedit et infra. Quilibet catholicus est respuendus. Sed ut asserat veritatem ad repellendam symoniacam rabiem magnus est labor exorandus. Idem.

Reatu symoniaci necesse habuimus prohibere ne missarum sollempnia celebraret donec quid veri esset constitutum. Idem.

Quociens et infra. Pervenit ad nos quod per symoniacam heresim fuisti ordinatus; propterea necesse te habuimus prohibere ne missarum sollempnia celebrare debuisses donec quid sit veri discerneremus. Lucius.

Sicut symoniaca pestis sui magnitudine alios morbos vincit, ita sine dilatione mox ut eius signa per aliquam personam claruerint de ecclesia dei debet eliminari atque propelli. Nos dedit.

Tanta et labes hic crimini quod in servi[…] ad usus dandos et quilibet criminosi admittuntur ad accusationem. Item omnis presbiter missam cantare potest etc. pro symoniacis, quilibet ut ab ordine male accepto removeatur accusare potest vel etiam meretrix. Alexander III in concilio Turonensi.

Non satis et infra. Prohibemus igitur ne ab hiis qui ad religionem transire voluerint aliqua pecunia requiratur, nec prioratus vel capellanie quelibet monachorum aut clericorum annua distractione vendantur, nec ab eo cui regimen ipsarum committitur pro earum commissione ullum precium exigatur. Unusquisque contra hoc decretum acceptare presumpserit, tam ille qui dedit quam ille qui recepit vel consentit, partem se cum Symone non dubitet habiturum. ¶ Pro sepultura quoque et crismatis et olei perceptione nulla cuiusque exactio acceptetur, nec sub optentu alicuius consuetudinis reatum suum quis tueatur, quia diuturnitas temporis non minuit peccata sed auget. Ex concilio Lateranensi.

Cum in ecclesie corpore et infra. Horribile nimis est quod in quibusdam ecclesiis locum venalitas prohibetur habere, ita ut pro episcopis vel abbatibus seu quibuscumque personis ecclesiasticis ponendis in sedem sive introducendis presbiteris in ecclesias, necnon et pro sepulturis et exequiis mortuorum et benedictionibus nubentium seu aliis sacramentis aliquid requiratur. Putant autem ex hoc plures ex hoc sibi licere, quia legem mortis de longa invaluisse

et visione caritatis et unanimitatis virtutum. Ibi non est discolor aut repugnans confusa varietas sed concors et pacifica amicorum consonancia et affectuum. Ubi quilibet de bonis gaudet alterius, a qua procul omnis invidia longe relegata est. De/inde est habitacionis difficultudinis, in qua sancte unusquisque a proximis discernit et dissidet a seipso. Propter hoc fugiamus ergo ex hac terrena habitatione, tendamus ad celestem Jerusalem que universa componit ad pacem et consonanciam. ¶ […] et ad illam certum et planum tamen delectabile ac facile, quia per virtutes admirabiles delectationes appetitive potencie ad generantes. De quo tunc ut contestandum Cantica Virgine scriptum est psalmus 83: Ascensiones disposuit in corde suo in valle lacrimarum in loco quem posuit; et ne putaremus abesse itinerandi subsidia attexuit: Etenim benedictiones, hoc est adiectiones bonorum, dabit legislator. Ibunt sed in eius benedictionibus de virtute in virtutem; videbitur deus deorum in Syon, quam arx est in Jerusalem. In qua hodie gloriatur virgo Maria dicens: Et in Jerusalem. ¶ Dixi 3o et finaliter quod in verbis thematis aperitur adoptio filialis et dominalis in verbo potestas mea. Adduxi Johannes: Dedit eis potestatem filios

dei fieri. Apostolus etiam bona mens et spiritalis a
parvula omnibus doctrine seminibus mirum excitans
ingenia et agnitiones prestantissime nature inve
nit Ro. viii. Expectatio creature revelationem
filiorum dei expectat. Vanitati enim creatura
subiecta est non
volens sed non
sponte sed propter
eum qui sub
iecit eam in
spe quia ipsa et
iam liberabitur
a servitute cor
ruptionis in liber
tatem filiorum
glorie dei quia
vita tractatus
mellifluus
et doctor be
atus ambro
sius non medi
ocris et animarum
incitat gratia
quarum virtute
et vigore hu
mani generis
assurgit. In
adoptionem fili
orum dei ha
bens in se quod
ad originem
et similitudine
dei collatum
est si gloria que animarum nostrarum consistit in
libertate filiorum dei ad quam omnis creatura
ingemescit et parturit quemadmodum operans
pictor per diversa colorum vasa ad opus ordi
natorum expectat manifestationem colorum non
aliorum in natura sed eorundem in alterius qualita
tis ymagine sic nos dicimur expectare re
velationem filiorum dei non quod tunc efficiantur alterius
nature sed prestantioris glorie. Cum ergo inter ad
optionis filios virgo mater principatum et pri
matum teneat eius revelationem hodie ascendens
ad regna celestia accepit in toto ipsa glori
am quod preces sua est in ihesum et nos con
stituit in spe eandem esse expectamus. Ipsa

liusse consuetudine arbitrantur non at
tendentes quod tanto graviora sunt
crimina quanto diutius infelicem ani
mam tenuerint alligatam. Ne igitur hec
de cetero fiant et vel pro personis ec
clesiasticis deducendis in sedem vel
sacerdotibus instituendis aut se
peliendis mortuis seu benedicendis
nubentibus seu aliis sacramentis
aliquid exigatur districtius pro
hibemus. Si quis autem contra hoc venire presump
serit porcionem cum Giezi se noverit habitu
ram. Cum sit Ro- Idem vigorn. epo.
mana et c. Consultationi tue taliter
quod nichil pro certarum consideratione potes
vel debes preter procurationem exigere.
De hoc autem. Idem tol. archiepo.
Quod episcopus oxoniensis archidiaconum beneficium et
eiusdem clerico cum ecclesiam suam procuratam
dicitur permisisse ut utrique consentiret eis
tue prudentie. Quod si manifestum est eiusdem
archidiaconum et clericum ob eam illam pro
missa recepisse aut ex inde confessi
fuerint vel legitime convicti ab
altaris ministerio sunt penitus depo
nendi. Si vero id manifestum non est nec
tamen convicti vel confessi fuerint sed tamen pu
blica laborant infamia eis cano
nica purgatio debet indici in qua
si defecerint tamquam actores tanti sunt
celeris puniendi. Regem autem et
principes eius debes inducere ut si qua
receperint a prefato episcopo ut eius electionem
prestarent assensum ecclesie eorum sine
diminutione restituant cum ea sine gravi

ut sue salutis periculo retinere non pos
sint. Idem eboracensi archiepiscopo.
Cum ecclesie in nostra provincia constitute
R. clericus et nobilis vir W. quidem
W. moram diutius facere non potuit per
se in ea illa sufficientem constituit
capellanum. Cumque ab ore prefati R.
intellexerimus quod memoratus miles per
miserat eidem ecclesiam si quid dare negocium
cum eidem in nostra provincia possit promo
vere et per hoc promissionem ipsam contine sy
moniacam preputare eidem R. super
eadem ecclesia silencium duximus imponen
dum. Idem de cisteri. epo.
Insinuatum est nobis quod in ecclesiis tue episcopatus plurimi
clerici per symoniam habere dicuntur ingressum
et infamiam in respectu vestri. Si qui
fuerint in predictis ecclesiis publicum et noto
rium est symoniace intrasse eos amo
veas ab ecclesiis taliter acquisitis vel
autem quorum crimen non est publicum et no
torium si publica laborant infamia
cum v. vel vi. manu sui ordinis pur
gationem indicas in qua si defecerint bene
eius in ecclesia penitus privetur eosdem.
Nemo presbiterorum exenium. Idem.
Nullum emolumentum quodlibet temporale in
modo spirituale detrimentum a quocumque
publice peccante accipiat ut episcopus vel mi
nistris eius pro eius celere nec per
respectu cuiusque persone consanguinitatis aut
familiaritatis alienis inmutans
peccatis episcopo innotescere detrahet nec
quin non penitentem vel minus digne
penitentem gratia vel favore arceat.

met dicente per Salomonem. Ante mundi constitutionem Dominus
possedit me in inicio viarum suarum antequam quicquam faceret a
principio ab eterno ordinata sum et ex antiquis antequam
terra fieret antequam formaretur orbis. In ipsa enim totus totalis
creature sanctificande cardo versabatur. In ipsa funda
mentum eterne structure ce
lestis urbis iherosolime in
violabili dispositione para
batur. In ea divinorum
operum invisibiliter latuit
principalis origo. Insu
per divine voluntatis su
mens benignitatis pre
finito tempore dispensande
perfecta plenitudo. In
cuius plenitudinis speci
ositate contemplatur a Joha
nne apostolo xii. in quo dicitur
et apertum est templum
dei in celo et visa est
archa testamenti. Et
signum magnum apparuit
in celo mulier amicta
sole quibus verbis ex
imie laudes resonant
virginis. Nam per
apertum templum dei in ce
lo ecclesia triumphans
intelligitur. In qua ipsa
virgo archa est federis
quo etiam verbo scilicet
archa testamenti. Ipse
Johannes aperuit sanctam adobumbrasse et involuisse be
nedicta marie in hoc erudiende posteritati transmittens
quasi quoddam memoriale. In archa namque federis tria con
tinebantur videlicet urna aurea in qua manna virga aaron
que floruerat et tabule legis caritatis fulgentes. In ea
casta virgine intelligitur casta virgo maria caritate plena
In auro enim figuratur sapientia caritatis fulgentis. In ipsa est
virgine mente et corpore erat verum manna christus ihesus
delectabilis cibus angelorum et hominum et ipsa maria de mas
sa generis humani sine humore et virili semine velut virga
arida de radice iesse effloruit et germinatur mundi sal
vatorem patris et legislatorem de illa virgine specificatus
subiunctum est et signum magnum apparuit in celo cuius
signi qualitas subiungitur mulier amicta sola maria videlicet

amicta sola iusticie xpo ihesu domino nro in secula bene dicto Amen

Queri solet quare ml' dominicas aduentus et pe regrinacionis 2° in aduentu et ml' dominicas peregrina cionis octaua tredecima et decima septima et alia Specialiter duos habet versus an quod dixi taliter respondendum Ex quo versus in perfectum formant bonorum operum nrm duplicitas versum duplicat perfectum operis et cum eccla sancta dei ne diu habeat perfectum periculum perfectum sed etiam sine quantitatis timor ubi ecclesia in suis officiis tractat de suis perfectibus miro et inexprimibile gaudium alia duo adiun gunt versus ut in pre missis dominicis exem plaris adductum est quod ad gaudium in eisdem dom is specialius misteria ecclesie insinuat miro tu dominici aduentus piete ipse pieti genuit conungens et inquiens polius sion ecce dns ve niet ad saluandas gentes Filius meritis domine et peregrinacionis suscepimus deus misericordiam tuam in medio templi tui secundum verbum tuum Dicit et laus tua in fines terre Et domine peregrinacionis tredecime respice dne in testamentum tuum etc. Et dominice decime septime peregrinacionis Ubi Epla vnam ostendit eccliam scilicet dei ex unitate fidei ex unitate spei ex unitate caritatis et unitate cor porum ex unitate spus adhesionis ex unitate domini ex unitate baptismatis et ex unitate dei patris in secu la benedicti In gradali dicitur beata gens cuius est dominus deus etc.

Adaptat aplus ephi 3. Deo patri gloria in ec clesia ubi ob virtute eius interius operantem

hanc removeat quod symoniacu est u tilius. Idem vigore epi et pro ipsa Querelam monachorum de Acra rece pimus quod cum ipsi quoddam mane rium cum pertinentiis et cartam de gen. a monachis de cadomo sub annuo censu .xv. lib' fuissent adepti et inde cartam ab ipsis monachis huissent per eorum caplo inconsulto psciptum manerium et cartam monachis de ca domo accepta pecunia resignavit. Un quod prefati monachi de Acra se asserunt iniuste gravatos mandamus quatenus partibus convocatis pscriptam causam concordia vel iudicio ter minetis statuti quod sicut enim sit po tuit ita nec redimi occasione memorata iuxo monachi de cadomo legitime citati ad uram psenciam accedere et iudicio vero stare contempserint vos ip sos monachos de acra in possessionem eorum de quibus controversia vertitur indu catis nec permittatis eos ex inde ab ordine iudiciario molestari. Idem Ea quod de avaricie etc. audiuimus quod nummos pro crismate ab ecclesiis extorquentis quos nunc cathedraticum aliquando paschale placeo interdum episcopalem consuetudinem appellatis quod quia hoc symoniacum est et quosat mandamus quatenus preterita alicuius consuetudinis vel placitis psceptos denarios nul latenus exigatis pero statuti quod sub periculo sitis pricium ordinis et dignita tis potius non immito formidare. ex diligenti tua relatione dem.

in vobis qui de bona opera nra videant homines magnificant et glorificant deum patrem que gloria in filiorum claritate qui psequens etiam manifesta erit ex origine nra et officiis sub sequentibus sicut 3 n capitulis ephi. adiuxit in

monuit quod G. canc. archidiaconus te in duxit ut ei homagium facies et fi delitatem prestares ita quod ipse tibi benefi cium ecclesiasticum annis singulis exhibet unde quoniam huius obligatio illici ta est salutis tue necnon et sue pro fectui existit absolui a nobis instan tius postulasti adiciens quod ad eo deinceps nil omnino de beneficio acci pes constituto quo circa nos tuam peticionem honestam et favorabile attendentes te a prefati archid. homo et fidelitate prestitum in hec taliter pro tita diuinis et humanis legibus contraire noscantur absoluimus ita quod ab epo vel sacerdote discreto penitentiam satis condignam recipias. ve rum ne aliquid perhibens nota vel infamia possis respergi absolucionis nec lit teras tibi duxim indulgendas quibus si laicum melius tutus et premuni tus existas et eis in testimonium in dulgencie nre valeas demonstrare. Idem Et si quoes tuas Lstrig. archiepo. ob feruore religionis ad nos p ferri nullatenus ignorem nihil est Unus vult quoniam oporteat dubitandum in leges humane dictat quod quidam tenui religione sacramenta et nccia et legi tima exhibere contempnunt tenue religi onem vocantes. si in talibus hesi tat ubi non est aliquem hesitandum in hec itaque g. p. pbr card. ap. se. le. per electe tua et ut pallium tibi tradet ad partes illas accessit et sit tuus ei

tum gl. In

pro numinum ecc multi modernorum cum ecclesia dei ducat a quibusque inuisibilis unitate atten deret alle gorice eande esse corpus xpi in sine fidei obiectum biter et in polorie ml' homines no posse vidERE se eos qui pbi ad in pbi admit sint verum ne sit ena dere videat nosse dare ecclesie sue dei intelli

gentiam pdoneam ex fine 3 n cali ephi in origine ecclesia in qua est gloria deo pa tri ut plus quam petimus petimus aut intelli gimus secundum virtute qua operatur in nobis et ex virtute dei eius forte vnatis ex septuplici unitate ex intimo cl' cali eius Et quo ad eius officia et exercitia in distributione seque te in eos ca°. gradium ecclesie quos dedit alios evangelistas doctores et pastores ad vnitate gratia pape ecclesia sua habet unitate designatue et extrinsece

Capitulum de creatione modernorum quo ad ministeriales et invisibiles ecclesie sancte operationes piet et adversariorum eorum invisibiles impugnatores

Necnon actus constat visibiles et externas patri ones operationes ab invisibilibus et internis procedere. Domus enim que est adextra sit a domo que ad mentem non mente et virtute ministeriis procedit opus quia dixit et facta sunt. Artifex conceptam formam actis lapidibus imprimit et lignis ydoneis suis instrumentis vivie etiam vocis atque ex prologo galeato habet quid latentis energie. Deus etiam invisibilium dominus. Et si sex diebus creationis opus perfecit, vimis nichilominus tamen septima die quiescens ab operibus operatur quod patrarunt non simpliciter generit sed ut facit hoc est, per se et decore dicet tam benedictionibus hoc est adiectionibus maiorum boni quam sanctificationis. Hinc cepit adam edificare visibiliter ex limo terre et evam visibiliter ex latere adam dormientis in typum et significationem eius quod ex occultis superactionibus nec philosophantibus fabricantis indicium et signum daret fabricandi ecclesie ex latere mortui christi ex transfixione lancee effundentis aquam et sanguinem in regnationis sacramenti. Hinc tamen mirifice primo mirificentis deus operatur in ecclesia sua ministeriales operationes et actiones quas cum creatores. Hinc apostolus ad Ephe. primo postquam adoptavit deo patri de tam magnificis operibus ecclesie gloriam in ecclesia et in christo disponens post probata unalitem ecclesie ecclesiasticos gradus et instituens ordinatorem ecclesie sic administrat compaginationis in professionis unanimitate et diversi dignitate unum caput haberet unde scilicet auctorem christum ihesum cuius ecclesie ministros contra insultus exitos impudentie inimici armaturam induxit invisibilem ex potenti pietate restitutem lapsus sub gubernaculo ministrorum et obsequiorum ut sic in die malo insidias declinaret fideles ipsius qualiter pie et opus perficeret ut eminentia spiritualis et invisibilis operis ecclesie dignitate excelleret visibilia opera mundi. Cum igitur abakuk quod fuerat affectio creature delectabilis satis esset et curiosa atque irritatoria et vite eterne ministoria. Nam compulsus ad tacitinitatem argumentorum ut et spiritum sit per unam partem. Domine delectasti me in factura tua. Et ex altera parte risum reputavi errorem. Et superveniens Johannes lis de schmalkaldia delectatorem affectionis creature considerationem in se et ita subderet vanitati in se et eandem consideraret ut resonantem virginem et umbraticam divine delectationis aut ineptam leviam fore pateret et aptam ut pietatis concordaret spiritus apparentis repugnantes. Delectatio enim creature que progressio est ad inde tamquam versus creaturam sistendo finatur aut in melius progrediendo ad creatoris mirificentiam capiat ex hiis inspectorum modernorum quam grandis sit intelligentia invisibilium actionum ministrorum sancte ecclesie dei cooperantium sacris sacramentis in salutem fidelium.

Amen [illegible]

In wenck in die annuntiationis [illegible] gestiorum [illegible]

percipiens necessitatem ei unum equum te ignorante transmisit quem prima re nesciens nullas aut paucas secum equitaturas adduxit tenelo non oportet timere. Et in accipiendis vel dandis muneribus tria sunt maxime attendenda, persone scilicet dantis et accipientis qualitas, quantitas muneris et donationis tempus. Qualitas personarum ita quod et canonicus videlicet an a pauperi dives vel econverso sive a divite locupleti datum fuit. Extimatio muneris et donationis tempus si magni vel minoris pretii res data existat et an instante necessitate seu alio tempore conferatur. Si igitur predictorum cardinalis et fratris tui personam et qualitatem pensamus non fuit magnum ab eodem fratre tuo cardinali equum unum transmitti quem et ioculatori non petenti vir tantus et habundans forte donaret. Unde si temporis necessitatem pendimus non aliam intentionem hic constat fratrem fuisse quam ut cardinali subveniret in articulo prenotato etc. Quod autem scriptum est beatus qui excutit manus suas ab omni munere de illis donis dictum est que accipientis animum alliciunt vel inclinare solent quem sit persona electi offerat ordinatori vel consecratori suo electuarium aut de vino sive de aliis hiis que modici pretii fuerint et que voluntatem recipientis inclinare vel movere non debeant non tamen credatur in prestari consuevit accipientem in hiis delinquere vel donantem. Veniens ad nos F. presbiter. Idem. Exposuit quod abbas et fratres sancti K. noluerunt eum in monachum recipere quousque xxx. solidos dare convenit. Conventione autem facta sequenti die eum monasticum habitum induerunt et idem monachi xxx. solidos abbas vero x. et familia xii. pro pastu assentes hoc esse de consuetudine monasterii postularunt. Quoniam igitur fratrem hunc priorsum videtur quod si ita est inveniens abbatem et monachos ad restituendam pecuniam prefato F. tam indigne acceptam compellas abbatem et maiores personas monasterii pro tante pravitatis excessu ab officii executione suspendens. Precipias dicto F. ut in alio monasterio in habitu monastico debeat deservire. Ex tue fraternitatis litteris et. Idem. Ex confessione sacerdotis presentium latoris accepimus quod cum ad sacerdotium ordinem non aliter voluisset cum eius archidiaconus presentare vi. solidos solvit eidem et sic ordinem ipsum pro eorum presentatus accepit. Unde si sic dixerimus respondeo ut si hoc non est publicum sed secretum eundem sacerdotem secreto convenias moneas sine ulla coactione prefensius et inducens ut ordinem alicuius religionis assumat et perpetuo ab officio abstineat quod illicite adquisivit. Alioquin non erit tutum cum sit secretus excessus ipsum invitum ab officio eodem cohercere tu tamen secre

Collacio Henrici De natiuitate domini Anno domini 1369

Et verbum caro factum est Jo. 1°. Origi
nalis viri industriosi ac sensum excitatorum.
Lingwa mea aliunde non
habet quid recte profe
rat nisi ad intelligenti
am mee cordis preformetur
Cor autem meum fluctuanti
um et instabilium est
cogitacionum in tantum
et a deo comparatur pacien
ti mulieri in angustiis
variorum desideriorum
eccli. cap. xxxiii°. sicut
parturientis Ita cor hominis
fantasias patitur Vnde
eius robur et firmita
tem auxilium desuper expectat
sibi intrinsecum quod instiga
te morbo cordis stimula
tur perire quod subitum
gratie eum amicitie ab
altissimo emissa fuerit
visitatio medela gloriose contra
cordis morbum et diuina
visitatio de qua Jere. 3° in
promocione aduersantis
istius et sororis sue unde post
multas habitas fornica
tiones ad primam ait do
minus mittam vobis magis cor meum pastores qui pascent
vos sana et doctrina Vbi pulchre dixit magis cor meum non dixit
magis cor eorum Differenciam faciens cogitacionum diuini et humani
cordis quam et exprimit dauid ps. lxxxxiii°. Dominus scit
cogitaciones hominum quoniam vane sunt De diuinis cogi
tacionibus subiungit Beatus quem tu erudieris domine
et de lege tua docueris eum Nam ut ait beatus Grego.
xxiiii moral. suo in Johannes presente differentie alludens Hec enim
re tenebrositate versuta facit vt humana cogitacio a
diuinis loquens non sustinens illuminari desuper subditos
cuncta multum terrestris habens excogitacio propterea opus
est superioribus limphis quo subsistente humo pluuia feratur
desuper Et huius illius doctrinis consistatur et qua commix
tione principia et qualitas dicitur xxx°.

et morum Ro. x°. Sermo dei mus valde est
in ore tuo et in corde tuo quod animaduertens
priscorum sapiens solercia in futurum conspiciens prophe
te cognita dei dona desuper verbo patris et spiri
to studuit ita posteris transmittere Vt eisdem et
ipsi exigentibus
in agnicione di
uinorum in pro
fectum virtutum
patris et fidei
ficacionem xpiane
religionis de
suorum mode
wantum et
apostolus dilec
tus ille discipu
lus Johannes de
pectore domini
in fonte sapie
ebriatus nobis
diuulgare ni
titur mef
fabile illud sa
cramentum
domine na
tiuitatis quod
in primas
colere et de
necti suscepi
mus inquiens
Et verbum
caro factum
est Cum
ait factio hic
in virginali thalamo marie cooperacione bene
dicte trinitatis sit celebrata eandem pro
impetracione gracie inuocemus mente serena
Aue gracia plena Et Euangelium
propheta ysa. primo tenus pansimus hoc inestimabile
misterium natiuitatis domini in auditorium ad
uocat celum et terram in exordio libri sui in qui
ens Audite celi et auribus percipe terra filios e
nutriui non quod insensibilia ista corpa aures et
auditum habeant sed secundum designacionem rethorice
operatus per ea homines intelligit Celestis vite
tam contemplatiue quo ad celum quam actiue
quo ad terram quibus concordat filiacionem diuinam
quia filios enutriui Nam dominus sua

tam primam sine quod est visum fuit in
iunge non postponas. Idem.
Ad nostram et c. di. v. m. est. pro missione
tio ecclesiastico extendo siue pro vi
carijs assignandis. seu pro crisma
te nullatenus pecuniam exiga
s De symoniace. ti. Lucius iij.
Ordinatis certum non possum da
re consilium nisi plenius cognosce
m quando fuit ordinari cum quidam
licet secundum quidam speciem symonie interpo
te ipsis ignorantibus symoniace or
dinari possent qui symoniaci non sunt
in suis ordinibus remanere. Idem.
Mathe cardinali. Secreta nobis insi
nuacione monstrauit quod cum fuisses
ad ecclesie tue regimen de voluntate
maioris partis fratrum electus paucis
tibi contradicentibus quidam amicus
tuus de conscientia tua et voluntate tur
bata ei qui magister discordie vi
debatur certe quantitatis munus
exoluit et sic contendens conquieuit Tu
autem dubitas quod non sis a labe sy
monie prelus immunis donec in
administracione volueris remanere quod
igitur consilium consuluisti petens quod vultum
tibi consulimus si administracionem celiter
ac sponte dimittas. ille ubi me
mor existens nil prodest homini si vni
uersum mundum lucraretur anime vero sue
detrimentum paciatur Idem.
Ad aures nostras peruenisse noue
ris quod cum G. de seneuilla pro pe
cuniam quam debebat vinclo fuisset
excommunicationis astrictus creditoribus vna
fecit si excommunicatoribus x. lib. pro abso
lucione consentientibus non valuit absolu
tionis beneficium obtinere. Cum igitur indig
num est et ecclesiastice rationi contrarium ut
absolucionis beneficium redimatur. dis.
v. m. q. si prefatus G. debitum soluit
ipsum gratis faciatis absolui si
excommunicatores id non fecerint requisiti.
De regularibus Clemens iij.
Canonicis seu monachis nos con
sule voluisti qui per symoniam
ingressum ipsis scientibus habuerunt
vnum est super his auctores multe repiantur
expresse non aliud quam statutum esse
ut locum que taliter adepti sunt omnino
dimittant et solitudines seu a
lia monasteria districtiora adeant
in quibus tam execrabilem exces
sum sine intermissione deploret
Si autem ignorantibus ipsis pecunia
data fuit cogas eos ad renunciam
dum locum eidem et postmodum in ipsum re
duce sibi absque scandalo potue
rint remanere vel in alio quod sit
de ordine ipso ad fuiendum deo ponis
Ex insinua collocare Idem.
cione tua nobis innotuit quod pater
tuus interueniente pecunia olim tibi
prebende beneficium acquisiuit cum
ad annos discrecionis perueneris
accepisses domine crucis signum
deinde prebendam in manu episcopi et fra
trum libere resignasti. Sed eidem tibi
conpaciens de nouo te in suum cano

incarnacionem duo efficere intendebat filiacionem hominis et sui in eisdem habitacionem quod eius ultimo clarius species exponens ait celum michi sedes est et terra celum scabellum pedum meorum Et de inhabitacione attexuit super quem requiescet spiritus meus nisi super humilem et contritum spiritu trementem sermones meos et incarnacionem impans ysaye lxvi° Secundo ad edwan[illegible] quo ex deo nascitur ut ipse nos inhabitet ait Rorate celi desuper et nubes pluant iustum Aperiatur terra et germinet salvatorem Et quod generacio salvatoris ad insinuacionem quod germen virginis quod verbum caro factum est quod fuerat a principio assumpta et tale introducta Et quia teste Ieronimo in ezechielem divisio dictantis labor respirat in pabulis Hinc ad divisionem thematis accedo cum in eo insinuantur. primo nostre divine filiacionis nobilis honorifica ac similis oblata potestas quia et. 2m nativitatis divine et humane admirabilis varietas et inconfusa proprietas Prima verbum caro. 3m carnalis nostre insuperabilis et eterne persone unitas seu proprietas quia factum est. De primo scriptum est Ubi the[illegible] quod quotquot autem receperunt dedit eis potestatem filios dei fieri. De 2° [illegible] De 3° [illegible] et quis cognosceret eum De 3° [illegible] primo ipse est peccatoris pro peccatis mundi. Primum hoc omni devocione et gratitudine suscipiendum me-

meam elegerunt ita videlicet quod per eleccionem istam postremum locum in choro et in aliis optineres et c. [illegible] ut indulgencia quam fratres tui misericorditer tibi fecisse noscuntur extenderis [illegible] tens te pro more recepcionis michi audeas in ipsa ecclesia vendicare. Rel.

Nobis fuit ex parte Innoc. iii. tua intimatum quod cum .iiii. essent a capitulo constituti qui debebant quendam eligere in plebanum eius amici de cuius eleccione spes habebatur universis omnibus eligencium promiserit se pecuniam soluturos eo tamen ignorante qui hiis intuiciente promissione postmodum est electus et c. Quia igitur super hiis nos consulere voluisti h. t. v. resp. quod nisi constaret illos qui promissum tale fecerint per fraudem in dispendium ipsius qui eligendus erat id maliciose fecisse quamvis ipse promissionis conscius non fuerit eius tamen eleccio tanquam symoniaca pravitate pollupta est penitus revocanda et c. Ad ultimum quod in fine consultacionis tue inseruisti hoc duximus respondendum quod aliquis in ecclesia cuiuslibet placitum electus et ut dicitur est pro pravitate symoniacam reprobatus ab episcopo suo dispensacionem aliquam optinere de iure non potest. I. de lincoln. episcopo et priori de ponte fracto.

Dil. fil. R. prepositus nobis exposuit quod cum eboracen. archid. eum iniustis gravaminibus afficere non cessaret promisit ei certam quantitatem pecunie se daturum ut ab ipsius desisteret lesione vir archid. post recepcionem pecunie super dignitatibus et beneficiis suis ab eius molestia non quiescit. Ideoque dil. v. m. quatenus si res ita se habet archid. restituere quod accepit si eum contra promissionem suam venisse constiterit compellatis. Innoc. iii. abbati de iugo dei et priori de sil.

Quam nobis parrochiani de villa S[illegible] querimoniam destinavit quod capellanus eorum pro exequiis mortuorum et benediccionibus nubencium minus licite pecuniam ab eis exigit et extorquet et c. dil. v. m. quatenus dictum capellanum ut a tanta presumpcione desistat et de excessu satisfaciat competenter moneatis sibi obedire si noluerit penas canonicas infligentes. I. de cantuarien. archiepiscopo.

Dil. fil. A. nuncius tuus pro parte tua proposuit quod cum causa dyocesis tuis in monasteriis et religiosis locis pullulasse repis symoniaca pravitate ita quod ceteris multi pro precio sunt recepti qui precii gratis recipi debuissent immo et ad religionis observanciam invitari dubitas igitur an quia multitudo recipientium sanitati sit aliquid detrahendum. Nos igitur inquit t. t. f. quod si adversus eos qui labe fuerint huiusmodi maculati accusacio coram te fuerit canonice instituta postquam eam ordine fuerit iudiciario comprobatum tam in

morte quia adductiva ineffabilium bonorum dacionis gracie et probacionis fidei. 2m indagine mentis discuciendum perscrutatur quam iudicatum vere dei absconditi. 3m affectu pie degustandum sinceret quam suavis et mitis et multe misericordie Quo ad primum quod huius clemencie et dignacionis equale qua omnes ad unum insigniunt regalem ymaginis caractere Quo ad 2m quod tanta contemplacione altius et magis qua infimius [illegible] tamen intima medium reflorent Quo ad 3m quod sinceret ad sua in affeccionem penetrabilis qua caritas [illegible] intellectu foris stante In primo ex parte primis in ypo ~~edificativa~~ confirmativa. In 2° ex proprietate in fide confortativa In 3° ex bonitate in caritate radicativa. In huius prius descret collacio. Dixi primo quod in verbis thematis insinuatur nostre divine filiacionis nobilis et honorifica acceptatur oblata potestas quia et Et quarto est annectans et ordinans simul incarnacionis nativitatis ex deo ex verbis seu xpi nativitate divine nostre filiacionis ac nativitatis quod adiunctum copulatur Hic ex copulans per eam intelligere datur nostre divine filiacionis potestatem quam latius divulgans Crisostomus in Iohannem ait fides ipsa et gracia spiritus sancti eadem quam ex [illegible] dans auferens inequalitatem omnium in unam plasmavit figuram omnes ad unum regalem insigniunt caractere quod hinc clemencie par et quis regum ex eodem nobiscum constructus luto est eos si moribus meliores dignatur amare sue milicie quos suos fore cognovit Ingemiscit ait dei filius non dedignatur publicanos et meretrices divites et pauperes infirmos et claudos eciam filios dei asscribere tanta est fidei in ipsum fortitudo tanta gracie spiritus sancti superhabundancia Et sic ignis ex metallorum natura commixta [illegible] confestim aurum facit Sic multo magis ex luteis aureos baptisma operatur spiritus sanctus locos qui si tamen [illegible]

incidit Tiresie combures ymaginem que ex conflatorio splendescere facit ymaginem celestem. Dicit autem edificamini in Christo. Galatas iii. Omnes vos filii dei estis per fidem in Christo quod quod enim baptizati estis Christum induistis induistis. Non iam in Christo Jhesu non est servus nec ancilla masculus neque femina barbarus neque grecus sed omnes in Christo unum sumus. Et Galatas v. In Christo Jhesu neque preputium aliquid valet nec circumcisio sed fides que per dilectionem operatur. Hinc Ambrosius exponens ad Ephesios iiii. In edificationem corporis Christi ait eius ordinationem conpositam ad ymaginationem humani corporis in eius professionis fidei unanimiter qua omnes unum dignitate unum caput habentes Christum Jhesum auctorem vite. Hanc dignitatem filiorum dei evangelista exprimens non ait fecit eos esse filios dei sed dixit dedit eis potestatem filios dei fieri ut ostenderet multo studio nobis opus esse in baptismate susceptam adoptionis ymaginem incontaminatam et intactam custodire. Videlicet ergo dans cognoscere tantum honorem neminem nosse posse auferre nisi prius eum nobismetipsis per desidiam, peccata quia sicut aufferamus si enim hominibus quibus aliquod dominium datum est pene unum robur est. Quanto efficiuntur hii qui demonium dederunt tunc ponentes tanta dignitate potenciores aliis efficiuntur ex ineffabilibus bonis gratie et probationis fidei. Videlicet et insuper gratiam sancti spiritus non advenire nisi studentibus et volentibus eam. Non enim vult deus abiectum aut coactum aut voluntarium sed per se electum et per se liberum. Attendentes igitur tantam altitudinem nature divine filiationis maneamus in ea. Ne per desidiam aut peccatum eam decurpantes mandamus in miserabile [illegible] vocati et invitati ad nuptias ex carentia vestis nuptialis ligati manibus et pedibus et proiecti in tenebras

dantes tam in recipientes canonice sententiatis exerceas ultionem ex fide hoc tibi per solam inquisitionem constiterit eos qui per symoniacam pravitatem in locis talibus sunt recepti ab illis amotos ad agendum penitentiam ad monasteria dirigas arctiora. Abbatibus autem abbatissis prioribus prelatis quibuslibet et officialibus eorundem iniungas penitentiam competentem et donec illam peregerint eos a sacrorum ordinum executione suspendas iniungens episcopis tuis ut hanc formam per suas dioceses studeant observare illud tamen gratanter recipi poterit quod fuerit sine taxatione gratis oblatum. Idem priori sancti Victoris magistris I. bononiensi et I.

Licet Hely summi sacerdotis [illegible] Licet Hely summus sacerdos in se bonus existeret quia tamen filiorum excessus efficaciter non corripuit et in se pariter et in ipsis animadversionis divine vindictam excepit, duobus filiis eius in bello peremptis ipse de sella corruens fractis cervicibus expiravit. Ad corrigendos igitur subditorum excessus tanto diligentius debet prelatus assurgere quanto dampnabilius eorum offensas deseret incorrectas. Contra quos ut de notoriis excessibus taceatur et si tribus modis procedi possit per accusationem videlicet denunciationem et inquisitionem ipsorum, ut tamen in omnibus diligens adhibeatur cautela, sicut accusationem legitimam debet precedere inscriptio, sic et denunciationem caritativa correptio et inquisitionem clamosa debet insinuatio prevenire. Descendam et videbo utrum clamorem qui venit ad me opere compleverint. Tunc enim clamor pervenit ad prelatum cum per publicam famam aut insinuationem frequentem sibi subditorum referuntur excessus et tunc debet descendere et videre, id est mittere et inquirere utrum clamorem veritas comitetur. Nam iuxta canonicas sanctiones si quid de quocumque clerico ad aures prelati pervenerit quod eum iuste possit offendere non facile credere nec ad vindictam eum res accendere debet incognita sed coram ecclesie senioribus diligenter est veritas perscrutanda ut si rei poposcerit qualitas canonica districtio culpam feriat delinquentis non tamquam idem sit accusator et iudex sed quasi fama deferente vel denunciante clamore sui officii debitum exequatur. Eo semper adhibito moderamine ut iuxta iudicii formam forma sine dicetur. Cum igitur de abbate Pomposiano ea nobis frequenter insinuata fuissent que ab honestate regulari nimium dissonabant monachis ad presentiam nostram accedentibus quidam ex ipsis nobis de symonia ipsum periurio dilapidatione ac insufficientia detulerunt. Contra quos cum idem abbas excipere quod

exteriores ubi fletus et stridor dentium. Fletus stridor dentium et tamen de primo in divisione metro. ¶ Dixit 2o que in verbis tercius tangit naturam divine et humane admirabilem utriusque ac inconfusam proprietas tamen dicit Verbum caro factum. Verbum enim intelligere debet deum dominatorem. Caro vero hominis servitorem. Verum igitur caro deus homo sublimis similis et in hiis duis sunt. Causa exprimitur et maxima ineffabilis honoratus nature divine filiationis facti sumus enim filius hominis dei [illegible] ut filios hominum faceret filios dei filios inquam dei non natura sed adoptionis gratia. Nec autem miratorem aut exhortemus tantam gratiam securos nos faciens ipse verbum caro non ut hanc divisionem proprietam lesserit gloriam sed ut ad suam gloriam inaccessibilem lucem nos qui fidelibus sedebamus in ignominia et tenebris ineffabiliter reduceret. Quicumque enim res pauper et inopi cum studio et bona loquitur voluntate sive non viliorem aut deteriorem facit sed [illegible] apud hominem spectabilem et preclariorem. Hinc confortamur in fide verbi dei et hominem verbi carnis quasi forti manu nos porrecta sublevamur a casu informam. De

sup et p aqua et spm in vita regnant eterna

¶ Dixi 3° et finalit Ꝫ in verbis the
ms tangit earunde naturam insupabilis et
eterne psone unitas et pdpetuitas ¶ Nam
ait alchuinq magr magni karoli in libro t
initatis quem
ad eunde co
scripsit euan
gelista ut p
etare unius
psone in xpo
ostenderet ait
verbum caro
factum est
hac dictione
factum est
reputare vo
lens ut ait
Crisost. non
transmutacem
diuine sub
stancie aut
alius incor
ruptibilis ne
versionem in
illa sba cum
transmutacoe
seu versione
supior sit ß
carnis vere
assupconem
et forme se
rui ipa in
tacta manere quod est non in carne substa
nata asserere pplecta in aut idem ipe est et
sit dictum hoc factum e insinuat non fanta
siam aut fictoes aut suspicioes fore dispe
sacois opa sicut quidq hereticorum asserebat
sed veratem essencia et assercoes verbi car
nis ita quod verbum caro unum e confusioe
facta neqz destruccoe sbaz ß unicoe quada
ineffabili et inenarrabili qua deus ipe fe
cit qua et theologi unione vocant psona
lem sicut et xpus uocat una psona dupli
cis nature diuine sz et humane ¶ Nam gratuita
magne sue pietatis munere ad nos descen
dens requirere nos voluit ad salutem et ag
utiqz hec dei gratia ¶ Eiusdem na ait alchui

nq in loco pallegato insi gratia ut in unitate psone uni
ci filii homo assumit ut quemadmod in una psona qui
libet homo anima s. rolis et caro ita sit xpus una
psona verbum et caro ut intelligat homo in eo gratuito
munere p eande gram a peccatis se posse iustificari ¶ Ea
hec gracia suscepit ho
mine facta unitate p
sone ut idem ipe esset
eciam filius hominis qui
dei filius ut sit in xpo
sub unius psone pfecta
te duarum naturam in
signia relucerer qua
rum una sine inicio
alia cum inicio et salua
pprietate utriusqz nature
et in una coeunte p
sonam susceptus est a
maiestate humilis a vir
tute firmus et ab e
ternitate mortalitas ut
sub humilitate amplius
elucesceret maiestas
sub infirmitate virtus
et mortalitas sub eterni
tate ad psinendum op
ime salutis delectabi
lius unum et ipe unius
psone pdpetuate cons
deo et homini dicit glo
ria vel contumelia cum
aplus dicat dnm glo
rie crucifixum ubi crux sonat in ignominiam ¶ Verum
ex quo diuinitas humanitatem in unitate sue psone as
sumpsit nunc inqz eandem deserit aplo dicente et si cru
cifixus est ex infirmitate viuit tamen ex virtute dei si
cut arbore ictu securis pcussam sol non derelinquit
cum in se habet splendorem ¶ Fres igitur dilectissimi diuine
filiacois pte teneamus dei et hominis filium xpm esse
sine credamus ut ex gratia unionis ypostatice non nris
meritis sed eiusdem gratia ad beatitudinem sublevari
prestante nobis hoc verbo carne facto xpo Jhesu
in secula benedicto Amen ¶ &c

Collacio Wenezl 1350 In iubileo in die martini
abbatis susceptioneo dnm cardinale epm augusten

denunciacoem hiis tria correpcio
secundum regulam ewngelicam non
pcesserat et idem astant asse
rent quod correpcoem huius pmisis
sent licz ad pband hoc duor
monachorum iuramenta fuissent
exhibita quod tamen sup hoc ipo nondum
ostendere desistebant nos ut pre
diximus frequentibz clamoribz exci
tati ex officio nro voluimus in
quirere de pmissis omnes mona
chos qui vel cum ipo vel contra ipsum
accesserant iuramenti vinculo as
tringentes ut de ppositis plena
quam scirent exponerent veritatem
quorum deposicoes inscriptis redacte
cum publicate fuissent sup ipsis
ceperunt multipliciter disputare qua
non tamen exassercone monachorum
tum ex abbatis confessione cogno
uimus quidem non modicam summam
pecunie relictam a pdecessore suo
expendat et in alia summa ma
iori monasterium obligarat nos cum
quasi dilapidatorem suspectum ab ami
nistracoe abbacie duximus suspe
dend. Sz quia symonia multis
modis contra ipm abbatem videba
tur esse pbata ipe contra testes multas
excepciones opposuit sup quibus
fuit multipliciter disputatum
aliis assentibz in crimine symo
nie sicut in crimine lese maiest. cos
indifferenter tam infames quam cri
minosos non solum ad accusan
dum sz ad testificandum esse admitten
dos cum ad instar publica crimis
et lese maiest. procedat accusacio symo
nie aliis econtrario sentientibz quod licet
hec duo crimina conueniant ad accusacoem
quasi paria iudicentur differunt tamen
in multis cum alia pena puniatur et
alia p alto inferatur et inter per
sonas accusatoris et testium sit utique
distinguend. cum non p accusatores
sz per testes crimina comprobentur
ne vero vel innocentie puritas con
fusa succumbat vel symonie prauitas
effugiat impunita nos equitate
pensata illas dumtaxat excepcoes
oppositas pbandas admisimus
quas pbare non de zelo iusticie sz ma
lignitatis fomite pcedere uidentur
¶ Per tuas litteras nobis ¶ Idem
Intimasti te dubitare super qua
dam epistola decretali quam nos as
seris edidisse de testibz admitten
dis contra symoniacam prauitatem
nouis igitur quod nos illam epistolam que
sic incipit cuius ad abolendam
nequaquam edidimus sz aliam que sic inci
pit licz heli nos edidisse fatemur
ad cuius intelligenciam credimus
distinguend. utrum idem quando agitur
de symoniaca prauitate denunciatur
simpliciter an criminaliter accuse
tur et ubi agatur secundum iuris ri
gorem an secundum temperanciam equita
tis. Et utrum ipe sit regularis qui
iam renunciauit mundo an secu

Reverendissime Reverendo patri sancte romane ecclesie cardinali presbytero digno. Et si dudum dono sancti pontificis ecclesie augustensis vocabamini laudabiliter in partem sollicitudinis ecclesiastice cure pro nunc tamen dei et apostolice sedis gratia arcius astringimini dono cardinalatus agricultura divine ~~aliq~~ messis titulo tamquam dominice arce ad exstirpandum a christiano populo quidquid discordie quidquid dissensionis a discidii fuerit suborturum. Hic in reparacionem qualemcumque tanti suscepti laboris oneris et honoris ac congratulacionem mater nostra alma hec universitas studii Heydelbergensis que in primaria crevit in capite suo domino rectore doctoribus magistris ceterisque reputatam vestro conspectui aspectui gressu. Offert in primis more solito Verbum desuper allatum verbum perfectum verbum concordie et unionis plenum illud videlicet ysaie Domine dabis pacem nobis. Originaliter ysaie xxvi°. Excellentissime pater ecce castrorum dei iam conspicitis. In quibus militandum nobis extat contra ecclesie hostes quam sit depingit sponsus sancto Canticorum 6°: terribilis ut castrorum acies ordinata. In hiis siquidem castris dei existunt viri virtute fulgentes omni rectitudine iusticie omni cautela prudentie omni forma doctrine quos optime novit psalmographus canens gloriosa ecclesie sancte dei et inquiens fundamenta eius in montibus sanctis. Hos est inquit cassiodorus apostolos et prophetas dicit qui dicti montes ob fidei soliditatem et observantie excellenciam qui ad superna fervore elevati celesti gratie proximant. In pennis et verbis dei ecclesia est constituta magna totius culminis ecclesiastici apparet soliditas.

laris qui adhuc existit et an inferioris gradus an excellencioris dignitatis. adhuc utrum fuisset clare opinionis et bone fame an fuit infamatus et valde suspectus et utrum de facili possit puniri an sit scandalo necesse condempnari. Preterea utrum testes sint honesti an eminoli et an sint emendati de crimine an adhuc in eminentie perseverent. Rursus si crimina sint eadem vel minora an paria vel maiora utrum ne testes ex zelo iusticie an ex malignitatis fomite deposuisse credantur. Denique utrum ad pravitatem symoniacam detegendam sola dicta testium inducantur an alia et adminicula suffragentur. hec omnia sunt ad intelligenciam illius capituli distinguenda. Ille quidem pomposianus abbas qui iam pridem renunciavit mundo erat de symonia periurio dilapidacione ac insufficiencia graviter infamatus. Cumque per monachos qui iuraverant perhibere testimonium veritati symonia multis modis inderetur probata ipse contra testes multas excepciones opposuit conspiraciones videlicet inimicitias capitales furtum et adulterium ut eos a testimonio removeret. Nos vero ne innocentie putas contra sanctam subeundet vel symonie pravitas effugeret impunita illas duntaxat excepciones probandas admisimus quibus forte probatis testes non zelo iusticie sed malignitatis fomite processisse constaret ut conspiraciones et inimicicias capitales. ceteras autem excepciones ut furti et adulterii propter immanitatem heresis symoniace ad cuius comparacionem cetera crimina quasi pro nichilo reputantur duximus repellendas. Quamvis et si probate fidem testium debilitarent in aliquo non tamen evacuarent ex toto aliis adminiculis suffragantibus. Presertim cum testes de crimine fuerint emendati. Tales igitur contra talem tales duximus admittendos non secundum rigorem iuris sed secundum temperanciam equitatis cum agetur non criminaliter ut deponeretur ab ordine sed civiliter ut ab administracione amoveretur tamquam inutilis et dampnosus. Et utique tales prelati ex levioribus causis possunt ab administracionibus amoveri sicut quorundam religiosorum approbata consuetudo deposcit. In precius abbas non expectata sentencia quia male conscius sibi cessit. Item de

Sicut tuis litteris albi gemblacensis ceteris intimasti cum in gemblacensi ecclesia fuis monachus fuisti tandem promotus ad regimen ecclesie florinensis vacante abbatem gemblacensem post sublato de medio ipsa que prius te filium habuit in patrem per electionem canonicam te vocavit et

Hiis montibus imperat dominus psalmo lxxi° dicens suscipiant montes pacem populo ubi pulchre et egregie suscepcionis pacis a montibus adiectus est populus ut ostendantur dei beneficia ordinate procedere a prelatis in plebem scilicet nam inquit promissum dei Jeremie xxxi° animas sacerdotum adimplebo pinguedine. Et populus meus bonis meis adimplebitur. In hiis montibus exuberans et habundancia pacis dum eorum ministerio regio Romanorum toto orbe dilatatur apud ipsos eciam causarum decisiones iugiter existunt et ad eos omnes questiones mundi difficiles et nodose velut ad que inditorium refferuntur ut consilio suo et sanius veniat subtiliori dissoluantur et enodentur tumultuoso verborum strepitu penitus semoto. De collegio horum montium vos prelecturis pater estis quare non inconveniens vestre celsitudini a matre vestra offertur hec infrogracio prophetica Domine dabis pacem nobis. Non quidem pacis vestre ascribat persone sed sacro vestro ministerio cardinalatus quo fulgetis ad instar Johannis evangeliste qui propheciam dominice passionis a carysia prelatam non

ascripsit eandem personam in ipse sacro suo pontificio quia cum esset pontifex anni illius. Quod et ysaye consonat in loco thema tis ubi dator pacis causaliter assignans domino ait: Omnia opera nostra operatus es nobis domine deus noster. Ubi enim communiter experimur et specialius ysaye xxv. Dominus instituens se auctorem pacis ait creans malum et faciens bonum pacem. Ego dominus faciens omnia hec. Dicendo creans malum insinuat se non factorem mali sed ipsius mali ab aliis perpetrati correctorem atque substituentem recordatorem ut ad huc malefactor ordini subiaceat universi.

Et ita egregie pater verba thematis directa sunt nostre dominacioni ministerialiter domino autem deo principaliter. In quo quidem quadrato verborum quatuor insinuantur. Primum eximia potestas quia domine. 2m venusta libertas quia dabis. 3m amanda tranquillitas quia pacem. 4m subiecta fragilitas quia nobis. Quo ad primum ait divinus dyonisius ariopagita primo xii. capitulo divinorum nominum dominacio est non subditorum excellencia tantum sed et omnis bonorum et optimorum perfectissima et ordinata possessio et vera et immutabilis infinitas potestas. Quod do

[gloss:] quem pastore carebat leodiensis ecclesia cathedralis ad coloniensem ecclesiam que tua est metropolis proficisceres ipsi autem in geblacensi ecclesia interim ministrasti. Cetera in leodiensi ecclesia fuit episcopus institutus is a te requisite electionem de te factam noluit confirmare. Verum cum hoc fieri pro extorquenda pecunia compisses sub interminacione anathematis vetuisti ne pro facto huiusmodi pecunia alicui offerretur sed quidam de fratribus te insulto ignorante contra excommunicacionis a te facte sinam venientes promiserunt pecuniam et exsoluerunt et sic ab episcopo inuitatus institucionem ab eo accepisti libere quemadmodum postulabas et iure quia vis autem secundum sacrorum canonum instituta et puniri qui cupiditate pravi ecclesias pro pecuniam sint adepti eas dimittere teneantur quod tamen longe diversum est non prebente consensum et expressi aliquid prohibente. Tunc duximus respondendum quod tamen extra contra prohibicionem et voluntatem tuam a qua postmodum minime recessisti aliquis te penitus ignorante promisit pecuniam exsoluit pre fatum cum is nulla sit tibi consanguinitate coniunctus nichil tibi ad penam vel culpam sicut credimus imputari nisi postea consensis pecuniam soluendo promissam aut reddendo persolutam. Alioquin contingeret quod aliter fratrem insidias

inimico parentis ei dampnosum existeret cui penitus displicet et sic aliquis de fraude sua commodum reportaret. Illos autem qui dederunt pecuniam vel receperunt interim constat esse culpabiles quod si excessus eorum esset adeo manifestus quod non indicatur de occultis pena esset canonica feriendi. Item

Tua nos duxit decano beluensi ut discrecio consulendos et in de vocibus et fratrum quod si quis clericus cum condicione vel pacto largiatur aut offerat bona sua ut illa postmodum pro prebenda retineat et in canonicum admittatur huiusmodi oblacio vel receptio fieri non potuit sine vicio symonie cum in talibus omnis pactio aut condicio cessare debeat iuxta canonicas sanctiones. Si vero pure ac sine pacto et condicione quelibet offerat rogans humiliter ut canonicum admittat et bona sua retinere sibi liceat pro prebenda et clerici eidem ecclesie pure consenciant huiusmodi receptio fieri potest absque scrupulo symoniace pravitatis. Licet autem taliter duxerim respondendum quod nobis datum est de manifestis tantummodo iudicare. Sciant is qui talem donacionem facit ea intencione ducatur ut per temporalia bona que offert spiritualia valeat adipisci et clerici qui eum in fratrem admittunt non eum essent nisi commoda temporalia perciperent admissuri sine dubio tam ille quam isti apud districtum iudicem qui scrutatur

[main text continued:] ninatus a domino quibus verbis clare patescit hoc nomen dominus includere supposicionem sive excellenciam virtutis et potestatis et propter quod in domino legitur eximia potestas. De 2o ait wilhelmus parisiensis diffiniendo dare. Dare est gratuitum est alterius facere et nomine venusta libertas in qua dominus deus sua beneficia et donorum impendia facit nostra. De 3o ait albertus magnus sicut eterne nacionis gloria in expressa invisse in 3o agnus dei in verbo dona nobis pacem. Pax non est ut nullum sit bellum sicut enim sancti non habuissent pacem. Sed pax eterna mentis sustepcio emergencium in ipse videlicet in mundi tempestatibus maneat menciam tranquillitas amanda. De 4o liber exigencie hostilium invasionum et expugnacionum nostra ipse ostendit clare subiectam nostram fragilitatem ad quam sublevandam datorem pacis indigemus quod animadvertens ecclesia coram bona dominacione ad eandem provanda in has tristissime preces nostre lamentacionis sermone fidorum suorum. Et recordata in illorum dierum afflictionis sue et prauitatis et omni desiderabilium suorum ecclesia eius figurata per ihrlm in istis prebus mundi lis affligitur et forsitan de meritis suis ex pravitatibus divinorum mandatorum. In qua et pravitate sua amisit desiderabilia. Hinc nostra vestra dominacionis vestra tale gratiarum nobis commissa exhortatur ut in sinu sanctis pulchre pacis facie faciatis resplendere. Quod vobis et nobis concedere dignetur dominus verus auctor pacis in secula benedictus. Amen.

Collacio wenensis sacre theologie professoris Anno iubileo feria 4a post dominicam quasimodo pasche

In horam hanc conveniunt egregii pred domini ceterique in xpo. ihu dulcissimi celebraturi depositionis di em venerabilis quondam ingenui viri magistri herte de lindrichin sepe domine ut vobis die defuncti medicine doctoris ac huius ecclesie regularis canonici. Celebraturi magis magis ordinum suffragiis missarum solennis necnon dine devocionis hortatu salutari. Nuemadmodum que omnem hanc laudabilem consuetudinem potest non fieri indicitur filiali isto scripto 2. Machabeorum xii. Dicit et salubris cogitatio pro defunctis exorare ut a peccatis salventur. In horum expedicionem celeris occurrit verbum id est eccl. xli. Conscriptum iudicium hoc a domino omni carni. Dominus deus archano et abdito suo consilio ac deliberans hominis creationem ut precium et facianus faciamus hominem ad similitudinem ymaginem et similitudinem nostram et eandem exertionem demandans formavit hominem de limo terre inspirans in faciem eius spiraculum vite. Unde Ambrosius mellifluus doctor Ambro. Vitam sive vivere aliud non esse nisi spirandi munere frui libro suo quem composuit de bono mortis et formatum sic hominem posuit in paradiso voluptatis ut operaretur et custodiret illum designans per hoc ut beatum arbitrium implantandas esse stias et virtutes humane menti cui dans imperiale regimine ait de omni ligno paradisi comedes. Ecce conceptum preceptum affirmativum de ligno autem scientie boni et mali in luce paradisi ne comedas quacumque enim hora comederis ex ea morieris. Ecce transgressionis eius ligni scientie boni et mali inflicta pena mortis. Genesis ii. Olrecessit serpens callidus invidens beatitudinem hominis et sua persuasione inducens prothoplastum ad esum scientie ligni boni et mali mentire fecit eum in

tore e cordium et cognitor secretorum culpabiles iudicantur. Idem pontifici

Per tuas litteras intimasti. frater quod cum G. in quadam domo cartusiensis ordinis suscepisset habitum monachalem a diocesano episcopo fuit in subdiaconum ordinatus. Sed postmodum didicit ex relacione quorundam quod episcopus multociens commisit vicium symonie. Propter quod idem monachus in suscepto formidat ordine ministrare nolens ab eodem episcopo ad superiores ordines promoveri etc. Nos itaque attendentes ut idem in ordine sic suscepto securius ministret sed et consciam ad superiores ordines non ascendat ne forte edificet ad iehennam. Sed ex eo quod consciam nimis habuit scrupulosam in difficultatem hanc sit collapsus quam utique non evadet nisi deponat errorem. Idem cantuariensi archiepiscopo.

Si tam pectis exigentibus corda quorundam symoniaca pravitas depravavit etc. Sane pervenit ad audienciam nostram quod cum olim quidam suffraganei tui pro crismate certam accipere consueverint pecunie quantitatem metuentes penam canonicam et correpcionem tuam eludere cupientes tempus faciende solucionis anticipant recipientes in media xl. quod recipere consueverant post pascha et ut eam recipiendi dissimulent nomen denariorum variant denarios quos pro

crismales seu paschales dicebant consuetudinem medie xl. nuncupantes etc. cum uos expressius exprimat vendicionis speciem qui prius recipit sua quam rem conferat peiorem et gravius sit gravia offendat in quarto tempore excessus corrigas supradictos suffraganeos tuos et officiales eorum a tam illicita exaccione compescens quod aliorum culpa tibi ob tuam negligenciam non imputetur in penam pravam et illam consuetudinem de tua provincia studeas abolere per quam pro crismate investituram archidiaconus marcam argenti minores uero decani vaccam albam sibi dari postulant vel certam solui pecunie quantitatem. Idem.

Per tuas nobis litteras intimasti quod cum d. lator presencium vellet in subdiaconum ordinari certum titulum non habens quendam presbiterum exoravit ut ipsum ad ecclesie sue titulum presentaret quod cum ille facere recusaret ipse illi firmiter repromisit quod nunquam si presentaret eum in ecclesia sua aliquam peteret porcionem et sic ad presentacionem ipsius extitit ordinatus neque se egisse in hoc illicitum aliquid intellexit etc. Nos inquisita veritate mandamus quod nisi cum eo fuit misericorditer dispensatum neque ad superiores ascendere neque in suscepto debet ordine ministrare. Idem.

Consulere etc. quicumque vice donacionis vel aliam occasionem rerum ad

flictam penam mortis ne dicam pro se sed eciam pro sua posteritate et hoc iusto dei iudicio quod meditans nunc thema. Dixit hoc iudicium a domino omni carni hoc loquens de iudicio mortis et per omnem carnem intelligens omnem hominem quia scriptum est ysa. lx. Nemo est homo qui vivit et non videbit mortem et eccl. ix. Nemo est qui semper amat et huius rei habeat fiduciam. Cuius quidem occasione invidia dyaboli mors introivit orbem terrarum. Cuius in transgressione primi parentis ad mortis inflicta est humano generi. Sed de iudicio mortis varietas est opinionum. Nam teste Ambro. libro quo supra. Opinorum de morte unusquisque interpretatur pro sua consciencia et affectu. Unde pro consciencia sua quidam morte perhorrescunt alii de morte hylarescunt. Cui alludens beatus Johannes Crisostomus consciencie epistula ait in Johanne de morte hylarescunt. Cui alludens beatus Johannes Crisostomus aliter sentiunt mundi amatores alii aliter divina sapientes. Nam mundi amatores putant mortem esse finem vite et ideo trepidant per mortem se mittere in non esse. Divine vero sapientes estimant mortem fore peregrinacionem transitum quia adeam quod sit fine et potiore et digniore vitam salute iuste atque unius balaam

et in benedictionibus ipsius istius ait moriatur
anima mea morte iustorum Preciosa est
in conspectu domini mors sanctorum eius hanc va-
rietatem iudiciorum mortis neque ignorabat
etc. Ubi thema inquiens O mors quam a-
mara est

mors ad me-
morandum huius qui
pacem habet in
divitiis et
facultatibus
suis quas pos-
sident qui va-
lidi sunt et
quieti qui in
suis viis pros-
perantur ad h-
buc volunta-
tes qui va-
ces sunt ad
comedendum po-
tandum sed bo-
num est iudi-
cium mortis
huius qui egen-
tes sunt et
deficientes
crescentis fa-
cultatibus quam
minorat
viribus et
deficiunt et
ante quam

cum decimus de omnibus divinis preceptis
adimplendis pie et misericorditer prox-
imis adiuvandis qui incredibiles sunt
erroribus et heresibus in mundo emergentibus
insuper et qui perdiderunt sapientiam mundi huius
amantes sapientiam carnis sapientiam in deo absconditam
quod huius verbis expressit O mors bonum est
iudicium suum hoc egenti qui minoratur viribus deficienti
defecto et etate cui cura est de omnibus in-
dividi et date qui perdit sapientiam subaudi
adiungit Noli timere mortem considera
quid precesserunt et que superventura sunt
Cuius mortis iudicium expone nunc defici-
entis aut depositionem agimus in eius suffragium

mistorum per pecuniam optinere
voluerint tam ementes quam venden-
tes cum Symone percellitur et ab il-
la ecclesia in cuius contumeliam dare pe-
cuniam et accipere voluerunt inclu-
te excluduntur. Idem Innocentius III in generali concilio.
Sicut pro certo didicimus in plerisque
locis a plerisque personis quasi co-
lumbas in templo vendentibus
fiunt exactiones et extorsiones tur-
pes et prave pro collectionibus episcoporum et be-
nedictionibus abbatum et ordinibus clericorum
estque taxatum quantum sit isti vel illi
et quantum ille aut ille persolvendum
et ad cumulum dampnationis ma-
ioris quidam cupiditatem et pra-
vitatem huiusmodi nituntur defendere
per consuetudinem longo tempore
observatam tantum igitur abolere vo-
lentes abusum consuetudinem huiusmodi
que magis dicenda est corruptela pe-
nitus reprobamus firmiter statuen-
tes ut pro hiis sive collocandis
sive conferendis nemo aliquid quoque
aliquo quocumque pretextu exigere aut
extorquere presumat alioquin et
qui receperit et qui dederit huiusmodi pretium
omnino dampnatum cum Giezi et Symone
condempnetur. Idem in eodem.
Quoniam symoniaca labes adeo ple-
rasque sanctimoniales infecit ut
vix aliquas sine precio recipiant
in sorores paupertatis pretextu vo-
lentes huiusmodi vicium palliare ne id
de cetero fiat penitus prohibemus
statuentes ut quecumque decetero talem
commiserit pravitatem tam recipiens quam
recepta sive sit subdita sive prelata
sine spe restitutionis de suo monasterio
expellatur in locum arcioris regule
ad agendam perpetuam penitentiam retrudenda. De hiis autem que ante hoc synodale
statutum taliter sunt recepte ita duxi-
mus providendum ut remote de monaste-
riis que perperam sunt ingresse in aliis lo-
cis eiusdem ordinis collocentur. Quod si for-
te pre nimia multitudine alibi
nequiverint commode collocari ne
dampnabiliter in seculo evagentur recipi-
antur in eisdem denuo monasteriis dis-
pensative de novo mutatis prioribus
locis et inferioribus assignatis. Hoc etiam
circa monachos et alios regulares decernimus
observandum. Verum ne per simplicitatem
vel ignoranciam se valeant excusa-
re precipimus ut diocesani episcopi singulis
annis hoc faciant per suas dioceses
publicari. Idem in eodem.
Audivimus de quibusdam episcopis quod
decedentibus ecclesiarum rectoribus ipsas
interdicto subiciunt nec paciuntur aliquos
eisdem restitui donec ipsis certa sum-
ma pecunie persolvatur. Preterea cum mi-
les aut clericus domum religiosorum in-
greditur vel apud religiosos eligit
sepulturam et si nichil loco religio-
so relinquit difficultates ingerunt
et malicias donec aliquid muneris
manum contingat. Cum igitur non solum a
malo sed ab omni specie mali sit abstinendum

um impetrandum recurramus ad virginem salutacionem an-
gelicam dicentes Ave maria. ¶ Divina lectione nos
docente didicimus triplicem mortem scilicet mortem peccati de
quo Ezechielis xviii. anima que peccaverit ipsa morietur. Mor-
tem iusticie de qua ad Romanos vi. Consepulti enim sumus cum Christo
per baptismum in mortem

iusticie mortem dum-
bo. dicit abolitionem
criminum et assumptionem
gratiarum. 3a mors que
est de qua dicit Crisosto-
mus super vos frequenter vix
ut tot annis et mortuus
est que 3a mors temporalis
prima harum mala est
Primo a maiori morte
Unde etc. timeri dicit
et lectionem amatorem
morte quod est expo-
nens Ambrosius ait dicit
ita qua vivit pro a
maiori in morte quia tali
vita auget peccatum et in
morte quis desinit pec-
care. 2a est in bona
et in Christo absconditam col-
locetur in [illegible] 3a vero
[illegible] et quia
quia bona huius sunt qui in
vita sua nil quinserit

quod timendum esset in morte attento quod mors futuri iudicii
prenunciat huiusquidem miseria quo rapit eum et sic morte
ipsa tales attingunt quietis portum exuti ad bonum
omne ac turbacione mundi sed aliis iniustis et peccatori-
bus temporalis mors mala est sic scriptum est mors peccatorum
pessima eo quod morte sua eunt divinis memoriam per-
dunt Leramus nunc defunctum huiusque mendicum devote
quietatum statuto hoc domini corporis in sua morte inmis-
se inquietudinis locum cuius vitam esse ignoto ob bre-
vitatem temporis quo nobiscum perseveravit et ob eam ab-
sentiam hominum in sua morte quam nemo pride mortuus est
Iudicium tamen hoc abiissus est profundi consilii divini iuxta
thema hoc iudicium a domino omni carni Omnibus vobis

BLB BADISCHE LANDESBIBLIOTHEK
Baden-Württemberg

ta insinuant~. primum ipsius mortis inflicta penalitas paciencie tolleranda quam pro peccatis nostris tam bona sequitur asserat luc. viii. secundum ipsius mortis effectualitas iniuria sapienter ~~manducanda~~ medicanda qua a deo quibus eum occasionaliter a dyabolo inducta sit mors. tercium secundum id quod eum satis habet a dolo inflicta est transgressio in prothoplasti. 3m ipsius mortis propagata generalitas amanter amplexanda metu quia mortis non est referendus ad mortem sed ad vitam et quia non mortis offendere non debet sed bonum iusti beneficia ad pascha les dapes glorie delectare debet quemadmodum gravis est symeon iustus videns xpm dominum inquiens hic dimittis servum tuum domine secundum verbum tuum in pace. dicendo dimittis quasi de inicio ad libertatem glorie festinabat. hic sponsa in canticis clamat. iu. messui mirram cum aromatibus meis messem glorie attendens et in mirra insinuans sepulturam victorum que profitetur dei filiatio et in flagrancia aromatibus pre signans virtutum quibus ymago dei perficitur. ut sic homo factus ad ymaginem et similitudinem dei perfecta similitudine et ymagine adipiscatur libertatem filiorum glorie dei quam nobis concedere dignetur index vivi[us] ihesus xpus in secula benedictus Amen.

per apostolum exactiones hii penitus inhibemus quod siquis transgressor extiterit exacta duplicata restituat mutilitatem locorum in quorum fuerit soluta dispendium fideliter convertenda. Idem in

Ad aures nostras audiencia fre[quenter] ... accepimus relacione pervenit quod quidam clerici pro exequiis mortuorum et benedictione nubencium et similibus pecuniam exigunt et extorquent et si forte eorum cupiditati non fuerit satisfactum impedimenta fictitia fraudulenter opponunt. Contra non quidam layci laudabilem consuetudinem erga sanctam ecclesiam pia devocione fidelium introductam ex fermento heretice pravitatis nituntur infringere sub pretextu canonice pietatis. quare super hiis pravas exactiones fieri prohibemus et pias consuetudines precipimus observari statuentes ut libere conferantur ecclesiastica sacramenta sed per episcopum loci veritate cognita compescantur qui maliciose nituntur laudabilem consuetudinem immutare. Honorius iii. universis abbatibus et fratribus cisterciensis ordinis.

Ne dei ecclesia ... instillaciones sollempnitates in ecclesiis fieri prohibentes addicimus ut archiepiscopi et episcopi ea sint forma professionis contenti quam ab origine vestri ordinis noscitur instituta quod talis est ego frater abbas cisterciensis ordinis subiectionem et reverentiam et obediendam a sanctis patribus constitutam secundum regulam sancti benedicti tibi domine episcope ... successoribus tuis canonice substituendis et sancte sedi apostolice salvo ordine meo perpetuo me exhibiturum promitto. Gregorius ix.

Jacobus canonicus [pro]posita sanctitatis nostre ecclesiam exposuit quod cum ipse in ecclesia prutina sit receptus in canonicum et in fratrem canonici eiusdem loci preter proventuum ac prebendam sibi assignare recusant quandam consuetudinem pretendentes quod prandium habere debeat a canonico recepto de novo quod cum in si ita sit de cetero canonicos ut talis consuetudine non obstante sibi fuit unum ex aliis proventibus et prebenda provideant ap. re. appellatione. Idem.

Siquis ordinavit seu... Idem.

Sacerdotis ordinis prestitavit aliquem per missionem ut uni... ab illo recipiens quod sup provisione sua non ... ... eundem ordinatorem a collatore prestitatorem non ab exsecucione ordinis per triennium et ordinatus ab ordine sit suscepto donec dispensacionem super hoc per se apostolice optinere meruerit noverint se suspensos. Idem.

Mandato nostro recepto ut ... monachis qui per symoniam dato aliquo loco in monasteriis sunt adepti secundum constitucionem generalem concilii dispensares ... ... mandatum apostolicum et ad alias extra di et ad resignacionem spiritualium et ... uum quod nullo pacto sed ... per cedere ut ... talis acquisivit ... cum ... sufficiet pro sola pe...

risen invidie facultatis ordinarium. In hanc horam egregie preces et diu quemque misse et orationum suffragiis adiuvare sicut et id mos exigit ecclesiastice quod et devote per agatur inter observatam hactenus laudabilem consuetudinem ex deo eloquiis id decretum indicendorum ea pro institucione psalmi octavi. Nam et homo qui vivet et non videbit mortem ubi ad inspiracionem habebitur ... Etiam istilica ... et mensio fit in titulo psalmi Bal legati Robertus ... in ... die visione ex sui nobis inspiratione sue mentis firmitate laborantem rogavit dominum meorum et suo prestante ut ipsam mine peccatis obnoxiam adventu sui gloria liberare dignetur quem eratur non est ut deus eam non permitteret tamen vanum aliquid inferire et hoc semper verbis memorare quia mea substantia numquid vane constituisti omnes filios hominum quasi diceret non. Que verba tractans cassiodorus ait dominus meorum fuit substantia mea et filios hominum a morte eripuit et in spe magne beatitudinis collocavit ad quam sic de beatitudine tristicia ipsa mors est quam intuens david submittit quis est homo qui vivet et non videbit mortem quasi diceret nullo

Collacio venerabilis sacre theologie doctoris Wenceslai de herrenberch Anno 1440 A doctore Pisen Duodecima die mensis Augusti

Constitute viri quondam viri vniqui sue facultatis florentissimum proxime florencie mortuum et sepultum ingrum ... iohem

sed eciam homines siue iusti siue peccatores inde-
bent morte thematis gl(osa) assercione omnis astringitur
ad mortis dissolucionem indit morte in(quit) defunctus que
et ipsa a finibus terre usque ad ytalicas perduxit
partes moriendum sepeliendum de cuius ligwam li-
gatur impeditur
gressus dissoluit manus clausit oculos ligatur
inquit ligwam qua loquebatur iudicium primo et-
iam omnibus iniuriam pacien-
tibus Impeditur
gressus quibus inter defunctus iustitie
insessit iusticie satisfacere
caritatis minoribus Dissoluit manus
quibus se operibus exercuit consueuit salu-
bribus medecinis suis famis consiliis morborum
Oculos eius clausit qui tantum frequentarent
lumine ostenderunt legendi atque iterum perficere-
di O flebilis mors quam in protoplastis grauis ini-
quitas Inconsiderata vehemens fatue quam seduc-
cionis peperisse feruens sine discrecione quam venit ex
prauaricacione crudelis et dura ab antiqui serpentis
astucia patris et mulieris stulticia que est inimica fide-
le membrum in(quit) anime uniuersitati ultimum finibus
da perseruanti cuius mortis memoria in peccatis
celebramus ut creatoris nostri misericordiam in nos ip-
sos salubus prouocemus quod ut sincerius fiat in
salute defuncti vniusquisque nostrum domino deo offe-
rat psalmum hunc peccatoris pro defunctis de
profundis clamaui ad te domine domine exaudi vocem
meam et cetera vsque in finem ¶ Vita nostra sed dicitur
mortalis quia tendens et transiens in mortem

nitencia suo satisfacere creatori ... patrimonium ... Sic plati
Alex. iii. g. lat. uices suas l ecclas
redditam suas sub annuo
Quidam in quibusdam ... censu concedunt quibusdam presbiteris sub stricta
taxacione qui decani uocantur pro
certa pecunie quantitate episcopale iuris-
dictionem exercent presbiteri decreto statu-
imus ut qui de cetero presumpsit officio suo
priuetur et est ostendi ... officium potestate
amittat. Idem in concilio turon.
Quam in quibusdam partibus decani quidam uel archipresbiteri ad agendas
uices episcopi seu archidyaconorum et de-
terminandas causas ecclesiasticas sub an-
nuo precio statuuntur quod ad sacerdotum
grauamen et subuersionem iudiciorum non
est dubium redundare id ultius fieri
prohibentes statuimus decreto fecit re-
moueatur a clero episcopi autem qui hoc susti-
nuit et ecclesiastica iudicia sua pati-
tur dissimulacione puniri districtione
canonica precellat. Idem.
Quam enormis quedam consuetudo in
quibusdam locis est sedis patrum in-
stituciones inualuit ut sub annuo
precio sacerdotes ad ecclesiarum regimen
statuantur ne id fiat modis omnibus
prohibemus quia dum sacerdocium sub huiusmodi
cede uenale disponitur ad eterne re-
tribucionis premium consideratio non habetur
Querelam. Idem ex omni e
magistri w. ... presbitero episcopo
... ecclesiam de capellam a. b. precia

eiusdem ad annuum censum tenendam per
septennium susceperis ipse autem quem-
am per unius spacium anni tenuis-
set auferre presumpsit quam in presenta
fide firmauit quod usque ad statu-
tum terminum nullam ex inde moles-
tiam uel grauamen inferret. Ideoque
mandamus si constiterit ita esse eum districte com-
pellas ut prefatam ecclesiam dicto w. re-
stituat et usque ad terminum constitutum
per ipsum iure se deuenit ipsum eandem per-
mittat pacifice possidere De ma-
gistris Ex concilio latan gistris ne aliquid
Quam ecclesia dei sicut exigatur pro
pia mater prouide licencia do-
tenetur ne pau- cendi. Glosa.
peribus qui parentum opibus iuuari
non possunt legendi et proficiendi o-
portunitas subtrahatur per unamquamque
cathedralem ecclesiam magistro qui cle-
ricos eiusdem et scolares pauperes gra-
tis doceret competens aliquod benefi-
cium prebeatur et c. ¶ pro licencia do-
cendi nullus precium exigat uel sub
optentu alicuius consuetudinis ab eis
qui docent aliquid querat neque do-
cere quempiam qui sit ydoneus petita lice-
cia interdicat qui autem contra uenire
presumpsit ab ecclesiastico beneficio fiat a-
lienus dignum quippe uidetur ut in
ecclesia fructum sui laboris non habeat qui
cupiditate cum dum uendit docendi li-
cenciam ecclesiasticum profectum nititur impedi-
Prohibeas ne in re. Alex. iii. wi-
prochia tua pro l. toniensi episcopo.

quod utique thematis insinuantur. Vnde sub interrogacione po-
situm Quis est homo qui viuet et non videbit mortem. In qui-
bus quidem verbis et statum nostre condicionis sic tangitur
Vnum inquisicio sub qua quis est homo conuersacio vie
qua qui viuet Dormicio tercia quia et non uidebit mortem
In primo admirabilitas
In 2° varietas et in 3°
hereditas Dixi primo
quod in verbis thema-
tis tangitur inquisicio
sub qua quis est homo
Quis enim secundum tenorem
eum in donatum infini-
tum est sibi Habet ad
homines magnificatum
muneribus et donis sub
admiracione expressit Iob
c^o 7. Inquiens quid
est homo quia magni-
ficas eum aut quid po-
nis erga eum cor tuum
Vbi post beatum gregorium
Iob trepidans inniuries
iudicium fatetur impen-
sum magnificencie
hominis largitate cum
enim deus hominem
ditauit infusione gracie
eundem visitauit et uir-
tutis honore exaltauit
Nisi autem inpensis
eum muneribus pre-
uenit tanto districtius ab eodem penam exigit In iudi-
cio de vsuris ex donis sibi reportandis Admirabilis
quoque inquisicio sub hominis magnificate prius et iudicium
expressa est cum dicitur est quis est homo ¶ Dixi 2°
quod in verbis thematis tangitur conuersacio vie in quis viuet
Ezechiel propheta c^o suo 18° tractans varietatem conuer-
sacionis humane nostre eciam edixit Quacumque hora inge-
muerit peccator et peccatum egerit iusticiam viuet Et per
cessit anima que peccauerit ipsa morietur Est quoque in huma-
na conuersacione via vite Est et via mortis mediante
te eo qui impium in mortis et vite/ populum quoque nobis
aduertendum erit de honestis et virtuosis conuersacioni-
bus in hoc seculo quibus promeretur eterna salus Et per
oppositum cauendum ab impiis conuersacionibus quibus ...

na manent. Ipsa enim illorum sequuntur eos apocalipsis xiiii. Ad romanos xiiii. Omnes stabimus ante tribunal Christi et rationem deo reddemus. De hiis que egimus et tunc de 3o commissione vite inclusa in parvula hac qua vivet. Dixi 3o et finaliter quod in verbis thematis tangitur dormicio sive inclusa hac in parvula hac et non re-
debit mortem hominem esse terminum sacra scriptura ipsa genes. 3o pulvis es et in pulverem reverteris. Hunc sive dormicio seu sompnus dicitur mors eo quod in dormiente magis quam in vigilante ligata vita manifesta operatur vita occulta. Unde beatus Dionisius capitulo 7o ecclesiastice ierarchie de dormitionibus prescindendis in dormientibus sic ait sicut sanctis et iniustis diversa est forma vite sic eciam in morte obeuntium varie sunt mansiones. Sancti enim tendentes ad divina promissa veniunt ad mortem cum gaudio sicut ad coronam certaminis recipiendam et mors ipsa dilectis domini sompnus dicitur est pacis et lucis et quietis. Nomine hoc David canens psalmo centesimo vicesimo sexto. Cum dederit dilectis suis sompnum ecce hereditas domini filii merces fructus ventris. In quibus verbis beatus Gregorius x moralium ait agnoscit psalmista quanta claritas electos maneat cum iam dormire incipit quasi vita eterna. De hac morte electorum item canens psalmo centesimo decimo quinto ait preciosa in conspectu domini mors sanctorum eius. Ubi devotus Bernardus preciosa plane tamquam finis laborum tamquam victorie palma tamquam vite ianua et tamquam perfecte securitatis consummatio. Introitus enim est mors electorum in delicias paradisi celestis patrie in potencias domini in abissum claritatis eterne ubi et in voluptate residet meritorum. Electorum enim beatus locus est sursum civitas dei quam letificat fluminis impetus voluptatis torrente eius inebrians quod pelagus et sinus Abrahe quies videlicet desiderans in quo sancti recipiuntur ad ineffabilem perfectionem ut exponit Crisostomus sinum Abrahe id est lo-
co pallegato. De peccatorum autem morte et impiorum scriptum est mors peccatorum pessima quia ipsa transitus est ad gehennam seu perpetuam perdicionem. Unde est vox huius ecclesiastici 41. O mors quam amara est memoria tua. Unde igitur in mortuum quasi mortuum dolore afficiamur et gemitibus quoniam ut oculus eius defunctum lex nature inducit mestiviosos affectus et lex scripture in ecclesiastico fili in mortuum produc lacrimas et Jhesus Christus lacrimas produxit in Lazarum Jo. undecimo. Caveamus tamen in ipsis ne semper etc tristicia ad mundana et transitoria quemadmodum salvator monuit fecit Luce 23o turbam suam portantem et lamentantes se mulieres alloquens et in flere diligens ait filie Jherusalem nolite flere super me sed super vos flete. Itemque quia divine sunt fine habent. Propter quod quam in defunctum condolendo habeamus Christi morte cum ut sperat ipse dum in humanis esset se fecit principe velut fidele membrum. Ait enim Bernardus in pectore in vitam mors et inclusit intra se vita mortem et absorpta est mors in victoria. Nam sibi devorantis inde tenere cepit. Unde visa est tenuissime et ita mors cognita a Christo suis membris non deesse sed prodesse. Beata igitur illa anima que corruptibilibus exonerata ex vinculis de pulvere huius conversationis libera evolat in celum. Ubi si docta fuit non est extincta lucerna eius sed flatu transitoria perfusa ut lumen suum in claritate splendeat. Amen et vita abscondita est cum Christo in deo in secula benedictus. Amen.

ecclesia docendi exigatur aliquid aut promittatur. Si quid vero preterea solutum fuerit vel promissum remitti promissum facias et restitui solutum sciens quod scriptum est gratis accepistis et gratis date. Sane siquis distulerit magistros in locis congruis instituere tibi liceat auctoritate apostolica ibi aliorum instructores preficere viros providos et discretos. Idem.

Quanto Gallicana ecclesia et cetera indignos esse a iurisdictione censemus qui nomen magistri scolarum et dignitatem assumunt et sine certo precio ecclesiasticis viris docendi alios licenciam non impendunt cum autem hec prava consuetudo a cupiditatis radice processit et decorem ad modum ecclesiastice honestatis confundat. Omnem quasi consuetudinem ipsam de viris ecclesiis extirpatam sub anathematis interminatione hec inhiberi cunctis districte percipientes ut quicumque viri providi et litterati voluerint regere studia litterarum sine molestia et exactione qualibet scolas regere permittantur. Si qui vero huic prohibicioni vel precepto extiterint transgressores eos officiis et dignitatibus spolietis. Innocentius iii in generali concilio.

Quia nonnullis propter inopiam et legendi studium et oportunitas proficiendi subtrahitur in Lateranensi concilio pia fuit constitucione provisum ut per unamquamque cathedralem ecclesiam magistro qui clericos eiusdem ecclesie aliosque scolares pauperes gratis instrueret ali-
quod competens beneficium preberetur quo et docentis relevaretur necessitas et via pateret discentibus ad doctrinam. Verum quoniam in multis ecclesiis id minime observatur nos predictum roborantes statutum adicimus ut non solum in qualibet cathedrali ecclesia sed etiam in aliis quarum sufficere possint facultates constituatur magister ydoneus a prelato cum capitulo seu maiori et saniori parte capituli eligendus qui clericos ecclesiarum ipsarum gratis in gramatica facultate ac aliis instruat iuxta posse. Sane metropolitana ecclesia theologum nichilominus habeat qui sacerdotes et alios in sacra pagina doceat et in hiis precipue informet que ad curam animarum spectare noscuntur. Assignetur autem cuilibet magistrorum a capitulo unius prebende proventus et pro theologo a metropolitano tantundem. Non quod propter hoc efficiatur canonicus sed tamdiu redditus ipsos percipiat quamdiu perstiterit in docendo. Quod si forte de duobus ecclesia metropolitana gravetur theologo iuxta modum predictum ipsa provideat gramatico vero in alia ecclesia sue civitatis sive diocesis quod sufficere valeat faciat pro-

Super speculam Iudex. Honorius iii. Et infra. Volumus et mandamus ut statutum in generali concilio de magistris theologis per singulas metropoles statuendis inviolabiliter observetur statuentes ut quia super hoc propter raritatem magistrorum se possint forsitan aliqui excusare ab ecclesiarum prelatis et

De dno doctore lemberch Cum moriebatur xi^a die octobris anno dni m° cccc l°
cuius exequie peragebantur in crastino hec consolatoria per venerabilem arcium professore magistrum sacre theologie doctorem eximium magistrum Johannem Swenck de Heerenb

Attentus hac consolatoriam deprehendo e
uidentibus signis precelebres viri
amicos vestros non consistos tristes
ac mestos ex
morte quam ho
die peregimus
spectabilis quon
dam viri magistri
johannis de lenberg
sacre theolo[gie]
professoris iam in
via universe car
nis constituti
et non mirum quia
ipse erat mem
brum huius alme uni
versitatis me
brum insigne pre
ceptum est autem
prima corinthiorum
.12. Dolens sit
[pr]ouincem mem
bra ut sit si quid
patitur unum membrum compatiuntur omnia Vnde quod huius
sacra in principium ad compaciendum seu condolendum
simus congregati et necdum ad compaciendum seu
condolendum simus congregati Et necdum ad compaci
endum unum etiam ad congratulandum ob spem sue
future resurrectionis dicente eodem quo supra Si
gloriatur unum membrum congratulantur et omnia Ita
enim fortissimus ille iudas machabeus 2° macha
beorum 12. Nisi hi qui ceciderant resurrecturos non
speraret superfluum et vanum uideretur pro defunctis
exorare Spes quod in merore hac modo exiget
et sublevabit mentes Et mater nostra universitas
exhibet ubera ei super suo defuncto quem edu
cavit sapiencialis suo filio plenis eidem ubera
congratulationis quo fi
dit lac exhortationis insup
et ubera compassionis quo
subministrat lac consola
tionis Ut impleatur illud ro.
12. Gaudere cum gaude
ntibus et flere cum flentibus
et ut videtur admonuisse
apostolus prima thessalonicensium
2° inquiens nolo vos
ignorare de dormienti
bus ut non contristamini
sicut ceteri qui spem non
habent Ubi moderatius
compassionem indicit
consolationem et hec duo
ubera in fidelem filium con
plectens apostolus per spem
spem astruit mortuorum
submittit inquit angu
lum minuem verbis
istis Unde ecclesiastes xii°
arguens infamiam
plangentium mortuos
ait Ibit homo in domum
eternitatis sue Et circui
bit in platea plangen
tes hominis eius domus
et felicitas sed inconsiderate plangentes cumbunt verba
gine stuporis et cadaver mortui Et quia plus se. hominis
et gracie cum dni gubernare listarum Hinc ut aliqua di
cere valeam in succursum nostri defuncti suffragialis et in
profectum nostrum doctrinalis presentem virginem marie an
gelicam dicite Nuorsum tendat cuncti mortalium la
bor ecclesiastes sermone luce racionis plusquam sagacis
suum vanitatis eumdemque verat distinguens a solido
veritatis ait Revertatur pulvis in terram suam Unde erat
et spiritus redeat ad deum qui dedit illum quod vero dixit in
capite dicendorum instituere eo quod hominis initium de
clarant in morte enim hominis corpus quiescat spiritum af
portat consistens ad deum et completo hoc revertatur pulvis
in terram suam ad memoriam revocat sententiam ade misse

capitulis ad theologice professionis
studium aliquos docibiles destinent
qui cum docti fuerint in dei ecclesia velut
splendor fulgeant firmamenti ex qui
bus postmodum copia possit haberi doctorum
qui velut stelle in perpetuas eternitates
mansuri ad iusticiam valeant plu
rimos erudire quibus si proprii proventus
ecclesiastici non sufficiunt predicta necessaria sub
ministrent ¶ Docentes vero in theo
logica facultate dum in scolis docuerint
et studentes in ipsa integre proventus
quos percipiant de licencia sedis apostolice pro
ventus prebendarum et beneficiorum suorum
non obstante aliqua contraria consuetudine
vel statuto cum denario fraudari non
debeant in vinea domini operantes De iu
deis et sarracenis Rubrica
Praesenti decreto sancimus et eorum servis
ut nullum christianum
mancipium iudeo fuat sed da
tis .xii. sol. pro quolibet mancipio
ipsum quicumque christianorum seu ad ingenui
tatem seu ad servicium licenciam habeat
redimendi et si christianus fieri desiderat et non
permittitur idem fiat quia nephas est quem
christus redemit blasphemum christi in servitu
tis vinculis detinere Greg. iiij. epo
Multorum ad nos et i. Lucen
Nulli iudeo liceat christianum manci
pium in sua domo retinere sed si qua a
pud eos inveniuntur libertas eis
servietur ¶ Hii vero qui in possessionibus
eorum sunt licet legum districtione sint
ibi tamen ex colendis terris eorum ducunt

adheserunt utpote conditione loci deben
tes ad colenda iura remaneant consu
etas pensiones predictis viris prebentes
tes cuncta et que de colonis vel origi
nariis iura precipiunt peragant nichil
eis extra hec honoris indicatur ¶ Quod si
quisquam iudeorum aliquem de hiis vel
ad alium transferre locum vel ad aliud
obsequium retinere voluit ipse sibi in
putet qui ius colonarium et ius domi
nii iuris severitate dampnavit Ide
Iudei de civitate et i. Januen. epo
Sicut legalis diffinicio iudeos no
vas non patitur erigere synagogas
ita eos sine inquietudine veteres
habere permittit Alex. iij.
Quia super hiis et i. grauiter nt
dictas ut iudei hostia vel fenestras
in die parasceve apta non habeant sed
clausa teneant tota die Idem ex.
Iudei sive sarraceni Idem latam.
neque sub alendorum puerorum suorum optentu
tu neque pro servicio vel alia causa christiana
christiana mancipia in domibus permit
tantur habere excommunicentur autem qui cum e
is habitare presumunt et i. Si qui prestes
deo inspirante ad fidem se converterint
christianam a possessionibus suis nul
latenus excludantur cum melioris con
dicionis ad fidem conversos esse oporteat
tam ante quam fidem susceperint habeant
si autem secus factum fuit principibus
seu potentibus eorum locorum iniungimus
sub pena excommunicationis ut possessionem heredi
tatis sue et bonorum suorum ex integro

affecta reuertaris in terram unde sumptus es quia pulvis es et in pul
uerem reuerteris. Spiritus autem est incitium redire ad deum ex
eius institucione in quibus quidam verbis duo intelliguntur.
Primum est iudicium transgressionis etc. Quartum iudicium hoc omni
cium sit mortis prothoplas
to enim propter transgressionem
precepti dictum est pulvis es
et in pulverem reverteris.
Gen. 3°. Secundum est pretium redemp
tionis. Prima Petri primo
non corruptibilibus auro vel
argento redempti estis sed
precioso sanguine agni
incontaminati scilicet Christi per quem
fideles estis. Ut fides vestra
et spes castigatio et o
bedientia mutatis sint in
deo. Ecce quod operibus
unitum vi sanguinis Christi
spiritus redeat ad deum qui
dedit. Tertium primum honorum ti
morem ingerens humiliat
secundum amorem afferens
exaltat. ¶ Per primum per
venitur ad secundum quia scriptum
est Humiliamini sub poten
ti manu dei ut exaltet
vos in die visitationis etc.
Petri 4 xvi. Despectum est
Abhominatio domini est
omnis arrogans et prov.
xiv. Gloriam precedit humilitas. Ex verbis quartum thematis di
cit beatus Ieronimus. Vanum est ergo in presenti seculo laborare et
pro futuro non conquirere. Job enim dicit: militia est vita hominis
super terram ergo in terra temptatio pugna certatio ac colluctatio
adversus nequitias dyaboli ubique nobis tendentis laque
os ne hereditatem possideamus in celestibus. Et si corpus
tendat deorsum in terram tandem tamen resurget in glo
riam cum redimetur spiritu sancto qui sursum est apud deum.
Hinc ecclesiastes ix. admonet quodcumque possit manus tua
in presenti tempore operare ne ad horrorem perpetuam sempiternam
apud inferos. Hinc beatus Thomas exponens idem Job 14°
Homo natus de muliere brevi vivens tempore est ad labo
randum sicut avis ad volandum ait quod ... in dita

est dispositio ad congruam eius operationem. Et
ita in indita dispositione hominis ad opus est legem
divinam prudencia. Et prov. xvi. universa
opera ... est dominus propter semetipsum. Et ita ad
memoriam
et recordacionem
dei ecclesiastes
hortatur dicens
memento
creatoris tui.
Antequam rumpatur
funis argen
teus et recur
rat vitta au
rea et conte
ratur ydria su
per fontem confri
gatur quoque ro
ta super astra
quibus verbis
teste Ieronimo per
metaphoram
describuntur
enigmata
vite et mortis.
Cum ergo Ro. 14.
Omnes stabimus
ante tribunal
Christi reddituri
rationem de hiis
que in corpore gessimus quia opera defunctorum sequuntur
eos. Ideo cum potentia naturali operante fortificetur
et per oppositum in absentione infirmetur et debilitetur
hinc exitum vite iuxta inditas naturales operationes
quibus studeat perficere opera salutis et cum ecclesiaste
ubi supra post secundum describat status condicionis
morientium per ... et iuventum ... naturalis
ad sensum in fune argenteo et ad motum in vit
ta aurea et ad purgationem in ydria contrita
super fontem et illa incessione ad lumen glorie
in rota super astra laci seu puteum. Ut dicitur
amplius declarabitur. Vers. Ut ... verbis p
plete ... capitulo 2° ad eos qui posuerunt ec
clesiam in diffamationem dicit enim hereditatem

eis faciant exhiberi. Ac eciam
Ita quorundam animos occupavit seva
cupiditas ut qui glorientur nomine christia
no sarracenis arma ferrum et lig
namina deferant galearum et pares
aut etiam superiores in malicia fiant il
lis, dum ad impugnandos christianos arma eis
et necessaria subministrant. Sunt autem qui
pro cupiditate sua in galeis et pira
ticis sarracenorum navibus regimen
et curam gubernationis exercent. Tales
ab ecclesiastica communione precisos et excommunicationi sub
iectos rerum suarum per principes catho
licos et consules civitatum privatione mul
tari et capientium servos fieri cen
semus. Precipimus etiam ut per ecclesias mariti
marum urbium crebra et sollempnis
excommunicatio in eos proferatur. Item
Consuluit et infra. Iudeos de novo
construere synagogas ubi non ha
buerint pati non debes. Verum si antique
corruerint vel ruinam minantur ...
as reedificent potest equanimiter tol
lerari, non autem ut eas exaltent aut ampli
ores aut preciosiores faciant quam
antea fuisse noscuntur qui utique
pro magno debent habere quod in veteribus
synagogis et suis observanciis
Adhuc omnibus christiana tollantur. Idem
Omnis qui sunt in ... ita pe
nitus indicatis et si necesse fuerit
districtione ecclesiastica compellatis ne iudeorum
fruitio se assidue pro aliqua mercede
exponant quod et obstetricibus et nutri
cibus eorum prohibere curetis ne infan
tes iudeorum eorundem domibus nutri
re presumant quia iudeorum mores et
nostri in nullo concordant et ipsi de facili
ob continuam conversationem et assiduam
familiaritatem ad suam superstitionem
et perfidiam simplicium animos incli
narent. Clemens iii.
Sicut iudei et infra. Statuimus ut nul
lus invitos vel nolentes iude
os ad baptismum venire compellat. Siquis
autem ad christianos causa fidei confugerit
postquam voluntas eius fuerit patefacta
christianus absque calumpnia efficiatur
quippe christi fidem habere non creditur qui
ad christianorum baptismum non spontaneus sed in
vitus cogitur pervenire. Nullus etiam christia
norum similiter sine iudicio terrene potestatis
vel occidere vel vulnerare vel suas pe
cunias auferre presumat aut bo
nas quas hactenus habuerint con
suetudines immutare. Preterea in
festivitatum suarum celebratione quisquam
fustibus vel lapidibus eos nullatenus
perturbet neque aliquis ab eis coacta
servicia exigat nisi que ipsi tempore preterito fa
cere consueverunt. ¶ Ad hoc malorum
hominum pravitati et avaricie obvian
tes decernimus ut nemo cimiterium
iudeorum mutilare aut invadere au
deat sive obtentu pecunie corpora
humata effodere. Siquis autem hii decre
ti tenore cognito quod absit contraire pre
sumpserit honoris et officii periculum pacia
tur aut excommunicationis sententia plectetur nisi pre
sumptionem suam digna satisfactione cor

meam posuisti in abhominationem et abhominationis fidem fecerunt in ore sacerdotes non dixerunt ubi est deus et tenentes legem nescierunt eam pastores prevaricati sunt in me et prophete prophetabant in baal. Cum ergo m. definitum sit constitutum in hiis quatuor videlicet sacerdotio doctoratu pastoratu et prophetia que utique sunt dignitates excellentes ordinate ad opera predicta integram hereditatem bonam ventura quadragesima distinctione c. in auctoritate et excellentia constituta in quibus negotium quidem est cum usura ideo in hiis quatuor loquendo erit in exaltationem hereditatis xpi. Et quia primo regum 16. Homo videt que patent Deus autem intuetur cor. Et proverbiorum 16. Omnes vie hominum patent oculis eius. Et si paulus est michi conscius sed tamen in hoc non iustificatus quis scire potest certitudinaliter cuiusque defuncti statum meritis suis nichil demerens debitum. Debemus tamen pro fideli defuncto exorare id psalmi quinti intitulati pro hereditate dirige domine deus in conspectu tuo viam meam. Cum autem ecclesia sancta dei dogmatizandum sit ad instar corporis humani tunc prelati sacerdotes membra corporis humani adoptabunt. ¶ Dixi primo quod sacerdotes ponunt hereditatem xpi per legitimum usum in exaltationem

one per abusum vero in abhominationem. Hinc loquitur propheta contra sacerdotes dignitate sacerdotali abutentes sic. Sacerdotes enim dixerunt ubi est deus valde enim periculosum est sacerdotibus non querere deum. Cum enim generaliter preceptum sit ecclesiastes ultimo Memento creatoris tui Specialiter tamen vobis sacerdotibus indixit cum sacrosancta traderet sacramenta hoc facite in meam commemorationem. Deus enim bene memorandus est cuius magnifica potentia te in esse continet et in eum speres et eum venereris. Cuius sapientia te intime intuetur vere dans atque felicitatem et rubescas. Cuius bonitas et clementia tibi impertit. Et amici et medicina sint ex te fecit in creaturis vestigium trinitatis in scriptura epistole descripta paulus 7.21o. et in beneficiis fundamentis eius impressit insuper mentem tibi similitudinis et signaculum xpi signaculum vero imaginis eius filiu sacramentorum quod tangitur in glosa super id psalmi perfice gressus meos in semitis tuis ut non moveantur vestigia mea psalmo 16. Et ut artius se menti imprimeret memorie dignatus est etiam sua habere virginem sponsam filiam et sororem. De virgine scriptum est 2a cor. xi. desponsavi vos uni viro virginem castam. Ita ibidem c. 3o scriptum est Ubi anime deus vocat eam sponsam quia et uno spiritu est adhesio et matrimonium spirituale prima Cor. 6. qui adheret domino unus spiritus est sic in carne una matrimonium est carnale. Osee 2o Dominus recordatur caritatem desponsationis sue non referens hoc ad meritum eius sed ad suam misericordiam per quam caritatem consecuta e

rexerit. Idem.

Quam sit laudabile et quantum tuis fratribus opere precibus annuentes tibi tuisque sociis eum ad predicandam xpi fidem paganis exhibitis apostolice sedi in ut vos huius cibis cum modestia et gratie actione sumpta ipsi sumi qualitate iuxta canonicas sanctiones ita liceat qui vobis ab ipsis infidelibus apponitur insuper indulgemus ut quicumque religiosi seu clerici predicti ad annunciandum gentibus evangelicam veritatem requisita et habita prelatorum suorum licentia tibi voluerint adherere id absque contradictione quibuslibet liberam exercendi habeant auctoritate apostolica facultatem. Idem.

Significavit nobis tua fraternitas quod cum aliqui civium tuorum in alexandriam valeant prohibiti pro recuperandis concivibus qui illic in captivitate tenentur haut arbitramur licere posse si dumtaxat mercimoniis in mercibus suis vel alio modo secum illuc deferant unde possit sarracenis excepto redemptionis articulo aliquod commodum aut subsidium provenire quod est contra te prius vitandum firmabunt. ¶ Illi ergo qui post treugam in transmarinis partibus factam est contractio alexandriam advenit si detulerint merces prohibitas eam ludendi excommunicationis vinculum non evadunt sicut nec illi qui in personis propriis non euntes merces eis per nuncios destinarunt. ¶ Ad ultimum illos qui iuraverint se ea

plus in terra sarracenorum est mercibus non interdictis nisi pax esset inter xpianos et ipsos et post treugam factam venerint illuc addicio illa de pace aut treuga habenda ab excommunicationis vinculo non absolvit.

Quod olim prescriptum. Idem.

Quantum et quam sancti licet sit sanctum 9. late districte inhibitum nos tamen omnes illos excommunicationi supponimus qui iam apostoli cum sarracenis in memoriam huiusmodi per se vel per alios navibus seu quocumque alio ingenio eis aliquarum rerum subsidia vel consilia quamdiu inter nos et illos guerra duraverit duxerint impendenda unde ig. dis. m. quod neque per nos neque per nostras naves neque alio quocumque modo aut ingenio eis in memoriam consilia vel alia subsidia transmittatis ne si aliqui in sua malicia indurati secus agere presumpserint non solum ipso iure incidant in excommunicationem illam verum et iram dei viventis incurrant.

Innocentius iii. archiepiscopo senonensi et episcopo parisiensi.

Et si iudeos quos propria culpa submisit perpetue servituti pietas xpiana receptet et sustineat cohabitationem illorum ingratam tamen nobis esse non debent ut reddant xpianis pro gratia contumeliam et de familiaritate contemptum qui tamquam misericorditer in nostram familiaritatem admissi nobis illam retributionem impendunt quam iuxta vulgare proverbium mus in pera serpens in gremio et ignis in sinu suis consueverunt hospitibus exhibere

Cum ergo m. definitum sit constitutum in hiis quatuor videlicet sacerdotio doctoratu pastoratu et prophetia que utique sunt dignitates excellentes ordinate ad opera predicta integram hoc est filium bonam venturam quadragesima distinctione c. in auctoritate et excellentia constituta in quibus negotium quidem est cum usura ideo in hiis quatuor loquendo erit in exaltationem hereditatis

enim generaliter preceptum sit ecclesiastes ultimo Memento creatoris tui Specialiter tamen vobis sacerdotibus indixit cum sacrosancta traderet sacramenta hoc facite in meam commemorationem. Deus enim bene memorandus est cuius magnifica potentia te in esse continet et in eum speres et eum venereris. Cuius sapientia te intime intuetur vere dans atque felicitatem et rubescas. Cuius bonitas et clementia tibi impertit. Et amici et medicina sint ex te fecit in creaturis vestigium trinitatis in scriptura epistole descripta paulus 7.21o. et in beneficiis fundamentis eius impressit insuper mentem tibi similitudinis et signaculum

Unde sub persona uxoris se suis iungens amplexibus dat ad instar
sponsaliorum et dotis legis ornamenta et verborum monilia
Unde sub specie virginis et sponse ye. ii° dicit recordare
virginis ornamenti sui et sponsam fascie pectoralis sui uel
nanque tenacius adheret
medie virginis et uel
difficilius obliuiscatur quam
ornamentorum suorum. Immo
vero est etiam eisdem sponsis
suis apparere maritis
In hiis ergo hominibus no
minibus virgo et spon
sa ardenciori affectu.
Vocat eam etiam filiam eo
tamen ex parte qua ad plan
dos multis am
plexus ait audi filia
et uide et inclina au
rem tuam. Nimia eo
cupiuit rex speciem tuam
vocat eam etiam sororem
quia ex uno patre. Etiam
ergo ex eius hereditas xpi
data et commissa est sacerdo
tibus ad regendum et
gubernandum. Et sa
cerdocium habet se in ec
clesia. Admistrat cerebri
in animali. Uenit enim a
cerebro in quo est spiri
tus animalis descendit
sensus et motus. Ita na
turaliter
ingemauit homini sine argenteum. Scilicet spinale medul
lam que post decoctionem apparet alba et victam coccine
am latam medullam neruum qui post decoctionem apparet rubeus
Admistrat ergo mitre pastoralis cerebrum habet sic post se
duo pendicula. Et dicit beatus Jeronimus quod in fine ar
genteo ad literam a parte qua finis est designatur candida
speramen quod e celo tribuitur et ea parte qua argenteus
presens designatur candida vita. Ex quo ergo fines ten
deuntur in prelatis etiam hereditas prelatorum est mihi. Et
canticorum iiii° labia sponse sicut vitta coccinea et eloquium
dulce tuum sacerdotes in auctoritate et in dignitate ex
officio tribuere debent subiecto populo ea que faciunt ad
sensum fidei et ad motum dilectionis ~~eius~~ ex lege qua

accepimus autem quod iudei faciant xpianas
filiorum suorum nutrices et quod non tantum di
cere sed et nephandum est cogitare
cum in die resurrectionis dominice illas
recipere corpus et sanguinem ihesu xpi
contingit per triduum antequam eos lac
tent lac effundere faciunt in latri
nam. Alia insuper contra fidem catholi
cam detestabilia et inaudita commit
tunt propter quod fidelibus est uerendum ne di
uinam indignacionem incurrant
cum eos perpetrare paciantur indigne
que fidei nostre confusionem inducunt etc.
Inhibemus ergo districte ne decetero nu
trices uel seruientes habeant xpia
nos ne filii libere filiis famulentur
ancille sed tanquam serui a domino rep
bati in cuius mortem nequiter con
iurarunt se saltem per effectum
operis recognoscant seruos illorum
quos xpi mors liberos et illos seruos
effecit etc. Et infra. Si uero nutrices et seruien
tes non dimiserint xpianos sub
excommunicationis pena inhibeatis districte
omnibus xpianis ne cum eis commercium
aliquod audeant exercere. Idem.
Postulasti qualiter contra iudeum pro
cedere debeas qui manus iniecit
in quendam clericum uiolentas. Ad
hoc breuiter respondemus quod si dictus iudeus tue
iurisdictionis existit ipsum pena pecu
niaria puniatis uel alia sicut quod
conuenit temporali faciens leso satisfa
cionem congruam exhiberi. Alioquin
eius dominum moneas et inducas ut

passo iniuriam et cetera ab eo satis
satisfaciat competenter quod si dominus eius neg
lexit adimplere tu xpianis per censuram ec
clesiasticam ne cum ipso iudeo commercium quousque sa
tisfaciat presumant commercia exercere
commonitis prius. Idem in concilio generali.
In nonnullis provinciis a xpianis iudeos seu sarrace
nos habitus distinguit diuersitas
sed in quibusdam sic quedam inoleuit
confusio ut nulla differentia discernantur. Unde
contingit interdum quod per errorem xpiani iu
deorum seu sarracenorum et iudei seu
sarraceni xpianorum mulieribus commiscean
tur. Ne igitur tam dampnate commixti
onis excessus per uelamen erroris
huius ulterius excusacionis possint habere
diffugium statuimus ut tales utri
usque sexus in omni xpianorum prouincia et omni
tempore qualitate habitus publice ab ali
is populis distinguantur. In diebus
autem lamentacionis et dominice passionis
in publicum minime prodeant eo quod non
nulli ex ipsis talibus diebus sicut ac
cepimus et ornacius non erubescunt
incedere ac xpianis qui sacratissime
passionis memoriam exhibentes
lamentacionis signa pretendunt illu
dere non formidant. Illud autem dis
trictissime inhibemus ne in contume
liam creatoris prosilire presumant et
quoniam illius dissimulare non debemus
opprobrium qui probra nostra deleuit
precipimus presumptores huiusmodi per principes
seculares condigne animaduersionis ad
iectione compesci ne crucifixum pro nobis

habent custodire et ex sanguine xpi eis inst
ruatur ... Jeremie eius tricesimo primo scilicet
in animas sacerdotum adimplebo pinguedi
dine et populus meus habundabit bonis. Hec
sacerdotes in
ecclesia dei
eriunt. Sed
necesse in cor
pore humano
a quibus ab
esse debet ob
liuio dei et
abesse memo
ria eius ne
eius imperet
id presbiter septu
agesimi ...
Non sunt
recordati ma
nus eius de
qua redemit
eos de manu
tribulantis.
Unde ipse ora
tor. Et statim
et breuiter qui
sensus augus
to in mente com
pendio in omni
sui dispone
seu ordine ri
tauit memoria sui nobis imprime. Mox ergo
dei sacerdotes sine dei et doctrine et carne
na caritatis exemplorum et suffragiorum sint
gite contra peruersa doctrina obliuionis dei
iniquitates ab cupite amouete colligaciones
impietatis et complectentes fines peccatorum
destruite considerantes ecclesiastici xi ornamentum
aureum prudenti doctrina et id ex
xi In funiculis adam traham eos in vinculis
caritatis quanto magis maior est iustus lon
gitudo funiculorum quo recordantur uel obliuisca
ntur tanto deum tanto maior est gloria meri
torum beatorum atque gehenna dampnatorum. Sed

quod mendacio et interrupto fumus argentei aut victe cortinee intrant desigit meliorum impiorum adimistrat intuitu hominis. Nunc prosequendo dignitatem 2am que est doctoratus conqueritur Jeremias tenentes legem nescierunt eam legis enim periti sive doctoribus commendata est lex ... ubi ponderatores legis aut factores eiusque. Doctorati enim sunt audire legem ea post exercitabiles reddimus oves. Unde perierunt panem et non erat qui frangeret. Unde in corpore humano est pars in quo spiritus naturalis ... continentalem a stomacho in venis qui

salute. Dicit increpans a beato bernardo sermone de ... cantica. Sunt quidam circa animas insipientes quod de earum dem salute minime curantes. Nam christi obprobria alapas et sputa clavos et lanceam crucem et mortem conflantes in fornace avaricie in acquisitionem turpis lucri et pro vili simulitatis sue marsupium replentes quia a iuda in hoc sunt differentes quod ille omne emolumentum tantum argenteis denariorum compensavit. Hii vero totaliter ingluvie lucrorum infinitas exigunt pecunias cuius insaciabili desiderio inhyantes magnaque spe fiduciam habentes tenent noctem diuque ne illas amittunt. Impii vero manifesti et dilatati christi sic recalcitrant vestigiis semetipsos in horrore simpiternis precipitantes quemadmodum divina patuit est. Ymo terre silitudo luc. 12. Anima mea quiesce comede bibe epulare. Et sibi ingerit deus stulte hac

aliquatenus blasphemare presumant.

Idem in eodem.

Cum sit nimis absurdum ut blasphemus christi in christianos vim potestatis exerceat quod super hoc toletanum concilium provide statuit nos propter transgressorum audaciam in hoc generali concilio innovamus prohibentes ne iudei publicis officiis preferantur quoniam sub tali pretextu christianis plurimum sunt infesti. Siquis autem eis officium tale commisit per provinciale concilium quod singulis annis precipimus celebrari monitione premissa districtione qua convenit compescatur. Officiali vero huiusmodi tamdiu christianorum communio in commerciis et aliis denegetur donec in usus pauperum christianorum secundum providentiam diocesani episcopi convertatur quicquid fuerit a christianis adeptus occasione officii sic suscepti et officium cum pudore dimittat quod irreverenter assumpsit. Hoc idem ad paganos extendimus. Idem.

Ad liberandam terram sanctam et infra. Excommunicamus preterea et anathematizamus illos falsos et impios christianos qui contra ipsum christum et populum christianum sarracenis arma ferrum et lignamina deferunt galearum. Eos et qui galeas eis vendunt vel naves quique in piraticis sarracenorum navibus curam gubernationis exercent vel machinis aut quibuslibet aliis aliquod eis impendunt consilium vel auxilium in dispendium terre sancte ipsorum rerum suarum privatione mulctari et capientium servos fore censemus. Precipientes ut per omnes urbes maritimas diebus dominicis et festivis huiusmodi sententia publice innovetur et talibus gremium non aperiatur ecclesie nisi totum quod ex contractu tam dampnato perceperint et tantundem de suo in subsidium terre sancte transmiserint ut equo iudicio in quo deliquerint puniantur. Quod si forte solvendo non fuerint alias reatus talium castigetur ut in pena ipsorum interdicatur audacia similia presumendi. Gregorius IX. Astoricen. et Lucen. episcopis.

Ex speciali quam erga illustrem regem Portugalie gerimus caritatis affectu fraternitati vestre mandamus quatinus regem ipsum sollicite inducatis ne in officiis publicis iudeos christianis preficiat sicut in generali concilio continetur. Et si forte redditus suos iudeis vendidit vel paganis christianus deputetur de gravaminibus inferendis clericis et ecclesiis non suspectus per quem iudei sive sarraceni sine iniuria christianorum iura regalia consequantur. Idem.

Nulli iudeo baptizatum vel baptizandum liceat vel in suo studio retinere quin siquem nondum ad fidem conversum suum mancipium emerit et postmodum factus sit vel sit desiderans christianus datis pro eo .xii. sol. ab illius protinus servitio subtrahatur. Si autem infra tres menses ipsum venalem non exposuerit vel ad sibi serviendum emerit eundem nec ipse vendere audeat vel alius comparare.

busque omnibus communicat membris. Ita doctores sunt vene in quibus nutrimenta celestium verborum distribuantur populo dei. Unde phillipensium 2o. Doctores depinguntur conversari sinceriter et sine macula in medio nationis prave et perverse inter quos lucent tamquam luminaria celi splendencia. Nunc prosequendum est 3m quod in ordine primus videlicet postorale officium. In quo et non deficimus floruit quia ecclesie pastor. De increpans universi pastores hiis verbis ier. 12. Pastores preva ricati sunt in me. Scriptum est autem ier. 3o. Dabo eis pastores secundum cor meum et pascet eos sciencia et doctrina. Sed proh dolor pastores quid querentes lucrum scit quod animarum sa- plus

nocte a te repetunt animam tuam et que parasti cuius erunt et exponit silitudo subsequens sic erit omnis qui thesaurizat sibi et non est dives in deum bona opera enim facta sunt sicut in deo Jo. 2o. Ex quibus eliciatur quod quidem sunt thesaurizantes in regimine animarum quibus incumbit eterna dampnatio. Hii admonentur ut mediocria habeant creatorum autem contrariam vocatur ydria sic ponitur quod ydrie officium est haurire aquam et assilatur in corpore humano cordi. In quo est spiritus vitalis communicans membris pulsum et vitam. Et ita pastores in ecclesia erunt administrare atrelatum ut populo dei ministrant spiritualem gratiam vite et pulsum hoc novit sal. 2. Jo. 4o. ad fontem veniens adduxit samaritane dei

peteres ab eo daret tibi aquam vivam salientem in vitam eternam. Ubi in aqua graciam vivificantem designat. Unde conqueritur dominus per Ieremiam cap. 2°. inquiens Duo mala fecit populus meus dereliquerunt me fontem aquarum vivencium et foderunt sibi cisternas dissipatas non valentes continere aquas. De 1° 2° malo dicitur in 2°. et ultimo punto. Dicitur 1° ydria cordis est super fontem sapientie. Anima graciam haurit de fonte eterno dicente David. Quoniam apud te est fons vite. Et sollicitudo designatur in hac sententia super eum dicit ydria super fonte. Dicitur 2° sicut mundus deterimus in cuius parte mortalitatis sentina est vanitatis et voluptatis; sed ipsa fontis sapientie sentina gro est omnis divine voluntatis ut eciam figuratum est genesis 22 de rebecca et ydria sua ut patet in exposicionibus ibidem. Dicitur est 10m et finale de propheta 2 prophete prophetabunt in baal. baal interpretatur vetustas vel desolacio et designat eos qui prophetando in populis querunt ea que sunt vetustatis et desolacionis quibus dicitur per ecclesiasten quod memoriis sine creatorum antequam confringatur rota super cisternam ubi dicitur physice Cisternam coopertam vesice ubi sunt aque seminales Et ita spes gignitivus in testiculis seu renibus assilatur prophetis gignentibus populum ecclesiasticum iuxta vocem pauli filioli mei quos iterum parturio donec formetur in vobis xpistus Est 2° qui non prophetat in baal sed prophetat in xpisto per suam predicacionem lucrando animas deo Unde scriptum est p corinthios 14 Nam prophetat loquitur in populis ad edificacionem ad exhortacionem et ad consolacionem. De eo autem qui sic non prophetat subinfertur ignorantes ignorabitur propheta autem ob hoc quod spiritu dicitur signatur in rota Rota

Sed nullo dato precio perducatur ad pristinam libertatis. Stephanus papa omnibus episcopis. De hereticis. [rubric]
Dubius in fide infidelis est nec eis omnino credendum est qui fidem veritatis ignorant. Leo papa.
Qui alios cum potest ab errore non revocat se ipsum errare demonstrat. Augustinus de fide catholica.
Firmissime tene et nullatenus dubites omnem hereticum vel scismaticum cum dyabolo et angelis eius eterni ignis incendio participandum nisi ante finem vite catholice fuerit incorporatus et redintegratus ecclesie et postpaucam omni homini qui ecclesie catholice non tenet unitatem neque baptismum neque elemosina quantumlibet copiosa neque mors pro nomine xpisti suscepta proficere poterit ad salutem. Gregorius anastasio.
Fraternitatis vestre anastasio antioceno. Et infra. Cum celestinus atque pelagius in ephesina synodo sint dampnati quomodo poterunt illa capitula recipi quorum dampnantur auctores. Ex concilio affricano.
Siquis episcopus heredes extraneos a consanguinitate sua vel hereticos et consanguineos aut paganos pretulit salte post mortem eius anathema dicatur atque eius nomen inter dei sacerdotes nullo modo recitetur. Ex eodem.
Inter eos qui catholici non sunt et si consanguinei fuerint episcopi vel presbiteri nichil conferant denique hoc quod de episcopis et de presbiteris decretum est debere de reliquis clericis exaudiri. Alexander.
Cum christus perfectus deus et perfectus sit homo mirum quare sub anathemate interdicimus ne quis de cetero audeat dicere xpistum non esse aliquid secundum quod homo quia sicut verus est deus ita verus est homo ex anima racionali et humana carne subsistens. Ex concilio lateranensi.
Sicut ait beatus leo et infra. Quia in partibus tolosanis hereticorum quos alii gazaros alii patarenos et alii aliis nominibus vocant invaluit dampnanda perversitas eos et defensores et receptores eorum anathemati decrevimus subiacere et sub anathemate prohibemus ne quis eos in domo vel in terra sua tenere vel fovere aut negociacionem cum eis exercere presumat. Si autem in hoc peccato decesserint neque sub privilegiorum nostrorum quibuscumque indultorum obtentu neque sub alia qualicumque occasione oblacio pro eo fiat aut inter xpistianos accipiat sepulturam. Lucius iii.
Ad abolendam et infra. Universos qui de sacramento corporis aut sanguinis domini nostri ihesu xpisti vel de baptismate seu peccatorum confessione matrimonio vel reliquis ecclesiasticis sacramentis aliter sentire aut docere non metuunt quam sacrosancta romana ecclesia predicat et observat et generaliter quoscumque eadem romana ecclesia vel singuli episcopi per dyoceses suas cum consilio clericorum vel clerici ipsi vacante sede cum consilio si oportuerit vicinorum episcoporum hereticos iu

pri in circuitu mense domini ezechiel 1°. Rota in rota rotantur impii in circuitu virginis Cum 2° dicitur rota super cisternam seu puteum designatur mediata eo quod cisterna non habet aquas redundantes neque scaturientes Pro depositus est autem scaturigo indeficiens fluminis aeterni vel divinitatis sed in quo quidem fluident fontem sapientie divinitatis Circumeamus in finali experiencie rupcionis funiculi reversionis vite continuacionis ydrie et confractionis rote et Unum collata inter vitam ad pietatem Unde de rota scriptum est ps° septuagesimo sexto Etenim sagitte tue transeunt Vox tonitrui tui in rota illuxerunt choruscaciones tue orbi terre Ubi cassiodorus Sagitte sunt divina verba usque ad intima cordis transeuncia que transfodiunt medicinaliter non inflicto vulnere sed salute et dignis compunccionibus seu sollicitudinibus tonancia et choruscancia verba mandatorum per totum mundum tenebras absconderunt Per nobis omnipotens deus cum revertimur in terram sic nos in tuo officio peregisse ut spiritus redeat ad deum qui dedit illum quod defuncto et nobis dignetur ihesus xpistus in secula seculorum benedictus Amen. Et sic est finis.

Collacio Wenceli in susceptione cardinalis
Arelatensis sacri concilii basiliensis legati
a latere per universitatem heydelbergensem in castro
facta quinta anno domini 1440 post dominicam le
tare

Reverendissime
pater sancte
romane ec
clesie Cardi
nalis prohono
randissime.
Quibus ver
bis predigne
alloquar ex
cellentiam.
Cum ipse sim
memorie la
bilis intelli
gentie obscu
re. Tenuis
affectionis ge
lide. Revera
ab hoc tam
grandi onere
michi ab al
ma matre mea
universitate
heydelbergensi. In presentiarum iniuncto pede utique
retraherem nisi domini mei rectoris eiusdem doctorum
et magistrorum venerabilis persuasio aliud exegisset.
Dando ergo vela ventis ut filius ecclesie sancte
dei eiusdem epistolare verbum hostem officii
prophetici dicendis instituam capitale id
videlicet spiritum meum ponam in medio vestri. Dici
tur ezechiel 36°. Originaliter in me con
non sum. Egregie pre dogmatis beati petri
apostoli archidoctoris ecclesie beneficium verbo
prophetico attendere 2a petri primo lucen
ti ardenter adinstar lucerne in hoc callige
noso loco donec dies illucescat et lucifer
oriatur. Caligaverant fidelium oculi intellectuales in sub
orto scismate ecclesie dei. Et cor nostrum inter ecclesiasticum
adinstar parturientis fantasias patitur sed per dei gratiam dudum
ab altissimo huiusmodi immissum verbum mei thematis spiritum meum
ponam in medio vestri nebulosorum cordis est compulsivum in
tellectualiter penetra
tivum. Quod quidem
verbum vestris auribus
puto recondendum qui
ut sacri concilii basi
liensis minus strenui
fidem non sine gra
vibus expensis et labo
ribus auctoritatis sa
crum consiliorum generalium
indefesse hucusque viri
liter defensastis apostolorum
studium ierosolimis
duodecim viginti an
nis non obstantibus
ingeniis fortissimus
quare merito in solida
tionem et stabilitionem
prefati sacri concilii presentia
hoc thema enuntiatum
sit vestre preclare domina
tioni taliter est obla
tum. Viriliter igitur agi
te et perseverate nec vos
a vero moveamini pro
posito qui potius in
promissam nobis laborum mercedem eternam respicite. Alli
ciat vos ad ampliorem perseverantiam ecclesie dei hester
num scrutinium. Quo quidem est scrutatio et inqui
sitio radicum fidei et christiane religionis. Re eisdem
insinuantur heresum amaritudines. Animadvertite hoc
scrutinium oro ecce in premio habere mercedem eternam.
Ex causa quam reddit apostolus hebreorum undecimo
quod sine fide impossibile est placere deo inquiens. Cre
dere enim oportet accedentem ad deum quia est. Et
quia inquirentibus se remunerator sit. Scrutinii ergo et
inquisitionis ecclesie dei perfectionem et salutem. Et remunerabimini
a deo. Cuius est et hec permissio spiritum meum ponam in me
dio vestri sicut ecce declarant eius antecedentia verba premissa
et subsequentia. Procedit enim in origine auferam a vobis

dicaverint vinculo perpetui anathematis
innodamus etc. Presentium nichilominus
ordinatione sancimus ut quicunque ma
nifeste fuerint in heresi deprehensi si
clericus est vel cuiuslibet religionis ob
umbratione fuscatus totius ecclesiastici
ordinis prerogativa nudetur et sic omni
officio et beneficio spoliatus ecclesiasti
co secularis relinquatur arbitrio potesta
tis animadversione debita puniendus ni
si continuo post deprehensionem erroris ad fi
dei catholice unitatem sponte recur
rere et errorem suum ad arbitrium episcopi reli
gionis publice consenserit abiurare
et satisfactionem congruam exhibere.
Laicus autem nisi prout dictum est ab
iurata heresi et satisfactione exhibita
confestim ad fidem confugerit orthodoxam
secularis iudicis arbitrio relinqua
tur debitam recepturus pro qualitate
facinoris ultionem etc. Qui vero
inventi fuerint sola ecclesie suspicione
notabiles nisi ad arbitrium episcopi iuxta
considerationem suspicionis qualitatemque per
sone propriam innocentiam congrua
purgatione monstraverint simili sententie
subiacebunt. Illos quoque qui post
abiurationem erroris vel postquam se ut
diximus proprii antistitis examinatione pur
gaverint deprehensi fuerint in abiura
tam heresim recidisse iudicio seculari
sine ulla penitus audientia decernimus
relinquendos. Statuimus insuper
ut comites barones rectores et con
sules civitatum et aliorum locorum iuxta
commonitionem episcoporum prestito corporaliter iu
ramento promittant quod fideliter et effica
citer cum ab eis fuerint requisiti ecclesiam
contra hereticos et eorum complices adiuvabunt
bona fide iuxta officium et posse suum. Si vero
id observare noluerint honore quem op
tinent spolientur et ad alios nullate
nus assumantur eis nichilominus excommuni
catione ligandis et terris ipsorum interdicto
ecclesie supponendis. Civitas autem
que hiis institutis duxerit resisten
dum vel contra commonitionem episcopi puni
re neglexerit resistentes aliarum careat
commercio civitatum et episcopali se noverit dig
nitate privandam etc. Si qui vero
fuerint qui a lege diocesane iurisdictionis
exempti soli subiaceant sedi apostolice pote
stati nichilominus in hiis que sunt contra here
ticos instituta episcoporum subeant iudicium
et eis in hac parte tamquam a sede apostolica dele
gatis non obstantibus libertatis sue
privilegiis obsequantur. Innocentius iii.
Vergentis in senium seculi corruptela
etc. In terris vero temporali nostre iurisdictioni sub
iectis bona hereticorum statuimus publi
cari et in aliis idem fieri precipimus per po
testates et principes seculares quos ad
id exequendum si forte negligentes ex
titerint per censuram ecclesiasticam appellatione remota compelli volu
mus et nunquam ad eos bona eorum ul
terius revertantur nisi eis ad cor reu
ertentibus et abnegantibus hereticorum consortium
misereri aliquis voluerit ut temporalis
saltem pena coerceat quem spiritualis
non corrigit disciplina. Cum enim secundum

cor lapideum. Et dabo vobis cor carneum ibi dabo verbum divine provisionis. Et nunc expositive sequitur. Et posui meum in medio vestri. Ecce nunc thema. Et paulus ibidem interpositis subiungit et estis michi in populum unica ecclesias tuam. Et precipue et hoc spiritus positus in medio vestri qui conciliatur in spiritu sancto legittime estis congregati. Requiescat autem ab duceret vos ab hinc et cetera. spiritu divini errantes et a ... matris ecclesie alienati in dubium vertentes tanti concilii presentiam conveniret ... premium precepit ob veritatem primi principii ostendendam ... esse et non esse ... quod semen est omnis doctrine ... demonstrata ... in hac vita nichil esse vel ... nobis non manifestum ... et vos estis in cuius medio positus est spiritus docens et suggerens vobis omnia quemadmodum prefata thematis verba iam plures ... auribus maxime

legitimas sanctiones reis lese maiestatis punitis capite bona confiscantur eorum filiis suis vita solum ex misericordia reservata quanto magis qui aberrantes in fide domini dei filium ihesum ostendunt a capite mundo quod est christus ecclesiastica debent districtione percelli et bonis temporalibus spoliari cum longe sit gravius eternam quam temporalem lede maiestatem nec hic severitatis censura orthodoxorum exheredatos filiorum qui tuida misericordia vestis pretextu deus ullatenus impedire cum in multis casibus et secundum divinum iudicium filii pro patribus temporaliter puniantur et iuxta canonicas sanctiones quandoque feratur ultio non solum in actores scelerum sed et in progenies dampnatorum. Si adversus nos terra ... consurget et cetera quod plus timui solet quam iungitur specialiter quam quod generaliter ... vobis advocatis et scriniariis inhibemus ne hereticis credentibus et fautoribus vel defensoribus eorumdem in aliquo prestetis auxilium consilium vel favorem neque eis in causis vel factis vel aliquibus litigantibus sub eorum examine ... patrocinium prebeatis pro ipsis publica instrumenta vel scripta facere nullatenus attemptetis quod si contra presumpseritis ab officio vestro suspensos perpetue vos decernimus infamie subiacere. Universis christi fidelibus tam in verbe ... Cum ex iniuncto et cetera ... Licet autem desiderium intelligendi divinas scripturas et secundum eas studium

per hanc dubium sunt inductiva qua quasi pede progredi habemus in opus ecclesiasticum ... estis agricole sicut et agricola expectat fructum angelorum. Et agri vinientes sunt fidelium quos incultos relinquere non debetis ex officio debito ... ne in eis succrescat zizania divine oblivionis male cogitationis nec non nocive delectationis ... fidelium mentibus dei memoria donorum ... collatorum bona cogitatio ex fide et caritatis ardentibus delectatio suavissima datur cum estis in edificatione corporis christi iustitia quod est dei ecclesia. ... autem assumptum verbum thematis agrestice et incultum videatur ... liber ... sua media quibus integrat ... condicionem et ... Cum autem ex

primo posterium analectorum ... Ex verum cognitionem sine ... quid est quod per nomen dicitur subordinatur intellectualis doctrina. Et quid nominis continentur in themate. Primum distinguitur in ... primi ... generali ... ... et ... conveniandi ... Dei ecclesia ... quia ... in ... et ... Cuius ... et ordo quia ... Et ... dicitur etiam eiusdem ... et plenum ... quia in medio ... de primo ... est ... primo ... ... civitate ... et tenebrosa te ... Et ...

adhortandi reprehendendum non sit sed potius commendandum in eo tamen apparent quidam lapsi merito redarguendi quod occulta conventicula celebrantes officium predicationis sibi usurpant sacerdotum simplicitatem eludunt et eorum consortium aspernantur qui talibus non ... deus enim lux vera quod omnem hominem in hunc mundum venientem illuminat in modo dicit opera tenebrarum ut apostolos suos in mundum universum predicaturos evangelium omni creature misit eis precepit aperte dicens quod dico vobis in tenebris dicite in luce et quod in aure auditis predicate super tecta et cetera sicut enim multa sunt membra corporis sed non omnia idem actum habent ita sunt ordines in ecclesia sed non omnes idem habent officium quod secundum apostolum alios dominus dedit apostolos alios prophetas alios autem doctores et cetera cum igitur doctorum ordo sit quasi precipuus in ecclesia non debet sibi quisque indifferenter predicationis officium usurpare nam secundum apostolum quomodo predicabunt nisi mittantur et veritas ipsa precepit apostolis rogate dominum messis ut mittat operarios in messem suam quod si forte quis arguite respondeat quia tales invisibiliter mittuntur ab homine et invisibiliter missio multo sit dignior quam visibilis et divina longe melior quam humana potest rationabiliter responderi quod cum interior illa missio sit occulta non sufficit cuiquam nude tamen asserere quod ipse sit missus a deo cum hoc ... hec

... latius spiritus dei super aquas ad fecundandas eas. Merito autem david in hos eius inebria multiplica genimina eius in stillicidiis eius letabitur sed germinans etiam et in 4° psalmo ardens in domibus eius sine in grandibus confitetur cum suscipiet ea. De 3° Jo. primo scriptum est de plenitudine eius accepimus omnes gratiam pro gratia eius videlicet de quo Jo. baptista videns loquens ait medius vestrum quem vos nescitis pro primo Cum secundum apostolum ... et ... commisceor ... dogmatizandum sit ad instar corporis humani

Tunc sicut in humano corpore delatio virtutis et motus fit in membra, ita est in corpore mistico xpi influxus vite sensus fidei et motus caritatis fit per spiritum sanctum quo sacrum concilium regitur et gubernatur in medio vestri posito dicit in primo phisicorum Celum influit in ista inferiora tamquam instrumento influentia vita lucis et motum per quandam manuductionem ascendimus spiritum sanctum influere ecclesie fidei sensum et caritatis motum quasi radicaliter in vita gratie ab eodem spiritu pfluere ut non sine misterio canet david verbo domini celi firmati sunt et spiritu oris eius omnis virtus eorum Cum ergo dictum est spiritum meum Ex quo meum est pronomen possessivum finitum et addito dictum subspecificans hunc spiritum nunc dat intelligere spiritum mere substantie divine Quia pronomen demonstrans possessionem familiaritatis videndi eo quia possessivum ostendens eum potentem quia finitum et in habitudine ad aliquid intelligitur Quia ad aliquid dictum expectat eum intellectus eius quod est meum id est dominum cuius est ille spiritus qui et in posuit ex verbo positum thematis Et si quantum dicant ponere sibi usurpare aliquid ordinare statuere vel plantare profundius tamen gilbertus porretanus auctor sex principiorum dat intelligere hoc verbum pona secundum membra mei thematis Cum diffiniens positionem penultimum predicamentorum ait positio est quidam situs partium et generationis ordinatio quam exponens albertus magnus sive vox gloria aut situm partium fore effectum ab ordinatore generationis secundum virtutem eius formativa generantis membra disponitur in ecclesia gradus et status personarum eiusdem a virtute spiritus sancti eandem vivificantibus spiritualiter exoritur et provocatur iuxta illud david emitte spiritum tuum et creabuntur hoc est renovantur Cum exponitur sequatur Et renovabis faciem terre Spiritu sancto influens est spiritualis fontalis et originalis in fecunditate ecclesie qua in plenitudine et exuberantia exprimit ultima particula mei thematis que est in medio vestri hoc est ecclesie dei Cum subinferat ibidem ezechiel in persona domini dei eritis michi in populum Et ego ero vobis in deum quod quid dictu esset dignatus est dominus aperte nobis per legislatorem moysen undecimo levitici Cum dicit Quia eduxi vos de terra egypti ut essem vobis in deum egyptus interpretatur tenebre Ex hoc ergo quod de tenebris dominus nos duxit in lucem virtutum fidei et caritatis est nobis in deum et nos sumus sui populus eius Et oves pascue eius quod notat verbum pronomen possessivum in particula in medio vestri Ubi pulchre dictum est in medio ut spiritualis irrigatio a xpo medio manans ad omnem circumferentiam ipsius ecclesie se protendat

asseveret. Sed oportet quod instruat illam invisibilem missionem per operationem miraculi vel scripture specialis testimonium. Unde cum dominus vellet mittere moysen in egyptum ad filios israhel ut crederent eum quod mitteretur ab ipso dedit ei signum ut converteret virgam in colubrum et virgam iterum reformaret. Johannes quoque baptista speciale suemissionis testimonium protulit de scriptura dicens ego vox clamantis in deserto dirigite viam domini sicut ait ysaias propheta etc. Licet autem scientia valde sit necessaria sacerdotibus ad doctrinam quia iuxta verbum prophetarum labia sacerdotis custodiunt scientiam et legem exquirunt ex ore eius non est in simplicibus sacerdotibus et a scolasticis detrahendum est in eis sacerdotale officium debeat honorari propter quod dominus in lege precepit dicens non detrahes sacerdotes intelligens qui propter excellentiam ordinis et officii dignitatem deorum nomine nuncupantur et infra nec quisquam sue pluppris audaciam illo defendat exemplo quo asina legitur reprehendisse prophetam vel quo dominus ait quis ex vobis arguet me de peccato cum aliud sit fratrem in se peccantem occulte corripere quod quisque tenetur efficere secundum regulam evangelicam in quo casu sane potest intelligi quod balaam fuit correptus ab asina et aliud est prelatum suum delinquentem reprehendere manifeste quod utique nulli licet secundum evangelicam veritatem nam qui in dicit fratri fatue reus erit gehenne ignis. Rursus est quod placet sponte de sua confisus innocentia subditor se accusatori supposuit in quo casu permissum domini verbum debet intelligi et aliud quod subditus non tam animo reprehendendi quam detrahendi exurgit temerarius in platum cum ei potius incubit necessitas obsequendi quod si forte necessitas postulaverit ut sacerdos tamquam inutilis et indignus a cura gregis debeat removeri agendum est ordinate apud episcopum ad cuius officium tam institucio quam destitucio sacerdotum noscitur pertinere. Idem in eodem capitulo.

Excommunicamus itaque et anathematizamus omnem heresim extollentem se adversus hanc sanctam orthodoxam catholicam fidem quam superius exposuimus condempnantes hereticos universos quibuscumque nominibus censeantur facies quidem diversas habentes sed caudas ad invicem ad invicem colligatas quia de vanitate conveniunt in idipsum. Dampnati vero presentibus secularibus potestatibus aut eorum ballivis relinquantur animadversione debita puniendi clericis prius a suis ordinibus degradatis. ita quod bona huiusmodi dampnatorum si laici fuerint confiscentur. Si vero clerici applicentur ecclesiis a quibus stipendia receperunt. Qui autem inventi fuerint sola suspicione notabiles nisi iuxta considerationem suspicionis qualitatemque persone propriam innocentiam congrua purgatione monstraverint anathematis gladio feriantur et usque ad satisfactionem

tendat et decimet. Despiciunt igitur mirabiliter dicentes deum
ecclesiam generalem suam irrigatione et fecunditatem
a patre recepisse cum ipsa velut mater papam quem genuit vi
vificet et dulcificet illuminet et purget. Dicitur
enim creatione rerum ex inspiratione sive insufflatione
In faciem hominis inspira
tum. Et spiraculum vite
et creavit ideo et sa
cratis. Dic ex inspira
tione salvatoris insufflan
tis in apostolos clavium po
testas in conclavi con
ciliatur sicut et in die
penthecostes spiritus sanc
tus communicabatur et
implebatur promissum
salvatoris pro petrum
in persona ecclesie. Ti
bi dabo claves regni ce
lorum hoc est ecclesie
et in medio eius spiritus
domini positus est deus
benedictus in secula seculorum.
Amen.

Collatio Wencz
De spiritu sancto spiri
tus domini sinodo facta? herbi
pol? anno domini.
1336.

Spiritus domini ferebatur super aquas. Origi
naliter genesis 1. Viri sancti merito in
comparandi legislator moyses levitici primo
legem sanciens holocausti iubet et
precipit in altari igne succendere strue lignorum
ante composita visibilibus sic rebus et signis invisi
bilium prefigurans misteria. Ut sic inflammatio et
incendium fidelium ex scripturis sanctis veluti ex lignis
hauriatur ut fidelis sit in altari cordium spirituale celebret
holocaustum inquid radulphus flagiacensis. Et ante
eum ordinarius commentator ysicius jerosolomitanus presbiter. Ex
perimentabatur hoc qui dicitur psalmo 38. Concaluit cor
meum intra me et in meditatione mea exardescet

ignis sancta enim scriptura enim diligenter sancta
ta et audita sua continua perscrutatione et auditione
animam vivacitate a viciis purgat implantis vir
tutes. Dulciatur hoc nos edocente Jo. 15. Ex
positis se opponit vita et pietas sunt agricole et
ehortantes
sibi discipulos
palmitibus
fructificare
dicit. Jam vos mundi estis
propter sermonem
quem locutus sum vobis. Sicut pro
gratorum quo
dam aliter
in salute com
mendatum
quod portare
bant duo
ex discipulis
eius in cas
tello emaus
luce 24. di
centes adin
vicem in ab
sentia ihesu
nonne cor
nostrum ardens
erat in no
bis dum lo
queretur in
via et aperi
ret nobis
scripturas. Spiritus itaque scripturarum inflamatio est
animarum. Qua cum de beato augustino in libro
suo vere religionis sit aut divina providentia
dignata in condescendere et colloqui. Cum
mira infantia fabricans gradus similitudinum
ac parabolarum quibus cognita ab animis ac
puerili pravitas excludatur et introducatur re
ligio sacro sancta ac decima in ecclesiis dei
et divinis pie et in monasteriis ubi assidue
lectiones frequentantur divine. Quod si ec
clesie quidem nunc inflammentur in dei et proximi
amore seu succendantur in dei holocaustum
hoc necessario imputent divine scripture sed pro
prie universitati ait giselbertus super cantica

condignam ab omnibus cavetur itaque si per
annum in excommunicatione perstiterit extunc
velud heretici condempnentur. Moneantur
autem et inducantur et si necesse fue
rit per censuram ecclesiasticam compellantur seculares potestates
quibuscumque fungantur officiis ut
sicut reputari cupiunt et haberi fideles
ita et pro defensione fidei prestent publi
ce iuramentum quod de terris sue iurisdictioni sub
iectis universos hereticos ab ecclesia de
notatos bona fide pro viribus extermi
nare studebunt ita quod amodo quandocumque
quis fuerit in potestatem sive spiritualem si
ve temporalem assumptus hoc teneatur
capitulum iuramento firmare. Si vero dominus
temporalis requisitus et monitus ab ecclesia
terram suam purgare neglexerit
ab heretica pravitate per metropolitanum
et ceteros comprovinciales episcopos excommunicationis vin
culo innodetur et si satisfacere contempserit infra
annum significetur hoc summo ponti
fici ut extunc ipse vasallos ab eius
fidelitate denunciet absolutos et
terram exponat catholicis occupan
dam qui eam exterminatis hereticis
absque ulla contradictione possideant et in
fidei puritate conservent salvo iure
domini principalis dummodo super hoc ipse
nullum prestet obstaculum nec aliquod
impedimentum opponat eadem nichilo
minus lege servata circa eos qui non
habent dominos principales. Catholi
ci vero qui crucis assumpto caractere
ad hereticorum exterminium se accinxerint
illa gaudeant indulgentia illoque
privilegio sint muniti quod accedentibus
in terre sancte subsidium conceditur.
Credentes preterea receptatores de
fensores et fautores hereticorum excommuni
cationi decernimus subiacere firmiter statuentes
ut postquam quilibet talium fuerit excommunica
tione notatus si satisfacere contempserit infra
annum extunc ipso iure sit factus infa
mis nec ad publica officia seu consi
lia nec ad eligendos aliquos ad
huiusmodi nec ad testimonium admittatur.
Sit et intestabilis ut nec testandi
liberam habeat facultatem nec ad hereditatis
successionem accedat. Nullus preterea
ipsi super quocumque negocio sed ipse aliis
respondere cogatur. Quod si forte iudex
extiterit eius sententia nullam obtineat
firmitatem nec cause alique ad eius au
dientiam perferantur. Si fuerit advocatus
eius nullatenus patrocinium admittatur.
Si tabellio instrumenta confecta per ipsum
nullius sint momenti sed cum actore dam
pnato dampnentur et in similibus idem
precipimus observari. Si vero clericus fuerit
ab omni officio et beneficio deponatur
ut in quo maior est culpa gravior
exerceatur vindicta. Si qui autem tales
postquam ab ecclesia fuerint denotati evi
tare contempserint excommunicationis sententia usque ad
satisfactionem ydoneam percellantur. Sane
clerici non exhibeant huiusmodi pestilentibus ec
clesiastica sacramenta nec eos christia
ne presumant tradere sepulture nec
elemosinas aut oblationes eorum accipi
ant alioquin suo priventur officio ad quod

amicitorum corda animos suos exhibent ab as
sidiuis cogitatum fede turpitudinis quasi ad pios
affectus veritatis et pullulis gemellorum fetu
um dilectionis dei et proximorum quos spiritum
sancti inspirat dicente beato ambrosio mediola
nensi episto
po in suo exa
meron scriptura
sancta exige
re suggerit
salutem et
vite fraglat
odorem vir
tutis suavitate
legis capias
et principii
anime non in
cantas Juxta
psalmista namque et
dei promissu
ysa. 44. quod
descendit
ymber et
nix de celo
et illuc ultra
non revertitur
sed inebriat
terram et in
fundit eam
et germinare
eam facit
Et dat seme
serenti et
panem com
medenti Sic erit verbum meum quod egredi
etur de ore meo quod scilicet inebriat animam
Terra designant iuxta id david anima
mea sicut terra pulvere et infundit eam ve
ritate Et germinare eam facit caritate et dat
ei semen future quietudinis et panem doctri
ne salutaris Unde damasus papa Ad ieronimum
scribens De psalmitate spiritarum Nichil
in luce hymni est iocundius que anime pabu
lo dimissa superat mellis dulcedo Quare
non inconveniens massam nostre collationis
in incendium divini amoris in festivitate pri
ncipii penthecostes spiritus scilicet sancti divini amo
ris Hiis verbis duximus capitandam videlicet

nunquam restituant absque indulto
sedis apostolice specialiter Similiter quilibet regula
res quibus in hoc insligatur ut corum
privilegia in illa dyocesi non serventur
in qua tales excessus presumpserint
perpetrare. Quia vero nonnulli sub
specie pietatis virtutem eius iuxta
quod apostolus ait abnegantes auctoritatem sibi
vendicant predicandi cum idem apostolus di
cat quomodo predicabunt cum idem apostolus
dicat quomodo predicabunt nisi mittantur
omnes qui prohibiti vel non missi pre
ter auctoritatem ab apostolica sede vel catholico episcopo loci
susceptam publice vel private predi
cationis officium usurpare presumpserint
excommunicationis vinculo innodentur et nisi quantocius
resipuerint alia competenti pena pu
lectantur. Adicimus insuper ut quilibet
archiepiscopus vel episcopus per se aut archidiaco
num suum vel alias honestas y
doneasque personas bis aut saltem
semel in anno propriam parrochiam
in qua fama fuerit hereticos habitare
circueat et ibi tres vel plures boni
testimonii viros vel etiam si expedire vi
debitur totam viciniam iurare
compellat quod siquis ibidem hereticos sci
verit vel aliquos occulta conventicu
la celebrantes seu a communi conversatione
fidelium vita et moribus dissidentes
eos episcopo studeat indicare. Ipse autem
episcopus ad presentiam suam convocet ac
cusatos qui nisi se ab obiectu rea
tu purgaverint vel si post purga
tionem exhibitam in pristinam fuerint
relapsi perfidiam canonice puniantur.
Siqui vero ex eis iuramenti religi
onem obstinatione dampnabili respuen
tes iurare forte noluerint ex hoc ipso
tanquam heretici reputentur. Volumus
igitur et mandamus et in virtute obedientie districte precipimus ut
ad hec efficaciter exequenda episcopi per suas
dyoceses diligenter invigilent si canoni
cam volunt effugere ultionem. Si quis
enim episcopus super expurgando de sua dy
ocesi heretice pravitatis fermento negli
gens fuerit vel remissus cum id certis in
diciis apparuerit et ab episcopali officio depo
natur et in locum ipsius alter substituatur
ydoneus qui velit et possit hereticam con
fundere pravitatem. Gregorius ix. archie
piscopo mediolanensi
Sicut et in uno cor
pore et cetera. Cum igitur nonnulli layci pre
dicare presumant et verendum existat ne
iniqua sub specie virtutum occulte subin
trent nos attendentes quod doctorum ordo
est in ecclesia quasi precipuus. unde quia cum alios dominus
apostolos dedit alios prophetas alios vero
doctores inhibeas laycis universis cuius
cumque ordinis censeantur officium predica
tionis.
Excommunicamus et anathematizamus. Idem
Excommunicamus et anathematizamus universos hereticos gaza
ros patarenos pauperes de lugdu
no passaginos iosephynos arnal
distas speronistas et alios quibuscumque
nominibus censeantur facies quidem ha
bentes diversas sed caudas ad invicem
colligatas quia de vanitate conveniunt
in idipsum. Dampnati vero per ecclesiam
seculari iudicio relinquantur animadversione

spiritus dei ferebatur super aquas Pauis imperatoris reuerenter
ad virginem mariam divinorum verborum conservatricem pro
priam cardinalem Collationem efferendo et mente pia
Ave maria Spiritus dei ferebatur super aquas
loco et cetera. Pallegans exemento divine preceptionis mundo
de ipso mechanico in ea asli
gens in se tenebras
inclusit ad instar et
similitudine si quis in
campi medio quem sol me
ridianus illuminat locum
aliquem repente obsepi
at et densis ramorum
frondibus tegat. Ubi quo
splendidior foris lucis
species effulserit eo locorum pre
desup horrentis sentate
circumfusum eius intus ob
scurior fit Unde nam qua
huius locum antrum
vocaret obscurum nisi
atro in horrescerent si
tu atque obfusione tene
brarum Hec nobis sit
super ad appetit divina crea
tionis mundi factam an
tecetur ambissi Inquiens
In principio creavit deus
Celum et terram Et
te mundi creationem
de nichilo Et tenebre
erant super faciem abyssi
Ecce tenebrarum mun
mundum inclusionem abissum namque nominare multitu
dine sine abissum aquarum edocet nos evangelii lectio
luce 8 et marci 4. Et luce 8. ubi demonia rogabant
salvatorem ne iuberet eis in abyssum ire Nam qui do
cebat demoniorum voluntates non faciendas precepit
illis ut irent in porcos porci autem se in stagnum aquarum
precipitaverunt ut quod recusabant demonia non
evaderent sed digno pro pietate demergerent. In exordio
itaque mundi singulis speciebus et forma horrida erat et sed
posita Rex gloriosus mundi machinam sic deformem florere in
tuitu incarnate cepit in ipsa amplius divina operatio qua
tenus creatione In supplatione scilicet spiritus dei super aquas
ut sic in ipsa mundi constitutione operatio eluxisceret tota

trinitatis patris dei quia deus creavit filii quia in principio
et spiritus sancti quia ferebatur super aquas. Nam vere spiritus dei
quia patris et filii nexus a quibus procedit per modum amoris
seu voluntatis. Spiritus itaque dei ferebatur super aquas. Et
ostenderet se germinare novorum primum semina. Unde sicut
qui verimus hebreo est sic
habet et spiritus dei fovebat
aquas fotu suo amicabili
ad vitam. Quod agnos
cens sancta mater ecclesia
in hodierne festivitatis se
quencia sic prorumpit in
laudem spiritus dei. Om
nipotens machina per verbum sum
mi fecit deus celi terre ma
ris. Tu super aquas foturus
eas numen tuum expan
disti spiritus tu animabus
vivificandis aquas fe
cundas. Itaque mundi ma
china est velud liber
nature visibus omnium pro
positus in agnicionem in
tre potencie sapiencie et cle
mencie trinitatis benedic
te cuius facturis a qua ip
se moyses in laudem spiritus
dei ascendens. Ex du
plici eius actione eum
enunciat intima videlicet pro
cessione a patre et filio et
ex externa racione super
creata creatura formanda et illustranda dicens spiritus
dei ferebatur super aquas. Facie verba a principio
festus premissa excellentis proposita et talia ut audistis
introducta. Ut autem magistri sancti dogma in suo exameron de
latario seu universalis conservandarum sententiarum ex am
bitu trestat et continencia virtuali verborum thematis.
In ipso tria secundum ordinem insinuantur primum impulsum et mo
tum amoris fons lucidissimus. Nam spiritus dei secundum ...
fontis inebrians rivus fecundantissimus quia ferebatur.
3o fecunditas cum subiectum alveus tenebrosissimus quia
super aquas. De primo scriptum est psalmo tricesimo quinto
Torrente voluptatis tue potabis. Nam apud te est
fons vite et in lumine tuo videbimus lumen. De 2o scriptum

one debita puniendi clericos prius a
suis ordinibus degradatis. Si qui autem
de predictis postquam fuerint deprehensi redi
re noluerint ad agendam condignam
penitentiam perpetuo carceri detrudantur.
Credentes autem eorum erroribus hereticos
similiter iudicamus. Idem.
Absolutos se noverint a debito fide
litatis hominii et totius obsequii
quicumque lapsis manifeste in he
resim aliquo pacto quacumque firmitate val
lato tenebantur astricti. Alexander III. lateranense.
Quod a predecessore De scismaticis
nostro felicis recordationis ordinationes ab Octaviano et
Guidone heresiarchis factas
et ab ordinatis ab eis irritas esse
censemus adicientes ut qui digni
tates ecclesiasticas seu beneficia per dic
tos scismaticos acceperunt careant
impetratis. Alienationes quoque que
per eosdem scismaticos sive per lay
cos facte sunt de rebus ecclesiasticis
omni careant firmitate et ad ecclesias
sine omni onere revertantur. Si
quis autem contra venire presumpserit excommuni
cationi se noverit subiacere. Illos vero qui
sponte iuramentum de tenendo scis
mate prestiterint a sacris ordinibus
et dignitatibus decernimus manere
suspensos. Innocentius III. Bisuntino.
Fraternitati tue et cetera. Post archiepiscopo.
Fratrem quem a scismatico asseris or
dinatum ab officio potius repellere in
cunctanter nisi legitime probave
rit secum fuisse misericorditer dis

est luce ultimo. Et factum est dum bene
diceret illis recessit ab eis et ferebatur in celum.
De 3o ubi thema et tenebre erant super
faciem abissi. In primo horum prima lucidissitas ...
Jo. primo. Deus lux est et tenebre in eo non
sunt ulle.
In 2o oppo
situm lucidissi
tas. Et in
2o unitur
utrinsque ac
tinitas de
quibus Jo.
primo lux
in tenebris
lucet. In
his declara
tur primus col
lacio.
Dixi primo
quod in verbis
thematis
tangitur im
pulsum et
motum a
moris fons lu
cidissimus
ad quod est
adducere scrip
turam da
nielem in
qua inicia

pensatum et ab ea persona que su
per hoc potestatem huius dispensan
di. Alexander III. De apostatis et rei
terantibus baptisma.
Preterea clerici
qui relicto ordine et habitu clericali
tu suo in apostasia tamquam
layci conversantur si in criminibus
deprehensi teneantur per censuram ecclesiasticam non
precipimus liberari. Idem albinganensi.
Ex litteris tuarum genovense
tenore perpendimus quod quidam egri
tudine longa confectus in sano sor
tilegarum consilium credens consilio
ut sanaretur per iteracionem fecit
iniuriam baptismatis sacramento
et cetera. Quia ergo nos tua duxit pru
dencia consulendos qualiter debeat
puniri acolitus qui in minoribus
et interio vite salutis excusare
videtur distinctione presentibus litteris respondemus
quod ad superiores ordines promoveri
si publicum est quod proponitur non va
lebit nisi ad religionem transire vo
luerit in favore religionis ipsius
circa eum valeat dispensari. Si
vero occultum est poterit promoveri
et excessum suum dignis penitencie fruc
tibus expiare. Innocentius III.
Ne clericatus et cetera. Super secundo ar
ticulo inquisitione duximus respon
dendum quod clerici qui sunt de aposta
sie crimine infamati qui videlicet
abiecerunt habitum clericalem non
sunt in seculari habitu tollerandi
sed per districtionem ecclesiasticam co

Glosa torrens voluptatis est spiritus dei fons
vite pater et lumen filius ut sit inebriatio
poculo salutari spiritus sancti sanati etiam
illuminarentur ex gustu ebrietatis gratia cum
fonti vite attextum est lumen quia ex gus
tu mentis surgit illuminacio psalmo 33. Gus
tate et videte et sic in spiritu dei primo ap
paret luminositas fontis amoris lucidis
simus. Et ne videretur error accepcionis spiritus
in themate pro aere vel pro vento prudenter
adiectum est dei ut dictum sit spiritus dei hoc
est ex amore impellente et movente ema
nans a patre et filio qui sunt deus. Ideo

spūs dei appellatur. Hoc fonte superfusissimo
spū dei impleri in mē et potestate. Ad hoc
etiam nos alliciente divina promissione
Cum scriptū sit ps° 80. Ego enim sum do
minus deus tuus qui eduxi te de terra e
gypti dilata
os tuū et
implebo illud
Ubi dominus
deus qui e
duxit de
tenebris ut
esset nobis
in deum le
titia unde
omo impat
nobis dila
tare hora
nostra in
sui laudem
promittens
mercedem
impletionis
hoc manifes
tius aperit
eius aplus
ephe. 4°.
ait imple
mini spū sco
Et adiunges
impletionis
modum ait
loquentes
vobismetipsis in ymnis psalmis et canticis
spiritalibus. Dic ergo hora nostra non laxave
rimus sive non dilataverimus aut apparet
necesse tunc in causa nostre est tentatis
et auditatis ac fuge spūs sancti nosipsi
sumus sicut scriptum est sapie primo.
Spūs sanctus discipline effugiet fictū
et auferet se a cogitationibus que sunt
sine intellectu sicut claudes oculos in
prima illustresceris lucis in causa est sue in
fusionis quam similitudinem sit expressit
dominus dyo. 2° ca° de divinis nominibus
sicut sol non ratiocinans nec preeligens

decendi donec deficiente probacione ad
infamiam abolendam purgati
onem canonicam curaverint exhibere.
Quidā sicut. Idem in eo. gñali
Q acceperimus qui ad sacri undam
baptismatis voluntarii accesserit
veterem hominem omnino non exuit ut
novo perfectius induantur cum prioris
ritus reliquias retinentes xpiane
religionis decorem tali commixtione
confundant. Cum autem maledictus
sit homo qui terram duabus viis in
greditur et indui veste non debeat
lino lanaque contexta. statuimus ut per
prelatos ecclesiarum talis observancia
veteris ritus omnimode compescatur
ut quos xpiane religioni libere volun
tatis arbitrium optulit salutifere
coactionis necessitas in eius ob
servatione conservet. cum minus malum existat
viam domini non agnoscere quam post
agnitam retroire. Honor. iij. ar
A nobis expetit. Archiepo turon.
A tua f. edoceri quid de apostatis
sit agendum cum in custodia detinentur
qui nimis illis blandiciis nulla
tenus possunt induci ut abiectum
habitum reassumant ad quod ut (?)
quod tales si volueris potes sub qualicumque cus
todia carcerare ita quod solummodo vita
sibi misera reservetur donec a
sue perversitatis nequicia resipiscat.
Consultacionem. Idem archiepo leodi
Cum tue ... quod monachus. Et quod ...
... aliquem sacrum ordinem in aposta

radios suae lucis diffundit illuminandis. Sic sol iusticie
proportionaliter radios sue bonitatis immittit. Et quamvis
tali illuminacione nos indigni simus ipse tamen non respicit
nostram indignitatem sed suam dignationem et qualem eum
decet magnificentiam retri tribuacionem amore suo ipsum
ad hoc impellente et
monente. Sic dum
essemus simplicio et
tormento mortis obnoxii
et sui inimici largitus
et nobis vitam multum
priore honorabiliorem
aplo hoc pandente ro
4° Cum adhuc essemus
inimici per mortuus
est pro nobis ut comme
daret suam caritatem
in nobis hoc est lauda
biliorem apparere faceret
suo zelo quo pro nobis
mortuus est. Ro.
ergo effugiat mente
nostra memoria fontis
dei sitientis eandem
nos recognoscere red
dentis testimonium
spūi nostro ro. 8°. Nec
mens nostra ab eo ausa
nihil in se fulgidum
habeat et gloriosum
iaceat plena amara
rum et acerba passionum tirannide. Nam potius
conversa ad ipsum spūm dei efficiatur quasi quoddam
pomerium ornatis virtutum arboribus fructiferis et
semper viridibus vegetatum. Nam sicut mens qui
usque continuum psl. 1 1°. Et tunc de primo membro divi
sionis in ebrio. Dixi 2° quod in verbis thematis
tangitur eius fontis rivus inebrians fecundantissime
In quo ferebatur adducta scriptura sive ultimo quod et si ad
litteram sit de astrepos dominus noster ihesu xpo ultima tribu
bacula meo et hoc deservit proposito quod ipse fereba
hoc est gradiebatur in celum propria sua virtute et forti
tudine non egens alieno subsidio ysa. 63. Gradiens
in multitudine virtutis sue. Et ita ait Seneca lib

sia recipiens quantulibet suo fuit
reconciliatus albi et recepit penitentiam
absque dispensacione ro. pon.
ministrare non potest in ordine sic su
cepto. De his qui filios occiderint. ca.
Alexand. iij. Tornacensi episcopo
Veniens ad nos .G. mulier lacri
mabili nobis confessione mon
stravit quod cum de quodam
filium genuisset et ille sibi sepe tur
gido vultu imperasset quod filius
eius non esset ipsa iracundie calore
deducta eundem filium interfecit
et i. in. q. laboras etiam inducere
ut ad aliquod monasterium transeat
in quo peccata sua perpetua penitentia
deploret. si autem repugnante car
nis fragilitate induci ad hoc no
luerit ei licentiam in domino nu
bendi tribuas quia tutius nobis
videtur ut nubat uni soli quam
inhoneste multos admittat.
Lucius iij. parisien. epo.
Intelleximus quod .G. mulier filiam propriam
furore accensa dyabolico iugu
lavit pro quod dominus terre maritum
eius ipsam compulit abiurare quo
ad illam alios habere filios in
masculi. Mandamus quod super hoc ita provide
as quod sui sceleris penam luat et salu
ti eius ac filiorum per tuam provi
dentiam consulatur et non obsta
te iuramento quod a viro dicte mulieris
compulsa extorsisse eam sicut
expedire videris eidem viro resti

beda in suo exameron Cum dictum est spiritus dei fere
batur super aquas non est opinandum pueriliter quod posicionem loci
ferueret sed quia sua diuina virtute precellebat habens
in se potestatem et similitudinem et de nutu suo et aquarum
illustrare abissum et creaturas ad formam lucis disponere in
similitudine fabri ang[...]vo
luntas fabri candidis rebus
superfertur psalmo dicente Ro.
metha[...] Domus adex
est a domo ad montem verbo
quo ferebatur huius precellens
potestas et virtus perficitur
quia et virtutem dei ad nos
tras tenebras ferebatur
eum verbum est actiuum mo
di impersonalis sub littera
la passiuum sensum habens
actiuum ait remigius super
edicione in ipsius donati Ita
causa ex ps. 33. et euangelium
primi regum .21. In figura
tionem commutacionis veteris
sacrificii in nouum scriptum
est ferebatur manibus suis
quia potestate sui ver
bi corpus suum conferret
Et ita suo diuino potesta
tiuo ecclesiam inebriauit
et formandam creaturam
fecunditas a spiritu dei co
minimetur Attentaque
tanta clemencia fecum
de liberalitatis spiritus dei su
per aquas se ferentis in auxilium inter indigencie eum inferentur
vbi hoc dauitico ps. 142. Spiritus tuus bonus deducet nos
in terram rectam propter nomen tuum domine / vbi notant ad
uertium est propter nomen tuum domine vt non meis meritis
sed gratie dei ascribamus deductionem in terram rectam a san
one spiritus sancti efficiendam Et de tantum de 2° membro di
uisionis membro ¶ Dixi 3° et finaliter quod in verbo
thematis tangitur fecundantis diui subiectus alueus. In
particula finali super aquas adducta scriptura de facie abissi
tenebrosa vult super dictum est abissum nominare profundum
et multitudinem aquarum Et ita per aquas in proposito
intelligitur quidquid est sub celo empireo siue celo vsque
ad terram conceptum ante mundi ornatum diuisit aquas

tuas ita quod filios suos libere pos
sit et pacifice gubernare / Idem
De infantibus aut qui mortui
reperiuntur cum patre et matre et
non apparet vtrum a patre vel a matre
oppressus sit ipse defunctus vel propria
morte suffocatus non debent inde esse
securi parentes nec etiam sine pena
sed tamen consideracio debet esse pietatis
ubi non uoluntas sed euentus mortis
causa fuit. Si autem eos noiaret ipsos in
ferdores esse scire debent se grauiter deli
quisse quidam autem penitenciam
trium annorum indicant esse debere quo
rum unum paganus in pane et aqua
Greg. ix. De infantibus et langui
Si a patre siue / dis expositis etc.
ab alio sciente ipso aut ratum
habente relegato pietatis officio
infans expositus extitit hoc ipso a po
testate sua patria liberatus nam
et in hoc casu in ingenuitatem lib
tus et seruus in libertatem eripitur
quod et de personis cuiuscumque etatis langui
dis si expositi fuerint vel si alicui cor
alimenta impie negari contigerit
est dicendum. Sane qui hos susceperunt
non possunt per hec ius in eorum personis
aliquod vendicare De homicidio volun
In exodo legitur / tario vel casuali etc.
Siquis per industriam occiderit
proximum suum et per insidias
ab altari meo euellas eum ut
moriatur / Ex penitenciali romano
Interfecisti furem aut latronem

ubi comprehendi poterat absque occisione quod
ad ymaginem dei creatus est per .xl. di
es non intres ecclesiam et lanea ueste
indutus ab escis et potibus qui inter
dicti sunt et a thoro gladio et equita
tu per illos supradictos dies absti
neas in tria autem .v. feria et sabbato a
liquo genere leguminum vel olibus
pomis et paruis piscibus cum mediocri
ceruisia utere tempore. Si autem sine o
dij meditacione te tuaque liberando hi
dyaboli membra interfecisti secundum
indulgenciam dico propter ymaginem
dei. si aliquid ieiunare uolueris bo
num est tibi et elemosinam fac lar
giter. Si presbiter eadem fecit non depona
tur tamen quamdiu uiuit penitenciam agat
Si perfodiens inuentus Aug. in exodo.
fuerit fur et percussus mortu
us fuit non est illi homicidium. Si autem
orietur sol super eum reus erit intelli
gitur ergo non pertinere ad homicidium
si fur nocturnus occidatur. Si autem
diurnus ad homicidium pertinere hoc est
si orietur sol super eum etc. quod poterat dis
cernere quod ad furandum non occidendum
uenisset et ideo non debet occidi. hoc et an
tiquis legibus secularibus quibus ista
est antiquior inuenitur impune scilicet
occidi nocturnum furem quoquo
modo diurnum autem si se telo defende
ret iam enim plus est quam fur / Item
Qui iuramento pollicitus est / Iustum
herodes saltatrici dare quodcumque pos
tulasset ab eo. Si ob ius iurandum

que sunt super firmamentum ab aquis que sunt
sub firmamento quam scripturam si non intelligis
da honorem ei et tibi timorem ait augustinus li.
suo primo super gen. ad litteram cum maior est
scripture huius auctoritas quam hominis humani in
genii capa
citas ait ide[m]
ho. 2° [...] quod
proposito super
sua infusa
s. aquas au
get et perfecit
significatiue
recolligens
ipsum ad actiue
fecunditatem
supplacionis
spiritus dei cui
dictum est
spiritus dei fe
rebatur super
aquas Hic
intuens
dauid ps.
103. Bene
dic anima
mea domi
ne domine
deus meus
magnificatus es vehe
menter. Et
in quo amictum confessionem et decorem in
duisti amictus lumine sicut vestimento quia
Vndique circatur eum existunt decore et lum
ne et sequitur ait extendens celum sicut pellem
qui tegis aquis superiora eius quia supra
firmamentum quod orbem tangit terrarum
aque sunt diuini laudantes Et cum inuisibilia
dei inuisibilia intelligantur tunc ex tam
pulchra et magnifica mundi fabrica apprehen
ditur spiritus fabricatoris inestimabilis forti
tudo et pulchritudo qui dum ferebatur super
aquas sua tamen presencia inhabitans lucem in
accessibilem illustrabat celum empireum

qui⁹ a tṫri usq ad ipm̄ ꝑ tunc lux abfuisset Et ex quo firmamentū p̄ntem militantem fi guurat ecclesiam ex titulo p̄s ca. Et ex ap̄lo j. thimothei 3° nominante eccłaz firma mentum veritatis sup aquas ī mō th̄ete noiabit figraꝫ ecce indistinc te tam triū phantis mi litantis Et celum celorū siue empireū celam p̄nta bit triumpha tem Et sic in mō themate vtriusq ecclesie sic concipiat triumphantis videlꝫ ī hor quod dicit spiūs dei et militantis ī h° quod sp̄ir fere bat sup aq̄s ¶ Nam aug⁹ .13. Confes sionū suaꝝ ait nō inme mo quod li benter ap pellandum estimem Celi celoꝝ ī p̄ncipio factum q̄ domū dei contēplantē delectationem dei sine vllo defectu egrediendi ī aliud q̄ est mr̄ nostra sursum et libera et locus habitationis glorie De qua apocalipsi 21. siue penultimo sc̄ptū est Ciuitas non eget sole neq luna vt luceant ī ea Nā claritas dei illuminabit eam et lucerna e⁹ ē agnus Et ambulabunt gentes ī lumine eius Et reges terre afferent gloriam su am et honorem in illam Vꝫ de ecclesia militante ait Crisost⁹ nobis qui ī t̄pibus sius nō sumus inuenti fideles maiora co

fecisse se dicat si p̄ris matris ue sue mitū postulassꝫ securus ē ā non q̄ ergo in suus repudiatu rus fuit contēpnere debuit m.p pheta. Ex concil' guarmacen̄. Si aliquis cā explende libidinis ul' odii meditatē hōi aut mlīri aliquid fecit ul' ad potand' dedit ut nō possit generare aut xpere ul' nasci soboles ut hoīcida teneat̄ Sicut dig. Alex. iii. exon̄. ep̄o. Dnū 7 .j. Sane cum uir discretus existas plenus nosti q̄ in excessi bus singuloꝝ nō solum q̄ntitas 7 qualitas delicti. sꝫ etas sciā sex⁹ atqꝫ ɔdicio delinq̄ntis sunt atten denda 7 nō solum sc̄dm p̄sōa sꝫ se cundum locum 7 temp⁹ quo delic tū ɔmittitur unicuiqꝫ p̄na debet indici cū idem excessus magis sit in vno quam ī alio puniendus ¶ Illi aut̄ qui aīo occidendi ferie di aut capiendi illū sem 7 reuen dū uirum quondam cantuarieñ archiep̄m cū a manuū iniectio nem se fatentur uenisse si de illa capc̄ōē mors eī secuta fuissꝫ pari p̄na ul' fere pari existēt puni endi. ¶ Illi etiam qui nō ut feri rent sꝫ ut p̄cussoribus opem fer rent si forte p aliorꝫ uiolenciam ipedirentur paulo minori debēt pena mulctari q̄r eū scriptū sit qui potuit hoīem liberare a mor te 7 nō liberauit eū occidit ɔstat ab homicidii reatu immunes nō ēē qui accessoribꝫ contra alios p̄sta re uenerunt nec caret scrupulo soci etatis occulte qui manifesto facino ri desiit obuiare ¶ Qui uero se asserunt aīm regis inflamasse ad odium viri hoīcidium fuit locu tum dure 7 aspere. Sꝫ non ita seue re sunt puniendi nisi forte regē ipm ad illud hoīcidiū suis suggesti onibꝫ prouocassent ¶ Hii quoqꝫ si fuerint a culpa liberi nec a pena debent ēē imunes qui licet fuint illius machinacōis ignari tam eis quos sicarios ēē sciebant in sacrinus custodiendis ministium p̄buerunt ¶ Eos insuper qui di cuntur illius sci uiri 7 suoꝝ post mortem eius spolia occupasse si nichil aliud in tanto facinore ɔmiserūt a pena mortis eius ar bitramur ēē imunes sꝫ q̄ occupa rant eis quoꝝ fuerint tenentur in integrū restituere si hūt ī facul tatibꝫ uñ possint ea reddere 7 ip sis ex hoc moderata ē p̄na iniun genda quia licet quedam ex hiis que occupauerunt fateantur se paup̄ibꝫ erogasse nō tamē alie na cum ipa potuissent eis quoꝝ fuerunt restituere debuerūt pau p̄ibus erogare ¶ Illi p̄terea qui sola execratoꝝ participacōē se re os ēē cognoscunt considerata t̄pis mora quo in eadem nequicia p

mittit deus ī aliū nos inducens mūdū et in xpo nouam creationē de qua ephesioꝝ 2° ip̄i⁹ sum⁹ fac tura creati in xpo ea q̄ sup⁹ tenens voluntatem celos nobis expandens desup texens nostre nature vestem incorruptibilem a sp̄ū et aqua Vt quod ma ter est fetu hoc fideli sit aqua ī salutem re generans Jo. 3°. Jn ingressu in regnū dei cuꝫ nos p̄ncipes effi ciat sp̄itu ip̄e dei atq sanctificator cum p̄re et filio in seculo bene dictus Amen etc.

Collatio Wenck

sac̄e theo. pfess. De natiuitate xp̄i Anno dn̄i m° cccc° xlvi°.

De dignitate sua p celebres viri p̄tes 7 sires imminens con pellit festiuitas do mine ~~festiuitatis~~ natiuitatis sacram medium confessio nalis p̄palare Opm̄ enī domi dei est dona aut̄ dei reuelare et confiteri honorificū est tob xii. Qua honorificentia p̄pheta 1° regnus affectꝯ ī sp̄ū verbo plenum lucis eandem sic de p̄misit natiuitate exortū ē in tenebris lumen rectis Que nā capud erunt dicendoꝝ Ex quo queq capite vt natiuitatis domi ne sensus fidei et dilectionis motꝯ nobis condecentes impetranda est virgo 1a Jn qua q̄m⁹ natiuitas celebrata est Et h° metrx serena Aue gratia plena ¶ Exortū est in tenebris lume rectis ps° cxi°. Deꝯ nā inuisibilis vt sciri possit a visibilibus opus fec quod sua visibilitate cum reuelaret ro 1° Vt sic

mētum p certum agnosceret et anima ex hiis que no
uit natiuo intelligendi modo surgeret ad incognita
nouit agnoscenda Unde phī nobiles quesierunt qua
si interrogantes creaturas De creatore Et omnium spē co
dicione et dispōe tanq̄ uoce euidente exacte opificem di
dicerunt sicut scriptum
est sapientie 13. A mag
nitudine spei et creatur
agnoscibilit potit cu
deri eorum creator uidetur
Cum inuisibilium simili
tudines in uisibili con
fecerunt creatori tam de
pulcres natiuo sue y
mitationis A splendo
re fulgentius humana
na excitatur mens ad
pulchriora agnoscen
da Unde et diuinis s
mo torpenti et frigide
anime loquitur p spe
cula et enigmata ut ca
dem i. quasi machina
subleuet ad deum Et
ipsa sermonibus sic sue
consuetudinis qui cele
stia concalescat Pter
in huius inscriptione
uidenda est diuina scrip
tura maior est. Primo
Ex hoc diuina est pre
dicanda misericordia
qua uult deus loquendo se humiliat nos intellectu ex
altat Quod ponderabat prefato propheta dauid ut nati
uis familiaris et sublimius manduceret i. diuina na
tiuitate dicitur est illam i. Ianuis sue fortis uerum
mundi similitudinibus depingere in tenebris uiz et
lume oriens Exortum est in tenebris lumen rectis
¶ Beatus gregorius i. prefacione sua super cantica canti
corum inquit Dic i. scriptura in uerbis et sensibus
sicut in pictura in coloribus et rebus et nimis stultus
ē qui sic rei picte colores consideret ut res ipsas pa
tas negligat sic et minus prudens postscripta agnoscat
ille qui extrema uerba ita apprehendit ut interiores ver
borum negligat sensus ¶ Iam quod pallie sunt

duxarunt et inquisito si eis timo
re uel affectione communicauint
scienter uel ignoranter est peniten
tia indicenda. Clericos autem quos
constat armatos interfuisse tanto
facinori et illos qui consilium dederint
ut sciuis uix capetur perpetuo non so
lum ab altaris ministerio deponen
dos esse censemus sed et quod in ecclesiis nul
lo unquam tempore lectiones legant
uel epistolam in choro legentium cantent
sed in psalmis apud deum de con
misso satagant ueniam impe
trare. Insuper in claustro districto
monachorum uel canonicorum regularium
si fieri potest sunt recludendi ita
quod usque ad septennium uel quinquennium
debeant ab ecclesiarum introitu cohercere
Presbyterum qui quendam | vi. I de.
proprium intuitu discipline percussit
in capite cum post paucos dies expi
rasset tam ab omni altaris ministerio
debes perpetuo remouere quin ab of
ficio sacerdotali deponere si ex ipsa
percussione interiit uel aliam infir
mitatem incurrit de qua noscitur
expirasse. I de bisuntinensi epo
Contingebatur in litteris tuis quod
cum dyaconus presentium lator
et quidam alii clerici a uineis
eorum opere consummato redirent leu
andi laboris gratia quendam ludum
unitati uiatores baculos suos stu
debant iacere in directum et alter
altius fustem ferre cui ludi solet

esse condicio ut qui altius baculum
proiceret quasi uictor pro equo alio uteretur
Sed prefati clerici equitandi licentia
non utentes sola erant iactatione
contenti quidam autem laicus dum
baculum eiusdem dyaconi percussisset
incautus in eum equitaturus insili
it et sic a falce illi dyaconi que erat ac
cinctus mortale uulnus accepit de
quo post dies octo expirauit Ideoque
consultationi quod eundem dyaconum sint litterarum
portitor ad superiorem gradum ascendere
uel in dyaconatus officio nullo umquam
tempore ministrare permittas sed eundem
pensatiue ministerio in subdyacona
tus officio patiaris. Idem epo
Lator presentium p. clerici | nensis episco
patus nobis proposuit quod dum qua
dam die cum eum quodam clerico luderet
contigit quod ille proiceret istum ad terram
cum cultellus quem ad latus suum habe
bat in alterum incidit et fortuito oc
cubuit uulneratus. Ideoque consultationi quod si
ita res habuerit et alia iusta causa non
impedit predictum p. libere permittas
ad sacros ordines promoueri. I de
abbati sancti benedicti de nebeira.
Suscepimus litteras tuas per quas
cognouimus quod dum litteras tu
as per quas cognouimus quod dum lator
presentium in custodia cuiusdam domus
cum alio fratre maneret ingredientes
de nocte quidam latrones ad e
os turpiter ipsos in personis affli
gere et denudare uestimentis propius

ad frumenta hec sunt exteriores uerborum
sonus ad mentia latentem intelligentiam
iumentorum autem est paleis uesci hominum uero
frumenta edere Quia igitur humana uerba
ratione in exterioribus uerbis scripture non quies
cat sed
festinat
comedere
frumenta
latentis
intelligen
tie Gre
gorius inter
scriptura uerbo
rum theo
uerbis la
teat caus
dem uide
da est in
scriptio
huius et con
sideranda
Veniunt
antecedentia
et subse
quentia
uerba.
Inscriptio
talis est
zai. Sep
tima littera
hebraica
septenarius numerus est quietis zai autem
interpretatur hic uel due te quod est ipsius
spei tendentis in futurum et insinuatur quod
sancte dominice natiuitatis promissio ad
quietem habitudinis ¶ Iam deus datus
est homo in terris ut nos nascimur celo
hoc et antecedentia uerba thematis in
sinuant Quia precedit gloria et diui
tie i. domo eius manet in seculum seculi hec
est inscriptio xlv. capitulo suo Rorate
inquiens celi desuper et nubes pluant
iustum aperiatur terra et germinet salua
torem et iusticia sit orietur Quia al

ludens dauid ait notum fecit dominus salu
tare suum in conspectu gentium reuelauit ius
ticiam suam Hec autem de qualitate exorti luminis
quis ambigeret subsequencia verba eam
dem manifestant que attexuit ista scilicet mi
sericors et
miserator et
iustus dominus
Itaque luculentissime
thema ipsum
diuinam na
tiuitatem sub
similitudini
bus enuncia
re cum dicitur
Exortum est
in tenebris
lumen rectis
Hunc autem
obscure ex
pressione
sub visibili
bus signis
rerum mun
di triplex
occurrit cau
sa prima
respicit nos
secunda respicit
sapientes et
tercia deum
Propter nos namque
et ad nostram
placentem
valitatem ait Gregorius in loco allegato In scrip
tura sacra licet inuolucris operiuntur diuina mis
teria quo sapiencia requisita amplius placeat
sit enim sacramentum regis abscondere Thomas tho.
xij. De tercia puer[?] x°. Scriptum est quo ad
causam secundam sapientes intelligencia abscon
dit et que ad causam terciam scriptum est prouerbiorum
xxv. Gloria dei est celare verba Itaque cela
ta est sina [?] nativitatis presentatis vis the
matis exortum est in tenebris lumen rectis fu
ere verba a primeuis viris dignitatibus pro
sitam et taliter introducta In importancia
quorum verborum tria consideranda occurrunt
primum dominice nativitatis coruscans et

fulgidus actus quia exortum est lumen Ubi est impetrat ac
tum sub manifestacione luminis exorti adducit illud zacharie Et
ce vir oriens nomen eius ecce signum ostentantis mirabile
sicut ysaye. vij°. ecce virgo concipiet et in multis aliis scrip
ture locis mirabile autem illud annectitur quia vbi [?] 3°.
Nouum faciet dominus
super terram femina cir
cumdabit virum quod autem
annectitur oriens nomen
eius quia ab oriente
vis fons et lux nec
obmittens conseco quod
subdit ibidem zacharias
et subter eum orietur vel
in confuso et in quod sub
ortum tangit exorti lu
minis et ulterius specifi
cius addidit et edifica
bit templum domino
Ut ostenderet exortum
lumen et quod sub eo ortum
fore et edificatorem ec
clesie dei Secundo autem
de ecclesie dei in iudea
tangitur in hystoria evan
gelica hodierne festiui
tatis luce ij°. Nam
nato domino pastores
in eadem regione vigi
lias tenuerunt noctis
gregis sui Et iuxta
eos stetit angelus quod
equidem pastores in ea
dem regione claritas dei circumfulsit et consolantur a cir
stante angelo et ponente et eis claritate circumfulsit luminis
his verbis nolite timere Ecce evangelizo vobis gau
dium magnum quia natus est vobis hodie saluator xpistus
dominus In ciuitate dauid Et hoc erit vobis signum
inuenietis infantem pannis inuolutum et positum in pre
sepio Postea autem presabita lex [?] verbo de verbo quod
illud dictum erat collocutione pastores venerunt et viso
eis signum intellexerunt de verbo quod illud dictum erat
de puero et reuersi laudauerunt et glorificauerunt
deum in omnibus his que audierunt de puero hoc vero
presentium pietatis forma quia per visibilia sacramenta simbola
sic sumenda sunt hec ex eisdem ascendunt in amore et
cognicionem misteriorum dei quorum sunt signa quibus
agnitis surgunt in laudem et glorificacionem dei In hoc.

presumpserint in quos iste resump
tis viribus insurgentes ligauerunt
illos et detinere usque ad noticiam ca
pituli voluerunt cum autem iste re
ad tuam audienciam perlaturus
ligatos eos in fratris sui custodia di
misisset et fures se soluere nitentur fr
illos ne ab eis interimeretur occidit
unde quam expediebat potius post tu
nicam relinquere pallium et rerum tem
poralium iacturam quam pro conseruandis vi
libus rebus et transitoriis tam acriter in
alios exardescere abstineat iste hu
iusmodi ab altaris ministerio et uterque perpetuo
suum ad arbitrium tuum studeat expia
re constat enim eos contra mansuetu
dinem ecclesiasticam ex utriusque opere inter
emptos. Idem lucensi episcopo.
De cetero noveris quod dyaconus
qui homicidium casu dedisse videtur non
videtur ad sacerdotium promouendus.
Ad audiam apostolatus Clemens iij.
tus nostri peruenit quod cum quidam presbiter
volens corrigere quendam de fami
lia sua cingulo quo cingi solebat
ipsum uberare temptasset contigit quod
cultellus de uagina que cingulo ad
herebat elapsus eum in dorso aliquan
tulum vulnerauit postmodum vero cum
ille vulneratus aliquamdiu vixisset et
conualuisset a vulnere grauiori ut dicitur
infirmitate percussus viam est uni
uerse carnis ingressus. Quia vero
utrum occasione vulneris decessisset du
bium habetur utrum dilectus duximus [?]

dendum quod cum in dubiis semitam debe
amus eligere tuciorem vos conuenit
iniungere presbitero memorato ut in sacris
ordinibus non ministret iniuncta tamen penitentia
congruenti poteris concedere ut in mi
noribus ordinibus sit contentus si vero extra
lia infirmitate ille obierit potest si
cut erat solitus diuina officia mi
nistrare. Innocentius iij. lingonensi episcopo.
Dilectus filius a capellanus
exposuit quod cum quadam corporis
molestia grauaretur ut comedendi
appetitum aliquantulum excitaret equum
quem nutriebat ascendit qui cum bene
non pateret habenis sed preter sessoris
arbitrium saltibus lasciuiret ipse ut eum
refrenaret impetum freno uim intu
lit equusque calcaribus stimulauit cumque
fracto freno equus proprio arbitrio
relictus curreret festinanter quedam
mulier veniens ex obliquo infan
tulum baiulans obuiauit in quam
equus irruens pueruli abiecto sessore
puerum eundem oppressit. Idcirco mandamus quatenus si
est ita cum idem cappellanus nec
voluntate nec actu homicidium perpe
trauit nec dedit operam illicite rei non
impedias quo minus possit diui
na officia celebrare. Idem me
liensi et trinitatis [?] episcopo.
Ex accepimus quod cum h. presbiter fenum
vellet de curru deponere perticam su
perius alligatam proiecit in terram
et cum feno insisteret deponendo quen
dam puerum iuxta currum reperit

misterii sit simbolice agnitus ~~surgitur in laudem~~ que
admodum satis edocet beatus gregorius in prefacione precibus fes
tiuitatis dicens Quia per incarnati verbi misterium noua mē
mentis oculis lux tue claritatis infulsit etc. Et dicere Vt
agnoscetur misterium verbi incarnati lux visibilis conspicitur
oculos pastorum nos prefigu
rancium Et subditur finis
ut quem verum deum visibi
liter deum cognoscimus per
hunc inuisibilium amore
rapiamur Et collaudando
cum angelis Idem inten
dit etiam In prologo can
tans presepe iam fulget
tum lumine quod nox spirat
nouum quod nulla nox in
polet iugique fide luceat
Secules g° asserunt
theologi quia visibilibus
agnitorum hauriunt inui
sibilium misteriorum Dei
In quibus tu neque lau
dant qua glorificauerit
et ideo enarrauerunt in co
gitacionibus eorum et instrue
rem ideo cum eorum cum reliquis
penis eciam subintelle
tis quare sensibus illus
tracio ex constante et ful
gente actu dominice nati
uitatis surgit intellectu
ad deum et In tenebris
lumine quod erat primum
nostre diuisionis membrum ¶ Dixi 2° quod in verbis
thematis tangitur eiusdem dominice natiuitatis manifestatio
lorum qua in tenebris adduxi 1° Cor. Dixit de tene
bris lumine splendescere Tenebras autem in diuinitate expli
cacio restat scriptura genesis 1°. Vbi nostra dictum est Ter
ra autem erat inanis et vacua Vbi alia translatio sic inuisibilis
et incomposita subiectum est illico et planatiue et tene
bre erant super faciem abissi Vt per tenebras inanitas
terre manifestatur Cum autem tenebre absencia sit lucis
in eisdem figurabitur defectus eius meriti et gratie quem
ad Per oppositum eius videlicet lucem manifestat apostolus
ephesiorum 4° effectum meriti et gratie dicens eratis aliquando te
nebre nunc autem lux in domino vt filii lucis ambulate
in omni bonitate et iusticia Vnde aperte intelligitur grandis
amacio dei ad homines Cum nullis nostris meritis pre

precedentibus dignatus est nobis nasci quemadmo
dum et testatur apostolus ad titum 2°. apparuit
benignitas et humanitas saluatoris domi
ni nostri non ex operibus gracie que fecimus nos
sed secundum magnam misericordiam saluos nos
fecit Et
in testatur
zacharias
pater Io. bap
tiste reddi
ta sibi loque
la diuinitus
Cum cetera
nit per visce
ra miseri
cordie dei
nostri In
quibus vi
sitauit nos
oriens ex
alto Illumi
nare hiis qui
in tenebris
Et in vm
bra mortis
sedent ad
dirigendos
pedes nos
tros in via
pacis Vi
naque pro
qua com
mendat et
laudabili
orem red
dit caritatem christi quod ipse mortuus est pro
nobis ad Titum 2o. 4°. Quanto amplius gran
dis amacio apparebit quod nullis nostris prece
dentibus meritis ipse nobis natus est ysa. ix.
populus gencium qui ambulabat in tenebris
vidit lucem magnam habitantibus in regio
ne vmbre mortis lux orta est eis Et
talis subiungitur paruulus enim natus est nobis
Et filius datus est nobis Cuius imperium
super humeros eius quare grandis amacio
affectum per sicut et impetrato beneficio do
minice natiuitatis expressa et in preda hac
tenebris Et tunc de 2° mee diuisionis
membro ¶ Dixi 3° et finaliter quod in verbis
thematis tangitur eiusdem dominice natiuitatis

seminarium in quo preter modicum liuo
ris in fronte nichil uideri potuit
lesionis nos autem ab eodem conqui
mus sacerdote si prius quam iacet
perticam circumspexit sollicite an
esset aliquis circa currum qui quod
diligenter circumspexisset asseruit
sed quod uidisset aliquem denegauit
ad te igitur remittentes eundem
mandamus quatenus si res ita se habet nisi
eciam cum gue scandalum sit
uel tanta laboret infamia quod defi
ciente aetate oporteat ei canoni
cam purgationem indici ipsum libere
permittas exequi officium sacerdotis.
Ex litteris Idem visitatori archiepiscopi
F. accepimus quod cum quidam mo
nachus ad deponendam de capa
nili campanam subseruiens quia
lignum corruit ipso mouente quoddam
oppositum prius et occidit Quo circa
mandamus quatenus si monachus ipse rem neces
sariam agebat et utilem et in loco
per quem aliquem transire non crederet
uel ibidem existere uel etiam illuc
de consuetudine uenire tunc lignum
mouisse dinoscitur satis poterit
presertim in monasterio ad altiores
ordines promoueri. Idem episcopo paduano.
Significasti quod cum F. clericus equi
taret equus cui insidebat ta
se quam ipsum proiecit in aquam vnde
clericus ipsum grauiter calcaribus
stimulauit equus uero cum existet
bucca duris pre uolutate sessoris
raptus in cursum quandam mulierem
quam obuiam habuit ex impulso pedi
bus interfecit clericus nos ab eodem clerico
fecissem inquiri utrum equi uicium
sciuisset prius illud se asseruit igno
rasse ideoque mandamus quatenus si est ita ad cau
telam iniungas eidem penitenciam compe
tentem qua peracta non impedias
quominus et in susceptis minis
tret ordinibus et ad maiores ualeat
Petrus dyaconus promoueri. Idem
et monachis sancti Iohannis de parma
sua nobis insinuacione monstrauit
quod cum ipsum quondam in secula
ri habitu in ecclesia de rigulo beneficium
optinentem abbas illius ecclesie
eodem beneficio spoliasset cognati
et amici eius irati plurimum et
commoti nocte quadam in domo dy
aconi conuenerint et cena facta dice
bant quod iudicium uolebant su
mere de abbate. Inhibitum autem ex
presse ab eodem dyacono ne ab
batem occiderent aut aliquid si
bi facerent unde ordinis sui discrimen
incurreret et aie detrimentum nichilo
minus irruerunt in eum et pla
gis impositis abierunt semiui
uo relicto qui post dies aliquos
exspirauit etc. Quo circa mandamus quatenus si
premissa nouis ueritate subnixa
sepedicto dyacono non solum in dya
conatus officio ministrare sed etiam
ad ordinem presbiteratus ascendere si
et aliud canonicum non obsistit li

BLB BADISCHE LANDESBIBLIOTHEK
Baden-Württemberg

z fines et ubi erimus usus quia recti addixe-
r(unt) caritatem recti diligunt te ubi recti ferven
tiores pandunt r(et)sequela xpi Tales aut recti
s(ecundu)m beatum aug(ustinu)m qui cor suum dirigunt secun-
dum dei voluntatem qui sue preferunt et proponunt
De quibus scrip-
tum ps(almo) 32o
rectos decet
collaudatio
et nos instru
unt ex ho-
dierna histo
ria ewan(geli)ca
ipsi angeli di-
cam duo
angelo nun
ciare gaudium
dominice nati
vitatis repen-
te Et subito
multitudo
apparuit mili
tie celestis
exercitus ut deo
nato interius
obsequium
ob preferret
sue devotionis
et que desi-
nes celi sem-
per glorificam
uerunt Tercio
iuxta id david
Beati qui
habitant in domo tua domine In secula seculorum
laudabunt te Jam apparente in terris filiorum
sollicitat prosequerentur laud(em) dicentes gloria
in altissimis deo Et inde et nos instruetur
solennia huius festivitatis in ympnis pers(olvendis)
et cantibus spiritalibus pie et quantas gratias
reddere deberemus deo de hoc quod verbum caro
factum est et habitabit in nobis plenus se(m-
per) principium gratie et veritatis Ut sic nos ad
gloriam sue visionis sublevaret eius visio-
nis nos participes efficiat exortum lumine xpe
ihesus cum patre et spiritu sancto in secula se-
culorum benedictus Amen

1232. In vigilia nativitatis xpi Venetiis

Modestis principes illustrissime devo-
cius preces et fines merito mihi de-
vocandi imminentis festivitatis na-
tivitatis scilicet dominice de
virgineo et immacula-
to thalamo auditum
prestante Assum et eo
minus simonis exequi
negotium Nam cum evan-
gelista teste luc(e) xviiio.
et ah xxv. Talentum
divini dogmatis a
doctoribus tradendum
auditoribus sine mun-
dia reddendum sit ac in
ferendum auditori vero
sit traditum doctrina
condigna operatione cum
fertilitate reportare
ut hec ratio pro nos vale-
ant celebrari Hoc
vim vos karissimos
dominos omni qua
decet reverentia ex-
hortor adiunctis sal-
vatoris nostri domi-
ni et doctoris precipui
luce vino suos exhor-
tans auditores ut qui
habet aures audiendi au-
diat Audiat in quo quod spiritus dicat ecclesie in capite di-
vini officii et divini instantis celebritatis misse 3e.
Cum dicat Puer natus est nobis Puer natus est
nobis Dabitur ysa. ixo. co. Et in introitu misse di-
dictum est hodie Pandosa ecclesia katholica secu-
habens inhabitantem spiritum in abissum secretorum karis-
simatum dei sepe sepius ut oculum sue pressime con-
templationis mittit ad eandem pie contemplata dona
veluti pia mater fidelibus enuncianda In incendium o-
perationis bone Et ipsi domino ad iudicium suo vento
reportandum lucri quamisse negotiationis salutaris perfice-
re Ideo ipsa animadvertens spiritu suo prophetas eloqu-
tos non enim voluntate humana allata est aliquando

...bam sedas auc(toritate) ap(ostolica) facultatem
plenam si super hoc non fuit respe-
ctus infamia cum ei non debeat in-
putari quod contra prohibitionem eius expolia-
to tamen vel occasionem non dante au-
sus sacrilego sunt ab ipso sanguini
neis attemptatum. Item de albi sce
trinitatis de maldo
Significasti nobis quod cum quidam
maleficus ingressus ecclesiam
eucharistiam cum altarium ornamen-
tis et libris ecclesiasticis ex ecclesia as-
portasset lan. pbr ecclesie candidus
regularis per factum iniquitatis
filium fossorio arrepto percussit
sed si ad mortem fuit ictus in-
et ipse penitus ignoratis quem par-
rochiam ecclesie videntes ornamen-
ta ecclesie asportantem acceptis gla-
diis et fustibus in eodem loco primus
occiderit et. i. nos in premisso ca-
su credimus distinguendo utrum consta-
re possit quod predictus sacerdos non in-
flixerit letalem de qua de quo si ali-
or non fuissent vulnera subsecuta
percussus minime interiisset et si per-
cussor voluntatem non habuit occiden-
di nec ipsius studio consilio vel man-
dato processerunt alii contra eum et qui-
dem si hoc ita se habet quod forsan eo pos-
set ostendi si certa apparuisset per-
cussio ab eodem inflicta tam modi-
ca et tam levis in ea parte corporis in
qua quis de levi pati non solet
ad mortem ut peritorum iudicio me-
dicorum talis percussio assereretur non
fuisse letalis cum de certis credendum
sit ipsi qui non accusatur vel denun-
ciatur ab aliquo. sed per se ipsum con-
silium appetit salutare post penitentiam
ad cautelam iniunctam in sacerdo-
tali poterit officio ministrare maxime
religiosis accedente favore cum sit ca-
nonicus regularis et sine scandalo scanda-
lo possit officium sacerdotale celebrare
quod si decerni non possit ex eius ictu per-
cussus interiit in hoc dubio tamquam
homicida debet haberi sacerdos et si for-
te homicida non sit a sacerdotali officio
debet abstinere cum in hoc casu cessa-
re sit tucius quam temere celebrare
pro quo in altero nullum in reliquo
non magnum periculum timeatur et. i. si
vero quemadmodum prohibetur sacerdos
iste prius ab illo percussus sacrile-
go mox cum eum ligone in capite rep-
cussit quamvis tamen vim repellere omnes
leges et omnia iura permittant quia tamen
id debet fieri cum moderamine inculpa-
te tutele non ad sumendam vindictam
sed ad iniuriam propulsandam non
videtur idem sacerdos a pena homi-
cidii penitus excusari tamen ratione instru-
menti cum quo ipse percussit quod est grave
sit non solum leve plagam inferre cum ratione
partis in qua de modico ictu quis
letaliter solet ledi. Idem.
Tua nos duxit f. consulendos et.
i. consuluisti quid sit de quodam
monacho sentiendum qui credens

BLB BADISCHE LANDESBIBLIOTHEK
Baden-Württemberg

prophetia. Unde spiritu sancto inspirante locuti sunt sancti dei homines 2 petri 1° capitulo. Eodem autem spiritu prophetarum utique affectione intimius penetrante ieiunando dignatur filius eructare filius quemadmodum in nostro fiat themate Puer natus est nobis. Horum vero horum nimia novitas audientium credulitatem obstrueret si non esset nobis fides clara et expressa tanta tot et prophetarum et prodigiorum manifesta testimonia. Que magis manifesta testimonia in presentiarum adducere brevitas non sinit suscepte materie. Cum igitur propositum presentis collationis est cultum eundere dominice incarnationis quam verba thematis enunciant et manifestant ad quam et palandam serafin legitur ysa. 6. capitulo volasse ad ysayam et calculo forcipe de altari recepto labia eiusdem prophete emundasse. Oportunum hinc michi nativitatem domini elocuturo duxi recurrendum ad orationis suffragium iussione autem sufficienter apostolica prima ad Cor. 14°. Cum loquitur oret ut interpretetur. Hoc est ut gratia exponendi sibi detur. Evidens exemplum huius rei est ipse apostolus 2a ad Thessalonicenses 3°. rogavit orare pro se ut sermo dei currat et clarificetur id est clarus et intelligibilis fiat nisi enim intelligibilis esset non edificaret. Etiam si non quam vocem daret tuba nemo se accingeret ad bellum. Et ubi rogo validiorem reperiemus orationem quam virginis matris huius pueri nobis nati genitricis. Cum quia omnes sancti et sancte triumphantes eternaliter sine intermissione orant eo quod eius presentie est ... eternaliter. 2° quam innocentius mente serena Ave gratia plena. ¶ Preclebres viri. Et si divine gratie opus sit ipsa incarnati verbi nativitas quam mei thematis verba spirant que intus nativitas nedum mentes humanas sed

et angelicas superat et precellit. Hoc tamen nequaquam retrahere debet nos mortales homines sed potius instigare et inflammare in ipsius nativitatis diligentiorem intuitum. Tum primo cum ipsa sit res sub gratia credenda festinacione a sanctis patribus decreta est. Res et tiber sed verbum caro factum est plenum est gratia Jo. 1°. Primo ut cum origene loquar quod maxima et principale gratie exemplum in primordialis manifestatum est qua nullis precedentibus meritis homo efficiebatur deus. gratia enim dicta est eo quod gratis data.

Tum 2° quia fidelis huius rei consideratio materia demonstratur maximi meriti. Iam ei nostras industrias accommodare. Et in ipsius obsequium nostrum captivare intellectum utique sacrificium est deo patri acceptabilissimum quemadmodum ipse met celestis pater expressit Math. 3. Hic est filius meus dilectus in quo michi complacui. Offertur namque bonus et ingens et sufficiens in contemplandis sacris scripturis etiam si sacro scripturum affectus correspondeat devotus dicente apostolo In Christo Iesu neque circumcisio aliquid valet neque preputium sed fides que per dilectionem operatur. Ad

se a gutturis infirmitatem quidam tumore curare ut cirurgicus cum ferro tumorem illum aperuit et cum tumor aliquantulum resedisset ipse infirmus precepit ne se vento exponeret ullo modo ne forte ventus subintrans gutturis apertionem sibi causam mortis inferret. Sed infirmus eius mandato contempto dum messes colliget vento exposuit se incaute et sic per apertionem gutturis sanguis multus exivit et infirmus diem ultimum sic finivit. Utrum videlicet cum predictus monachus sit sacerdos liceat ei sacerdotale officium exercere nos igitur fraternitati tue mandamus quod licet ipse monachus deliquerit alienum officium usurpando quod sibi minime congruebat sumendum pietatis et non cupiditatis id egit pro eo erat in officio cirurgie demum studuit quam debuit diligentiam adhibere non est ex eo quod per culpam infirmus esse consilium ei accidit a deo reprobandus quod non post satisfactionem condignam cum eo misericorditer agi possit ut divina valeat celebrare alioquin immediate est ei sacerdotalis ordinis executio de rigore. Ad ultimum fuit ex tua parte propositum quod quidam scolaris metuens ne latrones in hospitio suo essent de strato consurgens repit ibi furem qui non solum ipsum scolarem prostravit ad terram sed pene ad mortem vulneravit eundem et in mane itaque scolares latronem consueverunt eundem qui vulneratum invenerunt potestati civitatis tradiderunt coram quo constanter negavit quod premissa minime perpetravit. Unde predictus potestas ad eundem scolarem nuncios destinavit ut exponeret si qua sciret de fure predicto vel traderet intersigna qui cultrum quem ipsi latroni abstulerat et sotulares quos exuerat ne per eorum strepitus audiretur nuncios tradidit memoratis se super eodem sed nichil amplius intromittens. Potestas igitur receptis talibus intersignis latronem ipsum apparitoribus suis tradidit puniendum qui sibi amputaverunt auricula et oculos eruerunt latro vero ira et dolore commotus nec potum sumpsit neque cibum et sic de medio est sublatus. Unde per nostrum postulas oraculum edoceri utrum predictus scolaris ad sacros valeat ordines promoveri nos inquisitione tibi quod si predictus scolaris dignus meritis ad invitatur pro perscriptum eventum a susceptione sacrorum ordinum nullatenus est arcendus. Idem pro ... et ... carissimis.

Sicut ex litterarum vestrarum tenore accepimus cum quidam presbiter vestri ordinis qui prius fuerat niger monachus quandam mulierem pregnantem ex qua contraxerat consuetudinem inhonestam et quod asserebat se decepisse ex eo penitentiam arripuit qui ludens ipsa pro hoc sic

galatas 1o co. Ut q(uo)d mx devotum bern.
Ex quibus que verbi festinatis sic Dic
fructuose erudiat intellectus et inflammet
affectus sicut et do festinandi ro expostulat
Ponderanda erunt verba thematis Et
ex quo verbum
semini pro sal
uatorem as
similatum l(uce)
capitulo 13o. At
tendat semi
nator quam si
quis conside
rauerit re
periet semi
nantium in terra
rea quam sui ge
neris agrico
la plus labo
ris impende
re sunt
multiplices
diffundi et
tanto cumu
latius quanto
per agricola
plus laboris
impendit in
tantum mortifi
candis semi
bus in fruc
tificatione. Et
verbum fidei
in mansuetudine susceptum in inestimabilem
affert fructum vite eterne in animarum sal
uatione quod quanto amplius devotius cordis
affectus masticatum fuerit tanto ampliores
exundat fructuum sententias Sic miracu
lose hoc prefiguratum est Jo. 6o Ubi man
ducante turba virorum fere quinque milium in
questione cibus multiplicabatur in tantum quod re
sidebant duodecim cophini fragmentorum
Unde ysa. 55 dicit dominus Quomodo descendit
imber et nix de celo Et illuc non revertitur
sed inebriat terram et infundit eam et
germinare eam facit et dat semen serenti et
panem comedenti Sic erit verbum meum quod egre
dietur de ore meo non revertetur ad me vacuum sed faciet
quecumque volui et prosperabitur in hiis ad que misi illud Ecce quod
verbum fidei ore predicatum quantum in se est tenendi
fructificet semper inflammat et efficit in cordibus au
dientium devocionis ig
nem sicut experiebatur
qui dicebat Concaluit
cor meum intra me et
in meditacione mea ex
ardescet ignis ps. 38
Nota si verbum dei in
aliquo non germinaverit fructum ille met in
causa est sue congelati
onis eo quod in ipso non
divini amoris invenit
desiccatus est humor
Ubi vero sine benedic
tionis domini dei ad
per universum mundum
semen terre fecunde mul
tiplicatur Aliud in
terim verbum domini dis
persos filios israel Et co
nens captivatos edu
xisse et adduxisse de cunc
tis terris in eandem re
ligionis fidem Cuius
fidei fundamentum aliud
nemo ponere potest preter id quod positum est quod
est xpus ihesus Puer sic nobis natus est prima ad corin. 3o
quem puerum magnis suspiriis In persona generis huma
ni in ergastula detenti et iusticia exsiccati ipse desi
deravit ysa. ysaye 45 Cum fiducia postulabat
dicens rorate celi desuper et nubes pluant iustum a
periatur terra et germinet salvatorem Et iusticia si
oriatur Iusticia inquam qui eriperet captivum genus De
iugo oneris gravissimi ipsius demonis sicut scriptum
est In laude victorie xpi de suppressione diabolice po
testatis per ysayam 9 co Ubi thema Iugum oneris
eius et sceptrum exactoris eius superasti sicut in die ma
dian Hoc est dicere quod sicut gedeon qui xpi gessit fi

se asseruit esse lesam quod oratione hic aborteruit pro quo idem presbyter pro uxore ... consilio se ipsum duxit ab altaris mini
sterio sequestrandum. Et ... nos ... de uocacione
insinuacione presencium sentimus quod si
nondum erat iustificatus accepti
ministerii potest aliquin debet ab al
taris beneficio abstinere. Idem.
Postulasti et ... quesiuisti preterea
utrum esse quosdam contempta ecclesie
sententia debitas ecclesie decimas sub
trahentes tibi regiam implorare li
ceat potestatem cum ad solutionem ipsa
rum absque sanguinis effusione
valeant coartari ad quod sentimus quod si
de huiusmodi communicatione te simpliciter de
ponente rex eum ad honorem laudem
iudeorum uel malorum gladius est com
missus in eosdem rebelles tradi
tam sibi exercuit potestatem coer
cet duricie imputandum. Honorius
Exhibita ... episcopo eboracensi
a nobis ... dicti confessio patefecit
quod cum in puerili constitutus esset etate cum
quibusdam coetaneis suis ludens
et insequens unum ex illis lapidem
post eum non animo ledendi sed timore
incuciendi proiecit qui licet ex pro
iecto lapide percussus non fuit nec
tactus ad alium tamen lapidem cor
ruens et caput offendens tum propter
impericiam medicantis tum pro patris
seviciam qui laboribus et sudoribus
ipsum exposuit exspirauit quia uero
dictus clericus ut mitigaretur do
lor patris ... defuncti veniam pos
tulauit ... ab ipso tamen eum a sacro
rum ordinum suscepcione repellas quamquam
idem defuncti pater in extremis labo
rans tibi et presbitero cui suam aperuit con
scienciam confessus fuit et prestito firma
uit iuramento nichil ipsum in morte
filii sui prestitisse sibi constiterat commisis
se quare idem clericus postulavit a nobis
ut cum de illius obitu lesam non habeat con
scienciam dignaremur agere misericordi
ter cum eodem quo circa mandamus quatenus si consti
terit ita esse ipsum pro hoc a recepcione sacro
rum ordinum non repellas. Idem episcopo
Iohannes sacerdos huiusmodi veniens
nobis insinuacione monstravit quod
cum pulsaret campanas ut signo
dato convenirent populus fidelium ad diui
na cadens tintinabulum percussit quen
dam puerum coram eo qui eum vulnere
esset mortale decessit nos igitur atten
dentes quod dicto sacerdoti qui dabat
operam rei licite nichil potuit impu
tari si casus omnis fortuitos non
prouidit dis. ... mandamus quatenus si constiterit ita esse
dictum sacerdotem sacerdotale officium
exequi permittatis. Idem de pelagio
Peticio tua nobis exhibita proposi
ta continebat quod cum inimici do
minice crucis et blasphemi nominis
xpiani castrum quoddam in quo mo
rabaris graviter invasissent exeunti
bus ... habitatoribus tam clericis quam
laycis contra eos et invicem confligen
tibus hinc inde occisi sunt plurimi

giorum madianiticis ut pz iudicum septimo Dic suaue
omnes xpi et principatum eius sup humerum in quo singula
stirpauit dyaboli potestatem Et tamen cum quo vestimentum eius
mixtum sanguine hoc est corporibus tradidit in combustionem
ignis etenim Quare pulchre ysa. 9m semimagnum intros
causam submittit omni pre
factorum effectum dyabolice
subiugacionis Cum ait Puer
enim natus est nobis Ubi enim
non est causalitatis Ergo
puer natus est nobis que
fuerit verbi viris vere
que a principio posita
et sic rudi et inceptatio sto
lo introducta ¶ Unde
omnifico vero seu de omnipo
tente simone ex virgine
maria humanato in ver
bis thematis tria predica
tur quibus perarthiatur ec
clesia hec est principatum
sacrum sine pontificatum in
stituit. 2m omnium ordo mira
ficus ad beatitudinem exaltans
quo af- De torneamentis
fectus
radicatur tamen in themate pu
er primitus. 3m liber vi
uificus sacienciam exornans
qua intellectus illustrat
Cum natus adiungit. 3m
visus salutificus perficiona
Decorans quo memoria
domus adimat tamen nobis concludit De primo in 8o Nisi
efficiamini sicut parvuli non intrabitis in regnum celorum De 2o
ysa. 8o Sume tibi librum grandem et scribe in eo stilo
hominis velociter spolia detrahe cito predare De 3o ysa 26.
Omnia opera operatus es nobis Ad hunc deus deuenit primo
collacio ¶ Dicebam primo quod in verbis thematis primum
ordo mirificus ad beatitudinem exaltans quo affectus radica
tur cum in themate puer primitus Nisi enim puer sive par
uulus non esset humilitatis Saluator meus in parvulo non
designasset humilem tamen dei ingredientibus celorum loquens
dixit Mt 18o Nisi quis humiliaverit se sicut parvulus iste.
Ubi sicut impetrat similitudinem Dic enim scriptum est
luc 18o Qui se humiliat exaltabitur Ecce ordo mirificus
exaltacionis ad beatitudinem per humilitatem Qui se humiliat
exaltabitur quod si placuerit expositio ordinis sic ex deor

extiterit. Unde cum pro eo quod ali
quos percussisti irregu laritatem
metuas incurrisse. consultationi tue taliter respondemus quod si de inter
fectione cuiusquam in nullo consultu tua con
scientia te remordet a ministerio altaris ab
stineas reverenter cum sit consultius
in huiusmodi dubio abstinere quam temere cele
brare. Gregorius viiij.
Quidam ut asseris ad edificationem
ecclesie in adiutorium a presbytero euoca
tus ruens cum laqueari quidem
presbyter soluere nitebatur hac occasione
rebus est humanis exemptus etc. Nos
attendentes igitur quod sacerdos ipse
dabat operam rei licite studuit et quam
debuit diligentiam adhibere cir
cumstantibus quibus periculum immine
bat ita tempestiue et alta voce pre
monitis quod et intelligere et fugere
potuerunt in qui. etc. Item quod ob
hanc causam vel quia omnes casus fore
tuitos qui prouideri non possunt fore
sitan non prouidit non debet quo ad
officium et beneficium impediri.
Felicis memorie Innocentii et Eu
genii predecessorum nostrorum vestigiis
inherentes detestabiles illas nun
dinas vel ferias quas vulgo tor
neamenta vocant quibus milites ex
condicto solent convenire et ad ostenta
cionem virium suarum et audacie
temere congredi. unde mortes hominum et
animarum pericula sepe proveniunt fieri pro
hibemus quod si quis eorum ibi mor
tuus fuit quamvis ei poscenti peni
tencia non negetur ecclesiastica care
at sepultura. Alexander iii. aliorum
Ad audientiam nostram nouis esse
peruenisse quod cum quidam ad lo
cum deputatum torneamentis causa
requirendi debita accessisset etc. Nos
attendentes quod huiusmodi tamen ecclesiastica
sepultura debeat inuidiri qui ad
torneamenta animo id faciendi tamen ac
cedentes decedunt ibidem f. t. as. q.
sit constitit quod ad predictum torneamentum
non animo ludendi sed percipiendi credi
ta peruenisset licet ibi fortuito casu
obierit corpus eius dispensatione
ecclesiastica tradi facias sepulture max
ime si diuinum corpus suscepit et sa
cri olei fuerit unctione punctus. Idem
Porro si clericus De clericis iii.
Paliam sponte pugnantibus
duellum optulerit in duello. Idem
vel oblatum susceperit siue vic
tor siue victus fuerit de rigore iur
is erit deponendus sed quamuis ei
in hoc grauis sit et enormis excessus
euadere poterit depositionis sententiam si
cum ipso suus episcopus duxerit misericordi
ter dispensandum dummodo ex ipso du
ello homicidium vel membrorum diminu
cio non fuerit subsecuta. Idem iii.
Henricus presbyter nobis humiliter inti
mauit quod cum laycum quendam super
furto in seculari placito conuenisset quia
testes sibi defecerunt pugilem secundum
prauam terre consuetudinem introduxit
qui reum usque adeo vulnerauit quod

dinacione prima hoc intuetur ¶ Omne Et au-
dienus bernardus In sermone adventus domini
in Cum incipit hodie fratres domini ad-
ventus initium celebramus lucifer qui mane o
riebatur per eo quod altissimi similitudinem usur-
pare tepuit
Et rapinam
arbitratus est
esse se equa
lem deo pre
cipitatus illi
co corruit et
continuo vi
sus est sa
than sicut ful
gor de celo
cadens.
Unde et do
minus luce
decimo Et
in discipulorum
cordibus e
lacionem prime
ret qui ex
potestate
eis tradita
in subiectio
ne demonum
omnium gau
debant in
dicium imme
rebilit qui
ipse magister
elacionis ante
pit Ut in auctore superbie discerent quid de
elacionis vicio formidarent dicens illis
Videbam sathanam sicut fulgur de celo ca-
dentem Hoc est precipitem de supernis ad
yma cum cum in ea fulgidus erat et fulget
Sed factus est tenebrosus per superbie affec
tum Superbia igitur deleat ipsum splendentis
nitentis claritatis intuentem eterna caligine
obumbrauit lucifer que non tamen angelum
sed et angelorum primum in dyabolum commutauit
Ad hanc altitudinem superbie faciens dominus
deus ruentia grauiter non posse perungere
Sed ad humiles in exemplum humilitatis in
teris adorande misit filium suum puerum sic

nobis natus

nobis natus Cum tamen puer humilitatis magister in
xpo etiam fons vite est unde omnis manat ple
nitudo gratiarum omni humilitatis fruc
tus magnificus agnoscens archidoctor ecce bea
tus petrus apostolus. Prima petri ultimo Dic ex
hortator Deus
mirum humilita
tem insinuare
quia deus super
bis resistit hu
milibus autem dat
gratiam Quod
hic subdere quod
mirunda cum
sathan superbissi
mus et tenebra
rum princeps
ab omnipotenti
domino consti
tutus sit rex super
omnes filios super
bie Ad quam
questionem res
pondet beatus
bernardus super
cantica sermone
decimo septimo
hoc ideo forte
ut regno humi
litatis etiam su
perbia militaret
deum et in primo
suo principatu
multos excel
sos ereticos
reges constituit Ubi superbus ille humilium malle
ator eisdem ipsis nesciens coronas fabricavit
penas impugnando eos et omnibus succumben
do non enim nocere potest quis malus nisi con
sentienti Dicit demonum indicat bonifacius
ysa. liiiº. Incurvare ut transeamus Unde et ysayas
ipsius sathan sub nomine fabri officium describens
perer et ipsum ait liiiº. Ecce ego creavi fabrum
sufflantem in igne prunas et proferentem vas
in opus suum ubi glosa Dyabolus secundum substan
ciam suam et naturam creatus est a deo ut
faber sufflans scilicet suggestione ignitas prunas
id est incentiva viciorum Et inde profert quibus
malum sue voluntatis quamvis a resistentibus et
suis suggestionibus non consentientibus victus

coactus est exspirare. Quia igitur
si hi nos consulere voluisti ambiguita
tem tuam responsione hac removemus
quod tales pugiles homicide veri existunt
neque predictus sacerdos licet non ipse sed
alius pro eo in duello pugnavit debet
in sacris ordinibus ministrare sicut
tradunt sacrorum canonum instituta
homicidium enim tam ipse quam prepo
situs consilio aut defensione non est du
bium perpetravit potuit tamen cum eo circa
huiusmodi beneficium misericorditer dispen
sari. Innocentius iii. De sagittariis et
Artem illam mortiferam et odibi
lem balistariorum et sagittari
orum adversus xpianos et catho
licos exerceri de cetero sub anathe
mate prohibemus. In exodo. De a
Si seduxerit quis dultis et stu
virginem necdum sponsatam pro. Re
satam dormieritque cum ea do
tabit eam et habebit uxorem. Si vero
pater virginis dare noluerit red
dat pecuniam iuxta modum dotis
quam virgines accipere consueverunt
Pervenit Gregorius sipontino episcopo
ad nos quod felix quandam vir
ginem stupro decepit et si verum est
convictus esset de lege pena plectendus
nos aliquantulum legis duriti
am mollientes hoc modo disponi
mus ut aut quam stupravit uxo
rem habeat aut si renuendum putaverit
corporaliter castigatus excommunicatus
in monasterio in quo agat penitenciam

retrudatur: de quo sit ei nulla egre
diendi sine nostra precepto licencia Ex
Sicut sciens uxor concil. aurel.
rem suam deliquisse quam non egit
penitentiam sed permanet in fornicatione
vixerit cum ea reus erit et eius peccati par
ticeps. quod similiter dimissa egit peni
tentiam et voluerit ad virum suum revertit
debet. sed non sepe recipere peccatricem
Maritus et. Ex concil. parisien.
Mer suspicione accusare uxores pro
missum est et ipsi plus ceteris de adulterio
et accusare possunt et defendere Alex.
Significasti nobis quendam iii.
presbiterum cum altius coniuge i. eciam
dormivisse que se et illum cuidam sac
erdoti hic delictum confessos fuisse pu
blice tibi detexit et hec ipsum idem sacer
dos nomen adulteri celans in penitentia tibi
dixit super quo quid fieri debeat cum
negante adultero mulier in confessione per
sistat consilium requisisti. Ideoque consilium quod
condignam penitentiam prefate imponens
adultere eciam per aspersionem aque
benedicte reconciliare paries predicto autem
sacerdoti ne eius exemplo infirmiorum
corda mala fama ipsius provocen
tur et ne utrumque ministerium nostrum ne
securiores presbiteri existentes in premis
licencius prolabantur cum tamen
presbiteris quos se nolle periurare cog
noveris iuxta arbitrium tuum purga
cionem indicas quem si purgare
se potuit in officio suo ministrare
permittas. aliquin ab officio suo

causa est primi Ecce iudicium tremendum de quo david eciam
meminit psalmo lxxiº. Iudicabit pauperes populi Et salvos
faciet filios pauperum et humiliabit calumpniatorem id est
dyabolum qui innocentes mentitur facere in culpam et sua fraudu
lencia et nequicia semper fingit aliquid unde fratres
accuset Quare dominus ubi
que et semper defensabit
suos expulsabit nocentes
Et tollet virgam pecca
torum super sortem iustorum
ut non extendant iusti
ad iniquitatem manus
suas ps. cxxiiiº. sic
collocat miser iste rex su
perbie sathan sedem su
am ad aquilonem ysa.
xiiiiº. plaga nebulosa et
frigida Et ecce suscitat
de pulvere egenum et
inopes et de stercore
pauperes erigunt ut
sedeant cum principibus
et solium glorie teneant
Hoc primum et maximum
iudicium iam consona sec
tori dei virgo maria
Postquam decantabat
magnificat domini subsequenter
decantans iudicium hoc
domini hoc dicens ait
fecit potenciam in brachio
dispersit superbos mente
cordis sui Deposuit potentes de sede et exaltavit humi
les Esurientes implevit bonis et divites dimisit inanes
Quum israel suscepit puerum suum. puerum scilicet nobis na
tum Ergo puer natus est nobis Cum io. xii. se opponit ad
mortem humiliatus expulsionem dyabolus suis redemptis per
passionem sue crucis amarissimam expressit cum dixit
Nunc iudicium est mundi nunc princeps huius mundi ei
cietur foras id est princeps malorum hominum cum victorio
sam mortem ysayas previdens in spiritu ubi thema pul
chre subiunxit et principatus eius super humerum eius
pro tanto ne puer iste ex tanta humiliacione mortis et
crucis sue videretur reliquisse principatum quod si in
cruce domini nostri ihesu xpi clemencia visa fuit exaspera
ta erat tamen benignissima emittens sonum hunc pissimum
super crucifixores Pater ignosce hiis quia nesciunt quid

faciat. Et si in cruce apparuerunt fortissima sapientia unigeniti filii dei in fatuitate et potentia in forma. Crux in tia accedentibus dei virtus erat et sapientia prima cor. 1°. In qua siquidem cruce et morte preparatur in sempiternum ysa. 24°. Ideo psalmista videns xpistum autem tam amabilem et totum affectuum sic stabilitur radiantem letanter in eius exarsit amorem psallens psalmo xxii°: Impinguasti in oleo caput meum et calix meus inebrians quam preclarus est. Hoc passionis xpisti quam dulcis et amabilis est. De qua qui non scandalizatur utique beatus est mat. xi°. Et hec de primo divisionis membro. ¶ Dixi 2° quod in verbis thematis predicitur liber. Unusquisque scripturarum ornans quo intellectus illustratur. Cum natus est ad virginem. Ad cuius probationem adducebatur hoc celeste prescriptum ysa. 8°. Sume tibi librum grandem et scribe in eo stilo hominis velociter spolia detrahe cito predare. Liber iste secundum magistrum Hugonem de sancto victore in tractatu suo de archa noe xpistus est puer qui nobis natus. In quo quidem scripta sunt per predestinationem quidam per presentem iustitiam. Nam grandis est quia instruit celestibus disciplinis peccata dimittit et vitam eternam promittit. Et est unus liber quia omnis scriptura divina de xpisto loquitur. Et omnis scriptura divina in xpisto completur. Et legendo scripturam hoc comprimus ut eius facta et dicta atque precepta agnoscentes quod iussit facere et quod promisit percipere mereamur. Dicitur et cognitione veritatis et merito virtutis crescentes usque ad eius conformitatem et mensuram etatis plenitudinis ipsius pertingamus. Qua de causa ipse salvator xpistus ihesus ascendens in celum et sedens ad dexteram patris dedit quosdam quidem apostolos quosdam autem prophetas alios vero evangelistas alios autem pastores et doctores ad consummationem sanctorum in opus ministerii in edificationem corporis xpisti donec occurramus omnes in unitatem fidei et agnitionis filii dei in virum perfectum in mensuram etatis plenitudinis xpisti. Ad ephe. 4° ca°. Dicit xpistum esse librum grandem intellexit cum philippus apostolus diceret ad nathanaelem: quem scripsit moyses in lege et prophete invenimus ihesum filium joseph a nazareth. Jo. 1° ca°. Et quid teste beato Jeronimo in sermone de assumptione beate virginis ... Nisi nasceretur dominus ex maria virgine iussu et omnia miracula eius quousque fuit in mundo dumtaxat divinitus efficerent per omnia. Dicitur autem est liber etiam grandis stilo hominis quoniam xpistus in gemina natura vita sit eterna persona. Attamen liber specialiter nobis est secundum formam humanitatis assumpte quia in homine prebet exemplum secundum invectione divinitatis. Quia secundum damascenum humanitas est velud instrumentum. Et per humanitatem salvatoris exortum est lumen habitantibus in regione umbre mortis secundum ysayas ubi thema. Quod et in nativitate pueri ihesu insinuabatur de celo indicabatur signo. Cum stetit angelo domini iuxta vigilantes pastores claritas dei circumfulsit luc. 2° ca°. Qua illuminationem ~~humilitatis~~ humanitatis xpisti ecclesia cognoscens cantat in introitu misse secunde currentis festivitatis: lux fulgebit hodie super nos quia natus est nobis salvator mundi. Dicit malleus hereticorum beatus augustinus tractatus verbum i°.

... ipsum suspendere non postponas. Intelleximus. Innocentius iii Turonensi episcopo. Quod cum S. laicus hel. uxorem suam a maritali consortio depulisset diocesanus episcopus eorum audiens eandem cum quodam adultero fornicari eam et illum vinculo excommunicationis astrinxit. Que tandem adulterium abiurans absolutione recepta coram episcopo memorato predictum virum sibi restitui postulavit. At ille obiciens ei adulterium et quod ipsa ab ipso non expulsa set sponte recessisset restitutionem suam proposuit minime faciendam. Quod mulier inficiens replicavit in ipsum quod fuerat fornicatus et cetera. Quocirca mandamus quatinus nisi tibi constiterit vel per evidentiam rei vel confessionem legitimam mulieris quod adulterata sit adulterium et quod vir dicitur commisisse probatione cessante ipsum recipere compellas eandem. Quod si processu non de mulieris fornicatione constiterit nisi testes per quos viri adulterium est probatum fuerit cum matrimonium ius in utroque consistat et paria delicta mutua compensatione tollantur nichilominus eum coges ut eam recipiat et maritali affectione pertractet alioquin mulieri silentium imponere non postponas. Idem episcopo Ambianensi. Tua fraternitas requisivit utrum aliquo denegante uxori sue in adulterio deprehense debitum coniugale si postmodum ipse cum alia commiserit adulterium manifeste cogi debeat ut eam de maritali affectione pertractet. Super quo taliter respondemus quod cum paria crimina compensatione mutua deleantur vir sub fornicationis optentu sue uxoris nequid consortium declinare.

De raptoribus incendiariis et violatoribus ecclesiarum. Rubrica.

De illis autem qui de loco ad locum iter faciunt et ibi rapinas et depredationes peragunt placuit ut ab illius loci prelato excommunicentur nec ante ex parochia illa exeant quam digne quod peccaverunt emendent quorum excommunicatio proprio episcopo significanda est nec eos recipiat antequam illuc redeant ubi rapinam fecerunt et omnia plene emendent.

Super eo vero. Eugenius iii. Statuimus ut quicumque ex hiis qui violenter surrexerint in rapinam sive ecclesiarum violatione manifeste fuerit deprehensus nisi prius ablata restituat si potest vel emendandi firmam et plenam securitatem fecerit penitentie beneficium ei penitus denegetur. Si non usque ad obitum in contumacia sua duravit et in extremo positus remedium penitentie humiliter postulavit si emendationem vel emendandi securitatem prestiterit ei penitentia et sepultura ecclesiastica concedatur. Qui autem in sanitate obstinata mente non penituit vel emendavit et in morte securitatem prestare nequiverit sollempnitas penitentie

Jo. 1° ca° Verbum caro factum est et habitavit in nobis dicit. Ista nativitate collirium fecit unde tergerentur oculi cordis nostri ut possimus videre maiestatem eius per eius humanitatem sed subsequens indicat verborum contextus qui sequitur. Et vidimus gloriam eius. Gregorius ad beatum Gregorium In prefacione primis festivitatis que pro carnati verbi misterium nova mentis oculis lux tue claritatis infulsit ut dum visibiliter deum cognoscimus per hunc invisibilium amorem rapiamur. Hic ad impletur id Luce xvij°. dicit fulgur coruscans de sub celo in ea que sub celo sunt fulget. Ita erit filius hominis in die sua. Verbum in specie mundi huius quasi in simulacro nature artifex deus demonstrabatur et prius quam contemplantis oculos illuminare non potuit nunc vero in humanitate verbi simulacrum gratie et veritatis perfideles plus et cernunt artificem et laudem recipiunt videndo. Jo. ix. Prefiguravit salvator in illuminacione ceci nati missi in natatoria Syloe ad lavandum. Cum lutum fecit ex sputo et linivit oculos ceci. Et recepit lavit et vidit. Hic distinctio. Ex multa ad unum recolligimus verbum scilicet breviatum quod dominus fecit super terram. Ro. ix. nono. Consumans et abrevians hoc est ad perfectionem ducens. Et omnia legalia quodam sui dei compendio comprehendens. Jo. 1°. Verbum plenum

pax prodesse videtur sicut credimus. Sed de predicto contritio mancie non negetur. Ita tamen non nullus clericorum sepulture illi mittat nec eius elemosinam presumat accipere quod si qui clericorum vel presbiterorum contra hec in vita vel in morte penitencias dare aut sepulture interesse vel eorum elemosinas accipere temptaverint seu hominibus rapine participes [illegible] fuerint ordinis sui dampnum irrecuperabiliter paciatur et ecclesiastico beneficio careant. Ex.

Excommunicationi subdantur [illegible] latini qui romanos aut grecos pro negociacione vel aliis honestis causis navigio vectos aut capere aut rebus suis spoliare presumunt. Illi et qui grecos naufragium pacientes quibus secundum fidei regulam auxilio esse tenentur dampnata cupiditate spoliatos spoliant rebus suis nisi ablata reddiderint excommunicationi se noverint subiacere. Alex. iij. panormitano archiepiscopo.

Si archiepiscopatu tuo quidem saracenum milites christianas et pueros rapuerint et eis abuti presumunt et quosdam et interdum occidere non verentur. Cum aut excessus hi rex Sycilie tuo [illegible] lius episcopis commisit puniendos. Cum tamen quod tales in iurisdictione tua existentes pecuniaria potius pena mulctare et flagellis affligere ea moderatione adhibita quod flagella in vindictam sanguinis transire minime videantur. Si non ita fuerit quod vis excessus quod mortem vel detruncacionem membrorum debeat sustinere iudicam reservetis regie potestati. De

Cum si vero tuus co Claremonten. episcopus tenebatur quod cum h. multis fuisset criminibus irretitus qui certa[illegible] diabolo instigante commiserit tandem in egritudine constitutus accepta penitencia de commissis per manum capellani sui fuit a sententia anathematis absolutus sed moriens sepulturam ecclesiasticam habere nequit. Ep. si res ita se habet quod cum corpus eiusdem ap. ces. facias in cimiterio sepeliri et heredes eius moneas et compellas ut hiis quibus ille per incendium vel alio modo dampna contra iusticiam irrogaverat iuxta facultates suas condigne satisfaciant ut sic a peccato valeat liberari. Aug. iij. burgen. epo.

De cum quam inter E. militem et uxorem eius [illegible] ibi raptus dicatur admitti ubi nil ante de nupciis agitur iste raptor dici non debet cum habuerit mulieris assensum et prius eam desponsavit quam cognovit licet parentes reclamarent a quibus eam dicitur rapuisse. Preterea et post [illegible] carnis commixtione presentes teste apostolo uxor potestatem sui corporis non habet sed maritus et econverso si processisse [illegible] vel exprobracionibus [illegible].

gratie et veritatis. In se unde verbum gratiam novi testamenti et legalium simbulorum veritatem exponit origenes super canticum et hinc hoc grandi velox spolia detrahe cito predare. Glo. q. diceret: Deus pater ad filium: O fili ne paciaris ultra diabolum in hominibus regnare. Per velocem descende in carne. Spolia diabolum ne homines ultra sua ira de possideat detrahe singulatim in combustione ignis. Et festina predare infernum inde rapiendo suos electos. Osee xiij. Ero mors tua o mors morsus tuus ero inferne. Puer quoque natus est cuius puerilis infantia omnino non prudencie sunt reprobare sciat malum et eligere bonum. Ysa. vij°. Et tunc principali thematis membro.

Dixi 3° et postremo quod in verbis thematis predicatur opus salvificum perfecte liber decorans quo memoria donis adiuvatur. Cum in themate nobis concludit allegabatur Ysaye 26. Domine omnia opera nostra operatus es nobis. Ad quid nam dona domini salutaria data sunt nisi ad usum salvificum sive usura seu ad lucrum reportandum. Hic mt. 25. et hoc prefiguratum est in talento tradito et luc. xix°. Primas servis ad negociandum tradidit. Dato quidem ab omnipotentissimo domino. Cum enim secundum beatum fulgencium episcopum et confessorem rupensis ecclesie In sermone quodam primis festivitatis. Nam incepit rapientes in enarrabilis omnipotencia qua nos gratuita bonitate fecit nec minus tamen mensurabilis gratia qua nos omnipotentissima misericordie salvavit et refecit. In puero nobis nato qui puer in puero primo quod deum verbum erat. In quo omnia fecit. Et verbum caro factum venit per graciam quod et salvum facere quod perierat luc. xix. Ad verbum ve-

panem angelorum manducaret homo factus est cato v
tresfus sic angelos et homines pascens et integer tamen per
manens. Ut ergo bonus panis in ~~bonum~~ bethlehem natus
quod interpretatum est domus panis qui ~~seipsum dat ange~~
~~lis~~ et angelos pascit per speciem ut de ipso fatetur in patria et
nos pascit per fidem ~~ut~~
~~de ipso fatemur~~ ne deficia
mus in via. Ille siquidem
panis qui seipsum dat an
gelis ad gaudium stabi
litatis seipsum nobis dedit
ad remedium sanitatis et
salutis. Propter hoc petri 2° le
ctore eius sanati sumus
et qui est angelorum es
ca nobis factus est medici
na. Nam et semetipsum
exinaniuit formam ser
ui accipiens ut nos cu
mis sue lacte nutriret
in salutem. Panis hic
magnum divine dilectio
nis indicium. Veluti flam
ma emicans de cami
no divine caritatis tene
brosis et frigidis calo
rem et lucidsitatem dif
fundens. Panis hic
irrogata et multum
necessaria elemosina de
fonte misericordie abys
salis ~~per solvende~~ miseris
persolvendi vniuersum debitum facultates profundens. Panis
hic super genus humanum emanans unda de vbertate
divine bonitatis egrediens donationes effundens. Panis
hic donum magnificentissimum exuberans de divitiis. In
mense largitatis aquas gratiarum aridis infundens. Flam
ma hac in calefactorem frigidi generis humani ardentior
emicari non potuit. Elemosina hac revelande miserie
humane efficatior erogari nequivit valuit. Validior in
undatio extinguende concupiscentiarum incendiis ema
nare nusquam consueuit. Dono hoc locupletius de the
sauris dei vix in memoriam homini redemptoris potuit eo
quod ~~facultatem~~ donum hoc in se facultatem habet per
se reddere vniuersum debitum quemadmodum nouit qui inqui
rendo psallebat. Quid retribuam domino pro omnibus

confessione claruit postmodum sine as
sensu viri non potuit ipsa monaste
rium ingredi aut aliter continentiam
profiteri. Non ergo pro eo quod post ma
trimonium consumatum rapta per eum
in domicilio fuit viri potest consortium
declinare maxime si probari nequit
ad virum ut mulier proficeretur continen
tiam assensisse. Innocentius iii episcopo la
Accedens ad apostolicam sedem. In luniensi.
Rapta puella legitime contrahet
cum raptore si prior dissensio transe
at postmodum in consensum et quod ante
displicuit tandem incipiat complacere
dummodo ad contrahendum legitime sint
persone. In exodo. De furtis. Rubrica.
Qui furatur hominem et vendiderit
conuictus morte moriatur. Ex
Fures et latro balduino tribunensi
Fures sint furandi et depredando
occiduntur visum est pro eis non esse
orandum sed si comprehensi aut vul
nerati presbytero vel dyacono confessi fu
erint communionem eis non nega
mus. Ex penitentiali theodori.
Siquis per necessitatem famis
aut nuditatis fuerit furatus
cibaria vestem vel pecus peni
teat ebdomadas tres. Si reddide
rit non cogatur ieiunare. Leo episcopus.
Qui cum fure partem. Super parabolis.
Occidit animam suam non fur so
lum sed ille reus tenetur qui fur
tiue scius quiente possessore non in
dicat. Alexander iii cremonensi episcopo.

quod retribuit michi. Et illico subdit respondebat
Calicem salutaris accipiam psalmo cxv. Unde
puerum nobis natum pro nobis mortuum traditum
donum est quod aplus super omnia dei dona extollit
ad ro. 8° cap. Arguens a maiori. Qui proprio

Ex litteris tuis innotuit quod B.
clericum quedam in ecclesia mini
caute dimissum rapiens longo
tempore detinere presumpsit et infra quod si
sponte confessus fuit et exinde cum
calix fuerit satisfecit nec est super
hoc nota vel infamia manifes
ta respersus post peractam peni
tentiam aut congruam prem
prime dummodo alias per ydoneum
ipsum esse cognoscas ad sacros or
dines non dubites promouere. De usuris. Rubrica.
Alexander iii in concilio turonensi.
Plures clericorum et infra. Quia in secularibus de
creuit auctoritas ut nullus
constitutus in clero vel hoc vel aliud
genus usure exercere presumant
Et siquis alicui possessionem data
pecunia sub hac specie in pignus
si sorte suam deductis expensis
de fructibus iam percepit absolute
possessionem restituat debitori. Si
autem aliquid minus habet eo recep
to possessionem libere ad dominum re
uertatur. Quod si post huius constitutionem in
clero quisquam extiterit qui detesta
bilis usurarum lucris insistat eccle
siastici officii periculum patiatur nisi
forte beneficium ecclesiasticum fuerit
quod renuntiandum ei hoc modo de ma
nu laica videatur. Idem cantuariensi archiepiscopo.
Quoniam non solum clericis et eis subjugatis.
Quia vero ecclesiasticis sed et quibuslibet
aliis periculosum est usurarum lucris
intendere auctoritate presentium duximus iniungendum

um filium homi
nis panem dei
pro omnibus nobis
tradidit. Quomodo
etiam non omnia nobis
cum eo donat.
Venerandam
sic gloria ma
iestatis ad vi
dendum ange
los sanctos
ad ministrandum
et inferiora
nostra ad vi
sum creaturarum
suum salutifi
cum perfectio
nalis. Deu
rantem quo
memoria ad
mittatur. Cum
ad celebrandum
discipulis su
is. Dominus
domus excel
lentissimum
saluator nos
memores esse
volens. Cum
ad celebrandum discipulis suis sacrosancta et cor
poris sui traderet misteria eisdem precepit hoc
facite in meam commemorationem. Narrante hoc
apostolo prima ad chorinthios xi°. quasi diceret. Vi de
huius sacramentis que vobis trado refici velitis
videte ut ea in mei memoria sumatis. In quo
siquidem sumptione. Vi vobis mei non sapit
memoria. Dicitore quod vere refectionem hec
non conducunt sacramenta que tamen in veram omnium
salutificam ad perfectionem et decorem in regeta
cionem vite eterne fore noscuntur instituta. Et
ista de 3° diuisionis membro ad presens suf
ficiant. Iam generaliter predictis magistri et
domini in christo ihesu dilecti possetenus sic edi
ficari fide domine incarnationis quibus tamen re

vertatur ad semetipsum sciret vias suas. Et ex dedecore instruat vitam suam quod bonus est intellectus facientibus eum. Psalte sta-tus et intelligentia in laudem et gloriam domini dei dirigantur. Unde David in psalterio psalmo cx°: Intellectus bonus omnibus facientibus eum. Laudatio eius manet in seculum seculi. Et primum deponat unusquisque et arrogantiam superbiam cordis sui quoniam puer in themate. Ut dictum est humilitatem insinuant. Hoc vigilanter considerantes quod superbientes angelis deus non pepercit. Petri 2° capitulo ubi dicitur: Si deus angelis peccantibus non pepercit sed rudentibus inferni detractos in tartarum tradidit in iudicium cruciandos reservari, quanto magis est putredo et vermis. Unde orat psalmista psalmo lxxiii°: Ne obliviscaris voces inimicorum tuorum superbia eorum qui te oderunt ascendit semper. Hoc est dictum vel dicit superbia eorum qui te oderunt in tuis [?] ascendit idest magis et magis augetur. Ita contra vindicta tua augeatur. Consideres o superbe. Tu ad sathan comparatione primus qui superbivit dixisse non legitur: Altior ero et similis ero altissimo. Ysaie xiv. Superbus autem omnis extollitur super deum quod sic beatus ostendit

bernardus in sermone quodam De vigilia festivitatis huius que incipit: Hodierni quidem sermonis ordinis nostri exigit consuetudo. Vult enim fieri deus voluntatem suam et superbus vult fieri suam. Iam videtur equalitas. Sed attende male congrua proportione. Deus quidem in hiis tantum que ratio comprobat suam vult fieri voluntatem. Superbus vero et cum ratione et contra rationem. Hoc appetit fuisse nimis apostolica de antichristo 2ª ad Thessalonicenses 2°: Homo peccati filius perditionis adversatur et extollitur supra omne quod dicitur deus aut quod colitur. Ita ut in templo dei sedeat ostendens se tamquam sit deus. Item contra [?] sic per superbiam impios punivit angelos. Sed hos qui nos puero nobis nato catervatim hymnizare docuerunt gloria in altissimis deo Luc. 2°. Subsequenter accepta humilitate ignorantia mea pessima quibus resignat quam in themate scientia ponitur per natus est. Recognoscens sibi gratiam ex dominica incarnatione collatam sic nescit ille esse cui nimis largitori gratos debeat nec intelligit et necesse est gratiam agnoscere quam quis accepit ne presumat se non accepisse. Unde mens que gratiam ignorat accessum prebet seductioni et que accessum non obstruat in gratia erit in-sitatione. Hinc tanta diligentia in visitatione Marie ad Elizabeth patet. Maria virgo et Elizabeth congratulantes incarnationis misterium ad invicem conferentes et spiritu sancto dictante primo postea publicare studuerunt. Ubi [?] publicationis causam Elizabet spiritu sancto ex voce salutationis Marie repleta denuntiat. Ad quod conformiter apostolus loquens primo ad Corinthios 2° capitulo dicit nos scire que ex deo donata sunt nobis quod verbum tractans beatus Augustinus de sancta viduitate dicit multi quippe

ut eos qui de possessionibus vel arboribus quas tenent in pignore noscuntur sorte deductis expensis receperint ad eadem pignora restituenda sine usurarum exactione ecclesiastica districtione compellas. Idem in gen. lat.

Quia in omnibus fere locis ita crimen usurarum invaluit ut multi aliis negociis pretermissis quasi licite usuras exerceant et qualiter utriusque testamenti pagina condempnetur nequaquam attendunt. Ideo constituimus ut usurarii manifesti nec ad communionem admittantur altaris nec ad christianam si in hoc peccato decesserint accipiant sepulturam sed nec oblationes eorum quisquam accipiat qui autem acceperit aut christiane tradiderit sepulture et que acceperit reddere compellatur et donec ad arbitrium sui episcopi satisfaciat ab officii sui maneat executione suspensus. Idem Panormitano archiepiscopo.

Super eo nos et cetera. Quia cum usurarum crimen utriusque testamenti pagina detestetur super hoc dispensationem aliquam posse fieri non videmus quia cum scriptura sacra prohibeat pro alterius vita mentiri multo magis prohibendus est quis ne etiam pro redimenda vita captivi usurarum crimine involvatur. Idem Salernitano archiepiscopo.

Cum manifestos usurarios iuxta decretum nostrum quod nuper in concilio promulgatum est cum ommissione altaris et ecclesiastice perceptionis sepulture puniendos donec reddant quod tam prave receperant quidam eorum ad excusandas excusationes in peccatis impudenter affirmant illas duntaxat usuras restituendas que sunt post interdictum nostrum recepte et cetera. Super hiis autem fraternitati tue mandamus quatenus sive ante sive post interdictum nostrum usuras extorserint cogendi sunt per penam quam statuimus in generali concilio eas hiis a quibus extorserunt vel eorum heredibus restituere vel hiis non superstitibus [vel hiis non habentibus] pauperibus erogare dummodo in facultatibus habeant unde ipsas possint restituere cum iuxta verbum beati Augustini non remittatur peccatum nisi restituatur ablatum. Illi autem qui non habent in facultatibus unde valeant restituere non debent illa pena mulctari cum eos nota paupertas evidenter excuset. Possessiones vero que de usuris sunt comparate debent vendi et ipsarum pretium hiis a quibus usure sunt extorte restitui ut sic non solum a pena illa sed etiam a peccato possint que pro usurarum extorsione incurrerant liberari. Idem de Ianue episcopo.

In civitate tua dicis sepe contingere quod quidam piper seu cinnamomum seu alias merces comparant que tunc ultra quinque libras non valent et promittunt se illis a quibus illas merces accipiunt vi libras

habentes multa dona dei et nescientes a quo habeant. In pia
paupertate iactantur ultimo humiliati et plus(?) gratias
deo referre studeatis et laudem religiosam. Nam teste
beato augustino sermone de donis dei beatus est qui danti
est ingratus. Estote ergo memores tanti beneficii incarnati
omnes. Nam in themate
dictum est puer natus est
nobis. Alios quoque vobis
cum inmitate(?) gratias agere
ut gratias nunc omnes redda
mus domino deo eo quod secun
sus donis cum aliis dat
multiplicat. A desidie vero
et otioso qui non satagit
augere quod erogat ipse
quoque quod possedit aufe
retur. Unde hoc exposuit
Salvator mat. luc. xix.
Omni habenti dabitur.
Ab eo autem qui non habet
et quod habet auferetur
ab eo. Gratias ergo agite
domine Ihesu Christe. Ubi
est deus meus eius beneficium pro
fitente ornatum. Insuper
et memoriale meum eius in
tuum ipsius tuemetipsius gra
tuita collatione cum sis ex
intacta virgine puer
natus nobis. Amen.

statuto termino soluturos licet autem
contractus huiusmodi ex forma non possit censeri
nomine usurarum nichilominus tamen vendi
tores peccatum incurrunt nisi dubium
sit merces illas plus minusve so
lucionis tempore valituras. et ipsi cives tui
saluti sue bene consulerent si a tali con
tractu cessarent cum cogitaciones homi
num omnipotenti deo nequeant occultari.
Preterea parrochianis tuis. Idem.
Pis usuras recipere interdicas
qui si parere contempserint si clerici
sunt eos ab officio beneficioque sus
pendas. si layci usque ad dignam sa
tisfactionem ipsos vinculo excommunicationis astrin
gas. Idem albi(?) et fratribus sancti laur.
Conquestus est nobis G. clericus et j.
dil. v. c. q. si terram ipsam titu
lo pignoris detinetis et de fructi
bus eius sortem recepistis. predictam ter
ram dicto memorato reddatis
nisi terra ipsa de feudo sit monasterii
vestri. Idem epo placentin.
Tua nos duxit f. consulendos quid
sit de usurariorum filiis observandum
qui eis in crimine usurarum deficien
tibus succedunt aut de extraneis ad
quos bona usurariorum devoluta
assis(?). tue igitur questioni his presentibus
respondemus quod filii ad restituendas usu
ras ea sunt districtione cogendi qua
parentes si viverent cogentur. Id ip
sum et contra heredes extraneos credimus exercendum.
Consuluit nos dum Urban. iij.
Tua devocio an ille in iudicio a
nimarum qui usurarius debeat iudi
cari qui non alias mutuo tradi
turus eo proposito mutuam pecuniam
credit ut licet omni conventione cessante
plus tamen sorte recipiat. et utrum
eodem reatu criminis involvatur qui ut vul
go dicitur non aliter parabolam iuramenti
concedit donec quamvis sine exactione
emolumentum aliquod inde percipiat.
et an negociator pena consimili debe
at condempnari qui merces suas
longe maiori precio distrahit si
ad solucionem faciendam prolixi
temporis dilacio prorogetur quam si ei con
tinenti precium persolvatur. Verum quia
quid in huiusmodi casibus tenendum sit
ex evangelio luce manifeste cognos
citur in quo dicitur date mutuum
nichil inde sperantes. huiusmodi homines quod
pro intencione lucri quam habent cum
omnis usura et superhabundantia pro
hibeatur in lege iudicandi sunt
male agere et ad ea que taliter sunt
accepta restituenda in animarum iudicio
efficaciter inducendi. Innoc. iij. pla
Quam per tis in regno francie consti
nitiosum et j. g. q. tutis.
manifestos usurarios maxime
quos usuris publice renunciasse
constiterit cum aliquis eos convenerit
de usuris nulli permittatis appel
lacionis subterfugio se tueri. Idem
Post miserabi narbon. archiepo.
lem et j. iudeos ad remittendas
christianis usuras per principes et pota

Collacio Wencz(?) de annunciacione

...me matris mee facultatis theolo
gice ... pres et professores eximios
iniunctum michi ministerium exequendo
occurrit verbum illud ysa. xlv. origina
tium. Et a sancto sancto etiam nunc multitudine in introi
tu misse instantis festivitatis annunciationis domine
decantandum videlicet Rorate celi desuper. Quare sit
difficultatis rerum origenes nimie obscuritatis intel
lectibus ostendere philosophi multimode tradiderunt exordi
um salvatoris nostri conceptionis virginea ostendere. Cuius
et teste beato Ieronimo super cantica canticorum nec gregorius

quispiam meminit neque in illa gentilium littera
historia de ea aliquid scriptum invenimus.
De qua et ysa. liii. Generationem eius quis
enarrabit qui obscisus est de terra viven
tium. Fidei insuper. Inde principia orthodoxe tota
native facul
tatem exce
dentia de
more et hu
manis verbis
validis nequit
exprimere.
Vere et per
onare siler
mens. Intel
lectus non ca
pit quia non
sumus suffi
cientes aliquid
cogitare a
nobis quasi
ex nobis. 2a.
Cor. iii.
Voluntas
impotens
et ausus
piger. Ro. ix.
Non est
volentis neque
currentis.
cor pravum
et inpsau
tabile ... phantasiis distractum
Eccl. xxxvi. Dicit preuiens cor tuum phan
tasias patitur. Sermo defectiosus quia multa
dicimus et in verbis deficimus. Eccl. xliii. Et
ut verbis utar beati gregorii moralium xxv no
lenti quippe animo tumultuosi se cogitationum stre
pitus ingerunt. Et iam sublimibus intenden
tem rursum ad respiciendum terrena terrestris
oculum vehementer trahunt. Unde scriptum est
Sap. ix. Quis hominum potest scire consilium dei
aut quis potest cogitare quid velit deus. Co
gitationes enim mortalium timide et incerte pro
videntie nostre. Et ammectitur causa. Cor
pus enim quod corrumpitur aggravat animam

et terrena inhabitacio deprimit sensum multa cogitantem. Difficultat postremo quod et virgo virginum electissima verbi incarnandi futura mater celeste audiens misterium turbata est in sermone angeli. Et cogitabat

Qualis esset ista salutacio Annunciantem autem nunciante gabrielem interrogans Quomodo fiet istud quoniam virum non cognosco luce 1° capitulo. Si ipsa quam archangelus edocuit turbatur quomodo ego miser et fragilis in tam alta collacione materia non perturbarer tota tanta immensitate opulentissima virtutum exemplorum possidentia assistencia

Sed quid propria virtute diffido dei gracia et adiutorio confido Et si fortia sint retrahencia multo tamen forciora retrahunt attrahencia et quod invisibilius videtur. Inde attrahor unde retrahor Preceptum namque extat consulte Jacobi 1°. Si quis vestrum indiget sapientia postulet a deo qui dat omnibus affluenter et non improperat et dabitur ei glosa vera sapientia que de celo venit Si enim natura non deficit in necessariis multo amplius in necessariis nec multo minus auctor nature ipse deus ex quo est vera sufficiencia cogitandi qui sua vera validum reddit et potens mirum velle et ratione qui exalto ortus illuminat hiis qui in tenebris sedent quoniam et consumacio sermonis ipse est emittens verbum vallanti cordi visitavit nos oriens ex alto ubi supra Cuius corpus virgineum nullam affert anime gravitatem quia nec virginis ventrem gravavit sed gravidavit Et ablatum brachiis suis symeonis ad sustentandum eius brachia sustentabat et portabat qui deo que portabat prophetice proclamabat lumen ad revelacionem gencium luce 2° capitulo. hic splendore iusticie prius tenebris ysaias sic cernit demonstracionis verbo Ecce dominus ascendet super nubem levem et ingredietur egiptum ysaias xix. Quis ingressum meruit et devancium mathei Ca. ii capitulo. Xpistus enim ingreditur egiptum qui interpretatur egiptum hunc scilicet mundum ad illuminandum Et ad fugandum Et ad expellendum tenebras Cuius et illuminacionis memoratur psalmista dicens psalmo c.xxxviii. Et dixi forsitan tenebre conculcabunt me Et nox illuminacio mea in deliciis meis de quibus deliciis sapiens dicit delicie mee esse cum filiis hominum ex quibus verificatur verbum in 1° ca.

Nunc pungit cor perfert sensum Iam cordis compunctio sensum reparat que peccati subverterit ebrietas 2a gratia est nostrarum infirmitatum fructus et utilitas Impellimur enim et stimulamur nos dei misericordia appulsare de quo Abacuc iii° Cum iratus fueris misericordie recordaberis medicine sunt sanate ysaias lvii Percussi et sanavi eum Clamemus ergo et desideremus rorem celestis gracie per verba thematis Rorate celi desuper. Anima enim mea sicut terra sine aqua tibi psalmo cxlii°. Nec a clamore cessat altitudo tanti misterii domini et scilicet incarnacionis quia et si nostra enarracio deficiat fides tamen proficit Unde leo papa in quodam sermone :·

tes compelli per penam seculares et donec eis remiserint ab universis christi fidelibus tam in contractibus quam in aliis per excommunicationis sententiam eis inhibeant communionem omnimodam denegari. Idem mutinensi episcopo.

Tuas dudum recepimus questiones quod quidam usurarii eos quibus dant pecuniam ad usuram prestare faciunt iuramentum quod usuras non repetant et super hiis quas solverint nullam moveant questionem. Nos igitur fraternitati tue mandamus ut usurarios ipsos monicione premissa per censuram apostolicam remoto appellacionis obstaculo compellas ante usurarum solucionem ab eadem exactione desistere vel restituere ipsas postquam fuerint persolute ne de dolo et fraude contingat eos commodum reportare. Idem.

Quia frustra legis auxilium invocat qui committit in legem statuimus ut si quis usurarius a nobis litteras impetraverit super restituendis usuris vel fructibus computandis in sortem nisi ipse prius restituerit usuras quas ab aliis noscitur recepisse auctoritate litterarum ipsarum nullatenus audiatur. Idem. Quia in dispensatione tua. Idem altisiodorensi episcopo.

Quia in dioecesi tua sunt quamplurimi usurarii de quibus minime dubitatur quin sint usurarii manifesti et quos propter timorem potencium qui tuentur eosdem nullus accusator apparet nec idem

sunt per sententiam condempnati. fraternitati tue taliter respondemus quod licet contra eos non appareat accusator si tamen aliis argumentis illos constiterit esse usurarios manifestos in eos penam in lateranensi concilio contra usurarios editam libere poteris salubriter et iuste exercere. Idem.

Salubriter ad generum ad fructus possessionum que sibi a socero sunt pro numerata dote pignori obligate computandos in sortem non credimus compellendum cum frequenter dotis fructus non sufficiant ad honera matrimonii supportanda. Idem episcopo bononiensi

Michahel latorus suam nobis querimoniam destinavit quod cum quidam alius bononiensis civis multa extorserit ab eo et a patre suo cuius heres existit nomine usurarum et ipse ad tenendis provisionis ne aucte mani negocii predas eadem nisi deus eos querens restituit vel adhuc restituat si quas aliquem ipse vel pater ei extorsit usuras. Idem in concilio generali.

Quanto amplius christiana religio ab exactione compescitur usurarum tanto gravius super hiis iudeorum perfidia insolescit ita quod brevi tempore christianorum exhauriunt facultates volentes igitur in hac parte prospicere christianis ne a iudeis inmaniter aggraventur synodali decreto statuimus ut si de cetero quocumque pretextu iudei christianis maxime graves immoderatas usuras

Magnus perfectus est fides qui tantum de deo quo quis concipit
quantum sermo non potest proferre Iuxta quod apostolum exhortatorie ore-
mus ut deus aperiat nobis hostium sermonis ad loquendum
xpi misterium ad colloquium im^o ca^o seu sit^e Ad ampliendos
sacculos nostrarum menti-
um parvitatem et expan-
damus eos ad totius me-
nsum ut graciali ore ex-
iciat recipient confisi sin-
gulari suffragio adiutri-
cis nostre virginis glorio-
se cuius est et hec festivi-
tas quam fontis benedic-
ta prudencie sue oculo
adiutricem nostram instituit
gen ii. Non est bonum
hominem esse solum faciamus
ei adiutorium simile
sibi hoc adiutorium Iu^o
erat perdicionis mater e-
va sed autrix salutis
maria quam innocentia
mente serena Ave gratia
plena Unde
tus doctor ic beatus bern.
In quadam suarum epistolarum
Hic ait Nostras quippe
pe inordinatis volunta-
tibus ac actionibus novit
deus ubi semper quid rede-
at sui ordinis pulchritudi-
nem Unde etiam pia
in mundi utilitatem Clementissima erga filios ada divi-
ne pietatis recordacio que sua non largiri desinit benefi-
cia non solum ubi nullum invenit meritum Sed pleruque etiam
ubi totum videt contrarium Cui alludit et gilbertus super can-
tica canticorum dicens per omnem scripturam textum relucere di-
vinam virtutem patris et sapientiam iustis legibus pravas vo-
lis create non inspirare quidem sed dispensare voluntates
Nonne moysi et aaron distrahentibus aqua tamen petra per
cussa effudit aquas largissimas Numeri xx. Dic deus
universe create auctor et dominus ydolatre illius cyri scilicet
regi persarum in redempcionem israhel de captivitate babilo-
nica suscitavit spiritum dans ei fortitudinem Esdre primo capitulo
Et ysa. ubi thema Cui et imperat ydolatriam per-
ysa. cum alloquens Vocavi te et non cognovisti me

extorserint usurarum eis principium
subtrahatur donec de immoderato gra-
vamine satisfecerint competenter. Christiani
ut si opus fuerit principium subtrahat
donec de immoderato gravamine sat-
fecerint competenter. Christiani si opus fu-
erit per cen. ec. ap. p. compellantur ab eo-
rum commercius abstinere principibus
autem iniungimus ut propter hoc non sint
christianis infesti. Sed potius a tanto
gravamine studeant cohibere iude-
os hac eadem pena iudeos decerni-
mus compellendos ad satisfaciendum
ecclesiis pro decimis et oblacionibus de-
bitis quas a christianis de domibus
et possessionibus aliis percipere consueve-
rant antequam ad iudeos quocumque ti-
tulo devenissent ut sic ecclesie conserven-
tur indempnes. Greg. ix. Ex. R.
Naviganti vel eunti ad nundinas
certam mutuans pecunie quanti-
tatem pro eo quod suscepit in se pericu-
lum recepturus aliquid ultra sortem
usurarius est censendus. Ille quoque
qui dat x. solidos ut alio tempore totidem
sibi grani vini vel olei mensure
reddantur que licet tunc plus vale-
ant utrum plus vel minus solu-
cionis tempore fuerint valiture verisimiliter du-
bitatur non debet ex hoc usurarius
reputari racione dubii hic et excu-
satur qui pannos granum vinum
oleum vel alias merces vendit
ut amplius quam tunc valeant
in certo termino recipiat pro eisdem.

me Et ut ab eadem eum removeret ad
vinitorem dei tactum seipsum sibi manifestans
festavit inquit Ego dominus et non est
alter Illico quoque probat ex operibus suis se
esse deum et dominum cum subiungit formans
lucem et cre-
ans tenebras
faciens pa-
cem et cre-
ans malum
In primo ergo
creat deus
celum et
terram Ter-
ra autem erat
inanis et
vacua Et
tenebre erant
super faciem
abissi Dixit
quoque deus
fiat lux gen.
p^o. Modo
autem per quam
firmat pacem
et creat ma-
lum subse-
quenter ape-
rit impetras
filii sui na-
tivitatem
que et for-
tissime ho-
minibus fa.
Cor. i^o. Christus
Ihesus fac-
tus est sa-
piencia nobis a deo et iusticia et sanctificacio
et redempcio quod david reserare non cessat
ps. lxxxiiii Veritas de terra orta est glo.
xpo de femina natus et iusticia de celo pro-
spexit a. paruerit glo. ut sit iustificatus ho-
mines Modus autem iste hic est Rorate
celi desuper scilicet iustum et ad quem finem an-
nectitur statim Et iusticia oriatur simul xpus ei
pacificat que in celis et in terra Et creat
malum secundum beatum thomam in summa sua De
natura mali in hoc quod induat penam que reordi-
natur in culpe Unde amos in iii^o Si erit ma-
lum in civitate quod dominus non fecerit scilicet
malum pene et quod dicitur creare quia
ad huius reordinacionem non cooperatur appetitus

Si tamen ea tempore contractus non fuerat
venditurus. Augustinus de civitate.
Falsidicus testis tribus personis falli. est
sonis est obnoxius primum deo
cuius presenciam contempnit deinde iu-
dici quem menciendo fallit postre-
mo innocenti quem falso testimonio
ledit utique reus est et qui veritatem oc-
cultat et qui mendacium dicit quia
et ille prodesse non vult et iste nocere
desiderat Lucius iii Wigorniensi
Super eo quod sentenciam auctoritate episcopi
falsatore literarum latam noluisti ex-
ecucioni mandare t. pru. committendam
mandantes quatinus aliqua scripta
sub nomine nostro destinata redargu-
enda videris falsitatis nullam
eis adhibeas fidem et quod per ipsas
mandatum fuit non observes
sed eum qui presumpserit retineri faci-
as diligenter Urbanus iii.
Ad audienciam nostram te significan-
te pervenit quod cum quosdam cleri-
cos qui falsaverunt sigillum regis
francorum carcerali custodie man-
cipaveris et i. s. t. t. quatenus ut eis nec
membrum auferri nec penam infligi
facias corporalem per quam periculum
possint mortis incurrere Sed
eis a suis ordinibus degradatis in
signum maleficii caracterem aliquem
imprimi facias quo inter alios co-
gnoscantur et presenciam ipsam
ipsos abiurare compellens abire
permittas. Innocentius iii.

pectatis appetitu Aperiatur Sed solius dei o
mnipotentis virtute que et in orando mirabilia operat
ms domine misterium exclamat Rorate
celi desuper que fuerunt verba viri reverentis
a primo proposita et satis rudi introducta ·
¶ Verba hec gehe
nna non hu
mana alia
ni volunate
aut ipsius in
dustria ad
inventa sed
spiritu sancto inspi
rata Et di
vina mente
vaticinio psa
lmista sapiens et
eloquens in
fusa Involu
tum continet
divine incar
nationis mi
sterium Et ra
tionabiliter
ne imperiosis
pedibus con
culcetur sed
marchamis
serventissime re
ueretur secundi
tum mente
quoque ad de
vote tractandum
meliorem et
fiat creatur
corporales nobiscum sicut laudare creatorem Dic
eum splendidissimus ac purissimus veritatis
radius divinitatis emicuit Et ipsi anime collaca
bilior fit et gratia capabilior et auditoribus
delectabilior ¶ Iter ab huius laude celestes pri
ncipes se ad tendunt Sed et nos sperent qui et
hunc verborum vestium misticum vocati sunt De
quo et proponit canticorum i° Murenulas au
reas faciemus et vermiculatas argento In au
ro sapientia In argento eloquium solet divina scri
pture significari ¶ · In verbis igitur thematis sic
adornatis si fuerint suo pondere liberata inveni
untur et occurrunt Primum lumen mundi
tenebrosis irradians quod postulacio imperat
Rima rorate · 2m lumen dei gratie exuberans
quod ecclesie ortum tergit quia celi · 3m nimen

dominum conceptum virgineum parans qui humanum ge
nus liberavit quia desuper rorate gratia celi desuper In primo gratia in
2° fides · In 3° caritatis operatio De primo ysa xxvi° Ros
lucis ros tuus De 2° ps° lxxi° Etenim celi distillaverunt
a facie dei isti plumia voluntaria segregabis deus here
ditati tue De 3° luc i°
Spiritus sanctus superveni
et in te et virtus altissimi
obumbrabit tibi Ideo
et quod nascetur ex te sanctum
vocabitur filius dei Cum
bam assumptum thema
ita distinguere quia re
sint audiente et singu
larum parcium sinis non ali
ter quam facientibus iter quibus
multum detrahunt fati
gacionis nota in scriptis
lapidibus spacia mi cum
longum videre necesse
est in quo quid sit velim
certum est ¶ Dixi
primo quod in verbis thema
tis occurrit lumen mundi
tenebrosis irradians quod pos
tulacio imperat Unde
tenuit ysa · Ros lucis ·
Ros tuus Cassiodorus ·
Ros est tenuis aqua ·
Unde terra germinat pre
figurativus gratia misterium
die qua gratia et angelus
obtulit marie Ave gratia
plena luce i° quam quidem mariam et vellus gedeonis iudi
cum vi° prefiguravit et ps° Cum pauc verbis multa
docet sacramentum huius velleris meminit ps° lxxi° Des
cendet sicut pluvia in vellus quod in modo roris quod in mo
dum roris summa levitate descendit per quam et terra fecun
datur ea glosa · Ros lucis ros tuus · i · gratia tua nu
triens fidem et producens operatorem sicut ros semen Cui
concordat et rabanus Ros lucis ros tuus hoc est maria
illuminata est que illuminat corda eorum super quos requiescit
et magna virtute confert ros frugibus terre preter
semen in terram et humore roris crescit in herbam et
deinde fiat crescere in fructum Sic et gratia dei ge
nerat fidem Et ipsa fidem conducit in operacionem Unde et
salvator roris luce se perficit Io · viii° Ego sum lux mun
di Et sua alloquens luminaria scilicet apostolos Io · xv · tamquam se

Dura sepe mandata et i · statuimus
et sub pena excommunicationis et suspensionis
ordinis et beneficii districtius inhi
bemus ne quis apud sedem apostolicam litteras no
stras nisi a nobis vel de manibus
illorum recipiat qui de nostro mandato
ad illud sunt officium deputati · Si
vero persona tante auctoritatis extiterit
ut ipsam deceat per nuncium litteras no
stras recipere nuncium ad cancellari
am nostram vel ad nos ipsos mittat
ydoneos per quem litteras apostolicas iuxta for
mam prescriptam recipiat · Si quis
autem in hac parte mandati nostri trans
gressor extiterit si laycus fuit excom
municationi subiaceat · si clericus officii et beneficii
suspensione dampnetur et i · adicien
tes statuimus ut generalem excommunicationis sen
tenciam promulgetis quam per singulas
parrochias faciatis frequencius inno
vari · quod si quis falsas litteras scienter
cognoscit infra · xx · dies litteras illas
aut destruat aut resignet si penam
excommunicationis voluit evadere quam nisi for
sitan in mortis articulo sive spe
ciali mandato nostro a quoquam nolu
mus relaxari neque et si presumpta fuit
esse hec absolucio quicquid habeat fir
mitatis · Idem archiepiscopo et canonicis
Licet ad regimen et i · ut Mediolanensi.
ut varietates falsitatis circa lit
teras nostras deprehendere valeatis e
as vobis presentibus litteris duximus expri
mendas ¶ Prima species falsitatis
hec est ut falsa bulla falsis litteris ap
ponatur ¶ Secunda ut filum de vera
bulla extrahatur ex toto et per aliud
filum immissum falsis litteris insera
tur ¶ Tercia ut filum ab ea parte in
qua carta plicatur incisum cum vera
bulla falsis litteris inmittatur sub ea
dem plicatura cum filo similis ca
napis restauratum · ¶ Quarta quod a su
periori parte bulle altera pars fili sub
plumbo rescinditur et per idem filum
litteris falsis inserta reducitur in plum
bum ¶ Quinta cum litteris bullatis et reddi
tis in eis aliquid per rasuram tenuem
immutatur ¶ Sexta cum scriptura lit
terarum quibus fuerat apposita vera
bulla cum aqua vel vino universaliter
abolita seu deleta eadem carta cum
calce et aliis iuxta convenientem artificium
dealbata de novo rescribatur ¶ Septi
ma cum carte cui fuerat apposita vera
bulla totaliter abolite vel abrase
alia subtilissima carta eiusdem
quantitatis scripta cum tenuissimo glu
tino iungitur · ¶ Eos autem a crimine fal
sitatis non reputamus immunes qui
contra constitucionem nostram scienter lit
teras non de nostra vel bullatoris ma
nu recipiunt · ¶ Illos quoque qui
accedentes ad bullam falsas litteras
caute petiunt ut de vera bulla
cum aliis sigillentur · Sed hec due
species falsitatis non possunt faci
le deprehendi nisi in modo dictami
nis vel in forma scripture vel qualitate
carte falsitas cognoscatur ¶ In ce

minatoris et messores dicit Ego elegi vos scilicet ad seminan
dum per gratie inspirationem Ut eatis et fructum afferatis
scilicet lucis et fructus vester maneat id est perfectus eterne iocundi
tatis Modum autem quo iste ros emittitur et effunditur in
ecclesiam describit psalmista ps. c.xxxii. Sicut ros hermon
qui descendit in montem syon
glo. aug. Hermon interpretatur
lumen exaltatum gra
cia Igitur exaltati luminis in
primis nunc thesi xpi dicitur
descendere in syon id est ec
clesiam choros eius ad
illuminandum Effusione
roris huius in ecclesiam
innuebatur ysa. ysa. ix.
Cap. Cum complectabat
populus gentium Qui am
bulabat in tenebris vidit
lucem magnam habitan
tibus in regione umbre
mortis lux orta est eis
Et qualis sit ista illa lux
specificatur Cum subiungitur
parvulus enim natus est no
bis Huius roris non im
memor ysaac patriarcha
filium suum Iacob benedi
cens instinctu dicebat Det
tibi deus de rore celi gen
xxvii. Et dominus cum
ex clementia post afflic
tionem israel misereri
cum sit consolatur Et
ero quasi ros et israel ger
minabit quasi lilium glo. beati Ieronimi Ero ei quasi ros
ut fornacem babilonis et caminum estuantis incendii
meo rore restringam id est extinguam. Et cum nos suo
rore respersit et sterilitatem pectoris nostri sui pluvijs ir
rigaverit germinabimus summo flore ymus ut lilium Unde cum
dominus plueret manna in deserto suo populo israelitico ros
manne per circuitum castrorum iacuisse describitur exo. xvi.
Hunc rorem ab eterno predestinatum deus precibus pri
dare disposuit et obtinere sicut figuratum extitit Gen. xxv.
Cum ysaac in quo deus multiplicare semen abrahe predes
tinaverit fecundidatem uxoris sue rebecce orare obtinuit
Dominus filii israel tribulati carnis pane et in tenebris egip
tiacis sub pharaone oppressi ingemiscentes ad lumen
lumen aspirabat in moyse vociferantes ad dominum.
Obsecro domine mitte quem missurus es sentiebat
eam se in fecundam et sterilem et modo per se
per alium ad perfectum possum adduci nisi ver
ter is qui mittendus erat ad cuius orationem
qui erat magni desiderii promisit magnum sacra
mentum de agno immolando lumen gratie mundi
tenebrosis
irradians
postulacione
est impetra
tum Unde
et ysa. lxii.
De domo
rei o vesse
mentissimo
desiderio prin
ysa. confi
rat christus sic
tacebo Et
propter iherusa
lem quiescam
donec egre
diatur ut
splendor
iustus eius
non cessabo
a precibus
donec vel
ut filius
dei id est xpus
qui splendor
patris dicitur
ad heb. i. c.
Quod et se
quens par
ticula textus dat intelligere quia et sequitur
Et salvator eius ut lampas accendatur Unde
prima voce dicitur ad filium ysa. xlix. Dedi
te in lucem gentium Ut sis salus mea usque
ad extremum terre Surge igitur illuminare ihe
rusalem quia venit lumen tuum ysa. lx.
Quis ergo qui ambulat in tenebris et non
est lumen ei speret in nomine domini et
innitatur super deum suum ysa. l. Benedic
tus enim est qui venit in nomine domini deus
dominus et illuxit nobis ps. c.xvii. Hanc
lucem celitus exortam dyabolus de abissis te
nebrarum studet obscurare Hos ergo alloquitur
mundi luminaria monte hermon hoc est
exaltatum lux immittere rore vestri luis

teris autem diligens indagator falsi
tatem poterit intueri vel in adiunc
tione filorum vel in collatione bulle vel
in motione vel obrasione presertim si bul
la non sit equalis sed alicubi magis
tumida et alibi magis depressa. Idem.
Quam gravi Lanciacensi epo.
Quam pene subiacerat et infra. Nos vero litteras
que tibi sub nostro nomine presentate fu
erunt diligentius intuentes licet
tam in continentia quam in dictamine
deprehendi debeat facultatem ac inter
fuimus admirati quia tu tales litteras a
nobis credideras emanasse cum secundum de
beas apostolice sedis consuetudinem in suis lit
teris hanc tenere ut patriarchas ar
chiepiscopos et episcopos fratres ceterosque autem re
ges principes vel alios cuiuscumque ordi
nis filios in nostris litteris appellemus et
cum uni tantum persone nostre littere diri
guntur numquam in loquimur in plurali
ut nos sive nostre et huius similia ip
sis litteris apponamus In falsis autem ti
bi litteris presentatis in salutatione di
lectis in christo filiis vocabaris et in litteris
eis aliquam tibi transmissum te vide po
tuis a nobis fratrem venerabilem ap
pellatum propter quod sic litteras apostolicas studeas
intueri tam in bulla filo et carta quam
in stilo quod veras pro falsis vel falsas pro
veris nullo modo aliquo non admittas
Ad falsariorum confutandam. Idem.
Analitam et infra. de quorum fratrum
nostrorum consilio statuendum duximus ut qui
litteris nostris uti voluerint eas primo dili
gent examinent quia si falsis litteris se
usos dixerint ignorantia eorum fera
prima evitare nequibit penas nisi
us annotatas. Nos enim omnis fal
sarios litterarum nostrarum qui per se vel alios
vicium falsitatis exercent et fautori
bus et defensoribus suis anathematis vi
culo decernimus innodatos. statuentes ut
clerici qui falsarii fuerint deprehensi omnibus
officijs et beneficijs ecclesiasticis perpetuo
sint privati ita quod qui per se falsitatis
vicium exercuerint postquam per ecclesiasti
cum iudicem fuerint degradati seculari po
testati tradantur secundum constitutiones
legitimas puniendi propter quod clerici et laici qui
fuerint de falsitate convicti legitime
puniantur quod vero sub nomine nostro falsis
litteris utitur si clericus fuerit officiis
et beneficiis ecclesiasticis spolientur si lai
ci tam diu maneat excommunicationis subiecti
donec satisfaciant competenter ita tamen
ut in istis et in illis malicia quam
quam negligentia puniatur quod et de
hiis qui falsas litteras impetrant
statuimus observandum. Idem.
Accedens et infra. Ecclesiam tuam quasdam si
litteras apostolicas in quibus falsitas fuit
deprehensa de simplicitate iusticia formam
habeant cum presumi non debeat quod pro
talibus litteris que possint facile opti
neri fraudem quis commiserit falsita
tis neque litteris usus est postquam eas fal
sas esse cognovit tu eorum beneficiaque
restitues ipsum super hoc ulterius non
molestes. Idem.

mōtis syon ecclesie sȝ sancte Dicit ne pe salutiferū studiū fore estimant sapientes si id ad ꝓfectū et tutelam ecclie nō ī avariciam aut vanam gloriam conuertatur Confidite non in fortitudine ꝓpa si dei misericordia qua eos prefigurat petit cum ysa- Probate et si desip ne via pereat sapientia et verificetur de nob id p̄s cor p̄ m Dam sapienciam sapienciū et intellectū prudenciū reprobabo qd exponens beatus Ieo dicit non q perfice possit vera sapiā qui aput se videtur esse sapientes et in su a confidunt erudicione Creata enim mala oblacione theraphim secuta est Ozee enim ait osee iiii° c° inquiens audite verbum filii isrl quia iudicium domino cum habitatoribus terre Non est enim veritas et nō est misericordia Et nō est sciencia dei in terra maledictum et mendacium et homicidium et furtum et adulterium inundaverunt Et sanguis sanguinem tetigit Propterea veniret lugebit timeamus id amos 3° Nesciebant facere rectum dicit dominus thezaurizantes iniquitatem et rapinas in edibus suis propterea tribulabitur terra quod luce clarius hec mundus ꝓpprimus oculis

Iam enim rerum status variis ede eventibus immutatur Iam procedendi racio in contrarium ordinem revolvitur Iam vere totus mundus tetra peccatorum caligine obducitur filii sun ꝓ fornicarie dedit voluptati bonis preferunt et caligat oculi animi sorum cuncte desanie erigitur Ier implet lamentum Egressus est a filia syon omnis decor eius Et ut plura paucis complectar Transfert passim et libere iniquitas Nos namque primus exacta et solum examus tota versa per nos evagitare nō desistunt verum ne dum ipsi sed totus nature vult contra nos commovere se videt et cupiens ecclesiastice fidei refectionem O dies afflictionis O displicentes a ni temporis hinc tenebrosi O feda inicorii congeries tenebrescit sol intellectus lumine roris ob fuscatur Deficit ymaginacionis luna stelle oculorum sensuumque excecantur totus tremescit homo et universa quandam tristicie faciem exhibere non desinunt M ruesque hec omnia ociose ad animi ꝓpter gubernatore sapientissimo putatur evenire nō utique Divinam subsistentibus ꝓm naturam ipse motus adducit animi philosophorum et iusticie mos existat Dones ad orandum similis agitare pulchre deus ecclesie sue protector et respector fidissimus universa mones ut misericordiam impetret de polo suo sto excelso gemitum tam miserabilem audiens suorum fratrum aspiciat et bonus aree sue sacerdotes tirtuatura negligentes tribulacionibus ꝓstracionum admittat filiis et velut sponsus ad amore sue dilecte cultus impellit Et sepit ut gemitibus et merore affecti sui confusione eorum tam multipharia iniquum xpi accipiat suspendat mundi gaudia profundant lacrimas qui templum

Ex consilia et cetera. Cum litteras ipsas que redarguit fuerant falsitatis diligencius intuentes nullum in eis falsitatis signum uel suspicionis inuenimus nisi paucarum litterarum rasuras que nequaquam sapientis animum in dubitacionem uocare debuerint. Unde si vobis constiterit predictum R. se obligasse super periculo ecclesie quod litteras illas falsas esse probaret. cum quilibet ad renunciandum iuri suo liberam habeat facultatem ipsi R. super dicta ecclesia silencium imponatis Ex penitentiali theodori De sortilegiis Si tabulis uel codicibus aut aliis sorte furta nō sunt requirenda neque diuinaciones aliquas in aliquibus rebus quis obseruare presumat qui autem contra fecerit xl dies peniteat Alex iij gradensi patriarche Ex tuarum tenore litterarum accepimus quod v. presbiter cum quodam infami ad priuatum locum accessit nō tamen ea intencione ut inuocaret demonium sed ut inspectione astralabii furtum cuiusdam ecclesie posset recuperare. unde licet hoc ex bono zelo et simplicitate se fecisse proponat id tamen grauissimum fuit et nō modicam inde maculam peccati contraxit et cetera. consulimus quod talem ei pro expiacione illius delicti penam imponatis quod per annum et amplius sicut uisum fuerit ei ab altaris ministerio percipias abstinere et tunc liberum det ei officium sacerdotis Honorii Ecclesia uestra ex parte iij. e. lucam.

statuta vos audientes in unum ut de futuri tractaretis electione pontificis unum elegistis ex uobis per sortem qui tres ancte uestra elegit per quos ut ecclesia omni lucaret prouideret ecclesie de pastore quorum duo tercium magistrum R. scilicet elegerunt quod exprimere licebat eisdem tradita a uobis omnibus potestate procuratoribus igitur uestris super hiis in nostra presencia constitutis nos tali examinato processu licet nota nō careat quin immo multa reprehensione sit dignum quod sortes in talibus interuenit et cetera. electionem celebratam de ipso ad gratiam confirmationis admittimus sortis usum in electionibus perpetua prohibicione dampnantes De collusione Greg. uniuersis episcopis de cecilia Scripta fraternitatis uestre relegentes agnouimus quod hii qui contra adrianum episcopum aliqua dixerant modo cum eodem in amicicia conuenissent et cetera. quia nos nō nuntiari fama nostra qualitas nos uehementer impellit ut ea que audiuimus nullatenus dissimulare debeamus presertim cum accusatores et accusatum inter se fecisse gratiam indicauitis hoc necesse est subtilius perscrutari ne forte nō ex caritate sed premio eorum sit concordia comparata. Idem. Crimina semel audita et non discussa nullo modo probat et si accusatus cum accusatore in gratiam rediisset. Alex. iij. norwicensi episcopo

dei fuerant altissimi // Et p[er] p[ri]ma[m] reconciliati offerre vale
ant placabile sacrificiu[m] agni in contaminati In quo dei
placitum consistit cordiale cld eius sacrificii conceptorem
mundo fecundans sed ros descendit celestis i[n] maria du[m] missus
ad eam archangelus gabriel dixit Ave gratia plena h[oc]
de principali primo

D[i]xi 2[o] et breuiter
in verbis thematis tangi
flumen dei gratiis ex
berans q[ue] ecclesie ortum
irrigat testimonio ps[almi]
Etenim celi distillauerunt
a facie dei synay A facie
dei isr[ae]l pluuiam voluntariam
segregabis deus
hereditati tue que verba
tractans venerabil[is] p[ro]fess[or]
sup 2[o] ca[pitulo] ce[lestis] dicit
p[er] celos intelligit trinitas
benedicta que si stillauit
aliquid de dulcedine vite
eterne frenus homo statim
mouet[ur] de peccato
et resilit eius benedicte
trinitatis stillicidiis meo
dinus dyo[nisius] Ca[pitulo] iii[o].
De diuinis no[m]i[n]ibus Ita
p[er]sonat sicut sol non ra
tiocinans nec preeligens
facit q[uod] o[mn]ia p[ar]ticipant
lumine efficient[er] Et pos
sunt Hic deus sup
sol[em] existens omnibus i[m]
mittit p[ro]portional[ite]r radios sive bonitatis quib[us] res sunt
viuunt et subsistunt quapropter res sunt influentie boni
tatum dicit[ur] de eo ecclesiastici xlii[o]. Spes celi gloria stel
larum mundum illuminans i[n] excelsis domin[us] Qui et
appendit molem terre tribus digitis ysa. xl[o]. Dum v[ir]
go maria celi et terre illuminata tota mente in deum sus
pensus trinitatis superuenientis in eum fecundat[ur] amo
re ac dulcedine q[ue] est rorare celos desup[er] nomine trinitas
benedicta tres digiti sunt Cum et saluator iudeis cu[m]
blasphemantib[us] dicit se in digito dei eicere demonia luc[e]
xi[o]. Et exo. viii. visis mirabilib[us] que fec[it] moyses in
conspectu pharaonis dixerunt malefici ad pharaone[m]
digitus dei hic inuenib[us] q[ui] sunt op[er]a altissimi et glorio

Audiuimus usq[ue] adeo clicor[um] mali
ciam excreuisse ut inter du[m] n[on]
se collusione f[ac]ta sup[er] b[e]n[e]ficiis q[ue]
possident se sustine[n]t ab aliis mo
lestari [et] postea ut quoru[m] cedant
[et] idem cl[er]ici b[e]n[e]ficia quiete possi
deant q[ui] no[m]i[n]e t[ra]nsactionis soluit
aliis de ipsis b[e]n[e]ficiis annuam pe[n]
sione[m] ut post mortem eor[um] i[n] bene
ficiis sup[er] quib[us] est collusio f[ac]ta i[us]
sibi ualeant uendicare. vel. q[uod]. q[uod].
si quos cl[er]icos tue iurisdictionis p[er] col
lusione[m] hi[n]c fraudem tibi c[on]stit[er]it le
gitime c[on]uenisse eos b[e]n[e]ficiis sup[er]
quib[us] collusum fuit n[on] differas
spoliare quia satis e[ss]et indignu[m]
si fraus [et] dolus q[ui] i[n] p[re]iudiciu[m] tu
uiris [et] alior[um] n[on] titur c[on]mitti in
eor[um] n[on] redundaret i[n]c[om]modu[m] [et] iac
tura[m]. Greg. ix. beanen[sis] archiep[iscop]o
[et] fr[atr]i ioseph monacho floren[tino].
Ita[m] tantu[m] clamor qui ascendit c[on]t[ra]
acheronu[m] archiep[iscopu]m i[n]ualescat
q[uod] dissimulare ip[su]m ultius sine
scandalo n[on] ualem[us] n[ec] sine p[eri]c[u]lo
tollerare [et] i[nfra]. licet aut[em] ap[ostolica] se[des] fre
que[n]tib[us] laborib[us] excitata inqui
sitionem quorunda[m] excessuum suor[um]
duxerit c[om]mittendam p[er] t[ame]n uersati
onem t[ame]n ipsius ut dicitur eodem
cu[m] inquisitorib[us] [et] examinatorib[us] col
ludere necno[n] corruptis testib[us] [et] i[n]
quisitorib[us] ac examinatorib[us] sup[er]dictis
n[on] solu[m] p[re]d[ict]a excessus remanserit
hactenus i[n]correcti v[er]u[m] [et] peiora p[er]
[p]etrauit]

orib[us] c[om]mittere n[on] expauit [et] i[nfra]. dis[t].
iii. c[ap]. q[uod]. q[uod]. si de hi[s] collusione ac cor
ruptione c[on]stit[er]it ex integro sup[er] p[re]
missis [et] aliis. alioquin sup[er] no
uis du[n]taxat inquiratis q[ue] iudi
tis inquirenda. Greg. De delic
to puerorum.
Pueris g[r]aduisalis
p[e]cc[at]u[m] noluit attribuere quida[m]
nisi ab annis. xiiij. cu[m] pubes
cere ceperint q[uod] mito crederem si n[u]lla
ce[n]t p[e]cc[at]a nisi que membris geni
talib[us] admittu[n]t quis n[on] audeat
affirmare furta mendacia [et] per
iuria n[on] e[ss]e p[e]cc[at]a ac hiis plena[m]
p[ue]rilis etas q[uam]uis in eis n[on] ita
ut in maiorib[us] punienda uide
antur. Alex. iii. hinon[si] ep[iscop]o.
Referente nobis. h. intelleximus
q[uod] cu[m] filius eius decennis c[um] a
liis p[ue]ris sagitaret quida[m] nepos
eiusde[m]. h. sagitta p[er]cussus interiit q[uod]
ide[m] filius ei[us] cu[m] int[er] alios luderet
fortuito casu d[icitu]r pegisse p[ro] q[uo]d ab
bas s[an]cti remigii. a p[re]fato. h. s[ecundu]m c[on]
suetudinem illius terre. c. sol[idos] in
stanciis requirebat [et] i[nfra]. v[er]u[m] q[ui]a
i[n] p[ue]ris relinqui solet i[n]iudicatu[m] q[uod] in
aliis p[ro]uectionis etatis h[ab]u[er]it ac leges
dicu[n]t seuer[e] corrigend[um] c[on]s[ulimus]. q[uod]. si con
stit[er]it filiu[m] p[re]d[ic]ti. h. infra. xiiij. eta
tis sue annu[m] excessu[m] c[om]misisse me
moratu[m] abbe[m] moneas [et] c[om]pellas
ut ab eode[m]. h. p[re]d[ic]tos. c. sol[idos] p[ro] ulla[m]
c[on]suetudinem n[on] exigat nec ab
ip[s]o p[ro] t[em]p[or]ali pena requirat. de clico ue
natore ca[pitulo]

et absconsa et indisa ecc[lesie] xi[o] vii et tunc
ille serapsion p[ro]ph[et]a p[er] ysaias ysa. lxvi[o]. seu
vltimo Inundante hanc gratiarum in
tueret[ur] irrigacione[m]. Cum in p[er]sona dei in
deorum respiceret sacrificiu[m] et p[ar]tum vir
gineum
verum sa
crificiu[m] vel
let exorta
i[n] her p[ri]n
pit dei
Quod ego
qui gene
ratione[m] ce
te[ris] tribuo ste
rilis ero
ait domi
nus glo.
quasi esto
qui o[mn]ib[us] ho
mines ter
am ex nichi
lo uerbo
meo ex
omnibus ge
ritis virgi
nem de q[ua]
promisit an
q[ue] p[ar]turit
pepit au
te[m] verat
p[ar]tu eius
pepit masculum Quis audiuit vnq[uam] ta
le et quis uidit huic simile hec ysa. Hunc
partum virgineum verum i[n]tu[m] [et] here
dem regni celestis humani g[e]n[er]is liberato
rem Achas rex impiissimus etia[m] celestis
humani g[e]n[er]is ab ysaya iussus re[n]uit pe
tere omnipotentis dei consilio de liberatione
humani g[e]n[er]is a captiuitate dyab[oli] in[s]p[irat]o
resistere que ti[bi] p[ro]tum virgineu[m] n[on] obsta[n]
te regis p[re]sidia ysa. remotis figurarum t[em]
pis clarissime expressit dicens Ecce
virgo concipiet et pariet filiu[m] Et vo
cabit[ur] nome[n] eius emanuel ysa. vii[o]. Et

in epla seu prophetia instantis festivitatis qui
verbis virginis maria in quo privilegiat
et commendatur primo in vite castitate qua inter
virgines computatur Maria ecce virgo. 2o
in sua fecunditate qua super virgines collocatur
quia concepit
et 3o insuper
ex dignita
te quia super
angelos ex
altatur quia
precepit filium
ad hebreos
2o in eo statim
quia angelos
apprehendit
sed semen
abrahe.
etc. iudei et
homines ma
trem etc. quia
nobiscum
deus Dic
in virgine
hac vene
randa pa
tris sui da
vid imple
tum est
vaticiniu
Flumen
dei reple
tum est
aquis ps.
lxvo. scilicet graciarum Est enim secundum albertum
fons non carens sine aqua sicut sunt fluvii
creaturarum sed fons omni fluxu gratie non
deficiens sed iugiter fluens et perficiens conti
nue in nos fluens et ad plus copiam refluen
ens Unde fluminis impetus letificat civitatem
dei hoc est sanctam catholicam ecclesiam eam scilicet
sanctificando quia annectitur sanctificavit
tabernaculum suum altissimus ps. xlv. Fl
uminis flu... minis impetus letifi
cat civita... tem sunt omnes sanc
ti qui omnes in ipso inebriantur. Flumen quod dei
gratiis exuberans ostium ecclesie irrigat
Cuius sanguine pectora reserantur Cum
finisit parasti cibum meum rorantem Nam ita

Ex concilio aurelian.

Episcopum presbiterum aut diaconum canes
aut accipitres aut huiusmodi aduenan
dum habere non licet quod si quis talium per
sonarum in hac voluptate sepius de
tentus fuerit si episcopus est tribus mensibus a com
munione si presbiter duobus si dyaconus ab omni
officio suspendatur Ex eodem

Omnibus servis dei venationes et sil
vaticas vagationes cum canibus
et accipitres aut falcones interdi
cimus Ex concil. agath. De clerico percussore etc.

Siquis in aliquo gradu sacro per
cussor extiterit corripiatur a demi
ne et si non emendaverit deponatur Gre.

Preterea quoniam .. gori. tarentin. epo.
P. militem pro delictum suum contra or
dinem sacerdotii cedi crudeliter cum
fustibus deputasti quoniam licet exinde cum
post octo menses decessit minime
arbitremur fuisse deficatam quia tamen
ad ordinem tuum voluisti hoc respectum
duobus te mensibus ab administratione
missarum statuimus abstinere. Alex.

Presbiterum latorem presentium .iii. lucen. epo.
Pro in quodam conflictu asseruit se
fuisse pro parte tamen illorum qui vio
lentiam repellebant in quo lapi
des ipse proiecit. sed aliquem non percus
sit. quem nos quia per alios illicita
liquit dicuntur occisi a celebracione
missarum per biennium precepimus abstinere
. Ita tamen ut si alia non impedierit de
cursu huius temporis spatio ad sui cum offi
cii execucionem admittas Alex. iii.

Contumaciam latorem presentium et s. c. p. acolit
cum quibusdam ad resistendum
predonibus arma suppressisset in conflic
tu illo tres fuerunt ab aliis vulne
rati ad mortem ita tamen quod illa homi
cida neque fecit eius neque consilio perpetra
ta fuerunt et s. g. t. t. sententia quod eum
predictum acolitum ad frugem melio
ris vite transivisse dicatis potest ipse
ad subdyaconatus ordinem pro
moveri et altaris ministerium exercere
Clemens. iii. De clerico maledico etc.

Innotuit nobis et s. quia nobis per lit
teras retulisti quod s. clericus multis circum
stantibus verba quedam in despec
tione officii et beneficii mei protulit ip
sum a comitate sua compescas ut pe
na illius alios terrore intuat ne de
cetero contra romanam ecclesiam in talia verba prorumpat
Statuimus ut si quis Greg. ix.
Contra deum et aliquem sanctorum suorum et maxi
me beatam virginem linguam in
blasphemiam publice relaxare
presumpserit per episcopum suum pene subdatur
inferius annotate videlicet ut vii
diebus dominicis pro foribus ecclesie in mani
festo dum aguntur missarum sol
lempnia blasphemus existens ultimo
illorum die dominico pallium et calciamen
ta non habeat ligatus corrigia circa
collum vii. que precedentibus vi. feriis
in pane et aqua ieiunet ecclesiam nul
latenus ingressurus quolibet quoque
predictorum dierum tres si potest alioquin
duos reficiat pauperes sive unum.

e prano eius scilicet sacramento salutari eukaristie bonitatis grosse que
celi pluunt et rorant manna celitus Ut homo manducet pa
nem angelorum ps. lxxvio et mandavit nubibus desuper
et ianuas celi aperuit et pluit eis manna ad manducan
dum et ut esset i. significaret corpus xpi videretur panem
adiunxit Et panem celi
dedit eis panem angelorum
manducavit homo Ubi
glosa panis celi non alius
quam xpus de quo celestes
i. angeli reficiuntur hodie
verbum caro factum est
Ut manducaret homo pa
nem angelorum Nam
per nubes evangelistas
tota pluit mundo Et apertis
cordibus eorum quasi ce
lestibus ianuis ecclesie
predicatur et adimplet i. d. ps.
Celum celi domino t
erram autem dedit filiis ho
minum ps. cxiiio. glosa ce
lum in xpm ad honorem
domini terram ut in ea
se purificent Accedite
ergo viri prelebres ad
hanc terram benedictam eu
karistiam manducandam
Una fide ardentis carita
tis et illuminati et fraterne
vite non confundentur
ps. xxxiiio. Corpus domi
ni dividitur prima ab aliis cibis secernite quoniam vera xpi in
contaminata caro virginea pastus vite eterne mirabiliter
vera quam heresiarcharum dampnata perfidia in terris conatur
extinguere cui et resistite erue sancte athlete fortissimi
Nam teste venerabili beda super lectionem ecclesie studium est
ut omnis erroris secta omnes contrariis machinacionibus
quibus antiquus hostis ad extinctores ipsius dei per ministros suos
mollitur saluberrimis evangelii documentis repellantur
atque deleantur et hec de 2o principali ¶ Dixi 3o.
finaliter et brevissime in verbis thematis occurrere Nu
men domini conceptum virgineum proveniens qui huma
num genus liberat luce 1o. Spiritus sanctus superveniet
in te et virtus altissimi obumbrabit tibi ideoque et quod
nascetur ex te sanctum vocabitur filius dei que verba an

geli virginem incontaminate efficientem causam incarnationis dominice declarant quod est lorantis celi trinitas benedicta pater cuius virtus obumbrauit filius dei qui et incarnatur et spiritus sanctus superveniens qui et in mundi exordio describitur ferri super aquas que gratiam figurant ut incubaret et foueret more volucris oua calore omnia nostra corda que fluctuantia quoniam mentis quiete anxiabant in melius renouaret. Ita et ipse omnium vivificator et conditor psalmo centesimo tertio. Emitte spiritum tuum et creabuntur et renouabis faciem abissi terre. Et sequitur et sit gloria domini in seculum seculi. quia gloriam angelus in Christi ortu decantauit gloria in altissimis deo luce 2o capitulo. Celi gloriam desuper rorauerunt et sequitur in psalmo ubi supra. letabitur dominus in operibus suis. omnia autem opera domini Jeremias partum extollit virgineum Jeremie xxxio capitulo. Creauit dominus nouum super terram femina circumdabit virum quod verbum tractans gilbertus super cantica canticorum sermone xxo ait Oriens splendor qui lucis eterne feminineo sed virgineo circumdatur utero et tamen uestitur. Ad huius noue filie celestis syon ierusalem que in celis est intuitum prouocatur a speciosa domina canticorum iiio Egredimini et uidete filie syon regem salomonem in dyademate quo coronauit eum mater sua pulchre in tropo exprimit quod femina circumdedit uirum. Nusquam enim corona circumdat caput sed maria Christum in splendore glorie et figura paterne substantie. Caput enim Christi deus teste apostolo. Et unde et Christus iudeis in eum non credentibus se ipsum reserauit verbis. Vos de deorsum estis ego de supernis sum Jo. viiio. Ecce quomodo celi rorant desuper. Hoc est id nouum quod sua nouitate nimia credulitatem obstrueret si non esset in audientibus prius signis fides etiam mira tot et prophetarum et prodigiorum manifesta testimonia. Cum uos matercula germinans virgo mater benedicta. Cor apperuit et humiliter verbo angeli consensum prebuit dicens Ecce ancilla domini fiat michi secundum verbum tuum. fiat sit ut germen meum et omnium saluatorem qui est signum in excelsum supra et in profundum inferni quod archas in bellatur perterre. Hic ad celum attingit sanctus in terra sapientie xviii. Ubi glo. rabanus. Maria uirgo incarnationis dominice conuersatione terrena maiestate tamen sua transcendit universa celestia. Hec virgo maria transferens iure iussum dei ad quem ductum pristine superioris in uia agri fullonis peperit. In qua virgo humana et pater celestis dicitur sancte deus vere ysa. vltimo. que et carnis ueste sua dei filium hodie uestiuit. Nunc fullo ebulationibus nos pannos inueteratos nos calcet ut nos super niuem dealbatos sibi faciat uestimentum. Nam et celum et terram impleat Jeremie xxiiio. Et de eo [illegible] pleat id patrium vino ego [illegible] dicat dominus. Nam omnibus [illegible] hiis uel ornamento uestieris ysaye quadragesimo nono capitulo. quod nobis prestare dignetur. Trinitas et unitas regnans per omnia secula seculorum. Amen.

vel sinere adhoc eius superant facultates id in penam aliam commutetur. cum vero si renuerit recipe ac pagere penam supradictam ecclesie interdicatur ingressus et in obitu ecclesiastica sepultura per temporalem potestatem coactione si necesse fuerit episcopi dyocesani adhibita contra eam blasphemum si diues fuit xl solidos alioquin xxx siue xx et si ad id non sufficiat qui neque solidos usualis monete pena multetur. nullam in hoc misericordiam habiturus quod etiam alia constituta statuta ponatur. De clericis excommunicatis deposito vel interdicto ministrante. Ex canone apostolorum.

Si quis episcopus presbiter aut dyaconus de canone depositus iuste pro certis criminibus ausus fuit aut tractare ministerium sibi dudum commissum hic ab ecclesia abscidatur. Ex concilio antioceno.

Si quis presbiter aut alius clericus fuit degradatus aut ab officio pro certis criminibus suspensus et ipse pro contemptu et superbiam aliquid de ministerio sibi interdicto agere presumpsit et postea ab episcopo suo correptus incepta presumptione perdurauit hic omni modo excommunicetur et quicumque eo communicauit similiter se sciat excommunicatum. ¶ Similiter de clericis laicis vel excommunicatis obseruandum est quod si aliquis ista omnia contempsit et episcopus minime emendare potuerit regis iudicio ad requisitionem ecclesie exilio dampnetur.

Alexander lugdunensi episcopo.

Quia autem si qui alius aut et de mandato romani pontificis ab alienis episcopis interdicti vel excommunicati ante absolutionem diuina officia celebrauerint nisi moniti sine dilatione recesserint pretextu depositionis sententiam pro ausu tante temeritatis incurrisset. Latores presentium Idem tolletano archiepiscopo. Lectum nuntiauit quod tam ipsi quam multi alii postquam interdicti vel excommunicati fuerint diuina presumpserunt officia celebrare et infra. Et vero quam si xl solummodo uel pauciores in hiis deliquisse constiterit omnes in perpetuum ab officio sacerdotali deponas. Si vero multitudinem magnam in hiis peccasse cognoueris eos quos magis esse cum delicti constiterit perpetua depositione condempnes et alios qui non tantum deliquerint ab officio usque ad tempus suspendas et aliis penam secundum discretionem tibi a deo datam iniungas.

Illud dominus. Innocentius iii. herbipolensi episcopo.

Ideo beato petro et infra. veniens frater noster quondam hildesemensis episcopus licteras non solum non opteneri sed nec etiam postulata ecclesia hildesemensi relicta herbipolensem ecclesiam occupauit et infra. venerabili magdeburgensi episcopo dedimus in mandatis ut etiam secum illud non posset in peccatis illius non esse notorium nisi de illis episcopi infra xx dies ab herbipolensis ecclesie administratione cessaret eum excommunicatum publice nuntiaret quod idem magdeburgensis studuit adimplere

wenk

Collacio wenck ad Almam vniuersitatem heydelbergensem de festo penthecostes Anno domini 1° cccc° xlv°

[C]
-
aucty ·
dyonisius
diuinus ille
et gloriosus
martir ario
pagita philo
athenarum
epus pauli
discipulus et
francigenar
aplus li° su
o celestis ierar
chie c° 3°.
laudem pol
lonans psal
morum in
quo psalorum
modulatio
guenies et
et agmodo
omnibus mis
teriis ierar
chicis ipsa
enim vniuersa
lem facit narracione sacror et diuinor
gestor ipsa annales habitu sensibus in
herentes quibus cum bonus commutamus
coadunare ad diuina disponit ipsa nos
imitare sic idem sapientes ad vnanimes con
senciences in vna et confessa sacrorum reli
gione promulgat ipsa plures et approbes
habet ymagines et exhortatores ipsa pro
fessas instructiones lectionibus dilatat sacra
tissimus ipsa postremo in ipsam inspiracionem
vt ab vno diuino spiritu sacre scripture massa
vniformiter concludit Ea ipse in principio
de sacro quod festinamus loquitur distin
guens missione spiritus sancti in aplos vt in ierar
chicum misterium generalius narrets adunam

cius intelligat religiosius perscrutaretur aptius describat
aptius latius dogmatizet et ex inspiracione eius conclu
dat capitur dicendorum duxi instituere in psalm Emit
te spiritum tuum et creabuntur et renouabis faciem alisi ite
originalis psalmo · ciii° quod vt fructuosius fiat prese
tem ibi virginis marie ipsius
angelicum Aue ¶ De
precemur et fide in xpo ihesu
inichi salutandi Des
homines sese conantes
ab humo sustollere deis
celestibus inserere corrup
tionis natura emergere
evangelica conuersacionis
mores emulari Et
sic studio bone volun
tatis angelorum mor
supercorem ymitando deo
appropinquare sicut scriptum
est sapientie 6° ca° Incorrup
tio autem facit deo proximum
Et romanorum 2° capitulo Jus
tus iudex reddens v
nicuique secundum opera eius
reddet his quidem qui
secundum pacienciam bo
ni operis gloriam et
honorem et incorrup
tionem querentibus
vitam eternam Ta
lis modi homines neces
sario remouere se habent quantum possunt a carnali
concupiscentia mortificando iuxta imperium apli col
locensium 3° membra que super terram sunt fornicationem
scilicet immundiciam inmundiciam malam concupiscentiam Et
auariciam que est ydolorum seruitus et semetipsos dei
cultu seu pietate vniuersitate Dicit enim ipse archidia
conus ecclesie beati petri canonica sua 2a c° primo e
docens finem diuinorum donorum ait omnia que ad vitam
et pietatem pertinent donauit nobis vt efficiamur
diuine nature consortes fugientes eius que in mun
do est concupiscentie corrupcionem Pz fuga concupis
centie et acquisitio spiritualis vite fieri non possunt
absque cooperacione spiritus sancti teste aplo ro° 8° Si
autem spiritu facta carnis mortificaueritis viuetis Vbi

---

et ipse vero epc in ira postmodum
persicam constitutus et si suum recogn
osceret et confiteretur excessum et non in
dictum sed miam postularet hoc tamen
mittit alia in sua excusacione proponit
quod cum decanus magdeburgensis non esset or
dinarius iudex eius non crediderat quod
monicione non premissa auctoritate delegata
possit procedere contra ipsum aut sententiam in eum
aliquam promulgare vnde cum nec ante
sententiam monitorias nec post litteras ab eo
aliquas accepisset peccare non crederet
si diuina officia quemadmodum sollempniter
celebrauit presertim cum ei non nisi per fa
mam de sententia constaret cum prolata constaret
et ipse licet autem ipsi non videatur omnino culpa
bilis extitisse quia tamen in dubiis via
est tutior eligenda et si delata in eum
sententia dubitaret debeat tamen potius ab
stinere quam sacramenta ecclesiastica pertrac
tare. ¶ Illud autem quod spe venie diui
na sibi fecit postquam se a nobis excom
municatum nouerat celebrare et communioni fide
lium se ingessit potest esse cum fratre eorum
quam pro eo cum sub fiducia premisse
non debuit deliquisse et excommunicato non
vitare multo magis quam non vitari
periculosum existat non vitare siqui
dem cum in eo sit excommunicatus sine delicto
non potest sed cum ex aliis pendeat sine
suo delicto potest non vitari et ipse Eo
miam facientes penam quam canonice expo
nit hiis qui post excommunicacionem diui
na presumpserint officia celebrare vel se ce
lebracioni ingesserint diuinorum ei non

duximus infligendam. Id. dilectum
Fraternitati tue et ipse p Larchiepiscopo.
Presbiteros autem et alios clericos qui pro
suis excessibus a te neribus anathema
tis canonice innodati presumpserint vel
presumunt officia celebrare diuina ratio
nabiliter poteris omnibus beneficiis ecclesiasticis
spoliare. Id. decano et preposito coloniensi.
Postulastis per se ap. edoci et ipse consul
tacioni vestre taliter respondemus quod excommunicatus co
municari non debeat clericis excommunicationis vin
culo innodatis ecclesiastica beneficia conferri
non possunt nec ea valent licite retinere
nisi forsitan cum eis fuerit misericorditer
dispensatum cum ipsa non fuerint canoni
ce consecuti. ¶ Illi vero qui scienter illa
beneficia talibus contulerunt tamdiu debent
a beneficiorum collacione suspendi donec se
de veniam consequi mereantur vt puniantur
tur in hoc in quo deliquerunt presumpserunt.
¶ Preterea quesiuisti qualiter debeant
puniri clerici monachi vel moniales
ecclesiarum conuentualium qui post latam in eos
sententiam in locis suppositis interdicto pre
sumpserunt hactenus et adhuc in non vere
tur diuina officia celebrare quoniam
propter hoc sint excommunicationis vinculo innodati ad
hec breuiter respondemus quod clerici qui talia pre
sumpserunt sunt ecclesiasticis beneficiis spo
liandi monachi vero vel moniales mar
tyrum ordinibus monasteriis ad agenda penitenciam
detrudendi. Id. decano et subdiacono pre
tauiensis et magistro p. canonico pragensi
Proposuit magister p. dicte ecclesie.
episcopi tusculani qui quondam b. sancte marie in

mortificationem concupiscentie per quod omnia opera promittit adoptionem eterne vite. Et subsequenter ampliorem effectum gratie in huiusmodi mortificatore ac operatore spiritu sancto ascribens subtexuit causaliter et universaliter coniunctim cum spiritu dei aguntur hii filii dei sunt. Cum igitur in omni spirituali operatione plus agamur spiritu sancto quam agamus patet et necessaria erit assumpti thematis exposicio. Verum emitte spiritum tuum et creabuntur et renovabis faciem terre. Fuere verba a principio verbis prodigiis aspectibus proposita. Et taliter ut audistis introducta. Quod eloquium hoc a solo spiritu sancto quem emittat adventum eius absque ad magisterio divina mente presensit eiusdem nobis subtractorum in eius actu manifestat. Unum sub actu voluntarie processionis quia Emitte spiritum tuum sub actu mundi rectificationis quia subiungitur et creabuntur. Et sub actu decore reformationis cum concluditur et renovabis faciem terre. Primum origo et causa est sequentium duorum. Et in primo respectu est et habitudo ad trinitatem bene dictam. In secundo ad ecclesiam sanctam. In tertio ad communionem dignissimam. Ut quilibet fidelis dogmatice thematis effectualiter illustratus dicere valeat et confiteri valeat. Et confiteri ad salutem articulo simboli apostolorum Credo in spiritum sanctum sanctam ecclesiam catholicam sanctorum communionem. De quo dicit salvator discipulis suis Io. xv. Cum venerit paraclitus quem ego mittam vobis a patre. De secundo scriptum est psalmo quinquagesimo Cor mundum crea in me deus. Et spiritum rectum innova in visceribus meis. De tertio ait apostolus Ro. xii. Nolite conformari huic seculo sed renovamini in novitate sensus vestri. quod si quilibet horum trium actuum secundum eius adventum conformiter consideret surgit ex verborum

pontifici diac. card. in partibus illis apostolice legationis fungente officio quidam de lemonicensi et huiusmodi supplicarent ut eorum ecclesiam que debito fraudabatur clericorum servicio ordinaret per se ac magistro andrea presbitero spalatensi porrigentes ipse non lemonicensem civitatem ingressus canonicos monuit ut illos reciperent in socios et fratres. magister cum prebenda v. kal. iii. ab ultima ipsi ecclesie ordinatione vacasset quibus post petitas et concessas deliberationis inducias non curantibus providere de prebenda lemonicensi card. presbiteros clericos investivit et i. c. autem dictus magister et lemonicensem primarius in ma fuissent presencia constituti et acta iudicii inspicit fecerim diligenter per primarii testes intelleximus quod lemonicensem episcopus pluribus annis ante quam idem magister investitus fuit clericos et burgenses castrilei et eundem p. nominatim quem eorum dicebat consiliarium et fautorem vinculo excommunicationis astrinxit preterea non magistrum p. probatum quod et fideles episcopi in burgenses et eorum fautores tam clericos quam laicos lemonicensis excommunicationis sententiam protulissent eos tamen per tres annos absolutum cum quod dictus magister fuit investitus et i. quidem episcopus dictos magistro communicavit postea in ecclesia et mensa et i. quia non sepedictum magistrum investiture sue tempore a prefato episcopo extitisse excommunicatum dictus primarius sicut opposuerat

pendere admirabilis sententiarum multitudo pulchraque nimis et firma doctrina primus nostre intentionis visibilis scilicet missionis spiritus sancti in apostolos. De qua est adimplebitur quod prophetatum est Ioelis ii. et xxx. Emitte de spiritu scilicet eam tibi euphratem in cognitionibus et scientia ut ostenderem et fidem intrem firmam lucis namque et difficile cumpriunt certus est. Quod agnoscens magnos autem horum studio sic asserit fide dominus de scientia qua est apud potentiam intentiam supportaciam disciplina semper in honore hec fuit notitia. Docet exacta diligentia veterum scribentium de ea cuius cum consub maximus est facilitasque doctrina. Iam tamen dixi emitte spiritum tuum sub actu voluntarie processionis corporeo vero designo divisionis via spiritus sancti biformiter innotescit eterne scilicet et invisibiliter externe et temporaliter. Cum mitte scilicet verbum sonat in processione eternam. Emitte vero verbum compositum in processione externam et temporalem. Emitte cum est ex emittere. Emitte qualiter prosequendo id est quod per nomen emitte dicitur efficiat intellectiva discipli nam de spiritu sancto biformiter procedente quemadmodum et verba salvatoris de ipsa processione

probavit cum ex adverso de absolutione et communione dicti episcopi fuit facta fides et per dictum legatum de memorato magistro factum est per diffinitivam sententiam duximus approbandum. Greg. ix. l. i. t. i. Ap. se. t. i. viii. leandicas pragen. Quia tu suspensionis ignarus celebrastis divina nos reddit ignorancia probabilis excusatos. Ceterum si forte ignorantia crassa aut supina aut erronea fuit pro quod dispensationis gratia exegeratis eam nobis de benignitate apostolica indulgemus. Si celebrat minori excommunicatione. Idem. Sacerdote ligatus licet graviter peccet nullam notam irregularitatis incurrit nec eligere prohibetur vel ea quam ratione iurisdictionis sibi competit exercere si tamen scienter talis electus fuit eius electio est irritanda, pro eo quod ad susceptionem eorum eligitur a quorum perceptione a sanctis patribus est privatus. Peccat autem conferendo ecclesiastica sacramenta. sed ab eo collata virtutis non carent effectu cum non videatur a collatione sed participatione sacramentorum que in sola consistit perceptione remotus dummodo non in contemptum ecclesiastice discipline videlicet et prohibitionem superioris contra excommunicationem primaciter se ingessit in quo casu est anathemate feriendus. Hormisda papa. De non ordinato ministrante. Siquis baptizavit aut aliquod divinum officium exercuerit non ordinatus pro temeritate

spiritus sancti fatigatam insinuant. Nam
in eo quod dixit quem ego mittam a patre da
re dedit intelligere salvator spiritum sanctum et
a patre procedere. Annectens autem quem ego mit
tam vobis
a patre signat
temporalem pro
cessionem
spiritus sancti
in vobis
ponet et con
munione.
Est itaque pro
cessio spiritus
sancti a patre
et filio per
modum vo
luntatis et
amoris quod
si eandem
inmittimus
per sinceram
dilectionem
permittit sal
vator noster
tonus fruitu
ris benedic
te in mansi
onem Joh.
xiiii. Et in
Wan. hodi
erno. Dicit
quis diligit
me sermonem meum servabit. Et pater meus
diliget eum. Et ad eum veniemus et man
sionem apud eum faciemus. Visibilis temporalis process.
et invisibilis spiritus sancti in sanctificationem cun
ctis talis hodie exhibita est apostolis quibus
ut in quod lucas evangelista actuum 2o. Apparu
erunt illis dispertite lingue tanquam ignis sedit que
super singulos eorum. Et repleti sunt omnes
spiritu sancto et ceperunt loqui variis linguis
prout spiritus sanctus dabat eloqui illis. Que ut
hac tamen gregorius nazanzenus in omelia quadam
pentecostes festivitatis ait venit spiritus sanctus in lin
guis ut proprietatem suam et consanguini
tatem quandam ostenderet ad verbum cum lin

gua instrumentum sit loquendi. In igneis autem linguis
ut purgationem indicaret que per ignem fit consumens deus
enim noster ignis est consumens Deutero. iiii. et hebreorum xii. con
sumens non tamen substantias quas ipse fecit cum dicat
per apostolum suum galatarum 2o. Si que destruxi iterum reedifico
prevaricatorem me constitu
tuo. Non consumit
igitur sive destruit deus
substantiam sed acciden
tem substantie maliciam
vel quidquid est quod
facture sue extrinse
cus adheret indignum.
Dimittuntur enim ibidem
michi xpe minister est
peccati. In cuius fide ius
tificamur quasi diceret
non. Unde et lex levitici
vi. Hostiam prime iu
bet igne consumere quod
solius dei est remissionem
peccatorum facere quem
legislator per ignem de
signat. Dispertite autem
lingue sive divise per
diversitatem gratiarum
que erga singulos secundum men
suram fidei dividuntur
et dispensantur. Sede
dit quod est regie
dignitatis indicium et potestatis requies eius in sanctis
indicatur. Super singulos eorum in designationem ascensus
et perfectionis eorum qui eum suscipere meruerunt. In sic
priora fuerunt et virtutis. Et ita hodie in emissione
spiritus sancti in apostolos adimpleta est prophetia qua dudum
orabat david in spiritu. Emitte spiritum tuum et iam effulget
vetuste figure veritas. Exo. xix. Descendit dominus in
igne super montem synai. Mons enim synai ecclesia de
signat fidelium. Et hodie facta voce apostolorum varia conve
nit multitudo. Ecclesia enim convocatio est fidelium. Ne
vacat a misterio adiectio huius pronominis tuum. Cum dicitur
emitte spiritum tuum quia tuum enim sit pronomen possessivum ad
aliquid datum et finitum refertur. Et ex vi eius pre sin
gulare tuum in hac particula emitte spiritum tuum ex adiuncto

tatem abdicatur de ecclesia et nunquam
ordinetur. Urbanus iii. Legionensi episcopo.
Ex litteris tue fraternitatis innotuit quod quidam diaconus
cui non imposuisti manum missa
rum celebrationem usurpare presump
sit et ideo consulit tua fraternitas quod ad sacerdotii
officium non potest promoveri a diacona
tu quoque biennio vel triennio pro
tua maneat provisione suspensus
de beneficio autem misericorditer agatur cum
eo ne sustentatione privatus ad secu
laria negotia revertatur ut autem securius ei per
sis hanc misericordiam facere de agenda peni
tentia diligentem circa eum curam
non desinas exhibere salubrius
autem sibi absque dubio providebit si
ad regularem vitam se duxerit
transferendum. De clerico per saltum
Innocentius iii. Olomucensi episcopo. promoto.
Tue littere continebant quod sicut ex re
latione quorundam receperas .P. presbyter
diaconatus ordine pretermisso se fecit
ad sacerdotii ordinem promoveri
ipse quoque cum tibi secrete confessus se
pro certo nescire si res taliter se ha
beret sed ex quo boni viri hoc asserebant
inter quos fuerat conversatus crede
bat assertioni eorum eo quod tempore quo ordi
nes minores suscepit infra annos
discretionis fuerat constitutus et ideo mandamus
quatenus condignam penitentiam pro hac ne
gligentia iniungas eidem quia pacta
quia non intelligitur iteratum quod
factum esse nescitur ipsum in diaconum
ordinare procures et sic de misericordia eidem

ministrare permittas in ordine sacerdotis.
Alexander iii. Lingonensi episcopo. De eo qui furti
Veniens ad nos ve ordines sus
.P. nobis exposuit se cepit. furtive
furtive diaconatus ordinem susce
pisse. Unde fraternitati tue quod si non fuit a te vel
ab aliquo archidiaconorum vel prelato
rum tuorum sub anathematis intermina
tione prohibitus tu ipse in promotione ipsius
ad sacerdotale officium condigna satisfactione
imposita nisi alia impediant pro arbitrio
tuo dispenses. Si vero interminatio
anathematis super hoc facta est mone
as eum ut in aliquo monasterio seu
canonica habitum suscipiat regularem
cum ex quo inhibitum illo aliquanto tempore
fuit laudabiliter conversatus poteris mi
sericorditer providere alioquin nulla
ratione ordinari eum ad sacerdotalem
ordinem promoveri. Alexander iii.
Qui .H. lator presentium sicut nobis
sua confessione monstravit ad tuam
ordinationem cum presentia accessisset iuxta
consuetudinem patrie sibi .iiii. mino
res ordines contulisti quibus non conten
tus subdiaconatus ordinem et teme
rario ausu recepit quia vero idem cleri
cus in hoc multum excessit cum
in minoribus dumtaxat ordinibus cele
brare permittas. Si vero domum religio
nis intraverit et vita et mores exege
rint abbas fuerit in aliis pote
rit ordinibus dispensare. Idem.
Insinuavit nobis quod .G. clericus et alii de
diocesi tua ad .G. quondam sequentium

sonderit mere sive personam et possessionem dicitur proprie
et pendet ad personam emittentis et ex utraque parte scilicet
in processione eterne et invisibilis missionis spiritus sancto
patris est una persona 3a in divinis a patre et filio procedens eter-
nis et eisdem cooperans quo ad missionem eius visibile
Cum opera trinitatis ad ex-
tra sint indivisa Ideo ex
hoc quod adiectum est
tuum Pater in divinis
excluso filio quasi aliquid ap-
propriat de processione ipsius
spiritus sancti Cum filius
dicat ad patrem Jo. xvii
Et mea omnia tua sunt
et tua mea sunt Et
re patris et filii mutuam
communionem Et tamen de
primo nota divisionis me-
bro Dixi 2o quod
in verbis thematis in-
notescat nobis spiritus sancti
subactu unde rectificati-
onis in particula hac
et creabuntur petente
David Cor mundum cre-
a in me deus et spiritum
rectum innova in vis-
ceribus Et addidi pro hac
particula respectum esse ad
ecclesiam sanctam In terra
militante Quadrimo
procedens particula thematis emitte respexit benedictum
Et coniunctio est copulativa et ponitur explicativa officii sive
potentiis Habet enim annectere et consonare sive senten-
tiam ordinare Habet et rectius sive continuare sive ex-
planare Nomine divina natura spiritus sancti et hominis na-
diffidentes sunt et disiuncte sed per et consonate Cum
dictum est emitte spiritum tuum et creabuntur scilicet homines Ideo
et est ibidem sententiam ordinat Cum creatio sequatur
emissionem spiritus sancti velud effectus suam causam cum
ad hoc emissus sit spiritus sanctus ut creentur in gratia ho-
mines sive sanctificentur Ideo omne est et complet et ex-
planat rectius sententie cum precedat ipsum thema In pul-
verem suum revertentur Et subiungatur Emitte spiritum tuum

episcopum ut ordines ab eo reciperent ac-
cesserit cumque ab eodem episcopo ex ordinis sententia
fuisset inhibitum ne quis se ad du-
os ordines suscipiendos ingereret
predictus clericus nichilominus subdiaconatus et
dyaconatus ordinem clandestine
susceperit et infra consul. etc. taliter quod or-
dinati in susceptis ordinibus de
iuris rigore ministrare non debent. Veru-
mtamen si ad religionem aliquam voluerint
se transferre et pacta penitentia per arbi-
trio tuo eis iniuncta ibidem fuerint
consulati processu temporis cum eis poteris
de nostra licentia dispensare ut post-
modum susceptorum ordinum executi-
one letentur. Alex. iii. De ex-
Pervenit ad audientiam cessibus prelatorum
nostram et infra et subditorum
Precipimus autem presbyteros qui filios Rubrica
et fratres benigne ac fraterna debeatis
caritate fovere. et infra quod in eos talli-
as et exactiones indebitas exer-
cere nullatenus presumatis nec
decreto irractabiliter grauetis vel inhonest-
te tractetis eosdem aut sine iudicio
capituli suspendere vel eorum ecclesias in-
terdicto subicere attemptetis neque duas
ecclesias quarum una sufficit indebitis
prinitatis illos tenere nec aliquem
excommunicare sine ordine iudiciario pre-
sumatis scituri pro certo quod si ultu-
mores de vobis iterum ad au-
res nostras pervenerint pro talibus exces-
sibus vos taliter puniemus quod timo-
re pene vestre ceteri a talibus abstine-
bunt. Idem cantuariensi archiepiscopo.
Ad hoc quod in episcopatu plures ecclesias a con-
suetudine et obsequio archidy-
aconorum liberas constituit et immunes
ut per quos redditus diminuit co-
rundem. et infra quod fratrem episcopi super hoc cor-
rigas et emendes et ita providas quod
prefatis archidyaconis consuetudines quas
presbyteri in suorum ecclesiis archidyaconatu
non debent plenarie conservetur et
illis debitam reverentiam exhibeat
et honorem. Idem exoniensi episcopo.
Ad aures nostras pervenit quod qui-
dam archidiaconi tui se in ec-
clesias que in suis archidyaconatibus
vacant auctoritate propria intrudere non
verentur et infra. et infra quod eos qui tali modo
ecclesias occupant vel occupatas deti-
nent ad eas dimittendas ecclesiastica com-
pellas et easdem ecclesias de personis
ydoneis ordinarias prefatos archidy-
aconos pro tanta presumptione debita
curres animadversione punire. Idem
Alie et infra quicumque in L. ecclesiastica lat.
illa incontinentia que contra naturam
est propter quam ira dei venit in filios
diffidentie et v. civitates igne con-
sumpsit deprehensi fuerint laborare
si clerici fuerint deiciantur a clero vel
ad agendam penitentiam in monasteriis
detrudantur. si layci excommunicationi subdantur
et a cetu fidelium fiant penitus alieni.
Sane si episcopi aliquid Idem
De albibus preter debitam obedie-
ntiam et libertatem ordinis a predecesso-

et creabuntur scilicet reversi in pulverem hoc
est humore gratie destituti operatione spiritus sancti
ad gratiam sanctitatis et bonitatis exurgent
Hac igitur particula Et creabuntur reversis
in pulverem offertur et porrigitur medicina
salutaris
De hac
reversione
in pulverem
meminit
dominus
deus genesis
3o. Ad pro-
thoplastum
originali
iustitia des-
titutum
Dicit enim
alloquens
in sudore
vultus tui
vesceris
pane tuo
donec re-
vertaris
in terram
de qua
sumptus
es aunec-
tens causam
Quia pul-
vis es et
in pulve-
rem reverteris Pulchre igitur spiritui sancto at-
tribuitur creatio in pulverem revertentium
creatio inquam id est innovatio gratie et
sanctitatis De qua apostolus edocet ephe.
2o. dicens ipsius sumus figmentum sive fac-
tura creati in Christo Jhesu in operibus bonis
que preparavit ut ambulemus in eis Ubi in
verbo preparationis gratie ad bona opera indi-
catio fit non ad otiandum in accepta gra-
tia sed ad operandum Emissus itaque spiritus
sanctus creat homines ad sanctitatem bo-
norum operum Hic scriptum est ps.
cxlvii Flabit id est spirabit spiritus eius

BLB BADISCHE LANDESBIBLIOTHEK
Baden-Württemberg

et fluent aque quia fluenta spiritualis beneficii cum spiritus sancto profundit alme fraute et clamante et promittente ihesu Jo. vii. Qui credit in me sicut dicit scriptura de ventre eius fluent aque vive. Hoc autem dixit de spiritu quem accepturi erant credentes

in eis exponit dominum. Et ex hoc apte hec particula Et in unam ad ecclesiam refertur institutionem que est canonica credentium sine fidelium. Unde cum de ecclesia sit apostoli ro. et prime Cor. xii. dogmatizandum sit ad instar corporis humani in quo spiritus anime subsistit in corpore et animales virtutes et naturales membris inhibent significatur vite. Spiritus sanctus inhibet membris ecclesie predictam ecclesie sanctitatem ac vigorem vite spiritualis

ribus vestris et a nobis indultam exigunt liberum sit alibibus auctoritate ap. quod petitur denegare. Idem nostri. Illud etiam de vicariis qui cum episcoporum fide et sacramento obligati sint duximus statuendum quod si personatum sibi falso assumentes et personas se esse crederent et super in iure confessi fuerint vel convicti decreto in eodem capitulo ad officium sui exercicium nullatenus admittantur. Clemens iii.

Cum ad quorumdam ... Lap. auctoritate accedentium ut si ecclesiarum prelati non electionum et personarum institutionum cum ecclesias visitant excedere forte presumpserint et pro illis procurationem exegerint liberum sit vobis auctoritate ap. denegare et si propter hoc ecclesias vestras vel clericos aliquam sententiam promulgaverint ipsamque decernimus non tenere. Celestinus iii. Faustino.

Sicut vivere episcopatus atque possessiones potestati subiicere aliene ad summum pontificem pertinere dinoscitur ita episcopi est ecclesiarum sue diocesis unionem et subiectionem earumdem cum itaque prior guidensis monasterii sui quod est in tua diocese et de tuo debeat ordinari consensu fundationis de altero tuo assensu minime requisito subiecit suis vinierit quod fecit te inconsulto tibi liceat auctoritate nostra sicut iustum fuerit infirmare non obstante assensu vel confirmatione quam metropolitanus interposuisse proponitur cum in diocesi sui suffraganei absque ipsius assensu non debeat aliquid et constitutiones canonicas acceptare. Et hoc quoque id decernimus irritandum. Innocentius iii. archipresbitero sancti andree de pall.

Quam sit grave crimen et divinus criminale fecerunt gravari nullus sane mentis ignorat. Accepimus sane quod R. de Cortona p. filiam suam cuidam I. nomine tradidit in uxorem. p. dyaconus non erubuit publice confiteri se mulierem predictam carnaliter cognovisse [illegible] est qui iure ad propria eam remittet cum fuerat matrimoniali copulata. Nos quoque quoniam sit constitutum de premissis ap. cessantium dictum ab officio et beneficio suspendere non postponas compellens virum ut uxorem suam recipiat suam recipiat eique sicut iustum est officium exhibeat maritale. Idem episcopo [illegible] et albi de Taleto visitato.

Ex litteris vestris ac fratribus lumbardie accepimus quod cum ad albiganensem ecclesiam una cum pisano archiepiscopo tunc episcopo vercellensi accessissetis visitationis officium impleturi albiganensis episcopus inter cetera que opposita fuerunt ex ipsius ore proprio est confessus quod cum quidam [illegible] la ad eius iurisdictionem spectante infamaretur de furto et idem illud inficiaretur omnis offensus se quod eandem ferri iudicio se purgaret vel suspendio puniretur si defeceret in eodem deus episcopus requisivit a iudice quid super hoc videretur eidem et cum iudex

Emissa enim est in sanctitate ecclesie reficiendam et sicut in corpore humano virtus inmissa membris ab aliquo principali membro efficitur quod est cor sed gratia. Dicit in dei ecclesia effusa gratia in sanctitate bonorum operum quod fuit primum reddit quem simul gratia hominis in primordio mundi spiritus domini ferebatur super aquas que labiles sunt et fluentes in destructione eius quod ipse sua virtute contineret creaturas res de se in nichilum tendentes in esse sicut scriptum est sapientie primo Spiritus domini replevit orbem terrarum. Et subspecificatur spiritus domini per subsequentem particulam ibidem et hoc quod continet omnia stabilitur a dicente

tum est in filio insertum. Spiritus domini ferebatur qui se connectabat cum patre et filio [illegible] et trinitatem in principio [illegible] super hoc testimonium david ps. xxxii. Verbo domini celi firmati sunt et spiritu oris eius omnis virtus eorum. Unum gloriosum opus trinitatis ait gregorius nazarenus est universa creatura. Et beatus atque gregorius in expositione simboli [illegible] in concilio spiritus de patre et filio non procedere et spiritus sancta quoniam diceret spiritus oris domini id est filii patris spiritum gloriosum sancto virtus attribuitur celorum [illegible] sed virtus simpliciter. Ipse appellatur lux primo virginum divino consentiente [illegible] angelus spiritus sanctus superveniet in te et virtus altissimi obumbrabit tibi. Et luce [illegible] salvator inquit discipulis suis Et ego mittam promissum patris mei in vos vos autem sedete in civitate quousque induamini virtute ex alto spiritus gloriosus sancto de ore procedens una eademque in trinitate divinitas. Idem est ecclesie sancte dei. Dicit enim creature de se in nichilum [illegible]

sunt defluerent nisi omnipotentis manu dei in esse tenerentur. Hebre. primo de filio dei scriptum est portans omnia verbo virtutis sue hoc est continens omnia imperio sue voluntatis quemadmodum super tactum est de spiritu sancto quod continet omnia. Et per ysaya scriptum est qui appendit terram tribus digitis. Dicit etiam dei stans subinfluentia gratiali et sanctificatione spiritus sancti solidatur infallibiliter aqua dimota et anceps descenderet et teneretur in cineres suos et pulveres. Ideo dictum est sub eadem in fine Credo in spiritum sanctum sanctam ecclesiam catholicam ut credentium eam esse deo congregante. Et articuli iii sunt sancta ecclesiam non firmati a quo multi creature seu persone creature quod vanitati subiecta est ro. viii. et cetera primo sed in spiritu sancto solidari. Cum omnis articulus fidei sanctam ecclesiam catholicam resolvendus est ad primum [illegible]

spiritus sancti quo sanctificat ecclesiam dei infundendo in ea gratiam
sacramentorum donorum et virtutum. Unde surgit unio
ecclesiastica seu unio christiana sub capite christo influente mo
tum dilectionis et sensum fidei. Unde et totius humane rege
nerationis auctor est spiritus sanctus iuxta sermonem xvi Jo. x 3°.

Nisi quis renatus fuerit
ex aqua et spiritu sancto non
potest introire in regnum dei.
In ecclesia ergo dei est unio et
communio membrorum eius.
Et licet divisa ecclesia dei
distinctis sit ordinata gra
dibus et ex diversis membris
sanata corporis subsistat in
tegritas. In ipsa tamen est in
distincta societas. Et que
dam gratialis dignitas omnes
enim in christo ihesu unum su
mus nec quisquam ab alterius
ita divisus est officio ut
non ad connexionem pertineat
capitis cuius humilitas per
tota dicente apostolo ad gala
tas. In christo ihesu neque preputi
um aliquid est neque circum
cisio sed fides que per dilectionem
operatur. Et est eius unio ut
apparuit formale spiritus ec
clesie dei forte communione
eius sic mellifluus doctor
ambrosius ecclesiam dei diffinit
libro suo primo de officiis ait.
Ecclesia est congregatio omnium fi
delium

iustitie coniuncte ius hominum in eo orat. In quo operatur. In eo tempus.
Et actuum 4° scriptum est multitudinis credencium erat cor u
num. Et anima una nec quisquam eorum que possidebat aliquid
suum esse dicebat. Ut essent ibi omnia communia. Ad quam unionem
ecclesiasticam apostolus exhortans ait prima corinthiorum x°. Nemo
quod suum est querat sed quod alterius. Et apostolus philip.
2°. fideles alloquens ait lucetis in medio nationis prave et
perverse sicut luminaria in mundo. Quia sancta ecclesia dei
lucet sana doctrina contra perversas sectas. Et sancta vita con
prave mentes operis nec obscuratur mundana iniquitate. Unde
et eius luminaria apostoli unius vocis sono mundo fidem intu
lerunt. Unde numeri xi. in quo tamen veller dominus bona
moysi ait de populo dixit auferam de spiritu tuo tradamque eis
salvator communiorem sanctificationis ecclesie suis ostendens discipulis
insufflavit in eos accipite spiritum sanctum inquiens quia spiritus

provenit bonum unius membri ad profectum alterius.
Unum est ecclesie communio significata est regum
2°. ubi spiritus helye requievisse legitur super hely
seum quare congruenter in designatione sic
ecclesie militantis dictum est in themate post
emissionem
spiritus sancti
et recabit
quod fuit
secundum membra
unione divisi
onis. Re
dux ergo
et finalis
quod ex verbis
thematis per
notescit no
bis spiritus sanctus
sub actu de
core reforma
tionis triplicis
ultima cum
concluditur
et renovas
faciem terre.
Precipiente
apostolo refor
mamini in
novitate
sensus vest
ri. Nam
tas vite que
ablata vel
rusticitate et
acquisita
gratia reformante ymaginem mentis nostre
ymitari christum et perfici virtutibus ad beati
tudinem. Deformare namque mentis ymaginem
per nosmetipsos possumus. Ut reformari est
a spiritu sancto renovante faciem terre de qua
psalmo xxvi. Postquam dictum est mentita est iniqui
tas sibi subiungitur. Credo videre bona domini
in terra viventium. Hanc ergo parabola ultima terre
respectum habet ad ecclesiam triumphantem. Et
per hanc ergo gratia ierarchiarum est videre in terre
viventium ierarchia supercelestis benedicta sit trinitas
in parabola prima. Subcelestis sive ecclesie in parabola
2a. et celestis in 3a. Est autem ierarchie mon
stratio secundum beatum dyonisium 2° modo celestis ierarchie
ad deum secundum quod licet similitudo et unitas

ut
audiissent fieret sicut fur ipse dixerat
ferrum candens in ipsius presentia episcopi e
allatum quod cum accepisset fur ipse
est combustus. Unde iudex parvae fecit quod
sibi super hoc videtur consuluit episcopum
memoratum qui respondit quod si fur
sic evadet malum esset quinimmo affirmans
se in ubis talibus usum fuisse audivimus
quod est clamor populi omnis dicunt
malum est si sic evaserit inpunitus
et sic episcopus et iudex ullam ipsam cum mul
titudine sunt egressi in quorum pre
sencia dictus fur est suspensus
propter quod ipsum cum literis nostris ad sedem
apostolicam destinasti. Sed idem super hiis
nichil proposuit coram nobis nec literas
illas vidimus licet idem se nobis illas
asserat presentasse qui immo statim
cum dictus archiepiscopus ad apostolicam sedem accessisset qui nobis huius rei seriem plenarie
indicavit. Idem episcopus autem discessit presencia et perquisitus non potuit in
veniri. Nos autem quia idem episcopus non solum in
iudicio candentis ferri ut premittitur et in
iuris suspendio graviter noscitur
deliquisse cum hiis non tantum auc
toritate presentium nunc et presenciam ex
hibuit corporale ipsum indignum alta
ris ministerio reputamus cum igitur pontifi
cale officium sine altaris ministerio non
valeat adimpleri. Mandamus quatinus ut episcopatui ce
dat moneatis eundem. Alioquin
ipsum ab albiganensi ecclesia amoventes
faciatis eidem per clerum canonicam
de persona ydonea provideri. Idem
archiepiscopo et maioris monasterii et sancti
iuliani albiensis turonensis.
Inter dilectos filios b. et p. canonicos pic
taviensis super succentoria pictaviensis ecclesie questione
suborta utroque asserente succento
riam ipsam se per pictaviensem episcopum cantore
ad quem eius donacio pertinebat ca
nonice assecutum et cetera. Nos igitur at
testacionibus utriusque partis inspec
tis invenimus esse probatum eundem
p. publicum aleatorem esse ac usura
rium manifestum utpote qui xi denarios
pro xii mutuaret in ludo ut licet
ad palliandum tante presumptionis
excessum proposuit quod hoc secundum
gallicorum consuetudinem clericorum qua
fere cuncti viri mutuant sic fre
quenter et ludunt. Nos tamen qui ex offi
cii nostri debito pestes huiusmodi extirpare
proponimus atque ludos voluptuosos
quorum occasione sub quadam cu
rialitatis ymagine ad dissolu
cionis materiam devenitur peni
tus improbamus excusacionem predictam que
per pravam consuetudinem que corrupte
la dicenda est palliatur frivolam
reputantes cum nullis magis ple
tibilis sit offensa per quos ad excu
sandas excusaciones in culpis deli
quendi auctoritate usurpatur quod cum eidem
p. de succentoria certum esse demonstratur
propter indignitatem et utilitatem ipsius
duximus irritandum cum personis vili
bus et indignis porte dignitatis
patere non debeat via legitimas

silitudo quo ad graz. Et bonitas quo ad obiectum beatitudinis p[rim]a Cor. vi[to]. Qui adheret domino vnus spiritus est quia vnione et primo eiusdem et[iam] ierarchie ipse beatus dyo[nisius] vocat dei similitudinem. Et tunc primum sit ierarchie et om[n]e ad deum et ad diuina actu ... ta dilectione ducere inuenitur preterea eam facere primam patris Principis ac est gubernare et sacram suscipiunt dicit ex p[rim]o e[t] celestis ierar[chie]. Nunc bonitas spiritus sancti eius est in se uerum pacem om[n]ia conuertere et principaliter congregatiuus est dispositum e[t] iu[nctum]. De diuinis nominibus nos suo dono suscipiunt ducere uoles eiusdem i[n] sacramentis celestis creauit nos in gratia et reformauit facie ... ymaginis

sanctiones. Preterea cum presbiter b. fuit manifeste probatum per testes quod de officia iudicium ulla clausula inserta non fuit litteris eorundem sicut ipsorum depositionibus exprimitur eundem ter et f. viii ps altera proponebat quod cum presbiter b. scienter usus fuit litteris sic falsatis debeat tamquam falsarius omnino repelli. Verum nos attendentes quod si constaret quod dicta clausula litteris illis fuisset apposita post constitutionem iudicum quod tamen fides nobis non facta fuit quod dictus b. illam clausulam apposuit vel penitus aut ut ab alio poneretur vel et quod sciens usus fuit litteris sic falsatis ab huiusmodi falsitatis obiectu eundem duximus absoluendum maxime cum postquam hoc sibi obiectum fuit committitur eis et f. cum igitur per depositiones duorum testium non nobis constitit quod concessio per factum processit quamquam per indignitatem eiusdem meruerit reprobari concessionem postmodum factam b. irritam decernimus et inanem. Quod uero cantor adeo instant se habuit in hoc facto ut prima donacione non reprobata secundam facere attemptauit et dignum sit ut in eo quis puniatur in quo usus est delinquisse tibi et dictum uarietatis constantiam puniendam ut concedendi succentoriam ipsam hac uice nullam habeat facultatem presentium uobis auctoritate mandamus supposita persona idonee assignetis. Datum Later[ani] Genial.

ad gl[ori]am quadam diuina lege. Diuina enim lex suggerit communicare aliis post se ex bono procedentibus donis hec dyo[nisius] iiii[to] c[apitulo] de diuinis nominibus. Et apostolus philip. 3[o]. Ad ea superiora que ante sunt se extendit que superiora inter voluntatem spiritus domini sua superlatiue super aquas i[n] exordio mundi ostendit. Dicit aug[ustinus] xiii[o] confessionum. Nam si prius sanctus spiritus i[n] igne non descendisset sed i[n] sinu remansisset immixta fuisset bonitas i[n] principatu mira et magnum chaos in medio nedum philistes tristitiam diuitis ad lazarum vel ad sinum abrahe sed omnino creaturam realem a suo creatore separaret. Et excluderet ait grego[rius] nazazen[us]. benedic[it] g[ratia] anima mea domino. Quia domine deus me[us]

magnificatus es vehementer in tua eterna que confessio est et decor lumine. Et amictus sine vestis. Et celum terram agis deum laudantibus. Ut sic gloria deo sit i[n] seculum temporibus suis cum seruientibus qui spiritus cum patre et filio vnus est deus. Amen.

credentibus ad nos de diuersis mul... di partibus episcoporum querelis intelleximus quod grandes quorundam excessus qui suis finibus non contenti manus ad ea que sunt episcopalis dignitatis extendunt de causis matrimonialibus cognoscendo iniungendo publicas penitencias concedendo et indulgentias litteras et similia presumendo. Unde contingit interdum quod uilescit episcopalis auctoritas apud multos. Volentes igitur in hiis et episcoporum dignitati et abbatum prouidere saluti presenti decreto firmiter prohibemus ne quis abbatum ad talia se presumat extendere si supplicium uoluit periculum euitare nisi forsan quisquam eorum speciali concessione uel alia qua ea legitima super hiis ualeat se tueri. Honorius iii p. et sedis prudentie presbytero cardinali uicario nostro.

Veleus fil. iohis pbr exposuit quod rectores beneficiis ipsum ad renunciandum fructus id quod et super quodam fructo sibi tamquam sacerdoti fuerat renunciatum uel ad satisfaciendum ex inde compulsi passo artare nitentes et cum mi... aliam promissorum efficere uoluerint similiter medio quod igitur periculosum est probrum ... denum sibi talit credita reuelare et eo grad id quod non tenuit exoluend. dis. ... q. prefatos rectores coram te quemdam indigas eisdem ut ammemorati presenti super hoc grauamine penitus conquescat. Datum ... archidiac. suaßion. Vilta in xpo filia albissa iotrelf nob[is] insinuare curauit quod cum pbra et dicta

Collatio Wenceslai ad vniuersitatem heydelbergensem in vigilia Epiphanie anno domini m ccc xliii.

Professores philosophie tam diuine quam humane mirum per exercitantes ingenia ex hortatorii sermonis massam thematicam curauerunt instruere. Unde exstendas suas ex ea velut a sole radium a fonte riuulum accipere voces sensus et motus ordinatus intelligibiles ac verandus suis presentem decent auditoribus eo quo thema dictantis cum materia et forma silentio figura et norma. Quorum vestigia grauiter ymitatus occurrit dicere

deorum sol fons et tripudium ... spiritum et i[n] de...ui[s] vnus solempnitatibus exaratum viz. Ecce magi ab oriente venerunt ihe[rusa]l[e]m theosolima. Quos est et quedam religio aliqua actiuus ad auxilium precauit diuinitate teste thymo. Ad fortem. Quanto magis nos xpiane religionibus professoribus quibus preceptum est ab auctore eterne beato petro apostolo i[n] petri 3[o]. Redde rationem de ea que in nobis est fide quibus et menibus celebritatis quas colimus illustrate misteria. Et quibus et oportunius erit ad diuina reuerti opem sicut et nos edocuit nomine suo vigilantissimus anglicane nationis apostolus beatus uere gregorius libro 1[o] suorum moralium dicens. Ea que presentari in nobismetipsis plenius nitimur sepe uelocius ora do quam inuestigando penetramus eo quod bone affectionis machina anima est ipsa oratio mentem subtollit ad alta. Hoc religiose more admonita exoremus virginem virginum mente pia

Ave maria ¶ Ut ex meo natura aug[ustini] deferrum
omnis ars et doctrina supplere mittitur pollicitorum R°.
In strictu gradiatur sermo Dic super thematis introductione
no. Post paulum orosium in cronica sua ad beatum au
gustinum et est ar[isto]tilem primo metha[physice] Omnes homines
ex quo natura scire desiderant
audacter certe inter vel prius
ita se ad proprium prudentie
nati quodam Legimus vi
oblectamento mentis corpore
mentis gaudium et si non ar
ti presentant indicio tamen pre
ferendum censeat testatur hoc
david cum dixisset ps. c.
De corali mentis sigillum est
super nos lumen vultus tui
domine Subtexens de
disti letitiam in corde meo
In cuius signum corporalis suble
vacionem ampliorem obstruc
ta mentis intelligentia per
nativitatem legis verbi deus
humano generi compatiens
magnum lumen sue intelligen
tie fontem in plenitudine
temporis dignatus est aperire filium
suum mittens in medio silen
tio universorum sap. 18°.
18. ac pace latissima qua
in offensus et celerius nomi
nomine gloria et auctoritate
salute velox fama prorum
peret sub cesare augusto
luc. 2. Nunc fere omnes gen
tes amore et timore pe[r]
mixto iuste honorificaret cum signis quibusdam et conditionibus
mentes homini superstitione quondam sollicitas in sua religionum
raperet et retraheret ac teneret quem et intelligere non posset
nisi qui toto se prospectu ac despectu commisit ad sapientiam dei
omnem querendi ratiocinationem distulerit ad credendi fidem
ys. R°. De prima virginis nisi credideritis non intellige
tis quam explanans eiusdem regie xpi persone commendator max
imus beatus matheus dicens et apostolus postquam dixisset Cum
natus esset ihesus in bethlehem iude in diebus herodis regis
illico et consequenter subintulit Ecce magi ab oriente ve
nerunt iherusalem Nunc fuere verba unus excellentis in
principio posita et talis in dicta ¶ Ex verbis
thematis sic consequentialiter ex xpi nativitate introductis in
in eadem textu Ecce magi sequitur Ihesum Trahitur ipsam

epyphaniam domini quam celebrare suscepimus
fore manifestationem domine nativitatis scilicet
in stella declarantis quod et ipsum nomen designat
nat Epyphania enim grece latine dicitur apparicio
Et hodie presentes et fratres dilectissimi adimpleti
in ad literam quod
dudum dicitur
in psalmo venient
ps. 18°. Ce
li enarrant
gloriam dei
quia celi ho
die stellam
miserunt no
vam ostendens
sibi regis
nuntiantem et
magos ad se
sepe ducentem
Hodie enim
adimpleta
est prophetia ba
laam nu. 24
Orietur stel
la ex Jacob
Et subintulit
exponitur et
exurget ho
ex israel sive
ut alia translatio
habet et ex
surget mala
virga de israel
Ecce reflexionem signi ad significatum orientis vir
stelle ad hominem xpm regem seculorum Cum
in virga designetur potestas regia ps. 44.
virga directionis virga regni tui Hanc ergo
si prophetiam balaam moyses sacris inseruit ps. vo
luminibus quanto magis discipuli sunt ab hiis qui ibi
habitabant cum eo in mesopotamia apud quos
ipse balaam magnificus habebatur quos etiam
tis constat fuisse discipulos de quorum in
in magorum genus fertur fuisse continue etiam
In sequentia diei nativitatis xpi nec nov
vavit novi sideris lucem quod magorum ocu
los terruit suos Hinc ergo magi agnoscentes
in ortu stelle adimpletam prophetiam balaam ve
nerunt iherusalem ¶ In quibus verbis quatuor

locorum esse melden[sis] dioc[esis] non conve
nerint proprium habere sigillum nec sint u
num corpus ita quod capitulum appellentur in
dubium est voluntatem ipsi quod ipsorum ca
put est et patrona sigillum habere concedit
et c. di. u. m. q. si vobis constitit ita esse
dictis presbyteris et dictus auctoritate nostra inhibea
tis expresse ne presumant vel de novo
fabricare sigillum vel uti eo si forte
novum fuit fabricatum. Idem albi[?] se
auditis archidiacon[o] de amiona et p[ro]
Gravem et dolore nostro[?] potto [?]
Quatenus et c. di. u. c. q. si vo
bis constiterit archid[iaconum] semel et secundo esse fi
dem homagium prestitum ac debitam reveren
tiam episcopum suum esse dominum denegasse
vel in foro seculari deposuisse esse eum
super rebus spiritualibus contione aut tamen nova
sori episcopi et sociorum eius quod fere eiusdem cum
complicibus suis eam vel consilium prebu
isse ipsum tamquam membrum putridum
ab ambitu ecclesie proprio abscidatis
facientes beneficia sua personis ydone
is per illos ad quos donatio pertinet
assignari. Greg. ix. universis ecclesiarum p[re]
Nimis iniqua et c. cum religiosi latus
gloriantur abnegantes salubri
ter semetipsos elegerint in paupertate
xpo pauperi ad placitum famulari tamquam
nichil habentes et omnia possidentes sed debitum
plerumque tam ecclesiarum prelati quam alii quod
ceca cupiditate seducti proprie audi
tam subtrahi reputantes quicquid pre
dictis fidelium pietas elargitur quie
te ipsorum multipliciter inquietant vo
lunt namque esse regulam a se approba
probatam et sui ordinis instituta
ipsis invitis eorum confessiones audire
ac eos iniungere penitentias et eucharis
tiam exhibere nec volunt ut corpus
xpi in eorum oratoriis reservetur et fratres
ipsorum defunctos apud ecclesias suas se
peliri compellunt et illorum exequias ce
lebrari et si quis decedentium fratrum
alibi quam in suis ecclesiis eligit sepul
turam funus primo ad ecclesias de
ferri cogunt ut oblatio suis usi
bus cedat ne sustinentes eos habere
campanam vel cimiterium benedictum
tis tantum temporibus permittunt ipsos celebra
re divina volunt quoque in domibus eo
rundem certum numerum fratrum sacerdotum et
laicorum necnon cereorum lampadarum et
ornamentorum pro sua voluntate taxare
ac residuum cereorum cum novi appo
nuntur exigunt ab eisdem nec per
mittunt ut novi sacerdotes eorum
alibi quam in ecclesiis suis celebrent
primas missas eos nichilominus compel
lentes ut in cottidianis missis quas
in suis locis et altaribus celebrant
oblationes ad opus eorum recipiant et
reservent et quicquid eis dum celebrant
missarum sollempnia intra domorum
suarum ambitum pia fidelium devotione
donatur ab ipsis extorquere oblatio
nis nomine contendentes quod eidem dum
in ornamentis altaris quam in libris ec
clesiasticis absolute vendicant porti
onem suo quo circa c. q. universis et

insinuantur per ordinem. Primum patens benignitatis
Una eciam 2m fulgens sive splendens sanctitas
quia magi ab oriente Tercia calens sive feruens
pietas quia venerunt. 4m patiens sive stu-
pens humilitas quia ibi humiliata. Primum declaratur
hoc demum dicitur
esse quod neces-
ssaria graciarum accio
explanat et
implet verum
et qualitatem
eiusdem gene-
racionis deme-
mitam tempus e-
videnter de-
monstrat Et
quo ponitur sig-
natos esse et
venerunt sed
xpi nativita-
tem benignis-
simam patentem
indicat ad id
tum 3o Appa-
ruit benigni-
tas et huma-
nitas salvato-
ris nostri dei De
2o scriptum est
Zacharie 8o Ec-
ce ego salvabo
populum meum
de terra orientis
Mathei 2o ubi thema venimus Cum muneribus
adorare eum Mathei 2o ibidem turbatus est
rex et omnis ierusalem cum eo In fine 4o per
sens dicitur fine Item Dixi primo
quod in verbis thematis tangitur patens benig-
nitas Hoc est apertum manifesta et lata cle-
mencia mea eciam dicuntur ostensa magnum et
re in proposito inter natum ihesum et adventum
magorum expressam ad typum 3o Apparuit
benignitas salvatoris nostri humanata Nam primo e-
rat benignitas quam humanitas psalmo misericordias do-
mini in eternum cantabo ab eterno Prius namque la-
tebat benignitas sed apparente humanitate ag-
noscebatur clare benignitas ex humanitate
tanto maiore se exhibuit in bonitate et

quanto vilior tanto carior facta suo symbolo Nam
quanto minor factus est ihesus in humanitate tanto maiorem
se exhibuit in bonitate et quanto vilior tanto carior et a-
mabilior teste apostolo Ro. 5. Cum adhuc inimici essemus
pro nobis mortuus est caritatem commendans Immo quanto in-
ferior tanto nobis dicari-
or. 2 Cor. 8o Cum
dives fuerit esset est
pro nobis egenus ut sua
a inopia sive paupe-
rie nos ditaret Unde
et Ewsebius vir in-
fidem instruit revocat
spem excitator atten-
dit ut humanitas
dei nostri divine be-
nignitatis factum sym-
bolum quod secundum hunc an-
tigismum supra 10 Jo. 1o
Verbum caro factum
est collirium est oculorum
Et secundum apostolum 1 Cor. 1o
infirmum dei forcius ho-
minibus et stultum dei
sapiencius hominibus
et secundum doctorem eius
sup ewangelium 3o expe-
mentem modum divi-
ne dilectionis hoc nos
inquit Sic deus di-
lexit mundum ut uni-
genitum suum daret Ubi benignitas ostio se comparans
Jo. 1o ait si quis per me introierit salvabitur et egredietur
et pascua inveniet Nam divine salutis et gratie ad
dividendum nos ne dum effluant a copia glorie salva-
toris nostri sed quod mirabilius est scaturiunt ex inopia
miserie eius in exuberancia sue eciam quibus pasca-
tur et nutriatur sicut in pascuis uberrimis nostro ho-
minem ingrediendo deitatis sancta carismata et egre-
diendo humanitatis seu mortalitatis gratificantes in
opera Est namque xpi humanitas sacra plenus miseri-
cordia De quo cecinit david psalmo 29 Convertisti sac-
cum meum videns ihesum mortem ingredientem
David enim integre celat quod nitor est sed suffus
apte et in passione salvatoris sibilans miseris usque
ad mortem effluctant graciarum rivuli ceteros inebrians

singuli a prenotatis gravaminibus desis-
tatis subditos vestros ab hiis arceatis
compescendo. Item universis ecclesiarum prelatis
Nimis prava et iniqua quidam iniquitatis
Necessarie prelati viri religiosi ut
puta fratres predicatores et minores
quorum ordinem et regulam se ap-
nosatur approbasse in artissima
paupertate xpo pauperi famulentur
plerique prelati et alii eos ad sinodos
suas cogunt accedere ac suis con-
stitucionibus subiacere nec hiis conten-
ti capitula et scrutinia in locis
fratrum pro hiis corrigendis factis
se dominantur fidelitatem iuramento
firmatam ab eorum ministris et custo-
dibus exigentes eis quoque ut tamen ex-
cuitates quociens intra eum eis processi-
onaliter veniant ex levi causa manda-
tes excommunicacionis sentenciam fulminant in eun-
dem eorum et id ipsum fratribus commina-
tes eos de locis in quibus domino fa-
mulantur sattagunt amovere
nisi eis in omnibus obediant suspendens ad
hoc ne fratres ad honorabiles civita-
tes et villas ubi religiose ac honeste
te valeant commorari apostolis devote
vocati accedere audeant inhibentes
tamen in accedentes fratres quoniam receptatores
eorum presumunt excommunicationis sentenciam
promulgare ab eis quoque de ortorum fruc-
tibus decimas necnon de hitaculis
eorum sicut de iudeorum domibus sed
dunt redditus extorquere assendo quod
nisi fratres morarentur ibidem aba-
lius hitatoribus pervenire aliqui solven-
tur et ut ipsos sue subdant totaliter di-
cioni eisdem ministros et custodes vo-
lunt preficere pro sue arbitrio volunta-
tis quo circa mandamus quatenus universi et singuli
a prenotatis gravaminibus desistatis sub-
ditos vestros ab hiis arceatis compescendo.
Tanta est. Item archiepiscopo treverensi
clavis petri et cetera ad confusionem pre-
cepi quondam collibriensis non potest in me-
moriam non venire quoniam in nos et eccle-
siam romanam deliquerit despexit petri cla-
ves et ecclesiasticam leserit potestatem et
non solum interdicti sentenciam quam servarat ab
inicio temere violarat verum et induxit
alios immo compulit non servare et quos
induce monitis et flectere minis et
terroribus ad violandam interdicti sen-
tenciam nulla potuit racione post atro-
ces iniurias amissionem bonorum spoli-
acionem parentum dignitatibus prebendis et
beneficiis spolians coegit miserabiliter
exulare ea suis in hac parte fautoribus
non absque presumpcione temeraria conferen-
do que omnia idem episcopus in nostra et fratrum no-
strorum presencia publice recognovit licet
autem memoratus episcopus in manibus nostris
spontanea cesserit voluntate nolen-
tes ut hii qui huiusmodi sentenciam interdicti non sunt
veriti temeritate propria violare ac re-
cipere dignitates prebendas et beneficia
aliorum qui absque culpa et sine causa racionabili
eis fuerant spoliati severitatem effu-
giant canonice ulcionis ne facti pu-
nitas tribuat presumptoribus in exemplum

Primo generali pulchre quo in laudem eius prorumpit David ps. 18. dicens a summo celo egressio eius et occursus eius usque ad summum eius quia qui in equalitate patris dextram sedens in penoribus bonis eius ipse attexit ibidem nec est qui se abscondit a calore eius quia ipse sua gratia bonificans

construit et prosperans eam dem illesam tam ex copia glorie quam ex inopia miserie quadammodo cognovit qui dixit in spiritu ps. 38. substantia mea apud te est quo ad divitias glorie et gratiarum ab initio hominem possessas apud deitatem Et iterum ps. 138. substantia mea in inferioribus terre quo ad divitias miseriarum sibi. Hoc ergo magnum de magnitudinis beneficium apostolus nobis intulerat volunt cum dixit Apparuit benignitas et humanitas salvatoris nostri dei Petro et teste devoto bernardo in sermone quodam pro huius festivitatis Angelus gabriel ad virginem mariam missus loquebatur filium dei non eum nominans deum in amore et humanitatem dei amplius intendimus Et ad mariam quidem tamquam plenius edoctam per spiritum gabriel loquebatur indicat non solum et nominibus non eius emanantibus ipse eum salvum faciet populum suum a peccatis eorum quamvis pastoribus nativitatis nocte annunciet gaudium magnum salvatorem christum dominum [illegible] natum. Cum vero ab humanitate dei innotescat effluxus gratiarum signis et in festivis admirabilis vigilanti non dominum est in themate. Ecce

¶ Dixi 2º quod in verbis thematis tangitur fulgens et splendens sanctitas Nam magi ab oriente zach. 8. Ecce ego salvabo populum meum de terra orientis Nos greci philosophos indi sarbas latini magos nominant hos per se nomine sapientes magi ergo sunt scientes sive sapientes prorsum qui ductu novi syderis prius prophetia balaam ab oriente ubi fons luminis venientes et a et mundi

Duitia fide requirunt novum signis prorum dicentes ubi est qui natus est rex iudeorum vidimus stellam eius in oriente fulgere quo sanctitate fidei act. xv. fide purificans corda eorum Pulchre autem fulgere dicuntur sanctitate ex opposito et impietate qua prius habundabant et modo fide superhabundat Ex quo intus erant Albaricus 2º opponit enim inter se primum magis elucescunt Immagine ergo 5 prius habundabat mala in impietate superhabundat modo gratia caritas Et dicti sunt magi sapientes ab oriente iustitie qui prius sapientes dicebantur a malefitio

prodolante et pulchre dicuntur magi ab oriente. Oriens autem saray sancte symbolum est solis iustitie christi ihesu sancti sanctorum edocente nos zach. 3º vi. Ecce vir oriens nomen eius Et iterum 3º Ecce adducam servum meum orientem zach. vi. ergo magis ab oriente hec festivitas quasi columnis consecrata est ut sit festiva populorum et medialis domini ducti magorum Cum de re que sub gratia cadit festinandum sit ¶ Sed subortur hic questio attento quod magi reges erant cur magis magi appellantur quam reges ab evangelista matheo Dicunt quidam et inmunis sufficienter eos realiter non fuisse reges

auctoritate dei omnipotentis omnino institutionem et destitutionem collationem prebendarum beneficiorum ac dignitatum presumptas per episcopum eiusdem et excessus seu mittentes suas in quacumque hac occasione prelatas ab eo post interdicti violationem eiusdem decernimus irritas et inanes quia non ubi magis excedit ibi est severius vindicandum. ex. q. omnibus quos dictus episcopus in suspenda beneficia prebendas et dignitates intrusit non solum beneficiis ipsis prebendis et dignitatibus verum etiam ab aliis beneficiis si qua optinent et ecclesiis prorsus amotis tam presumptores eosdem quam omnes alios qui prefatum interdictum dampnabiliter violarunt suspensos ab officio et beneficio illos quoque quos in personas et res predictorum canonicorum prelatorum et clericorum manus temerarias constiterit extendisse ad mandatum venire compellas sententia premissis receptum vos invocato ad hoc si opus fuerit auxilio brachii secularis De

Lucius iii. paduano episcopo. operis novi

Intelleximus ex litteris in nuntiacionem quamvis sanctitas quod cum ea que vertitur inter po. ... sancti cypriani et clericos de tudigo super capella que in preiudicium baptismalis ecclesie de costa ab eisdem clericis est constructa f. t. delegata fuisset et c. i. quamvis sicut leges non dedignantur sacros canones imitari ita et sacrorum statuta canonum principum constitutionibus adiuvantur f. t. q.

q. diligenter consideratis que post denuntiationem novi operis sine iure sint contra aliquid construatur legalibus debet constitutionibus demoliri et quia nulla ecclesia in preiudicium est alterius construenda negocium ipsum secundum legum et canonum statuta non differas terminare. Innocentius iii. cantuariensi episcopo.

Cum ex multo et c. i. f. t. q. q. quod edificatum est in ecclesia de lemec post novi operis denuntiationem expensis tuis facias penitus demoliri eo non obstante si eam absens existeris cum causa sit legitima sanctione iuris cum opus novum fuit nuntiatum ante remissionem edificavit de iure agere cepit iis sibi de ea edificatum hinc sibi debeat actio denegari reducens prorsus in irritum quod de instituendis ibi canonicis et aliis ad ipsam ecclesiam pertinentibus ante vel a predecessore tuo cognoscitur ordinatum eorum redditibus ad statum pristinum revocatis quos ab obligatione presenti vel anni pro eo quod ibidem instituti fuerunt auctoritate non pre denuntiari precipimus absolutos eum enim amodo non teneat principale quicquid ex eo vel ob id sequitur sub premissa districtione decernimus irritandum et c. i. super eo quoque non sufficimus ammirari quod cum viri religiosi monachi censeantur qui omnia dimiserint pro christo tot laboribus et periculis personas et res non dubita

Sp[illegible]

Hii sunt dictos reges a regendo quia per sapientiam eorum alios rexerunt. Vel quia littera primo verificanda est. Et postea superinducenda moralitas. Ideo ad litteram magi reges erant iuxta illud Ysa. Ambulabunt gentes in lumine tuo. Ubi subiungitur explanative et reges in splendore ortus tui. De quibus regibus quibusdam inpositum ibidem eundem subiungitur inundatio camelorum operiet te ubi sub methaphora magis gentium describuntur principatus et regalitas. Et postea anectitur de eisdem regibus venient ad te qui blasphemaverunt te ubi quasi in insula habet qui detrahebant tibi. Et adorabunt vestigia pedum tuorum. Nec humanitas ea que est in mamitatis sunt super terram. Et david ps. Reges tharsis et insule munera offerent reges arabum et saba dona adducent. Ubi glo. ordinaria magis dicitur accipiendum de regibus qui venerunt adorare xpm cum muneribus qui fuerunt de hiis provinciis. Cum quibus venerunt insule .i. exteri quos festivitas hec magorum vocatur appellatione quorum regum cum epiphania sonet in apparitionem Domini et magorum sive sapientium sit manifestatio et lumen veritatis pandere primo invenitur quod magi ab oriente. Dixi 3o quod in verbis thematis tangitur fervens sive talens pietatis ex Venerunt. Venerunt magi non steriles sed fervide quia cum muneribus adorare eum. Quod magis indicium erat divini cultus sive fervoris pietatis et hoc valde mirabile adorant magi

et offerunt munera adhuc sugenti infanti. Ubera que confiteri deum et adorare regem et amo sacerdotem et timere. Et moriturum et munera. In quibus apparet manifeste eorum fervens pietatis et divini cultus. Devotio eorum fidem unica demonstrantes magna erat et sicut latronis fides. Et magna centurionis confessio magorum tamen excellentior quia ante ipse multa. Jam Jhesus fecerat miracula. Simul ut fuerint predicatus. Ipsi a multis adoratus. Hii ab magis ab oriente venientibus sapientibus. Vivis annunciatus et adoratus adhuc in presepio positus. Vidit latro in supplicium illum mortis regnantem et gloriam suam clamans Domine memento mei. Cum veneris in regnum tuum. Et centurio videns et clamans. Expirasset inquit vere hic homo filius dei erat. Et super omnia hec res mira et admiratione digna predestinacionis divine et dispensacionis magos oculatissima in tabulo pendentem sed in stabulo iuxta pannos vagientem non in morte sua corporali divinam eius virtutem cernentibus one sed dei virtutem. In teneri corporis infirmitate virum eius regiam et sacerdotalem ad cuius tendente principatum presentes. Nam per latrone confiterante eum regem centurione sed dei virtute exclamante eum filium dei magi suis muneribus fatentur eum non deum regem et dei filium sed et testes iudeorum et creatorem celorum dicentes. Ubi est qui natus est rex iudeorum vidimus enim stellam eius in oriente. Et venimus cum muneribus adorare eum. Et hoc est quod dicitur est in themate. Ecce magi ab oriente venerunt. Dixi quarto et finaliter quod in verbis thematis tangitur pavens seu stupens vanitas ex ultima dicta 2o scriptum est. Erant autem in Ierusalem habitantes iudei viri religiosi ex omni natione que sub celo est. Iudei interpretantur laudantes vel confitentes et quod viri sanctitate fulgentes et sapientes se duxerunt ad Ierosolimam deum confi

uenerit frequenter exponere quod non fecissent nisi cognovissent premissa respice in gravare cantur etc. dein mentum tu saltem pro vitando tamen grave scandalo prepositorum ab hii etiam tibi prohibitis non cessas ti cum sacre scripture testimonio debueras didicisse quod licet opera illa que sine mortali peccato omitti non possunt non sint pro vitando scandalo omittenda nec ea debeant pro scandalo vitando omitti que sine mortali peccato omitti non possunt propter hoc dimitti sit pro scandalo tollendo cessandum et eis et pro vitando scandalo insistendum unde apostolus si scandalizatur frater non comedam carnem in eternum et dominus in evangelio contra illos qui scandali prestant materiam ut in quid vobis qui scandalum venit etc. et licet maiorum scandalum sit vitandum vitandum est et scandalum pusillorum iuxta testimonium veritatis qui scandalizaverit unum de pusillis istis qui in me credunt etc. finis hiis a te taliter imponatur quod predicte cedonis rebellio per virtutem sentiens obedientie valeat expiari. Honor. iii.

Significantibus canonicis sancte opportune nobis innotuit quod cum super eo quod n. civis parisiensis in quadam platea ecclesie sue eis prohibentibus in suum edificabat preiudicium et gravamen deposuerant coram officiali parisiensi archid. quoniam eis offerentibus se tenetur probare preiudicium et placheam ad suam ecclesiam pertinere ac petentibus ut non obstante quod dictus n. cautionem de demoliendo opere offerebat edificium prohiberi quia idem officialis in toto quando decrevit probationes eorum admittendas esse ac ab opere interim quiescendum idem n. ad senonensem ecclesiam provocavit et senonensis officialis eadem interlocutoria revocata decrevit ad opus sub cautione de demoliendo opere non admissis eorum probationibus procedendum predicti canonici nostram audientiam appellaverunt et super hoc etc. quatinus si est ita revocato quicquid post appellationem hic inveneritis attemptatum etc. Greg. ix.

Cum opus novum te nunciasse proponis non obstante cautione que offertur ab eo de opere destruendo si non iure hedificatum extiterit teneretur te per triennium spatium expectare iuris tui preiudicium probare volentem. Leo iii.

De privilegiis et excessibus privilegiatorum

Ispalia gubernacula non nisi a maioribus prelatis et frequencioribus civitatibus eorum etc. persistere oportet ne honor cui debet excellentiora committi sui vilescat. Greg. p. subdyac.

Sicut in iudiciis laycorum privilegia turbare nolumus ita eis preiudicantibus nobis moderata volumus auctoritate resistere violentos itaque laycos cohercere non est legem sed age sed

tentū et laudamentū insigne Et capitale continentem ac leg.
et ꝑplenitatē unitatis̄ tatem qm̄ inuitas nobil. vn̄ ysayas
de ihr̄lm ortū inquit ca° suo 2° Venite ascendamus ad mo
tē domini et ad domū dei Jacob et docebit nos vias suas
et ambulabimus i semitis eius Quia de syon exibit
lex et verbum domini de
ihr̄m Ergo ihr̄lm quod
accipit mortalia que reg
na dat celestia Per tur
bans in aduentu mago
rum Hostes herodes im
pie quid times venire
xpm̄ nō accipit mortali
a Qui regna dat celes
tia Ad te Jhr̄lm ve
niunt magi sequentes
stellam requirentes lu.
mine fatentes deum mu
nere Et vt verbis vtar
Dauitas ps. Ecce
reges terre congregati
sunt conuenerunt i vnū
ipsi videntes sic admira
ti sunt conturbati sunt co
moti sunt timor appre
dit eos Ubi exaggeratio
similiū verborum magni
tudinē insinuat timor.
et perturbationis Ubi glo.
ordinaria magistri ad hec
verba hec sunt De herode
et domine natiuitatis q̄
nō miretur egregij doctores

legi facere subsidiū. Alex. iij. i concil.
Cum & plantare sa. statuti.
Ceteram religionem & plātatā
fouere modis omnibus debeamus
nusquam hoc melius exequimur
quam si nutrire ea que recta sunt
& corrige que pfectū uirtutis im
pediunt commissa nobis auctē cure
mus fratrum autē & coepōr nr̄or co
questione compimus quod fr̄es tē
pli & hospitalis & alij religiosi in
dulta sibi ab ap. se. priuilegia ex
cedentes. cc. episcopalem auctem mul
ta psumūt que & scandalū fam
unit & graue pariunt periculum aīa
rū & i. ecclas igitur & decimas deci
mas de manu laycor̄ sine consensu
epōr tam illos quam & quoslibet a
lios religiosos recipere phibemus
dimissis qualicumque ce tenore istu
aliquo tempore receperint. ¶ excō
catos quoque & nōiatim interdictos tā
ab illis quam ab alijs omnibus iuxta
epōr sniās statuimus euitandos.
I eccls uō suis que ad eos pleno
iure nō ptinent instituendos p
sbitros epis representent ut eis de
plebis cura respondeant. epis uō pro
rebus tpalibus rōm exhibeant ipe
tente institutos i in consultis
epis nō audeant remouere ¶ qd
si templarij ul hospitalarij ad eccas
uenerint interdictam nō nisi semel
in anno ad ecclasticū offm admit
tantur nec tunc ibi sepeliant cor

et ingu. ihr̄lm visionē pacis et legis ingressi turbari cū
herode Cum lex domini immaculata conuertens aīas
testimonium domini fidele sapiētiā p̄stans puulis iustitie
domini recte letificantes corda preceptū domini lucid.
illuminans oculos Sz subest in fine moralis doctrina
nō modica quantum noceat iniqua potestas quam capud im
piū subiectos sibi conformat impietati et inuia rex he
rodes magis credidit qui vera dicentibus vt psequeretur xp̄m
Sz non credidit eis nisi insipiete vt cum eisdem eunde
adoraret Quod g° relicta stella de supero magi ihr̄m i
grediuntur colloquium a legis ꝑitis suscipientes figurat no
bis nō credendū esse reuelationibus visionibus appariti
onibus aut dulcedinibus quibuscumque a scriptura discrepā
tibus sed quod scriptura sacrarum auctis p̄cellit de signum

et apparens ex . Obsecro vos g° in xp̄o
ihesu legis viros quibus tanta patet exhibi
ta est benignitas vt de eadē i prin festiuita
te gratias agatis Et vt verbis vtar beati
crisostomi omē . i Tayatho Dicit magi re
gem quē nō
uiderant c.
dentes que
rebant. et
confitebant.
principē gen
tium Dic.
nos qui sunt
ex sacentib.
domini que
nunquam vidimus
credentes cor
tidie quera
mus et co
fiteamur ipsius
potestatem
quam magi fu
tur. celes
portabant
formam quo.
suffragijs ad
inuati possi
mus per eum
quem requi
rebant ihm̄
xp̄m dominū
cū patre et spū

pora defunctorum ¶ de ofr̄ibus hoc con
stitutum ut si nō se pōis fr̄ibus oīo
reddiderint. & in ppietatibus suis
oī mō duxint remanendū pp hoc
ab epōr suor snīa nullatenus exima
tur. Sz potestatē suam in eos sicut
in alios prochianos suos exceante
p suis fuerint excessibus corrigendi
¶ qd aut de pōis fr̄ibus dictū ē ab
alijs quoque religiosis qui psupcō
sua epōr papinē iura & cc canōicas
eor snīas & tenorē priuilegiorum nr̄or
uenire psumūt pppim obsuari.
si eni cc institutum hoc uenerint
& ecce in quibus ista psupsint sub
iaceant interdicto & qd egint irri
tū habeatur. Ide archiepis & epis
ad quos lre iste puenerint.
Dil. fil. fr̄es hospitalis ierosol.
trāsmissa nobis questione mō
strarunt quod uos eis de malefactori
bus suis iustitiam facere nō uul
tis priuilegia ipsor respicē cōtēpne
tes. & i. p certo sciatis quod nos con
cessa uobis priuilegia decurtabimus
cū ec. ro. scriptis auctenticis obui
are minime timeatis. Ide can.
Ad hec & i. cō. q. tur archiepo.
hospitalarius perpias ut si qs
i excōicatōe defunctos i cimitis
ecclar sepelierunt eos ext cimite
ria eiciant quod si facere noluint tu
hec de hiis quos in excōicatōe de
functos ec constit exequaris. De
albi & monachis scī andree cisterc. ord

sancto in secula benedictum Amen.

Sermo anno domini m° ccc° xxxvi in
die palmarum ad populum

Benedicto qui venit in no
mine domini Originalis
lis ps. c vij. et mathi
xxi pit et xxiiij. Hec
magis verba continent lau
dem et gloriam a turb
tam precedentibus quam sequentibus exhibitam
hodierna regi israel sedenti i asina et in ihr̄lm
cedenti Tantis locutus quod omnibus quem

video hoc est velle et appetere excellere scientia et bonitate. Quinsnam verum in hiis rebus sine non habet desiderium verum appetitum de se rectus est. Et si recto recti ducat ambo sunt in foveam cadunt. Necessarium erit hunc appetitum informem
termino producere tramite ut ubi querit iam gloria vel querenda est sine excellencia. Et si querit ubique querenda est scientia et bonum. Est enim alia longe alibi querere scientia secundum amatores mundi et longe aliter secundum divinam et veram artem spiritualem sapienciam. Gloriantur sapientes mundi in sua sapiencia gloriantur fortes in eorum fortitudine et divites in suis divitiis. Nam est hec gloriatio vana et fallax. Ieremias ad ro. viii. Creatura enim vanitati subiecta sit verum autem gloriam excellenciam scientiam et bonum in Christo Iesu querenda hodie edocuit puerorum laus turbarum precedentium et etiam sequentium acclamantium Iesum in asina sedentem vocibus assumptis Benedictus qui venit in nomine domini ut gloriam eandem laudem et gloriam in Christo Iesu apprehendere et intelligere valeamus ad virginem mariam sinceris mentibus pro impetranda gratia devote recurramus offerentes ei angelicam Ave sic dicentes gratia plena dominus tecum. Ad sequendo et regulando prefatum informem appetitum excellencie scientie et vite Ad benedictum qui venit in nomine

domini dicit ue transferendum. Cuius morte crucis quam venit pati, cum in mente mente tot diebus iam incedentibus inmissa certa tamen notitie que celebrat. Que quamquam impius grande sit ludibrium. Dicit tamen maximus est misterium celans in se gloriam et excellenciam scientiam et sapientiam virtutem
et vitam salvatorem. Audi super hoc non mea sed beati apostoli sermonem. Paulus ad Cor. primo c. ubi sic scriptum est. Christus factus est sapientia nobis a deo. Et iusticia et sanctificatio et redemptio. Sapientia in quantum illuminans nos ad veritatem. Iusticia nos invitans ad bona opera. Sanctificatio ad peccatorum emundacionem. Et redemptio a maxima demonis potestate. Et subdit apostolus. Ut sicut omnia factus est Christus nobis. Ut qui gloriatur in domino glorietur, hoc est dominum. Ut nullus glorietur nisi domine dei quemadmodum edocuit Ieremias ix. c. dicens Non glorietur sapiens in sapiencia sua. Et non glorietur dives in divitiis suis. Sed in hoc glorietur qui gloriatur
scire et nosse me quia ego sum dominus qui facio misericordiam et iudicium et iusticiam in terra. Hec enim placent michi ait dominus. Ecce quod dominus sibi esse aperuit placere. Si homo vult tamen placere sive desiderium suo conformare et ad ipsum dirigere. Tunc enim rectum est tamen desiderium conforme ad gloriam scilicet ad scientiam et bonum si divino placere fuit conforme divinum autem placere est in factione misericordie et iusticie quas vere Christus Iesus in terra ipsis hominibus exhibuit usque ad mortem crucis. Ex qua siquidem morte crucis victoriosissima quemadmodum iudicabat rami palmarum turbe precedentes et sequentes resurrectionem vite futuram prenunciantes acclamabat sedenti in asina benedictus qui venit in nomine domini. Iure certa anima. Asina autem habet in dorso. Ergo insedenti in asina regi istud offertur laus a turbis. Cuius principatum prescripsit ysa-

Si de terra quam habetis in parrochia canonicorum de plancio per xxx annos eis decimas persolvistis eas de cetero integre persolvatis licet enim privilegiorum Romane ecclesie beneficio fratribus vestris indultum fuit quod de laboribus suis nullas decimas persolvere debeant de privilegio tamen indulto tanto tempore vobis detrahere voluistis cum liberum sit unicuique suo iuri renunciare cum modo vos non potestis in hac parte tueri. Idem ambianensi episcopo.
Porro cum nimis templarii et hospitalarii multa sint libertatis prerogativa donati non dubitamus quin aliam libertatem habeant in locis in quibus ante eorum pervenissent ad eos habitatores fuerant quod totum ex inspectione privilegiorum suorum plenius advertere potes et sicut quod tuenis ita observes. sic enim eos volumus privilegiorum suorum conservare tenorem. quod eorum metas transgredi minime videantur. Idem .i. ap. se. le.
Recepimus litteras quas de ecclesiis censualibus direxisti certam diligentiam tuam volumus non latere quod sicut non omnis qui spaliter (?) beati petri iuris existit annuatim ap. se. censum exsolvit ita non omnis censuales ab episcoporum subiectione habentur immunes inspicienda sunt ergo eorundem privilegia et ipsorum tenor est diligentius attendendus ut si fuit deprehensum quod ecclesia que censum solvit spaliter
beati petri iuris existit ad indicium percepte libertatis censuis annuus confertur non tamen propterea spaliter prerogativa gaudet. sin vero ad indicium percepte protectionis census persolvitur non ex hoc iuri diocesani episcopi aliquid videtur esse subtractum. Idem.
Sane et . j. temerarium est et indignum aliquem sibi auctoritate sua presumere quod Romana ecclesia alicui certa racione respecta singularibus voluit beneficiis indulgere. Cel. iij. abulensi episcopo.
Patentibus litteris certificari desideras. utrum templariis hospitalariis et aliis oratoria in domibus suis habentibus liceat campanas in eis ponere publiceque pulsare. super hoc autem consultationi tue quod non noceat eis agere hoc quin potius parte ap. re. p. ecclesie cohertendi sunt ut iure suo sint contenti quod iusticiam non impediant aliorum. Innocentius iij. archiepiscopo lugdunensi.
Tuam nos tenor edocuit. Lugdunensis. Licet litterarum quod fratres hospitalis sancti iohannis laicos illiteratos mittunt pro elemosinis colligendis et . j. cum in quadam ecclesia baptismali eis a predecessore tuo collata quidam eorum percuciens vicarium sacerdotem ipsam ecclesiam sanguinis effusione fedasset usque ad reconciliacionem divina ibidem interdixisti officia celebrare sed nichilominus ipsi in ea divina officia celebrarunt alios vero presbyteros ab officio suspensos per episcopos suos iude-

ysa. xi°. sup humeros eius et zacha. ad testimoniu quod et ewan
gelista noster hodie vbi Ecce rex tuus venit tibi mansuetus se
dens sup asinam. Hec mors xpisti in cruce tam necia fuit ad
salutem hominum quod salvator noster affectum sue pietatis erga hu
manum genus in gallia depingens predixit mpus M[...] do
me videbitis amodo do
nec dicatis benedictus qui
venit in nomine domini. ath.
xxiij°. volens per hoc insi
nuare peccatoribus nisi
per confessionem in ipsum prius
egerint nisi beatifica sue
facei carebunt. Quia tamen
horribilia mors sit horribi
lissima quomodo appetenda et
quomodo in eius petitu glori
sapia et vita invenienda
Et hoc cum moyses legisla
tor in deuteronomio xxi°. pub
licavit. Maledictus omnis
qui pendet in ligno quod quo
xpistus in cruce suspensus
dicitur benedictus qui venit
in nomine domini. qui venit
ath. xx°. misericors et abun
dare suam redemptionem per mul
tis respondendum quod
vbique dominus noster ihesus xpistus
pro nobis crucifixus totus be
nedictus est et maledictus
Mors sua maledictio be
nedictionem eliminat sed po
tius eandem exaltat et
augmentat. Nam cum
benedictio sit nobis bona additio maxima bona nobis adie
cit in cruce suspensus et lacrimis pro nobis precium exorans vt
tangit apostolus ad hebreos vt adimpleatur id deut. iii°. Non enim
est alia natio tam grandis que habeat deos appropinquantes sibi
sicut deus noster adest cunctis obsecrationibus nostris qui ignis
consumens et deus zelator. Vnde ex zelo feruido sui amore
benedictus est qui venit in nomine domini indicat se crucifix
um in tanti eius edificatores. Ad co. xo. preter alloquens Et
dicens impia improperantium tibi ceciderunt sup me. Sed est
deratores iudeorum fuerunt cum oppressionis mee. Sed par
tim tamen fatere voluntatem. Vnde et Io. ii° c°. in mana
li extimo vendentium et ementium in templo indicabat per
templum suum corporis passibile mundum et nullam in se
habens aliquam peccati maculam. homines purgatores ab eo
scelestibus et peccatis. Alii iudeis petentibus ostendem
signum quod hoc faceret non dixisset. Digna dans
Solvite templum hoc et in tribus diebus excitabo
illud. Quia ergo hunc benedictum moyses appellat
maledictum. Et siluit post moysen apostolus ad ga
lathas iii. Non enim repugnancia. Quia in
deus pater
odiens pec
catum et
penam mor
tis peccato
debitam ad
explendas
penas misit
filium suum vt
penas mortis
expleret
pro humano
genere satisfa
ciendo. Ita quod
maledictus
dicitur ihesus
quia mortal
qui mors pe
na erat mali
sive peccati.
Quemadmo
dum apostolus
inter exponit
ad gala. iii°.
dicens xpistus
redemit de ma
ledicto legis
factus pro nobis
maledictum
legis dicitur pena transgressoribus legis debita
hoc est ipsa mors. Et quamquam mors crucis ob
briosa esset in tantum quod moyses suspensum in lig
no iussit ad vesperam deponi. Et sapie. ii° vox
impiorum sit morte turpissima condempnemus
eum. Tamen quia in hac morte effluxit nobis
gratiarum affluentia quam ihezemias
afflictum ihesum in spiritu videns lr. xvii°. vo
bat eum venam aquarum viventium quam ve
na sibi petiit aperiri et gratiales aquas ex ea sibi
influi dicens subinferendo Sana me domine
et salvabor salvum me fac et salvus ero Et
subiungit causam quia laus mea tu es. In huiusmodi
morte eum dominum suum cognovit et laudem
et gloriam sibi nimis ascribenda et quod xpianus

cum sint laici ad officia restituunt
excogitanda quosdam presbyteros qui cum
uxoribus suis in domibus propriis com
morantur eo quod eis de suis aliquid
conferunt annuatim ita emancipare
contendunt ut aliquibus secundum legem
terre de sibi obiectis respondere mini
me teneantur. Verum quia privi
legium meretur amittere qui per
missa sibi abutitur potestate. f.
de co. q. si quos clericos aut laicos
a dictis fratribus pro colligendis elemo
sinis cruce falsa signatos invene
ris hiis a quibus ipsos missos esse con
stiterit per totam provinciam tuam excommu
nicationis officium interdictas missos et si
laici fuerint excommunicationis mucrone percellas
si clerici ab officio beneficioque suspen
das nullo prorsus privilegio beneficio
vel apostolice sedis prevalente. Eos vero quos
in predicta ecclesia lege tibi diocesana sub
iecta post interdictum tuum divina ce
lebrasse cognoveris eadem pena suspen
sionis involveris in ea donec reconci
liata fuit officia non permittas ce
lebrari divina. Presbyteros et suspen
sos ab episcopis suis et per predictos fratres
ad officia sua temere restitutos
in eandem sententiam suspensionis redu
cas. Illos vero quos ad respondendum a
liis secundum legem terre pro premissa causa
asserunt non teneri volumus excusa
ri quin eos ad respondendum sub appellationis
obstaculo compellas. De albi et
conventu sancti petri eugubien.

Cum olim ecclesia apud publicum consistorium
et tu fili abbas privilegium lucii pape
nobis presentatis postulaveris monaste
rium a iurisdictione eugubien. episcopi asseren
tis hoc in suum preiudicium redundare
non fuit effectum mancipatum et nos te
igitur et prefati episcopi procuratoribus in nostra pre
sentia constitutis p. basilice xii. aposto
rum presbytero cardinali dedimus in man
datis ut sup amissione ac tenore
privilegiorum testes reciperet quos du
ceres producendos qui fideliter redegit
in scriptis depositiones x. testium tura
tor quorum depositionibus publicatis dictis
procuratores ad producendos testes per
quos inductos a parte adversa reproba
rent inducias postularunt quas sub
eodem tenore illis duximus concedendas
ut apud se. ap. pararent quos vellent
ubi homines producti pro alia subiis
set et si. nos vero tamen per depositiones tes
tium eorum assertiones quorundam fratrum
vestrorum liquido cognoscentes talem
dicti privilegii fuisse tenorem quod videlicet
cenobium vestrum nullo mediante ad
ro. ec. pertinet et quod non liceat alicui episcopo
eidem monasterio et eius ecclesiis excommunica
tionem indicere ut fratres illic domino famulan
tes ab omni potestate liberi ro. ec.
libertatis gratia potirentur et quod nulla
ibi eius mentio dicte episcopi habeatur il
lud et attendentes quod cum tu fili abbas
tempore c. p. n. ad ipsius presentiam
accessisses ipse inspectis ecclesie tue pri
vilegiis te licet excommunicatur ab eugubin

gloriari oportet in cruce domini nostri ihesu xpi ad gala. vltimo. Vnde psalmista Erubuerunt et sapientes mundi timuerunt fideles thesaurizantes gratiarum lucem ergo clarius patet excellenciam et gloriam in cruce seu passione domini querendam.

In qua siquidem passione potencia domini dei apparuit informata sapiencia fatuata. Et clemencia exasperata. Vnde ait tunc informium dei potencius erat omnibus hominibus et ardentibus crux xpi est dei virtus dei sapiencia Iusticia et sanctificatio primo ad corinthios primo. quod bene agnouit psalmista cum mirum[?] penam[?] eternam gloriam premium conspexit. Bonus eadem misericors pro peccatorem dicens. Mo domine saluum me fac. Mo subiungit o domine bene prosperare. Glo. vt dolores ipsius vertantur in eterna gaudia vnde cum precessit factus est michi salutem Et sequitur Benedictus qui venturus est in domini nomine vt sit lapis ab edificatoribus reprobatus constituatur in caput anguli tocius edificii spiritualis. Quare non magnificemus tantum salutis apportatorem ihesum xpm qui in ierusalem hoc est in visionem pacis tendentem acclamat ebreus pro salute sua verbis thematis dicens. Benedictus qui venit in nomine domini vbi per nomine domini gloria dei patris intelligitur secundum quod expressit ysayas xlii. c. dicens. Hec dicit dominus hoc est nomen meum gloriam meam alteri non dabo. Et in [illegible] quedam Iohannis dicit saluator [illegible] venisse In nomine suo domini

eps dicens tamquam non ligatum admisit ad osculum quod presumitur non fecisse nisi monasterium vestrum cognouisset ad ro. ec. specialiter pertinere decreuimus priuilegium illud licet per quod sine reprehensione bulle carte vel littere apparebat cum fuit nobis ostensum illius fuisse tenoris cuius per deposiciones testium et assertiones fratrum vestrorum noscitur extitisse. I. de canthalensi electo. et abbati trium foncium.

Ex parte abbatisse ac sororum lotteri. ecclesie extitit intimatum quod melden. epc commissionis occasione cuiusdam ad iudices delegatos optente in qua nulla mencio habebatur de ipsarum priuilegio quo illas et earum ecclesias clerum et populum lotteri ad ap. se. nullo mediante spectare declarat quorum ipse non erat ignarus eas incepit molestare obedientiam ab ipsis a clero et populo lotteri subiectionem omnimodam requirendo et. i. vmi[?] et iudices ipsas valde grauarent ad apostolicum beneficium conuolarunt et. i. sed iudices appellationi non deferentes nec fragilitati sexus compacientes earum in abbatissam excomunicationis et i clerum et populum lotteri interdicti sentencias protulerunt. Sane cum nuncii sororum earumdem predicta et alia in vestra presencia retulissent priuilegium nobis apostolicum ostenderunt per quod eccclesiam lotteri constabat ad ro. ec. specialiter pertinere. nos autem considerantes [illegible] sp. ap. predictam diucius detinentes quia tandem nullus ap

id est ad gloriam patris ostendendam Io. viii. dicente saluatore Ego gloriam meam non quero Et subsequitur Honorifico patrem et vos dehonorastis me Et in epistola ad phil. 2o. Postquam dixit se esse in forma dei non per rapinam sed vsurpacionem declinat per humilitatem ad mortem crucis vt omnis lingwa confiteatur eum esse in gloria dei patris sui Ideo ysa vi. Postquam ysa. vidit virum sedentem in excelso throno ab multitudine angelorum adoratum inquit subiunxit angelorum seraphim canticum Sanctus sanctus sanctus dominus deus sabahot Annectens gloriam patris dicens plena est omnis terra gloria tua videns virum adoratum ab angelis verbum scilicet incarnatum esse gloriam patris in terra Ex quo enim lucifer vsurpare volens in celestibus patribus vt expelleretur ab eis gloria domini orta est in terra ex virgine maria quam aspicientes turbe laudauere per hec verba benedictus qui venit in nomine domini Et luc. xix. cum sit venientem ad passionem et pacificantem in celo et in terra terrena et diuina angelica per homines saluandos Et ergo in verbis thematis duo tanguntur. Primo allatorum diuinarum gratiarum presencia qua benedictus qui venit. 2o patris eius allatorum gloria qua in nomine domini Cum ergo in xpo passo sit diuina gloria excellentissime potencie. Vbi vera sapiencia et sancta. Vbi et vera vita et iusticia fuit per prophetam Ieremiam ipse dominus deus cum contemptoribus fabulatur dicens ier. ii. Quid inuenerunt patres vestri in me iniquitatis quia recesserunt a me. Ecce Ipse peccatores tuas non agnabitur[?] redditus qui vt recedas suos demum affectus reuertimini inquit ad me et ego reuertar et viuat Cupit ignoscere desiderat miserei desertorum peremptorum parcet dum ipse hortatur vt homo qui deseruit reuertatur. De- sertores desertus inuitat contemptores contemptus reuocat offensus reus se ingerit vt ignoscat quare desertor non redeat Contemptator firmat fidem infidelis exhibeat vt

paruit rone priusalis qui pro defensaret aduersam priuilegium ap. se ecclesie lotteri conssilium duximus innouandum. ita tamen vt per innouacionem ipsius eadem ecclesie non plus iuris accrescat quam per priuilegia predecessorum nostrorum optinuit cum per hoc non nouum ei concedere sed antiquum ius conseruare velimus I. de colubriensi

Cum olim super questiones quas epc. aduersus priorem et canonicos monasterii sancte crucis habebas pro quibus ad audienciam nostram fuerat appellatum monasterio fecis longiorem quam propter alia nullus comparuit priusalis eisdem certum terminum duximus prefigendum in quo veniret vel mitteret super priuilegiis omnibus et libertatibus que a ro. pon. vel ab. re. quondam colubriensi eps se habere dicebant et super aliis quibus aduersus aduersus eos a colubriensi ecclesia intentatis diffinitiuam sentenciam recepturi et. i. mittimus aut utrique pars liceret coram dil. fil. de alcobacia et deserta abbatibus et f. monacho alcobacie que crederent fiat prius delegata proponere ac probare siquid aliud proponendum duceret ac probandum et. i. iudices aut sufficienter actum esse de causa credentes monasterium sancte crucis in expensis quas per quadrigentum curie negocii incurrerunt te fecisse dampnarunt infirmantes sua sentencia libertatem quam dictus. re. colubriensi epc contulerat monasterio sancte crucis canonicorum assensu per portarium regis extorto pro ea qua idem. re. predecessor tuus fuerat canonicus regularis et duo milia marabitin

er desertori indulgentiam et contemptori veniam et infideli glo
riam celestis conferat imperator Benedictus qui venit in nomine do
mini benedictorum mundo pie factum affectus ihesus xpus do
minus noster desideriorum perfectissimus director In asseruacione be
atitudinis eterne quam et ipse nobis prestare dignetur cum
patre et spiritu et spiritu sancto vivens
in secula seculorum

Venite In die pal marum Anno 1431º.

Obediens usque ad mortem phil. 2º Triumphator mortis xpus ihesus Obedi
fuit merendo convicia et
opprobria a nativitate in
conversacione diversa tempora
populi irrisiones sputa vin
cula alapas flagella et
usque ad mortem in fine tamen
exaltacionem et gloriam psalmo
cxxxi Inimicos eius in
duam confusione super ipsum
autem efflorebit sanctificatio
mea Cum confusio est
eis qui dominum venam
aquarum viventium dere
linquerunt Jer. 17 et
2º Quod invenerunt
in me patres vestri dereliqui
quia recesserunt a me Jo. 8º Quis arguet me de pecco
super ipsum scilicet ihesum non tamen erit sed efflorebit sanctificatio
quia ipse solus sanctificat et nemo alius Joh. 10 quem sanc
tificavit pater et misit in mundum id est pro sacrificio mundo
sanxit in xpo scilicet floret ad gratiam sanctificatio quia filius arboris
quanto magis floret pulchrior est et floret de flore gratie ad flo
rem glorie Hic scilicet in xpo floret sanctificatio In qua est po
testas sanctificandi Luce 1 quod nascetur ex te sanctum voca
bitur cotidie ... viluerunt quia ponantur ... et ...
quod de ... intelligitur ... non emendatur Hic dicit
Joh 6º De resurrectione fere quasi nullum vidimus de quibus pa
tribus ordinatis quod miracula quibus deus totum mundum
regit universum ... assiduitate viluerunt
Et scilicet deus qui fecit insolita ... tempore preter ...
cursum ... quia insolita ... quibus cotidi

tinor que acquisierat in episcopatu pro
mot' monasterio dederat memorato
ipsum ad restitucionem eorum iudices con
dempnarunt insuper ecclesias omnes quas mo
nasterium preter episcopi colubrien assensum
propria auctoritate fundaverat quia ius sine cu
ius nec prescriptione nec defensione
alia probacionibus esse se fratres obstiterat
iudicarunt in ius colubrien ecclesie cum
fructibus medii temporis revocari et i. ea
dem procurator monasterii proposuit sentenciam
non tenere quod si alias et sententia memora
ta teneret quia tamen monasterium fuit in
defensum nec exhibita fuerant coram
eis privilegia libertatis ne delictum
persone in dampnum ecclesie redundaret debe
at ad exhibicionem privilegiorum admit
ti quod sibi concedi de solita benignita
te sedis apostolice postulavit. Nos igitur atten
dentes quod eadem privilegia non solum
modo pro libertate monasterii faciebant
sed exprimebant ius monasterii et ecclesie ro.
iustitiam tuebantur ne in nos mo
nasterii lesio redundaret ad privil.
exhibenda partem eius de gratia duxi
mus admittendam et i. distinguen
tes itaque inter libertatem pro parte e
piscopum ecclesie ipsi concessam et libertatem
quam ei longe ante tempore ipsius episcopi apostolica
sedes indulsit quia nobis constitit exem
tum fuisse in episcopi concessione canonicorum
assensum et concessionis paginam
in aliquot lineis habuisse rasuras
et subscriptiones singulas fuisse sin
gulis subscribentium manibus an

notatas. Scriptum autem quod nobis exhi
bitum fuerat nec rasuram pretende
nec esse variis subscriptionibus mani
bus variatum. Sed a primo ad ul
timum eadem manu conscriptum libertatem
ab ipso episcopo concessam irritam decrevimus
et inanem. Super hoc sententiam delega
torum iudicum confirmantes quia non evi
dent agnovimus ex privilegiis ante
dictis predecessores nostros ecclesie sancte au
ctis libertatis privilegium indulsisse
et quod ea in possessione tam diu fue
rat libertatis quam aliis et cessantibus
prescripsisset libertatem ei a predecesso
ribus nostris indultam auctoritate apostolica con
firmamus tibi super silencium impone
tes. Per hoc autem in nullo sententie delega
torum iudicum derogamus cum ipsi de hac
non cognoverint libertate et i. eius
libertatem a predecessoribus nostris indul
tam monasterio confirmem' ad ius pro
cessionis quod est contrarium libertati mo
nasterium decrevimus non teneri non de
rogantes iudicibus delegatis quibus
libertatis privilegia non fuerant pre
sentata in ceteris autem latam a predictis iudi
cibus sententiam pro colubrien ecclesia confirma
mus. Idem episcopo et magistro G. lemo
Accedentibus ad presenciam nostram dilectis fil.
Amiam albis et conventus naligia
ten ex una parte et templariorum de colen
ex altera procuratoribus procurator mo
nachorum proposuit quod cum decimas ter
rum de Sartole diu quiete possede
rint antiquitus ad templariorum dominium per

ana viluerunt Rara enim mirantur homines et
insolita Et ita beatus ambrosius super genesi
narrat quosdam non intrasse balneum cum flumine
in eis ... penalis ... tepesceret ... Et augustinus
super 11 Jo. De resuscitatione lazari dicit ma
ius miraculum
resuscitacio
lazari pre
pue predicatur
et quod in
cum quod sur
rexit unus
propter illum propter
quem cotidie
tot nascuntur
plus est ho
mines creare quam re
suscitare Et
Thomissimo
die omnes vita
vere resusci
tabit Audi
resuscitacionem
lazari mira
bilius opus est
qui audit re
surgit a mor
te anime ne
veniat et la
borant ne
moriantur ven
iam possemus
excitare ho
mines ut a
maiores Vite plenius ... sunt vite periti
... differri possit non tamen evadi quod non facit
homo sub periculo mortis constitutus Iuber...
ut mereamur veniam et obedire negligimus Dominus
xpus ihesus longe dissimilis nobis obediens usque
ad mortem Et ideo non est in nobis ... sobrie
descriptum est in porta humane peregrinacionis ne
lateat ingredientes hanc vallem miserie hic
passio amarissima ex pena obedientia aggreditur
exequenda Prov. x... Videntur ... in nobis
quod et in xpo ihesu ... esse medela
Ipse salvator non longe fuit ... a no
bis patiendo pro nobis ps. 21 ... et ...
pro... mea israhel ... in me ... anvi

lium nam ¶ Est enim obediencia caritatis et
e filiorum Est et obediencia veritatis et est filiorum //
Alia obediencia est omnium qui sunt hominis ad deum et con
que in domo ad patrem familias secundum cultum ad capita
spiritualia et temporalia ad perfectum ecclesie et rei publice
et in hominum
ad prelatum in
observancia regularis
discipline ¶
Et quasi mi
norem precepi
entis iudicat
bellum inimicorum
sibi parit .
¶ Obedi
ens usque ad
mortem nichil
adeo diffugit
ab humano
corde pocius in
menti fantas
matum nichil
adeo ad quod dominum
quod recrime
expedit nichil
adeo amore
deponit etiam
cum quecumque
mors ipsa in
gerit medicina
en cuius medi
cina digna est
laude cuius iter
huiliat eam
velle ut oret
decet volumus
est saluberri
ma Amorem nemo exeminet post enim est homo qui
vivit et vidit mortem Et ad hebreos Statutum
est hominibus semel mori hinc ergo domino impio vigi
lanti animo subiciamur quod decretum est dei filius
voluntatem adimplevit obediens usque ad mortem
Et cum fit constitutum in anima affectum fimoces
et ea pullulent Anima et passioni sine affec
tione mest et virtualiter vis mentis et veritas
mortis Ergo summa mundi consistit in hoc quod
moneamur et ipsi qui nec attendit nisi ignis
nec madescat nec humore Ergo pro divina passione
meditanda pulchre exhortatur nos apostolus in epistola
dicens Hoc sentite in vobis quod et in christo ihesu
affirmamur ergo antequam afficere convenit quod et expli
dat et nam in id dicit Vir et mortis triumphum
eam designabant palmam Anima ergo eius ade
erat in obediencia usque ad mortem filii hylarem

venissent et postquam templarii terras
acquisiere predictas decimas earundem
per xl annos et amplius pacifi
ce possedissent nunc eis ipsas subtra
here non verentur et j. dist. u. m. q.
si abbas et monachi sufficienter
ostenderint quod a templariis deci
mas de terris predictis per xl annos
continue perceperint sine lite vos ad
prestacionem ipsarum templarios compella
tis cum enim tanto tempore contra indulta privi
legia decimas solverint eis renun
ciasse tacite presumuntur quod si probacione
defecerint ab ipsorum impeticione tem
plarios absolvatis ipsis super hoc silen
cium imponentes. Idem episcopo lingonensi.
Cum capella ducis burgundie gau
deat dicatur huius privilegio quod nullus
archiepiscopus vel episcopus in personas canonicorum
eiusdem capelle suspensionis vel excommunicationis
interdicti sentencias audeat promul
gare quidam supradicte capelle cano
nici qui parrochiales ecclesias a te te
nent occasione privilegii supradicti in hiis
in quibus iurisdictionem ad te pertinet ita se di
cunt exemptos ut cum eorum quique
interdum excedant tue correctioni
recusant et sentencie subiacere quo circa man
damus quatenus in quantum exempti sunt eidem racione ca
pelle apostolicis privilegiis deferas reveren
ter. Set in quantum racione parrochialium ec
clesiarum vel alias iurisdictionem tuam respi
cere dinoscuntur officii tui debitum in eos
dem libere prosequaris. Idem
abbati et fratribus eliasinensis cenobii.

Cum dei filius omne opus suum sub misterio et sacramento assumpsit
hos exutus sit Cavendum est ne sacramentum nati hos loqui et condi
tionibus eius ab origine sue nativitatis usque ad finem Mors
divinitatis obstetit qua est in forma dei in gloria dei patris
Unde obediens ad mortem ut ergo sacramentum mortis interim sacri

Ex ore sedentis in throno procedit
gladius bis acutus quem ex ore
romani pontificis rectissima debet exire sen
tencia que contra iusticiam nul
li pateat. Sed reddat unicuique quod
suum est cum igitur inter vos et wigo
riensem episcopum super monasterii vestri subiec
cione ac libertate contraversia verteretur
monasterii vestri procurator proposuit quod
idem monasterium ab ipsa sui fundacio
ne liberum liberum extitit et exemptum
ad hoc probandum privilegium predecesso
rum nostrorum inducens constantini unum et
alterum alexandri tercii indulgen
cias clementis et celestini quorum usum continuum
a longis retro temporibus per deposiciones
testium ostendere nitebatur et j.
porro in privilegio constantini quidam con
tinetur perspicue per quod idem cenobium
videtur ad iurisdictionem episcopi pertinere
videlicet quod abbas eiusdem primum locum
post wigoriensem presulem semper optine
at et unicum locum ipsum optinere non pos
sit in generali concilio neque in provinciali quoniam
absonum esset ut abbas primus post
illum super alios episcopos resideret relin
quitur quod locum illum in episcopali syno
do intelligatur habere quare tenetur
ad synodum episcopalem accedere ac per
hoc ipsi statuta recipere ac servare
In privilegiis vero alexandri pape quod
dam aliud continetur per quod dyocesis est
in eodem cenobio iurisdictionem et sin
toniis in quibusdam tamen retinuisse in
detur eum in illo dicatur wigorie

divinitatis nullatenus
impediat Circa hec prime
per quidenam passionis legere
consuevit dominica iohannis qui
certis causis de divinitate
conscripsit Et ergo sicut
dei filius in carne existens
eam afflixit et carnalia
contempsit deo patri adhe
rens Ita homo carne sua
viciis et concupiscenciis
mortificet erigens se ad
divina in quibus pascitur
et quietatur et sic volun
tatis deo se subdat Obe
diens usque ad mortem
Mirabilius quid mirabilius quid
speciosius quid amabilius
quam quod christi mors dimficat
decorat et dulcorat Unde
psalmus iii. Domine salvum
me fac Et subiungit me
dicit quo Domine bene pros
perare gloria commundo
ebuibus in gloria que con
mutacio parcium non latuit
dum diceret leve ebuibus
immensum pondus glorie
operatur in celestibus Hic obe
diens usque ad mortem christus
ihesus qui tam appetens sit certe Attende si in corde marie
passio christi corpore dispersa unita fuisset nequaquam simeon dixisset
Et tuam ipsius animam pertransibit gladius Sic cor matris quasi con
versum fuit in gladium doloris Si enim maria si propria con
servabat verba que dicebantur de filio Et fortiori eius tormen
ta in corde servabat quibus frequenter implebant Dicit seneca
in se quod et in christo ihesu deus enim nam sinans et gratiam infundens
ad honorem suum sinat Inspice in christi morte gratie matrem
unde ysaia de fame christi surget filie Et item ysa. 45. Generacionem
eius quis enarrabit quia abscisus est de terra viventium Ecce
in brevi ergo de tam muneribus donatore cuius est beneficium christi passio
Et etiam ea Et si sciremus nos peccatos quod tamen non est possibile
de omni lege Nunquam magis esset vesania autem tempore unitatum vel
le carceratum Et hic unum christi … mereri beneficiorum Ubi
bonus ergo ipse deus hodie insidens iumento circa illis ingressu
rum se designans bonum fideli et ecclesie in parte per gratiam vivum

et in fine ad gloriam quod ut numerum facti sit apud te. Mihi hec ipsa iniuria quam deo fereras ad passionem et morte vemi ipse met auctor adiutor et iudex tuus sursum se reflexit iudicium ut et hic te sentires quid quid est viderer esse iniuria ferebas autem ob pharia conuertens in dei honorem et gloriam et tui satisfactionem et ad

placare et sit multum fructum tibi in celo hec sanctizares sicut enim aqua in vite puris facta et calore solis decocta in vinum conuertitur lenitur. Quanto enim magis posttam lacrimam placuerunt et exultaue me tenent. Vnde et ipsa sancta eloquia cum in nobis excitant lacrimas amoris easdem lacrimas consolantur. Dum nobis redemptoris nostri passione promittunt ad eum. Nunquam scripta tercia vel passione et compassione habeamus. Cum deus omnia separans sit ipse se laudem est hec carissima gratia cum in cunctis tuis operibus laudat et sit est gratum quod deus tuum proprium apud capiat munus tuum considera dona tamen nec est gratie est dum nunda et in sedem accomodata que tu nunc non desinis perstillare frequenter sanguine a peccato. Et que mulier tam corrupta quam inestimo gloriet. Et sic deus permittat a . . . dias nos effugari. Tamen semper scripsimus nobis debuit re

flagium salutare. Et dixit orando diuisa est elargitur dona non vnus sed multiformis honoraret et laudaret. Mei gratia eo mendens opera et omnia amendabis in plantis potentem in eo tempus sapientem in actiuis clementem ... Vnde sicut facies hominum sunt diuerse sic et modi diuendi et in bono proficiendi. Exercitati modo in spiritualibus non videretur affin est spiritualia bona ex time sicut de nouo insipientes degustare. Nimia dulcedo spiritualis de nouo veris mutatio inducit sed diu multum proficit et confirmat. Dicitur aliqua ad calorem solis liquefiunt alia siccatur. Dicitur aliqui siccantur ab aquositate peccati et liquore illicito solidantur et fortificantur in bono. Multi gratia in valde dilectionis . . . appetere et gratiam non aduerte. Dicitur stultus est sicut cum cera ad solem liquefiat quod certis diceret quod nullum beneficium a sole perciperet. Cum tamen arbores et fructus a sole potiora re capiant beneficia. Vnde bernardus. Gratia enim et alia dona dat

piscopi a fratribus eiusdem loci aliquid inuste non exigant. Set his tamen contenti permaneant que predecessores eorum antecessoribus suis constat rationabiliter impendisse. Unde constat quod abbates episcopis aliqua de suis exhibere tenentur. Nos igitur his et aliis diligenter auditis cum a neutra parte sit probata prescriptio sententialiter diffinimus quod Euashamense cenobium liberum est in capite tamen ab episcopali iurisdictione prius exemptum et soli ecclesie romane subiectum tutela tamen ipsius Cantuariensis archiepiscopo reseruata in membris autem que non probantur exempta diocesano episcopo ipsum subiacere decernimus propter quod abbas ad synodum eius debet accedere pu . . . loeum prius Wigorniensem episcopum oportet. Pro ipsis quoque membris non exemptis idem abbas tenetur Wigorniensi episcopo exhibere reuerentiam obsequium et honorem quibus Wigorniensis episcopus sibi competenter exhibitis debet manere contentus. Idem Ausonensi episcopo.

Ex parte tua fuit quesitum utrum clerici et laici qui litteras protectionis ostendunt in quibus persone sue ex nomine cum omnibus rebus suis sub apostolice protectione consistere declarantur a iurisdictione diocesani episcopi sint exempti. Nos autem taliter respondemus quod per litteras huiusmodi ab episcopo rum suorum potestate minime subtrahuntur. Idem Heliensi episcopo.

Pastoralis officii et cetera. Interrogasti utrum uiri religiosi quibus a sede apostolica est indultum ut ecclesias suas in propriis usus possint conuertere decedentibus personis earum liceat auctoritate propria possessionem earundem intrare uel per diocesanum in ipsa sint potius inducendi. Ad quod respondemus quod nisi forte in indulgentia summi pontificis id contineatur expresse sine suo episcopo consulto in possessionem ipsarum eis non est licitum intrare quia per indulgentiam huiusmodi episcopali iuri credimus derogari. Idem episcopo et cetera.

Petisti per sedem apostolicam edoceri. Tripolitano. Certe utrum cum propter hospitalarios uel templarios ciuitas uestra generali supponitur interdicto eidem non seruantibus uos illud teneamini obseruare. Ad quod duximus respondendum quod illorum excessus uobis non prebet licentiam excedendi. Set si presbiteri hospitalariorum uel templariorum priuilegiorum suorum fines excesserint uiolando terre interdictum quod per uos illis fuerat promulgatum ne uideantur de aliorum licentia ridere uos in penam presumptionis illorum quam diu ipsi uiolauerint interdictum de nostra licentia te. . .

Quam per con. Lebrerensi. Idem. Confessione constat partis aduerse quod nepheminus episcopus episcopale ius percipit in ecclesia sancti Blasii de Flagriani. Credimus quod non obstante illo capitulo priuilegii quod monasterio est indultum ut nullus episcopus ecclesias utroque iure illi subiectas interdicto supponere uel monachum seu clericum eiusdem

fiducia orandi. Vnde hec conferunt vt ab ea misericordia. In omnibus enim nisi dicitur. Sicut consummator meriti est bene qui largitor admitte et diuinitus pauperibus manet in deum. Nam et angeli qui mutatiui sunt. Cum nobis in

mysterio . . . tenet in deum. Sicut et bonus liminatur et gratia primum influentia diuine largitatis in hominis. Quod homo est sic mensa est et tua malicia tibi ita. Ait Petrus ubaldi displicat tibi vicium sed eo patere pure. Et vbi est maior desistentia ibi a . . . magis intendit vis amoris. Et ipse multis intenderi intendat ac tius sine fer uoris sit au

ger caritatis. Et magis assequitur primum quod spiritualia non consistit in difficultate sed connexione quia spiritualia primum consistit in caritate. Vnde ergo ... et sit eo bonum et difficile propter quod ipsi quis est finem magis est eligendum. Ergo tole tua anime tue diuinis preceptis consilijs et Christi ... per fructu caritatis afferendo. Obedientia religionis est fundamentum. Vnde et Christus ad confirmandum nichil est reruens de hijs que volunt in omnibus consueuit appetere. Cum in for ... Obediens vsque ad mortem. Sicut omne Christus ... sue appropinquaret passioni ne anima eius timeretur se nobiscum manere respondit potestate se conficiendi ebuens et bibens sanguinem quem sedes anime voluit nunquam animam sue inseparabiliter

colligare. Et corpus manducamus sumus nos sibi incorporati. Verba gratie exclamantis hoc: Obediens factus ~~usque ad mortem~~ salutare misterium dominice passionis usque ad mortem

Ita laborantes et cedendis quasi certa foret salus eorum. Bestiarum habundantiis barcitantibus ac demonis per mariam fiat eorum abductio. Ideo dehortatur apostolus ad hebreos vi. Ab insipientia variarum esse et adhortatur ad gratiam acquirendam pro exercendis bonis operibus sic dicens: Optimum est gratia stabilire cor non escis que non profuerunt

Mensis
De assumpcione virginis gloriose se ad populum Anno domini m° cc° xxxvi

Maria optimam partem elegit. Lux x° originalis in eodem hodierno lectio naturalis. Compararunt mediti naturale lumen ac naturalem legem mentis philosophi ipsi igitur. Cum autem primo rethorice post alexandriane messeina eo libro sic appellato scribit

quod omnes dicunt naturale quoddam iustitie. Et id habere sicut ethera hoc est generis probare diffusum quod estimatum protenditur et per inexplebilem claritatem. Ita quod de quanto naturale lumen rationis ac naturalis legis amplius exercetur tanto redditur rutilantius apud omnes homines tali lumine florentes consuetum est et inclinatio ad deo serviendum et famulandum. In cuius inclinationis testimonium consueverunt homines de quacumque gente id appellare deum vel deo cui plus et potentius famulatum impenderunt quorum more insequens apostolus ad phil. iii° deflet quosdam terrena sapientes et in pudendis gloriantes quorum deus venter est. Et certe ter hujusmodi venter irrationabiliter deus nuncupatur cum quidam faciunt tales per ventre faciat

monasterium synodare vel excommunicare presumat. Prelatus episcopus possit monachum decanum eorum et excommunicare monachum seu clericum iurisdictionem ad eius regimen deputatum cum alterutrum de iure fuit faciendum quam illud capitulum intelligendum esse videtur de monachis aut clericis in ipso monasterio permanentibus vel ad ecclesias destinatis utrique iure sibi subiectas. Idem archiepiscopo lundensi ap. se. le.

Quia circa . . . quesivisti utrum monachi omnium sedis predecessoris tui super episcopalibus decimis retinendis indultum extendere valeat ad possessiones acquisitas et postmodum acquirendas super quo taliter damus responsum quod si decimarum illarum remissio facta extitit secundum canonicas sanctiones predecessor tuus indefinite decimas episcopales monasterio remittendo cum nichil exceperit et potuit excepisse ac in beneficiis plenissima sit interpretacio adhibenda nec debet una eademque substantia diverso iure censeri intellexisse videtur non solum de decimis possessionum illius temporis sed futuri.

Antiqua. Idem in concilio generali.
Antiqua patriarchalium sedium privilegia renovantes sancta universali synodo approbante sancimus ut post romanam ecclesiam que disponente domino super omnes alias ordinarie potestatis optinet principatum ut

pote mater universorum christi fidelium et magistra constantinopolitana primum alexandrina secundum antiochena tercium et ierosolimitana quartum locum optineant servata cuilibet propria dignitate ita quod postquam antistites earum a romano pontifice receperint pallium quod est plenitudinis officii pontificalis insigne prestito sibi fidelitatis et obedientie iuramento licenter ipsi suis suffraganeis pallium largiantur recipientes pro se professionem canonicam et pro romana ecclesia sponsionem obedientie ab eisdem. Dominice vero crucis vexillum ante se faciant ubique deferri nisi in urbe romana et ubicumque summus pontifex presens extiterit aut eius legatus utens insigniis apostolice dignitatis. In omnibus autem provinciis eorum iurisdictioni subiectis ad eos cum necesse fuerit provocetur salvis appellationibus ad apostolicam sedem interpositis quibus est ab omnibus humiliter deferendum. Idem in eodem.

Ut privilegia que quibusdam religiosis romana ecclesia concessit permaneant inconvulsa quedam in eisdem duximus declaranda ne minus sane intellecta pertrahant ad abusum propter quem possint merito revocari quia privilegium meretur amittere qui permissa sibi abutitur potestate. Sane quibusdam fratribus regularibus apostolica sedes indulsit ut hiis qui fraternitatem eorum assumpserint si forsan ecclesie ad quas pertinet a divinis officiis fuerint interdicte ip

esse que non profuerunt ambulantibus in eis quam principes eorum nabusardan legitur destruxisse muros iherusalem. Mocet gratia vetrem obruere ostium mole qua lumen rationis obfuscatur. Cum naturam quod adquisitum quod est infusum. De quo psalmista: Signatum est super nos lumen vultus tui domine. Et perfectum sidere gratie quod habundanter affluentibus virtutum donis quibus sancte et laudabiliter et solus fruitur. Ita quod nulla gens etronica vel ydolatrica deo trinum impedat servicium quod tamen impendendum edocet animam hominis natura lex quod attendens et corde conferens Ego maria per obsequium dei tendens ad beatitudinem eternam et considerans enim maledictum qui facit opus dei fraudulenter vel negligenter

ies xpm ad eligendum optime partis se transtulit sic ponat hec maria optimam partem elegit. Dolent summe spiritus verba mente contrita et sincerius ruinam more aromatum redolet. Et admistam sentio tonandum suave et dulcem aspirare affectum quem corpori non ignorans apostolus de se et suis coapostolis ait ii ad cor. ii°: Christi bonus odor sumus. Ubi apostolorum odor tam bonus et suavis erat quanto suavior et dulcior erat christi odor quem sponsa sentiens ex acutis dentibus vinguentis pfluere ait cant. i°. In exhortatione suarum iuvencularum de sponso christo: Oleum effusum nomen tuum ideo adolescentule dilexerunt te. Curremus in odore unguentorum tuorum dilexerunt nimis te. Ubique spiritu suam castitates pudicitie unguentorum fidei et charitatum virtutum sanctorum impunitate depulsa. Odor iste sponsi divini vegetet. Et sanctificat diligentes muctat autem mundantes quemadmo

et apostolus de odore bono ipsorum loquens dicebat odorem xpi
bonum aliis fore odor vite in vitam et aliis odor mortis in mortem
et dominicam instante passione dum frangeretur alabastrum
unguenti Maria xiiii° impleta est domus ecclesie bono odore
Unde fremitu murmurabant discipuli in unctionem ihesu Mag
dalenam ex effuso unguen
to super corpus ihesu Mag
dalenam ex effuso unguen
to super corpus ihesu. Et
ergo magna facienda est dili
gentia cum maria Mag
dalena sedente secus pedes
domini et audiente verbum
eius. In auditu divini verbi
sit redolentis amatus in
vitam. Ut custodiatur in ope
ribus. Nomine salvator
audiens mulierem cum lau
dantem ventrem eius mater
ne blasphemias videretur
excludere auditum divini
verbi ad eius custodiam su
per corporalem genituram
sue matris cum dixit non re
pudiendo sed affirmando
laudes mulieris extollen
tis vocem suam de turba
luce xi. Quinimmo beati
qui audiunt verbum dei
et custodiunt illud. Custodire
verbum secundum beatum bernardum.
Qui visceribus mentis memo
rati in vitalem san
guinem bonarum affectionum et operacionum conversum fuerit
ad quas verbum dei excitat et ortatur. Nomine maria virgo
asserit salvatorem aspexisse eius humilitatem non partum aut
virginitatem et inde se fore beatam in cantico suo dicens
Quia respexit humilitatem ancille sue ecce enim ex hoc beatam
me dicent omnes generationes. Beata ergo fuit virgo maria quia
incarnandi verbi ministra erat corporalis. Ex qua xpus ortum
suum traxerit corporalem sed multo beatior inde quod eiusdem in
carnati verbi semper amandi custos manebat eterna. Et
ergo sicut salvator matrem suam non repudiat respondendo illi quia
dicit mulieri extollenti vocem suam de turba et laudanti.
Unde potius ostendit matris sue non profuisse partum nisi
bona et fidelis ipsa fuisset. Ita in hodierno evangelio in res
ponsione marthe salvator non repudiat marthe ministerium hos
pitalitatis sed ponderat opus sororis sue Marie magdalene

solis vero mori contigerit sepultura ecclesie non
negetur nisi excommunicati vel nominatim fue
rint interdicti. Similiter et conversos quos
ecclesiarum secularium prelati apud ecclesias suas
non permiserint sepeliri nisi excommunicati
fuerint vel interdicti nominatim ipsos ad ec
clesias suas deferant tumulandos. Hec
autem de illis conversis intelligimus qui vel
adhuc manentes in seculo eorum ordini
sunt oblati mutato habitu seculari vel eis
qui sua bona dederant retento sibi
quamdiu in seculo vixe
rint usufructu qui tamen sepeliantur
apud ipsos regularium vel aliorum non inter
dictas ecclesias in quibus elegerint sepultu
ram. ne si de quibuslibet ipsorum fraterni
tatem assumentibus fuerit intellectum pro
duobus aut tribus denariis annuatim
sibi collatis dissolvatur pene et vilescat
ecclesiastica disciplina certam tamen et ipsi
remissionem optineant ab apostolica sede sibi
concessam. Illud etiam quod hiis regularibus
est indultum ut si qui fratrum suorum
qui ab eis missi fuerint ad recipien
das fraternitates sive collectas in quibuslibet
civitatem castellum vel vicum advene
rint si forte locus ille a divinis of
ficiis sit interdictus in eorum iocundo ad
ventu semel aperiantur ecclesie ut ex
clusis excommunicatis divina ibi officia
celebrent sic intelligi volumus quod in
eadem civitate aut castro aut vil
la una tantum ecclesia eiusdem ordinis fratribus
semel ut dictum est aperiatur in anno
quia licet pluraliter dictum sit quod iocun
do adventu ecclesie aperiantur non tamen
ad ecclesias eiusdem loci divisim sed pre
dictorum locorum coniunctim sano referendum est in
tellectu ne si hoc modo singulas eiusdem
loci visitarent ecclesias nimium vilipen
di contingeret sententiam interdicti quovis contra
declarationes predictas quicquam sibi usurpare
presumpserint gravi subiaceant ultioni.
Quod non. Idem in eodem.
Quia nullis est religiosis indultum in fa
vorem pontificalis officii ad episcopos excre
dentes concedimus ut cum communis terre interdictum
fuerit excommunicatis et interdictis exclusis
possint cum ianuis clausis suppres
sa voce et non pulsatis campanis di
vina celebrare officia nisi et hoc ipsum
expresse eis fuerit interdictum. Verum hoc ip
sis concedimus quia cum aliquid non prestite
rint interdicto nec quicquam fraudis
ingesserint tale compendium ad iniquum
dispendium pertrahentes. Honorius iii
archiepiscopis et episcopis in quorum diocesi mona
steria et prioratus cluniacensis monasterio sub
iecta consistunt.
Quanto amplius et infra. Sane dilecti filii
abbas et conventus cluniacensis gravem
nobis querimoniam obtulerunt quod qui
dam vestrum et vestrorum officiales cum in eos
et sui ordinis monachos non possint
excommunicationis et interdicti proferre sententias ex eo quod sunt
hoc apostolice sedis privilegiis sunt muniti in
eos qui molunt in molendinis vel
coquunt in furnis eorum quicquid ven
dendo vel emendo aut alias eis conferat
sententias proferunt memoratas et sic apli

audientis verbum eius. Cum distinguendo
nimirum utrique sorori datum dicit maria optimam
partem elegit. Non est enim suspicanda aliquo
in tali domo sororum quam mundi salvator per
sonaliter dignatus est visitare et hospitale pos
pitale suscipi
cum. Unde po
tius magis in
tendens be
atus augusti
nus in sermone
de verbis
domini et
beatus bernardus
in hodiernis
omeliis ho
diernum evan
gelium. Et sen
tenciam de
causa Mar
tha suggeste
salvatori eius
explicans
dominacione
per verbum
domini quod
decrevit tali
domino non
solum Mag
dalenam pro
iore suam
sed omnis
ministrare
mundum et que in mundo sunt. Unde ergo salva
tor diiudicans inter ministerium marthe et inter
auditum magdalene preponderans opus mag
dalene operi marthe ait maria optimam partem
elegit audiendo scilicet verbum dei. Inter multi
plicem excellenciam auditus divini verbi ipsemet
salvator sue anteposuerit matri. Mathei xii°. Cum
adhuc loquente ihesu ad turbas quidam nunciavit
matrem suam et fratres foras stare. Et enim res
pondere volenti. In affectum spiritualem preter
carnalem amicorum affinium postponere velle dix
erit et respondit extendendo manum in discipu los
suos ecce mater mea et fratres mei. Causam an
nectens. Quicumque enim fecerit voluntatem patris

mei qui in celis est ipse meus frater et soror et mater est. Volens carnem et sanguinem spiritualibus preferre opera. Quemadmodum quesitus in templo a matre legitur invenisse Luce ii°. Quid est quod me querebatis nesciebatis quia in hiis que patris mei sunt oportet me esse

In quibus dictis responsionibus patrem invenit et non negavit matrem eius. Verum testificavit pietatis obsequium sed monstrabat se amplius obligatum et astrictum paternis misteriis et affectibus quam maternis pulsatum. Et quod hic dicit beatus apostolus super id. ff. Ecce in maria iam allegato dicens sic multe mulieres beatificaverunt sanctam virginem i. q. ac eius ventrem et optaverunt tales fieri matres. Ecce latam constituit salvator viam non solum mulieribus sed et viris fieri matrem dei per impletionem operum in paterna voluntate. Ergo ad auditum divini verbi recurramus ac eius custodiam in exemplar imitandum invitat nobis eterna opus marie audientis verbum domini quo vitam meruit eternam dicens Maria optimam partem elegit. Nisi enim presentis et prefiguratio eterne vite per divinum verbum manifestaretur necessario ad beatitudinis requiem festinaremus cum secundum ... rethorice presentis primatus sit amoris omnibus. Concordat ad beatum gregorium dicentem nichil amari nisi cognitum. Tam ergo martha quam magdalena partem elegerunt domini sed non fuerunt quia in

cum privilegiorum non vim et potestatem sed solam libidinem suam attendens monachos quosdam in suo excolentes dominio eis alios communicare non sinit ex quo illud evenit inconveniens ut ipsi monachi quotiens ad hoc videntur iudicio indigere et qui eis communicant in penis maiorem excommunicationem incurrant quam excommunicatis communicando fuerint incursuri nolentes igitur hec crebris ad nos clamoribus iam prolata ulterius sub dissimulatione transire vobis in universis et singulis mandamus quatinus huiusmodi litteras in fraudem privilegiorum nostrorum de cetero non feratis quia si super hoc ad nos denuo clamor ascenderit non poterimus conniventibus oculis pertransire quin promulgatores talium sententiarum severitate debita castigemus. Idem iv. quondam anglorum regine illustri.

Ex parte tua fuit propositum quod nonnulli sunt quos nec habitus nec tonsura clericos profitetur in terra tue iurisdictioni subiecta degentes cum deprehenduntur in aliquibus foris factis ut tuam iurisdictionem eludant et debitam pro delictis ultionem evadant assumunt seu et resumunt tonsuram abiectam seu habitum clericalem licet aut pluries ab omnibus haberentur ne igitur tonsura vel habitu sic resumpto malicia foveatur si tuam iurisdictionem exerceas in hiis delinquentibus qui sine tonsura et habitu in delicto fuerint deprehensi equanimiter duximus tolerandum cum maliciis hominum indulgeri non debeat sed potius obviari. Idem.

vivum necessarium quod petiit propheta habitare cupiens in domo domini. Quod necessarium est tamen pars marthe quam marie sed pars sancte dilectionis. Idcirco cum salvator dixit marthe porro unum est necessarium hoc adiecit ordinis porro vulgariter ordenlich ordine importat partis marthe. Porro unum est necessarium cum tamen pars marthe pars magdalene quia et est id necessarium principaliter antefertur in verbis ecclesie maria optimam partem elegit. In quibus siquidem verbis tria innuuntur. Primum marie in verbo maria exordium iusticie in verbo elegit executio iusticie. Finitum vite cum concluditur in themate optimam partem elegit. In primo materia hodierne festivitatis quia virgo maria per magdalenam figurata quemadmodum artifex opera sua que vult imitari ab aliis non solum indicat se in arte [?] sive exemplis ad esse formis suis materialibus formularis. Ita contemplativa vita marie ... ignata aperitur in themate in suo typo qui est maria sed magdalena figuram gerens dei genitricis sicut et soror eius martha figurat activam

vitam virginis gloriose. Nam quemadmodum martha excepit ihesum in domum suam fervens et ministrans sic maria ihesum salvatorem in hospitium suscepit in sanctissimum corporis que genitum pannis involvit et uberibus lacte de celo plenis alvit. Ergo in hac festivitate virginis gloriose patres [?] ... quod due sorores duas vitas virginis gloriose activam sed et contemplativam prefigurant in ecclesia dei. Et dicit beatus anselmus in omelia hodiernum assuevit legi evangelium de martha et magdalena que sunt typus laudabilis gloriosissime virginis marie. Ut dictum est. In secundo est actio [?] ... Ex electione enim si ordinata fuerit procedit ut iusticia quemadmodum et econtra. In electione deordinata ... Rethoricorum ... forte malicia et iniusticia. Unde scriptum est ecclesiastici xv. Deus ab initio constituit hominem et reliquit illum in manu consilii sui et ante eum vita et mors bonum et malum quod

Super specula etc. Sane licet sancta ecclesia legum secularium non respuat famulatum que equitatis et iusticie vestigia imitantur quia tamen in francia et nonnullis provinciis laici romanorum imperatorum legibus non utuntur et occurrunt raro ecclesiastice cause tales que non possint statutis canonicis expediri ut plenius sacre pagine insistatur etc. firmiter interdicimus et districtius inhibemus ne parisius vel in civitatibus seu aliis locis vicinis quisquam docere vel audire ius civile presumat et qui contra fecerit non solum a causarum patrociniis interim excludatur verum et per episcopum excommunicationis vinculo innodetur. Idem episcopo

Quia intentionis nostre etc. Halberstadensi [?]. Cum innovatio nec ius novum conferat nec tollat vetus te in eo statu de novo lumine tempore impetrate monachis dinosceris extitisse certum nullum per hoc intendimus iuri alias eidem monasterio competenti preiudicium generari. Idem.

In hiis que ad cultum divinum facere dinoscuntur non maligna sed benigna esset potius interpretatio facienda unde mirari compellimur quod cum fratribus predicatoribus et minoribus duximus indulgendum ut ubicumque fuerint sine parochialis iuris preiudicio cum altari viatico valeant celebrare quidam nimis stricte interpretando indulgentiam nostram nituntur asserere quod per eam predicti fratres preter prelatorum assensum facere hoc non possunt pro quod eos celebrare ut

planiter et dabitur illi. Elegit virgo gloriosa non mortem nec malum sed vitam et bonum quemadmodum scriptum in persona virginis marie et epistola hodierna eccli. xxiiii°. In omnibus requiem quesivi et post et in hereditate domini morabor. Ecce eius laudabilis electionem. In 3° amplitudo amenitatis qua optima parte Marie hac parte scriptum est ps. xv. Dominus pars hereditatis mee scilicet qua fruar quia per funes ceciderunt michi in preclaris. Finibus enim consuevit dividi hereditas preclara. Ergo sunt illi qui sunt valde virtutibus decorati et ps. lxxii°. Post[illegible] david factus est iumentum cui deus insidet ait ut iumentum factus sum apud te et ego semper tecum et paucis interpositis sequitur deus cordis mei et pars mea deus in eternum. Dicit apostolus studete refugere a fornicatione per hoc quod fidelibus xpistus insidet velut iumentis dicens j ad corin. vi. Fugite fornicationem et annectit causam. Empti enim estis pretio magno scilicet sanguine xpisti et glorificate deum in corpore hoc est per bona opera vestra et laudibus gloriosissimum deum ascendite et carnis molestias et quelibet adversa propter deum sustinete. Non corrumpere do malum templum dei quod estis vos qui fecit vos sibi domum suam. Hec hereditas apparebit cum homo electus receperit occumbere ps. cxxvi°. Cum dederit dilectis suis sompnum et subiungitur Ecce hereditas domini. Maria ergo eligens istam partem hereditatis omnium est quod est scilicet deum vitam optimam elegit partem. Hoc unum est quod est [illegible] pr intelligi caritas que pro ingressu beatitudinis civilis est necessaria. Et quod est mansuetabilis finaliter in ea decedente ja cor. xiii°. Caritas numquam excidit. Optima ergo illa pars de contemplacione et dilectione est usus verum extrinsecum karitatis miserie et indigentie connexum et connexum. Nam opera karitatis que martha exhibebat erant karitatis servientis [illegible]. Ibi enim martha serviunt salvatori karitative in sublevandis seu necessitatibus et non fruuntur sibi ipsi nec libere serviunt dilectioni. Ut dilectio qua fruuntur dilecto ut hospicio indigno nec officia hos

pitalitatis sue nunc indigentibus impensa sua frustrabuntur mercede eterna. Cum scriptum sit Ioh. xii°. Qui michi ministrat me sequatur. Et annectitur premium ut ubi ego sum illic sit et minister meus. Maria magdalena extra cum habuit caritatis libertatem securus est enim dilectio salvatoris contemplando excludi dei verbi virtutes eius videns et eo cum toto dulcore suo cordis adhibeat quoniam tamen propria opus caritatis fit dilectio mundo decere et libere se amore exercere negotio in [illegible] lus enim salvatore toti totum placeret. Totum delectatorum allicit. Ibi usus caritatis sicut suum exposuit officium totus est una do unum dimidia hore quamvis quies et continua iocunditas omnia convolvens et complectitur universa officium causam et finem. Officium scilicet amorem. Causam scilicet visionem et dilectionis contemplacionem et finem utriusque scilicet amorem et visionem. In eterna enim hereditate videbimus eum sicut est amabimus et laudabimus et ad hunc finem caritatis et visionis omnia secundum suspirat vota quoniam finis iste finis est semper contentus. In melius aliquid expectacionem porrigere non valens propter hunc usum caritatis exhortatur nos apostolus sine intermissione orare gratias semper agere. In domino semper gaudere et vult habere continuam et non interruptam in de

indulgentiam ap. non admittunt cum autem nichil eis conferret memorata indulgentia sine qua id prelatis annuentibus licet eisdem. f. t. q. q. in impetratione hii reprobata dum tamen ab aliis que iure provinciali prohibita sunt penitus abstineant data eis licentiam celebrandi auctoritate nostra non differas publicare ita quod dicti fratres aliquam ex indulgentia nostra induantur in hoc gratiam consecuti. Gregorius viiii. Maioris ecclesie et penitentiario decano et archidiacono lincolniensi.

Quidam intuitu prioris et conventus de burle ex parte una et priorissam et moniales de campesse ex alia super decimis lite mota et j. de consilio fratrum nostrorum decretum inter predictos priorem et conventum scilicet decimis novalium in quibus erant possessione tempore illo quo indulgentie apostolice impetrate fuerit a parte altera de decimis novalium non solvendis non debere per eas non facientes de hoc aliquam mentionem perturbari.

Quidam fiat decium guarinus. Idem. Asseris privilegiatorum firmitate recepta noluit de iuribus episcopalibus reddere. unde quamdiu hii fratres moram in domibus suis fecerint eos compelle potis ad dicta iura tibi integre persolvenda. Idem capitulo arelatensi.

Consultationi v. b. fr. m. q. de terra de qua non extat memoria quod aliquis culta fuisset redacta per religiosos viros noviter ad cultum propriis sumptibus quo ad immunitatem de non solvendis decimis novalium iure censeri cum alias non numquam contingeret indulgentiam de novalibus plus eis dispendii quam utilitatis afferre.

Ex concil. triburiensi. De purgatione canonica. R.

Nobilis homo vel ingenuus si in synodo accusatur et crimen negaverit si fidelem eum esse sciverit cum xii ingenuis se expurget si autem antea deprehensus fuit in furto aut periurio aut falso testimonio non admittatur ad iusiurandum sed si eis qui fuerit ingenuus non est purgatio indicatur. Ex concil. agathen.

Siquis presbyter negligens custodie sue pravis exemplis mala de se suspicari prebuerit populis ab episcopo inventio seu bannis excommunicationis astrictus infamiam eius patefecerit accusatores eminus et defuerint ammoneatur primo secretum ab episcopo deinde sub duobus vel tribus testibus et si non emendaverit episcopus eum publica increpatione ammoneat. Si vero nec sic se correxerit ab officio suspendatur usque ad condignam satisfactionem ne populis fidelium in eo scandalum patiatur. Ex concil. meldensi.

Moniales sive obviationibus incasure accusentur et manifeste detegi non valuerint circa regulam sue opinionis malam famam canonice purgare cogantur. Ex eodem.

Siquis de gradu ecclesiastico raptoribus alienarum sponsarum

feste beatitatis eorum gratiarum actiones et grandi
um In hoc duo caritatis maria que optimam partem
elegit partem gratulatur extra celesti affectore
et super mundiam sapore in dilecto dicens cum
psalmista Michi autem adherere deo bonum est Et
enim ingres

sub per caritatem in beati
tudinem in
locum eius in
as lectione la
boriose vite
sive huius in
troducit non
puniat qui
tunc que agen
tium habent
annexe in
fernis aut ab
oculis beato
rum omnis la
crima abster
getur ac vin
versus dolor
Que tamen
virtutes la
boriose vite
active scilicet
bene ingre
diuntur per
meritum et
si recludatur
per visum con
tuentium in se
nie et indige
ntie et racione

se ipsum defensorem vel intercessorem manifeste
ostenderit aliquo gradu repellatur et
et consiliis ex inde suspicionibus fuit per
pulsatus canonice se expurget. In
nostro ff. aquil. patriarche et mantu
Quociens tribulacionis aneri epo
Esse de symonia imputatur sit nos la
tere non credimus. Sed accusatores semper
tunc affuerunt testes secundum formam
canonum poterit nequiverit quod ecclesiam
sibi per presbyterum per dederit per iiii modi
is frumenti et c. cum fratrum nostrorum consilio
iudicamus ut tua manu sui ordinis
et quinta albatum religiosorum sacerdotum
de suspecta symonia debeat se purga
re. Porro purgationis tenor erit
huius. Esse iurabit super sancta dei ewangelia
quod per ecclesiam sancti petri presbyterorum per danda nec
ipse per se nec per submissam personam nec
aliquis pro se sciente fecit suscepit
deinde purgatores super sancta dei ewan
gelia iurabunt quod ipsi credunt eum iu
rasse. Alex. iii.
Nos inter alios et c. quia nos et c.
Consulere noluit utrum esse presbyterum
hianum suum ad purgationem cogere
possit. con. et c. Respondemus quod si de aliquo
crimine publica laborat infamia
accusatore et testibus deficientibus ad
purgationem est per ipsum episcopum compellendus
nisi forte super ipso ad superiorem iudicem
duxerit appellandum. Sane si appellaue
rit eiusdem parebit iudicio ad cuius
examen causam ipsam voluit per ap. tunc
Cum per man. ferre. Ide eandem electo.

consilia presbyterorum et c. purgatores illi
honestatis et opinionis sunt volum
quod vilissime sit eos nolle amore vel odio
seu obtentu pecunie deierare ut
aut ydonei appareant necesse est
ut eius quem purgare debent vitam
et conversationem agnoscant. Deficiente
te non in purgacione omni officio et bene
ficio ecclesiastico privare, preuresque pe
nens quod si qui purgando in sua no
lunt purgatione assistere nullam eis
maliuolentiam vel indignationem
ostendas neque eos impedias vel ab
aliis quantum in te est impediri permit
tas. Item tiarum. Item iii.
Intelleximus litteras innotescentia quod cum h.
presbyter quia in famam datur de homici
dio a sacerdotali officio suspendis
ses predecessoris tui per litteras tulit in
medium quibus apparuit eum iudicio
aque frigide sua innocentiam purga
visse et eum suus cum litteris absoluisse
set quia non peregrina iudicia sunt ibidem
ta purgationem quam prestitit non puta
tes sufficere. Mandamus quatenus si accusatores ydo
nei non apparuerint ut cum vii. aut
quinta manu sui ordinis sicut ex
pedire cognoveris per purgationem
canonicam innocenciam suam oste
dat sibi iniungas quam cum prestitit sus
pensionem sine difficultate relaxes
et eum testimonium boni annuncias ab in
famia hominum nullo est vel ap. ob
absoluas. Item de wynton. epo.
Constitutus in presentia nostra per diaconum

vera et in xpifidelis sit deuote studeas intueri et in neque
obmittas condescendere ad contemplandas xpi miserias et
indigentias de quibus morte gratiatur. Reflexe In maris xx
iiii. Ubi ego fuit corpus congregabuntur et aquile hoc est mul
titudo credencium ad xpm festinat. Multifiant ergo xpifide
les qui sine medius et
terminis eius contemplacionis
se tradunt diuinorum vo
lentes sine via incedere
Vide fallissimum qui o
pera contemplatiua necessi
tate et indigentia occurre
ntibus pennos deserunt.
Da ergo domine ihesum
sit cum maria magdalena
diuinum audire verbum
et custodire quod necesse cum
martha famulari et desi
nam in nubibus tuis pau
peribus sed non infirmando ne
cessaria in sublevandis
eorum miseriis Amen

Venerabilis Anno domini 1238
Nona die mensis Janua
rii ...

saluator diuisit partem marie manifestabile et
abstinuit de parte marthe que ad auferibilitatem
vel mansuetudinem quam siquidem martha
tostum sororem ab auditu diuini verbi studebat
auellere non hospitalitatum prohibens nec in
misterium marthe reprehendens sollicitudinem
et superflua curabat amputare que sepe fit in
exhibitione hospitalitatis sed plurimorum turbacio
dicens et turbaris erga plurima dulce
est liber visus caritatis prima cor. vi. qui adhe
ret domino unus spiritus est. Nichilominus tamen
martha indigencia et miseria occurrente
ministranda sunt opera inter tuus pulcherrimum
exemplum dat beato gregorio lib. moralium de aquila
que reuberatis oculis intuetur solem sed ta
men fame instante terras solat ad cada

Emorium fecit mirabilium suorum psalmista cxo. Iam ince dic
te vel hec erre viatici Et quia intentio vel propositum di
cit ergo de ad celestium gratiam nos prouocat et desideremus
eternitate caritatis cibus eucharistia vitam dans mundo dist
re per mas sin vero versum psalmista alpha cor. sub hac sunt
contentorum Et per lamentationes ... quo ad ... Et
ad vitam eius pertinet quod in alpha cum Memoria mod
promptus et paratus Memor fui inquit dauid dei et de
lectatus sum Memor esto et tu dei et lactare Memoria vile
medicamentum Memoria finale remedium generis Memoria quanta medi
cine velocitas Memoria quanta medele magnificentia non solum
rostibus efficacias sed et letitia prestitit. Proxima ergo nobis sunt
auxilia et presto prope enim est verbum in ore nostro et in corde nostro
tamen remedium Rome si confiteris ingemiscis ad diui
nitatis salutis eris inde gemitus sonatur salute dic anime mee

falus tua ego sum mehil inveniens medium inter supplicantes et inspiratorem gerunnis hec in bonis movent omnia penitus dicam circa eum qui immobilis est in omnibus et circa dicam circa eum qui immobilis in omnibus et immobilis stans atque dispensans ea que contingunt diversis et modis et rebus et causas preterita va

tor dolor et successio prosperi Ergo subiecti simus deo et mune nobis ac terrenis potestatibus Deo quidem ut omnia nobis ac mundi per caritatem ut quietem ac et disciplinam principibus Dei tu princeps casus reoli mansuete

rios transeunt hoc est quod pro iacobi puritatum est tenebras esse tabulum eius Tenebre namque occurrunt oculis nostris cum dispensacionis eius conamur aliquid intueri Nisi forte exigite quid et per speculum atque in figuris possimus advertere Et hoc est arrogantia timor ut ipsum accepto ex parte intellectu sapientie et bonitatis dei per hoc ipsum quia nichil sumus nos intelligere considerare possimus Et sciamus nos nichil aliud debere nisi ad ipsum conuerti et splendore eius illuminari ut per inequalitatem conuenientie que inducunt et conuertunt ad intellectum nos transferat immobilitatis atque eternitatis sive Jacobi primo Omne datum optimum et omne donum perfectum quid quod boni facimus deo donante precipimus Sed eum patrem luminum appellat quem auctorem novimus spiritualium

et i. preterea. Illud nobis non modicam admiracionem inducit quod purgacionem oblatam accipere noluisti nisi prius commodasses nomina singulorum qui dictum presbiterum purgare volebant et de nacionibus et ceteris circumstanciis prius inquireres diligenter tamquam esses ordinaciones facturus. Sit tamen sic discretus ordinandos sane in purgacionibus faciendis cum satis sit illis qui pro purgando exhibent iuramentum sine probatam conscientiam et opinionem iurare quod purgandus a crimine sit immunis vel quod bonum exhibuerit iuramentum si purgatores ab ecclesia tollerentur et sint bone fame in suis ordinibus ministrantes nec in iudicio pro crimine condempnati procul dubio sine absque illius indagine admittendi. Tu ster solli | Innocentius iii. senonensi archiepiscopo. | Tertitudines nostras illa debet esse episcopo papia ut capiamus vulpeculas et i. licet ergo ecclesiastica constitucio talem ab officio tantum usque ad purgacionem canonicam doceat suspendendos quia tamen eum et a beneficio propter infamiam tantum criminis suspendisti nolumus improbare nec illud et improbamus quia licet contra eum nullus accusator legitimus appareret ex officio cum fama publica deferente voluisti plenius inquirere veritatem attendentes autem vulgatam infamiam graue scandalum et vehementem suspicionem ex testium dictis obortam que est decanum facere videbatur cum propter

eorum quolibet ei esset purgacio indicenda et fluantes et molientes rigorem ei purgacionem .xiiii. manus sui ordinis duximus indicendam ipsum igitur ad te remittentes ut ibi purgetur si nos citur infamatus et quod accitis remensi ivonensi et parisiensi episcopis indictam ei purgacionem accipias ita tamen ut qui ad eius purgacionem processerint comprobandam sint fide catholici et vita probati qui conuersacionem ipsius non tam moderno tempore noverint quam transacto purgacione non recepta beneficium ei restituere non postponas in penam autem familiaritatis illius quam cum hereticis scienter habuisse dinoscitur eum ab officio volumus manere suspensum donec scandalum sopiatur. Ita tamen ut publice familiaritatem hereticorum abiuret. Papias ei insuper districte ut in poenam et aliis villis circumpositis predicare et predicet fide catholicam ac confundat et detestetur hereticam pravitatem sic demceps vitam suam bonis adornans operibus ut infamia auertatur in famam et omne scandalum et suspicio de catholicorum mentibus deleatur quod si forsan in purgacione defecerit eum ecclesiastice discipline mucrone percellas et ab officio et beneficio depositum ad agendam penitenciam in arctum monasterium detrudere non omittas. | De albi sa Quum dil. | dyonisii presbitero s. martini. et i. Illud autem nos attendere

Tempora sex innas aut ex benignitate correcta sunt Erubescere solent homines apud bonos principes supra se delicti neque a libera litate impediat prius alios homo iniuriae neque ceteris a dimi inuidia cordis excludat ingratus Sicut per superbiam deo impia sentire Tunc enim alio deo aliud commendat apud quem cum multo

tacismatum Et quia lumen id non aliquid crassitudinis obumbracio intendit liquet igitur quia sola nobis dona lucis et nullas tenebras immittit error Hic et claritas dei sub figuris quibus occultatur et non est nobis ostendit. Tum ob intuitu fidei Tu et beneficio condescendis mee infirmitati et hoc ipso quod hic te michi negatur in patria vita clarius dei aspectus Ingressus cum moyses rogaret ut faciem dei pure videret et ad eum dixit deus non videbit homo faciem meam et vivet claritas indicat Ergo sursum respiciamus omni tempore et in omnibus afflictionibus spem requiramus a deo meo rebus simus et in tranquillitate tempestatis et in tempestate gubernatoris Et ergo potest miserias non est veritur deum neque propter prosperitatem gubernatoris Et ergo potest miserias superbiendum Grandes successus mundias pumtat infidelitate inania misericordia relevat Ecce mira arte divine sapientie temperatur afflic

sensus sit rebus commendati Expedit enim cum fiat nisi pervenire iudicium

Moneti Anno domini m° ccc° xxxvii nona die mensis Januarii In exequiis serenissimi principis ducis ludovici ad universitatem heydelbergensem

Magnifici greremis patres agrinis alte melitis domus bauarie felicis divine memorie domini Ruberti regis Romanorum sacri imperii archidapiferi Illustrissimi principis domini mei ducis

Ludovici comitis palatini reni et bauarie ducis alme uniuersitatis heydelbergensis tutoris ac defensoris Pium depositorum diem funeris officio celebrantis ac officio se verbum propheticum pia affectione plenum per eundem principem frequentissime alias suspirijs per sonatum et nouissime in agonia ex tantum persepe sepiusque lugubriter exclamatum viz ne derelinquas me domine deus meus Ne derelinquas me domine deus meus Scribitur originaliter a propheta regio dauid psalmo xxxviij. Cuius verbi duo apud memet ipsum inspectionem querere intellectum breuitate mundi manantis nostri exemplis propter amplius illustrabo. Ab verbis ipsis dignis mentibus profundius inculcaretur. Tandem hanc respexi suspiciens quod psalmus dauid in recordatione siue rememoratione sabbati. Sabbatum interpretatur requies iuxta illud ysaie lviij. Septimum requiescit die septimo ab omni opere quod patrarat. Dolens igitur et gemens et multum sic in quasi inquietudine existens recordatur sabbati requiei scilicet et cessationis a labore. Hinc sancta et omnis salus eterna suis fidelibus defunctis requiem ad optat in capite officij defunctorum decantans requiem eternam dona eis domine. Et exponens eandem requiem declarans subiungit et lux perpetua luceat eis. Conformiter ad ysaya probat ysa. lxiij. dicente. Requiem dabit tibi semper dominus et implebit splendoribus animam tuam. Et Joh. in apocalypsi xiiij capitulo loquens de morientibus in domino ait Amodo dicit spiritus ut requiescant a laboribus suis dicere spiritus est per effectum gratie exhibere qui euidenter sicut signatum est in exordio mundi ubi spiritus domini superlatus naturaliter aquis ad fluctuantia unda requiem stabilienda. Et pulchre dicit spiritus ut requiescant a laboribus suis cum illico subiungat. Opera enim illorum sequuntur illos quod sabbatizas domino non opus habet sectari opera sed opera sequuntur. Caritas enim ociosa non est sicut umbra sequitur corpus / calor ignem. lux solem. Et effectus causam. Quid igitur verbis quid sine saluti fructuosius defunctus noster princeps gemens et dolens ac se afflictus eructare poterat requiem sibi desiderans verbulo hoc Ne derelinquas me domine deus meus. Ne derelinquas me domine deus meus. Fuerunt verba a primis annis eius recte ut dicitur proposita et sic in dicta. Et beata virgo benedicta singulari adiutorio fouetur necnon vnorum deo et defunctorum fidelium. Adeo eam in adiutorium inuocemus mente serena dicendo Aue gratia plena. Ne derelinquas me domine deus meus. In his verbis duo insinuantur. Primum est postulatio saluberrima ad mortem tendentis scilicet Ne derelinquas me. 2m possessio potentissima velox sortem dirigentis cum subiungit Domine deus meus. Primum prenegatio abiectionis et traditie sui ipsius vt vtique maxime est nociua et saluti glorie opposita in verbo Ne derelinquas me expressata. 2m pro quid notis recte particule in themate saluete quia dominus deus meus. Dominus nobis potentie est et gubernationis Deus nobis creationis et recreationis sed meus per nos est possessiuum. Ex his enim sequitur tendere salubriter ad mortem Et in morte digni potentes in electorum sorte sunt meditationes due salutares mouentur Et ex hoc solo fidelis ingratum In quibus duabus meditationibus principalis

uolumus reduci. ut tales ad purgationem admittatur personae que idonee sunt et honeste. Idem.

Cum iuuentute sua et cetera. quia non pater filium quem diligit corripit nos quoque ecclesiae episcopo plenius mandas ad maiorem cautelam duximus ut ab illis familiaritate cessando talem se habeat quod sinistra de ipsa suspitio non possit haberi. Sed vnicuis lib. rescriptum litterarum surripiens apud regem et regni magnates ipsum nequiter publicauit ut sic deberet amplius infamari. Unde nos tantam emulorum nequitiam attendentes licet pulsati fuimus multotiens et cetera nunquam tamen aduersus ipsum potuimus animo necnon scientes quod deum facile sequitur infamia ubi non idem esse ad strigonium metropolim existit postulatus quidam qui super ipsa postulatione aduersabantur eidem ut promotionem ipsius facilius impediret illi criminationes tabones reatu dederunt sunt multi. Unde quidam procurator ipsius de consilio amicorum suorum qui super hoc bonum zelum habebant sed non secundum scientiam episcopi cum instantia postulare quod eidem episcopo purgationem canonicam faceret indixit ut suam innocentiam demonstraret nos autem postulationem hiis minime prudenti reputantes. Procuratorem ipsum ab ea sepe uoluimus reuocare et cetera. ceterum quia procurator instabat compulsi fuimus non inuiti necessitate. Sed in importunitate petentis ut prius ei purgationem canonicam cum duobus abbatibus mandaremus indicere quamuis fuimus prestantes quod cum alia ea talis petitio minime prudenter fiebat quia strigoniensis ecclesie suffraganei cum eo se purgarent eidem qui in scripto postulationis contradicebant eidem et suffraganei coloc. ecclesie ipsum minime tunc purgaret quia inter eum et colocensem archiepiscopum de strigonium metropoli contentio uertebatur. Unde cum non sint alii pontifices in ungaria uideretur quod per episcopos regni sui non posset in illo articulo se purgare. Idem tirensi archiepiscopo.

De testibus et cetera. illi uero qui ad purgandam aliquam infamiam inducuntur id solum tenentur iuramento firmare quod ueritatem eum credant dicere qui purgatur. Idem floren. episcopo.

Accedens ad presentiam nostram N. diaconus humili nobis insinuatione monstrauit quod cum a suis emulis dicitur quod esset filius sacerdotis tu ipsum nec promouere uoluisti nec ab alio promoueri permisisti. quo circa et cetera. quod si fuit nota respersus et de ipsa tibi legitime constare non potuit purgatione ab ipso recepta ipsum non differas propter hoc ad sacerdotis officium promouere. quia et si non sit nota delicti est tamen nota defectus impedientis ad sacros ordines promouendos. Idem albi eligendi et scolastico mittitur.

versabit collacio ¶ Dicebam primo quod in verbis thematis
tangitur postulatio saluberrima ad mortem tendentis cum
dictum est Dereliquias me etc. Cum ex quo secundum apostolum
ad hebreos ix. Statutum est hominibus semel mori. Et post
hoc erit iudicium. tunc tendens ad mortem orare devota mente
suam erigere habet ad pa
trem luminum. A quo omne da
tum optimum et donum per
fectum Jac. i°. Ad virgi
dam fecundandam ac fruc
tificandam mortem suam deo
in sacrificium oblaturum ut
dirupte vinculis corporis
efficiatur hostia laudis cum
preciosa hec est in
conspectu domini mors
sanctorum eius ps. cxv°. Ex
emplo salvatoris nostri domini
ihesu christi in monte oliveti
in stante agonia prolixius in
cerimoniarum exorantis
pro fecundacione et fructifica
cione sue passionis in hec
verba. Pater si fieri potest
transeat a me calix iste non
quidem ut non pacias sed
ut passio mea efficaciter
ter phase sive transitus in
beatitudinis regnum Cum
reseracionis regni per ipsius
passionem mediatur etiam
in collecta diei resurrectio
nis dominice. Et apostolus ad
hebreos ix. per proprium san
guinem introivit semel in sancta eterna redempcione adinventa. Hac
salubri meditacione nostri fidelis principes defuncti suffultus more
consilium apostoli ad hebreos ultimo exiens extra castra sui corporis christi
portans improperium non habens hic manentem civitatem futuram
inquirens instruxit se domini oracionem conformari sic prolixius
exorans in agonia sua pater si fieri potest transeat a me calix iste
non quidem ut non moriar sed ut morte mea sacrificio laudis
tibi facta in tuam ingrediar beatitudinem geminatas exhilara
ta facie pater pater in manus tuas commendo spiritum meum. Magna
dei dignacio precium esse hominem. Magna homini gloria esse
filios dei heredes quidem dei coheredes autem christi. Hac tamen
imposita condicione si tamen compatimur ut et glorificemur Ad
ro. viii. Ab tunc reputo presentium dominum nostrum invenisse
impotencias domini et incorata iusticie solius cum tamen
ferventer peteret adhesione spiritus requiem pro parte formidans

Ne derelinquias me etc. Nescit enim homo an
amore vel odio dignus sit ecclesiastes ix. Qui autem
adheret domino unus spiritus est Prima ad Cor. vi°.
Est in dominum unitatis affectum ita quod nichil nisi
deus quo plenus est sibi sapiat sicuti ignitum fer
rum igne
redimet operi
rietas. Et
in cunctis af
flictionibus
tristiciis supra
bat. Sine cas
dem fide su
at gloriatio
libentius in in
firmitatibus
suis ut inhabitet
in habitacu
lum christi Co
gitans et a
nimadvertens
in tribulationi
bus messis
suboritur et
mutans et
quod non sunt
condigne
passiones huius
temporis primo ut
ipsa pacia
tur est incol
ceritatem ea
rundem passi
onum ad fu
turam glo
riam que re
velabitur in nobis teste apostolo Ad ro. viii. Consi
derauit leve tribulacionis inmensum pondus glorie
operari in celestibus Et quia iam iacta semina gra
cie in beatitudine maturescere Ut cum propheta di
ceret ps. cxxxviii. Substancia mea in infe
rioribus terre hoc est gracia carnis in fidelitate
occultata Et si diu primo durissima sibi
erat afflictio agonistica eandem tamen dulcorabat
medicina dulcis adhesio qua ut sperat domi
no adherebat quem sic alloquebatur Ne de
relinquias me. Dure enim materie impressa
imago tenacior esse consueuit Et tamen de primo.
¶ Dicebam 2° quod in themate nostro tangitur
possessio potentissima in electorum sortem diri
gentis Tua domine deus meus domini nostri

Cum dilectus filius H. presbyter et G. procurator O.
clerici et capellani G. quondam audito
rem idem procurator proposuit quod cum dictus presbyter
super incestus crimine fuisset publi
ce infamatus constanciensis episcopus ordina
rius iudex purgacionem ei indixit quam
cum se purgare nequivisset ab ipso fu
it suis ecclesiis sententialiter destitutus quas
ipse nichilominus detinuit per violenciam oc
cupatas cumque idem presbyter quandam consan
guineam sui uxoris publice detineret
ad peticionem plebani de heilo et quo
rundam aliorum clericorum constanciensis diocesis
iudicibus dicimur litteras destinasse
ut si dictus presbyter super crimine adulterii
et incestus coram ipsis se purgare non
posset ipsum pena debita castigarent
quod cum constitisset eisdem quod idem presbyter pro
eo quod in purgacione defecerat ab episcopo
fuerat condempnatus ipsum utpote con
victum predictis ecclesiis per sententiam pri
vaverunt maxime cum de incestu et
adulterii crimine tamquam de notorio liqu
eret eisdem abbati sancti Galli ad quem illarum
ecclesiarum donacio pertinebat potestatem li
beram concedentes ecclesias illas personis
aliis conferendi qui eas postea supradicto
O. clerico assignavit et iamdictus vero presbyter
mit certa fundit quod processus iudicum
predictorum debebat merito retractari
cum lite non contestata procedentes pluripertitum ecclesiam
adiacens quod purgacionem indictam ab
clerico constanciensi curavit exhibere et in
huius igitur et aliis plenius intellectis
licet littere ille que ad predictos iudices
impetrate dicantur vel ipsarum transcriptum os
tensum non fuerit coram nobis quia tamen ex tenore
relacionis ipsorum quam dictus procurator exhibu
it ac si et littere ipse ostense fuissent nobis
constitit evidenter iudices ipsos premis
so iuris ordine processisse tamen processu
eorum quem occasione ecclesiarum a predicto abbate
de mandato ipsorum factam auditor apostolicus re
tractam. Presertim cum relacionis ipsius
series repugnanciam contineat et adul
la dicitur enim quod crimen eiusdem presbyteri usque adeo
publicum fuerat et notorium quod nullus infamia
cum locus penitus existebat utpote cum
convivisse viventis populis testis erat et
tamen ibidem premittitur quod eidem presbytero ter
minum peremptorium prefixerit in quo
si posset super infamia predictorum criminum
canonice se purgaret cum nimirum si
crimen notorium existebat non erat
illi indicenda purgacio sed in eius depo
sicionis sententia promulganda et insuper nul
lus apparuit legitimus accusator et
ipsum invenitis apud bonos et graves
super predictis criminibus vel ipsorum aliquo infa
matum purgacionem canonicam indicen
tis non obstante quod coram predicto clerico
dicitur se purgasse cum iudicio predicte
coram iudicibus delegatis non debue
rit ordinarii purgacionem indicere infa
Accepimus litteras quas in mato. Ide.
Ab intimare curastis quod apostoli
co mandato super indicenda pur
gacione archiepiscopo bisuntinensis recep
to ipsum citastis ut decuit quod ad
diem prefixum comparuit coram vobis iura

Ihesum xpistum nostre salutis fore possessionem exposuit ysa. ysa. ix. Cum dixit parvulus natus est nobis Et filius datus est nobis Cum dare sit suum accipien-tis facere ¶ Ad hanc possessionem recipiendam non est opus transfretare maria aut transalpinare mon-tes vel celos penetrare sed oportuna est confessio ad cor quia verbum dei prope est in corde Romanorum ad ro. x. Hec possessio po-tentissima est ipsius celestis patris In cle-rorum forte nos diligentis qui in ea fidelibus dimittuntur peccata et beatorum sanctorum communio tri-buitur. Quod subditur quarto quia monet beatus dionysius athenarum episcopus ubi c° ecclesiastice Ierarchie contri-buentes exequi-arum fidelium Nuare fideli defuncto rogamus peccata dimitti donarique ei beatorum sanctorum commu-nionem cum tamen divina iustitia in futuro retribuat unicuique prout gessit mala vel bona Nonne orationibus nostris divinam laboramus immutare ordinationem Et videtur sanctorum orationes nec prosunt in hoc seculo neque in futuro seculo Hiis qui se eis-dem indignos exhibuerunt Quid namque Sauli oratio profuit samuelis Aut populo hebreorum propheta Iheremie oratio Aut quid profuit illustratio radiorum solarium sibimetipsi oculos eruenti in quibus exce-rent natis opaco visionis In carcerem quoque semet ipsum reddit suffragiis sanctorum ac orationibus qui neg-lectis domus dei semetipsum in custodia ac executione etiam excludit mandatorum dei ut patet Mt xxv. parabola De talento tradito et de pena luc...

xix Attendamus tamen sinceritatis clamorem fidelium defunctorum quo nos ad suffragandum eis pulsant Iob xix° Miseremini mei miseremini mei saltem vos amici mei Ubi ingeminato verbo misericordiam satis explicant eorum miseriam qua se ipsos iu-vare non valent Et tamen adiungunt amici Ingerimur ... sen caritatis ... In quo astringimur eos adiuvare ob dilectionem ... dam Primus quo pollicitum pro defunctis exorare meo res est vitatie recompensa-tionis ob redditionem vicissitudinis Iubentes enim misericordi deo vere est et ipsos nobis esse mi-sericordes ysa. xlix. Numquid potest oblivisci mulier infan-tem suum ut non recordetur filio ventris sui Et si illa ob-lita fuerit Ego autem non ob-liviscar tui Et subiungit causam Ecce enim manibus meis descripsi te Hoc est in operibus signavi ope-ra suam tuam salutem Ad hoc miserendum et parce-dum compellat ac suos defunctos nobis suffraga-ri in presenti vita ... id quod scriptum est ad heb. xi°. Non acceperunt re-promissionem sed gemine sto-le corporis et anime quod re-gnum deo nobis melius aliquid providente ne sine nobis ne consummarentur hoc est requie perfruentur eterna nisi nobis etiam ad gloriam consummatis Quam requiem nostris defunctis fideli-bus principi et nobis prestare dignetur dominus deus noster potentissi-ma possessio nostra ihesus xpistus Amen.

et c. Extra eodem titulo. De purgatione vulga[ri]

... eam purgationis offerens sub hac forma videlicet quod immunis erat ab illis criminibus super quibus se purgare debebat et cetera. Ipse vero ad presentiam nostram accedens humiliter supplicavit ut saltem super purgatione incontinentie dignaremur temperare rigorem quia non debebat asserere quod a nativitate sua numquam passus fuit lapsum carnis porro cum ab eo non credatur exactum fuisse hinc iuramentum precius forte presumimus quod aliud de causa volebat sub prescripta forma iurare videlicet quod immunis erat ab illis criminibus super quibus fuerat infamatus tamquam dimissis per penitentiam iam esset immunis ab illis. Sed iurare non poterit temeritatis existeret cum vos Iob dicat et si simplex fuero hoc ipsum ignorat anima mea et cetera. Ideoque prescriptam purgationis formam sive quoniam idem archiepiscopus optulit se purgare reprobamus utpote indiscretam temerariam et tempta iniungentes eidem si voluit et potuit sive hanc formam se purgare sive sanum intellectum que ei duximus exprimendum videlicet quod illa crimina graviora i. symoniam vendicionem ecclesie atque incontinentiam de quibus infamatus existit iuret se minime commisisse postquam ad archiepiscopalem promotus est dignitatem et compurgatores sic iurent quod credunt eum verum iurasse quo facto vos illum dimittatis in pace. Aliqui

Cum suscepti regiminis et c. ... duxit se apostolica consulendam utrum super certarum possessionibus duella deberet sustinere. Nec duximus solicitudini respondendum quod in eo casu vel aliis hoc non debes aliquatenus tollerare. Innocentius iii. preci. Significantibus sancti Sergii Spoletini W. laico et fratribus eius ad nostram noviter audientiam pervenisse quod cum quidam eos super furti crimine accusarent cum eo coacti sunt inire duellum in quo alius pecuniis suis succumbentibus ceciderunt propter quod consules Spoletani bonis fuerunt prius spoliati nunc vero furtum apud alios est inventum et quod ipsi fuerunt innocentes est faciente domino revelatum. Unde consulibus ipsis dedimus in mandatis ut ablata restituant universa. Honorius iii. Dilecti filii novit in Livonia baptizati gravem ad nos querimoniam destinarunt quod fratres templariorum et alii qui specialem in eis potestatem exercent si aliquem de aliquo crimine infamantur eos ferri candentis iudicium subire compellunt quibus si aliquid exinde sequitur adustio civilem penam infligunt. Cum igitur hoc iudicium sit penitus interdictum utpote deus in quo temptari videtur, mandamus quatenus dictos fratres et alios ut ab huiusmodi consuetudine omnino desistant per censuram ecclesiasticam appellatione remota compellas. In exodo legitur

[V]enit anno domini [illegible] Nativitatis marie virginis

Dominus possedit me in initio via-rum suarum prov. 8°. Verba hec conveniunt causam huius festivitatis. Possessio enim marie per deum in ducatu via iustitie et mise-ricordie. Causa est huius festivitatis hec enim cadit sub gratia. De re autem que ex

gracia predit dignum est festinare. Ex hoc quoque ut edocet ep(iscopu)s [illegible] maria sit diuinitus premissa sicut nasci eius natiuitas solempnizat. Vidit namque dudum in deo omnia fecit in ordine condicionis et instaurare iterum in eo deo genus humanum lapsum refecit in humana natura quam de virgine assumpsit [illegible] et exitum [illegible] et humane salutis ex ordine.

Liber generationis ihesu christi [illegible] primo habet premissione sub specificat cum describit humane natiuitatis christi genealogiam ex virgine per patres quorum generationes generationis christi ex virgine sunt typi et figure et describit eam in susceptione [illegible] delictorum [illegible]. Quia autem iuramento [illegible] statuto deus statuit desponsare sibi ecclesiam et nasci de virgine. Hinc in serie genealogie dauid precedit abraham quamuis tamen ordine temporum sequebatur quia abraham prophetie [illegible] primus emerunt gen. 22. Iuraui [illegible] In semine tuo benedicentur omnes gentes quod apostolus exponit in semine tuo qui est christus. Sed dauid de fructu ventris sui christum nasciturum oraculo suscepit ps. 131 Iurauit [illegible] De fructu ventris tui ponam super sedem tuam. Christus enim dignitate prior est etiam [illegible] filii dauid filii abraham.

[illegible] per tres quaterdenas explanat preordinationem marie in genitricem christi ab eterno [illegible] ad [illegible] sufficientia. Et in huius genealogia patrum [illegible] patrum [illegible] generationes [illegible] quo ad generationem [illegible] In re [illegible] historia. 2° in [illegible] figurationes christi [illegible] virgine maria quo ad allegoriam. [illegible] sequentia. Et in efficientia sine edificationes priorum morum nobis quo ad tropologiam [illegible] sequentia. Stirpe maria regia [illegible] Tu prolis patrum mores ostentas in te [illegible] excellis cordis. Et maxime huius filius [illegible] [illegible] fine [illegible] correspondeat thesis in [illegible] fidei fabricam ab abraham primo erectam. Et discordie studio

Si rixati fuerint **De iniuriis et dampnis datis. R.** homines et percusserit alter proximum suum lapide uel pugno et ille mortuus non fuerit sed iacuerit in lecto qui percussit operas eius et impensas in medicos restituat. Idem in eodem.

Si quis aperuerit cisternam et foderit et non cooperuerit eam cecideritque bos uel asinus in eam dominus cisterne reddet precium quod autem mortuum est ipsius erit. Idem.

Si bos alienus cornupeta esset heri et nudiustercius et non custodiuit eum dominus eius reddet bouem pro boue et cadauer integrum accipiet.

Si leserit quispiam [et]. Idem. agrum uel uineam et dimiserit iumentum suum ut depascat aliena pro dampno extimacionem restituet.

Si egressus ignis con[illegible]. Idem. prehenderit aceruos frugum siue stantes segetes in agris reddet dampnum qui ignem succendit. Ex.

Si quis domum uel [illegible] aream cuiuscumque incenderit uoluntarie sublata uel incensa restituat et tres annos peniteat. Honor.

Olim scripsimus [illegible] episcopo Bononiensi nobis episcopo mittimus ut potestatem consiliarios et populum ciuitatis florentine ad satisfaciendum de dampnis et iniuriis irrogatis episcopo et ecclesie fesulane [illegible] coartaret id testes littere non [illegible] recepit quare nos eius processu penitus reuocato [illegible] florentinos qui banniuerant episcopum fesulanum contra deum et ecclesiasticam libertatem pro iniuria banni expensas et dampna tali occasione secuta taxacione iuramento premissa in mille libras usualis monete pro eodem episcopo similiter duximus condempnandos. Gre. ix.

Iustis [illegible] quod olim ciues [illegible] restauracionibus dampnorum illatorum ad inuicem que pro multas ciuiles discordias incurrerant plurimum aggrauati statutum ediderunt de non petendo uel recipiendo in posterum restauraciones huiusmodi a communi generaliter approbarunt et iuramento [illegible]. Cum igitur aliud sit dampnorum restauracio quam satisfactio expensarum et idem iuramento exhibito super dampnorum articulo intelligi non debeat quod etiam expensarum fuit comprehensum, [illegible] iuramento non obstante predicto auctoritate nostra prudens quod dominus comes pro bono concordie ad expensarum satisfactionem contribuat iuxta tue discrecionis arbitrium ante sicut expedierit moderandas. Idem.

Si culpa tua datum est dampnum uel iniuria irrogata seu aliis irrogantibus opem forte tulisti aut hec imperitia tua seu negligentia euenerunt iure super hiis satisfacere te oportet nec ignorantia te excusat si scire debuisti ex facto tuo iniuriam uerisimiliter posse contingere uel iacturam quod si [illegible] tua nocuisse proponas

[illegible] caritatis [illegible]. Vsque ad ingressum in egiptum generationes quorum per genesim panduntur prefiguratur generationem christi ex virgine alie generationes primi non esset lib(er). In quo legitur generatio christi ut dicitur in primo euangelii. Abraham genuit ysaac cum esset centenarius ex sarra nonagenaria quod post generationem ysaac dixit risum fecit michi dominus in ysaac [illegible]. Et quia natus est ex spe non ex promissione in abraham generans ysaac figurat in typo christi generationem ex virgine fore super naturam et in nobis esse et fidem quam omnem naturam superexcedit [illegible] effectum in oblatione ysaac ad quam benedictio omnium gentium reuelata est. Cum autem ysaac sit risus [illegible] figuratur in christo eterna bona parare et in nobis edificat spem que est gaudium cordis in [illegible]. Et [illegible] secundum apostolum Caritas procedit de corde puro conscientia bona fide non ficta id est caritas ex fide et spe suboritur. Hinc ysaac ab abraham genitus genuit Iacob qui duas uxores amplectitur [illegible] lyam que interpretatur laborans in actiua uita quo ad dilectionem proximi et rachael que interpretatur [illegible] principium in uita contemplatiua quo ad caritatem dei. Et generatio Iacob ex ysaac figurat in typo [illegible] et edificat in nobis caritatem [illegible] et supplantantem uitia siue [illegible] genuit Iudam et fratres eius [illegible] inde generatio

i gnacōe xpi ex virgine seruate virginitate z
fidē eius signat laudem ¶ In nob at edificat
confessionem tā peccatorum z diuine laud. Iudas ge
nuit phares et saram de thamar gen̄ xxxviii°.
Iudas thamar recepit i biuio vt scortū phares
dio thamar
palma vel a
mari[illegible] Ma
ram i. oriens
et signt iudai
cum ppl̄m in
quo lux fidei
[illegible] tene
brosa phares
gentilem po
pulum Cor
nuo ligat
manus saram
velamē iud
eorum Ecce
quod origo
~~ne tensat~~
maria in
pedi[illegible] no
pt esse vir
tua Ambros
[illegible]
[illegible]
[illegible]
zu sit ne
puderet eciam
de gentibus
congregati
Cum ligat
manus saron egredit phares illuīat gentili
tas primo venit ad fidem. Ecce gen̄ gnā dest pa
rum in genesi ¶ In egipto phares genuit es
rom. Postq aūt iudas genuit phares et
saram id est confessio de amaritudine pnie pro
cedens generat deo a viciis et ortum virtutum
phares idest diuisus i. gnat esrom i. sagittam
vel pharantū Anima studia i primo vita
pnie et corda amore dei tangere ps sunt
sagitte i manu potentis etc Ecce habundātia
grane i xpo p exstirpacōe viciorum Et ac
censōe virtutum Hec aram i. excelsum vel
electum sz in virtutibus Anima gnat amina
dab qui int beneplacitum vel voluntatum

incōm ad satisfacōem tenis n̄
ea dando passis dāpnū ul' libera
re teipm q tam ad liberacōm n̄
pficit. sz tera aīalia ul' que ɔsue
uerunt noce fuissent z qm de
bueras nō curasti diligentiā ad
hibere. Sane licet qui occōm dāp
ni dat dāpnū uideat dedisse sec'e
tn̄ in illo dicendū qui ut nō acci
deret d' ɔtingentib3 nil omisit.
Ex concil' tol' De penis. Rubrica.
Ea que frequēti puaricacōne
iterātur frequenti sniā cō
depnentur. Ex q. tribun.
Ubi mixta ɔpositō epō ad cui p
rochiam ptinet soluatur ita
ut medietatem utilitatib3 eccliē
cui pfuit tribuat z altam ī eius
elemosinā iuste dispsat quia n'
lus ei hrēs ppinquior uidetur qm
qui ipm dn̄o sociauit. Alex. iij.
Licet iux ap' Cantuarien̄ archiepō.
tolli z. i. Accepim q archid'.
ɔuentren̄ cp̄atus p corrigendis
excessib3 z crimīb3 puniendis a
clicis z laicis penam pecuniari
am exigit p annua exactione
psonas eciā suspendit eccas it
dicit a uicarius denarios ut eo
ī eccius cantare pmittant exige
nō formidant z alia agūt que
canōicis obuiant institutis z de
radice cupiditatis z auaricie pdi
re uidentur. z. i. eō. q. archidyaco
nis pdci cp̄atus hec districtius it

dicas. Si aut̄ cont' hoc uenire pŝup
serint eos ap. cess. ec. ce. ɔpellas.
Calūpniā z. I. de ī. cell' turon̄.
Laudacā temie litigancium ɔdep
nando in expensis z alio multiplici
remedio sancto imptalis ɔpescere
qm igr̄ sacris institutis ɔsonare
dinoscitur pāpnim ut decetō ī pe
cuniaris cāis uictus uictori ī ex
pensis cōdēpnetur: nisi snīa p
absente feratur. Innoc. iij. indro
Quod in dubiis Mien. Archiepō.
Ca. i. qz nō tam sacerdotes gub
nāt naues ad pugnand' qm qui
psonaliter exercent ɔflictū z hu
qui alios inçitant ad pugnand'
oms encurrit peccant de rigore ca
nōico eos credim' deponendos. I de
Tue discrecio Lunden̄. Archiepō.
Unis prudenciam z. i. illud
q a nobis tōio requisisti ŝlit cli
ci in latrocinus ul' aliis magnis
scelib3 deprehensi puniri debeāt
Resp. q a suis ordinib3 degradati de
trudi debeant in artis monastiis
ad pniam pagendam. I de albi
z fitib3 cripte ferate.
Constitit in pn̄ia nr̄a z. i. lic3
aūt ī mistio laucean̄ epi expr
sa fuit certa pena qm ps ɔtium
nō suans solueret obseruāti cū
tn̄ utrq ps uenisse ɔ illā ex ɔfessi
one ipa ɔuincatur cū z ps ura sub
traxerit epō pensiōm z epc̄ pnīa
cōm exegit ab eade eccā. sicut pro

Ecce figaui xpi ps memento mei ī beneplacito populi tui etc
cum iz gl. Descendi in ortū etc ¶ Conturbauit anima mea con
turbauit me ppt quadrigas aminadab i. devota volun
tatis diuine Reuertere sunamitis i. captiua et ī tacē coe
me posita ¶ Aminadab genuit naason idest augurium
sz celeste Hic erat dux
sub moyse idest dux in
da p desertum intel' ser
pentinus In cuius inter
omnia In deserto genitus
est salmo [illegible]
missionis genuit boos
de raab qui intp̄ fortis
sive robur Anima [illegible]
in scriptura sic ad omnia
tollerandia fortis raab
meretrix In yhericho
que excepit exploratores fili
orum isrl et abscondit
raab intp̄ latitudo
Anima enim ex omnibus
finibus [illegible] hospitium Ruth
ex gentibus moabitidis
que reliquit deos patrum
et pro merito fidei eam ac
cepit in uxorem et int
firmancia Et licet fuit
alienigena que penitus lex
vetabat tamen quia sicut am
brosius dixit et immaculata
moribus supra legem
facta est p cognacione
mentis electa est non corporis Et sic est ingrediendum De
gentibus in eciam ysaie Emitte agnum dominatorem terre
de petra etc Et erunt sicut filie moab Ecce vaticinium
ysaie mediatur moabitidis ¶ Ydoneus ad similitudinem
de forti natus est 2° fili accedens ad similitudinem etc yesse filii
ysay int incendium sive refrigerium ysa xi° Egredietur
virga de radice yesse ex similitudine incendium amoris dei deo
significatur. Dauid regem fm regimen Anima in tribu
iuda primus rex Iam enim sacrificium deo facto fortis dimi
cat contra aduersarios Ecce xpc dd quia manu fortis
et potens i prelio et desiderabilis aspectu 2° veniet deside
ratus cunctis gentibus i aspectu pulchro Speciosus for
ma pre filiis hominum Ecce paradigma suum instrue

Ecce sic Io. p° ca° dicit philippus ad nathanael quem scripsit
moyses i lege et et prophe. invenimus scilicet messiam sive
xpm esse gradnales supadditos in fabrica fidei quid patet
illius genealogie in se et in suis actibus quid in xpo p
figuraverint et quid in nobis virtutis edificaverint lege

De primo quaternario patrum
inferi est quo gradus ad ihm
xpm quia eius quodamnatus est
de regibus Et ut dicit
beatus gregorius 25° moralium
mathens Jechoniam re
gem sum reddere inse
rvit et innan 2e gradus
Ipse namque in babyloniam
cum israhelitica plebe mig
ravit est Et sic mutat seriem
da Et dum ab aliis ad
alia ducitur per generationes
tis latere ab uno ordine
flectitur Et erat in diversum
quasi angulum faciens
Tunc novum quod generatio ac
tiva angelis patris i illa
genealogia est generationis
xpi ex virgine typus
figura et primoshrans y
mago Dicit ergo presup
posita significatio divini
tatis institute efficacia
ad signum salvationis arguit
Io. 3°. Ubi exaltatio e
serpentis i deserto Ita exaltari oportet filium hominis eo quod ser
pentis exaltatio figura erat crucifixionis xpi et hoc aim
theologice est ubi consequens i lumine fidei natura insecuderit
instituta ex auctoritate sive ex revelatione divina a instituta
tione aut ordine Ubi in genealogia xpi alia generatio
per inferie genealogie insert generatione xpi ex virgine quam
prefigurat Ex prefiguratione ergo divinitus instituta ubi scribitur
Abraham genuit ysaac ergo maria genuit xpm Alius ty
pus divinitus institutus foret i efficax 2 modis Mediante
aliorum patrum arguendo ut de sanctis patribus videntur exemplum
divine scripture Medie eorum generationibus facile est intelli
gere Efficit in nobis spiritualis gratia huius patrum virtutes
confirmet Vide ergo ysaac de spiritu erat super naturam et

nomen apposuit memorat utraque parte
ab ea reddimus absolutam. Idem po
ri sancti fridiani et magistro b. canonico
Super hiis de quibus nos pisano
consulere voluistis et I. clericus aut
qui pro eo quod variaverat et vacilla
verat coram nobis de mandato nostro
captus est et detentus infamiam non
incurrit. Idem spoletano episcopo.
Quam ad nos rectores clericorum sancti
fortunati querimoniam transmise
runt quod cum tibi essent in xl libris
pro quodam arbitrium condempnati elisque
pena xxx librarum apposita ni ea sol
verint in termino constituto tandem xxx
tribus in termino persolutis ceteros vii
residuarum per quasdam litteras veritate
tacita impetratas optinuisti eos in
prefatis xxx libris tibi per delega
tum iudicem condempnari quia igitur
te non decet in tantum pontificalis
modestie oblivisci ut inhonestis
questibus anhelando desideres cum alie
na iactura ditari. mandamus quatinus vii librarum
solutione contentus super pena xxx
librarum memoratos rectores de cetero
Ad aures nostras non molestes. Idem
Apostolatus pervenit quod cum qui
dam parochiani tui ausu diabo
lico I. vicentinum episcopum predecessorem
tuum nequiter peremissent feuda et
beneficia que illi a vicentina ecclesia
optinebant ipsis per sententiam fuerant
cum multa deliberatione sublata quia
igitur maiori sunt animadversione plec

tendi nos tam tibi quam successori
bus tuis auctoritate apostolica prohibemus ne ipsis
aut heredibus eorum beneficia predicta resti
tuantur seu de novo eis alia quelibet
vel filiis clericis eorum conferantur. Idem
eidem. Preterea ad mortes etc. I. ne iudicialis
evanescat auctoritas cum delinquentibus in
pbitate constitit adiisus assertionem
iudicis temere presumentis ultra superi
oris arbitrium digna potest animad
versione puniri. Idem in generali
si quibusdam provinciis ecclesiarum patroni
et advocati seu vicedomini se in tantam
insolentiam erexerunt quod non solum
cum vacantibus debet ecclesiis de pasto
ribus provinciis providere difficultates
ingerunt et malicias verum etiam de pos
sessionibus aliisque bonis hec pro
sua voluntate presumunt et quod hor
rendum est dicere i necem prelatorum prorumpere
non formidant cum igitur quod ad
defensionis subsidium est inventum
ad depressionis dispendium non debe
at retorqueri prohibemus expresse ne pa
troni vel advocati seu vicedomini super
premissis de cetero plus usurpent
quam reperiatur in iure permissum et si
contra presumpserint per severitatem canoni
cam districtissime compescantur.
§ Sacri vero concilii approba
tione statuimus quod si patroni vel ad
vocati aut feudatarii seu vice
domini seu alii beneficiati alicuius ecclesie rec
torem vel clericum alium ipsius ecclesie per
se vel per alios occiderint vel mutilaverint

eius ysaac simulacio ad obediendum deo erat
affectus pietatis et fidei affectum non conveniens
Hinc eam mutando edificium i virtute fidei
quod omnem sensum non i sui captivat obsequium
velud caput totius spiritualis edificii quod per gratiam quo
ex adverso
sic cor fa
ciens sen
tentia aut
ostendens
gratia ex
ex virgine
maria quod
patrum gratia
tiones Ita
quod alia gratia
tio talis sa
patrum aliquo
i dicat et
demonstrat
saltim si
deli ipam
gratia xpi
ex virgine
qua non ob
tenebram
relinquere
voluit deus
si sic multi
manifesta
re et oste
dere hec suf
ficiant

Collatio Wencelai anno domini 1241. In
vigilia penthecostes

Primarum congregatum quemnis
industriosissimum preces et fide plen
itudinem spiritus sancti precipua diem
penthecostes hoc est quinquagesimum
diem remissionis diem exultationis di
em veracissimi iubilei celebramus Et
congruentissime si namque sanctorum solemnia
celebramus quanto magis eorum de sancti
ficatorum Qui ab eterno et invisibiliter a pa
tre et filio procedens Deus existens et

et in deo dulcissimi atque benignissimi bonitate multa nimis hodierna die apostolos in eodem loco congregatos visibiliter in singulis igneis largiori munere replevit. que et in canticis sponsa dominica audivit ad se admonentis sym-
bolice et pa-
dignatur ait
veni auster
perfla ortum
meum Et
fluent aromata
illius Nam
et aquilonem
iam gratia
plenam suo super-
adventu ha-
bundantius
exuberare fecit
et perfluere
gratiam in nos
quem invocemus
mente serena
Ave gratia
plena Veni
auster perfla
ortum meum
et fluent a-
romata illius
Designatur
sanctorum 2o
Et reatatur
in
divino Iam
habuit per iam invocationem / Divinus sermo ait venerabilis beda aromatum more quo subti-
lius terendo quasi terendo distrahitur eo amplius sue
virtutis maiorem fragrantiam reddit sicut figura-
tum est exo. 16. cum deus plueret panes de
celo apparuit in solitudine minutum quoddam quasi
pilo tonsum ubi glosa interlinealis magis est sub-
tilitas celestis doctrine que pilo tonditur. Et simili
sensu [illegible] huius tonsionis experientiam habuit
qui canit psalmo 38. Concaluit cor meum intra
me et in meditatione mea exardescit ignis ex-
[illegible] [illegible] [illegible] confisionis divi-
na verba et ea in corde suo adhibitum confe-
rens quem in tonsione confirmatione et collatione di-
vinorum verborum cordiali exestuat amor. Et

lectionis. Unum testimonium dilectionis confirmatio est divini
sermonis ac mentium inhabitande facultas ipso salvatore hoc
asserente Io. 14. Si quis diligit me sermonem meum ser-
vabit Et pater meus diliget eum Et ad eum veniemus
et mansionem apud eum faciemus Et hac 2a divina
historia hodierna con-
firmationis divinorum ver-
borum reluxit effectus di-
lectionis et premium divi-
ne inmansionis cum pa-
tris quam filii quam spiritus sancti
Quo sensu ait Iohannes
canonica sua prima ca.
2o In hoc cognoscimus
quia in deo manemus et
ipse manet in nobis quoniam
de spiritu suo dedit
nobis [illegible] Et confirmatio
divine sermonis dicitur esse
in corde dicente david
In corde meo abscondi
eloquia tua necnon in
sola memoria [illegible] recor-
datione [illegible] finale delect-
atione nec in ratione
sola seu cogitatione Cum
secundum apostolum prima Cor. 8.
Scientia inflat sed ut na-
tura in viscera [illegible]
anime affectionem et mo-
res ut sic vitalia [illegible]
nutriant. Unde ait
devotus Bernardus [illegible] panis qui comestus in
sanguinem [illegible] convertitur ut sic in crassitudine delectetur
anima ne arescat sed adipe et pinguedine repleatur. Sicut
et si verba thematis nostri corporea sonare videantur
spiritualia tamen sunt quam in eis nobis ministrantur. Io. inqui-
rere oportet ea in spiritu ut ex eis multiformis exurgat sententia.
Et ne talismodi multiformitas sententiarum videatur hu-
mana excogitata surgat in medium legislator moyses
eius multiformitatis sententiarum primordialis fundator explicans
hominis creationem factionem seu formationem in describendo [illegible]
[illegible] [illegible] secundum animam qua assimilatur deo generi primo
ex archano consilio trinitatis dicitur faciamus hominem ad
ymaginem et similitudinem nostram. Aliam vero secundum carnem seu corpus
quod [illegible] [illegible] ait ambrosius de qua gen. 2o

ausu nephando presumpserit patro-
ni ius patronatus advocati ad-
vocatiam feudatarii feudum vi-
cedomini vicedominatum et beneficiati benefi-
cium prorsus amittant et ne minus
vindicte quam excessus memoria per-
petuetur. non solum de premissis nichil
perveniat ad heredes sed et usque ad quartam
generationem posteritates talium in cle-
ricorum collegium nullatenus admit-
tantur neque in domibus regularibus
alicuius prelationis assequantur honorem
nisi cum eis fuerit dispensatum. Ho-
nor. iii. preposito archidiacono et h. can.
Gravis capituli lundensis. Suessionen.
Recepimus episcopum quod cum comes re-
gistrum pro multis iniuriis quas irro-
gaverat eidem per iudices a sede apostolica
delegatos excommunicationis vinculo fuit innodatus
idem per duos annos et amplius in ex-
communicatione persistens pertinaciter
tandem renuit claves ecclesie contempne-
do licet igitur huiusmodi pertinacia non careat
scrupulo heretice pravitatis volentes
tamen nobilitati parcere comitis supra-
dicti dis. v. m. quod si comes predictus post
admonitionem nostram non paruit ple-
ne vir vos ecclesias in quibus aliquid
ius habere dinoscitur ab eius debi-
to absolventes fideles ipsi quamdiu
in excommunicatione persisterit ab eiusdem fideli-
tate denuntietis penitus absolutos.
Calixt. iii. De penitentiis et remis.
Manifesta peccata non sunt occulta
correctione purganda. Ex
con. maguntin.
Qui presbiterum occiderit xii an. penitentia
ei secundum canones imponatur et si convic-
tus usque ad ultimum tempus vite sue
cingulo militie careat et absque spe
coniugii maneat. Alex. iii. Mediolanensi archiepiscopo.
Significavit nobis nobilis vir p. q. f. deo im-
peratori cum olim redderet ab ur-
be castrum [illegible] negavit et si
inde contigit quod iiii castris destructis
plus quam duo milia domorum destruc-
ta fuerunt et multi homines interfecti et
alia mala ibi commissa que longum es-
set per singula enarrare. cum igitur
prefatus p. deo ex inde reconciliari
desideraret. quia quod ipsi penitentiam sine con-
visum fuit misericorditer imponan-
tis attendentes quod pro libertate sua
et ecclesie devotione hoc fecit quem huius ta-
lem debeas districtionem habere ut alii
et ipse idem pro austeritate penitentie a ser-
vicio ecclesie nullatenus retardentur
nec aliquid salutis periculum debeant
formidare. Idem episcopo canturiensi.
Quod autem consuluisti utrum remis-
siones que fiunt in dedicationibus
ecclesiarum aut conferentibus ad edificationem
pontium alius prosint quam hiis qui
remittentibus subsunt hoc volumus
et tuam fraternitatem tenere quod cum a non suo
iudice ligari nullus valeat vel
absolvi remissiones predictas prode-
esse illis tantummodo arbitramur quibus ut
prosint proprii iudices specialiter indulserint.

formauit igitur deus hominem de limo terre et inspirauit In faciem eius spiraculum vite ~~hominis~~ hoc est animam et factus est homo in animam viuentem Hic igitur in homine est assilacio ad deum est etiam assilacio ad vniuersum Vnde de pulchritudine vniuersi sic loquitur moyses Vidit deus cuncta que fecerat et erant valde bona Infini

aus p hoc q et si singula creata pulchra et gracio sa sint ipsius omnis compages Cuncta enim notat vniuersitatem valde bona excellencia in bonitate et creata cito Mis creatur noie homo i telligitur gra hinc p siles appellaciones seu p easdem vocabula et exciones mem bra ac minoris hoiem p tes ~~acts~~ affectus q nec non totius vniuersi nominantur magno spu sancti artifi cio vt ait hoc Ipse factus in animam viuentem fieret et in spm viuificantem quo ad 3am hominis creati onem edificauit dominus in tipum ecclie corporis seu mis tici eius de costa ade vt in sopore adam relitus ex clamaret propterea hoc relinquet homo prem et mrem et adherebit vxori Et erunt duo in carne vna quod tamen difficultans aplus ephe. 5o ait hoc sacramentum magnum est Ego autem dico in xpo et in ecclia et exposicio 2o ipsius suus facti est in xpo ihesu creati in operibus quare summa diligentia con siderandum erit assilacionis hominis ad deum ad vniuersum et ad matrem scam catholicam ecclesiam teste namque phō in 4o sue poetrie a prima natiuitate homini natura inest assimulacio a ad rem et representacio rei p rem Et i hoc gaudet et letatur quod spus sanctus agnoscens descripsit scripturam sanctam per assilaciones et comparaciones ac representaciones vt natiuo quodam ductu ascenderet homo ad celestia comprehendenda delectabiliter quam ad intelligendam scripturam sacram sz tamen gra que na alti ne cessaria est videlicet et industria gracie Et gracia industrie Et vtraque opem s iniuserunt spus enim dei lrauz conferrit scripture dicente apto p a cor 2 . 2o sermo meus Et predicacio mea non in

Idem beluacensi epo.
Quod quidam ad confessionem de criminibus ueniunt et quamuis contri uelint se tamen asserunt abstinere non posse. co. t. t. Respondemus quod eorum confessio nem recipere debes et eis de criminibus con silium exhibere quia licet non sit uera hec penitentia admittenda est tamen eorum confessio et crebris salubribus mo nitis est penitentia indicenda. Idem tri Licet tamen ueteris quam uetus archiepo nouitestamenti pagina et. i. si autem illi qui aliquos dies in pa ne et aqua ex iniuncta sibi penitentia tenentur pagere pane quo uescantur non habent leguminibus aut piscibus aut aliis cibariis refinantur si neces tas id exposcit. discrecione tamen ad hibita quod hiis non ad delicias sed ad sustentacionem utantur. Ale Quesitum est utrum sacerdotibus mes. iii. ciuibus grecis quibus legitimo ma trimonio licet uti penitentia publica sit imponenda. si eam sibi postu lent pro filiis oppressis iniungi huiusmodi q. t. t. Respondemus quod si ipsis procurantibus et studiose negligentibus filii in lectis repiuntur oppressi ab officio altaris debent abstinere et eis grauiorem quam laicis non tamen publica nisi in publi cum id ueniat penitentia debet imponi. Uer si ex incuria ipsorum mortui inueni antur in cunis et illud occultum fuit penitentia eis pro arbitrio penitentiarii imponatur et in terrorem aliorum et temporis abstineant a celebracione missarum. In noc. iii. epo liuoniensi et eis qui cum Deus qui ceciderunt ipso sit frib Quam et i. certum cum penitentia non certa secundum quantitatem excessus quam peni tentis contricionem pro discrecione sacerdo tis sit arbitrium moderanda. pensata qualitate persone sexus fornicacione adul terio homicidio et aliis criminibus considera tis circumstanciis omnibus et pensertim nouitate liuoniensis ecclesie competentem penitentiam delinquentibus imponatis prout saluti eorum uideritis expedire apli autem uestigiis inherentes dicentis lac uobis dedi potum non escam paulatim eos instruatis in fide confessionis formam eorum doctrinam et symbolum illos solliciter edocentes. integrum tamen corporis et sanguinis domini sacramentum re natis fonte baptismatis consuetis festiuitatibus et in mortis articulo tri buatis. Idem. 6. 1. in lucina pbro Officii et i. signi ... ap. se. le. Oficasti quondam mulierem in penitentia tibi fuisse confessam. quod cum res neu ri possessio deuolueretur ad alios quo rundam herbarum sucum potauit et sic uentris eius intumuit et in quon dam se ostendens sibi partum suppo suit alienum timensque maritum non uult factum sibi detegere qui prolem credit sine dubitacione qualibet esse suam quem igitur postulas edoceri utrum ei hac fraude durante sit ei penitentia in iungenda Respondemus quod sicut mulier que igno

Esse visibilis humane sapientie verbis sed in osten sione spus et virtutis etc Studium profunda deuz scrutatur est cordis crescens qui et in ecclesia radio as silacionis et comparacionis p...ormem ad matrem filium diuiciam et naturalem capacitatem descripsit sua ad ...em que hodie festiua mus In co pacione ad membra vniuersi anime et ecclesie vt ex eorundem officine et ...sit validius assurgamus In eius laude Inquiens ve in austrum p fla ortum me um Et fluent aromata ... fiere verba a principio verbum excelle ...ns posita et vt audis ... ...ta In quibus quidem verbis ... ordinate insinuatur Primum ... dulcis et tranquilla quia venit ab austro . 2m penetracio subtilis et intima quia perfla ortum meum . 3m ... irrigacio fertilis et amena quia et fluent aro mata illius De primo sermo scriptum Abacuk 3o Deus ab austro veniet quod exponens bea tus Jeronimus ait ab austro hoc est a clara lu ce . i. meridie ea habitudine qua quidam appel lant filii dei Vnde canticorum 1o Vbi quiescit a dilecto vbi cubas fere visio in meridie De 2o scriptum est hebreorum 4o viuus est sermo dei et penetrabilior omni gladio ancipiti Hic namque filius ... ps 32. Verbo domini celi firmati sunt et spu oris eius Omnis virtus eorum ... non ... nomen spus sanctus appellabitur cuius sermo dei

Loquar ex ore procedere consuevit sermo. Mt. 3° scriptum est ps. c. Flabit spiritus eius et fluent aque. Ubi glosa calido austro flante divinum beneficium et spiritualia fluenta profundunt. Unde Jo. 7°. De ventre eius fluent aque vive hoc autem dicebat de spiritu sancto quem accepturi erant credentes in eum. In quibus verbis patet quod dicitur sermo.

¶ Dixi primo quod in verbis thematis insinuatur inhibitio divinis et tranquilla. In hac clausula vel auster. Adduxi ad probandum prophete alia. Deus ab austro veniet. Ventum esse symbolum spiritus apparet Jo. 3° et Actuum 2°. In eo 3° ubi dicit spiritus ubi vult spirat ubi fi. Jo. Crisostomus loquens de vento celi inanimate attribuit velle per prosopopeiam non quod vento insit quedam electio seu quedam allatio non prohibita quando cum potestate sit ventus namque magis cum potestate discurrit diffunditur. Ubique indetentibiliter et nullus est qui impetum eius possit evertere. Ideo ergo illius indetentibilis allationis ventus assimilatur spiritui qui legibus nec corporalis necessitatis detineri potest aut in sua actione impediri. Auster ergo qui ventus est calidus spiritum designat sanctum cui attribuitur calor sive amor. Et per oppositum aquilo qui ventus est frigidus spiritum designat malignum quod intelligens Ysa. 14° suo decimo 4° loquens de lucifero in persona eius dixit

dixi in corde meo ascendam in celum et sedebo in lateribus aquilonis et similis ero altissimo. Capitulo ergo in canticis ubi thema Abscedit spiritus malignus et advenit spiritus benignus hiis verbis Surge aquilo et veni auster. Hoc est hystorice quo ad deum anagogice et quo ad universum cum venti sunt partes hystorice. Iterum vel eadem predicta quo ad animam intelligatur tropologice et quo ad ecclesiam allegorice. Dicit beatus Gregorius in canticis quod spiritus malignus quando possidet hominem tunc eum a bono opere torpere facit. Sed spiritus benignus cum se mentibus infuderit electorum vel ecclesie sue tunc inducit calorem et fervens desiderium operacionis bone. Hinc orat David ps. 125. Converte domine captivitatem nostram sicut torrens in austro. Quoniam simbola sit apperitur. Nam frigus stringit et ligat aquam ne fluat quam calor solvit et liberat et fluat. Unde ergo aquilo ventus frigidus dyabolus veniens ad hominem ligat et captivat eius mentem in peccatis sed auster ventus calidus spiritus sanctus adveniens mentem eam solvit a peccatis et currere facit virtutibus ad patriam recte ergo captivitas nostra que ex peccatis surgit assimilatur torrenti in austro aque sicut currenti cum impetu. Nam aque glaciales aquilonis frigore ligate adveniente calido austro liquefiunt fluentes in torrentes que siccitate torruerunt. Moralis ergo in adventu spiritus sancti tota domus anime impletur cum spiritus sanctus memorie suggerit et eam monet atque hortatur. Ideo docet ac illustrat. Et voluntatem movet atque inflammat. Ecclesia etiam allegorice figuremens spiritus sanctus replet catacuminatum domus ut hodierna epistola docet hystoria Actuum 2° conscripta

servante marito de adulterio probabile suscepit quoniam id viro suo timeat confiteri non est penitencia deneganda ita neque illi debet penitencia denegari maxime si per alios intelligas alienos ad quos timeat possessionem viri devolvi. Sed competens satisfactio per discretum sacerdotem ei debet iniungi. Idem valentino et burdegalensi burgensi episcopis et abbati de amido cistercien.

Noua quedam sunt nostris auribus intimata quod abbatisse moniales proprias benedicunt ipsarum quoque confessiones in criminibus audiunt et legentes evangelium presumunt publice predicare. Cum igitur id absonum sit pariter et absurdum. Mandamus quatenus ne id de cetero fiat auctoritate firmiter inhibere. Quia licet beatissima virgo maria dignior et excellencior fuerit apostolis universis non tamen illi sed istis dominus claves regni celorum commisit. Idem.

Quod inter et cetera. In illo verbo per quod penitencia morientibus non negamus viaticum et quod vere penitentibus exhibetur intelligi volumus ut nec ipsum decedentibus deneget licet aut per generale interdictum deneget omnibus tamen unctio quoque ecclesiastica sepultura. Concedimus tamen de gratia ut clerici decedentes qui tamen servaverunt interdictum in cimiterio ecclesie sine campanarum pulsatione cessantibus sollempnitatibus ordinibus cum silencio tumulentur et in conventualibus ecclesiis bini et bini vel similiter tres horas canonicas valeant legere potius quam cantare ianuis clausis et interdictis et excommunicatis exclusis et voce ita submissa quod audiri exterius non possint. Cum et regularibus secundum privilegium sedis apostolice sit indultum ut cum generale interdictum terre fuerit liceat eis ianuis clausis excommunicatis et interdictis exclusis non pulsatis campanis suppressa voce celebrare divina. ¶ Recipientibus autem signum crucis non negamus quo minus eis ob reverenciam crucifixi penitencia cum postulaverint mitigatur quod et aliis peregrinis potest misericorditer indulgeri. Idem in

Omnis utriusque sexus. Concilium generale.
Omnis fidelis postquam ad annos discrecionis pervenerit omnia sua solus peccata saltem semel in anno fideliter confiteatur proprio sacerdoti et iniunctam sibi penitenciam pro viribus studeat adimplere suscipiens reverenter ad minus in pascha eucharistie sacramentum nisi forte de proprii sacerdotis consilio ob aliquam racionabilem causam ad tempus ab eius percepcione duxerit abstinendum. Alioquin et vivens ab ingressu ecclesie arceatur et moriens christiana careat sepultura. Unde hoc salutare statutum frequenter in ecclesiis publicetur ne quisquam ex ignorancie cecitate velamen excusacionis assumat. Si quis autem alieno sacerdoti voluerit iusta de causa sua confiteri peccata licenciam prius postulet et optineat a proprio sacerdote cum aliter ipse illum non pos-

sub simbolo venti. Ita loquens factus est de celo repente sonus tamquam advenientis spiritus vehementis et replevit totam domum in qua erant sedentes et apparuerunt illis dispertite lingue tamquam ignis seditque supra singulos eorum. Ecce hucusque non est expressum nomen spiritus sancti nisi in tipo et actibus sed subsequenter exprimitur cum sequitur et repleti sunt omnes spiritu sancto et ceperunt loqui variis linguis magnalia dei prout spiritus sanctus dabat eloqui illis scilicet apostolis in eodem loco congregatis. Et consequenter tangens etiam scilicet apostolis in eodem loco congregatis et consequenter tangens etiam ait Facta autem hac voce convenit multitudo ex omni natione que sub celo est. Ubi tacite exprimitur ecclesia que latino vocabulo convocatio dicitur. Ad hoc spiritus sancti eam vocantis et congregantis. Hic in hac particula venit augustinus legitur quo ad animam tropologice et quo ad ecclesiam allegorice adventus spiritus sancti eo quod auster gratia est secundum serenitas planctioris aure. Et tantum de primo membro principali nostre divisionis hystorice tropice allegorice et anagogice seu quo ad ventum venit. Quo ad animam. Quo ad ecclesiam. Et quo ad deum. ¶ Dixi 2o quod in verbis thematis insinuatur penetratio subtilis et intima quia perflat ortum meum. Perflare est per medium flare hoc est quo ad animam. Ut philippus quasi in intimis cordis spirare virtutibus et ad perfectas communicandum delicias huius quas habent perflavit perfluunt que ipsas anime commovere medullas. Neque ut dictum est quod in eo spiritus sanctus ortum scilicet perflare quo ortum est ex intima subtili penetratione communicare delicias ad fertilitatem. Quis enim orti usus in hoc est ut afferat fecunditatem. Commutans quod beato gregorio. Veniet ad perflare sic ait spiritus sanctus veniens in ecclesiam vel in animam infundens ignem caritatis solvit teporem negligentie et

quasi alumone quadam gratie comportans augmenta reddit. Lenit virtutum germina fructu fide aperiens mentem spe eandem in altum instruens defodit. Dilatat caritate orificium eius et ex occupando eam cum deo cohercere non sinat. Dat ergo sunt orti quot anime. Et omnes propter unanimitatem unus ortus. Et ipsi differentes gratiarum ... plenius unum et apostoli in dominica sepultura in fidelitate et timiditate congelati resurgente domino et mane quidem specie ortolani in apparitione et eosdem ad accipiendum spiritum sanctum perflante surgere eos fecit in gaudium et in eius dominice resurrectionis vera fides et libertatis fiducia sensim incrementa susceperunt. Unum et ad hoc discernendum intimum motionum pacis et sensa cordis distincte agnoscere inter alia carismatum dona data est discretio spirituum prima Cor. 12. quod utique nobis est pernecessaria. Ut ad longum deducit devotus Bernardus sermone 32. In cantica canticorum ubi dicit aliud esse verbum nostre cogitationis aliud verbum immissionis in cor per angelos malos sicut et diabolus immisit in cor iude proditoris. Et aliud verbum allocutionis ex corde enim ut dicit dominus exeunt cogitationes perverse et adulteria. Et ita verbum nostre cogitationis malum est sicut et verbum immissionis verbum autem

sit solvere vel ligare. ¶ Sacerdos autem sit discretus et cautus ut more periti medici superinfundat vinum et oleum vulneribus sauciati diligenter inquirens et peccatoris circumstantias et peccati quibus prudenter intelligat quale illi debeat prebere consilium et cuiusmodi remedium adhibere diversis experimentis utendo ad sanandum egrotum. Caveat autem omnino ne verbo aut signo aut alio quovismodo prodat aliquatenus peccatorem sed si prudentiori consilio indiguerit illud absque ulla expressione persone caute requirat quoniam qui peccatum in penitentiali iudicio sibi detectum presumpserit revelare non solum a sacerdotali officio deponendum decernimus verum etiam ad agendum perpetuam penitentiam in arctum monasterium detrudendum. Idem in eodem.

Cum infirmitas corporalis nonnunquam ex peccato proveniat dicente domino languido quem sanaverat vade et amplius noli peccare ne deterius aliquid tibi contingat presenti decreto statuimus et districte precipimus medicis corporum ut cum eos ad infirmos vocari contigerit ipsos ante omnia moneant et inducant ut medicos advocent animarum ut postquam fuerit infirmo de spirituali salute provisum ad corporalis medicine remedium salubrius procedatur cum causa cessante cesset effectus. Hoc quidem inter alia huic causam dedit edicto quod quidam in egritudinis lecto iacentes cum eis a medicis suadetur ut de animarum salute disponant in desperationis articulum incidunt unde facilius periculum mortis incurrunt. Si quis autem medicorum huius nostre constitutionis postquam per prelatos locorum fuerit publicata transgressor extiterit tam diu ab ingressu ecclesie arceatur donec pro transgressione huiusmodi satisfecerit competenter. ¶ Ceterum cum anima sit multum preciosior corpore sub interminatione anathematis prohibemus ne quis medicorum pro corporali salute aliquid egro suadeat quod in periculum anime convertatur. Cum ex eo. 3. i. de est. Idem in eodem.

Elemosinarum quoque questores quorum quidam se alios mentiendo abusiones nonnullas in sua predicatione proponunt admitti nisi apostolicas vel dyocesani episcopi litteras veras exhibeant prohibemus et tunc preter id quod in ipsis continebitur litteris nichil populo proponere permittantur. Formam vero quam communiter talibus apostolica sedes indulget duximus exprimendam ut secundum eam diocesani episcopi suas litteras moderentur. Ea siquidem talis est quoniam ut ait apostolus omnes stabimus ante tribunal christi recepturi prout in corpore gessimus sive bonum sive malum fuerit oportet nos diem messionis extreme misericordie operibus prevenire ac eternorum intuitu seminare in terris quod reddente domino cum multiplicato fructu recolligere debeamus in celis firmam spem fiduciamque tenentes

allacionis desuper bonum est ergo necessaria est discrecio
nis huius verba habenda ne id quod malum est
putetur bonum aut econtra. De bono vero allacio
nis sic loquitur propheta Audiam quid loquatur in me
dominus deus quia loquetur pacem in plebem suam
Predo ergo est
et inimicus gracie
quia id quod dei
est dyabolo at
tribuit qui
impensa desuper
beneficia que v
surpat et domi
gracie dei ad p
prium inflectit
effectum indus
trie quare convin
citur de membris
eius Unde est
orate perfla or
tum meum quod
dicitur 2m mem
brum divisionis
Tercium dicitur
et finaliter quod
in verbis the
matis insinuatur
originatio fer
tilis et amena
qua et fluant
aromata illius
Adiuvet id psal
mi flabit spiritus
eius et fluent
aque quod ordinem insinuat alius quod est perfla
re ad fluere Iam spiritus sanctus ad hoc perflat
ortum hoc est delicias suas ad fertilitatem anima
cat ut in omnes omnino fluant usus Et quanto ube
rius emanaverint tanto succrescunt copiosius
et locupletiorem suum ostendant possessorem
Ad quam mentem sic loquitur beatus gregorius di
cens quod prius corpus erat ad opera virtutum se ex
citat mox sancte operacionis opiniones per nos
quosque fluant distribuunt ut quique audientes
ad eadem se attendant Virtutum odores emittunt
ut ubique sanctis ortis floreat et fructus redolen
tes et reficientes producunt Hic enim fluunt aromata
illius aromata sunt sancti propositi consilia pu
ra virtutes quibus anima in celestem plumescit

tes quam qui parce seminat etc. et quia
sciat in benedictionibus de bonis et me
tet vitam eternam Cum igitur ad sus
tentacionem fratrum et egenorum ad tale
confluencium hospitale proprie non suppe
tant facultates universitatem
vestram monemus et exhortamur in do
mino atque in remissionem vobis
iniungimus peccatorum quatenus de bonis a deo
vobis collatis pias elemosinas et
grata eis caritatis subsidia ero
getis ut per subvencionem vestram ipso
rum inopie consulatur et vos per hec
et alia bona que domino inspirante
feceritis ad eterna possitis gaudia per
venire. Cum autem ad querendas
elemosinas destinantur modesti
sint et discreti nec in tabernis aut
aliis locis incongruis hospitentur nec inutiles faciant aut
sumptuosas expensas caventes omni
no ne false religionis habitum gestent
Ad hec quia per indiscretas et super
fluas indulgencias quas quidam
ecclesiarum prelati facere non verentur et
claves ecclesie contempnuntur et peniten
cialis satisfactio enervatur decer
nimus ut cum dedicatur basilica non
extendatur indulgencia ultra annum
sive ab uno solo sive a pluribus episcopis
dedicetur ac deinde in anniversario
dedicacionis tempore xl dies de iniunctis
penis indulta remissio non excedat
Hunc quoque dierum numerum indulgenciarum
litteras precipimus moderari que pro qui
buslibet casibus aliquociens conceduntur
cum romanus pontifex qui plenitudinem obtinet potestatis
hoc in talibus moderamen consuevit observa
re. Honorius iii.
Nostro postulasti edificari responso u
trum per tuam prudentiam possis concedere
remissionis litteras generales nos igitur
fraternitati tue breviter respondemus quod per prudentiam tuam libere
potes huiusmodi concedere litteras ita tamen quod statu
tum generalis concilii non excedas. Greg. ix.
Ne pro dilacione penitencie periculum immine
at animarum permittimus episcopis et aliis
superioribus nec non minoribus prelatis
exemptis ut etiam preter sui superioris licenci
am prudentem et discretum sibi possint eli
gere confessorem. Alexander iii. senonensi archiepiscopo.
Super eo vero De sententia excommunicationis. Glossa.
quod consilium postulasti etc. infra Si
quis scolaris infra puberes annos
se ad invicem unus alterum percusse
rit non sunt ad apostolicam sedem mittendi quia
eos etas excusat nec clerici si sint ple
ne etatis et non odio vel invidia vel in
dignacione sed levitate iocosa se ad in
vicem percutere contingat nec magister si sco
larem clericum intuitu discipline vel cor
rectionis percusserit quia non potest in ipsis iniec
tio manuum violenta notari Cum vero hec
odio inde scolares vel seculares clerici si
se percusserint pro sua absolucione debent
ad apostolicam sedem venire. Idem.
Monachi vero et canonici regulares
quocumque modo se in claustro percus
serint non sunt ad apostolicam sedem mittendi sed
secundum prudenciam sui abbatis discipli

volant Recordaciones pie meditaciones sancte affecciones sin
cere oraciones assidue conversaciones humilime singularis penitencie
et lacrimosa suspiria et huiusmodi que sunt suavitatibus fructi
bus piorum pascunt ortolanum perfluunt aroma caritatis fer
vent Cum dixerunt caritas dei diffusa est In cordibus
nostris per spiritum sanctum qui
datus est nobis Fuerat
ergo dilecte sponsus huius
aromata aquilonis late
ra circumstant non tamen ea
tollunt sed a fluere re
stringunt sed extollunt
et amplius fructificant
Hic namque propheta david
de ecclesia loquitur ps.
47 Inquiens fundatur
exultacione universe terre
mons syon latera aqui
lonis civitas regis magni
In monte syon sci
civitas civitas regis
magni ecclesia fuit sanc
ta sicut daniel 2o scrip
tum est mons crevit
et replevit totam terram
quia xpus exultacionem
universe terre ecclesiam
ampliavit quam hec late
ra aquilonis Hoc
est persecucionis procellam
hereticorum tempestatis im
petum tedia et ama
ritudines que ideo dicuntur latera quia huius ecclesie sunt
assistunt ea que et excuciunt eam probant eam ut amplius
crescat provocant ut lacius excrescat Et amplius aug
mentum comparant glorie eterne Cuius nos participes
efficiat ipse spiritus patris et filii noster sempiternus Amen

De corpore xpi Wenck Anno domini 1438

Caro mea vere est cibus Johannis
6o. Hiis verbis suum edocet salvator
sacramentum corporis et sanguinis
eius In hoc sacramento eucha
ristie ostendit eius magisterium
primum quod est magisterium co
mmunionis ac dilectionis Hic enim afficit discipulos In ho

cognoscent omnes quia discipuli mei estis si dilectionem ad invicem habueritis. Habere ergo dilectionem signum est discipulatus Christi. In cuius scolis edocetur dilectio in qua pendet lex et prophete et finis precepti caritas. Tria ergo intueri in hoc sacramento scilicet speciem sive formam visibilem panis et vini. 2o sub istis speciebus largam communicationem omnem Jhesu quasi se ipsum sub speciebus velatum totum communicat ad sacramentum accedentibus. 3o mirificam sacramenti virtutem qua animas reficit et eis vitam ministrat indeficientem. In primo honorandum scilicet in forma visibili panis et vini Jhesus sacerdos in eternum. Ex cuius ore exquirenda est lex iuxta Malachiam edocet quid ipse nobis sit et quid nos nobis invicem esse debeamus. Primo in visibili forma lucide ostendit nobis et palam quod ipse Christus est nobis cotidiana spiritualis refectio iocunda et indissolubilis animarum nostrarum quo ad famem et sitim indeficiens refectio. Caro ipse enim dicit caro mea vere est cibus et sanguis meus vere est potus. Designatur enim forma panis et vini hec refectio. Sicut enim cibus et potus corpus reficientes designant Christi carnem et sanguinem animarum reficientes et similiter edocet et ydonee quia similitudo convenientius sub signo intelligitur secundum consuetudinem mentis hominum. Instruit etiam nos in forma visibili panis et vini sive cibi et potus et ostendit sancte dilectionis communionem indistinctionem et societatem fratrum inseparabilem de qua apostolus ad Galatas 4o Non est iudeus neque grecus servus neque liber non est masculus neque femina. Omnes enim vos unum estis in Christo Jhesu. Iste enim conditiones et distinctiones foris sunt et asperitates sunt ... pertinentes ad unitatem sancte societatis et communionis fratrum et hoc insinuat quod dixit salvator: Qui manducat meam carnem et bibit meum sanguinem in me manet et ego in eo. Quod exponens Augustinus ait hoc est ergo manducare illam escam et illum bibere potum in Christo manere et Christum in se habere. Tertio ergo dominus noster Jhesus tamquam magistraliter doctrinis communionem sive dilectionem corporis sui et sanguinem in hiis rebus instituit et commendavit quia in vino aliquid redigitur ex multis naturis scilicet panis ex multis granis in vinum constat ad scilicet vinum ex multis acinis in vino confluit. Et quia exemplis vehementius docet vero magisterium sive sermonis doctrina verbali demonstratum. In 2o predictorum scilicet in ... sue largitionis et communicationis docet quo se sumentibus digne adesse non abhorrens ... manus et ad usum se ... in se est omnibus exponens ... multi eo advitant. Rectum tamen et legitimum sumptionis usum fructiferum premittit sub exemplo a patre digitus est dicens: Sicut misit me vivens pater et ego vivo propter patrem. Et qui manducat me et ipse vivet propter me. Hoc est sicut vitam et conversationem meam ad gloriam retuli patris a quo sum et cuius mandatum feci. Sic qui manducat me id est manet in me vitam suam ordinabit ad honorem et gloriam meam. Et ... conversationem meam meliorabit que efficit et facit participatio. Qui manducat me et ut ipsum manducando vivamus qui etiam

...ne subdantur et si discretio alicuius non sufficit ad eorum correctionem est prudencia diocesani episcopi adhibenda. Idem.

Si quis alium potestatis hostiarii sub pretextu officii sui malignatus clericum lesit ab episcopo suo potest absolvi nisi forte eundem clericum graviter vulneravit. Officialis vero pro iniectione manuum in clericum non potest sine mandato Romani pontificis absolucionis beneficium promereri quia nulli laico super clericum tanta datur auctoritas nisi forte turbam attendendo irruentem non ex deliberatione sed fortuito casu clericum ledat. Si vero clericum vim sibi inferentem vi quis repellat vel ledat non debet propter hoc ad sedem apostolicam transmitti si in continenti repellat vim vi cum vim vi repellere omnes leges omniaque iura permittant. Nec ille compellendus est ad apostolicam sedem venire qui in clericum cum uxore matre sorore vel filia propria turpiter inventum manus iniecit violentas. Ceterum si in stupro vel adulterio quod committit clericum ea que ipsum ita propria consanguinitatis linea non contingit ceperit aut in eum violentas manus iniecerit non erit a sententia illius excommunicationis immunis.

Si vero aliquis in clericum ... Idem.

Si nutrientem comam manus iniecit violentas non debet propter hoc apostolico presentari conspectui nec excommunicatione notari dummodo ipsum esse clericum ignoravit vel si hoc dubium fuit propria manu dimittat prestitit iuramentum eo ut esse clericum ignoravit. Ab illo autem si noluit prestare iuramentum quia violentas manus constat eum in clericum iniecisse sicut ab excommunicato donec de mandato summi pontificis absolvatur oportet. Non dubium est quod abstineri. Idem.

Hii qui violentas manus in clericos vel canonicos aut quibuslibet religionis conversos iniciunt ex constitutione concilii sententiam excommunicationis incurrunt nec nisi in articulo mortis sine Romano pontifice absolucionis possint beneficium impetrare. Idem.

Mulieres vel alie persone que sui iuris non sunt ab episcopo diocesano absolvi possunt si manus in clericum iniecerint violentas. De hiis vero qui magne sunt potencie et ita delicati quod laborem veniendi ad sedem apostolicam nequeunt sustinere tamen quod stat persone pius et utilitas negocii est in mandato Romani pontificis et sine consilium eius tales erunt de commisso scelere corrigendi. Illi vero qui non per se ipsos sed eorum auctoritate vel mandato alii violenter iniciunt manus in clericos ad sedem apostolicam sunt mittendi cum is videtur committere cuius auctoritate vel mandato delictum committi probatur. Idem.

Porro si aliqui violentas manus in fratres suos iniciunt et ducti penitencia non convicti sed privatim a te veniam postulant eos monere debes et inducere ut hiis quos leserunt congrue satisfaciant et apostolico se conspectui representent cum a te vel ab alio sine speciali mandato Romani pontificis absolvi non possint. Idem.

Nulli se possit privilegiis apostolicis ...

vivere ex nobis habere non possimus. Ipse ita causa de celo dicit se descendisse hiis verbis Hic est panis qui de celo descendit. Qui ergo dicit se in christo permanere debet sicut ille ambulavit et ipse ambulare prima Jo. 2. glo. scilicet in via iustitie et caritatis et paciencie. Et quia hec mansio caritatis est et dilectionis que est domus eternitatis Jo. 14. Ad diligentem veniemus et per mansionem apud eum faciemus Jo. 3a. Jo. 4o dato spiritu sancto exprimitur esse debitum mansionis dei in nobis. Unde ibidem Si diligamus invicem deus in nobis manet et caritas eius in nobis perfecta est. Verum prima Jo. 3o. Nunc filii dei sumus et nondum apparuit quod ~~fuimus~~ erimus. Quando enim est in patria patuit est ad respectum futuri. Non enim ascendit in cor hominis que preparavit deus diligentibus se. Et subiungit ibidem Johannes. Cum enim apparuerit similes ei erimus quoniam videbimus eum sicuti est glo. non per speculum ut modo glo. Sola visio beatificat. Ex 3o predictorum scilicet ex mirifica virtute edocet dominus Jhesus magisterium communionis. Nam ut ait theophilus Caro christi vivificativa existit non quod in deitatem transferatur naturam. Sed sicut quandam ignem ferri consuetudinem quod et ferrum manet et ignis actum ostendit. Sic et caro christi caro manens deitatis operatio ostendit dum manducata in

quo minus excommunicatos vitare debeat et violenta manuum iniectione in clericos sicut excommunicati vitari. Idem episcopis et aliis prelatis per galliam constitutis.

Parrochianos vestros qui in monachos vel conversos vestri ordinis violentas manus iniecerint sub apostolice sedis tenore generalis decreti excommunicatos publice denuncietis ipsosque faciatis sicut excommunicatos arctius evitari donec lesis congrue satisfaciant et cum litteris vestris apostolice se conspectui representent. Ex tenore. Idem ianuensi archiepiscopo.

Ex tenore litterarum tuarum nobis innotuit quod B. canonicus in quendam subdiaconum manus miserit violentas et infra. Mandamus quatenus recepto ab eo iuramento quod tuo debeat mandato parere ipsum iuxta formam a sententia a sententia qua tenetur absoluas sibique iniungas iuramenti perpetuo ne de cetero in clericum monachum vel alicuius religionis conversum manus iniciat violentas nisi se defendendo aut de mandato suorum fecerit prelatorum vel nisi super eum prelationis ministerium aut magisterium habeat aut cum ipso in eadem ecclesia socius commoretur. Idem cenomanensi episcopo.

Ne cetero noveris quod si quis pro violenta manuum iniectione in clericum vinculo est excommunicationis astrictus si hostis capitales inimicicias vel alias iustas excusationes quibus ab itinere rationabiliter excusetur ita quod sine periculo apostolico se nequeant conspectui presentare licet dyocesano episcopo recepto iuramento secundum morem ecclesie absolutionis gratiam impertiri. Sed est illi sub iuramenti debito iniungendum ut quam citius opportunitatem habuerit romani pontificis adeat mandatum apostolicum suscepturus. Urbanus iii. senonensi archiepiscopo.

Ad hec cum in parrochianos tuos et infra romana ecclesia absolutionem sine dubio indultam nequaquam consuevit aliis delegare nisi in terris [illegible] expresso de sufficienti cautione prestanda ab hiis qui absolui debent quod iudicio ecclesie debeant obedire. Clemens iii.

Ea noscitur et infra contra duximus statuendum quod mulieres senes et valitudinarii seu membrorum destitutionibus impedita licet ad apostolicam sedem non veniant ab episcopis valent fidelium consilio restituti satisfactionis iuxta facultates hiis quibus per eos constiterit iniurias irrogatas alios autem sive pauperes sive divites se apostolice vel legato eius ut beneficium absolutionis optineant necesse est presentari. Si vero infirmitatis tempore timore mortis beneficium fuit absolutionis indultum iuramenti iniungatur eisdem ut postquam sanitati fuerint restituti ad ro. ec. vel eius legatum accedant mandatum super talibus recepturi. Idem.

Cum non ab homine et infra. Verum quia a corde illius qui per sacrilega manuum iniectione in clericum in canonem excommunicationis incidit licet denunciatus non sit debes abstinere nisi forte id tibi soli pateat in quo casu ipsum pati

vitam etiam vivificat. Cuius occulte virtutis typus erat manna confirmans filiorum israel quadraginta annis sine messe frumento et aliis huiusmodi. Cuius tamen distantiam ab hoc vero cibo sequestrans subiungit evangelium clarificando non sicut manducaverunt patres vestri manna et mortui sunt. Qui manducat hunc panem vivet in eternum. Quas autem operaciones [illegible] virtute hoc operatur sacramentum post dicetur supplende missarum per [illegible] dant. Hic corpus meum erit [illegible] mobile ad [illegible] [illegible] est [illegible] [illegible] movetur [illegible] et [illegible] dextrum et sinistrum. Et ferrum durissimum et frigidissimum a calore ignis in se suscepto operatio acquirit calefaciendi. Ubi non acquirit subtilitatem ignei aut motum ignis sed in natura maneat ferreitatis. Unde apostolus prima cor. 14. nominat corpus glorificatum spirituale ob dotes corporis que sunt impassibilitas invisibilitas agilitas et subtilitas. Et si salvator in transfiguratione ex umbra tenuissima glorie ut intueri non posset corpus eius ad passibilitatem per claritate. Nam inductio est pulcherrima christi corpus ex consortio divinitatis posse esse in multis locis licet super naturam corporis cum divinitatis virtus infinita est et actio per eius modum sit in ultimate perfectionis virtutis et actionis. Et ex potestate liberrima anime christi glorificate movetur ex solo beneplacito imperantis exhibere se in manus sacerdotis. Et absque recessione motiva. Non enim per motum se transfert sed per obedientiam et iussum. Et cum christus sua divinitate ubique sit presens tamen sue humanitatis scilicet anima rationalis et caro in multis locis ubi ipse est non sunt. Sicut enim presens in

loco sunt suis misteriis et utilitatibus earum sanande et
conciliande satiande a resistende congruente. Recepit ergo
christus secundum humanitatem eius et recepit multitudinem
locorum ad merendum et ad exequendum susceptum
misterium et ad premium. Ad meritum quidem in cena ip
sa sanctissima in sede re
cumbebat inter duodecim
et in manibus suis
quibus porrigebatur apos
tolis ad sumendum et
in ore ac faucibus ac
cipientium et manducan
tium ipsum. Ad miste
rium quadruplex secundum quod
pro nobis corpus suscepit of
ficia pagere videlicet medi
catoris placatoris sanctifica
toris sine satisfactoris et spiritualiter
reficere secundum quod est medi
cus advocatus sacerdos
et hostia. Ad premium
autem et ad remune
rationem est in celo celo
rum scilicet empireo ubi
est locus glorie electo
rum alibi vero ante ut
sic esset ubi corpus su
um penalitate esse non
requireret sive dignitas
nos pro nobis susceptum
officium nobis enim natus
est datus est. Et penetrat aliquis ulla resistentia et lesi
one tam sui quam ipsius. Hic et corpora glorificata omnia ad
gradum a forciori corporis domini salvatoris quod est incompa
bilis sublimioris glorie quam alia. Alia ergo gloriose corpori
salvatoris conveniunt ex natura sive corporalitatis. Et aliqua
ex similitudine spiritualitatis que est gloria ipsius. Nam
quod quam intendit utraque natura acquirere non intendit
acquirere nisi pro se et propter id solum voluntas vero
divina non intendit corpori filii dei acquirere locum propter
id. Sed propter totam etiam sanctorum intendit enim
necessitati et utilitati ecclesie propter quam solam id corpus
assumptum est a dei filio. Unde eius voluntatis bene
placitum naturaliter nichil potest. Cum est utrique obedire bene
placito sui creatoris. Ex quo et habet totum quod natura est

tumidi tutabis quamdiu ab ecclesia tollatur
ut saltem verecundie rubore confusus pro
latenti excessu satisfacere compellatur.
In articulo vero secunde questionis requiris
cessores clericorum aut presbiterorum qui contempto
clericali habitu tyrannidi et enormitati
se inverecunde immiscent in odium clericalis
excessus et terrorem ac correctionem
similium canone late sententie minime con
tinentur. Injungatur tamen eis penitentia con
petens aliquantulum asperior quam si in
laycos talia commisissent. Idem.
Cum desideres et infra. Fuit autem preterea quesitum
utrum hii qui trium aliquem excommunicato
qui mandato ecclesie stare noluit et ante
absolutionem episcopi ei communionem reddidit sit
communicandum ab aliis et an episcopus id facere de
beat. Cum quidem in tali casu cautio in
iuratoria quam hodie qui excommunicati sunt
prestant potius ad cautelam ex consue
tudine ecclesie quam rigore canonum
sit inducta nec momenti tam invalidi
reputetur quod non absolutionis beneficium
subsequatur ille qui excommunicatum debeat
communioni aliorum restitui presertim cum ex eo
iuramento absolutionem consequatur. Non sit
et constet eum excommunicatum fuisse et non sit
absolutum non esse non episcopus nec alii communica
re debent eidem nisi fuerit secundum formam
ecclesie post iuramentum prestitum absolu
tus. Quia qui cum excommunicato scienter
communicaverit excommunicationis penam contrahit eo eodem.
Secundo quidem huic fine duximus respo
nendum quod si publica fama et aliquis
tibi asserit clericum nec episcopus nec alius com
municare sibi debet nisi ad arbitrium episcopi
de hoc se purgaverit vel ad cautelam
absolutionis beneficium consequatur. Tandem
eo tamen discretioni requisivit. Si clericus vero li
beratus episcopo mediante cum suo vi
tore composuit et ille reconciliatus fue
rit sibi an pro hoc is debeat ad aliorum
communionem admitti super quo tibi breviter respondemus.
Qualiter ille qui violentas manus
iniecit et quem lesit satisfecisse taliter
videatur ecclesie tamen quam offendit extra
non satisfecisse demonstratur et nisi forma
ecclesie que pro absolutione talium intro
ducta est observetur non est communicandum eidem.
Veniens ad apostolicam sedem. Lator. Idem.
presentium sua nobis assertione monstra
vit quod cum matutina officia celebraret
quidam monialis ecclesiam ingrediens et alio
clerico ludendo impedimentum prestabat
quo minus possit deo divinum obsequium
exhibere vir memoratus sacerdos commo
tus ut liberius possit circa divinorum
celebrationem vacare manus violentas appo
suit ut extra ecclesiam poneret cum nollet
exire in trahendo ipsum coegit eum
de intra ecclesiam residere. Sed tamen
pro hoc tamquam excommunicatum vitasset et fa
ciat ab aliis evitari. Fecit quod si quod li
res ita se habet cum decreto non curetis cum
ex hoc ipsum excommunicatum nullatenus vide
Pervenit ad nos et latam. Idem.
Pro de hiis absolvendis qui clericos
non enormiter sed modicam et levem iniu
riam irrogarunt tue fraternitatis arbitrio duxi
mus committendum. Idem.

In die pasche sermo ad populum bonus
Anno domini 1446°.

Transfer calicem hunc a me
Marci 14. Verba hec pro
tanto conveniunt
sermoni de
more passi
onis videlicet de
transitu do
mini fideles
salvificet
Regnum celo
rum huma
no generi apperiat.
De potes
tate tenebra
rum in regnum
dilectio
nis filii eri
piant primo
laudis cum christo
prece sunt ex
orat in mon
te oliveti
pro translatione
calicis sui
sanguinis.
Nunc pro pre
sentium scilicet
intravit in
sancta eterna redemptione adinventa hebreorum 9.
Transfer namque verbum est asserens non fugam
passionis includens secundum eius passionis quod olim ferre
hec translatio calicis intentum et propositum est
dominice passionis pretium et fructus finalis.
Unum et Iohannis 12°. Orat salvifica a me ex hac
hora pretereat scilicet propter salutem operandam. Veni
in hac horam passionis videlicet mee ergo transfer
calicem hunc scilicet singularem meum a me
deo et homine sacrificio et sacerdote dilec
tio filio. In quo est complacuisti bene dixit
in Collecta diei pasche per unigenitum suum
devicta morte eternitatis nobis aditum
reseravit pontem faciens ad inmortalitatem

Hinc est excessus quem completurus erat Ihesus in Ierusalem, quo in transfiguratione loquebantur Moyses et Helyas, Luc. 9. Venit hora, Io. 13, ut transeat de hoc mundo ad patrem. Io. secundum aliud evangelistam orabat ut transiret ab eo hora. Calicem autem designare passionem salvator edocuit, cum dixit ad Petrum: Calicem quem dedit michi pater non bibam illum? Ad huius transitus figuram quedam vel lecte et secrete celebrantur pascales. Itaque transfiguratio sive transitio passionis sive sacramentis de sancti intellectu in quadriformi sensu ad literam, ad mores pro regno dilectionis, ad allegoriam per etiam in offerente in ministerio translatio sacerdotii. Heb. 7. Et ad anagogiam triumphantis ecclesie: Ego dispono vobis regnum sicut disposuit michi pater, ut edatis. Hanc passionem Christi lex depinxit in sartagine ferrea. Unde preceptum fuit 2º capitulo Levitici: Crux vero fortis quidem tantum fuit ut omnes creaturas ... cederet crucifixo et carnem Christi cum passione ... ineptam ad commendendum aptam ... passione fecit. Inde dicit sartago ferrea exercitationibus aptos esum reddens. Et de carne Christi dicit in quinque psalmo 21 ait: Aruit tamquam testa virtus mea, ob firmitatem et fortitudinem sartago etiam dicitur ferrea. Infirmum enim dei fortius est hominibus. Et recte ergo pascales cene separatio mutatur. Enim cena pura vel separatio. Est enim hodie phase, idest transitus domini, Exo. 12. Prima Cor. 5. Etenim quasi pascha nostrum immolatus est Christus, quem edere debemus cum pascha nostrum secundum ... pascha celebrant populus dei cum de Egypto fugiens mare rubrum transierat. Transfer ergo nos bone Ihesu tua passione fructifera a tenebris viciorum ad lucem virtutum. Et ab adversario nostro ad teipsum. Et tandem ab instabili hoc seculo ad fundatissimum eternum regnum. Recte ergo ore omnium fidelium dies hodierna secundum evangelistas pascene vocatur, quod interpretatur cena pura vel separatio, quia in ea immolatus est Christus, transitus separans nobis cenam dominicam. Cognoscant ergo fideles nos huius sacramenti ut et sciant solempnitatis causam. Dic ergo passionem breviter, sententialiter et ordinate in retinendo memorie. Mic et splendenter ac luciose quo ad intellectum. Et ardenter sive affectuose in inserendo virtutum et detestando viciorum quo ad vocem. Prima scriptum est prima Corin. 14. Qui enim loquitur lingua non hominibus loquitur, hoc est placere ingenita et peregrina non loquitur intellectus hominum, ex quare nullus est eis profectus. Qui autem prophetat, hoc est loquitur mente certa, edificat et prodest in revelatione figurarum. In scientia eorum que proprio studio didicit, in prophetia qua sine humana industria spiritus paulatim revelat et in doctrina que mores informat. Dicit apostolus scripturam in exemplum ponens: ait in ecclesia volo quinque verba sensu meo loqui ut et alios instruam quam decem milia verborum in lingua. Tanto studio edoceantur que videntur ex probabilissima esse et verecundiam fit: xº enim diffuse describunt ne convincerentur, ut credant que enim premeditata mente agebantur, in ipsum hoc verum decernebant, quia et illis prophetie complebantur, fidei fiebat demonstratio cum passio crucifixi et mor

Significavit nobis ... in dictos quod sacerdotes sponte participaverint excommunicatis a nobis et ipsos in officiis receperint eadem excommunicationis sententia cum ipsis non dubitamus involui, quos et pro beneficio absolutionis mandato ad nos volumus cum literarum tuarum insinuatione remitti. Idem.

Tua nos duxit fraternitas consulendos et in fine quod non solum hii qui in clericos temerarias manus iniciunt, sed etiam mediatores ex quo sunt per excommunicationem publicati pro absolutionis beneficio ad sedem apostolicam. Idem.

Ad eminentiam sedis apostolice mittendi. Idem. Et in fine: Sicut ex parte tua nostris est auribus intimatum, tibi existat dubium utrum absolutionis beneficium consequantur qui pro iniectione manuum in clericos vel in alias religiosas personas excommunicationem incurrerit et a legatis cardinalibus qui a latere Romani pontificis destinantur per tempora absolvuntur. Cum idem legatorum mandatum super hiis non ostendant expressum, super quo id a te volumus observari ut eos habeas absque omni hesitationis scrupulo absolutos quos constiterit a talibus beneficium absolutionis adeptos. Idem.

A nobis fuit ex tua parte quesitum utrum si aliquis ita pronunciavit quisquis furtum fecerit excommunicatus sit, hec generalis clausula ad ipsius excommunicatoris subditos referatur, an generaliter extendatur ad omnes qui non sunt de iurisdictione illius, ad quod dicimus quod hec sententia non nisi subditi obligantur, nisi forte plus continuerit maior et largior auctoritas delegantis. Idem.

Nos qui sunt nobis regum canonica quod in de mala forma rei sequentes quosdam ecclesias regni episcopatus violenter confregerunt easque spoliare minime dubitarunt, quoniam igitur gravia sunt nec clausis debent oculis preteriri, mandamus quatenus si ita est memoratos sacrilegos excommunicatos nuncietis et faciatis sicut excommunicatos arcius evitari donec passis iniuriam congrue satisfaciant et dampna data resarciant et cum literis vestris rei veritatem continentibus apostolice sedis conspectui representent. Idem.

Perpendimus ex literis tuis quod quidam sacerdos pro eo quod se filium regis Francorum nominare presumpsit et armis acceptis se dicendum fecit et guerram a. b. comite ius suum est fustigari, qui postea eius mandato traditus patibulo exspiravit. In fine taliter duximus respondendum quod si memoratus sacerdos tali modo excessit et ferens arma non propulsando sed inferendo iniuriam fuit occisus non videtur nobis quod interfectores eius propter hoc ad optinendam absolutionem apostolicam sedem adire cogantur, tu vero quia nimia personarum bene nosti penitentiam eis competentem iniungas. Idem.

Continuavitatis vestre consultationem recepimus qua requisistis utrum laye incidat in excommunicationis edictum qui ad iussionem abbatis in eius servitio commoratur in clericum monachum aut conversum temerarias manus presumit inicere, maxime ubi causa non subest propter quam debeat verberari. Nobis autem videtur quod nisi causa regularis discipline hoc faciat abbas in propria persona vel si necessitas urget

tuis et sepultis ineffabilia psinebant misteria et funda
menta nostrorum bonorum qui in ecclesia sunt ut grana A.
fine incipiendo Custodia sepulchri p milites et multi
tudine iudeorum reddidit fidem crucifixi qua credere opte
bat p inimicos credibiliore demonstracione irrefragabili Et
Ita nolentes concertant
ad veritatis demonstratio
nem Hinc veritatis
dilectores davantur michi
exultant eorum que dicta sunt
abinuere et exprobrabi
lissimorum Nam in
mortuum conuitiantium cor
pus xpi multe multo de
terius fuit quam crucifigi
Ver tamen ipse obtinuit
Jo. davantur qui prius vi
dit ihesum examinante
Cayphas consiliatus iu
deis quia conuenit unum
hominem mori audiatur
nesciens fidei nostre Ita
ta enim est veritatis ha
bundancia ut etiam ea
inimici proponent pe
nitentia est iniquitas
Vbique nam error serpens
crucifigit et veritati
non nolens opilatur Tes
tatur iudei omnisis dix
it eundens ipse ad regem
ens post tres dies exurgat
studentes pro veritate nolentes vn et veritas a contra
riis divulgata effulget Ex hoc enim quod pater omnia
sibi dedit in manus tue ipse malis vn potius vel vol
uit In paschali gloriosius predicatur cum pascha nostrum
immolatus est xpc Nunc et chorus stantes sub infirmitate
habet fortitudinem sub stulticia sapiencia sub opprobrijs ele
menta vt et hostis ferret medelam de ligno vnde le
gerat Opprobria quoniam mei michi declarauit ihesum pas
sum veracius Ideo tam diligenter ab Auan tis destruptio
dum quo transponitem nos ferat ihesus pontifex futurorum
bonorum Non dicatur vltius non ibi ieremie xxiii vivit do
minus qui eduxit israel de terra egipti sed vivit dominus
qui eduxit semen domus israel de terris multis Nunc et
mortuus est non tantum de gente sed vt filios dispersos
congregaret Et si mors honoris quid sit sine

qui eam diffinitis dissolutis et finem vite estimant
trepidantes non esse incidere Sapientibus
tum que sensum sunt eam peregrinacionem esse quam
ad alia vitam innis potiorem multo et clari
orem et fine non hunt volunt Et bonus
amicus Et
quoniam de morte
sit aliter era
lit sapiant
seculi ama
tores et sa
pientes dum
in tue fines
mei nolite
effici pui se
sibus sed mali
cia similes
tote sensibus
autem perfecti es
tote vt in
sim ambrosium
intelligatis
plene quod
dictis vt sui
deatis sine
que presunt
fictus
Pauus
et post vnum
pascha fiet
Et post post
duos dies fiet pascha Nunc et consonat quod
sequitur Tunc congregati sunt quod con
silium erat ferta contra Consilium inique dolo
sa et occulta detentione sine traditione occisione
sine interemptione ihesu Non quod consilium
impotentum si principium vidi aut dominus Bea
tus vir qui non abiit in consilio impiorum
mathei autem dominus Pascha fiet et filius
hominis Exponit mirabili metha
do misterium crucis Et impliciter typicum
pascha eductos ex egipto Et sed in salute
orbis tractum Dicebat autem in die festo dum
bolus vt non manifestum constitueret pas
sionem nolebat in pascha pati xpm Et sic

p clericum vel monachum fieri iubeat tamen
qui tales liberari precipit quam illi qui li
berati sunt et sicut subesset excommunicationis sententiam do
nec ad se ap. veniant nequaquam euadere
Si audiencia n. talis fuit Idem.
Ex parte tua proposita consultacio vult dicat
arma militaria relicto habitu clericali
gestare nullatenus erubescit si eis fue
rit iniuria corporis illata vel se a cap
tione redemerit illa clericorum debent in
munitate gaudere quam per temeraria ma
nuum iniectione facta in clericum excommunicatur
quis ipso iure notatur ad hec vult
tamen que frustra ecclesie imploret auxili
um qui committit in ipsam et lex secula
rium principum huic rei satis efficax
afferat argumentum quam manifeste cautum
habetur matronam cuius pudicicia at
temptata fuit iniuriarum non posse agere
si in veste meretricali fuit deprehensa hi
dicta si a prelatis suis tercio commoniti
militaria noluerint arma deponere
de priuilegio clericorum subsidium aliquod habere
Quod de hijs et i. non debet. Idem.
Ex. t. duximus respondendum quod is qui
asserit se in canonem late sententie incidisse non
aliter quam per se ap. vel eius legatum abso
lucionis potest beneficium optinere nisi for
te sit in mortis articulo vel paupertate
vel infirmitate vel in senectute tan
ta grauetur quod ad ro. ec. laborem subire
non valeat veniendi vel ab hoc alio
impedimento retrahatur. Cetera ab hiis
in forma sacramenti exigi consueuit ut
resumptis viribus et oportunitate co
cessa ro. ec. ipsa persona debeat vi
sitare. Innocentius iii. archiepiscopo decano
et precentori lugdunensi.
Cum pro causa que inter C. et F. cabilonen
ecclesie archidiaconum vertebatur eis concessi
mus auditorem prouisor C. allegauit
quod F. archidiaconus in successorem tocius dormi
torio manus iniecisset temere violen
tas et eum traxisset verberando per claustrum
tu fratres archiepiscope eum ob violentam ma
nuum iniectionem et violacionem immunita
tis ecclesie fecisti excommunicatum publice nun
ciari et i. cum quod liuos constitit dictum F.
archidiaconum ob duplicem causam excommunicatum
fuisse et expressisse tamen alteram in litteris
quas super absolucione sua impetrauit ipsum
tamquam excommunicatum satisfacere ecclesie sue
pro altera mo. p. cogatis Idem albi
Anobis est sepe quesitum sancti andree.
Vtrum si aliquis excommunicatur in quo
indicia fuerint penitentie manifesta nec
per eum steterit quominus reconciliaretur
ecclesiastice unitati non suscepto benefi
cio absolucionis decesserit pro absoluto
ab ecclesia sit habendus et utrum pro tali reci
pienda elemosina et a fidelibus sit oran
dum et i. nos igitur q. t. breuiter respondemus quod iudi
cium dei veritati que non fallit nec fallitur
semper innititur iudicium autem ecclesie non num
quam opinionem sequitur quam et fallere
sepe contingit et falli propter quod contingit inter
dum ut qui ligatus est apud deum apud
ecclesiam sit solutus et qui liber est apud ec
clesiam ecclesiastica sit sententia innodatus victima
quam peccator ligatus est apud deum in culpe

ab hoc tpe expetebant festinitate preterito
formidabant eni populum no coinquinati
onem ab hoc tempore in furore ferientes q
invenerunt traditorem Et ita titu simulati u
detenti sunt a tpe sicut exercitati omnia a
gentes Et
si xpus ...
nequiciam
in pra ute
bat dispen
satoe sue pas
sionis non
tn̄ gerit hoc
innoceri erat
Dz decem
inhibus dig
in penis .
Ex consilio
inficiens
insotem et
innocentem
et absoluen
di noxium be
nefactori in
videntes
Rege in me
passione
sub infimo di
po as de qui
bus dic in
tribo i po as
dm medicabi
justitie soli
us Infirmu eni dei ait aplus fortius est
hominibus Sub stulto sans dicente aplo
Stultum dei sapiencius est hominibus Et
sub severo clemencias quibus abacuk Cum
iratus fueris mie recordaberis Et qui
mineras denotandi se ex domina passio
ne quis no colligeret tenacit ex pibus
sacris signis sive simbol po 135 Ro
est occultatum cor os meu a te quod fe
cisti in occulto et substancia mea in infe
rioribus tre hec est cor que sunt infimi
xpi In passione ex eni xpi lux micat ex
caligine et exardet ignis i spu eu crucifixe
derunt Iudei xpm sic apes Her xpi pas

remissione dissolvit illa aut quoli
gatus apud eccam cu sna remitti
tur relaxat q in suscitacoe lazari
sermo ewangelicus manifestat quem
prius dns suscitavit et aplis precepit
postmod solve suscitatu vn cotinui
cuiq se quis inventus psito q ecce
mādato paret humiliare curavit
qntacuq prie signa pcesserint sitn
morte puenit absolois bnficiu no
potuit optinē qvis absolut apd
deu fuisse credatur no du tn apud
eccam hend e absolut post tn et dob
ei bnficio ecce subveniri ut si de spi
ritualis pnia penidecia signa co
stitit defuncto et absoluois bnficiu
impendatur nec obstat q ecce legit
attributa potestas ligandi atq
solvendi hoies sup trram cu q n pos
sit solve et ligare sub tra sepultos
et q legitur ne cōiceetur mortuo cui
no est cōicatu et vivo cui et si cōicatu
no fuit cōicand tamen illi fuiss q
no cōceptus religionis s nectis ar
ticulus ipedivit et in certis casib
a canonib denotatis ligasse dica
tur ecca mortuos et solvisse ut at
timo ptr et ecce nego et suem rigo
re et mansuetudinem ostendam
statuim ut illi mortui absolucio
a se ap requirat qui e vivet abea
fuerat absolvend alioz ast ab
solucōm ex pmis [...]sa cu ceteris
indulgem a quib du vivent fu
erant absolvendi ¶ absolois aut

forma sucet ut fiat cu pnali psal
mo et tam orōe dnica q alia cōsueta
¶ heredes quoq ipius ad satisfacie
du p ipso si modice pmissa nolue
rint p districtiom ecclastica cōpella
tur. I de w. ratisbonien epo.
Nupa nob tua discrecio requisi
vit quid de illis sit lapsis facia
end qui clicos sn lesione tn in cus
todia detinet publica vl pvata vl
et detrudut in vincula et ut qui noia
tim excōicatis scient cōicant
absolvi ab excōicacōe possint per
cōfessiom a simplici sacdote vl epi
seu archiepi sit ab eis absolutō ex
petenda. nos igr inquisicōi t. excor
die sendem q i primo cōsultacōis
articulo no credim lapsos pena
excōis evade qmvis cor sem corpo
ralis lesio no fuit subsecuta cuia
qm violecia sepi circa clicos neqt
ppetratur ¶ In scda vo qone credi
m distinguend. an is qui noiati
excōicato scient cōicat i crime
cōiicet crimīoso ei cōsiliu ipendēdo au
xiliu vl favorem aut alias i orōe
vl osculo aut orando secu aut et co
medendo. In primo quidē articulō cu
talis cōiicet crimi et ppter crimīoso ac
p hoc rōne dapnati crimis videat in
eu delinqre qui dapnavit ab eo vel
ei supiore inito delicti tūc erit abso
lucō reqrenda cu faciete et cōsencien
te par pena cōstingat ¶ In scdo vero
casu a suo epō vl pprio sacdote poterit ab

inirabilis fuit usq ad crucē mirabilior in cruce qui
rabilissima post crucē admirami oronē zonam ad
appeñs bona quorum thesaurz aplus In cruce repit q
plus exhibuit Et ita qui resurrexit ait mirabilis fca
est sciencia tua ex me quod ad dicit lucas ¶ recesse
erat sumdi occidi pas
cha intelligendum est
scdm dei pfinicōem · In
ipsa ad passione ne
dum pos paradigma
simbolorum Ambula q
s quia omia 1 In ma
nu patientis erant
pdito et i fide et arte
divine mentis Illa sic
ficta penetramus at
tento quod eluadan b
eum in pnmi pmis
sa est vita eterna et
ecclesia lorq apud deu
coram eo ex virgul
tu tris sic ascendit
reddita gloriosa efflo
ruit et in ea sancti
ficat iudex confusioe
induitis Ecce qui va
luit veritas p cont
ria ¶ In mass
cousant dist peni
marum consupacoes
inestimabili preciosi ungento occasioe alie fiende Que
mulier confidens accessit no curās de lepra symois
passione abhominabilis anime eius immundicia expur
ganda fidele confidencia cupiens ex cura leprosi
multe sibi ipsi conscia infirmitatis Igitur Ipa ur ad
xpm accessit quod in toto corpe erat honorabilius
ad pedes eius attulit in no susapis antiqua mi
nuta holocausto Suscepit olei usum inde dignat
mens firmendi Dz mulieri multa religio Et i
effabile studium cōdescendens meretrici munificencia
eius in precioso ungento Et Jacob In sacrificio oleu
offerebat et sacerdotes oleo ungebant Dz sacer
dotes fuit i xpi optime congrulant ignorata mente
eius sicut preferens illam cogitacoez alta Ade pau

peribus prediceris exitum ad gentes Et ita mitigabis eos per mortem Tanta enim post morte sixty annis effulgebat quod in toto mundo consolatio quod obiit et iterum effundebatur hec predicit nec ad memoria eius tabefacta est Misse herbitta dist li a sal se Or non germinante mulieres fidem obtundant sed inflant magis fistipiant foveant et augeant et non sum principium sed expectat diligentiam gesti boni . propter quod ipse loculos portare iussit quod non habebat ubi caput reclinaret tempus enim id non expetebat ut corrigeret quod gestum erat sed ut commendaretur solum non ... molestia seu aperta immittenda erat mulieri ab maxpacoe discipulorum Ergo tu ita ornatu ecclesie gestum a simplicibus noli obtundere desiderium Mulier hec per ungentum predixit passione et tum offert quod ad obsequium salvator eius permittit ex suis mediam Et ait Crisost' mulier hec per ungentum predixit passione apud tres evan... michi una et eadem videtur Sed apud Johem quam mira lis lazari soror ubi mentire religionem operata est iudas quod dyali erant proditio the su operatur quod insulatus fidei nostre evan... ex probabilissimis nichil occultans ait unus ex xii de primo choro eorum non ex aliis discipulis sic libera p palatione dimulgat contumelias et in proditionem ex conmemencis cum centum ducibus Cum tractu tractaret de morte xpi principes et iudas obprobriose mulier tue religiose Quod si xpc prosterens torrectionem iude non quenit ea quod a se erant inferre et admonere et in hac proditionis osculare disgtur

solutionis bnficium optinere quamvis ei et tunc non iudicis s3 iuris sna excoicato comunicans sit ligatus quod tamen conditor canonis ei absolutionem sibi spaliter non retinuit eo ipso concessisse videtur facultatem aliis relaxandi. Is aut qui iuxta primu modum excoicato quitatur cum iuramento debet absolvi. Quid non iuxta modum secundum recediliari potit sine iuratoria cautione. Sum si difficile sit ex aliqua iusta ca quod ad ipm excoicatorem absolvendus accedat concedimus indulgendo ut ps tita iuxta formam ecce cautione quod excoicatoris mandato parebit a suo absoluatur episcopo vel proprio sacerdote. I de strigon

Quod in dubiis et c. l. 7. archiepo. Q excoicato licet quod stet mandato ecclie iuramento firmavit coicari non debet donec per eum fuit absolut alioquin post iuramentum non est absolutio necessaria. Nullus aut scient noiatum excoicato coicare tenetur nisi quedam psone quod p illud. gg. pp. c. cum multos spaliter excusantur. Illi aut qui noiatum excoicatus psumptuose participat pt psonas dco canone annotatas nisi ab eo participatione commoniti forte desistunt excois sunt vinculo innodandi secus aut si scient quitant quem participibus suis e vinculo exois smaliter innodat tunc enim ipsi sniam exois incurrit. I de docto

Te alia q stri rib doctor bononien. gon archiepe. promi fecit nos recounum rendisse quod nullus noiatum excoicato sciente quitare tenetur nisi qda q p illud gg. pp. c. cum multos spaliter excusantur. unde exhibat rensione certa e occasio disputandi aliis concedentibus quod excoicato quitare tenet psone in pdco capto noiate psertim quod prius ad quitionem eorum ex debito tenebantur aliis assentibus eos quitare licite posse si uelint non tamen adhuc ex necitate teneri. ut igitur unum ius pduit intpretacio quoque pcedat ambiguitatem hi talium duximus solvendam quod cum quedam psone in pmisso caplo denotate illis in quos lata fuit excoicatois snia ante placationem ipius obsequio tenentur familiariter adhere neque postmodum ad quitum teneantur cum adhuc debitum duret bnficio canonis id agente a priore non sunt obnoxietate solute. s3 ad familiare tenent obsequium et ita p consequens ad quitionem tenent. sin quilibet nequit exhibere. Illud aut non ad omnes psonas capli credimus referend. ut videlicet obnoxietati hi sint subiecte cum unatores pegni et meatores aguoe talium psonarum nisi articulus necessitatis immineat debeant abstinere ut in fine colligitur manifeste. s3 ad illas dumtaxat at quod talibus artiori tenent obnoxietate constricte. quibus tamen Tunc p quibus sunt excoicatione notate ut i ceremibus quitare non debet. s3 ab eis penitus abstinere. I dem.

et nos uo relinquimus omnia facientes Teos qui petrant et de fides sunt confortando docendo Primo sabbati accesserunt disci ad ihm ubi vis faciamus parare pascha Et ita a bethania mat Prima dies azimorum Venit pro thesus in pascha monstrans se non contrarium legi Et mittens ad ignotum hominem monstrat se non habere domum Ner tugurium . monstrat filius quo et poterat si pati Nunc cum menti hiuus psna sit ut eos suscipere et in aliis co susatis plimum meepiabile contempsit multorum odium Indicans ductore homine lagena ptate aque abluit enim aqua Dictat vobis homo dispice maiestate divinitatis nostre fuit prfamilias ut agnoscas non terrenis sed sanctos diffinicione esse stratum magnum sublime virtutes in quibus xpc delectabitur requiescit ptate amphora aque que mandat aplis sequendum De aqua quid loquar super quam olim itos mundi natales spiritus sanctus ferebatur Tunc aqua regnationis nise de reb' una res testibus iuxta enim cum thus Tres in terra qui testimonium dat aqua sanguis et spiritus Aqua ad lavand

sanguinis ad potum spiritus ad refectionem. Dicens
autem Jhesus discipulis tempus meum prope
est rememorat discipulis passionem ut ex mul
tiplicitate huius sacre commemoracionis meditarentur
quod euentum erat. addidit autem cum discipulis
meis ut
sanctus efficeretur
pascha et ut
non estima
ret se occul
tari eum. Ut
manducaret
et carnem
manducaret
puerorum
et dei vitam
mansuete
¶ Ora
nas agens
erudit nos
quociens pa
timur cum gra
ciarum actione
fortes et be
nigna sub
spem susti
nentes. Du
et tempus sum
mus sacrificii
et exceptio
multorum
verbis ordo
liberabit. Sacratum. Et in beneficio quem de
reliquo quiescencia oportebat esse legalia et
opilacione. Et caput festi tum eorum dissoluta ad
alteram eos transponens honorantur mensam
dicens hoc facite nouum vt vero colligant
memoriale misterium. Vel eum misterium est
passio et crux Paulus corinthios xi. Hic calix no
uum testamentum est in meo sanguine glossa quasi
id quod continet hic calix vbi sacerdos est
victima. Et hoc est quod offertur. Ecce quantum
studium ut semper memores nos faceret Christus im
molatum et mortuum pro nobis et a misteriis legalibus opilacionem hebreorum. Translacio enim sacerdocio necesse est ut legis trans

lacio fiat. Prima enim leuiticum sacerdocium non consummauit
surrexit sacerdocium Christi consummans et perficiens. Cum prima
in sacerdotes sit lex et plus accipit legem sub sacrificio
Malachia dicente legem ex ore eius requirent eu
karistie inter cenandum
celebratum non cena
est sed spiritualis medicina
que cum reuerencia
degustata purificat.
deuota et mediocra est
in reddendo ut re
debendo in medores
maiora ab eo conse
qui merearis quia
beneficium sanguinis
testis est. ¶ Misterium
hoc post typicum agnum
Jo celebratum et ut
typum impleret. Et
actus in ultimo dis
cipulorum cordibus
infigeret. Et ab eius
deuocionis frequentaret.
Prima corinthios x. Ca
lix benediccionis cui be
nedicimus nonne communicacio
sanguinis Christi est. quia
a Christo benedictus quia fa
cit nos habere communicacionem
vita Christi. ¶ Mire
misericordia unde conantur cum eo misteriis. Cum ut
daret locum prime et venerando elegit terrere vniuersos
dicens inquirens vnus ex vobis me tradet. Ex vobis
sed quibus pedes qui ubique meum estis quibus tanti
promisi quos a tribulacione eruit. Nunc et deinceps in
dam tangit dicens cui intinctum panem porrexe
ro. ¶ Non capiet furor locum. Cum excogitata
cena illam et proditorem recumbente cum omnibus saluatore. Ita mansuete loquente filius quidem hominis
vadit resuscitans discipulos non infirmum id esse sed
passus indicans et proditorem corrigens ve homini illi per
Ecce fugientem nobis inefabiles canones mansue
tudinis. Dicens Christus quod mittat iudas cum que
scripta fuerant fecit Jo quia non ea mente sed propter

Quidam absolucio qui per violentam
manuum iniectionem in clericos latam
excommunicacionis incurrunt quibusdam casibus a
decessore nostro exceptis sedi dumtaxat
apostolice reseruetur nonnulli ecclesiastici sen
tencias negligentes in excommunicacione positi
ecclesiasticos ordines accipere non formi
dant quid autem de hiis fieri debeat a
plicatum sepius oraculum imploratur. Circa quos
credimus distinguendum quod tales vel sciunt
se excommunicacionis vinculo irretitos vel non recog
noscunt sententiam per quam in latam sentenciam canonis
inciderunt vel sententiam quidem sciunt sed iu
ris ignari nesciunt ex inde se teneri pri
mos si fuerint seculares a susceptis
ordinibus censemus in perpetuum deponen
dos. In reliquis uero casibus tam ar
chiepiscopi quam episcopi absque mandato sedis apostolice
specialis dispensandi facultatem se no
uerint non habere quibus etiam absolucio talium
in eadem et maiora intelligantur illis
prohibita quibus uetita sunt minora
poterunt tamen hii romani pontificis auribus intima
re ut ab eo secundum rigorem et equitatem
consilium procedat prout discrecio sua ui
derit faciendum. Qui si claustrales
hii fuerint licet ab alexandro papa fuit constitutum
quod monachi et canonici regulares quocumque
modo se in claustro percusserint non sunt
ad apostolicam sedem mittendi sed secundum prouidenciam
sui abbatis discipline subdantur et si ab
batis discrecio ad eorum correctionem
non sufficit prouidencia est diocesani episcopi adhi
benda et alibi dicatur quod de seculo fugien
tes qui religionis habitum in monasterio re
ceperint et inter cetera post modum confitentur
se tale commisisse delictum pro quo ipso
actu excommunicacionis sentenciam incurrerent similiter
sentencia romani pontificis abbas non potest nec debet
eos absoluere quamuis pluribus pro commissione de
linquencium debita possit animaduersio
ne punire nos tamen in religionis
fauorem et ut euagandi materia sub
trahatur maiorem eis graciam exhibere
uolentes eorum prelatis quod in talibus abso
lucionis beneficium impertiri ualeant indul
gemus nisi excessus ipsorum extiterit diffi
cilis et enormis utpote si ad mutila
cionem membri vel effusionem sanguinis est
processum aut in episcopum aut in abbatem ui
olenta manus est iniecta cum excessus
tales et similes nequeant sine scandalo
preteriri. Si uero claustralis aliquis reli
giosam personam alterius claustri ma
nus iniecerit uiolentas per abbatem pro
prium et eius qui passus est iniuriam absolua
tur quod si clericum percussit secularem nisi
per apostolicam sedem ut scandalum euitetur abso
lucionis graciam poterit promereri. Si autem
hos ad ordines promoueri contingat uiris
premissam distinctionem qui scienter
in contemptum ecclesiastice discipline se
fecerint ordinari ab execucione susceptorum
ordinis et officii decernimus manere
suspensos. Circa reliquos uero sedis
memoriam vel iuris periciam non
habentes monasteriorum utilitate pensa
ta post iniunctam regularem penitenciam
et peractam abbates poterunt dispen
sare nisi grauis fuit et notabile scandalum

nequitiam Mercator tradictio unde salutem nostram operata
est sed christi sapientia aliorum nequitiis ad id quod nobis
expediebat brevis quam copiosa et comprehensibilis dispensatio
Et si crucifixio omnino fuisset impedita ubi esset dis
pensatio nostre salutis certe ipse omnino sapiens no
vit qualiter dispensatio
esset O homo aut a
postolus Tu qui es qui
respondes deo Numquid plas
ma dicit plasmatori In
nocentia mea pinnacula
maxime ostenditur ideo
non descendendum palas
tre agonum Et illi puni
untur non quia digni sint
duplici honore Nimia
et benigna facti pecca
mali et quia nichil a
malis nomina sensi
sunt iudas at non po
sed redargutus in revolt
Transire ego sum domi
ne Dyabolus iudam
cepit post buccellam et
In iohanne supius an
leve sed est susceptio
Dum totus enim fluunt
quod non averteret ma
num si extenderet re
iectionem sanguinis
et misterium pascha
permansit homini facens mensa quod Inter media mensa
de cruce disputat communicate predicatoris facile suscepte
sunt faciens pascha Distas in In veteri testamento novum de
scriptum cum secundum tempus pasche hoc misterium peregit ly
po veritatem super imponens et capitulum festi dissolvit
Calix autem passionis dicit remissione peccatorum san
guinem novum testamentum vocatur hoc est promissio
pronunciatorem annunciationis nove legis quo ostendit quod
et divinus esset primus in rememoratione eorum miraculo
rum que erant in egypto Nunc in commemoratione fuit
sit a legalibus educens ex quo et primus ipse hoc fe
cit suum sanguinem bibens inducens quo misteriorum
Vasllo Elegant alii alia ps sanctorum deus meus quod ps

aut is qui fecit adultus fuit et dis
cretus ut violentie vel oblivione vel
ignorantiam presumatur sopivi
aut albis ut formam istam diligent
observent ne privilegium mereat amitt
tere qui permissa sibi abutitur potes
tate. Idem pistoriensi episcopo.

De monialibus tua nobis f. requisivit
per quemcumque sit absolutionis beneficium
impendendum si vel in se invicem vel con
sors vel conversas suas aut clericos ma
nus iniecerint temere violentas. Super
quo igitur con. t. t. secundum ut per episcopum in
cuius diocesi monasteria fuerint absolvan
tur. Idem universis crucesignatis.

Si vero et infra quod si venerint nec satis
facere forte voluerint nec absol
vi permittimus nobis ut cum ipsis usque
in terram sarracenorum vel provinciam
vestram quod inter vos convenit et ipsos in
honeste convenerit navigio transea
tis transeatis quanto minus potius
cum dolore tamen et amaritudine
cordis et sub spe venie communites
eisdem. cum enim iam a vobis ma
iorem nauli receperint quantitatem
nec ad eam possint restituendam
induci aut et coartari. Si aliter
fieret videremini vos dampnum expe
nitentia ipsi vero premium ex contuma
cia reportare cum ad hoc debitum ex
solvendum ipsi vobis maneat obliga
ti et ab excommunicatis exigi possit et re
cipi quod debetur. Est autem cautum
iure quod si quisquam per terram hereticorum

sic. Dominus pars hereditatis Et sequitur ex
positive Et calicis mei tu es qui restitues
hereditatem meam michi ex psalmo 21. Para
sti in mensam 24 Et calix meus inebrians quam pre
clarus est Nimia calix christi sanguinis fit meb
ac vere
pobrios red
dat et san
atos luxoros
finat quis
tute et
videte Et
salvator pe
hoc tempus
sum preve
tantie vos
estis qui per
manistis et
Par discipu
los contra
fugam per
severantia au
beda Robur
quoddam est
et fortitudo
mentis et
cuncta colli
na virtutis
Dicit eis
temptatione
et turbati
one a sa
thana dicens petro confirma fratres tuos
idest erige et conforta quod ibi Et postmodum
exhortatur pasce oves meas Rigor: pro
tegendus est Nimia et in discipulis fa
cultas erat resistendi sed in magistro ani
patiendi inspice in gladio potestatem et fa
cultatem defendendi patris et vincendi per mansue
tudinem est duplex genus pugnandi Et per con
sequens duo gladii Posse se defendere in
gladio evaginato Non permisit defendere
in vagina Indicat deus virtute remuneratur
impietatem condempnans Ita et apostoli in iudicia
in spirituale formantur remuneratione fidei et
execratione perfidie virtute errorem redarguit

aut quorumlibet excommunicatorum transierit
necessaria emere ac vendere potest ab eisdem
Preterea si pater familias domus ex
communicatus fuit innodatur a principio
ne illi familia excusatur. Licet ergo
dux venetorum dominus navium tamquam pa
terfamilias domus in excommunicatione persistat
vos tamen tamquam ipsi familia domini na
vibus eius fruitis ipsi excommunicato si contin
get et excusabiles eritis apud deum si
in excommunicatorum navibus existentes cum
dolore cordis sub spe venie communica
veritis ipsis in quibus eorum communione
non potueritis evitare. Idem londonensi episcopo.

Ut fame tue et infra sane consuluisti nobis utrum clerici contempte
tes qui tute non possunt monasteriis
ad agendam penitentiam deputari cum
cum non peniteant de commissis oppor
tunitate fugiendi captata carce
rem fugerent claustri et prioribus
se secularibus celestium immiscerent a te
vel aliis prelatis suis arte possint
custodie mancipari et infra secundum quod cum pre
lati excessus corrigere debeant subdi
torum et publice utilitatis intersit ne cri
mina remaneant impunita et per impu
nitatis audaciam fiant qui nequam
fuerint nequiores non solum possunt
sed debent et clericos postquam fuerint de
centie canonice condempnati sub arta
custodia detinere quia cum sint incorrigi
biles nec in monasteriis valeant cus
todiri ad similia vel peiora facile la
berentur. Layci vero circa excommunicationis se

tes et sacrilegos odio persequentes promittitur eis eius sedebunt super sedes et cetera promittitur ministerio apostolorum et iudicatione datur omnibus una forma sententie ut non de placione Jactantia sit sed de humilitate contencio eo quod se dominus promittit promittendum cum se prebuit humilitatis auctore precipue in passione cum discipulis insisteret quod unquam faciebat non studio ualitatis sed exemplo uirtutis Petrus non poterat constanciam diuine intentionis equare passio enim eius habet patres non habet unde in quid Christi et dicionis et quid spiritualis uirtutis cum Petrus instinat ad cauendum non cogatur ad negandum

¶ Ubi crescit oliueta non infructuose arbores aut siluestres silue Oliueti alienis soluuntur infirmitates et requies lassis tribuitur. Et Christus fomentum est lumen etiam infirmitates nostras subleuat et requiescere nos facit. Cum enim essemus infirmi et debiles non potentes nos ad se erigere ipse suo infirmo quod fortius est hominibus nos ad se erexit sic autem Gregorius in omelia de illuminatione cecorum sedentis secus uiam unde hic deus humana patitur inde nos ad diuina subleuat ¶ Dixit Jhesus uolens ire ad passionis locum et ueniens abscondens hiis qui insidiabantur laborem constituens seipsum uelud in carcere in orto quem sciebat intrare ille uideretur uelle occultari Pater transfer calicem hunc a me siue transeat a me hora siue calix hoc est commuta et mitigue passionem meam ad pietatis et clementie tue usum transferre enim est ultra ferre Dixit petrus uos

Domine bene prosperate glo. Vertendo dolores in eterna gaudia procedit Tristis est anima mea usque ipse se iam indicans dolores timoris et formidinis ac trepidationis Ps. Item Christus quid non placuit in ewangelio Non ueni facere uoluntatem meam sed sicut scriptum est ps. Improperia improperantium tibi ceciderunt super me Et quid fecerit sit orphea persequentium Ibidem subiungit inquiens Ego autem orationem meam ad te domine glo. Dixerit et scriptum tempus beneplaciti deus in multitudine misericordie tue Exaudi me in ueritate salutis tue Et uerum in oratione continuo est expletiua id est ornatiua sine ad gloriosum uelle pertinens Et calix passionem significat Jo. 18 Ad petrum Calicem quem dedit michi pater non uis ut bibam illum Ubi ipso facto ostendit se uoluntarium ad pati desiderio desideraui manducare pascha id est immolatio.

Despectum et penitentiam pastore Ubi filius dei scriptum sine ostendit se ... suadens attende scripturas Et undique monstrans se non esse se alienum a ueteri testamento Veni enim legem non soluere sed implere Demonstrando autem mortis eius dispensate est sicut ipsa dicta et timor Petrus in sua confessione primus edificatur ecclesia non desperans sed auctoritatiue dicens Et super hanc petram edificabo ecclesiam

tenciam capere clericos et ad iudicium trahere possunt si oportet etiam nolentes dum tamen id de mandato faciant prelatorum quorum illi sunt iurisdictioni subiecti et quorum est corrigere eiusmodi solos cum hoc non ipsi. Sed illi quorum auctoritate hoc faciunt facere uideantur dum tamen non amplius eorum uiolencia se extendat quam defensio uel rebellio exigat clericorum. Idem

Contingit inter | Bacharensi archiepiscopo. | clericum quod dicit si quem offenderint et satisfacere uelint offenso secundum morem patrie quem inter se laici obseruant corpora sua sponte supponunt xxx siue pluribus aut paucioribus percussionibus fustium et c. nos autem f. t. super hoc respondemus quod hii manus iniectio et si non uiolenta tamen iniuriosa uidetur cum ille canon non tam in fauorem clericorum ordinatus quam in fauorem clericalis ordinis fuit promulgatus et ideo uolumus et mandamus ut id de cetero prohibeas attemptari. Si quis autem clericus post prohibitionem huiusmodi sponte se subiecerit excommunicetur percussor ut clericus iniuriam passus sine iniuria clericali satisfaciat competenter quod inter eos pax ualeat rationabiliter reformari. Idem

Relatum est nobis | Lugdunensi archiepiscopo. | quod cum quidam serui pro iniectione manuum in clericum uiolentam in canonem inciderint sententie promulgate allegantibus dominis eorundem quod carere mancipiis suis nolunt uenire ad sedem apostolicam absoluendi non curant propter occasionem huiusmodi eludentes ecclesiasticam disciplinam quod etc. mandamus quatenus eos uenire compellas ad sedem apostolicam absoluendos cum plus sit deo quam hominibus deferendum nisi fecerint hoc in fraudem ut subtrahant se obsequio dominorum aut ipsi domini propter hoc sine culpa sua grauem dampnum incurrant tunc in utroque casu poteris eos ex indulgentia nostra pro beneficio absolutionis absoluere cum nimis sint a sede apostolica remota. Sed in recompensationem laboris quem interim sustinerent alia eis satisfactio iniungatur dummodo non sit tam grauis et enormis excessus ut propter uitandum scandalum et tollendum exemplum huiusmodi ad seruos suorum dei uenire debeant absoluendi. Idem Andronensi.

Sacris est canonibus | archiepiscopo. | institutum et c. licet is qui uoluntarius excommunicatis illis communicauerit qui cum omnibus fautoribus et principibus suis excommunicationis sententia sunt astricti ad eorum redemptionem de mandato ecclesie excommunicatos quos fouerat expugnauerit non tamen prius quam absolutionis gratiam receperit huiusmodi est absolutus nec si occumbat in huiusmodi bello sunt oblationes recipiende pro eo uel orationes domino porrigende nisi cum de ipsius uiuentis penitentia per euidentia signa constiterit et iuxta cuiusdam constitutionis nostre tenorem defuncto et absolutionis beneficium impendatur.

Sicut nobis | Idem Assisinati episcopo | et c. f. t. t. respondemus quod in excommunicato super absolutione sua litteras nostras uel illius qui uices nostras in hac parte commissum repreentauerint aut alio modo legitime de illorum absolutione tibi constiterit tu

mea. Iam oro opus habet ut unius hominis confessionem
animam constringat. Ostendens in hoc causam eius aliis
diffinitiorem ut non deficiat .i. finaliter pereat. Agnoscitur
animadvertendi audacia et post presumptio petri. Nimia
et presente et christo contradicente addit post. Et si oportuerit
me mori tecum. Non im
pulit salvator ad negati
onem sed suo arbitrio de
sertum reliquit. Ecce
quod non sit desiderium
hominis nisi initium ali
quis superiori ponatur.
Iudas multo potius aux
ilio nichil profecit quia
noluit quia neque a se
ipso erunt inferre pe
trus autem cum desideras
set quia nullo auxilio
potius est cecidit qui
cursus docuit enim post
ea non contradicere
se exhortor. Non tan
tum deum patientes dor
mire neque studentes
propriis laboribus totum
digerere. Salvator au
tem orare simul inten
sum ostendens sudo
res fluxit de corpore ut
doceret natura reluctante
sequi deum superbiente
autem ait per peccatoribus. Nunc querentes enarrans adhuc
unum ostendit quod omnes a sua confessione sunt. Cum
discipulis dicit dormite iam et requiescite. Sunt her-
mala fugiunt et sistunt ab agonia et eorum non egens
auxilio talibus. Iam hic sequitur intellectus. Ecce
enim appropinquat etc. Ubi postquam ostendit virtutem suam
voce prosternens eos de reliquo concessit. Ad captione
discipulorum eam quam pareret eos resupinos. Et tunc enim
ationis detinuit et non eorum mens proficit. Petrum
quem iubet emere gladium. Tunc nisi forte ut sit
paratam defensio non ulterius nimia et videatur potuisse
vindicari si voluisse. Lex enim referire non vetat.
Dominus itaque cum se posset vindicari maluit ymolari

ipsos pro excommunicatis ut prius habens
et famas evitari. Idem senonensi archi-
episcopo.
Per tuas litteras et cetera. Videtur aliquibus quod cum ad metropolitanum per ap-
pellationem quo non defertur excommunicatus
aut vocem non habeat appellandi utpo-
te ab ecclesia separatus sive appellavit
sive non metropolitanus ei non debet
absolutionis beneficium exhibere. Unde ex-
tribus eiusdam episcopi quidam scolastici ab a-
lexandro papa emanasse proponit. Habetur quod si
ante appellationem in aliquem excommunicationis sententia fuit
promulgata metropolitanus eum litteris in-
gressum ab eo iuramento recepto sine
ecclesie consuetudinem debet ipsum absolvere
nisi voluit episcopo diocesano deferre ipsumque
ad eum mittere absolvendum. Ubi est consequen-
ter infertur quod nec excommunicati sunt audi-
endi prius quam fuerint absoluti nec
sunt ad eos a quibus appellaverant
remittendi. In sardicensi autem concilio re-
peritur ut is qui est ab episcopo abiectus
finitimos episcopos interpellet et causa eius
audiatur et diligentius pertractetur.
Episcopus autem qui iuste vel iniuste abiecit
eundem patienter accipiat ut discu-
tiatur negocium quod vel probetur eius
a pluribus sententia vel emendetur. Prius
tamen quam omnia diligenter examinata fuerint
nullus ante cognitionem communionem eum so-
ciare presumat qui fuerat communione pri-
vatus. Nos igitur credimus distin-
guendum utrum quis proponat se post appellationem
legitime interpositam excommunicatum fu-
isse vocatum vel in forma excommunicationis

tollabilem fuisse errorem patenter expressum
ex quibus casibus ad probationem eorum est si ab-
solutionem non petat debet admitti. Sed do-
nec de ipsis constiterit in aliis evitari quosque
apostolice sedis et tales consuevit absolvere ad cau-
telam. Unde in aliis nisi gratiam absolutio-
nis imploret non debet audiri ne sententiam
ecclesiasticam contempnere videatur et per hoc am-
plius ex suo contemptu ligetur. Quod si ab-
solutionis beneficium huiusmodi postulavit
metropolitanus eum debet absolvere
nisi suo duxerit suffraganeo deferen-
dum tamen si suffraganeus absolutionis be-
neficium iuxta formam ecclesie noluit exhibere
ipse nichilominus illum absolvat cautio-
ne recepta quod suo debeat parere man-
dato ac deinde causam audiat et quod ca-
nonicum fuerit iusticia mediante decer-
nat. Quod si forsan episcopus subditum suum
pro manifestum excommunicaverit excessum
metropolitanus non debet ipsum absolvere
nisi suffraganeus requisitus ma-
liciose sibi absolutionis beneficium
denegaret. Idem.
Si aliquando forte contingat quod eis qui
apostolice sunt excommunicationi subiecti
nostre littere cum salutationis alloquio de-
stinentur non per hoc excommunicationis credatur sententia
relaxata cum per negligentiam vel igno-
rantiam aut occupationem nimiam
vel etiam per subreptionem contingat huiusmodi lit-
teras impetrari. Idem. C. salaut
in lucina presbitero cardinali apostolice sedis legato.
Officii et cetera. Postremo consuluisti u-
trum is qui pro plures excessus

Gladios namque concessit ut de cetero proprio vere
studio et propriis periculis velut pulli eundo
eduti. Vide salvatoris pietatem quod est
in ipso tempore deventionis eius turba proxima
tur et minatur. Ad correptionem eorum etc.
gladio per-
ibunt. Et
multum
magnum
quod fuit
est fuit si
quam cum
solum sed
quam enim
qui bene
rat. Et
paulo post
debentem
alapam
dare ei et
cum quam
quod hunc
debebat
ventilari
plurimum ad
versus dis-
cipulos de-
finet cali-
cem quem
dedit michi
pater ergo
non illarum
virtutis
quam fiebant sed sine confessionis verbo predicamus
Unda mentis penetralia vestitur. Gladius spiritus
verbi dei duo gladii ergo duo testamenta. Transfer
fer calicem hunc a me. Nusquam pietatem
eius magnificam potestate suorum per metu do-
luit qui per se nichil habuit quod doleret
et sequestrata scripsit enim tristiciam meam
ut michi suam letitiam largiretur. Et
vestigiis nostris descendit usque ad mortem
extremam ut nos suis vestigiis ~~nostris des-~~
~~cendit usque ad mortem~~ revocaret ad vitam.
Quod inter quod per omnibus doluit qui
pro uno flevit alto operatur affectu. In cruce

sua inde peccata puniens. Quasi homo morte excusans sua voluntatem ad thronum et patrem ad divinitatem tristis et turbatur non divina sed anima. Et quia constans morti se obtulit consequentia declarant quibus querentibus occurrit. Juda osculo filium hominis tradis et consilium [illegible] dicens agite et ad [illegible] pacientia non negatur [illegible] in gratum ad eum fodit [illegible] dei filius [illegible] nos [illegible] filius hominis esse voluit [illegible] diceret [illegible] te sui [illegible] te quod [illegible] dis patris [illegible] mortem [illegible] rogans [illegible] odientes patrem passio domini omni iniuria non arma tenuerunt. Videatur ergo nullus [illegible] passionis a bitu inclusio et [illegible] vestitu.

¶ Quasi [illegible] facientes duxerunt eum ad annam [illegible] delectatione gloriantes in his que fiebant. Ecce ait [illegible] audiens auditor [illegible] Johannes tertius prophete [illegible] qui salus orbis [illegible] mors eius fuit hoc ait est veritatis mal terabilis demonstratio. Cum minimus quis eorum [illegible] dicit vocat testes ipsos. Alapam horreas celum [illegible] mentis [illegible] dominatoris longanimitas et [illegible] in decorem. Cum alapa percussus potens esse omnia committere et disponere et submittere si inest hoc fecit. ¶ Illudebant in hoc et vigilabant neque enim tunc comederunt pascha et legem solvere propter desiderium quod erat tunc et omissionem. Cayphas ab auditoribus inquirit sententiam puniens eos qui cogens et violentiam inferens sententiam proferre. Reus est mortis ipsi accusantes ipsi testes. Ipsi omnia effecti propter invasionem tunc [illegible] condempnatum abducunt. ¶ In per[illegible] additus quantum ne[illegible] [illegible] cum deus dereliquerit. Erudive [illegible] malum [illegible] deo [illegible] concedere se in seipso confidere. [illegible] ingratus [illegible] detentus et ligatus fuit pe[illegible] pudentiam [illegible] inspectionem eius [illegible] centem sustinens et ad lacrimas trahens. ¶ Mane ductus ad pylatum :~

¶ Illorum nequitiam salvator in veritatis constitucionem usus est ut manifesta fieret mors eius apertius declaresceret eius fama et effulgeret ut decernentium multitudo et indicis eius indicet quod examinatum est veritatis. Ait pylatus quam accusacionem fertis adversus hominem hunc. Vide et terre [illegible] ab amore principatus eorum et in ore eorum interrogat puniens dicens iudicium eos rapuisse supplicium vero sine iudicio concedere sibi. ¶ Non dicunt accusatores [illegible] [illegible] cum dicunt Si non esset hic malefactor etc. [illegible] iudeorum mente Jhesus pylato revelare volens ait A te ipso hoc habes an alii tibi dixerunt. Ut pylatus etiam faceret inquisitionem et investigacionem. De hoc quod [illegible] in medium quod esset

a prelatis suis iudicem in ipsum hominibus excommunicationis vinculo est innodatus et uni prelatorum de uno tamen satisfacere vult excessu ab eo sit absolvendus de quo satisfacere vult eidem et cum de alio non satisfaciat alii valeat absolutio nunciari et c. Super hoc articulo respondemus quod suppressa veritate absolutio subrepta non proderit et veritatem intelligens absolucionem huius exhibere non debet. Idem.

Responso nostro per Ferrariensi episcopo.

Rutilas [illegible] cum ferrariensis cives excommunicationis et interdicti sententiis sint ligati liceat tibi viros et mulieres semel in ebdomada vel in mense apud aliquam ecclesiam convocare quibus predices verbum dei et eosdem ad correctionem inducas super quo respondemus quod sine scrupulo conscientie hoc facere potes cum iudicis expedire dummodo cetera forma interdicti nullum eis divinum officium celebretur. ¶ Postea quesivisti cum fere civitas sit interdicto supposita et ibi sint ibidem preter baptisma parvulorum et penitentias morientium universa sacramenta ecclesiastica interdicta an liceat tibi baptizatos pueros in frontibus consignare super quo respondemus quod sicut baptizari pueri possunt sic et baptizati ad confirmationem in frontibus ante possunt sacro crismate deliniri quis inconsultis [illegible] nunc. Idem.

Tue discretioni distinguendo [illegible] aliquis [illegible] certo sciat [illegible] mortali non valeat carnale commercium exercere [illegible] illud apud ecclesiam probare non possit an non sciat pro certo sed credat. In primo casu debet potius excommunicationis sententiam humiliter sustinere quam per carnale commercium peccatum operari mortale. ¶ In secundo distinguimus utrum habeat conscientiam huiusmodi ex credulitate levi et temeraria an probabili et discreta et quidem ad sui pastoris consilium conscientia levis et temerarie credulitatis expulsa licite potest non solum reddere sed exigere debitum coniugale. Verum cum conscientia pulsat animum ex credulitate probabili et discreta quamvis non evidenti et manifesta debitum quidem reddere potest sed postulare non debet ne in alterutro vel contra legem coniugii vel contra iudicium conscientie committat offensam. Idem.

Contingit interdum et c. Sane si carissime in Christo filia nostra [illegible] comitisse flandrensis in [illegible] tua quidam existunt qui nec [illegible] nec [illegible] de clero [illegible] ne subterfugium se clericos ostendentes super excessibus quos seculari iusticia committit ad publica iudicia pertrahit [illegible] ut possint [illegible] iudicia se pro clericis representant [illegible] privilegio labiis allegantes qui se paulo ante negaverant [illegible] catum et c. Verum quia privilegium meretur amittere qui permissa sibi abutitur potestate ac frustra legis auxilium invocat qui committit in legem volumus et [illegible] ut tales si [illegible] commoniti se ipsos [illegible] emendare [illegible] tuitione [illegible] pro clericorum tutela et laicorum violencia

malefactor a tot ductus Cui pylate cum responsis Tu
es rex iudeorum ante pylatum iudas reddidit pecuniam
Et si causa fuit eius pena ex ea tamen quia totaliter et
pe iudeorum in prudentia consistat amentes plane
putantes salui esse
magis auctoris sceleris
quam tenere existentes re
ati se credunt Quum
dicunt quid ad nos tu
videris cum hoc pretium
receperunt et sacrilegi
um presumunt ac perti
nacibus studiis similes
tum qui vendicant sa
crilegiis actionem Cum
defenderet venditor
sacrilegii mercedem vel
in eptione agri simigen
tis emte misterium re
uelat Cum qui fuit
figulus per gratiam refor
mo sanguine domini
in passionis venit
eum ut saluet nul
dus qui est magis
figuli per ipsum ut con
sepultos per baptismum
Et eos mortuos xpo
ad perpetuitatem gratie
reseruaret qui nunc
domestica dei sed fi
erunt in legem peregrini Iudei dicentes inde Tu videris
quid ad nos in proditorem totam insaniam ferentes ad
inventes omissio rei inefficacibus scriptis implicant
malis Ihesus dicens pylato omnis qui est ex veritate
audit vocem meam Suadet sibi eorum quod ab eo dicat
Auditorem Et per quod dixerat scilicet pylatus excusat eo
tunc eriens ab accusatore quod taceres nichil horum in
verecundia constituit Et debens eripe saluus est in
daynum imperium Deinde iudei vndique obstrue
re ad primum primo eius fine ducunt dicentes Qui
facit se regem contradicit cesari etc. Non faciens
pylatus sententiam cum certitudine seipsum precondep
nans ait habeo potestatem etc. quod iniustie consumat
datam desuper sed per prohibitores eleuat vbi Nota pea

colligenda dimoscatur institutas. Idem.
In plurima dilecti filii etc. Nec canonici suo de
cano excommunicationem possunt obicere cum si
hoc nec commonuit nec impetrauit fuit neque
ipsi prohoc cum duxerint euitandum. Excepte
in mensa et canonica coniciauerit et i in
Quante presumptionis ex diuinis.
Constat in rectores ecclesie manus inicere
uiolentas etc. i. ne autem solos uiolen
tie huius auctores aliquorum presumptio est
timet puniendos. facientes et consen
cientes pari pena plectendos catho
lica condempnat auctoritas. eos delinquenti
bus faue interpretantes qui cum possint
manifesto facinori desinunt obuia
Sacro approbante re. Idem in generali concilio.
Sancte generali prohibitione ne quis in ali
quem excommunicationis sententiam non competentem ammo
nitione premissa et presentibus personis idone
neis per quas si necesse fuit possit proba
ri ammonitio promulgare presumat quod si
quis presumpserit et si iusta fuit excommunicationis sententia
ingressum ecclesie per mensem unum sibi no
uerint interdictum alia nichilominus pena
mulctandus si iniusum fuit expedire ca
ueat et diligenter ne ad excommunicationem
cuiusquam absque manifesta et rationabili
causa procedat ad quam si forte taliter
processit et requisitus humiliter processum huius non
curauit absque grauamine reuocare gra
uatus apud superiorem deponat de iniu
sta excommunicatione querelam que si absque periculo mo
re potest ad excommunicatorem illum cum suo man
dato remittat. i. competentem terminum ab
soluendum alioquin ipse per se uel per alium
prout uiderit expedire sufficienti cautione
recepta muniri eiam absolutionis impendat ex
adiunctus excommunicatorem de iniusta excommunicatione
constiterit excommunicator condempnetur ad interesse ex
communicato alias nichilominus si culpe qualitas
postulauit superioris arbitrio puni
endus cum non leuis sit culpa tantam infli
gere penam in sonti n forte errauit ex
causa probabili maxime si laudabilis opi
nionis existat. verum si contra excommunicationis sententiam
nil rationabile fuit a conquerente probatum
idem et super iniusta excommunicationis molestia per pe
nam admittere uel alias secundum superio
ris arbitrium puniatur nisi forsan
et ipsum probabilis error excuset et super
eo per quo iusta fuit excommunicationis ligatus per cau
tionem receptam satisfaciat compellatur
uel in pristinam reducatur sententiam usque
ad satisfactionem condignam inuiolabiliter ob
seruandam. Si uero iudex suum recognos
cens errorem paratus sit reuocare ta
lem sententiam et is per quo lata fuerat ne
absque satisfactione reuocet illam appel
let appellationi non deferat in hac parte n
talis sit error de quo merito debeat du
bitari et tunc sufficienti cautione recep
ta quod coram eo ad quem appellatum ex
titerit uel delegato ab ipso iuri pare
bit excommunicatum absoluat sicque pene pre
scripte minime subiacebit. cauens
omnino ne uoluntate peruersa in alterius
preiudicium mentiatur errorem si districti
onis canonice uult effugere ultionem
Nouit. f. c. et i. n. Non. iij. episcopo bon.
excommunicamus omnes hereticos utriusque

quod malignabant prophetie sed per prohibitores eleuat
vbi vbi complete sunt et insidie in fine conmer
sunt sunt caput propterea quod omnia hec salomon fuis
timuit vt secundum serenitatem eius gaudiant Iudei
igitur clamantes habeamus regem nisi cesarem
et dei filius
re prepo.
Pylatus
dixit forte
alius reddes
si non vol
tis eum in
innocente
petitionis adhuc
cum ipsi debe
rent dimitte
salue sit eo
depnantur
barrabam scilicet
hic Sine per
uersum vol
ganda dif
famatore in
deorum quod
plius clam
it et enim
it ipsum inno
centia ma
sue deo et glo
ria Cum
persuaderet
pontifices
turbe barrabam petere neque umbram ex
cusationi relinquunt insignis latro Hoc et
diffamatum in malitiam confessionis Stude
bant contradicere ei qui discernebat etc. vbi
per ablutum pylatum sicut et iudam studuit
eos reuocare Pylatus manus abluit sed
facta non diluit nec mundie credere debuit
Nec timore sanguine innocentie tradi
cerdent iudeorum commonebat vxor etc. in se a
sacrilega sententia separaunt Iudei contra seipsos
sententiam proferunt Sanguis eius super nos etc.
Ecce multa insania Talis enim impetus et
pernitiosa concupia non dimittit ad eorum
ad alios transitis maledictionem ex quibus

tu(m) saluator suscepit eos qui [illegible] be
nam p(ri)mam egerunt Vt sal(uator) sanctu(m) ... Mi
aut remanserunt sibi ipsis imputant pec(cat)a
Pylatus s(e)c(un)d(u)m potuit iudicare nolens de
cipit eum
et s(ecundu)m lege
vit(am) iudica
re Malo(rum)
m(u)s hec vel
situdinem
sua et mag
nitudinem
nae sue p(er)
silencium et
contemptum
eorum que
dicebantur
ostendit p(er)
omnia eos
inducens p(er)
p(ri)ma mad
miratione(m)
Principes
ac sacerdo
tum multi
exhortatio
verborum vel
...eum ac
conuenien
deruntur sic
tur ueniret
difficile e(st)
reduci non
valde vulsum centem ea que credit amaz
Herodes alba veste immaculate passionis
ebuit indicia Amicicia pilati et herodis
vtriusque post p(er) passionem domini futur(e)
concordia Quod a militibus induitur clam(i)de
coccinea et purpurea tunica insigne sit
regie potestatis Corona triumphalis glo
ria de mundo ex d(omi)no imminet Detestari asse
tu compungens coronant et illudunt adorat
harundo comprehendere manu eius vt huma
fragilitas no moueat a vento s(ed) opibus
xpi corroborata fundetur et affixo aucto
exemplo quod erat ... nos sine vehis
cessaret Non discordant duo ... sine

sexus quocu(m)q(ue) no(m)i(n)e censeant(ur) et fau
tores receptatores et defensores eoru(m)
necno(n) et qui de cetero seruari fecerint
statuta edita et consuetudines intro
ductas q(ue) eccl(esi)e libertate(m) in ea de capi
tulariis suis infra duos menses p(ost) hui(usmo)di pu
blicatione(m) sine fecerint amoueri Sic ex
co(mmun)icam(us) statutarios et scriptores sta
tutoru(m) ipsoru(m) necno(n) potestatem rectores
et consiliarios locor(um) in q(ui)b(us) h(uius)mo(d)i statuta
et consuetudines edite fuerint u(e)l s(er)uate
necno(n) et illos qui s(ecundu)m ea presumpserint iu
dicare u(e)l in publicam forma(m) scribere
iudicata. Idem magistro et fr(atr)ib(us) hos
Canonica constitutio pitalis ierosol(imitani)
ne cauetur q(uod) monachi et canonici
regulares quocu(m)q(ue) modo se percusserint
no(n) sunt ad ap(ostolicam) se(dem) mittendi s(ed) s(e)c(un)d(u)m dis
cretione(m) et prudentia(m) sui abbatis disci
pline subdantur q(uod) si abbatis discre
tio ad eor(um) correctione(m) no(n) sufficit p(ro)
uidencia e(st) dioc(esani) ep(iscop)i adhibenda nisi ex
cessus difficilis fuit et enormis p(ro)p(ter) q(uo)d
merito sit ad ro(manam) ec(clesiam) recurre(n)du(m). nos
uo ad nos statuimus duximus extendendo
auctoritate p(resentium) statuentes ut in tali casu nisi
maioris sit prudentia requirenda p(ro)
pose(?) uiru(m) qui sciat audiuimus p(ro)b(are) esse
debet fr(atr)ib(us) u(est)ris ab solutionis b(e)n(e)ficiu(m)
impendat. Idem tit(uli) s(an)c(t)e praxedis p(res)b(ite)ro card(inali)
Sup(er) eo q(uod) monachi Lap(ostolice) se(dis) legato
greci et heremite p(ro)p(ter) inobedientiam sus
pensionis et excommunicationis ligati s(ente)ncia
noluerit ad mandatu(m) eccl(esi)e i(n) p(ro)manu
ale p(er)missione(m) redire h(oc) tibi duxim(us)

q(uo)d concordat misterium Milites duxerunt s(e)c(un)d(u)m ihesum
i(n) pretorio totam cohortem Aue rex iudeor(um) Ex i(st)o quadruplici
... et homines ... quenda(m) fecerunt Ecce ma
lam morigerationem p(er) totum corp(us) ... inuicias paciebatur
Caput p(er) coronam et hal-imdine et colaphos facies i(n)
spuebat Bene alap
cedebant s(ecundu)m ...
p(er) ... clamidis
p(er) ... adoratoem
Manus p(er) harundinem
qua(m) dederunt ei scep
tro ei detinere De
p(er) arcu oblatione qui
sulcabunt contumelias
gratiam sumentes in
deis malis morigera
tionibus qui ... non curan
si insultabitur Ex
probrabi ... hec dis
pensamur post ... so
lenniter ... et
mulieres intrenati
aderant et omnes sim(u)l
s(ecundu)m magnam pasche
vesperam ... hec oia
sequntur Cum debi
rarum ... adeat
vt preclari ... d(e)
vulgarent Nichil
talia ab ... in sanc
inb(us) opera sunt xpc
in ... sua porta
bat victorie nomen ad usque mortem ... p(er) duos
latrones volebat cocumbrare quod flebat in eadem deme
s(ed) no(n) valuit Etiam crucifixi quod sunt tres clamor
vero solus ihesus vt discus qui omnia ... eius
opera est prelatus pr(in)c(i)pibus se totum dans nichil mag
nu(m) ... valuit In accusatore xpi admirat(ur) locus
subeunde iniurie dum taceret Nam ibi stabant eo
rum insanie sed aures xpi exprobrabant ... hoc cu(m)
crucifixerunt ... vt omnibus videntibus ...
minuaret Huius auditus armis nos aduersus ...
... et si inflammatum videris cor tuum signa pectoris im
pone ... aliquid eorum que tunc contigerit
... et ... Et sicud puluerem a te ... eum do
minatorem ... et crucifixoribus et tuu

sendum. q(uod) si nullatenus possunt induci ad
prestandu(m) iuxta forma(m) eccl(esi)e iuramentu(m) ipsos
hac uice cum p(er)missione potes recipere
manuali cu(m) m(od)o consideratis locor(um) et
tempor(um) qualitatib(us) securitati aliq(ui)s sit deferendu(m)
hend(um). I(dem) de bituricen(si) et carnoten(si) decani(s)
Venerabili f(rat)ri n. ce(nomanensi) et subdecano aurelianen(si)
Cenomanen(si) ep(iscop)o et p(ro)curatore turon(ensi) archi
ep(iscop)i in nostra presencia constitutis p(ro)q(ue) d(ic)ta sus
pensionis s(ente)ncia in prefatum ep(iscopu)m ab eode(m)
archiep(iscop)o p(ro)mulgata nos s(ente)nciam ipsam
relaxauim(us) ad cautela(m) ipso ep(iscop)o i(n) p(re)
sentia dicti p(ro)curatoris prestante corpo
rale iuramentu(m) q(uod) parebit mandatis s(ed)
idem archiep(iscopu)s sibi p(ro)p(ter) hoc fecit si constiterit ip
sum reo p(ro) quo lata fuit p(re)d(ic)ta s(ente)ncia cul
pabilem extitisse. Idem de ep(iscop)o senon(ensi)
Grauem uen(erabilis) f(rat)ris n. pisani archiep(iscop)i
recepimus q(uaestion)em q(uod) quida(m) ciues pisa
ni deputati a potestate et populo ad sta
tuta ciuitatis edenda in derogatione(m)
ap(ostolice) se(dis) et subuersione(m) eccl(esi)astice libertatis
edere presumpserint q(uod) siquis cl(er)ic(u)s u(e)l
laycus cont(ra) q(ue)cu(m)q(ue) layicu(m) pisani distric
tus ad iudice(m) eccl(esi)asticu(m) l(itte)r(a)s ap(ostolicas) impetra
uit in misi s(e)c(u)l(a)r(e) nisi renu(n)tiauit l(itte)ris co(n)
dempnet(ur) nec redditus possessionum
suar(um) reddentur eidem u(e)l agri excol
lantur illius s(ed) banno potius subia
ceat potestatis et i(nfra) statuerit illi p(re)te
rea ut cl(er)ici suis sumptib(us) castru(m) ri
pe fracte faciat custodiri q(uod) si renu
erint ex eos potestas p(ro)cede(re) tenea
tur. Ideoq(ue) f(rat)ri t(uo) c(o)m(m)i(ttimus) q(uatenus) in consiliarios et of
ficiales ciuitatis ip(siu)s nisi statuta ip

tate Vniuersa videntes crucifixus est magis a plebe omni
iudeorum et aduenarum et indigenarum simul et hostes eo
fixum cum attepissent conuiciabantur esse infami
am et comedia eorum Alibi designans eius virtu
tem ait Cum exaltaue
ritis filium hominis tunc
cognoscetis quia ego sum
ac si tale diceret Cum me
affixeritis me et estima
ueritis superasse me tunc
scietis virtutem meam
Explorauit enim predicatio
Christi crucis ad fines or
bis terre Et enim mul
ta mirabilia in eo qui
crucifixus siue cruci af
fixus hec fieri quod am
bulare eo super terram
media die miraculum
tenebrarum omnis terra di
citur tunc quo iam ac
ceperant sanctitatem in
iuriarum ut saltem ista
luderent a miraculo
tenebrarum uero fuissent
a tenebris que sunt
hominum nature et tris
tes eum et corrupti
que tribus horis per
manserunt viz a sexta
hora super vniuersam ter
ram usque ad nonam eclipsis ac vno sit tempus momento Et
circa horam nonam clamauit heli manifeste eos edocens
quod adhuc viuens et efficerent mansuetiores post tene
bras et loquitur usque ad ultimam respirationem ondens per
omnia sui tenebras ad pacem concordiam loquebatur Heli
voce hebraica magis eis cognita et manifesta sed in
sipientes et insanientes et impudenter peruerse intellex
erunt vocare eum heliam In voce autem magis emissionis
sue potestatem ostendebat gesta ea que per ipsum gesta sunt
ere cum crucifigeretur Vniuerse [illegible] agebat dicta
loquens de matre prophetias implens latronem [illegible]
sistens [illegible] subitus [illegible] agonia [illegible]
trepidans Iam illic quidem nature imbecillitas demon
strata est Hic autem virtutis habundancia exeundo ad

hanc vitam pro honorate sic docuit fieri Con
mendat meus dicta lo et usque ad ultimam
respirationem diligentiam [illegible] eorum que ge
neruint et hoc [illegible] pauci quia non erat tem
pus verborum vere [illegible] abiciens peccato q
sunt sue
matri co
pulans
discipulum
et eam in
amorem
Ruina in
clinauit
caput tunc
expirauit
In nobis qui
exspiramus
inclinamus
caput in
diuinis se
omni die
Ut igitur
eo ego
benigni
et bona
facere in
imicis cum
caritate
benigna et
ita orate
pro eis
Si vis de
um ita [illegible] facere ut inimicos amare
et his qui offendunt benefacere Cum quis
offendit non ad ipsum respicias sed ad eum qui mo
uet demonem et tunc vniuersam ad [illegible]
tia [illegible] et misereri qui ab eo mouetur
Si enim mendacium a dyabolo Et iusta ma
iorem multo magis latronem in tur
[illegible] Et in paradisum inducere no
minis fuit qui construxit petram [illegible]
qui regnum disposuit et tales ascendit q
les nos auctore deo non formauit Talis
in paradiso homo primus [illegible] Et v
non sibi soli sed omnibus vinceret manu
extendit quod omnia ad se traheret [illegible]

sa de capitularibus deleri fecerint et
procedere sicut exigeret res cauti quod similia
de cetero non debeant acceptari excommunicationis
sententiam promulgare possunt. Ceterum cum
idem statutarii multa de bonis ecclesi
asticis tenere dicantur in feudum ipsos
nichilominus fore priuatos feudis huiusmodi nun
ciare possunt. Greg. ix.

Qui voluntate ac proposito maleficia
distinguuntur excommunicationis sententiam non
incurrit et qui excommunicato in hiis que ad
absolutionem uel alias ad salutem anime per
tinent in locutione participat. licet et alia
verba incidenter ut apud eum magis profi
ciat. ¶ Predicatores quoque qui pene
excommunicatos uel alias rerum alienarum de
tentores in predicationibus et confessionibus que
gerunt causas eorum ad quos res ipse spec
tare noscuntur elemosinas possunt lici
te ab illis recipere presertim si alias non
valeant in illo loco sustentationem habere.
¶ Si qui uero ratione officii quod in ecclesia op
tinent aut et alii dicti seniores zelo
deuotionis pueros uel adolescentes in mi
noribus ordinibus constitutos turbantes
diuinum officium et hii qui optentu pla
cationis uel magisterii subditos et scola
res correctionis causa leuiter forte percus
serint sententiam excommunicationis non incurrunt quod et
de hiis dicendum est qui aliquos de fami
lia sua uel propinquos inferiorum gradum
simili modo ut coherceant a suis insolen
ciis et sana moribusque bonis informentur
duxerint corrigendos. Idem Alexander iii.

Si concubine publice clericorum episcopo
ecclesiastice censure districtione noluerint
eosdem concubinarios non est dubium
sententia maioris excommunicationis inuolui qui post
latam sententiam communicat in eodem crimine est
minoris. Idem.

Vobis collata potestas ut a mino
ri excommunicatione si in ipsam inciderint iuxta
se absoluatis utroque ligato uinculo ex
communicationis hinc non exspirat. Idem.

Permittimus ecclesiarum prelatis semel in
ebdomoda tempore interdicti non pulsatis
campanis uoce submissa ianuis
clausis excommunicatis et interdictis exclusis
missarum sollempnia celebrare. Ceterum confiten
di corpus domini quod decedentibus in penitentia non
Quamuis iacentis denegatur. Idem.

Qui canonem late sententie pro uiolenta
manuum iniectione incurrit propter facultates
tes eis satisfaciat quibus iniurias ir
rogauit non tamen aliter quam per se. ap.
uel eius legatum beneficium post absolutionis op
tinere non imminente mortis articulo in
firmitate simultas aut inopia pue
rili uel senili etate fragilitate sexus
seu alia impotencia corporis. siue quo
libet impedimento canonico retrahatur quo
minus ro. pon. possit adire nisi iu
ris beneficio a labore huiusmodi excusetur.
¶ Ceterum quibusdam personarum uidelicet
qui temporali impedimento laborant excep
tis prius sub debito iuramento quod se
cundum ecclesie formam prestare tenentur co
sueuit indulgeri ut impedimento cessan
te ad ap. se accedat mandatum ipsius
humiliter suscepturi. Idem.

mortis exuta iugo fidei suspensa celestibus
ea que prius erant facta sonaret victore que
preibat bona pompa resurgentium defunctorum
Hi pilatus titulo addidisset id est dixit illius pre
tulantie et excellentie cunctis esse ostendere in
iudeis sic ostensit et pro
xpo respon
dens latini
grecis non ha
bebant titu
los triumpha
les titulus su
per crucem po
situs super pennam
super humerum
eius super cru
cem radians
regia maies
tate captiuos
principem
mundi et spi
ritalia neque
tie sustolit
descendere si
ut moreretur
michi titu
la meo sub
lis desuper con
texta fides e
que non deb
stituit sed so
lida permanet
nimius eius et dei domini est Comedat spum
manum pius in cuius gremio sedit ¶ Hodie
mecum pulcherrimum affectande questionis edixit
quod tam cito latroni venia laxatur Et
victori est gratia quod ferunt Conuiso latro
in culpam ignoscit qui et insultantibus ve
niam rogabat Clamat homo diuinitatis
spiritus mortuus ut orant fuit ortus su
pernibus Tenebre effuse sunt oculis psi
dorum ut fidei lumine refulgeret Sol refugit
ut funesti spectaculum sceleris obumbraret
Petre scisse ut et vis duri pectora pe
netraret monumentorum reseratis claustris
mortis effractis ire veli scissio misteriorum
synagoge prophanatio ut etiam fidei sine vela

Si quis sub hac forma verborum illum
excommunicamus vel simili a iudice suo
excommunicari contingat dicendum est eum non
tamen minori que a perceptione sacramentorum sed
et maiori excommunicatione que a communione fide
lium separat esse ligatum. Idem.
Pueris qui in canone inciderunt
sine perulgate sue ante suum pubertatem
bertatem postulat se absolui. potest dyoce
esanus absolutionis beneficium impartiri pro de
fectu etatis in quo fuit commissus excessus
rigor sit a mansuetudine reparandus
Iheronimus super osee. De verborum significatione
Nouale nouale. nouale dicitur
est ager nunc primo scissus. Idem super danielem
Nam et rex nabuchodonosor pater eius i. pauus more
scripture que pauos et deinceps patres
nam et ego vini appellat. Idem super pri
Ugenitus fui coram matre contra vulgus
nigenitum se nominat quem fratrem unicum
precessisse scriptura testatur nisi quia ille
mox natus sine nomine cum numquam esset
de uita decessit. Idem super mathiam
Quod dicitur antequam conuenirent non sequitur
Quod postea conuenirent et scriptura
quod factum non sit ostendit. Idem in eodem
Ioseph non cognouit donec peperit fili
um suum primogenitum ex hoc loco qui
dam perulissime suspicantur et alios
filios mariam habuisse cum mos di
uinarum scripturarum sit ut primogenitum
non vocet quem fratres sequuntur sed eum qui
primo natus fuit Hylarius.
Intelligentia dictorum ex causis est assumen

da est dicendi. quia non sermoni res. sed
rei est sermo subiectus. Augustinus
Nichil obstat narrandi super mathiam
randi diuersitas ubi eadem dicuntur
maxime cum quisque euangelistarum eo
ordine credat se dare quo deus uo
Propterea si plura aluit Gregorius
epistolam ad interpretandum accipere
te fortasse contigit rogo non verbum ex uer
bo sed sensum ex sensu transferri quia ple
rumque dum proprietas verborum attenditur sen
sus veritatis amittitur. Ysydorus
Quamuis omnes qui preesunt prepositi
recte vocentur usus tamen optinu
it eos vocari prepositos qui quandam prioratus
curam super alios gerunt. Idem in libro
Forus est exercendarum ethimologiarum
litium locus a fando dictus siue a foro
neo rege qui primo grecis legem dedit.
Constat autem forum causa lege et iudicio
causa a casu quo uenit est enim materia et
origo negocii nec dum discussionis ex
amine patefacta quod dum proponitur causa
est dum discutitur iudicium dum finitur ius
ticia. ¶ Vocatur iudicium quasi iuris dictio
et iusticia quasi iuris status iudicium autem
prius inquisitio vocabatur. unde et auctores
iudiciorum prepositos questores vel quisitores
vocamus. ¶ Negocium multa significat
modo actum rei alicuius cui contrarium est ocium modo
actionem esse que iurgium litis et deinde est
negocium i. sine ocio. Negocium autem in
causis negociatio in mercibus dicitur
ubi aliquid datur ut maiora lucren
tur iurgium dicitur quasi iuris garrium eo

suspendit velamen eum aufert commissis ad xpm
Post mortem ¶ Omnis vinci iniquius quod exte
dere etiam insaniam in corpus mortui sed iniqui hos
eorum in ira salutem dedit profluens sanguinem et aquam
in eius incredulis constituit et intrat Centurio dei filium
quem crucifixit confitetur
Et iudeorum immobilis
duritia manet orbe con
cusso Turbe que aduenerant
ad speculationem percutientes
pectora reuertebantur.
Mulieres que sequebantur
ministrantes passiones eius
quas ad patibulum assueta
iudeis in eminus et come
dius gloriantibus Vena
iam mortuus lanceatur
et mors xpi vindicta ad
in sacramento ecclesie opatur Io
seph ab arimathia pe
tens corpus Ihesu mag
num quid ausus fecit
primus consilii et valde
insignis erat. Vim max
ime eius fortitudinem
inspicere est. Immortalem
eum scit faciat hostilitatem
rem quam erat ad omnes in se
ipsum suscipiens beniuo
lentiam quam erat et Ihesu
audiens petere nec solum
suscipere nec solum sepelire preciosissime Atque in sepul
chro suo nouo ut non suspicio aliqua efficeretur quod
alius pro eo resurrexit in alia sindone munda ¶ Nicho
demus qui non consenserat quod media et mixture mul
te et aloes centum librarum sumi amarissimi coloris
pretiosi post mortem dotat eum seductorem et erroneum
ubi aspice uere fecerunt semel tres demum eorum pro pretensa
iudeorum impediencium in custodia et sigillatione sepulcri
studentes pro veritate nolentes ubique enim error semper cru
cifigit et veritati et nolens opitulatur Omnis igitur non
crederet visis tot et tantis factis symbolis in verbis
et rebus pro ferte domini passionis que ab euangelistis post
prophetas sit tam diligenter conscripta est ut credamus
Ihesum passum crucifixum mortuum et sepultum. P

Predicator i[n] dominica passionis ingerat singula sub admiratione ut tenacius prefigantur auditorum cordibus :· Ite i[n] predicatione sic vir corpori fidelibus loquitur. Oportet enim videre quid i[n] verbo et sanctis contentum in eo nedum in se sed et in partibus suis diffinitivis potestativis sive dignitatis. Et cristianis dilectissimis Et singula consignare i[n] corde et conscientie admirare. Et i[n] capitulo scriptarum i[n] ar descendunt corda sicut illud prefiguratum i[n] lege holocausti p[ro] semita i[n] suis censore lignorum In alta ei … Deo gratias

Venit post pas…
dum In die resur…
anno 1229.

D…
…
est xpus p[ri]ma …
originali. Beatitudine
at in epla alta prefatione
et p[ost] … Wlgariter

der gang des heren sich ze opferen ist onser. Aug[ustinus]
3o li[bro] suo de libro arbitrio ait voluntas domini hominis
non movetur nisi visis hoc est innatis seu suggestis
quod et phi expresserunt cum dicebat voluntate esse
cecam de se nisi habeat ductricem rationem ex verbo ari[stoteles] 3o.
de anima diffinientes voluntate q[uod] sit appetitus i[n] ratione fun
datus. Ut ergo moveri debeat hominis voluntas oportet eam
precedere aliqua consideratione seu meditacione. Suggerente autem
ostendit voluntati aliquid quandoque a deo per scripturam scilicet
aliquando a dyabolo per suggestionem perversam quandoque et ab
impiis omnibus aut illicitis monitionibus carnalis concupis
centie In quibus singulis mens hominis videre debet
quid sufficiat ad ymitandum vel quid fugiat ad

q[uod] hii qui eam dicit iure disceptat
lis. aut a contentione limitis prius
nomen sumpsit de q[uo] virgil[ius] limes erat
posit[us] lite ut discerneret agros. Causa
aut argumento aut probatione constat.
argumentum numquam testibus numquam ta
bulis dat probationem. Sed sola investi
gatione invenit veritatem. Unde dictum est ar
gumentum arguitie inventum. Probatio autem
testibus et fide tabularum constat. In
omni quoque negotio hee persone querunt[ur]
Judex. accusator. reus et tres testes. Iu
dex dictus quia ius dicens populo sive
q[uod] iure disceptet. Jure autem discepta
re est iuste iudicare. non est ergo iu
dex si non est in eo iustitia. Accusator
vocatus est qui accusator quia ad causam vo
cat eum quem appellat. Reus autem quia re
titur nuncupatur quia quamvis conscius
sceleris non sit reus tamen dicitur quamdiu in
iudicium pro re aliqua petitur. Testes an
tiquitus superstites dicebantur eo quod
super causa statu proferebant. Nunc parte
ablata nominis testes vocantur. Testes
autem considerantur condicione natura et vita. Con
dicione si liber non servus. Nam sepe ser
vus metu dominantis testimonium sup
primit veritatis. Natura si vir non femina.
Nam varium et mutabile semper femina. Produ
cit vita si innocens et integer actu. Nam
si vita bona defuerit fide carebit. Non
enim potest iustitia cum scelerato homine habere
commercium. Idem.
Pactum dicitur inter partes ex pace con
veniens scriptura legibus ac mo

ribus comprobatum. Dictum pactum quasi ex pace
… dictum est a iureperitis. Idem. Pos
sidendo hic est possidetur iure quod iuste li
iuste quod bonum. Quod autem male possidetur
alienum est male autem possidet quod vel
suis male utitur vel aliena presu
mit. Pascalis canonicis sancti marti
Causa carpensis plebis et i c. cel. ni
terum primitie decime et oblationes
in solis ecclesiarum bonis computentur. Nam
oblationes non dicuntur quecumque de propriis
et licitis rebus ecclesie a fidelibus offeran
tur. Quicumque igitur eas per potestatem secula
rem optinet procul dubio et divinum et sacro
rum patrum violatur sanctiones. Qui
immo et qui accipit et qui vendit rap
tor et sacrilegus iudicatur. Alex. iii.
Quesivit f. t. et i. nos itaque tibi
taliter duximus respondendum quod sacerdos
uno presente clerico et et solus potest infir
mum ungere. Festum vero bimathie
iuxta consuetudinem ecclesiasticam vigilia
catenus precedit ut nec pro bisexto
nec quolibet alio modo inter se et sol
lempnitatem alia die admittat. In qua
utique vigilia nisi venit in dominica
ieiunium celebretur. Ipsum autem festum
sive fiat ipsum die sive in sequenti quod
duo dies pro uno reputatur nullus er
ror. Sed consuetudo ecclesie teneatur. Ce
si hiis que ambiguitatem. Celestinus iii.
tem continet et i motum ap. nro
q[uod] cum inter magistrum m. et confratres hos
pitalis sancti simpliciani super ecclesie
hospitali in provincia mediolanensi archiepi.

In p[ri]ma antiphona matutinali resurrectionis
ait ego sum qui sum et consilium meum non
est cum impiis sed in lege domini volun
tas mea est. Hinc petit david ne mala
suasione impiorum illaqueatur. Domine
libera animam
meam. A
labiis iniquis
et a lingua
dolosa. Et
remedium
querens si
beratione ad
icit quid
detur tibi aut
quid apponatur
tibi ad lin
guam dolosam
subdens re
medium sa
gitte poten
tis acute
quia verbis
dei sagit
tantur cor
i[n] amorem
sic habuerunt
illius expe
rientiam dis
cipuli duo euntes
i[n] emaus q[ui]
postquam salvator eis scripturas aperuit quos
ante ad se invicem conferentes tristes erant
letantur et dixerunt Nonne cor nostrum ar
dens erat cum loqueretur nobis i[n] via et
aperiret scripturas hunc ardorem amorosum
ex meditatione divinarum scripturarum psalmista re
fert. Cum dixit Concaluit cor meum intra
me et in meditatione mea exardescet ignis
ut ergo exardescant in tristitia domini ihesu
xpi pro nobis immolati corda vestra propositum
verbum ihesu pascha nostrum immolatus est
xpus. Cum magna virginea pro gratia
s[ibi] impetranda salutis angelo eloquio duce
gratia 24 1.

In quibus verbis tria adverte signanter posse
licitam quia pascha eiusdem impletorem et consu
matorem scilicet immolatum xpistum Secundum eiusdem nobis gratia
te possessionem quia nunc vera ad celestis societatem tran
situm ad dyabolum positum est pascha in fine
ad transitum domini
hoc est transi
tum a viciis
ad virtutes
a corpalis ad de
um a perditione
positum in li
bertatem ab
instabili secu
lo ad funda
tissimum regnum
De impletione
autem paschatis
per immolationem
xpisti loquitur
Apostolus Ro.
xpistus finis
legis omni cre
denti ad ius
ticiam Nunc
enim primaria
est per fidem
in sanguine
xpisti ne gratis
xpistus mortuus
sit Iudeo non
iustificabitur
impius nec
iniquus iusti
cia nisi per fidem xpisti qui completo legis est
tam naturalis quam scripte et dator iusticie omni
credenti quam iusticiam tibi debes statuere et
non tuam aliter enim non reprehenderetur quidam
Ro. x° ab apostolo inquirente Emulationem sive
zelum habent sed non secundum scientiam causam annectens
ignorantes enim dei iusticiam vel ex meritis
suis iusticie dei non sunt subiecti Ubi adul
teri multorum credencium periculum qui suis meritis
ascribere volunt quod habent ex xpisti iusticia immo
latus ergo xpistus nos iustificat et ideo nobis amandus
dus est dicente augustino in libro simul perfecta om
perfectio in xpisto vult que non est quos per se
extendat ergo invito xpistus ad se omnem in
alliciat affectum Et iam ad xpistum pervenerit cui

quo utetur idem archiepiscopus post cognicio
nem eius in placentia sine hiis verbis
non fuit usus talem penitere compno vel
talem absoluo set pronunciauit ita sta
tuo et precipio et cetera attendentes quod cum
verbum statuo rem perfectam signat et cum
effectum non videtur accipiendum sed sim gerit
quod precipitur imperatur et quod imperat necesse
est fieri et aliquin si non fiat penam habet conside
rantes nichilominus quod non debet aliquis
considerare verba sed voluntatem cum non in
tencio verbis sed verba intencioni debeant
deservire inceptam peracturi utriusque
partis presentibus et diffinimus quod prefati
archiepiscopi verba tali forma prolata
perpetuo valiture sine obtineant fir
mitatem. Innocentius iii. patriarche gradensi.
Olim te scripsisse recolimus Idem.
Ut si canonici paduani magistro
G. canonico paduano prebendam
que tamen residentibus de communi conferri tue
ob ad id. ap. cel. compelle pauers. Cum
uo quidam mandatum nostrum recepta
rit aliter quam deceat moliuntur cum bene
ficia principum sint interpretanda lar
gissime nostram apiedum duximus in
telligendam videlicet quod prebendam que
tamen residentibus in victu et vestitu de communi
conferatur ipsi magistro G. plene sicut u
ni ex illis residentibus intentionem con
ferendam. Idem colubriensi et aliis e
piscopis in regno portugalie constitutis.
Cum in partibus vestris contingat dul
sa loca interdicto supponi quod ge
nerale vel particulare dici debeat in

terdem apud nos accepimus in dubium
reuocari cum illi qui ab ecclesia romana decora
rari priuilegio meruerunt videlicet
ut cum generale interdictum fuit terre li
ceat eis ianuis clausis non pulsa
tis campanis exclusis excommunicatis
et interdictis suppressa voce diuina offi
cia celebrare interdicto particulari se as
serunt non artari dicentes interdictum
generale duntaxat cum regnum vel saltem
prouincia tota subicitur interdicto et si
cum autem in priuilegiis de regno vel pro
uincia nichil expresse dicatur nomine terre
non solum regnum vel prouinciam intelligi
volumus verum et villam et castrum ut
in hiis locum habeat quod de generali dicitur inter
dicto. Idem altisiodorensi episcopo.
Cum tibi de benignitate sedis apostolice
sit indultum quod ordinatio rerum
clericorum ab intestato decedentium in tua
dispositione permaneat nos consulere
voluisti an appellatio vocabuli clericorum
tantum ad canonicos extendatur et si quis
t. firmiter quod appellatio clericorum non solum ali
os set et canonicos comprehendit. Idem
Cum dilectus placentinus electus placentinus
electi iuramentum prestarit sub hac
forma Ego talis ab hac hora
inantea fidelis ero et obediens pla
centine ecclesie et domino meo episcopo placentino nos
consulere voluisti utrum intelligi de
beat clerus totius diocesis an capitulum
tantum ecclesie cathedralis nos igitur talis
firmiter quod per ecclesie placentine vocabulum in
forma iuramenti prescripta non debet in

rentis intencio non habet quo amplius possit invenire sed
habet in quo debet permanere Recte ergo gloriantur omnes
sancte dei est in misterio immolacionis xpisti quem cum sibi
coniunxit verbum dei filii patris in utero virginis
cum descenderet Eydatus in ii° xxvi° In hostia tamen animatio
servata omnes et singulis
eius preciosa infundens
omnes sue iusticia sciam
Iuo. i° ps. x. Consu
matio abbreviata inun
dabit iusticiam hoc est
adinstar inundacionis a
quarum replebit sua im
molatione animas fide
lium consummata iusticia
sicut premisit per iemina
ta° prealleggato animas
sacerdotum implebo
pinguedine Et popu
lus meus habundan
tia bonis tendens ergo
ad felicitatem que finis
est humanorum actuum
ac suprema operatio Iuo.
a. xlem Eandem sibi
proficere dicitur sicut sa
gittarius sive sagittator
aliquid prefigit signum
quo tota insua omnium
facio tendit attingere
quo dicimus et prem
porit qua filitudinem agnoscet David ps° i2° ait
Cum dederit dilectis suis sompnum ecce hereditas domini
filii merces fructus ventris etc. quia claritas electorum
merces per filium virginalis uteri fructum Et tunc
advenit modum per que ia hereditas facta est domini dicens
sicut sagitte in manu potentis ita filii excussorum Docuit
autem ex cursu diligenter inquirentes ex divinis verbis
ea que sunt afflictionum xpisti Et tunc tales perscrutato
res misterii passionis beatificant attendunt Beatus vir
qui implevit desiderium suum ex ipsis sagittis potentis do
mini Cum ergo pascha nostrum saciatum sit omnis desi
derii nostri ad hereditatem domini ergo ad appetere debet
xpisti fideles sive fuerint artifices sive doctores sive con
siliarii et manuales operarii Ex dictis iam patet quod qui
nacius ie vbon ysemaus indicat nostrum vitarum summo

latu bar. Insup et ondit quid xanitas ipa vbi emia f & tri
sitibus domini specialius effecit. Jta 2 fancte gr ei qui sopium
cepit ps 3 et ps thr. Cum ascendit sup occasum dns
nomen illi et mente mfigamus pascha id est hoc est ad
minu vsum expositus arens gr si fuerit deuota hoc est ad
familiarum dei promptus
sicut scriptum est Exo. 3
Obiulit Simulsa multo do
mente purgatissima atque de
uota tunc in contemplacione ta
n paschalis dulcis requi
escet et intelliget io pueri.
Ad. Agens secum qui inge
conuinium qui quia ait be
atus iste Continuacio refec
tionis est tranquillitas
mentis & pueri sa ar me
re et impia qui laboriosa
sit et penalis scriptum est sapi
encie x vi nequitia tim
da est in testimonium sed
dampnacionis questionis
itaque a pueris persuasionibus
et acquiescimus saniis ser
monibus domini. Na
quidam faciat mala persuasio
ad abducendum mentem pa
tiur tempore passionis in eba
quia ihm sic propheta habue
runt seductum in suasione
et abducta summam pon
ficum Ut peterent barra
bam. Quo graciam ac sit sa
crificium immolacionis xpi vnde deo manifestum elevantur. In tras
figuracione at xvii Et lucie 9 vbi transfigurata xpi vultus splen
duit sicut sol. Et vestimenta erant sicut nix. Et de nube
venit vox patris Hic est filius meus dilectus in quo michi
bene complacui ipsum audite qua vocem meorans beatus
petrus ad scripturam non renouat dicens sed habemus fir
miorem seu secuciore propheticum sermonem cui benefacitis
attendentes. In transfiguracione ac illa apparuerunt moyses
et helias loquentes de excessu quem completurus esset in
ihrlm hoc est de passione xpi que consummacio est tam legis
quam et prophetarum lex figuratur in moyse prophetia vero in helia
Ut reluceret quam quantum placencia est deo in immolacione xpo
Cum enim in altari sibi offerimus in vere dei acumine
sue dispensacionis. Et dicimus statim post consecracionem in ca
none. Jubes hoc fieri offerri maiestati sue tue de tuis do

telligi toci dioc cler et si capitulum intel
ligatur ecclesie cathedralis is tamen qui
prestat hi iuramentum episcopo tamquam capitu
lo principalis obligatur. Idem de poni sa
Querenti quid per Ferdiani lucani
censuram ecclesiasticam intelligi
debeat cum hec clausula in nostris litteris
apponitur generaliter quod per eam non solum in
terdicti sed suspensionis et excommunicationis sententia
ualet intelligi ut uidebit discretus
rerum et personarum circumstanciis indaga
tis fore quam magis uiderit expedi
re. Idem de se latagen episcopo.
Quid per nouales uocabulum intelli
gi debeat t. f. requisiuit licet
autem quidam dixerint quod nouale sit
terra proscissa que anno cessat alius asse
rentibus quod ex silua que arboribus extir
patis ad cultum redigitur sit noua
le dicatur que utraque interpretatio
ex ciuilibus legibus colligitur nos
tamen inquisicioni t. t. quod eam credimus
predecessorum nostrorum intencionem fuisse
cum pius locis indulgenciam de noua
libus concesserunt ut nouale intellex
erint agrum de nouo ad cultum redac
tum de quo non extat memoria quod ali
quando cultus fuisset sed nec de quolibet
tali nouali credimus eis indulgenciam
forte concessam nisi de illo dumtaxat cuius
decimam religiosus prius conuenit absque
quam diminucione parrochialis ecclesie deti
nere cum talis sit sepe locus incultus
de quo parochialis ecclesia magnos
percipit decimarum racione prouentus.

Idem albi E. et p. monachi alco
bacie.
Ven. f. n. colubrien. episcopus
Ad diuinam querente quod E. fres sce
crucis monasterium de argaunil sub pro
tectione sua nuper receperint quod si
is predecessoribus episcopalia iura consue
uerant ab antiquis temporibus exhibe
nunc quod de canonicis suis sine
consensu suo ibi facto pore occone eiusdem
priuil. a. c. pp. iurare tamen ipetit
eidem episcopo obedienciam denegat exhibe
re supra ecclesie quod per matricem ecclesiam
non cathedralem intelligit sed romanam et
in eorum q. si nobis aliud non occur
rerit per quod deus prior non debeat diocesano
episcopo respondere uos cum ad eam prestan
dam eidem sicut predecessores sui pre
decessores episcopi prestiterunt per cen. ec. c.
non obstante priuil. impudicium colu
brien ecclesie per subrepcionem optento.
nos enim per matricem ecclesiam ca
thedralem intelligi uolumus non
romanam. Idem albi sce geno
feue decano et cancell. parisien.
Ex parte dilecti in xpo fil. comitisse
blesen. t. i. proposuerunt nuncii coi
tisse quod cum ipsi prepositus quedam latro
nem cepit et iusticia fuit in sca
latro fuit per capitulum carnoten. p.
secum iusticiam requisitus quia cum
in terra sua captum fuisse dicebat
t. i. uerum cum super hoc de parendo iu
ri comitissa caucionem offerret et
noua carnes michorum terra eius fece
rit interdicto supponi quod relaxare

ms ac datis hostiam res qua accepta habe
re digneris. Ex hac autem ostensio beneficiorum
dei In gratia et liberacione et consummata sunt
homines inducens ad iusticiam faciendam de qua
iusticia dei nobis exhibita per xpm in sua pas
sione scriptum
est ps. Ro.
Ego ac ce
specialiter er
adicta sup
omnes laude
tuam Os
meum annun
ciabit laudem
tuam iusticiam
Tota die sa
lutare tuum
Quoniam non cog
noui litteraturam
Introibo in
potencias do
mini ibi pro
pheta dome
litteram gen
tium possidere qui
dicebant quod
erat stultitia
Cor. 1 ibi
quod eiciebat sa
piencia que
suspensum est quod
fructuosior
medicina iusti
cie. Comendat quoque quid iusti Ex hac aliter
spei in dei iusticiam arguunt presumentes de
suis meritis aut confidentes de littera legis In
gratitudinis accione. Capiamus 1o b. Corin 1o xps
factus est nobis a deo sapiencia iusticia sanctificacio
et redempcio. Sapiencia quia descendit In ore suis
genus suo illuminans omnes homines venientem
in hunc mundum. Iusticia In sua immolacione pro
nobis malachie iii. Et placebit sacrificium iuda
et ihrlm sicut in diebus antiquis. Sanctifi
catio quia ab ipso nostra procedit sanctitas ut dicitur
. In immicos eius induam confusione super ipsum
autem Efflorebit sanctificacio mea. Insuper et est
redempcio nostra satisfaciens pro nostris offensis
reconcilians nos deo patri Et apiens regnum

Ut sic gloriemur in xpo ihesu domino nostro qui ascendit super omnia hoc est super mortem. Tam et sic expressione premisit consumatum est quod verbum debet nobis esse memoriale ad imitandum. Ut ad instar apium pro curte cum flores ins

terium passionis devotiua affectione com mortem pro uberta nostra cogitationis et affectionis cum multi qui plurima saepe verba legimus quibus ac splendeat misterium pau. Recolentes igitur pascha nostrum esse xpm ymmolatum meditemur die noctuque passionis eius inde tamen salutaris

Feria quinta pasche dominica in albis quando sermo

In processione ad alberg

[N]unc surget gens in gentem et regnum adversus regnum. Et erunt pestilencie et fames. Verba sunt salvatoris in monte oliveti ad discipulos ostendentes sibi futuras pressuras ipsius ihesu. [A]ugmen destructio ipse eis praedicens. Verba thematis. Unde subiungit. Et Luce primo Lorum. Hec in figura facta sunt in nostram correpcionem premonitio. Et gaudendum iam exemitibus bellis pestilencia et fame

pro dolor in multis locis conspicimus et a nobis deus hec averterit aut si evenerit nobiscum indulgentius agat hec pro cessio nostra instituta. Vere post cypriani de moralitate quidem inter vos orta sunt et vos fortes solida mente sperantes firma fide machinationibus malignis resistentes

Et devotionali virtute robusti nationibus malignis hiis scilicet bellis pestilenciis et fame probantur pacientia. In spe scientes quod ecclesiastici 2° septimo est. Fili accedens ad servitutem dei sta in iustitia et timore. Et prepara animam tuam ad temptationem. Job 8°. Militia sive temptatio est vita hominis super terram. Et Luce 8° pacientia armatus apostolus ad Ro. v°. sic effatur gloriamur in spe quia tribulatio pacientiam operatur. Pacientia ac spem hinc Jacobus in prima canonica sic admonet fratres in diversas temptationes incidentes. Propositum inferni et imbecilles ad incidendum pro fide et spe inferni mollitie sexus aut vanitas errore pertor sunt in hiis tales cum prioribus agnoscant

homines dei et xpi ad militandum. In celestibus castris ut pro hiis si pacientes fuerint immensum pondus glorie sue acceptos operatores agnoscant salvator. Vere thematis eos premonet prudencie hortatur et corroborat atque preparat sic etiam sive pro bonis ad tolerantiam et sufferentiam futurorum. Ne inopinato et infestantium terrore metus et crebrescentia fundamina. Ne inopinatus et adversa eos quatere. Patientibus igitur in hiis adversariis spes est inchoata operum salutari um primo. Ioannis 9°. Nunc autem aut in spe. Et qui stat stat in spe percipiendi fructus. Unde Jo. 15° pro cultura pietatis exercenda ait ihesus. Ego sum vitis vera. Et pater meus agricola est. Et subiungens penam ignavorum et non operantium salutaria attexuit terribile hoc. Omnem palmitem non ferentem fructum tollet eum. Et dulce id. Et omnem qui fert fructum purgabit eum ut fructum plus afferat

noluerit in prius solvet emenda di cebat. cum in carnotensi ecclesie privilegium contineri quod nemini liceat excommunicatis vel nominatim interdictis per canonicos carnotenses absque congrua satisfactione absolutionis beneficium indulgere. Ad intelligendam autem clausulam privilegii memorati credimus distinguendum. utrum in aliquem interdicti vel excommunicationis sententia prolata sit pro contumacia tamen quia scilicet citatus stare noluit iuri vel est pro offensa quia videlicet iussus noluit maleficium emendare. In primo casu credimus congrue satisfieri ut sententia relaxetur si prius sufficientes standi iuri cautio tribuatur. In secundo vero si offensa est manifesta non credimus satisfieri congrue ut relaxetur sententia nisi prius sufficientes prestetur emenda. Si vero dubia est offensa sufficere credimus ad relaxandam eandem si pendi mandato competens satisfactio prebeatur. Quia olim per canonicos Idem comitisse blesensis carnotensis quoddam capitulum dicitur fuit allegatum quod dicebat iesse sive privilegium continet ut videlicet nemini liceat excommunicatis vel nominatim interdictis per canonicos carnotenses absque congrua satisfactione absolutionis beneficium indulgere et cetera quia vero dubitavimus solummodo nodum dicimus li gavisse per quem eisdem canonicis velud assis proponentibus illam offensam esse manifestam non quam videtur neque aliud. Sed quam sibi tantummodo manifesta videtur offen sa illam nos rescribimus intelligere ma nifestam que vel per confessionem vel probationem

nem legitime nota fuerit aut evidencia rei que nulla possit tergiversatione celari. Idem episcopo et cantori atrebatensi. Abbate sancti siluani altiacensis iuxta Amuisse communis sigillo cum eiusdem loci monachi elegissent quendam de ipsius ecclesie gremio in abbatem et confirmationem electionis Amorinensi episcopo nequivissent aliquatenus optinere eam a sede apostolica pa erunt. Verum procurator monasterii sancti bertini proposuit ex adverso quod cum secundum approbatam consuetudinem et privilegia romanorum pontificum abbates altiacenses debeant de monasterio sancti bertini semper assumi hec electio erat non immerito reprobanda utpote contra consuetudinem diuturnam et privilegia sedis apostolice attemptata et altiacenses monachi debebant de iure compelli ut de monasterio sancti bertini personam ydoneam sibi eligerent abbatem et cetera. Nos igitur depositionibus testium diligenter inspectis invenimus esse probatum quod a xl annis et cetera monachi altiacenses abbatem sibi de sancti bertini monasterio elegerunt et cetera et est quidam integrarum altiacensem eamonicum elegisset eius electio robur habere non potuit donec apud monasterium sancti bertini professione facta per aliquantulum temporis que scilicet eiusdem loci abbati conventui placuit in altiacensem extitit abbatem assumptus. Ex privilegio quoque romanorum pontificum argui poterat altiacensem abbatem fore de sancti bertini collegio eligendum. nam privilegio paschalis pape hec capitulum apparet insertum subrogationem abbatis penes monasterium sancti siluani

Nunc ergo inter aduersa temporis nisi cui deest spes fides et ro-
busta uirtus. Et quis ista timet. Nisi qui ad corpus
non uult ire nisi qui non expectat reuelacionem glorie
dei. Nisi qui non uult apparere cum christo in gloria. Colos. 3o.
Ad quam gloriam. Sed nisi consumit condigne passiones
huius temporis. Exempla pa-
ciencie. Religiosa mens
in conflictacionibus parata
... Abraham gen. 22.
Nisi ... filium aut
... nec parcendum con-
mittere ut ad ... pa-
cium se deo faceret ...
conflictacionem in aduersis
probatus esse ... Job
2o suo ... per paciam ...
... meruit. Et tobias
... 12o. Ab uxore sua
de sua iusticia derisus
post cecitatem ...
dit ab angelo raphahe-
le curante eum. Quia
... acceptus erat
deo necesse erat ut
temptacio probaret te. ...
testimonio angelico.
Magnificum erat opus
dei quod thobias per ...
cladem tenuit ad laudem.
Sic ergo in seculo ...
tur fortes et pacienter
... Cum per totum optimum populus ... aduersus eo-
mum ... irruerit ... indignacionem et offensam
Et sacrificant deo sit ... Arbor alta radice
fundata uentis et irruentibus non eradicatur. ...
... fortis compage solidata pulsata fluctibus non uoratur
Et in area grana fortia et robusta remanent. Ubi in-
anes palee flatu a uento ... rapiuntur. Et pau-
lus multa et ... tormentum ... afflictus ...
probatur. Cum et dominus dicit est uirtus in infirmitate
perficitur. Persistens namque temptata uirtus coronatur. Et deus
... qui ... mente conceptum
ante damnat. Cum iam nunc offerret bonum et
mente conceptum ante perficiatur eo iudice coronatur.
Cum ergo nec mors nec martirium ... sit ...
... in dei dignacione. Qua propter. Et precipuum. Cum

omnes fiat uobis ... Cum deus nos ...
... et impio eius non patere. Exeun-
tes istius ... non ...
obsequio. Ruina ... naufrag-
ium ... domus corporis uetustate ...
tur et ...
... et pro-
cella ...
uiolencius
nos ...
ac celerius ...
... plagis in
...
... nos
hinc ...
... Et
uerbis ...
... et ...
audiuit ad
discipulos
gaudentes qui
...
ad ...
Symeon
iustus ...
de morte ...
... Et paulus ...
est ... Iam ... non teneri nec ...
... Cum ergo ... de seculo ex-
eunt non tristandum. Dic ... spem non
habentes. Sed gaudendum et petere ...
... uite eterne portum. Ubi et sancti ...
nobis non consummabimur. Et ubi gaudium
quilibet alteri communicabit. Amen.

... De cena domini

Mitissima magnitudine
fecisti deus quis tibi si-
milis ... Cassio.

apud altiacen. uir presenti temporis more
in uita sua ecclesiam dispositione prosistere in
perpetuum ... hic capitulum inuenitur.
porro uir paschalis papa decreuit abbatis
subrogacionem penes altiacen. si alium
quam de monasterio sancti ap. auc. decernimus
ad hoc autem pars aduersa ... probare
... spacium de monasterio
sancti bertini semper fuit abbas altiacensis as-
sumptus ex hoc dicta non poterat quod con-
suetudo aliqua que est ... iudicio fuit
introducta cum in memorati ... electione
pro bono pacis ... iudicium processum taliter
dinoscatur ... cum paschalis papa
subrogacionem abbatis ... monasterio
sancti bertini uir more presenti temporis ... fides
per priuilegium et similia nullum super hoc
altiacen. monasterio potest preiudicium
generari ... fuit ex aduerso ... sensum
quod hec determinacio secundum presenti temporis mo-
rem et talis conditionalis potest intelli-
gi et ... ad personale quam impersonale ubi
determinet conditionalis intelligitur
et ... sensus concedimus subrogacionem
abbatis sancti b. apud al. ... dispositione
consistere secundum presenti temporis morem ... mos
presenti temporis talis fuit ... ubi de-
terminet personale causaliter debet in-
telligi ut sit sensus concedimus secundum pre-
sentis temporis morem ... quia mos
presenti temporis sic optinuit subroga-
cionem et ... hic autem sensus rectior esse
uidetur quod cum priuilegium sit lex priuata
et lex non debeat esse obscura uel cap-
ciosa sed certa et manifesta necesse est
priuata nisi aliquid specialiter indulgeat
perfecto sic intelligenda sunt illa uer-
ba ut res de qua agitur ualere pos-
sit potius quam perire maxime cum super
dictus ... qui eidem pascali euici-
no successit ... usus
determinacionem illam penitus amouit
ut ambiguitas tolleretur et quod di-
cebatur in concessione pascalis ... ui-
delicet subrogacio abbatis sancti b. apud
altiacen. in disposicione abbatis et fratrum
sancti bertini semper existeret ipse mutauit
decernens subrogacionem ipsi abbatis si
aliunde quam de monasterio sancti bertini
faciendam. huius igitur diligenter auditis
monasterio sancti b. adiudicauimus ... dig-
nitatem ut quociens in altiacen. monasterio
electio abbatis imminet facienda altia-
cen. monachi de cenobio sancti b. per-
sonam idoneam sibi eligant in abbatem
ita uidelicet ut tamdiu monasterium
ipsum ac honoris debeat prerogatiua
gaudere donec ibidem uiguerit ob-
seruancia regularis ut idonee persone
inueniantur in illo qui possint in abbates
assumi. Idem comiti tolosano.
Super quibusdam mandatorum articu-
lis et ... tua deuocio postulauit
a nobis qui sint dicendi heretici mani-
festi super quo tibi duximus respondendum
illos intelligendos esse manifestos
hereticos qui contra fidem catholicam pu-
blice predicant aut profitentur seu de-
fendunt errorem uel qui coram prelatis
suis conuicti sunt uel confessi uel ab eis sen-

magnalia eo quod sapientem humanis mentis p sua vident̃ facere grandem̃ Cuius sunt quod deus homo liberat et humiliat Et transibans in corp sui ref De ib sptam est loquebat varus linguis apostoli magnalia dei.

Et sic ex operibus suis cognoscitur deus Cuius sit magnitudo sapientia dein facti potentia cõnd auctoris sapientie 13. ca. in sunt oes homines quibus non subest scia dei Quam eni ho minis specie delectati sunt deum putaverunt creatis dicto Quãtum gd dei et repellit vanitatem et regnat putaverunt qui tui summo contrarias cõl magne

eni spei creatarum potest cognoscibilit̃ creator videri Cum g° dilexisset homines Jhesus suos eos dilexit usque in finem ma sit g° Amas Continue nõ obstante sua a cerbissima imminente passione Et ita recessurus ab eis maiore eis ostendit amorem adiciens sup oem laudem maiora mesta isti do sacerdotes et tradendo eis sacrosta mysteria corporis et sanguinis sui Missa magna vr sim Crisostm eorum intederet ~~familiaritate~~ familiaritate et mulier peñ conem pdonans ad supbenta dolendo cõ placoes Omnia eni tradidit et pater sim Crisostm a fidelium salute sicut in cruce ad

tenentialit̃ cõdẽpnati sup heretica pravitate quorum bona pp̃a gsilcant̃ et ipi iuxta sanctiones legitimas puniantur. ¶ Ptea eũ pedagia guidagia salmaria tibi legatus interdixit memorat̃ auctẽ ap. duximus declarandũ illa ẽẽ pedagia salinaria guidagia interdicta. q̃ nõ apparent imperator ul regũ ul' late gceũ largitate concessa ul' ex antiq̃ gsuetudine a tẽpe cui' nõ extat memoria introducta etc. ꝑ. cũ a legato receptis ĩ mãdatis ut de te gquerentibus f suũ ul' alterius legati seu iudicis ordinarij ul' delegati arbitriũ iusticiã exhibẽs hoc taliter intelligend' ẽẽ consem' ut ĩ ci eã que ratione psonarum ul' rerum ad eccãsticũ forum ptinet ac sup universis capitulis q̃ pro pace servanda sunt p deum legatum statuta ul' auctẽ ap. statuenda. Sẽ iudicis pupillis orphanis et psonis miserabilibus teneatis in iudicio eccãstico gndere. / Ide epo Novimus expedire ut ucas / parisiẽ. Nobũ illud qd' in antiquis canonib' et nõ decreto ẽẽ falsarios edito gtinetur videlicet ut clicus p eccãsticũ iudice degradatus sclari tradatur curie puniend' aptius exponamus. Cũ eni quidam pdecessorum nrorum sup hoc gsulti diu'sa sendereunt et quorundã sit opinio a plib; approbata ut clicus qui pp hoc ul' aliud flagitiũ grave nõ solum dãpnabile s; dãpnosum fuit degradatus

tamq̃ exutus pvilegio clicali sclari foro p gsequentiam applicet̃ cũ ab eccãstico foro fuit piectus cui' est degradatio celebranda sclari potestate psente ac pnũciand' eidem ĩ fuit celebrata ut in suũ forum recipiat recipiat degradatũ. Et sic intelligitur tradi curie sclari p quo tñ debet eccãa efficacit̃ intercede ut cui' mortis piculũ eca eũ sna moderetur ¶ pro illo nõ falsario scelerato quẽ ad ĩ mandatũ nrm capi fecisti hoc tibi duximus gsulend' ut ĩ ppetuũ carcerẽ ad agedã pniam ipm includas pane doloris et aq̃ angustie sustentand' ut gmissa defleat et flenda ulterius nõ gmittat / Honoriꝰ iij. Dilecto filio Jacobo / epo turon. Obarba etc. quia te p eã necãa tẽ absente possessio tibi tradita cã custodie restitui pti adũse ñ potuit eidẽ indulsim' ut sibi lapsus tẽpis nõ obsistet quo minus possom ipam recupare ualet cum nõ tm tpis añ concessionem ipi indulgẽtie dr̃ effluxisse q' ẽ sufficiẽ posse; ad ũe possessionis sm statuta ccil' gñ. etc. auc' pñciaũ declam' q' nrẽ intentionis nõ fuit p ipam indulgẽciã ius ptinẽ qd' tibi gpetebat ex possessione pditã ul' post redditũ tuũ gpeciert ex fuita sibi eni ĩputare potest ps adusa si negligẽs fuit in sua iusticia pseqnda cũ absente tue ĩpedimento cessare con

se omnia traxit Iam eni xpi cum qui iam pdere eu statuerat Dõ at hoc facere pulchra brevitas inges psundens sacra sñt Subt est pquirere tuẽ dictorum ab origine et ad mortẽ eius ptraulatorem adducere Et quis insi p gratiam huius opa mea tẽ insidorum

Delectare effectit. Voluntas et prompti fecit tu Rome In tuis figuras moyses in et helyas loquebant de excessu quem complenturus erat In ihrlm Et pa petri primo cõsiderant angeli pro spiritu et posteriores passiones glorie ixo. que et odiũ in eum se mentũ reflectere nõ poterat ab institutione sacramenti sue ardentissime dilectionis ait eni ad patrem zelus domus tue comedit me. Exo. 20. Deus zelotes ¶ Dominus Dic go in primo evangelii Et go dilexit eos in fine oñ volunt sl sue fin tuiã et summa dilec

tionem Et ita i evan° ẽ videre ĩ xpi pro eius suã pit et voluntatem ĩ ultima et intima perfectione Et ita ipe est deus zelotes Duo et ingit sup pbant opa historie evangelii Et cui ait beda sto sapit medea mortis xpi eundem nõ condecont sacra tm Nũia intencio sui et fructu resistit Gn pa petri po Et esse ĩ salute Dei tñ gustastis qm suavis seu dulcis est dns Quid eni delectamentũ haber in se panis iste Dic g° Et sup tactũ est delectatus specie et pulchritudine maxime ĩ pdlatura Time p oppositũ delectatus ĩ pulchritudine creatoris sui maxime humilitatis clementissime sub specie pregnancia et reputata stulticia sapientissimi sub i firmitate carnis fortissimi pensabit ad dei cultum

et latam. Dicit ergo in more suo ysaias. Iste sanauit aversiones
nostras tunc insistemus promissioni sue Ier. 3o Convertimini
revertentes et sanabo adversiones vestras. Advocamus nos
ad conversionem ad eum, que est sanitas nostra. Respi-
ciamus ergo ad gratiam incarnacionis eius per quam hominem li-
berare dignatus est p-
tendentes intellectum nos-
trum usque in altissima
ubi sedet in dextera patris
sicut et omnis lingwa quod
confitetur. Quia dominus
noster ihesus christus
in gloria est dei patris
philip. 2o hebreo. p.o
Cui dixit angelorum
de a dextris meis, Ita
quod alia creatura non
est bincta unita christo
sed sola carnis nostre
glorificata sustentus h.
laudis confessio super
vitulum novellum cornu
producentem et ungulas.
Et in hac confessione
pax est condicio pau-
peris et divitis: puerorum
et spiritum exultacione
sit adunatio magna
fidelium. Hoc est sacri-
ficium laudis quo ipso
me presente honori-
ficatur ipse deus ps. Gregorius. Date honore deo. Cas-
sio. Qui dat deo laudes se facit laudabilem, sicut et
qui illi dat honorem sibi conquirit sine dubio dig-
nitatem gloria autem dei patris secundum sermonem est equalitas po-
testatis et nature divinitatis 20. d. Ad dextram patris in-
terpellans pro nobis idest in plenitudine et magnitudine pa-
terne maiestatis. Ministracione gloriosissimum genus mortis pa-
terno vultui offerens ut nostri misereatur. Cum ergo ex
obprobriis christi mirantur opera divinitatis que persequentibus erant
confusio et verecundia diligentibus autem exultatio et
leticia iuxta id ps. Inimicos eius induam confusione, super
ipsum autem efflorebit sanctificacio mea. Tunc quod lar-
ga pietate concessum est ad auctoris gloriam referen-
dum est Cassiodorus. Et magnitudo nos iuxta prefata

conferendi te liberam facultatem. Datum
perusii idus sancti iohannis et pauli tudertinum.
Cum inter vos dudum ex parte una et
albertum sancti petri de monte spoletano
diocesis ex altera super tercia parte oblacio-
num capelle sancti hylarii quod utrumque
a vobis probatum fuit per xl annos et
amplius terciam partem oblacionum eius-
dem capelle vestram ecclesiam recepisse a
dictis institutis per albertum de mon-
te tunc filii prior eandem terciam
te omisisse alicuius colligendam
bo. me. I. pp. predecessor noster ipsam ter-
ciam ecclesie vestre adiudicans statuit
ut tibi prior liceret per eosdem dictos si-
cut fuerat consuetum partem colligere
memoratam. Verum quia per modum sa-
cerdos predicte capelle asserens obla-
cionum nomine minime contineri ea que ipsi ca-
pelle in festivitate omnium sanctorum mit-
tantur vel portantur ad illam seu ad
domum sacerdotis eiusdem intuitu de-
functorum nec non candelas ponuntur
que de altari suscipit et facit per
ecclesiam deportari et que ammi crucem
et missa trinitatis et ea que pro despon-
satis canitur et lampades cum oleo
que predicte capelle ab aliquibus offe-
runtur vel que dantur nuncio qui
ad recipienda talia per presbiterum ca-
pelle parochiam destinatur de hiis
omnibus vobis terciam denegatis exhibere
de aliis nomine tercie persolvendis pre-
ta partis vestram ecclesiam contingentis
retinere nitebatur ad expensas ca-
pelle ipsi necessarias faciendas dicens predecessor
decessor de omnibus supradictis absque sub-
tractione aliqua integre persolvi vo-
luit et mandavit terciam priori ac
capellani predicte capelle dicentes pri-
micias decimas vel ea que offerun-
tur pro missis mortuorum sacerdotibus et que
pro septimis et tricesimis et anniversa-
riis pannos et alia que in ebdomada
offeruntur et mortuorum iudicia ob-
lacionum nomine minime contineri de hiis
omnibus partem terciam solvere vobis noluit et in
volumus igitur et mandamus ut per vestrum dictum a vo-
bis in eadem ecclesia institutum de omnibus su-
perdictis oblacionibus et aliis quocumque ti-
tulo ad ecclesiam pervenerit sine dimi-
nucione aliqua integre tercia vobis por-
cio persolvatur. Datum ut supra. Episcopo. F. et p. ber-
Ex parte vestra fuit propositum coram di-
lecto filio portuis et canonico aretini sen-
tenciam contra I. pp. predecessor noster super
molendino de calian ac aliis arti-
culis promulgavit intendunt eorum
scrupulum reducere molientes asse-
runt capitulum illud sentencie eiusdem quo domi-
ne canonica ipsa impediat quo mi-
nus monasterium vestrum prefatum mo-
lendinum de calian reedificare va-
leat in eo statu in quo fuisse dinos-
citur tempore mote litis esse refendum ad
tempus quo lapillus denunciacione
novi operis iactus fuit vobis ergo as-
serentibus illud esse intelligendum de tempore
quo lis super hoc inter vos et prefatam
canonicam extitit contestata ideo

Et cum laudes deo sancta mente persolvi-
mus conscientia nostra augetur. Et quia iam in mentis
affectu oblacio posita est. Ideo gloriosa paupertas
inter ceteros thesauros ditissima nostra abit nostra de-
sideratur nostra aspiciat accipit. Unde hec. Egenus
et pauper
sum ego
ait non alie-
na copiose
hendisse.
Merito ta-
les egeni
et pauperes
dicuntur qui
continue ac-
quirere ergo
etiam divini-
tatis exoptat
Egenum vero
indigentes
pauperes sunt
ad beneficia
ambienda mere-
ntur
Et sic sunt be-
neficia sic
et laus con-
tinua. Ita
si tempus a
muneribus
non vacat ne-
se quispiam
ab eius glorificacione suspendat. Deus ergo non sit
laudari debet continuum est omne quod prestat
Unum ergo de hoc. Adiutor meus es tu psallam tibi
resplendeat. Eo admonemur ut dei gratia
suffragante nos quoque ad bonum inter Et re-
dere debeamus, Item redimus beneficiis mu-
nimur adversi. Item et deus deserit primis
quos exponit miseris et magis corona
dat volt quos probare permittit. Et magis si
consideremus nostra felix est tunc penitencie
uerpetrando nostra honore. Creator noster ma-
gis tunc offenditur si a pia supplicacione cessatur.
tate cessetur in elevacione dabit promptitudinem
Convenienter ergo eciam se divinis laudibus
copulatur. Unde per primo ?? nos in missa

Domine

donavit. Et per hoc efficaciam divine nature corpo-
ris carne. Si dationis donorum fugientes eam
que in mundo est concupiscentie corruptionem. Magnalia
autem dei quedam alta ut creatio celi et terre quedam
altiora ut iustificatio impii partus virginis
quedam altissima
ut institutio
sacramenti
passionis operationis
dei primitive
et medie et
finitive ulti-
me et perfecte.
Hec Anselmus
primo. Defecerunt laudes
David. Na-
tum passio-
populus istius
item pro bene-
ficiis obtulit
sacrificia te-
cidum. Stre-
ac ratio [illegible]
etiam oblatione
corporis et
sanguinis Christi
persolvit bi-
lono pedum
iniuncta apostolis
[illegible]
exequeretur.
Iam re et nomine essent pontifices. Ita
decetur enim tunc plebs eis subiecta lotis
pedibus affectibus affectus. Expedite pro pontifices
passionis in aditum civitatis. Sepe enim pon-
tifices procurant salutis spiritualis quorum [illegible]
in Christi passione erat legem habemus. Et secundum
hanc debet mori sed spiritus sanctus per vocem unius
ex eis pronuntiat. Expedit ut unus homo
moriatur pro populo. Et lex et prophete presignave-
runt mortem Christi pro salute humani generis.

In die resurrectionis Magistri
Johannis Wenck sacre theologie pro-
fessoris

Et refloruit caro mea. psalmo 27. Ut nobis sensus ipse ma-
nifestius elucescat verborum
ordo mutetur. Premittitur et seque-
tur precedit enim ad-
[illegible] Prece [illegible]
[illegible] in me auxilium tu-
um. Et subsequitur
laus. Et ex voluntate
mea confitebor ei.
Considera quod de-
tentior ordo direc-
tionis i. verborum
quod dicitur ne preposi-
tum medium deductum
incongrua subito
sanctitate mutetur.
Canticorum 2°. Propositus
iustus [illegible] con-
paratur se flori ingredi-
ens. Ego flos cam-
pi. In flore est dup-
licata color et
odoris. Sunt flore
[illegible]
[illegible]
Hic flos est
In nativitate flo-
ruit virginea [illegible]
[illegible] illuminatione.
In passione effloruit
sanctione [illegible] solis iustitie. In resurrectione refloruit
exultatione universe terre. psalmo 29. Propositus [illegible]
fabrica mundi. Genesis 27. Ecce odor filii mei
sicut odor agri pleni cui benedixit dominus. Hec
verba protulit Ysaac benedicens Iacob sentiens
flagrantiam vestimentorum. Cum ergo homo speciem
universitatis. In quo requievit septimo die. Consi-
derentur in flore Christo homine [illegible]. In moralibus
septem dona spiritus sancti quo ipsa amplexabiliter
refinxit. Postea [illegible] dixit de ecclesia glosa
dicta sunt de te civitas dei in sensu ecclesie [illegible]
[illegible] de raab meretrice. Tam quod gloriosa
[illegible] populorum [illegible]
sancte civitatis pulchritudine conveniret. Et pro ta-

ingressi consideranda eadem sententia quod in prefato
capitulo dicitur de episcopo mote litis in-
ceptam esse referendum ad tempus quo li-
tis contestatio facta fuit. Idem de pla-
tis universis francienarum constituti

Ex parte vestra fuit propositum nobis.
Cum quod patriarcha vestri ecclesie consti-
tutionis cuidam quondam abbatem episcopum tunc
legatus in partibus romanie super lega-
tis edidit defunctorum et dilecti filii [illegible] tituli
sancte praxedis presbyteri cardinalis dum ibidem
legationis fungeretur officio innova-
vit de quibusdam que vobis et ecclesiis
vestris legantur a decedentibus tertiam
a vobis exigit portionem. Cum igitur ipsi
sicut ex eorum insinuatione accepimus
non intellexerit quod de hiis que in orna-
mentis ecclesiasticis vel ad fabricam
ecclesie reparatione indigentis aut ad
ecclesie luminaria nec non et de hiis
que pro anniversario septimo tricesi-
mo faciendis vel de hiis que perso-
nis specialiter nisi forsan id fiat ra-
tione ecclesie cathedrali nobis insinu-
ationem eorum ratam habentes super ipsam
constitutionem prefatam precipimus ob-
servari firmiter inhibentes ne in
predictis aliquid fraudulenter in preiu-
dicium cathedralis ecclesie peruretur.
Tua nobis. Idem episcopo tullensi.
Fraternitas tua innauit quod cum tu pro
relevatione honeris debitorum duxi-
mus indulgendum ut fructus beneficio-
rum que interim in diocesi tua vacare
contigit tibi liceat biennio retine-
quidam apostolice gratie privilegium sinistre
interpretatione restringere molientes asse-
runt prebendas et maiora beneficia neque
quod beneficiorum nomine contineri et ideo nos igitur
attente premissa declaramus quod hi casu prebende
ac alia beneficia generali beneficiorum nomine
contineantur. Gregorius decano et
sacriste egulolismen.
Transmisse littere continebant quod sig-
nificantibus episcopo et capitulo canonicorum
quod quadragenarius canonicorum numerus
institutus in eorum ecclesia potius observari
pro eo quia non sufficiebat ecclesie facul-
tates vobis dedimus in mandatis ut ca-
nonicorum et prebendarum numerum iuxta facul-
tates ecclesie moderantes statueretis
eundem firmiter observari vos vero inve-
nientes predicte facultates ecclesie a tempore
statuti numeri adeo excrevisse quod absque
mutilatione prebendarum maior haberi
posset numerus in eadem quibus consilium an
pro moderatione ubi vestris mentis appo-
situm eundem numerum augmentare vel di-
minuere debeatis. Quo circa consultationi quod sive
redditus non sint minute prebende cum mo-
deratio loci non habeat ipsorum et canoni-
corum numerum dimittatis in eodem statu
in quo hactenus dinoscitur extitisse
in utilitatem eius ecclesie convertentes augmentum
suorum redditum donec duxerimus aliter
disponendum. Iohannes Crisostomus.
Omnis res per De regulis iuris
quascumque causas nascitur Rubrica
per easdem dissolvitur. Item omelia
Estote misericordes et hoc loco [illegible]

lui nom̄ in p̄sta ees voluntas intel͛ dictionis huius pnp indice afflue

Denck Anno 1414. In palmis de mane ante processione[m] ...

Omnine nelon ge facias auxilium tuum a me ps. 21. Cuius in scriptio est pro assumptione matutina a qua vt ab origine et capite sub scripta intelligentia sumitur et directionem. Sol paulatim assurgit. Et vbi clarescit. Et sol iustitie xpc sua passione veluti assumptione matutina que assilatur mane et au rore qm terminum in ponit tenebris noctium delinquentium. Lhoris tanus lucens salutarium et suffultionis ad he redimtem vult hic ... 2o pphete tu videntur et assumptiones flas i assumendis qui ab hereditate eiecendi. Itaque passio est velu ... vt Dulus faciens et lumine mundi. Et nubes castra isti precedens Exo. 14. tenebrosa et lucida. Ob tenebrans egiptios et illuminans noctem hebreis. Typus sacre scripture. Et quoniam ... Tripos. Gloria xpi maxime mordebat principes et phariseos hic i exultatione annorum populi in terrestrem eius laudem sue diuinitatis et huiusmodi mittis per benedictus quod inseruit sanctus suis ab eccle. adhibuit et iumentorum ministeria discipulorum et turbarum vestimenta et se bruenta ornata incedens asine festinas ihrlm ad locum sue passionis vt sic eundem quisque agnosceret eum regem. Dicit per zachariam 9o cap. pphetiza tu. De quo euangelista narrat hystoria i ... viuentibus demonstrans se victorem et triumphatorem mortis. Hinc nominatur dominica. Hec in palmis alios r. De tuba

aliud nob' precipi extimo nisi ut ea fca q̄ dubium ē quo aio fiant i meliore ptem interptem vt cum scptum ē ex fructib; eorum cognoscetis eos de manifestis dcm est q̄ no possunt bono aio fieri ut stuprum blasphemie furta ebrietates ⁊ similia de quib; nob' pmittitur iudicare. Idem.
Qui scandalizauit re utili' scandalum nasci pmittitur q̄ ultas re linquitur. Idem sup inricum.
Quod no ē licitum in lege nccitas licitum facit nā ⁊ sabbatum custodiri preceptum est machabei tn̄ sine culpa i sabbo pugnant sic ⁊ hodie siquis ieiunium fregit egrotus reus uoti n̄ heretur. Greg. vij.
Quod latent aut pui' p alias illicite introductum ē nulla debz stabilitate subsiste. I de matrim.
Qui i gteplacē ⁊ i i ipso ede[m] tempo[re] initio no est a q̄sibz i choand.
Que in ltociēs Stephan' pp. i. i. quicq; in sacris rebz ⁊ episcopis iniuste ag' p sacrilegio reputatur ex sac. sunt ⁊ a quoq' uiolari no debent. Augustinus.
Qui ex timore facit preceptum aliqm̄ debeat facit ⁊ i tam n̄ facit. Idem in libro de penia.
Defleat peccator qui offendens i vno fcs est omn reus. Greg. i re.
Omnibus cāc ⁊ i no potest. gustro ecē pastoris excusatio si lupus oues comedit ⁊ pastor nescit.

Indignum ē ⁊ aroma[...] ... ucius . iij. ne extē q̄suetudine alienum ut pro spualib; faciē quis homagium con pellatur.

qua nemo dinumare poterat scribitur. Et palme in manibus eius quinus precedens domini nomina et i passione. Et can' r. dixi ascendam i palmam et apphendam fructus eius. Et erunt vba eius sicut botri vinee. Et calix domini inebrians qua preclarus est. Sic et auxilium ... ozee 14 pdico ex te istis ... in me aux[iliu]m tuum. Prima ps dedit filio in hec v'bo ad perm hortme attestante. Venerunt i helym quod interptatur robust' vel auctus. v. 12 fontes aquarum et lxx palme dulcia tā eam aqua ma ra p ... lig'. In lege noua auctores sunt gne actio bisita aplli. 12. duodena. Et septuaginta duo designantur discipuli dni. luce x. Docentes victoriam et triumphum docent passionis. Vbi et castramenta sunt filij isti sedentes vel ponentes se iux tantes castra isti p militibus iuxta aquas et nobis de militate cetera sunt ponenda tentoria nostre milicie ad aquas doctrinarum apostolorum septiformi gratia i decalogo preceptorum adiunctis. Vbi inuenimus plurima. P quorum intellectum beatus aug' i vo jo. 12o. Glorificat ait ordo verborum aperit pandit magis atque magis sic a cognexione verborum scripture seu quam aperiuntur textus quo ad eorum intelligentiam ydonea genuina diuinum doctores antiqui sicut dixit sic induxit vel sequitur 25. In deserto. Hom intr pretatur egressio temptationis vel [illegible] sanctus.

origenes tropo antifrasim sicut lucus. Cum nomine lucreat ubi moyses ad aquas contradictionis offendit dominum 20°. Ad petram virga percutiens et discindens. Et plaga dominice passionis effecta in vita credentibus manans aquas gratie largissimas quia disscindi in lege non atte dunt de quibus ps. n°. Deie linquerunt vivam aquarum vivencium dominum In hoc deserto sui pluit ps. manna de ce lis in dominica die in specialiter tem sabbati In quo nichil pluebat In presi gnationem sui origine pre lacionis et ex cellencie domi ce super sabbatum ubi et ingra tus populus di vinis benefi ciis murmur conatur divina desiderans car nes et panes egipciorum. Cum hic p° ignos cit. murmur Et respicienti ad solitudinem apparuit gloria domini In nube hoc est divinitas xpi in assumpta humanitate sicut apostolus dicit per ca rum xpi sicut in typo sed postea in nube timuerunt serpentes igniti et exigitur serpentis enans sicut recesserunt eum Et apostolus relinquentibus .n. delicias carnis et volup tates seculi occurrunt delicie spirituales Inde et in electione boni De templo sigilli ma iestatis in peccatis sui corporis morte soluite templum hoc resurrectionis et in tridno excitabo id Ps minatores Dominus populum temptat pluens manna vt ipsos seipsos ondit quo humiliores fiant ad petendum adiutorium et agno scendam gratiam dei manna minutum

Cum De rescriptis li. vi.

In multis iuris articu lis infinitas reprobetur ideo prouide statuendum duximus ut per generalem clausulam quidam alii que fre quenter in litteris nostris inseritur ultra tres vel quatuor in iudicium non trahantur quorum nomina in postulato rio exprimat impetrator ne fraudi locus forsitan relinquatur si circa ea possit libere variare. Idem eodem. Presenti decreto duximus prouiden dum ut a sede apostolica vel legatis ipsius cause aliquibus minime committan tur nisi personis qui vel dignitate sint preditis vel in ecclesiis cathedralibus seu aliis collegiatis honorabilibus insti tutis. Nec alibi quam in civitatibus vel locis magnis vel insignibus ubi haberi valeat copia iuris peritorum iuris cause huiusmodi agitentur. Iudi cibus vero qui hoc contra statutum ad alia loca alterutram partem citaue rint vel utramque impune non pare atur nisi citatio de communi utriusque partis processit voluntate. Idem in eodem. Dispendia litium equitatis compen dio volentes quam possumus cohar tare statutum felicis recordationis Innocentii pape iiij super hoc editum apliantes decernimus ut si quis contra alium vel plures personales mouere questiones

voluerit non ad diversos iudices sed eosdem super omnibus huiusmodi questionibus litteras stu deat impetrare. Qui vero contrarium fecerit omni commodo careat litterarum nec processus valeat habitus per easdem. alias vero si eum per ipsas fatigaue rit in expensis legitimis condempnan dus. Reus quoque si durante eorum iudicio actorem sibi obnoxium dixerit reconvencionis beneficio vel conventio nis si litteras contra eum impetrare ma luerit de iure suo debet apud eosdem iudices experiri nisi eos ut suspectos poterit recusare simili pena si contra fecerit puniendus. Idem. Statuimus ut si quis electionem postu lationem vel provisionem factam impug nat in formam obiciens aliquid vel personam et pro hoc ad nos appellari contingat tam is qui opponit quam qui defendit et generaliter omnes quorum interest et quos ea contingit per se vel procura tores ad causam instructos ad sedem apostolicam adire obiectionis iter arri piant infra mensem. Quod si pars aliqua non venerit per xx dies post ad ventum alterius expectata in electionis negocio non obstante cuiusque absencia fuit de iure fuit procedatur. Hoc autem in dignitatibus personatibus et canonicis ob servari volumus et mandamus. Adi cimus etiam ut qui plene non proba uit quod in formam opponit ad ex

Et pilo tonsum Et mundidum sic prima ministra a moy se quid est hoc ubi ipsa vis noctis ad discendum mutat Jo. v. scrutamini scripturas passionem xpi ergo ve mane in no diei primo illuminat Et ad lucem fidei accedimus et venimus ad vesperam post longa excircia et perfectum virtuti Erit vespere carnes et mane panes Aurifice em ante frequet et sepe supponit ignem malleis et rasoribus rasoriis vt inducat ei splendorem interem penitentiam sit fideles tempra a domino

Dominica feria 2ª post palmas

Ipsi gra nu firme ti Jo. 12° In aspectu gentilium vna xpi israheli credita erant divina eloquia per Cum comitat v 2. Non fecit taliter omni nacio ni In quibus sua cognosceret voluntatem sui etiam apli Ro. 2°. Circumcisio cordis in spiritu Et gentiles mira locum israhelis ad quos ille Cum et xps granum id multiplicandum in gentibus credentes qui per ps tum dic Singularis sum ego donec transeam In transitu gratia in mortem multiplicatus In fide gentium vbi glo. Cum transiero multiplicabor In thre 1ª ad inster nec spi ritus aerenna credencium describit Cum ysa. ex passione generationem eius Quis enarrabit qui excisus est de terra viuencium Hinc sua morte et transfixione narrat et crucifixione vocat exaltatione Et sic dis bus mortis sua declarent Ro. 1°. et sapie. 13. Et sum ca sos. sicut eloquium misterium. tesia de causa vi, vt id sit manifestius sui visum ducat Et dulcoratus est

fectum sanat permanentibus qui herent et tenacius meo
rem ab homine de limo terre facto et in sinistris huius
aciem fructu gratiam mortui. In tel xiiii apostolus dicens hebre. ix. xpc semel oblatus est ad multorum peccata ex
haurienda quod xpi passio exhaustorum est preciosum in
ubertas indulgencie
et remissionis pecca-
In passione hac spes est
omnium qui hauri-
unt peccata in carpa-
tur transfixores. Postea
Exo. Defe-
cerunt scrutan-
tes scrutinio accedat
homo ad cor altum
et exaltabitur deus sed
contra quod dominice pas-
sionis dominice fidei
non desiat. Preterea
intel iii cum sagit-
tis sive cruces preciosas
plagas quibus
sunt perfecti ecclesie
Et sic tamen passio. Deo
in in se si in nobis
grandescit. Deinde
quod celebremus passio-
nem quod maximus cul-
tus dei. Exo. 34. Ob-
tulit mente promtissima
atque devota. Deinde quod erit promptitudo ad dei famu-
latum. Hec passio ostendit nobis bona. Nima medi-
me gratiam iustificationis. Nima super ipsum efflorebit san-
ficatio mea. Tertio ostendit ecclesie defensionem et gratiarum
fidelium ex ea ipsa. Generatione eius quis enarrabit quoniam
abscisus est de terra viventium. Ostendit et insuper pace
qua gaudeat cum triumphante ecclesia. Hec tamen apparuit dominus pas-
sio primum. Nima signum est super nos lumen vultus tui
glo. gratia iustificationis. 2m A fructu frumenti et vini
et olei multiplicati sunt. Zacharie nono. Elevabuntur
sancti super terram. Quid enim est bonum eius, et quid pulcrum
eius nisi frumentum electorum. Et vinum germinans vir-
gines. 3m eum concludit In pace in idipsum dor-
miam et requiescam. Quarto passio Christi ait petrus
prima petri 2o. Eadem cogitatione armamini. Ecce pas

spes fore armatur fidelium sic instructione con-
fectos sanat. Cum dicitur Hoc facite adiectum
est in mei commemorationem. Bernar. Cum quod non sapit
memoria passionis eius non condecent sanctum af-
fectum eius affectio ad eam dicente. Quarto desiderio de-
siderant hoc
pascha man-
ducare vobis-
cum. Dicitur prae-
sentans quali-
sicut aliqua
passionis et
contra nos in
gratiarum. Co-
gitatio contra
astucias pro-
pterea. Et af-
fectio 3 obser-
vancia. Unde
Ecce quomodo quando ali-
tere oportet me-
moria cogites
et desideria ab
exterioribus et
carnibus et
parvibus et
respice ad
sollicitudinem
et qua plu-
rima et
gloria domini
apparet in nube. Iam enim non est sicut. Sed
dominica cena sumere quod est et dimidiare. Et
postea ab. Dormite eam inter medios cleros.
Tres cleri sunt secundum bernardum. Tres xpi ad-
venit. Unde ad homines et carne et infirmitate. In
homines. In spiritu et virtute et contra homines in
gloria et maiestate. In medio quod est dormia-
omnibus et requiem electorum per virtute premiorum
cum ad gloriam domini eius cum venerit. Ipse est
rex glorie. Ad quas xpi infirmitas inopia et
miseria passionis nos ditat. 2o Corporis 8. Et
ex filium dei repletum aquis rivos inebrians.
Calix enim inebrians quod preclarus est germinen vi-
tis multiplicans fideles stillicidiis germina-
tibus in gratia. Tertio quae aspiciens dominus per

pensas quas propter hoc pro alia
se fecisse docuerit taxatione prehi-
ta condempnetur. Qui vero in proba-
tione defecerit eius quod obiicit in perso-
nam absolutus ecclesiasticus tenio no-
vit se suspensum ad quae sunt
tempus illud ipsa se temeritate ingesserit illis ipso iure precio sit pri-
vatus nullam super hoc de misericordia
spem vel fiduciam habiturus nisi ma-
nifestissimis constiterit documen-
tis quod ipsum a calumpnie vitio causa pro-
babilis et sufficiens excusaverit.
In electionibus et postulationibus. Idem.
In electionibus ac scrutiniis ex quibus ius
oritur eligendi vota conditionalia
alternativa et incerta penitus reprobamus. Statuentes huiusmodi votis pro
non adiectis habitis ex puris consen-
sibus celebretur electio vice illorum
qui non pure consenserunt ea vice
in alios residente. De supplenda negligencia prelatorum.
Romana ecclesia
R. i. edictum vero per reme tot. ff.
sem puniciam publicatum ut a subditis episcoporum ipsi provincie pro audiendis causis
eorum libere ad remensem accedant
curiam penitus revocamus. Quia
et si tenentur iidem episcopi pro suis culpis vinculo excessus astricti non tamen
ex culpis ipsius cum id non innuatur
a iure commissum ad remensem archi-
episcopum iurisdictio devolvetur. Verum

Sed alia forte pro illis pena possit
canonica infligi. Idem baronibus
et comitibus regni portugallie.
Grandi non immerito et i. cor. q. dilectum
filium nostrum v. comitem bolonie-
sem prefati regis portugallie fratrem
devotione probitate ac circumspectione
multipliciter commendatum quicunque
regi si absque legitimo decedet filio
iure regni succedet quique exultat
dilectionis affectu quo nos et ecclesiam regnum prosequitur magnanimitate
ac potencia sibi plurimum suffragantibus
regnum ipsum maturius reformaturus cum firma credulitate speratur
providerim cum ad curam et administrationem generalem et liberam regni eiusdem
nominibus seperedem regis quamplurius
regni utilitate si proinde attendat
ac ad defensionem ecclesiarum monasteriorum
aliorumque piorum locorum regni prefati et
personarum ecclesiasticarum tam religiosorum
quam secularium necnon viduarum or-
phanorum et ceterorum ibidem degentium accedere
prioribus ubi recuperationem salubriter
sumit in domino considerimus sit assumptus cum ad
nos accesserit fidelitate homagio
iuramento seu pacto si aliquibus
forte prefato regi vel cuique alii per-
sone tenemini aut etiam ipsi regis
prohibitione dum tamen per eum et vita ac le-
gitimi filii sui si aliquem ipsum habere con-
tigerit fideliter consuetis debitis eis exhi-

Nota autem Addicia super omnem laudem os meum annunciabit iusticiam tuam tota die salutare tuum quoniam non cognovi litteraturam seu secundum aliam translacionem negociaciones introibo in potencias domini memorabor iusticie solius Ubi lucas spaliu viri(?) legatur

lui promerere
in primis dei
potentissima
que dicitur est iusticia
dei apostolus dicit
te Iustificati
gratis per fidem
Unde coniungitur
ro. x°. Ignorantes
mulacionem sui
zelum habent
sed non secundum scientiam etc.
subiungens
iusticie Ignorantes enim
dei iusticiam
suam statuere
magnis(?) gradibus
gratitudinis
et et memoria
le phemme
quod Christus factus est nobis
a deo sapiencia
et iusticia et sanctificacio et redempcio prima cor. primo

Venerabili feria quarta post palmarum

In nomine domini omne genu flectatur
phil. 2°. Inter calumpniatores et
pravos auditores psalmo 38°. Agnoscens se david ait Silui a bonis et
dolor meus renovatus est sermo
eius torpens a bono credito dampnatur
Et sequitur concaluit cor meum intra me
et in meditacione mea exardescet ignis
De meditacione quoque memoria diminori(?) surgit
devocionis calor Lucas quoque dicitur in Christe in nomine
secundum ambrosium non vocabulum hoc nomen meruit

est predit ei donavit illi nomen quod super omne nomen ut In
nomine domini quod sic explicat albertus In expositione misse In nomine id est in notamine seu manifestacione divinitatis domini Cuius dum latitudo in notamine seu manifestacione divinitatis dominum Et abitur subtexit quia omne genu
flectatur Jo. 17. Manifestavi nomen tuum hominibus Dia
Edidit In manus eius
malachie primo Si
ego dominus ubi timor
meus dicit dominus domino
timore Et subdit malachias Vos sacerdotes
despexistis nomen meum
offertis panem pollutum
dicitis mensa domini
despecta est Renuerunt
transfigi eum et me
sam eius Cuius non
obstante passionis humilitate omne genu flectitur
ei Hinc in pastores
an vere fidelis Canitur in laudem crucifixi hec an. Mi ad
minus le precium Cuius
pondere Captivitas
redempta est mundi
tartarea confracta sunt
claustra inferni Aperta est nobis janua regni Et quod crucifixus a
nobis summum et laudem exigit in nomine crucifixi clas
flo. Dum laudes persolvimus nostra consciencia augetur
Unde autem meruit huiusmodi famulatum Dicit quoniam dominus factus obediens usque ad mortem crucis hebr. 5°
Offerens Cum clamore valido et lacrimis exauditus est pro sua reverencia hoc est preciosissimo cultu
Ero. 34. Obtulit mente purissima atque devota
apostolus dicit In nomine Jhesu et Christus factus est pro
nobis obediens usque ad mortem crucis Hinc eciam
Conniugens(?) tercia admirarem concludit Ro Dominus
in Jhesus Christus in gloria est dei patris Dominus
potestate gubernacionis per cunctis misterium nostre religionis Jhesus salvacionis Christus sacerdocium donis carismatum
In gloria dei patris Eterne operis obediencialis premium

bentes honorem nequeque obstantibus in civitatibus castris villis et munitionibus regni predicti cum omnibus suis recipere ac eius disposicionem et ordinacioni et mandatis universaliter singuli et singulariter universi et per omnia et in omnibus intendere absque difficultate qualibet parentes impendes contra quoslibet repugnantes ac eciam violentos consilium auxilium et favorem de redditibus proventibus omnibusque sepefati regni iuribus sine diminucione aliqua plenarie respondendo ut de illis dicto regi sicut eius decet excellenciam et sibi ac suis et prefati regni necessitatibus pro tempore ac negociorum exigencia qualitate valeat providere ¶ Aliorum venerabilibus fratribus nostris bracharensi archiepiscopo colubriensi dominicis nostris litteris in preceptis ut vos ad id monicione premissa per cen. ec. a. r. compellant ¶ Per hoc autem non intendimus memorato regi vel ipsius legitimo filio si quem habuit predictum regnum adimere sed pocius sibi et eidem regno destructioni exposito ac vobis ipsis tutta eius regis per sollicitudinem et prudenciam comitis consulere supradicti

Romana ecclesia De officio vicarii
R. j. Ciuremensis ar. Rubr.
chiepiscopi in officialem alicuius suffraganei sui excommunicacionis sentenciam ex aliqua racionabili causa proferre illos qui vices ipsius gerunt propter hoc excommunicacionis vinculo non abstringit cum concedat obid officiali eidem in crimine et ecclesiastice censure non arceant Ea tamen que ipsi gerendo horum vices agunt illo taliter excommunicato manente sunt eodem tamen recipiunt ab eodem non possunt obtinere vigorem. Idem. De officio
Statuimus ut commissa sicio delegatorum quos plurimi(?) concedimus Rubr.
a manifestis violenciis et iniuriis defendere possunt quos eis committimus defendendos ¶ Necadalia(?) que iudicialem indaginem exigunt suam valeant extendere potestatem. Idem.
Officii nostri debitum De officio legati
remediis invigilat sollicitudinis ti. etc.
ditorum quia dum excutimus eorum honera dum scandala removemus nos ipsorum quiete quiescimus et fovemur in pace ¶ Proinde presenti decreto statuimus ut ecclesie romane legati quantumcumque plenam legacionem optineant sive a nobis missi fuerint sive suarum legacionis ecclesiarum pretextu sibi vendicent dignitatem ex ipsius legacionis munere conferendi beneficia nullam habeant potestatem nisi hoc aliud specialiter duxerimus concedendum ¶ Quod tamen in fratribus nostris legatis de latere fungentibus nolumus observari quia sicut honoris prerogativa letantur sic eos auctoritate fu[...] gaudere volu-

Quanta est gloria suorum suorum qui sunt in eo per cor-
pus unitatem cuius sunt membra. Est autem gloria secundum
albertum. Clarum fulgoris eterni. Rex ergo noster ante
secula. Ecce diuinitate operatus est salutem in medio
terre. Ecce xpi humanitatem. Non ergo loquatur os me-
um opera hominum sed
annunctiet laudem et iu-
stitiam salutaris. Iacobi
3o Qui in non offendit
in verbo hic perfectus vir.
sua passione xpus trans-
ferat nos ad gaudia
paradisi. Cum pro suo
transitu et translatione
in monte orant alma-
rum. Cum tristitiam ter-
minatem indicat pro-
rium in diuinus. Cum
dicat apostolus sanguinis
xpi obtulit se per spiritum
deo sicut patet hebreos 9o.
Dicit 3o philosophorum
sue trisimutati ond.
fit principia nec. Et
in transitu talis non
ad que opus est reg-
ni celestis. Hinc per
mane nedum intel-
tempore passionis ex pe-
rte. Vere est tempore re-
surrectionis quo mane venerunt mulieres ad
monumentum. Inde vespere et mane. Et dies qua
fecit dominus. Ecce vespere sabbati que lucescit in
prima sabbati. Prima finis mortis xpi inciatur primum
sue resurrectionis amirago in pascha surgit con-
templatio. Tam passionis in letitia quam resurrectionis.
Cum secundum dyonisium lex diuinitatis sit per media inferiora
ordine attendere ad conditores ubi superiorum ordine
... et resurrectionis ad imi-
tem. Dicit et Io. baptista fibula dei legis et gratie
quod figuratum est exo. 16. De esu carnium vespere
Et de satietate panum mane quod misterium de-
uim nimis non quod carnes sunt panibus aut grana
a panes sine pulmento sed carnis xpi panis ves-
tendus prefigurabatur asserente saluatore. Caro mea

vere est tribus. Primo dicit sicut crucifixum est sic
corpus sanctificatur et finis resurrectionis
iustificatur. Dicit vespere sabbati que lucescit in
prima sabbati fontana erit ypo de uo

in ampliori. Idem. De offi. ordina.
Romana ecclesia et j. prohibe vij. pa.
Romana quoque ne remensis archiepiscopus
in dyocesibus suffraganeorum suorum
foraneos officiales constituat quod ceteri
metropolitanis ne suffraganeorum su-
orum ingrediantur dyoceses ut in eis
auctoritate propria iudicet disponat aliquid
ne aliud agant prohibeant instituta
ta nequaquam in illis hi possint per ali-
os exercere. Sed causas per appellationem dela-
tas ad ipsos possunt in suorum suf-
fraganeorum dyocesibus delegare. Si-
militer licet eis tales officiales insti-
tuere in eisdem quorum uice in appellationibus ad e-
os citationes uel inhibitiones faciant
seu compescant in hac parte rebelles
quod in causis per appellationem deuolutis ad eos
uirtute deductionem iam optime noscitur pertinere
quod licite posset uel committere uices su-
as. Non sic autem in aliis in quibus nondum
extitit appellatum et ideirco non debet
aliquos constituere in futuris causis
appellationum et inhibitionibus faciendis
nisi aliud remensis ecclesia circa ta-
lium institutionem officialium de consue-
tudine optineat speciali. A quibus
etiam de consuetudine huiusmodi possint in re-
mensi prouincia constitui prohibitiones ne
procedatur in causis prius quam ad remensem
appelletur fieri penitus inhibemus.
Officiales autem remensis archi-
episcopi quod ... in ipsa prouincia uel ecclesia
illa extitit in suffraganeos suos
interdicti uel suspensionis aut excom-
municationis sententiam non attemptet. Et hoc idem
ab officialibus aliorum metropolitano-
rum circa ipsorum suffraganeos quibus ob
reuerentiam pontificalis officii deferri uo-
lumus in hac parte precipimus obseruari.
Idem eod. lugd. De iudiciis. Grauis
Grauis est ambiguum non uidetur iudicem de-
legatum qui a sede apostolica ad hoc manda-
tum non recepit speciale uidetur non pos-
se alterutram partium coram ipso iudice
in iudicio personaliter compellere in causa ciuili
criminalis siue pro ueritate dicenda uel
iuramento calumpnie faciendo uel ali-
ud necessitas partes sibi iussit personaliter
Romana ecclesia et j. necap. Idem.
Appellationis articulo. De foro com-
petenti. Romana ecclesia nec aliter in eis. Et in petenti. Pa.
nime appellatum extitit remen-
sis archiepiscopus uel eius officialis de causis di-
cerum tamquam iudices licet in ipsos iudices
elicit de sede consentiat absque dyocesa-
norum suorum uoluntate cognoscat
neque suffraganeorum remensis ecclesie
subditos ipsorum delegationem suscipere
sententias et precepta exequi aut in causis
per appellationem deuolutis ad eos testimonium
nisi aliud in hiis tribus de consue-
tudine optineant prohibentes compellant.
Nec etiam suffraganeorum ipsorum
officiales aut archidyaconos ar-
chipresbiteros aliosque inferiores prelatos

Cum
libros sina
zium sunt
pit quia
dupticum.
Questio prima.
Utrum sit
non etre-
zium trini
fruibilium
quam unum doc-
trina xana
sit de deo
fruibili cum
eo licet propria
lis. Sed et
sine vestigi
is et ymaginum

bus innestigat. Doctrina xpiana
tradit credibilia ipsi homini lapso saluta-
ria. Gratia et gloria ac sine animalis per
bona uenia recuperande salutis hominis.
De credibilibus tractatur sacramentis ac credibilibus
fruibilibus quam rebus theologia xpiformis.
Ipse enim sicut in bono cognito fina-
lis delectatur. Mentis humane acies inua-
lida per iustitiam fidei mundata trinitate diui-
narum personarum. Dicitur natura unius dei in se
cum sit alpha et o in omnibus est primus
omnis fruendi ratio. Sed vesti-
gium est vestigiantis effectuale signum
sic ipsa similitudo obiecti exemplare est
ymago unitas species et ordo sunt ves-